

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΕΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ

ἢ ΤΟΙ ΛΕΛΟΓΙΣΜΕΝΗ

τῆς

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ὑπὸ

Ἰ. ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑ.

Grammaticorum, sine ratione
testimoniisque auctoritas nul
la est.

Sanctius.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΠΟΛΥΜΕΡΗ.

1836.

Comme une clef ouvre la porte d' un appartement, et nous en donne l' entrée, de même il y a des connoissances préliminaires qui ouvres, pour ainsi dire, l' entrée aux sciences plus profondes : ces connoissances ou principes sont appelés clefs par métaphore ; la Grammaire est la clef des sciences ;

DU MARSAIS.

Folle sarebbe per certo colui che volesse dar prova d' amore alla lingua patria, solo col non imparare le straniere, o col non riconoscere i loro vantaggi. Oltre alle lingue antiche, sono anche più o meno necessarie per la universale coltura dell' intelletto molte delle moderne, ora le une ora le altre, secondo lo scopo particolare di ciascheduno. D' altra parte si rende necessario pei rapporti esterni l' apprenderele e adoperarle Però si dovrebbe nella vita circoscrivere assolutamente al necessario l' uso delle lingue straniere delle quali non può farsi a meno.

De SCHLEGE.L.

ΤΩ

ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΑΤΩ ΒΑΣΙΛΕΙ

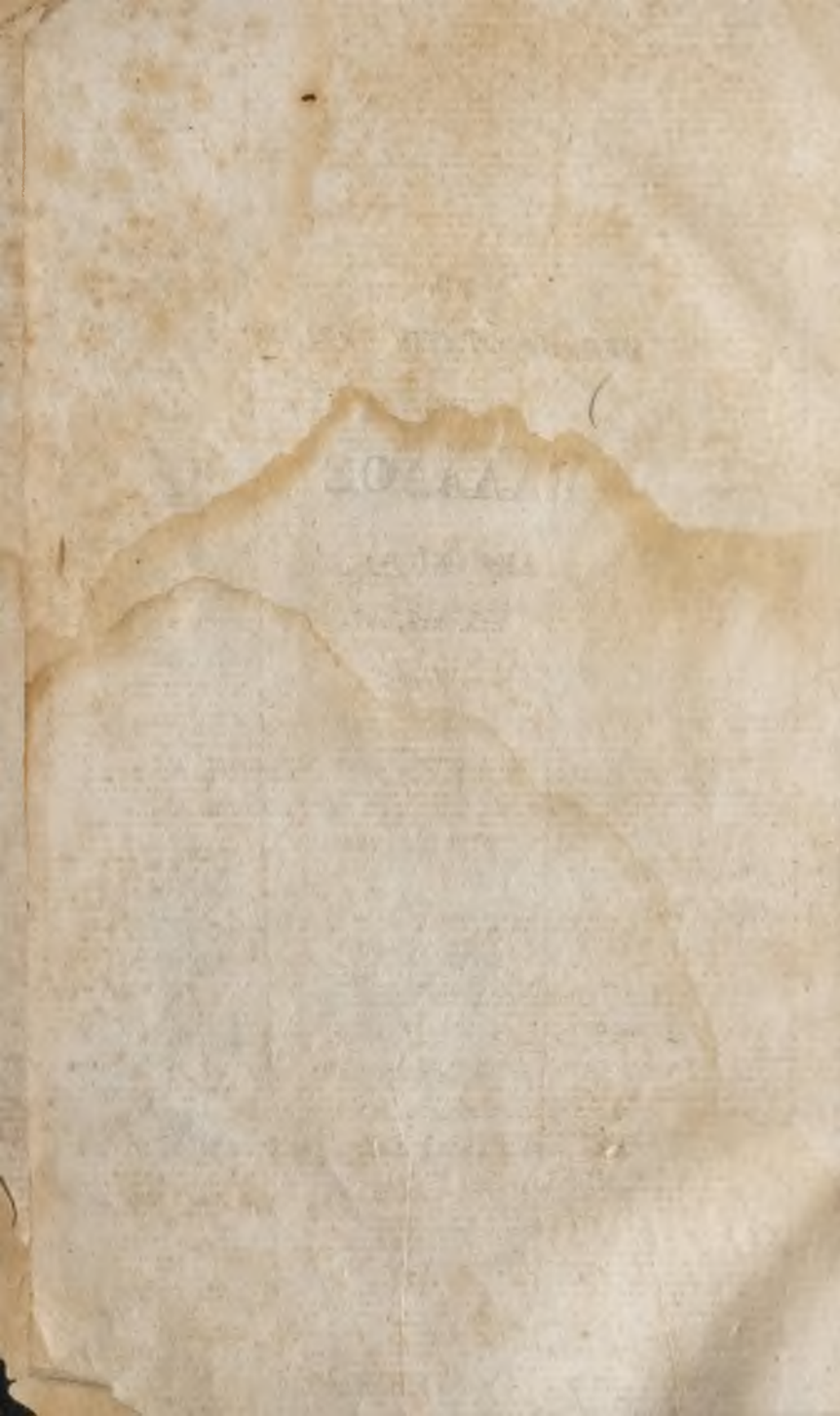
ΤΗΣ

ΕΛΛΑΔΟΣ

ΩΘΩΝΙ Α΄

κτλ. κτλ. κτλ.

‘Ιερόν’

Μεγαλειότατε Βασιλεῦ!

Ἄφ' ἧς στιγμῆς ἡξιώθην νὰ πατήσω τὸ εἰς ἡμὲ πάνυ ἀγαπητὸν ἔδαφος τῆς κλεινῆς Ἑλλάδος, σκοπὸν ἄλλον δὲν εἶχον, παρὰ νὰ συνεισφέρω τὸ κατὰ δύναμιν εἰς τὴν πρὸς τὰ καλὰ πρόοδον αὐτῆς· ἀλλ' ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ ποικίλα τῆς συνεισφορᾶς ταύτης εἶδη ἢ παιδεῖα εἶναι χωρὶς ἀμφιβολίαν τὸ δραστηκώτερον· ἔνεκα τούτου λοιπὸν, παρακινούμενος δὲ καὶ ἀπὸ τὴν περὶ τούτου πατρικὴν κηδεμονίαν τῆς ὙΜΕΤΕΡΑΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ, ἀπεφάσισα νὰ ἐκδώσω τὴν παροῦσαν φιλοσοφικὴν Γραμματικὴν, καὶ νὰ τολμήσω νὰ ἀφιερῶσω αὐτὴν εἰς τὸ φιλόμουσον ὑποκειμένον τῆς ὙΜΕΤΕΡΑΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ· ΒΑΣΙΛΕΥ! Γραρῶ καλλίστα,

ὅτι ἡ ἀφιέρωσις αὕτη δὲν εἶναι τοσούτου λόγου ἀξία,
ὥστε γὰ κριθῇ ἀρμοδία εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀφιεροῦνται, ἀλλὰ
θαρρῶν εἰς τὴν γενναιότητα τῆς ὙΜΕΤΕΡΑΣ ΜΕΓΑ-
ΛΕΙΟΤΗΤΟΣ ἐλπίζω, ὅτι τοῦτο τὸ ὁποῖον ἄλλως ἤθε-
λε φανῇ τόλμη μεγάλη, θέλει ἀξιωθῇ εὐμενοῦς ὑποδοχῆς,
ὡς δεῖγμα μικρὸν τοῦ μεγίστου καὶ βαθυτάτου σέβας μου.

Τῆς ὙΜΕΤΕΡΑΣ ΜΕΓΑΛΕΙΟΤΗΤΟΣ

Ταπεινότατος καὶ Εὐπειθέστατος

ἸΩΣΗΦ ΔΕ-ΚΙΓΑΛΛΑΣ.

Ἐρ Θήρα, τὴν 3 Ἰουνίου 1836.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ,

ἥτοι

ΛΕΛΟΓΙΣΜΕΝΗ

τῆς

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

ΒΙΑΣΜΕΝΟΙ οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν φύσιν εἰς τὸ νὰ σχηματίσουν κοινωνίαν μεταξύ των δὲν ἤθελαν δυνηθῇ κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἀποκτήσωσιν ὅλον τὸ ἐξ αὐτῆς προκύπτον ὄφελος, ἐκ δὲν εἶχον τοὺς τρόπους νὰ συκοινωνοῦν πρὸς ἀλλήλους τοὺς ἰδίους αὐτῶν σοχασμούς. (1) Ἡ φύσις ἐχάρισεν εἰς αὐτοὺς ὀργανισμὸν ἱκανὸν νὰ σχηματίζῃ με πᾶσαν εὐκολίαν καὶ ταχύτητα ἐνάρθρους τινὰς φωνὰς, αἱ ὁποῖαι ἐμποροῦν νὰ τροπολογηθῶσιν ἀπείρως. Δὲν ἦτο κάμμία ἀναγκαία ἀναφορὰ μεταξὺ αὐτῶν τῶν φωνῶν, καὶ τῶν ἰδεῶν τῶν ἀνθρώπων· ἀλλ' αὐτοὶ ἐσυμφώνησαν θεληματικῶς συναλλήλως νὰ μεταχειρίζωνται αὐτὰς τὰς φωνὰς ὡς σημεῖα τῶν λογισμῶν των. (2)

Αἱ ἐνάρθροι φωναὶ θεωρούμεναι ὡς σημεῖα τῶν τῆς ψυχῆς αἰσθημάτων ὠνομάσθησαν *λέξεις*· λόγος δὲ ἡ *λέγειν* ὠνομάσθη ἡ τακτικὴ τῶν λέξεων σύνθεσις, ἣτις ἀποτελεῖ διάνοιαν ἐντελῆ·

Καὶ ἐπειδὴ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν φωνῶν καὶ λόγων, χρησιμεύει ὡς πρῶτιστον ἐργαλεῖον, τὸ ὄργανον τὸ καλούμε-

νον γλῶσσα, διὰ τοῦτο καὶ γλῶσσα ὠνομάσθη καὶ τὸ ἔργον καὶ ὁ τρόπος τοῦ λέγειν.

Αἱ γλῶσσαι δὲ θεωρούμεναι κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον, διαιροῦνται εἰς ἀρχαίας (morte) τεθνηκείας, (Ἰταλιστὶ), καὶ εἰς νεωτέρας, (vive (ζώσας)). (3)

Ἡ τέχνη, ἥτις μᾶς ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐκλογὴν καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν λέξεων ὠνομάσθη ἀπὸ τοὺς ἀρχαίους Ἕλληνας *Γραμματικὴ*· καὶ τὴν ὀνομασίαν ταύτην παραδέχθησαν οἱ Ἰταλοὶ, ἥτις διεφυλάχθη εἰς ὅλας τὰς σημερινὰς γλώσσας. (4)

Ἡ Γραμματικὴ διαιρεῖται εἰς *Καθολικὴν* καὶ *Μερικὴν*. Καθολικὴ εἶναι ἡ διδάσκουσα τοὺς καθαροὺς καὶ ἀναγκαίους τύπους τῶν μερῶν πάσης γλώσσης καὶ τοὺς ἀπαραιτήτους κανόνας τῆς *συνεπιπλοκῆς* αὐτῶν πρὸς δῆλωσιν τῶν τοῦ ἀνθρώπου διανοημάτων. (5) Μερικὴ δὲ λέγεται ἡ ἐκθέτουσα τοὺς κανόνας μιᾶς τινὸς γλώσσης· εἰς τὴν γενικὴν, εἴτε καθολικὴν καθυπάγονται φυσικῶ τῷ λόγῳ αἱ μερικαί. Αὕτη εἶναι ἀναγκαία καὶ ἀμετάτρεπτος, ὡς ἔχουσα τὸ κῦρος πάντοτε καὶ πανταχοῦ, καθὼς εἶναι καὶ οἱ κανόνες τῆς τοιοῦτοι· ἡ δὲ μερικὴ μεταβάλλεται καὶ γίνεται ἄλλοιᾳ καὶ κατὰ τόπον καὶ κατὰ χρόνον, ὡς πρὸς τὸ ἐνδεχόμενον αὐτῆς μέρος. Καθὲν ἀπὸ τὰ ἔθνη, ὅσα ζῶσι κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον εἰς διαφόρους τόπους, καὶ περιστάσεις, ἔχει τὴν χωριστὴν του γραμματικὴν, καὶ πάλιν καθὲν ἔθνος ἀλλάσσει τὴν γραμματικὴν του ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν· (6) ἡ δὲ καθόλου μένει διὰ παντὸς ἀναλλοίωτος.

Ἡμεῖς θέλομεν πραγματευθῇ τὴν μερικὴν γραμματικὴν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ἀλλ' ἐπειδὴ πᾶσα μερικὴ περιέχει εἰς ἑαυτὴν κατὰ βάθος τὴν καθολικὴν, διὰ τοῦτο θέλομεν ἐπεμβῇ ἐνίοτε καὶ εἰς αὐτήν.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ Γλώσσης καὶ Ἀλφαβήτου.

ΚΕΦ. Α'.

Περὶ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης.

Ἀφανισθείσης διὰ τῆς εισβολῆς τῶν βαρβάρων, τῆς Λατινικῆς γλώσσης, ἐγεννήθη ἐξ αὐτῆς ἡ Ἰταλική. (7) Ὅλαι αἱ διάλεκτοι τῶν διαφόρων Ἐπαρχιῶν τῆς Ἰταλίας ἀναδεικνύουν τὴν ἰδίαν ἀρχὴν, διότι ὅλαι αἱ κυριώτεραι αὐτῶν λέξεις εἶναι σχεδὸν ὁμοιαί· ὅλαι ἔχουν τὰ αὐτὰ Ἄρθρα, τὰς ἰδίας Προθέσεις, καὶ σχεδὸν τὴν αὐτὴν Σύνταξιν· καὶ ἡ διαφορὰ δὲν συνίσταται εἰς ἄλλο, εἰμὴ εἰς μερικὰς οἰκιακὰς καὶ κοινὰς λέξεις, καὶ εἰς τινὰς τροπολογίας τῆς ὀρθογραφίας καὶ τῆς προφορᾶς. (8) Εἰς τὸ ὁμιλεῖν ἕκαστος Ἰταλὸς συμμορφοῦται μὲ τὴν διάλεκτον τῆς πατρίδος του, ἀλλ' εἰς τὸ γράφειν πᾶς τις ἀκολουθεῖ τὴν κοινὴν γλῶσσαν τοῦ Δάντου, Πετράρχου καὶ Βοκκαχίου. (9) Ἐπειδὴ ὅμως ἡ εἰρημένη γλῶσσα ἔχει κάποιαν μεγαλητέραν συνάφειαν μὲ ταύτην ἢ ἐκείνην ἐκ τῶν διαφόρων διαλέκτων, διὰ τοῦτο καὶ συνέβη μεταξὺ τῶν πεπαιδευμένων Ἰταλῶν τοῦ 16 αἰῶνος σφοδρὰ φιλονικία, (ἥτις ἀνενεώθη πρό τινων χρόνων) περὶ τῆς ὀνομασίας αὐτῆς τῆς γλώσσης. Τινὲς ᾔθελον νὰ τὴν ὀνομάσουν *ἀπλῆν ἥτοι χυδαῖκην* (*volgare*), ἄλλοι *Φλωρεντιανήν* (*fiorentina*), ἄλλοι *Τοσκανικὴν* (*Toscana*), ἄλλοι *Ἰταλικήν* (*Italiana*), ἄλλοι *κοινὴν* (*comune*), καὶ ἄλλοι *τελευταῖον αὐλικήν* (*cortigiana*). Ὅλοι αὐτοὶ λέγει ὁ Δενίνας (20), ἐμποροῦμεν νὰ εἰπώμεν, ὅτι εἶχαν δίκαιον, διότι ἡ γλῶσσα αὕτη δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἀπλῆ, διότι πρότερον τὴν ἔλαβεν εἰς χρῆσιν ὁ ἀπλοῦς λαὸς εἰς τὴν ὁμιλίαν, παρὰ οἱ πεπαιδευμένοι εἰς τὰ συγγράμ-

ματά των Φλωρεντιανῶν, διότι οἱ ἀρχαιότεροι καὶ κλασσικοὶ αὐτῆς συγγραφεῖς ἦσαν ἀπὸ τὴν Φλωρεντίαν Τοσκανικῇ, διότι εἶναι κοινὴ εἰς ὅλας τὰς πόλεις τῆς Τοσκάνης. Ἰταλικῇ, διότι τὴν ὁμιλοῦν καὶ τὴν ἔχουν εἰς χρῆσιν ὅλοι οἱ πεπαιδευμένοι τῆς Ἰταλίας. Κοινῇ, διότι τὴν γνωρίζουν εἰς ὅλην τὴν Ἰταλίαν καὶ αὐλικῇ διότι κυρίως ὁμιλεῖται εἰς ὅλας τὰς αὐλὰς τῆς Ἰταλίας. Εἶναι ὅμως, ἐγὼ νομίζω, δίκαιον καὶ πρέπον νὰ ὀνομασθῇ *Ἰταλικῇ* (*Italiana*) διότι δὲν πρόκειται λόγος περὶ γλώσσης ὁμιλουμένης ἀπὸ τὸν ἀπλοῦν λαόν, ἥτις εἶναι πάντοτε πλήρης σφαλμάτων. καθὼς τρώντι αὐτὸς οὗτος ὁ λαὸς τῆς Τοσκάνης, ὅστις τὴν ὁμιλεῖ μὲ περισσώτεραν εὐκολίαν, καὶ ὀρθότερα, δὲν λείπει ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν ὑπεργεμίξῃ ἀπὸ πολλότατα σφάλματα. (11) ἀλλ' εἶναι λόγος περὶ γλώσσης καλλωπισμένης, καὶ κανονισμένης, ἥτις δὲν ἀκούεται εἰμὴ ἀπὸ τὰ στόματα τῶν πεπαιδευμένων τῆς τε Τοσκάνης καὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τῆς Ἰταλίας, ὁμιλεῖται εἰς ὅλας τὰς αὐλὰς τῶν Βασιλέων τῆς Ἰταλίας καὶ ἀναγινώσκεται εἰς τὰ συγγράμματα ὅλων τῶν πεπαιδευμένων τῆς Ἰταλίας, πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων μ' ὅλον ὅτι δὲν ἀνήκουν εἰς συγγραφεῖς Τοσκάνους ἔχουν κῦρος εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ εἶναι ὡς λέγουν οἱ Ἰταλοὶ *testi di lingua*.

Αὕτη ἡ Ἰταλικῇ γλῶσσα (ἥτις θέλει εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῶν παρατηρήσεών μας) εἶναι γλῶσσα πλουσιωτέρα, καὶ καλλιωτέρα ὅλων τῶν γλωσσῶν τῆς Εὐρώπης, λέγομεν δὲ τοῦτο ὅχι κατὰ μόνην μαρτυρίαν τῶν Ἰταλῶν, (12) ἀλλὰ καὶ πολλῶν πεπαιδευμένων ἄλλοθενῶν. (13)

Αὕτη ἔχει συγγένειαν παρεκτός τῆς Λατινικῆς καὶ μὲ πολλὰς Εὐρωπαϊκὰς γλώσσας, καὶ κυρίως μὲ τὴν Γαλλικὴν, Ἰσπανικὴν κ. τ. λ. (14)

Ἡ ἐποχὴ δὲ καθ' ἣν ἐλάβεν ἀρχὴν αὕτη ἡ γλῶσσα εἶναι

εἰς ἡμᾶς ἀγνώστος· τινὲς ὁμῶς θέλουν ὅτι ἦτο γνωστὴ καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς Λατίνους καὶ ὅτι αὐτὴ ἦτον ἡ παρὰ τοῦ κοινοῦ λαοῦ ὁμιλουμένη γλῶσσα, (15) πλὴν ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ἀπίθανος, διότι δὲν ὑποστηρίζεται εἰς ἱκανὰς ἀποδείξεις. (16) Πιθανὸν δὲ φαίνεται ὅτι ἐλάβεν ἀρχὴν περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ὑγδοῦ μετὰ Χριστὸν αἰῶνος, ἐποχὴ, καθ' ἣν ἠφανίσθη ἡ Λατινικὴ γλῶσσα καὶ φιλολογία. (17) Τὸ ἀρχαιότερον ὁμῶς σωζόμενον μνημεῖον εἶναι ἡ ἐφεξῆς ἐπιγραφὴ ἥτις εὐρίσκεται εἰς τὴν μητροπολικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Φεράρας.

In mille cento trantacinque nato

Fo questo tempio a Zorzi consacrato

Fo Nicolao Sculptore

E Glielmo fo l' autore. (18)

Ὡς ἀρχαιότερος δὲ αὐτῆς συγγραφεὺς φημίζεται ὁ ἐκ Σικελίας Κισύλλος δ' Ἀλκόλμου ὅστις ἐζῆ περὶ τὰ τέλη τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος. (19)

ΚΒΦ. Β'.

Περὶ τοῦ Ἰταλικοῦ Ἀλφαβήτου.

Θεωροῦντες οἱ ἄνθρωποι, ὅτι αἱ ἑναρθροὶ αὐτῶν φωναὶ τροπολογοῦνται ἀπείρως, καὶ ἐπομένως περισσότερον παρ' ὅσον ἀναγκαιοὶ διὰ τὴν συγκοινωνήσιν τῶν ἰδεῶν των, ἔκριναν ἀναγκαῖον πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγχύσεως νὰ προσδιορίσουν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον τὰς τροπολογίας

και να σχηματίσουν και τινα στοιχεῖα πρὸς πλειοτέραν ευκολίαν τὰ ὁποῖα καὶ γράμματα ὠνόμασαν. (20)

Τὰ γράμματα λοιπὸν εἶναι τὰ πρῶτα στοιχεῖα τῶν γλωσσῶν, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται, ὅτι ὅλαι αἱ γλώσσαι ἔχουν τὰ αὐτὰ γράμματα, εἴτε τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν, διότι αὐτὰ διαφέρουν καὶ κατὰ τὸ σχῆμα, καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν. (21) Ἡ Ἰταλικὴ δὲ γλῶσσα ἔχει τὰ ἐφεξῆς 22 γράμματα. (22)

A, b, c, d, e, f, g, h, (23) i, j, l, m. n, o, p, q, r, s, t, u, v, z. (24). Ἐκ τῶν εἰρημένων γραμμάτων ἄλλα μὲν ἀποτελοῦσιν ἀφ' ἑαυτῶν φωνήν, ὁποῖα τὰ a, e, i, o, u. (25) καὶ αὐτὰ ὀνομάζονται *φωνήεντα*. ἄλλα δὲ δὲν δύνανται νὰ ἀποτελέσουν φωνήν, εἰμὴ μόνον ὅταν ἐνωθῶν μὲ κανέν τῶν φωνηέντων, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται *σύμφωνα*. τοιαῦτα εἶναι ὅλα τὰ λοιπὰ 17 γράμματα.

Τὰ σύμφωνα ἐξεταζόμενα κατὰ τὸν τρόπον τῆς προφορᾶς των διαιροῦνται εἰς διαφόρους τάξεις. Ἡ πρώτη περιλαμβάνει τὰ *ἄφωνα*. λέγονται δὲ οὕτω, διότι εἰς τὴν προφοράν των πρῶτον τὸ σύμφωνον, καὶ ἔπειτα τὸ φωνῆεν ἀκούεται. Ταῦτα εἶναι τὰ ἐφεξῆς, b, c, d, g, p, t, z,

Ἡ δευτέρα τὰ *ἡμίφωνα* καλούμενα, δηλαδὴ, τὰ f, l, m, n, r, s. ὠνομάσθησαν δὲ οὕτω διὰ τοῦτο μόνον, διότι τὸ ὀνομά των ἄρχεται ἀπὸ φωνῆεν. (26)

Ἡ τρίτη τὰ διὰ τοῦ λάρυγγος προφερόμενα, ταῦτα δὲ εἶναι τὸ c, καὶ g, ὅσάκις προηγούνται τῶν a, o, u, καὶ h.

Ἡ τετάρτη τὰ διὰ τῶν ὀδόντων, οἷον τὰ s, t, z, καὶ τὸ c, καὶ g, πλὴν τὰ τελευταῖα ταῦτα, ὅσάκις προηγούνται τῶν e, καὶ i.

Ἡ πέμπτη τὰ διὰ τῶν χειλέων, οἷον τὰ b, f, m, p, v.

Ἡ ἕκτη τελευταῖον περιλαμβάνει τὰ καλούμενα *υγρά* l, n, r. καλοῦνται δὲ οὕτω, διότι ὅχι μόνον εὐκόλως συνεγό-

νονται με ἄλλα σύμφωνα, ἀλλὰ προξενοῦν προσέτι καὶ τινὰ
γλυκύτητα εἰς τὴν φωνήν. (27)

Συλλαβὴ εἶναι σύλληψις δύο ἢ καὶ πλειοτέρων γραμμάτων, διὰ μιᾶς φωνῆς προφερομένων, καὶ ποιόν τινα ἦχον ἀποτελούντων: οἷον, Re, li-bro, etc.

Συλλαβὴ δύναται νὰ ὀνομασθῇ καταχρηστικῶς καὶ ἐν
μόνον γράμμα: οἶον, ἐ, etc.

Αἱ λέξεις δύνανται νὰ σύγχυνται ἢ ἀπὸ μίαν συλλαβὴν.
ἢ ἀπὸ δύο, ἢ ἀπὸ τρεῖς ἢ καὶ ἀπὸ πλειοτέρας : οἷον Re, fe-
de, Fo-co-so, Ar-gen-tie-re, Di-spia-ce-vo-le, Bi-so-
gno-sa-men-te, Stra-or-di-na-ria-men-te, For-sen-na-
tis-si-ma-men-te, Vi-tu-pe-re-vo-lis-si-ma-men-te,
Im-mi-se-ri-cor-dio-sis-si-ma-men-te.

Συνίζησις μάλλον δύναται νὰ ὀνομασθῇ, ὁποῖα εἶναι ἐν
χρήσει καὶ εἰς τὴν νῦν λαλουμένην τῶν Ἑλλήνων γλῶσσαν,
οἶον, πῖε, δυὸ, ποῶ, Σουλῳῶτης, τριάντα, κ.τ.λ.

Αἱ λέξεις, αἱ μὲν μίαν μόνην συλλαβὴν ἔχουσαι, καλοῦν-
ται μονοσύλλαβοι (28) αἱ δὲ δύο, δισύλλαβοι. αἱ δὲ τρεῖς,
τρισύλλαβοι. πολυσύλλαβοι δὲ αἱ ἐκ πολλῶν συλλαβῶν
συγκείμεναι.

Ἀπὸ τὰ φωνήεντα γίνονται αἱ δίφθογγοι καὶ αἱ τρίφθογγοι. Ἡ Δίφθογγος δὲ εἶναι ἔνωσις δύο φωνηέντων μίαν μόνην συλλαβὴν ἀποτελοῦσα, ὡς, Eu-gora, cie-lo, κ.τ.λ. Τεσσαράκοντα ἑνέα διφθόγγους ἐπαριθμεῖ ὁ Σαλβιᾶτης εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν.(29) Ἡ τρίφθογγος εἶναι ἔνωσις τριῶν ὁμοῦ φωνηέντων μίαν μόνην ἀποτελούντων συλλαβὴν, καθὼς, m-iei, t-uoi, κ.τ.λ.

Ἄξιον σημειώσεως εἶναι, ὅτι ἡ δίφθογγος δὲν ἔχει τόπον, εἰμὴ μόνον εἰς ἐκεῖνας τὰς συλλαβὰς τῶν λέξεων, αἵτινες δέχονται τόνον· καὶ ἐὰν ὁ τόνος μεταβῇ εἰς ἄλλην θέσιν,

ἐνεκα χρόνου, ἢ ἐνεκα συνθέσεως καὶ παραγωγῆς, τότε ἀφαιρεθέντος τοῦ τόνου συναφαιρεῖται καὶ ἡ δίφθογγος· διὰ τοῦτο λοιπὸν γράφεται c-ie-lo, b-uo-no, s-iè-dono, καὶ οὐχὶ c-ie-leste, b-uo-ntà, s-ie-dono, ἀλλὰ celeste, bontà, sedono, κ.τ.λ. (3ο)

Τὰ γράμματα ἔχουν ἀναμεταξύ των συγγένειάν τινα διότι ἐνίοτε τὸ ἐν τίθεται ἀντὶ τοῦ ἄλλου· οὕτω τὸ a, ἔχει συγγένειαν μὲ τὸ e, διότι λέγεται d-a-nari, καὶ d-e-nari, κ.τ.λ.

Τὸ e, ὡσαύτως μὲ τὸ i, διότι γράφομεν p-e-ggiore, καὶ p-i-ggiore, d-e-sio, καὶ d-i-sio, doman-e, καὶ doman-i, avant-e, καὶ avant-i.

Τὸ i, προσέτι μὲ τὸ o, οἶον, d-i-mandare, καὶ d-omandare, d-i-mani, καὶ d-o-mani,

Τὸ o, τρέπεται εἰς e, καὶ u, ὅθεν guerrier-e ἀντὶ guerrie u-bbidire, ἀντὶ o-bedire, f-u-sse, ἀντὶ f-o-sse.

Τὸ b, ἔχει συγγένειαν μὲ τὸ g, οἶον, de-bbo, καὶ deggio.

Τὸ d, μὲ τὸ g, ὡς, ve-d-o, καὶ ve gg-o, se-d-endo, se-gg-endo.

Τὸ g, μὲ τὸ v, οἶον, u-g-ola, καὶ u-v-ola, nu-g-ola, καὶ nu-v-ola.

Τὸ j, τίθεται πολλάκις ἀντὶ τοῦ r, καθὼς, Febbraj-o, ἀντὶ Febbrar-o, forna-j-o, ἀντὶ forna-r-o.

Τὸ l, ἔχει συγγένειαν μὲ τὸ r, οἶον a-l-beri, καὶ a-r-borì.

Τὸ p, μὲ τὸ v, οἶον, co-p-rire, co-v-rire, c.

Τὸ r, μὲ τὸ d, οἶον ra-r-o, καὶ ra-d-o, arma-r-io, καὶ arma-d-io.

Τὸ s, μὲ τὸ f, οἶον, s-ino, καὶ f-ino.

Τὸ t, μὲ τὸ f, οἷον t-ra, καὶ f-ra.

Τὸ z, μὲ τὸ c, ὡς, benefi-z-io, benefi-c-io,¹ pronun-z-iare, pronun-c-iare,(31)

Τ Μ Η Μ Α Β'.

Γενική θεωρία, τῶν Μερῶν τοῦ λόγου.

ΚΕΦ. Μόνον.

Ὅρομα. Διὰ νὰ ἐμποροῦν οἱ ἄνθρωποι νὰ ὁμιλοῦν ἤτο ἀνάγκη πᾶσα νὰ δώσουν μίαν ὀνομασίαν εἰς τὰ πράγματα περὶ ὧν ἐμελλον νὰ ὁμιλῶσι, ἢ μᾶλλον εἰς τὰς ιδέας τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν περὶ τῶν πραγμάτων. Ἐνεκα τούτου λοιπὸν ἐσηματίσθη τὸ ὄρομα, εἴτε οὐσιαστικόν. (32).

Ἀντωνυμία. Πολλάκις δὲ συμβαίνει εἰς τὴν ὁμιλίαν νὰ ὀνομασθῇ κατ' ἐπαναλήψιν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. Συμβαίνει προσέτι νὰ ἀγνοῖται τὸ ὄνομα τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πράγματος, καθὼς συμβαίνει νὰ ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις τινές, ἔνεκα τῶν ὁποίων ἀναγκαιοὶ νὰ ἀποσιωπηθῇ τὸ κύριον ὄνομα τοῦ πράγματος. Διὰ νὰ μὴ ἐπαναλέγωμεν λοιπὸν τὰ αὐτὰ ὀνόματα, καθὼς καὶ διὰ νὰ διακρίνωμεν τὰ πράγματα τῶν ὁποίων ἀγνοοῦμεν ἢ ἀποσιωποῦμεν τὰ ὀνόματα, ἐφευρέθησαν λέξεις τινές, αἱ ὁποῖαι τίθενται εἰς τόποι τῶν ὀνομάτων των καὶ ὀνομάζονται Ἀντωνυμίαι. Ὅταν εἰς τὴν ἐρώτησιν, *Quali novelle ha recato Pietro*, ἀποκριθῶ, *Egli ne ha recate delle ottime.* ἡ λέξις *egli*, τίθεται ἀντὶ τῆς *Pietro*, καὶ ἡ *ne*, ἀντὶ τῆς *novelle*. Ἐὰν δὲ εἴπω, *il saprete da colui che viene*, ἡ λέξις *colui*, εἶναι ὡς πρὸς ἐμὲ τὸ

ὄνομα τοῦ ὑποκειμένου, τὸ ὁποῖον δὲν ἐξεύρω νὰ διακρίνω μὲ τὸ κύριον αὐτοῦ ὄνομα.

Ἐπίθετον. Ὅλα τὰ πράγματα ἐμποροῦν νὰ θεωρηθοῦν καθ' ἑαυτὰ, καὶ κατὰ τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεώς των· θεωρούμενα καθ' ἑαυτὰ, ὡς ἐκεῖνα ἅτινα ὑπάρχουν ἀφ' ἑαυτῶν, λέγονται οὐσίαι, καὶ ἐπομένως τὰ ὀνόματα αὐτῶν ὀνομάζονται οὐσιαστικά. Τρόποι δὲ τῆς ὑπάρξεως τῶν πραγμάτων λέγονται αἱ ποιότητες αὐτῶν· αὗται δὲ θεωροῦνται ὡς προσκολλημένοι καὶ προτεθειμένοι εἰς τὰς οὐσίας, εἰς ἃς ἀναφέρονται, διὸ καὶ τὰ ὀνόματά των ὠνομάσθησαν *ἐπίθετα*. Οὕτως ἐὰν ἰδῶ μίαν τράπεζαν, εἰς ἐμὲ δὲν γεννᾶται κατ' ἀρχάς, εἰμὴ ἡ ἰδέα τῆς οὐσίας τὴν ὁποίαν καλοῦμεν *τράπεζαν*. Ἀλλ' ἐὰν προσέξω εἰς τὸ σχῆμά της, τὸ ὁποῖον εἶναι τρόπος τῆς ὑπάρξεώς της, γεννᾶται εἰς ἐμὲ ἡ ἰδέα π. χ. τῆς στρογγυλότητος· ἰδέα, ἣτις παρασταίνει ποιότητά τινα προσκολλημένην εἰς τὴν οὐσίαν της τὴν ὁποίαν διὰ νὰ ἐκφράσω λέγω, *τράπεζα στρογγύλη*. Ἡ λέξις *στρογγύλη* εἶναι ἐπίθετόν τι, εἶναι τὸ ὄνομα τῆς ποιότητος, τὸ ὁποῖον τροπολογεῖ τὸ οὐσιαστικὸν *τράπεζα*. Τὸ πλῆθος τῶν οὐσιῶν, εἴτε ἀντικειμένων, δὲν παρεχώρησεν εἰς τοὺς ἀνθρώπους νὰ δώσουν εἰς ἕκαστον ἰδιαιτέραν ὀνομασίαν, ὅθεν πολλὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἓν ὄνομα, τὸ ὁποῖον εἶναι κοινὸν καὶ εἰς ἄλλα τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Οὕτως, ἵππος, λίθος, καρπός, κ. τ. λ. εἶναι ὀνόματα κοινὰ, τὰ ὁποῖα ἀρμόζουν εἰς ὅλον τὸ εἶδος τῶν ἵππων, τῶν λίθων, καὶ τῶν καρπῶν. Πλὴν ἐπειδὴ τὰ κοινὰ ὀνόματα δὲν δύνανται νὰ ᾔναι σημεῖα διακριτικὰ ἐνὸς πράγματος ἰδικοῦ, ἐνὸς ὑποκειμένου, διὰ τοῦτο ἐφευρέθησάν τινες λέξεις, αἱ ὁποῖαι ἐνωμένοι μὲ τὰ οὐσιαστικά δύνανται νὰ προσδιορίσουν τὴν σημασίαν, καὶ νὰ δείξουν διακεκριμένως τὰ πράγματα, διακρίνουσαι αὐτὰ ἀπὸ ὅλα

τὰ ἄλλα τὰ φέροντα τὸ αὐτὸ ὄνομα. Οὕτως ἡ λέξις στρατιώτης (soldato), εἶναι ὄνομα γενικὸν τὸ ὑποῖον ἀρμόζει εἰς ὅλα τὰ ὑποκείμενα αὐτῆς τῆς τάξεως. Ἐὰν δὲ εἴπω στρατιώτης γενναῖος (soldato valoroso), τὸ ἐπίθετον γενναῖος (valoroso) τροπολογεῖ τὴν ἰδέαν, τὴν ὁποίαν παρασταίνει τὸ ὄνομα στρατιώτης (soldato), πλὴν μὲ αὐτὴν μόνην δὲν δύναται τις νὰ ἐννοήσῃ περὶ τίνος στρατιώτου ὁμιλῶ, διότι εἶναι λέξις ἀπροσδιόριστος, καὶ ἐπομένως δὲν ἐξεύρει τις εἰς τίνα νὰ τὴν ἀναφέρῃ. Ἀλλ' ἐὰν εἴπω, οὗτος ὁ γενναῖος στρατιώτης (questo valoroso soldato) ἡ λέξις οὗτος (questo) προστεθειμένη εἰς τὸ στρατιώτης (soldato) δεικνύει διακεκριμένως τὸ ἐπαινούμενον ὑποκείμενον (32). Ἰδοὺ ἐν ἄλλο εἶδος ἐπιθέτου, μὲ τὸ ὑποῖον δυνάμεθα νὰ προσδιορίσωμεν τὴν ἀπροσδιόριστον σημασίαν ἐνὸς γενικοῦ ὀνόματος.

Τὰ ἐπίθετα λοιπὸν ἢ τροπολογοῦν τὴν παρὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος φανερονομένην ἰδέαν, προσθέτοντες ποιότητά τινα, καὶ λέγονται ἐπίθετα ποιότητος, ἢ διακρίνου καὶ προσδιορίζουν τὴν σημασίαν τῶν γενικῶν ὀνομάτων, καὶ τότε ἐμποροῦν νὰ ὀνομασθοῦν ἐπίθετα προσδιοριστικά. Εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην κατηγορίαν ὑπάγονται καὶ τὰ παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς καλούμενα ἄρθρα, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον.

Ῥῆμα. Τὸ συλλογίζεσθαι δὲν συνίσταται μόνον εἰς τὸ νὰ καταλαμβάνῃ τις τὰς ἰδέας τῶν πραγμάτων, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ γνωρίζῃ τὰς ποιότητας καὶ νὰ θεωρῇ τὰς ἀναφοράς, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ἐν πρᾶγμα πλησιάζει ἢ ἀπομακρύνεται ἀπὸ τὰ ἄλλα. Τὸ ὁμιλεῖν ὡσαύτως δὲν συνίσταται εἰς τὸ νὰ ὀνομάσῃ τις τὰ πράγματα, ἀλλὰ εἰς τὸ νὰ ἐκθέσῃ τὰς ποιότητας αὐτῶν, καὶ νὰ ἀποδείξῃ ποῖαι ἀνήκουν καὶ ποῖαι

δὲν ἀνήκουν εἰς αὐτά. Ἡ ἐργασία τοῦ πνεύματος, ἥτις θεωρεῖ τὴν ἀναφορὰν μεταξὺ τῆς ιδέας τῆς οὐσίας, καὶ τοῦ ιδιώματος: οἷον τῆς ποιότητος, καὶ ἥτις φάσκει, ἡ ἀντιφάσκει, ὅτι τὸ *ιδίωμα* ἀρμόζει μὲ τὴν οὐσίαν, λέγεται *κρίσις*, ἕως οὗ ἐμπεριέχεται εἰς τὴν κρίνουσαν δύναμιν. Ἀλλ' ὅταν ἐξηγηθῇ μὲ *σημεῖα*, ἢ μὲ *λέξεις*, λέγεται *πρότασις*.

Καί: ἐπειδὴ δύο ιδέαι: ἡ μία τῆς οὐσίας, καὶ ἡ ἄλλη τοῦ ιδιώματος δὲν ἀρχοῦν διὰ τὰ σχηματισθῇ μία *κρίσις*, διὰ τοῦτο μόνον τὸ οὐς αστικὸν μὲ τὸ ἐπίθετον δὲν σχηματίζουν *πρότασιν*. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὅταν ὁ νοῦς κρίνῃ φάσκει ὅτι τὸ *ιδίωμα* ὑπάρχει ἢ ὄχι εἰς τὴν οὐσίαν, διὰ τὰ τελειωθῇ ἡ πρότασις χρειάζεται νὰ ἐξηγηθῇ μὲ ἰδιαίτερον *σημεῖον* ἢ πρὸς τὸ οὐσιαστικὸν ὑπαρξίς ἢ ἀνυπαρξία τοῦ ιδιώματος. Καὶ τὸ *σημεῖον* τοῦτο εἶναι τὸ καλούμενον *ῥῆμα*.

Πᾶσα πρότασις λοιπὸν κατ' ἀνάγκην σύγκειται ἀπὸ τρεῖς ὀρους: δηλαδὴ ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸν ὄνομα, τὸ ὁποῖον λέγεται *ὑποκείμενον*, ἀπὸ τὸ ἐπίθετον τὸ ὁποῖον καλεῖται *ιδίωμα*, καὶ ἀπὸ τὸ *ῥῆμα*, τὸ ὁποῖον φάσκει, ὅτι τὸ *ιδίωμα* ἀρμόζει ἢ ὄχι εἰς τὸ ὑποκείμενον. Ὅταν εἴπω οὗτος ὁ στρατιώτης εἶναι γενναῖος (*questo soldato è valoroso*) σχηματίζω μίαν τελείαν πρότασιν, εἰς τὴν ὁποίαν αἱ λέξεις οὗτος ὁ στρατιώτης (*questo soldato*) εἶναι τὸ ὑποκείμενον, *γενναῖος* (*valoroso*) τὸ *ιδίωμα* καὶ ἡ λέξις *εἶναι* (è) τὸ *ῥῆμα*, τὸ ὁποῖον ἐν ᾧ φάσκει, ὅτι τὸ *ιδίωμα* ἀρμόζει εἰς τὸ ὑποκείμενον, συνδέει καὶ τὸ ἐν μὲ τὸ ἄλλο, ὅθεν καὶ σύνδεσμος λέγεται.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν δῆλον, ὅτι τὸ *ῥῆμα* *εἶμι* (*essere*) εἶναι τὸ καθαυτὸ *ῥῆμα*, καὶ ὅτι μὲ αὐτὸ μόνον, καὶ μὲ τὰ οὐσιαστικὰ καὶ ἐπίθετα ἐδυνάμεθα νὰ κάμωμεν πᾶσαν ὁμιλίαν, διότι μὲ τὰ οὐσιαστικὰ ἠθέλαμεν φανερόναι τὰ πράγ-

ματα, μὲ τὰ ἐπίθετα τὰς ποιότητας αὐτῶν, καὶ μὲ τὸ ῥῆμα *εἰμί* ἠθέλαμεν ἐκφράζει τὰς κρίσεις μας. Πλὴν, χάριν εὐφωνίας, καὶ ἔνεκα βραχυλογίας ἐφευρέθησαν ἄλλαι τινὲς λέξεις αἱ ὁποῖαι συνεμπεριέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος *εἰμί* (*essere*) καὶ τοῦ ἐπιθέτου. οὕτω π. χ. αἱ λέξεις *studiare* (σπουδάζειν) *leggere* (ἀναγινώσκειν), *vedere* (βλέπειν) κ. τ. λ. ἰσοδυναμοῦν μὲ τὰς λέξεις, *essere studioso*, *esser leggente*, *esser vegente*, κ. τ. λ. Διὸ ὅταν εἴπω *Pietro studia* (ὁ Πέτρος σπουδάζει), ἡ πρότασις εἶναι τελεία· διότι τὸ ῥῆμα *studia*, συμπεριλαμβάνει τὸ ἐπίθετον καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος *εἰμί*. Τὰς τοιαύτας λέξεις οἱ Γραμματικοὶ τὰς ὠνόμασαν *ῥήματα οὐσιαστικά*.

Τὰ οὐσιαστικά ῥήματα, ὡς ἴδαμεν, ἐμπεριέχουν τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος *εἰμί* (*essere*), καὶ τοῦ ιδιώματος. Τὸ δὲ *ιδίωμα* τῶν οὐσιαστικῶν ῥημάτων εἶναι ἐνέργειά τις, ἥτις ἀποβλέπει τὸ ὑποκείμενον. Καὶ ἡ ἐνέργεια αὕτη ἢ μένει εἰς τὸ ὑποκείμενον, καὶ τότε τὸ ῥῆμα λέγεται *καταστατικόν*, ὡς *morire* (ἀποθνήσκειν) *andare* (πηγαίνειν), κ. τ. λ. ἢ ἀπὸ τοῦ ὑποκείμενου μεταβαίνει εἰς ἄλλο, καὶ τότε λέγεται *ἐνεργητικόν*, ὡς *chiuder la porta*, (κλείειν τὴν θύραν), κ. τ. λ.

Πρόθεσις. Μᾶς ἀναγκαιοὶ πολλάκις νὰ φανερώσωμεν ἀναφορὰς καιροῦ, τρόπου, τόπου, ἢ ἄλλης τινὸς περιστάσεως. Τοῦτο δὲ τὸ κάμνομεν διὰ τινῶν λέξεων τὰς ὁποίας οἱ Γραμματικοὶ ὠνόμασαν *προθέσεις*. (34).

Τινὰς ἐκ τῶν εἰρημένων ἀναφορῶν δυνάμεθα εἰς τινὰς γλώσσας: καθὼς π. χ. εἰς τὴν Λατινικὴν, νὰ τὰς ἐξηγήσωμεν τροπολογούντες εἰς κάποιον τρόπον τὴν κατάληξιν τῶν ὀνομάτων. Τὰς διαφόρους ταύτας τροπολογίας τῶν καταλήξεων οἱ Γραμματικοὶ τὰς ὠνόμασαν *πτώσεις*. Αἱ τροπολογίαι δὲ αὐταὶ δὲν ἔχουν χώραν εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσ-

σαν, καὶ ἐπομένως αὐτὴ δὲν ἔχει οὔτε πτώσεις. Οἱ παλαιοὶ ὁμως Γραμματικοὶ τῆς Ἰταλίας, οἱ τινες ὠδηγοῦντο μᾶλλον ἀπὸ τὴν Λατινικὴν γραμματικὴν παρὰ ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον, ἐπάσχισαν νὰ εἰσάξουν τὰς πτώσεις καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν· καὶ ἐπειδὴ τὰ Ἰταλικά ὀνόματα δὲν δέχονται τὰς ἄνω εἰρημένας τροπολογίας, διὰ τοῦτο ἐσημείωσάν τινα μόρια, τὰ ὅποια καὶ ὀνόματαν *segnacasi*, *σημεῖα πτώσεων*· πλὴν δὲν συμφωνοῦν εἰς τὸν ἀριθμὸν, διότι τινὲς ἐπαριθμοῦν τρία μόνον, οἷον *di*, *a*, *da*, καὶ τινες ἄλλοι προσθέτουν καὶ τὰ ἐφεξῆς, *in*, *per*, καὶ *con*. Πλὴν τὰ μόρια ταῦτα δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ἀπλαῖ προθέσεις.

Αἱ προθέσεις καλοῦνται οὕτω, διότι βάλλονται πρὸ τῶν ὀνομάτων, καὶ ἐνταυτῷ τροπολογοῦν τὴν σημασίαν τῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἐπιθέτων. Οὕτως ἐὰν εἴπω *valeroso con prudenza* (*γερραῖος με φρονιμάδα*), καὶ *amare con passione lo studio* (*ἀγαπᾷ με πόθοι τὴν σπουδὴν*) τὸ *con prudenza* (*με φρονιμάδα*) τροπολογεῖ τὴν σημασίαν τοῦ ἐπιθέτου *valeroso* (*γερραῖος*)· καὶ τὸ *con passione* (*με πόθοι*) τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος *amare* (*ἀγαπᾷ*).

Ἐπίρρημα. Ταύτας δὲ τὰς τροπολογίας τῶν ῥημάτων καὶ τῶν ἐπιθέτων, τὰς ὁποίας προξενοῦν αἱ προθέσεις, δυναμέθα νὰ τὰς ἐξηγήσωμεν καὶ με μίαν μόνην λέξιν, καὶ ἡ λέξις αὕτη λέγεται *ἐπίρρημα*, οὕτω,

saviamente

pià,
meno,
bene,
quà,
là,

ἰσοδυναμεῖ με

Con saviezza.

in maggior quantità.
in minor quantità.
con bontà.
in questo luogo.
in quel luogo etc.

Τὸ ἐπίρρημα λοιπὸν ἰσοδυναμεῖ πάντοτε με ἐν ὄνομα

προηγούμενον ἀπὸ πρόθεσιν, καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ θεωρη-
ται μᾶλλον ὡς λέξις σύνθετος, καὶ ἰσοδύναμος μὲ ἐν ὄνομα
καὶ μίαν πρόθεσιν παρὰ ὡς ἀπλοῦν μέρος τοῦ λόγου.

Σύνδεσμος. Πολλάκις θέλομεν νὰ φανερώσωμεν συνδεδε-
μένα ὁμοῦ πολλὰ πράγματα, ἢ περιστάσεις, ἢ νοήματα· τοῦτο
δὲ κάμνομεν διὰ τινῶν λέξεων καλουμένων *σύνδεσμοι*, ὡς
Pietro e Paulo (ὁ Πέτρος καὶ ὁ Παῦλος).

Ἐπιφωνήματα. Τέλος πάντων εὐρισκόμεθα ἐνίοτε εἰς τινὰς
περιστάσεις, καθ' ἃς εἴμεθα φυσικῶς βιασμένοι νὰ ἐξηγήσω-
μεν διὰ τινῶν λέξεων τὴν θέσιν τῆς καρδίας μας δεικνύοντες
οὕτως τὴν λύπην, εἴτε τὴν χαρὰν, ἣτις μᾶς κυριεύει. Αὐταὶ
λοιπὸν αἱ λέξεις ὀνομάζονται *ἐπιφωνήματα*, ὡς ah! oh! κλ.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν δῆλον ὅτι ἀναγκαῖα μέρη τοῦ
λόγου εἶναι ἐκεῖνα μόνον, εἰς ἔλλειψιν τῶν ὁποίων δὲν ἡμπο-
ροῦν νὰ προστεθοῦν ἄλλα. Τοιαῦτα εἶναι τὸ οὐσιαστικόν,
τὸ ἐπίθετον, τὸ ῥῆμα, καὶ ἡ πρόθεσις. Τὸ ἐπὶ ῥῆμα ἐκπλη-
ροῦται ἀπὸ ἐν ὄνομα προηγούμενον ἀπὸ προθέσεως. Ὁ σύν-
δεσμος εἶδαμεν, ὅτι δὲν ἐξηγεῖ κανένα λογισμόν, ἀλλὰ μόνον
συνδέει τὰ νοήματα. Τὰ ἐπιφωνήματα δὲ ἀφ' ἑαυτῶν γνω-
ρίζονται ὅτι δὲν εἶναι ἀφεύκτως ἀναγκαῖα εἰς τὴν ὁμιλίαν.
(35).

Τινὲς τῶν γραμματικῶν ἐπαριθμοῦν μεταξὺ τῶν μερῶν
τοῦ λόγου τὸ ἄρθρον καὶ τὴν μετοχήν, πλὴν αὐτὰ ὡς θέλο-
μεν ἰδεῖ εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, εἶναι καθ' αὐτὸ ἐπίθετα. Τινὲς
ἄλλοι περιλαμβάνουν τὸ ἐπίθετον εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν
κατηγορίαν μὲ τὸ οὐσιαστικόν, ἀλλ' ἡμεῖς ἀπεδείξαμεν, ὅτι
εἶναι δύο μέρη ὅλως διόλου χωριστά. Ἄλλοι τελευταῖον ἐπα-
ριθμοῦν τρία μὴ μέρη τοῦ λόγου, δηλαδὴ ὄνομα, ῥῆμα,
καὶ μόρια, τὴν διαίρεσιν ταύτην φαίνεται, ὅτι παρεδέχθη καὶ
ὁ μακαρίτης Βαρδαλάχος, πλὴν αὐτὴ ἀντὶ νὰ φέρῃ περισσο-

τέραν εύκολίαν, προξενεῖ μάλλον σύγχυσιν, ἔνεκα τῶν ὑπο-
 διαιρέσεων, τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖ. (36).

ΤΜΗΜΑ Γ.

Περὶ οὐσιαστικοῦ.

ΚΕΦ. Α.

Περὶ οὐσιαστικοῦ ἐν γένει.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι ἡμεῖς δὲν βλέπομεν εἰς τὰ ἀντικείμε-
 να, τὰ ὁποῖα μᾶς περικυκλόνουν, εἰμὴ τὰς ποιότητας αὐτῶν,
 ἀλλ' ἐξεύρομεν, ὅτι αὐταὶ δὲν δύνανται νὰ ὑπάρχουν ἀφ' ἑαυ-
 τῶν, ὅθεν ὑποθέτομεν, ὅτι ἐνυπάρχουν εἰς πρᾶγμα τι, τοῦ
 ὁποίου ἀγνοοῦμεν τὴν φύσιν, καὶ μολοντοῦτο ὀνομάζομεν οὐ-
 σίαν. Ἀλλ' ἐπειδὴ συμπεραίνομεν τὰς οὐσίας ὑπαρχούσας
 ἀφ' ἑαυτῶν καὶ χωριστὰ, καὶ τὰς ποιότητας ὡς προσκολλη-
 μένας εἰς αὐτάς, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ὀνόματα τῶν οὐσιῶν ὀνο-
 μάζομεν οὐσιαστικά, καλοῦντες ἐπίθετα τὰ τῶν ποιότητων.

Ἀλλὰ μολονότι αἱ ποιότητες εἶναι προσκολλημέναι εἰς τὰς
 οὐσίας, δυνάμεθα ὁμῶς νὰ τὰς ὑποθέσωμεν χωριστὰς καὶ ἀ-
 νεξαρτήτους ἀπ' αὐτάς, θίδοντες εἰς αὐτάς ὑπαρξιν, τὴν ὁ-
 ποίαν δὲν ἔχουν εἰς τὴν φύσιν· καὶ τότε θεωροῦνται ὡς οὐ-
 σίαι, καὶ περιλαμβάνονται εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Οὕτω
 π. χ. ἡ τράπεζα τῶν προειρημένων παραδειγμάτων εἶναι
 σκληρὰ καὶ στρογγύλη κ.τ.λ. αἱ ποιότητες αὗται εἶναι προσ-
 κολλημέναι εἰς τὴν τράπεζαν καὶ δὲν ὑπάρχουν ἀνεξαρτήτως
 ἀπ' αὐτὴν, ἀλλ' ἡμεῖς δυνάμεθα νὰ ὑποθέσωμεν ὡς ὑπαρ-

χούσας ἀφ' ἐαυτῶν καὶ ἀρρηγμένως τὴν σκληρότητα, τὴν στρογγυλότητα κ. λ. τότε δὲ λαμβάνουν φανταστικὴν τινὰ ὑπαρξιν, καὶ θεωροῦνται ὡς οὐσιαστικά. Καὶ ταῦτα εἶναι τὰ καλούμενα οὐσιαστικά ἀρρηγμένα· εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ ταύτην περιλαμβάνονται καὶ ὅλα τὰ ὄντα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν φυσικὴν ὑπαρξιν, ὅποια ἀρετὴ, δικαιοσύνη. κ. λ.

Θεωροῦντες οἱ ἄνθρωποι τὰ διάφορα ἀντικείμενα τῆς φύσεως εἶδαν, ὅτι ὅλα εἶναι μερικὰ καὶ διακεκριμένα, ἀλλ' ἐν ταυτῷ παρετήρησαν, ὅτι τινὰ ἐξ αὐτῶν ἔχουν πολλὰς ποιότητας ὁμοίας, ὅθεν μὴ δυνάμενοι ἀφ' ἐνὸς μέρους νὰ δώσουν εἰς ὅλα τὰ ἀντικείμενα ἰδιαιτέρον ὄνομα καὶ ἀναγκασμένοι ἀφ' ἐτέρου νὰ βάλουν εἰς κάποιαν τάξιν τὰς γνώσεις των, διήρεσαν τὰ ἀντικείμενα εἰς κλάσεις· καὶ ἡ διαίρεσις αὕτη ἐπεστηρίχθη εἰς τὰς ἀλλεπαλλήλους ὁμοιότητας καὶ κοινὰς ποιότητας τῶν εἰρημένων ἀντικειμένων, οὕτω π. χ. παρατηροῦντες ὅτι ἕκαστον τῶν εἰς τὴν φύσιν εὐρισκομένων πραγμάτων εἶναι συνάρθροισί τις ὑλικῶν ατόμων, καὶ ὅτι ἐπομένως ἔχει τὴν γενικὴν ποιότητα τοῦ νὰ ᾖ ἐκτεταμένον, σερρὸν, διαιρετὸν κ.λ. ἐσχημάτησαν τὴν γενικωτάτην κλάσιν τῶν σωμάτων (37), ἣτις περιλαμβάνει ὅλας τὰς οὐσίας. Αὕτη δὲ ἡ γενικωτάτη κλάσις ὑποδιαίρεται ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς εἰς τρεῖς ἄλλας, αἱ ὅποια καλοῦνται τὰ τρία βασίλεια τῆς φύσεως, δηλαδή τὸ βασίλειον τῶν ζώων, τῶν φυτῶν, καὶ τῶν ὀρυκτῶν. Εἰς τὴν πρώτην περιλαμβάνονται ὅλα τὰ ζῶα, εἰς τὴν δευτέραν ὅλα τὰ φυτὰ, καὶ εἰς τὴν τρίτην τὰ ὀρυκτά. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ εἰς ἐκάστην περιλαμβανόμενα ἀντικείμενα δὲν εἶναι καθ' ὅλα ὅμοια μεταξὺ των, ὑποδιηρέθησαν καὶ αὐτὰ εἰς ἄλλας κατὰ τὰς ἀλλεπαλλήλους ὁμοιότητας τῶν ἀντικειμένων οὕτω π. χ. μὴ ἐχόντων ὅλων τῶν ζώων τὴν ἰδίαν μορφήν, καὶ τὴν ἰδίαν νοητικὴν δύναμιν ὑποδιηρέθη τὸ βασίλειον τῶν

ζώων εἰς δύο ἄλλας κλάσεις, δηλαδή τῶν λογικῶν καὶ τῶν ἀλόγων· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ αὐταὶ ὑποδιηρέθησαν εἰς ἄλλας καὶ αἱ ἄλλαι εἰς ἄλλας. κ.τ.λ. Ὅθεν ὠφελοῦμενοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὴν διαίρεσιν ταύτην μεταχειρίζονται τὸ γενικὸν ὄνομα τῆς κλάσεως διὰ νὰ δηλώσουν ἐν μερικὸν ἀντικείμενον: οὕτω π. χ. διὰ τῶν γενικῶν λέξεων ἵππος (cavallo), ὄνος (asino), βοῦς (bove), κ.τ.λ. ἐννοοῦμεν πολλάκις ἕνα μερικὸν ἵππον, ὄνον, βοῦν, κ.τ.λ. Ἀλλ' αἱ μεγάλαι καὶ παντοτειναὶ σχέσεις καὶ ἀναφοραὶ τὰς ὑποίας ἔχουν οἱ ἄνθρωποι μεταξύ των καὶ ἡ ἀνάγκη, εἰς ἣν συχνάκις εὐρίσκονται νὰ δηλώσουν μὲ πᾶσαν ἀκρίβειαν τὸ προκείμενον τοὺς ἡνάγκασαν νὰ δώσουν εἰς ἕκαστον ὑποκείμενον τῆς κλάσεώς των, (δηλαδή εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον) ἐν μερικὸν ὄνομα.

Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους ἐλήφθη τὸ αὐτὸ μέτρον καὶ διὰ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα, ὅποια αἱ πόλεις, τὰ βασίλεια, αἱ ἐπαρχίαι κ. τ. λ. Κατ' ἀναλογίαν δὲ ἐδόθη μερικὸν ὄνομα καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς, λίμνας, θαλάσσας κ.τ.λ. Τελευταῖον δὲ χάριν εὐφημισμού ἐδόθη καὶ εἰς τινὰ ἄλλα πράγματα· οὕτω π. χ. ὁ ἵππος τοῦ μεγάλου Ἀλεξάνδρου ὠνομάσθη *βουκέφαλος*.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν δῆλον γίνεται, ὅτι τὸ οὐσιαστικὸν εἶναι δύο εἰδῶν, δηλαδή οὐσιαστικὸν κύριον, σημαῖνον ἐν πρᾶγμα μόνον καὶ διακεκριμένον, καθὼς Ὄθων (Otto-ne) Ἀθῆναι (Atene). κ. τ. λ. καὶ οὐσιαστικὸν γενικὸν (παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς *προσηγορικὸν* καλούμενον), σημαῖνον πολλὰ πράγματα, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν μίαν τινὰ κλάσιν, ὡς ἵππος (cavallo) πόλις (città)· καὶ τὰ τοιαῦτα.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶ γενικῶν οὐσιαστικῶν ἀνήκουν καὶ τὰ παρὰ τοῖς γραμματικοῖς καλούμενα *περιληπτικά*· οὕτω καλούμενα τὰ σημαίνοντα πλῆθος ἢ ἄθροισμα πολλῶν

πραγμάτων, τοιαῦτα εἶναι τὰ εἰς *ame*, λήγοντα, καθὼς, *oit-tadin-ame*, *servidor-ame*, *legn-ame*, etc. οἷον πλῆθος ἡ ἄθροισμα πολιτῶν, δούλων, ξύλων κ.λ. Τὰ εἰς *ia*, ὡς *caval-ler-ia*, *fanter-ia*, etc. στράτευμα ἵππικόν, γράτευμα πεζόν. κ. λ. Τὰ εἰς *aglia*, τὰ ὅποια προσέτι καὶ χειροτερεύουν, ὡς *gent-aglia*, *minuzz-aglia*, etc, συρφετώδης ὄχλος, πο-σότης μικρῶν καὶ ποταπῶν πραγμάτων., κ.τ.λ. Τινὰ εἰς *ume*, ὡς *agr-ume*, *salvagi-ume*, ποσότης ὀξυνῶν, ποσότης ἀγριμίων, κ.τ.λ. καὶ τινὰ εἰς *ime*, ὡς *cone-ime*, ἡσπριά, κ.τ.λ. (38)

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ Γένους.

Εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον εἵπαμεν ὅτι ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῆς φύσεως δὲν εἶναι ὅμοια μεταξὺ τῶν ἐκ τῶν σημαντικωτέρων λοιπὸν καὶ πρωτίστων διαφορῶν εἶναι τὸ *Γένος*. διαφορὰ, ἥτις βεβαίως πρέπει νὰ παρετηρήθῃ προ-τήτερα ἀπὸ τὰς ἄλλας, καὶ νὰ ἔκαμῃ μεγάλην ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅχι τόσον, διότι εἶναι κοινὴ εἰς πηλλότατα ἀντικείμενα τῆς φύσεως, ἀλλὰ μᾶλλον διότι εἶναι πολλὰ φανερά εἰς τὴν κλάσιν αὐτῶν τούτων, καὶ τῶν λοιπῶν ζώων, μὲ τὰ ὅποια ἔχουν τὴν σὴν σχέσιν οἱ ἄνθρωποι. ἦτον λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ διαδηλώσουν τὴν διαφορὰν ταύτην, καὶ νὰ διακρίνουν τὰ ὀνόματα τῶν ἀρρένων ἀπὸ τὰ τῶν θηλέων. τοῦτο δὲ ἔκαμαν δίδοντες εἰς τὰ τῶν ἀρρένων ὀνόματα διαφο-ρετικὴν κατὰληξιν ἀπὸ τὴν τῶν θηλυκῶν, καὶ ἡ διαφορετικὴ

αὕτη κατάληξις, ἥ δεικνύουσα τὴν διαφορὰν τῶν γενῶν ὠνομάσθη παρὰ τοῖς γραμματικοῖς *Γένος*.

Ἀλλ' ἐπειδὴ οἱ ἄνθρωποι οἱ σχηματίζαντες τὰς γλώσσας δὲν ἦσαν φιλόσοφοι, διὰ τοῦτο καὶ δὲν παρατηροῦσαν περισσότερον ἂν ὅσον τοὺς ὑπεχρέονεν ἡ ἀνάγκη· ὅθεν ὁσάκις ἡ ἀνάγκη δὲν ἦτον ἀρκετὴ ἔμενον καὶ αἱ παρατηρήσεις ἀτελεῖς διὰ τοῦτο καὶ εἰς πολλὰ ζῶα (ἡ διότι δὲν γνωρίζεται εὐκόλως τὸ γένος των, ἡ διότι δὲν ἦτον εἰς αὐτοὺς τόσον γνωστὰ) δὲν ἐσημείωσαν τὴν διαφορὰν ταύτην, ἀλλὰ μὲ μίαν καὶ μόνην κατάληξιν διεδηλοῦσαν καὶ τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν (39).

Ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη τοῦ γένους δὲν ἦτο δυνατόν νὰ παρατηρηθῇ εἰμὴ εἰς μόνον τὰ ζῶα (40), μολονότι αἱ ὀξυδερκεῖς παρατηρήσεις τῶν φυσικῶν τὴν ἀνεκάλυψαν καὶ εἰς αὐτὰ τὰ φυτὰ (41). Ἦτον ὅμως ἀνάγκη νὰ ὑποβληθοῦν εἰς κάποιον κανόνα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς φύσεως ἀντικείμενα, ὅθεν καὶ εἰς τινὰς γλώσσας, ὁποῖαι π. χ. ἡ Ἑλληνικὴ, καὶ Λατινικὴ, ἐσχηματίσθη ἰδιαίτερα τὶς κατάληξις, ἥτις μολονότι δὲν δεικνύει κανέν γένος, ὠνομάσθη καὶ αὕτη καταχρηστικῶς *γένος οὐδέτερον*, (42) εἰς δὲ τὰς ἄλλας γλώσσας καθὼς εἰς τὴν Ἰταλικὴν, κατεχωρήθησαν ἄλλα κατ' ἀναλογίαν, καὶ ἄλλα κατὰ συνήθειαν ἢ εἰς τὸ ἐν ἢ εἰς τὸ ἄλλο ἀπὸ τὰ εἰρημένα δύο γένη.

Δύο λοιπὸν εἶναι τὰ γένη τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, τὸ ἀρσενικὸν καὶ τὸ θηλυκὸν· αὐτὰ δὲ εἰς τινὰ ὀνόματα εὐκόλως διακρίνονται ἐκ τῆς σημασίας των, εἰς ὅλα ὅμως ἐκ τῆς χαρακτηριστικῆς καταλήξεώς των, ἥτις συνίσταται εἰς ἓν ἐκ τῶν φωνηέντων, διότι σχεδὸν ὅλαι αἱ λέξεις τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης λήγουν εἰς φωνῆν (43).

ΚΕΦ. Γ'.

Περὶ τῆς καταλήξεως τῶν οὐσιαστικῶν.

Ἀλλὰ προτοῦ ἐξετάσωμεν τὰς καταλήξεις τῶν οὐσιαστικῶν πρέπει νὰ σημειώσωμεν τὰς ἐφεξῆς παρατηρήσεις.

Α'. Φυσικῶ τῷ λόγῳ, ὅλα τὰ κύρια ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν εἶναι ἀρσενικοῦ γένους, καθὼς εἶναι θηλυκοῦ ὅλα τὰ τῶν γυναικῶν ὅποιαςδὴποτε καταλήξεως καὶ ἂν ᾖναι, ὡς Andrea, Silla, Epaminonda, Socrate, Cesare, Simone, Luigi Dionigi, Marco, Teseo, Pietro. — Anna, Aspasia, Sofia, Berenice, Didone, Rachele, Fillide, Saffo, Eratto, Aletto.

Β'. Ὅταν τὰ ὀνόματα ἀλλάξουν τὴν λήγουσάν των ο εἰς α, ἀλλάζουν ἐνταυτῷ καὶ τὸ γένος, καὶ ἀπὸ ἀρσενικῆ γίνονται θηλυκά, ὡς il nuvol-o, καὶ τὰ nuvol-a, τὸ σύνεφον.

Γ'. Τὰ ὀνόματα τῶν δένδρων, καὶ τῶν καρπῶν ἀλλάζοντα τὴν κατάληξίν των ἀλλάζουν καὶ τὸ νόημά των διότι λήγοντα εἰς ο, εἶναι ἀρσενικοῦ γένους, καὶ διαδηλοῦν τὸ δένδρον, καὶ λήγοντα εἰς α, εἶναι θηλυκοῦ καὶ διαδηλοῦν τὸν καρπὸν, ὡς il pero, ἡ ἀπιδιὰ, la pera, τὸ ἀπίδιον, κ. τ. λ. ἐξαιροῦνται δὲ, cedro, κίτρον, fico, σύκον, pomo, μῆλον, καὶ arrancio, πορτοκάλι, τὰ ὅποια λήγοντα εἰς ο, εἶναι ἀρσενικοῦ γένους καὶ διαδηλοῦν καὶ τὸ δένδρον, καὶ τὸν καρπὸν.

Δ'. Τὰ λήγοντα ὀνόματα ἀδιαφόρως εἰς α καὶ ε, ἢ εἰς ο καὶ ε, εἴτε εἰς ο, ε καὶ ι, διαφυλάττουν τὸ γένος των, ὡς l'ala, καὶ l'ale, τὸ πτερόν· il cavalier-o καὶ il cavalier-e, ὁ ἵππότης· il mestier-o, il mestier-e, καὶ il mestier-i, ἡ τέχνη κ. τ. λ.

Ε. Τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων εἶναι εἰς χρῆσιν καὶ εἰς τὰ δύο γένη, καθὼς, il Napoli, καὶ la Napoli, il Firenze καὶ la Firenze· ἐξαιροῦνται δὲ τὰ εἰς a λήγοντα, τὰ ὁποῖα εἶναι πάντοτε θηλυκά.

ς'. Εἶναι παρομοίως εἰς χρῆσιν καὶ εἰς τὰ δύο γένη τὰ ὀνόματα τῶν γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου, οἷον il b, καὶ la b, il c, καὶ la i κ. τ. λ.

Ζ'. Ἐκ τῶν ὀνομαζίων τῶν ζώων, ἄλλα ἔχουν μίαν καὶ μόνην κατάληξιν, καὶ εἶναι εἰς χρῆσιν καὶ εἰς τὰ δύο γένη, ὡς il lepre. καὶ la lepre, ὁ λαγῶς· ἄλλα ἔχουν τὴν μόνην κατάληξιν εἰς ο, καὶ εἶναι πάντοτε ἀρσενικοῦ γένους· ὡς il merlo, ὁ κόσσυφος· ἄλλα εἶναι εἰς χρῆσιν εἰς μόνον τὸ θηλυκὸν γένος· καθὼς l' acquilla, ὁ ἀετὸς, la volpe, ἡ ἀλώπηξ· ἄλλα μετατρέπουν τὴν λήγουσαν, ο, εἰς a, ὡς il capr-o, ὁ τράγος, la capr-a, ἡ αἰξ· καὶ ἄλλα τελευταῖν ἔχουν δύο διάφορα ὀνόματα, ὡς il bue, ὁ βοῦς, καὶ la vacca, (44) ἡ ἀγελάδα κ.τ.λ.

Τὰ λήγοντα εἰς a, εἶναι θηλυκά· ἐξαιροῦνται δὲ

α'. Τὰ σημερινά ἀξίαν, ἐπιστήμην, ἡ ἄλλην ποιότητα ἀνδρός· οἷον,

ἀξίαν, Papa, monarca, etc.

ἐπιστήμην, Legista, Poeta, etc.

Αἵρεσιν. Eresiarca, deista, calvinista, conformista, giansenista, anabattista etc. (45)

Ἄλλους τινὰς χαρακτηρᾶς, ὅποῖα τὰ parricida, regicida, monopolista, etc. (46)

β'. Τὰ εἰς amma ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ παραγόμενα· οἷον Dramma, (47) anagr-amma, progr-amma, etc. ἔτι καὶ τὰ ἐφεξῆς, παραγόμενα ὡσαύτως ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ, ana-

lemma, anatema, assioma, apotegma, apostema, ateroma, automa, borea, clima, diadema, dogma ἢ domma, emblemma, enigma, ἢ enimma, entime-ma, entomata, fantasma, (48) fisima, idioma, idiota, ipocrita, pianeta, poema, prisma, problema, reuma, sciloma, scisma, (49) sofisma, sofista, sistema, stemma, strattagemma, sperma, tema, (50) teorema, timiama, etc,

Μολονότι εἶναι πολλὰ δύσκολον νὰ προσδιορίσῃ τις τὸ γένος τῶν εἰς ἑ ληγόντων ὀνομάτων μ' ὅλα ταῦτα βοηθεύμενοι ἀπὸ τὰς γραμματικὰς τοῦ Βιαγριολίου, καὶ τοῦ Βάν-σωνος (51), θέλομεν κάμει τὸ κατὰ δύναμιν.

Εἶναι ἀρσενικὰ σχεδὸν ὅλα τὰ ὀνόματα λήγοντα,

α. Εἰς ge, ἢ gge, προηγουμένου τινος φωνήεντος: ὡς rege, πλὴν τοῦ legge, νόμος, brage, ἀνθρακιά· καὶ πλὴν τοῦ gregge, ποιμνιον, τὸ ὑποῖον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν δύναται νὰ ᾔῃαι ἀρσενικόν, ἀλλ' ἐπὶ πληθυντικῷ πάντοτε θηλυκόν.

β'. Εἰς le, προηγουμένου τινὸς φωνήεντος: ὡς sole, ἥλιος· πλὴν τοῦ bile, χολή, indole, φύσις, iperbole, ὑπερβολή, prole, γόνος, segale, σικάλι, valle, κοιλάς.

γ'. Εἰς me, ὡς staine, rame, πλὴν τοῦ arme, ὄπλον, fame, πεῖνα, speme, ἐλπίς.

δ'. Εἰς re, καθὼς amore, πλὴν τοῦ febbre, πυρετός, polvere, κόνις, scure, πέλεκυς, torre, πύργος.

ε. Εἰς ente, ὡς ponente· ἐξαιροῦνται δὲ corrente, χεῖμαρρος, gente, λαός, lente, ὑάλινος φακός, mente, νοῦς, semente, σπόρος, sorgente, πηγὴ.

ς'. Εἰς one: οἶον, sermone, padrone, πλὴν τοῦ canzone, ᾠδὴ, comunione, κοινωνία, obblivione, λήθη,

opinione, δόξα, **questione**, ζήτημα, **ribellione**, ἀποστασις, **unione**, ἔνωσις· καὶ πλὴν τῶν εἰς **glone**, **sione**, καὶ **zione** ληγόντων.

ζ'. Τὰ ἀπαρέμματα τῶν ῥημάτων, λαμβανόμενα ὡς ὀνόματα καὶ εἰς ε λήγοντα ἐπιθετα, λαμβανόμενα ἀφηρημένως, ὡς **il mangiare**, **lo scrivere**, **l' utile**, **il dolce**, etc.

Εἶναι δέ θηλυκά.

α'. Ὅλα τὰ εἰς **ce**, λήγοντα ὀνόματα, ὡς **la salce**· πλὴν τοῦ **Alce** (εἶδος ζώου τετραπόδου), **anice**, ἄνισον, **antrace**, ἀνθράκιον, **calice**, ποτήριον, **camice**, τὸ στοιχάριον τοῦ ιερέως, **calce**, (52) κοντάκι, **cece**, βοβίθι, **codice**, κώδης, **dentice**, (εἶδος ὀφθαλμοῦ) **embrice**, γεῖσον, **frutice**, θάμνος, **istrice**, ὕστριξ, **lince**, λύγξ, **mantice**, φύσας, **penace**, (εἶδος φυτοῦ), **pesce**, ἰχθύς, **salce**, ἢ **salice**, ἰτέα, **spinace**, σπανάκι, **noce**, καρυδιᾶ, **vertice**, κορυφή, **vortice**, στρόφιλος.

β'. Τὰ εἰς **de** λήγοντα, οἷον **fedede**, ἐξαιροῦνται δὲ **aspide**, ἄσπις, **jarpide**, ἰασπις, **piede**, πῶς, **spiede**, ὀδελός, **stecade** (εἶδος φυτοῦ ἀρωματικοῦ).

γ'. Τὰ εἰς **ine**, καθὼς **rugine**, πλὴν τοῦ **bucine**, (εἶδος διχτύου), **cardine**, εἰσοφὸς τῆς θύρας, **confine**, σύνορον, **cercine**, (προσκέφαλον στρογγυλὸν καὶ τρυπημένον εἰς τὴν μέσην) **crine** χαίτη τοῦ ἵππου, **culmine**, κορυφή, **disordine**, ἀταξία, **fiocine**, φλοιός, **fulmine**, κεραυνός, **glutine** κόλλα, **ordine**, (53) τάξις, **pettine**, κτένι, **termine**, τέλος, **turbine**, λελίχψ, **vermine**, σκώληξ, **vimine**, λύγος,

δ'. Τὰ εἰς **te**, προηγούμενου τινος φωνήεντος, εἴτε τοῦ **r**, οἷον, **lite**, **arte**, **corte**, πλὴν τοῦ **cespite**, βάτος, **fomite**, ἔναυσμα, **latte**, γάλα, **limite**, ὄρος, **stipite**, στέλεχος, **tramite**, τρίβος, **vate**, μάντις.

Ἐκ τῶν εἰς **c** ληγόντων ὀνομάτων εἶναι τινα, τὰ ὅποια συνειθίζονται ποτὲ μὲν εἰς τὸ ἀρσενικόν, ποτὲ δὲ εἰς τὸ θηλυκόν, aere (54) ἀήρ, arbore (55) δένδρον, carcere (56) φυλακή, cenere (57) αἰθάλη, fine (58) τέλος, folgore (59) κεραυνός, fonte (60) πηγὴ, gregge (61) ποῖμνιον, fune (62) σχοινίον, trave (63) δοκός.

Καί τινα ἄλλα τὰ ὅποια εἶναι ἐνίοτε ἀρσενικά, καὶ ἄλλοτε θηλυκά, καὶ κατὰ τὸ σημαίνοντα πρᾶγμα, καθὼς

il fante, ὑπηρέτης, στρατιώτης· καὶ la fante δούλη.

il dimane ἡ ἐπαύριον· la dimane τὸ πρωῒ.

il noce τὸ καρύδι· la noce ἡ καρυδιά.

Τὸ oste, ὅταν σημαίνῃ ξενοδύχον, ἢ ξένον εἶναι ἀρσενικόν, ὅταν δὲ σημαίνῃ στράτευμα εἶναι ποτὲ μὲν ἀρσενικόν, ποτὲ δὲ θηλυκόν. (64)

Οὕτω καὶ τὸ margine, ὅταν σημαίνῃ οὐλὴν, εἶναι θηλυκόν, ὅταν δὲ σημαίνῃ ἐσχατιὰν εἶναι ἐνίοτε ἀρσενικόν, καὶ ἄλλοτε θηλυκόν (65).

Ἐκ τῶν εἰς **i** ληγόντων ὀνομάτων εἶναι ἀρσενικά,

α. Ὅλα τὰ χαρακτηριστικὰ ὀνόματα τῶν ἀνδρῶν, ὡς bali, musti, pari, etc.

β'. Τὰ σύνθετα ἀπὸ ἐν ῥῆμα καὶ ἐν πληθυντικὸν ὄνομα, ὡς guardass gilli, guardaboschi, cavadenti, etc.

γ'. Τὸ ὄνομα di ἡμέρα, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ σύνθετα ὡς mezzodi, lunedì, etc· καὶ ἐτι abbicci, abassi, appigionasi, barbagianni, brinbisi, cremisi, soprattieni, zanni.

Ὅλα τὰ ἄλλα ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς **i** ἐπειδὴ παράγονται ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἶναι θηλυκά· πλὴν τῶν ἐφεξῆς, τὰ ὅποια εἶναι ἀρσενικά. alcali, ἄλκαλι (εἶδος ἄλατος), eclissi

ἡ eclisse, ἑκλειψις. Τὸ δὲ *genesis*, γένεσις, συνειθίζεται καὶ εἰς τὰ δύο γένη. (66)

Τὰ εἰς ο λήγοντα εἶναι ἀεὶ ἀρσενικά, καθὼς *il capo*. πλὴν τοῦ *mano* (67) χεῖρ, καὶ *eco* (68) ἡχῶ, καὶ πλὴν τῶν κατὰ συγκοπὴν γιγνομένων· οἷον *Dido* Διδῶ, *immago* εἰκὼν, *vorago* φάραγξ. (69)

Τὰ εἰς υ εἶναι θηλυκὰ ὡς *la gru*, *la tribù*, πλὴν τοῦ *Gesù*, Ἰησοῦς.

Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄλλ· λα ὀνόματα λήγοντα εἰς υ· διότι τὰ λοιπὰ ὅλα ἔχουν αὐτὴν τὴν κατάληξιν κατὰ συγκοπὴν, ὡς *gioventù*, ἐκ τοῦ *gioventute*, *virtù*, ἐκ τοῦ *virtute*, *virtude* etc.

Τὰ δὲ εἰς υ ξένα ὀνόματα εἶναι ἀρσενικοῦ γένους.

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ σχηματισμοῦ τῆς χαρακτηριστικῆς κατάληξεως τῶν θηλυκῶν.

Κατὰ τέσσαρας τρόπους σχηματίζεται ἡ τῶν θηλυκῶν χαρακτηριστικὴ κατάληξις.

α. Τροπῇ τῆς ληγούσης ο εἰς α, οἷον *maestr-o*, *maestr-a*, *serv-o*, *serv-a*, etc.

β' Τροπῇ τῆς ληγούσης *tore* εἰς *trice*, ὡς *imperatore*, *imperatrice*, *parla-tore*, *parla-trice*. (70).

γ'. Τροπῇ τῆς ληγούσης τοῦ ἀρσενικοῦ εἰς *essa*, οἷον *poet-a*, *poet-essa*, *ost-e*, *ost-essa*. etc. (71)

δ'. Τελευταῖον μεταλλαγὴ τοῦ ἀρσενικοῦ ὀνόματος εἰς

ἄλλο ὄνομα θηλυκόν, ὡς re, βασιλεὺς, regina, βασίλισσα· padre, πατήρ, madre, μήτηρ. κ. τ. λ.

ΚΕΦ. Ε΄.

Περὶ ἀριθμῶν.

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὴν ὁμιλίαν συμβαίνει συχνάκις νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ ἑνὸς εἴτε περὶ πολλῶν πραγμάτων, διὰ τοῦτο καὶ ἐφευρέθησαν οἱ παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς καλούμενοι ἀριθμοί.

Δύο εἶναι οἱ ἀριθμοὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ὁ ἐνικός, τὸν ὁποῖον μεταχειρίζομεθα ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ ἑνὸς μόνου πράγματος, καὶ ὁ πληθυντικὸς μὲ τὸν ὁποῖον διαδηλοῦμεν δύο (72), ἢ καὶ περισσότερα πράγματα.

Εἰς ἓν τῶν προηγουμένων κεφαλαίων εἶδαμεν ὅτι τὰ κύρια ὀνόματα σημαίνουν ἓν πρᾶγμα μόνον καὶ διακεκριμένον, ἐπομένως δὲ, δὲν δύνανται νὰ ἔχουν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὅθεν ὅταν λέγωμεν ἐπὶ πληθυντικοῦ i Cesari, gli Alessandri, i Demosteni, τοῦτο κάμνομεν χάριν ῥητορικοῦ τρόπου, (73) καὶ εἶναι ὡς νὰ ἐλέγαμεν, ὅλοι ἐκεῖνοι οὔτινες ὁμοιάζουν τὸν Καίσαρα, τὸν Αλέξανδρον, τὸν Δημοσθένην.

Ἐνίοτε ὅμως δύνανται καὶ αὐτὰ νὰ ἔχουν πληθυντικὸν ἀριθμὸν· ἀλλὰ πότε; ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν δύο εἴτε περισσότερα ὑποκείμενα φέροντα τὸ αὐτὸ ὄνομα· οὕτω λέγοντες, gli Arrigli, i Luigi, etc. ἐννοοῦμεν διαφόρους βασιλεῖς, οἱ ὁποῖοι ἐκαλοῦντο μὲ τὰ αὐτὰ ὀνόματα.

Ἐπειδὴ ὅμως τὰ μετὰλλα δύνανται νὰ θεωρηθῶν ὡς μία

μόνη προσότης ὁμοῦ συσσωρευμένη, διὰ τοῦτο καὶ τὰ ὀνόματά των ἐμποροῦν νὰ καταχωρηθοῦν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν κυρίων ὀνομάτων. Ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ λοιπὸν δὲν συνειθίζονται ποτὲ ἐπὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ· καὶ ἐὰν ἐνίοτε τὰ μεταχειρίζομεθα ἐπὶ πληθυντικοῦ τοῦτο κάμνομεν ὅταν θέλωμεν νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὰ διαφορετικὴν σημασίαν· οὕτω π. χ. ὅταν εἴπωμεν *i ferri* (τὰ σιδήρα) δὲν ἐννοοῦμεν καθ' αὐτὸ τὸ μέταλλον, ἀλλὰ τὰς ἀλύττους τινὸς κακούργου. κ. τ. λ.

Δὲν συνειθίζονται ἐπίσης εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ ὅλα τὰ πράγματα ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ὅλαι αἱ ιδέαι, τὰς ὁποίας ὁ νοῦς μας θεωρεῖ ὡς μόνας καὶ ἐνικάς. Τοιαῦται εἶναι ὅλαι αἱ ἀρεταί, ὡς *la misericordia, la carità*. τὰ τοιαῦτα ὀνόματα ὅμως συνειθίζονται καὶ ἐπὶ πληθυντικοῦ ὁσάκις φανερόνουν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν εἰρημένων ἀρετῶν· οὕτω ὅταν λέγωμεν *le misericordie, le carite*, ἐννοοῦμεν τὸ ἀποτέλεσμα, ἥτοι τὸ ἔργον αὐτῶν τῶν ἀρετῶν.

Δὲν ἔχουν διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πληθυντικὸν ἀριθμὸν, καὶ τινὰ φυσικὰ αἰσθήματα, ὡς *fame, peña, sete*· δίψα. κ.τ.λ.

Καθὼς δὲ ἐκ τῆς καταλήξεως διακρίνεται τὸ ἐν ἀπὸ τὸ ἄλλο γένος, οὕτως ἐκ τῆς καταλήξεως διακρίνεται ὁ εἰς ἀπὸ τὸν ἄλλον ἀριθμὸν

Γενικοὶ κανόνες.

Ἡ λήγουσα *a*, τῶν ἀρσενικῶν τρέπεται εἰς *i*, ὡς *pianet-a pianet-i*· εἰς δὲ τὰ θηλυκὰ τρέπεται εἰς *e*, οἷον *regin-a, regin-e*. Ἡ λήγουσα *e*, καὶ *o*, εἴτε ἀρσενικοῦ εἴτε θηλυκοῦ ὀνόματος, τρέπεται πάντοτε εἰς *i*, ὡς *princip-e, princip-i, lezion-e, lezion-i, sicolat-o, sicolat-i, man-o, man-i. etc.*

Παρατηρήσεις.

1. Μένουν ἄτρεπτα κατὰ τὸν πληθυντικόν· α'. Τὰ κατὰ συγκροπὴν γενόμενα, δηλαδὴ τὰ ὀξύτονα, οἷον ἐνικὸς carit-à, citt-à, virt-ù, pi-è, πληθ. carit-à, citt-à, virt-ù, pi-è. etc. ὅταν δὲ εἶναι ὀλόκληρα τότε τὸ e, τρέπεται εἰς i, ὡς ἐνικ. cittad-e, virtud-e, pied-e. πληθ. cittad-i, virtudi, pied-i. etc.

β'. Ἔτι τὰ λήγοντα κατὰ τὸν ἐνικὸν εἰς i, οἷον ἐνικ. ecliss-i, tes-i· πληθ. ecliss i, tes-i, etc.

γ'. Ἔτι τὰ ὀξύτονα, οἷον canape, lacchè. etc.

δ'. Τὰ μονοσύλλαβα re, gru. καὶ τὰ ἐφεξῆς barbarie, effigie, requie, specie, superficie, serie, progenie, temperie, καὶ τινὰ ἄλλα.

2. Τὰ λήγοντα εἰς cia, καὶ gia, ἀπορρίπτουν εἰς τὸ πληθυντικὸν τὸ i, καὶ μετατρέπουν τὸ a εἰς e, οἷον trac-cia, lan-cia, cirie-gia, spiag-gia, etc. καὶ εἰς τὸ πληθ. tracce, lan-ce, cirie-ge, spiag-ge. etc. Ὅταν ὁμως ἡ εἰρημένη ia κατάληξις προφέρεται χωριστὰ, δηλαδὴ σχηματίζει δύο συλλαβὰς, τότε τὸ i, τὸ ὑποῖον κατ' αὐτὰς δέχεται τὸν τόνον, δὲν δύνανται ν' ἀπορρίψθῃ, οὕτω bugia, magia, πληθ. bugie, magie, etc.

3. Τὰ λήγοντα εἰς cio, chio, gio, glio, σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν ἀπορρίπτοντα τὸ ληκτικὸν o, ὡς ba-cio, occhio, agio, fi-glio. πληθ. ba-ci, oc-chi, a-gi, fi-gli. etc.

Παρατήρησεν, ὅτι πολλὰ ἐκ τῶν εἰς cio, καὶ gio, τρισυλλάβων καὶ πολυσυλλάβων ὀνομάτων, δέχονται καὶ τὸ z, ἀντὶ τοῦ c, καὶ g· ὅθεν giudi-c-io καὶ giudi-z-io, servi-g-io καὶ servi-z-io. εἰς τὰ τοιαῦτα δὲ ὀνόματα ὁ πληθυντικὸς σχηματίζεται τροπῇ τοῦ io εἰς j, διότι τὸ i προ-

φέρεται μὲ περισσοτέραν ἔκτασιν φωνῆς, ὅθεν giudi-cj, καὶ giudi-zj, servi-gj, καὶ servi-zj.

4. Τὰ λήγοντα εἰς io δίφθογγον σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν τροπῇ τοῦ io, εἰς j, ὡς temp-io, temp-j princip-io, princip-j. etc.

Ὅταν ὁμως ἡ εἰρημένη κατάληξις σχηματίζη δύο συλλαβὰς, δηλαδή προφέρεται χωριστὰ τότε ὁ πληθυντικὸς σχηματίζεται τροπῇ τοῦ io εἰς ii, ὡς mormor-io, mormor-ii, z-io, z-ii, etc.

5. Τὰ λήγοντα εἰς ajo, καὶ ojo, εἴτε εἰς aio, σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν κατ' ἀφαίρεσιν τοῦ ληκτικοῦ, ὅθεν forn-ajo, ἢ forn-aio, avolt-ojo, ἢ avolt-oio· πληθ. forn-aj, ἢ forn-ai, avolt-oj, ἢ avolt-oi.

6. Τὰ λήγοντα εἰς ca, καὶ ga σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν εἰς che, καὶ ghe, ὡς amica, ami-che, stre-ga, stre-ghe· πλὴν τῶν εἰς ca, ληγόντων ἀρσενικῶν χαρακτηριστικῶν ὀνομάτων, τὰ ὁποῖα σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν εἰς chi, ὡς monar-ca, monar-chi, patriar-ca, patriar-chi. etc.

7. Τὰ λήγοντα εἰς co, καὶ go, εἰάν ᾤναι δισύλλαβα, σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν εἰς chi, καὶ ghi, ὡς par-co, par-chi, spa-go, spa-ghi· εἰάν δὲ τρισύλλαβα, εἴτε πολυσύλλαβα, εἶναι δύσκολον νὰ προσδιορίσῃ τις ποῖα λήγουν εἰς hi καὶ ghi, καὶ ποῖα εἰς ci, καὶ gi. Σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν εἰς hi καὶ ghi, τὰ λήγοντα εἰς co, καὶ go, προηγουμένου τινος συμφώνου, ὡς almana-c-co, albe-r-go, almana-chi, alber-ghi· εἰάν δὲ εἰς τὰς εἰρημένας καταλήξεις προηγῇται φωνῆν, τότε σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν εἰς ci καὶ gi, ὡς ain-i-co, aspar-a-go, am-i-ci, aspar-a-gi· ἐξαιροῦνται δὲ abbaco, ἀριθμητικῇ, an-
hico, ἀρχαῖος, beccafico, σκαλὶς, carico, φορτίον, cas-

tigo, ποινή, drago, δράκων, catalogo, κατάλογος, fondaco, ἀποθήκη, impiego, ἐπάγγελμα, intrigo, ἐμπλοκή, manico, λαβή, monologo, μονολόγος, obbligo, ὑποχρέωσις, opaco, σκιερὸς, parroco, πάρρῳκος, ἐφημέριος, pedagogo, παιδαγωγός, presago, μάντις, pudico, ἄγνους, ramarico, μεμψιμοιρία, ripiego, βουλή, sacrilego, ἱερόσυλος, stomaco, στόμαχος, traffico, ἐμπόριον, ubbriaco, μεθυσμένος, κ. λ. τὰ ὅποια σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν εἰς chi, καὶ ghi· εἶναι καὶ τινὰ ἄλλα, τὰ ὅποια σχηματίζουν τὸν πληθυντικὸν καὶ κατὰ τοὺς δύο τούτους τρόπους, δηλαδὴ εἰς chi, ghi, καὶ ci, gi, οἷον astrologo, mendico· πληθ. astrologhi, καὶ astrologi, mendichi, καὶ mendici κ.τ.λ.

8. Τὰ ὀνόματα Dio (74), Θεός, uomo, ἄνθρωπος, bue, βούς, mille, χίλια, κάμνουν εἰς τὸν πληθυντικὸν, Dei, ἢ Diī, uomini, buoi, mila.

9. Τὰ mane, πρωτῆ, miele, μέλι, progenie γενεά, prole γόνος, stirpe, γενεά, δὲν συνειθίζονται ἐπὶ πληθυντικοῦ.

Εἶναι δέ τινὰ ἄλλα, τὰ ὅποια συνειθίζονται εἰς μόνον τὸν πληθυντικὸν, οἷον andirivieni, ἢ andrivieni περιτριγυρίσματα, ainali, χρονικά, calzoni, βράκας (βραχιά), esequie, κηδεία, fasti, ὑπομνήματα, forbici, εἴτε cisoje, ψαλῖς, lari, ἐφέστιοι Θεοὶ, molle ἢ molli, πυράγρα, nozze, γάμος, rostri, ἔμβολα, spezie, ἢ spezi, ἀρώματα, vani (λέξις ποιητ.) πτερά.

ΚΕΦ. 5.

Περὶ ἑτεροκλήτων ὀνομάτων.

Ἑτερόκλητα καλοῦνται ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια εἰς

τὴν κατάληξίν των δὲν σχηματίζονται κατὰ τοὺς συνει-
θισμένους κανόνας τῶν ἄλλων ὀνομάτων: τριαῦτα εἶναι
ἀ. Ὅσα ἔχουν διαφόρους καταλήξεις· καὶ μεταξύ αὐτῶν
ἄλλα μὲν τῆς καὶ εἰς τὸν ἐνικὸν καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν
ἀριθμὸν. οἷον

Ἐνικός,

Πληθυντικός.

- al-e, al-a, al-ia, πτερόν — al-i, al-e, al-ia
- Arm-e arm-a, ὄπλον — arm-i, arm-e,
- Canzon-e, canzon-a, ὠδή. — Canzon-i, canzon-e
- Dot-e dot-a, προίξ. — Dot-i, Dot-e.
- frod-e, frod-a, ἀπάτη. — frod-i, frod-e.
- frond-e, frond-a, φύλλον. — frond-i frond-e.
- lod-e, lod-a, ἔπαινος. — lod-i, lod-e.
- Redin-e, redin-a, ἡνίχ. — Redin-i, Redin-e.
- Vest-e, vest-a, φόρεμα. — vest-i, vest-e.
- Macin-e, macin-a, μύλη. — macin-i, macin-e.
- scur-e scur-a, πέλεκυς. — scur-i, scur-e.
- Toss-e, Toss-a, βῆξ. — Tossi, toss-e.

ἄλλα δὲ εἰς μόνον τὸν ἐνικὸν, καὶ μίαν μόνην εἰς τὸ πληθυν-
τικὸν, οἷον Δύο εἰς τὸν ἐνικὸν,

- Cavalier-e, cavalier-o, ἱππότης. πληθ. cavalieri.
- Consol-e, consol-o, πρόξενος — consoli.
- Pensier-e, pensier-o, στοχασμός. — pensieri.
- Scolare, scolar-o, μαθητής. — scolari.

Τρεῖς εἰς τὸν ἐνικὸν,

- destrier-e destrier-i, destricr-o, ἵππος — destrieri.
- mestier-e mestier-i, mestier-o, τέχνη — mestieri.
- mulatiere, mulattieri, mulatier-o ἡμιονολάτης —
-mulatieri. κ.τ.λ.

Πολλά τελευταῖον ἔχουν μίαν μόνην εἰς τὸν ἐνικόν, καὶ διαφοροὺς εἰς τὸν πληθυντικόν· οὕτω τὰ ἐφεξῆς ἔχουν δύο, εἰς ὧν ἡ μία εἶναι τοῦ θηλυκοῦ γένους.

ἐνικ.	anello	δακτυλίδιον.	πληθ.	anell-i	anell-a.
—	braccio	βραχίων	—	bracc-i,	bracci-a.
—	budello	ἐντερον	—	budell-i,	budell-a.
—	calcagno	πτέρνα	—	calcagn-i	calcagn-a.
—	carro	ἄμαξα	—	carr-i,	carr-a
—	castello	φρούριον	—	castell-i,	castell-a.
—	cervello	ἐγκέφαλος	—	cervell-i	cervell-a.
—	ciglio	ὄφρυδιον	—	cigl-i	cigli-a.
—	coltello	μάχαιρα	—	coltell-i	coltell-a.
—	comandamento	δ- ρισμός	—	comandament-i	co- mandanent-a.
—	corneo	κέρας	—	corn-i	corn-a.
—	demonio	δαίμων,	—	demon-i	demoni-a.
—	dito	δάκτυλος	—	dit-i	dit-a.
—	fato	εἰμαρμένη	—	fat-i	fat-a.
—	filo	κλωστή	—	fil-i	fil-a.
—	fuso	κλωστήριον	—	fus-i	fus-a.
—	fondamento	θαμέ- λιον	—	fondament-i	fonda- ment-a.
—	gesto	χειρονομία	—	gest-i	gest-a. (75)
—	ginocchio	γόνυ	—	ginocchi-i	ginocchi-a
—	grido	κραυγή	—	grid-i	grid-a.
—	letto	κλίνη	—	lett-i	lett-a.
—	mulino	μύλος	—	mulin-i	mulin-a
—	muro	τεῖχος	—	mur-i,	mur-a. (76)
—	peccato	ἁμαρτία	—	peccat-i	peccat-a.
—	quadrello	βέλος	—	quadrell-i,	quad- rell-a.

— riso γῤῥως	— ris-i riā-a.
— vestimento φόρεμα	— vestiment-i vestim-ent-a

Τὰ ἐφεξῆς δὲ ἔχουν τρεῖς, οἶον

ἐνικ. frutto καρπὸς πληθ. frutt-i, frutt-a, frutt-e. (77).

— legno ξύλον — legn-i, legn-a (78), legn-e.

— labbro, χεῖλος — labbr-i, labbr-a (79), labbr-e.

— osso κόκκαλον — oss-i, oss-a, oss-e.

— vestigio ἵχνος — vestig-i, vestigi-a, vestigi-e.

— membro μέλος — membr-i, membr-a, membr-e. (80)

Β'. Ὅσα ἔχουν τὸν μὲν ἐνικὸν ἀρσενικοῦ γένους, τὸν δὲ πληθυντικὸν θηλυκοῦ, καὶ μέ τινα αὐξῆσιν, οἶον

ἐνικ. Nome ὄνομα — nomo-ra-

— corpo σῶμα — corpor-a.

— borgo χωρίον — borg ora etc (81)

Ὁ σχηματισμὸς δὲ οὗτος τὴν σήμερον συνειθίζεται πολὺ ἀσπανίως.

Γ'. Τελευταῖον ὅσα εἰς τὸν ἐνικὸν λήγουν εἰς ο, καὶ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἔχουν α ἀντὶ ι, ὥς

ἐνικ. centinaj-o ἑκατοντάς πληθ. centinaj-a.

— migliaj-o χιλιάς — migliaj-a.

— migli-o μίλιον — migli-a.

— moggi-o μύδιον — moggi-a.

— paj-o ζευγάριον — paj-a.

— uon-o ὠν — uon-a κ. τ. λ.

ΚΕΦ. Ζ'.

Περὶ τροπολογίας τῆς τῶν οὐσιαστικῶν σημασίας.

Καθὼς αἱ διάφοροι οὐσῖαι ὑπόκεινται εἰς ὑλικὴν αὐξῆσιν καὶ ἐλάττωσιν, οὕτω καὶ τὰ ὀνόματα αὐτῶν ὑπόκεινται εἰς τινὰς τροπολογίας, αἱ ὅποια μεγαλύνουν, σμικρύνουν, ἢ χειροτερεύουν τὴν συνειλησμένην ἰδέαν τῆς σημασίας τῶν.

Περὶ Μεγεθυντικῶν.

Μεγεθυντικὰ ὀνόματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια σημαίνουν αὐξῆσιν τινὰ καὶ ἔαν μὲν σημαίνουν μεγάλην αὐξῆσιν, λήγουν εἰς *one* κατὰ τὸ ἄρσενικὸν γένος, οἷον *nas-one* μυστάρια, καὶ εἰς *ona* κατὰ τὸ θηλυκόν, ὡς, *donn-ona* γυναικάρια κ. λ. ἔαν δὲ μικρὰν αὐξῆσιν, λήγουν εἰς *otto* κατὰ τὸ ἄρσενικόν, ὡς *giovin-otto* νέος ἀκμαῖος, καὶ εἰς *otta* κατὰ τὸ θηλυκόν, καθὼς *giovin-otta*, νέα ἀκμαία, ἐνίοτε δὲ λήγουν εἰς *ozzo* κατὰ τὸ ἄρσενικόν καὶ *ozza* κατὰ τὸ θηλυκόν, οἷον *fores-ozza* ἀκμαία χωριάτισσα (χωρική).

Ἡ εἰς *one* κατάληξις κατασταίνει τὸ ὄνομα αἰεὶ ἄρσενικόν, μολονότι τὸ πρωτότυπον εἶναι θηλυκόν, ὅθεν ἐκ τῶν θηλυκῶν *donna, casa*, γίνονται τὰ ἄρσενικὰ *donn-one cas-one* etc.

Περὶ ὑποκοριστικῶν.

ὑποκοριστικὰ λέγονται ἐκεῖνα τὰ ὅποια σμικρύνουν τὰ πράγματα· λήγουν δὲ κατὰ μὲν τὸ ἄρσενικόν γένος εἰς *ino, etto, ello*, καὶ *atto*· εἰς δὲ τὸ θηλυκόν εἰς *ina, etta, ella* καὶ *atto*. οἷον ἄρσ. *fanciul-ino*, παιδίον, *giovin-otta*,

νεανίσκος. villan-ello. χωριατόπουλον, lepr-atto, μικρὸς λαγῶς, etc. θηλ. fanciull-ina, giovin-otta, villan-ella, cerbi-atto κ. τ. λ.

Τὰ τοιαῦτα ἐνίοτε ἔχουν καὶ χασδευτικὴν σημασίαν.

Περὶ Χειροτερευτικῶν.

Οἱ Ἴταλοι ὀνομάζουσιν (peggiorativi) ἐκεῖνα τὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια ἀποδεικνύουσιν τὰ πράγματα χείρονα, ἢ τὰ κατασταίνουν μισητά· τὰ τοιαῦτα δὲ ὀνόματα λήγουν κατὰ μὲν τὸ ἀρσενικὸν γένος εἰς astro, acciaio, azzo καὶ uzzo ἢ uccio· κατὰ δὲ τὸ θηλυκὸν εἰς astra, accia, azza, uzza, ἢ uccia, καὶ aglia· οἷον ἀρσ. giovin-astro, νέος ἀχρεῖος, libr-accia, βιβλίον ἀχρεῖον, popol-azzo, λαὸς ἀχρεῖος, regal-uzzo, ἢ regal-uccio, χάρισμα ἀχρεῖον. κ. λ. θηλ. giovin-astra, test-accia, femin-azza, capan-uzza, ἢ capann-uccia pleb-aglia· etc.

Αὐτὰ δὲ ἐκτὸς τοῦ ὅτι σημαίνουν χειροτέρευμα, ἐνίοτε σημαίνουν καὶ αὐξήσιν ἢ μείωσιν τινα.

Περὶ ὑποκοριστικο-χειροτερευτικῶν.

Ἐκτὸς τῶν ὑποκοριστικῶν καὶ χειροτερευτικῶν ὀνομάτων, τὰ ὅποια ἤδη ἀνεφέραμεν, ἔχουν οἱ Ἴταλοι καί τινα ἄλλα, τὰ ὅποια ἐντοῦτῳ χειροτερεύουσιν καὶ σμικρύνουσιν τὰ πράγματα, ὅθεν καὶ ὑποκοριστικο-χειροτερευτικά τὰ ὀνόμασαν· τοιαῦτα εἶναι τὰ λήγοντα εἰς uolo, icciuolo. icciuola, icciatto, icciattolo. οἷον filosof-uolo, om-icciuolo, donn-icciuola, om-icciatto, om-icciattolo. etc.

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΩΝ ΤΑΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΤΩΝ
ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΤΡΟΠΟΛΟΓΙΑΣ.

Ἐπονομα- τικὸν	Μεγεθυντι- κὸν	Ὑποκορισ- τικὸν	Χειροτερευ- τικὸν	ὑποκοριστικο- χειροτερευτικ.
bacio, φίλημα.		baciucc- hio.		
casa, οἶκος.	casone. •	casella. casellina caseretta casetta. casettina	casaccia.	casuccia. casuzza. casucciac- cia. casùpola. casipola. e tc.
contadi- no, χωριάτης ἢ χωρικός.	contadi- notto.	contadi- naccio.	contadi- nello.	
filosofo, φιλόσοφος.	filosofo- ne.		filosofac- cio. filosofas- tro.	filozofino. filosofetto. filosofuolo
fossa, λάκκος.		fossatel- la.		
libro, βιβλίον.	librone.	libretto, libretti- no, libri- ccino, li- briciuolo	libraccio	librettue- cio. librettucci no, libercolo.

medico, ιατρός.				medicon- zolo.
poeta, ποιητής.	poetone.	poetino.	poetac- cio poe- tastro.	poetonzo- lo. poetuzzo.
prete, ιερέας.				pretazu- lo.
spada, σπάθα.	spadone.	spadetta. spadina. spadino.	spadac- cia.	
stanza, στίχημα.	stanzone	stanzetta anzino.	stanzac- cia. stanzuc- cia. stanzuc- ciaccia.	stanzibo- lo.
uomo, άνθρωπος.			omaccio.	omaccino. omicciat- tolo. omicciu- lo. etc.
vecchio, γέρων.	vecchio- ne.	vecchiet- to. vecchie- rello. vecchie- rellino.	vecchiac- cio.	vecchiuc- cio.
voca, φωνή.	vocione.	vocina. vocino.	vociaccia	

Zuppa, Ζωπός.	Zuppone.	Zuppetta.		
------------------	----------	-----------	-----------	-----------

ΚΕΦ. Η.

Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ οὐσιαστικοῦ.

Τέσσαρες σχέσεις δύναται νὰ ἔχῃ τὸ ὄνομα εἰς τὴν ὁμιλίαν, δηλαδή τρεῖς μὲ ἐν ῥῆμα, καὶ μίαν μὲ ἐν ἄλλῳ ὀνόματι.

Μὲ ἐν ῥῆμα.—ά.) ὡς ὑποκείμενον, παρασαῖνον τὸν ἐνεργοῦντα, δηλαδή ἐκεῖνον ὅστις κάμνει, εἴτε ὑποθέτεται ὅτι κάμνει τὴν ἐνέργειαν.

β.) ὡς ἀντικείμενον ὀρθόν, σημαῖνον τὸ διὰ τοῦ ῥήματος ἐνεργηθὲν πρᾶγμα παρὰ τοῦ ὑποκειμένου, δηλαδή τὸ πάσχον τὴν ἐνέργειαν.

γ.) ὡς ἀντικείμενον πλάγιον σημαῖνον μίαν τῶν πολλῶν τυχηρῶν καὶ μεταβλητῶν περιστάσεων, αἵτινες ἐνίοτε συμπέπτουν καὶ χαρακτηρίζουν τὴν παρὰ τοῦ ῥήματος διαδηλουμένην ἐνέργειαν, καὶ αἱ ὁποῖαι ἐνεκα τῆς πολυειδοῦς φύσεώς των διακρίνονται εἰς τὴν ὁμιλίαν μὲ τινὰ σημεῖα (προθέσεις) προτιθέμενα τῶν ὀνομάτων.

Ἡ σχέσις δὲ τὴν ὑπόκειν δύναται νὰ ἔχῃ μεταξὺ των δύο ὀνόματα εἶναι ἀρμογῆς ιδιότητος εἴτε κτήσεως δηλοῦσα, ὅτι τὰ παρ' αὐτοῦ σημεινόμενα πράγματα κατέχοντ' αὐτὰ μεταξὺ των, εἰς τρόπον ὥστε τὸ ἐν ὄνομα νὰ ἐξηγῇ τὸν κατέχοντα εἴτε κτήτορα, καὶ τὸ ἄλλο τὸ κατεχόμενον, ἥτοι κτῆμα. Τὸ ὄνομα δὲ, τὸ ὁποῖον φανερόναι τὸν κτήτορα θέλομεν τὸ ὀνομάσει κτητικόν.

Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν αἱ σχέσεις αὗται διακρίνοντι διὰ τῆς διαφορᾶς τῶν καταληξέων, καὶ

ὅποια καταλήξεις ὀνομάζονται πτώσεις. Ἀλλ' ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα μολονότι παράγεται ἐκ τῆς Λατινικῆς, δὲν ἔχει οὔτε πτώσεις οὔτε κλίσεις, καὶ ἐν οἷς παλαιοὶ τῆς Ἰταλίας Γραμματικοὶ τὰς εἰσῆζαν καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, τοῦτο ἕκαμον καταχρηστικῶς ὠδηγούμενοι μᾶλλον ἀπὸ τὴν Λατινικὴν γραμματικὴν, παρὰ ἀπὸ τὴν φιλοσοφίαν τῆς γλώσσης. Καὶ τῶντι, αἱ σχέσεις τὰς ὁποίας ἐμπορεῖ νὰ ἔχη τὸ ὄνομα εἰς τὴν ὁμιλίαν, συνίστανται εἰς μὲν τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἰς πέντε, εἰς δὲ τὴν Λατινικὴν εἰς ἕξ, αἱ ὅποια διακρίνονται μὲ τὰς ἐφεξῆς ὀνομασίας, *Ορομαστική*, *Γενική*, *Δοτική*, *Αἰτιατική*, *Κλητική*, καὶ (*ἀφαιρετική*) εἰς ἑκάστην ἀπ' αὐτὰς τὸ ὄνομα λαμβάνει δύο διαφόρους καταλήξεις, τὴν μίαν εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, καὶ τὴν ἄλλην εἰς τὸν πληθυντικὸν, καὶ αὗται ὀνομάζονται πτώσεις. Ἐπειδὴ δὲ ὅλα τὰ ὀνόματα δὲν ἔχουν τὰς αὐτὰς καταλήξεις, διὰ τοῦτο καὶ διηρέθησαν εἰς πέντε κλάσεις κατὰ τὰς διαφόρους ὁμοιότητας τῶν καταλήξεων των. Αὗται δὲ αἱ κλάσεις εἶναι αἱ λεγόμεναι *κλίσεις*. Ἄρα πῶς δύναται ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα νὰ ἔχη πτώσεις καὶ κλίσεις ἐνῷ δὲν ἔχη τὰς εἰρημένας καταλήξεις;

Προτοῦ δὲ προχωρήσωμεν περαιτέρω παρατηρητέον ὅτι ἡ ἔκθεσις τῶν εἰρημένων πτώσεων εἶναι μᾶλλον τεχνικὴ παρὰ φυσικὴ, ἐνῷ κατὰ τὴν τάξιν τῶν ἰδεῶν μας ἔπρεπε νὰ ᾔηται ὡς ἐφεξῆς.

Ορομαστική παρασταίνουσα τὸ ὑποκείμενον.

Αἰτιατική " ὀρθὸν ἀντικείμενον

Δοτική " πλάγιον ἀντικείμενον

Ἀφαιρετική }

Γενική. (82) " πτητικὸν

Τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ὀρθὸν ἀντικείμενον, τὰ ὅποια

ἔχουν μεταξύ των μεγαλωτάτην σχέσιν ἕνεκα τοῦ ῥήματος, δὲν διαφέρουν πρῶς κατὰ τὸ σχῆμα, ὅθεν μόνη ἡ θέσις κάμνει νὰ διακρίνεται τὸ ἐν τοῦ ἄλλου, διότι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τὸ μὲν ὑποκείμενον προτίθεται τοῦ ῥήματος, τὸ δὲ ὀρθὸν ἀντικείμενον ἔπεται, οἷον·

ὑποκείμενον	ῥήμα	ὀρθὸν ἀντικείμενον.
Alessandro	vinse	Dario
ὁ Ἀλέξανδρος	ἐνίκησε	τὸν Δαρείον.
Aristotele (83)	scrisse	una Rettorica
ὁ Ἀριστοτέλης	συνέγραψε	ῥητορικὴν.

Αὕτη εἶναι ἡ φυσικὴ τάξις, ἀλλ' ἐνίοτε χάριν εὐφωνίας, μετατρέπεται ἡ εἰρημένη διάθεσις, μάλιστα τοῦ ὑποκειμένου, πρὸ ὑποῖον συχνάκις ἔπεται μετὰ τὸ ῥήμα, ὡς εἰς τὰ ἐφεξῆς παραδείγματα.

ῥήμα	ὑποκείμενον
Sedeva appresso Filostrato	Lauretta (Bocc. nov. 8.)

ῥήμα	ὀρθὸν ἀντικείμεν.	ὑποκείμεν.
Così fu re il buon Pipino a cheto di Francia	(Fra. Sacch. rim. 42.)	

ῥήμα	ὀρθὸν ἀντικείμεν.	ὑποκείμεν.
Presemi allora la mia scorta per mano.	(D. Infer. 13.) (84).	
	ῥή. ὀρθ. ἀντικ.	

Giunse colla legione settima di cui era tribuno	ὑποκ. Vespasiano. (Ditt, Stor. leb.)
---	--------------------------------------

ὑποκ.	ἀντ. ὀρθ.	ῥή.
Messer Tebaldo a loro ogni suo bene lascio	(Bocc. Nov. 13.)	

ὑποκ.	ὀρθ. ἀντικ.	ῥή.
Tre volte il cavalier la donna stringe	(Tass. Ger 12, 57).	

δρθ. ἀντι. ῥῆμα ὁποκ.

Quivi superbo si mostra il pavone (Morg. 14.)

Πρὸ τοῦ πλαγίου ἀντικειμένου, τὸ ὁποῖον ὡς εἶπημεν, δηλοῖ τὰς χαρακτηριστικὰς περιστάσεις τῆς ἐνεργείας, προηγεῖται πάντοτε πρόθεσις ἢ ἄλλη ἰσοδύναμος λέξις· καὶ ἐπειδὴ πολλὰ καὶ διαφοροειδεῖς ἐμποροῦν νὰ ᾔναι αἱ εἰρημέναι περιστάσεις, διὰ τοῦτο πολλὰ εἶναι καὶ ἐπὶ τοῦτῳ διωρισμέναι λέξεις· αἱ πλέον κοινὰ δὲ εἶναι αἱ ἐφεξῆς.

Α ἢ ad, accanto, ἢ accanto a, allato a, apetto a, appo, appresso, attorno a, avanti, ἢ avanti a, con, di, dentro a, dietro a, dinanzi a, d' intorno a, dopo, ἢ dopo di, eccetto, fino a, afronte a, ἢ affrote di, fuori, ἢ fuori, ἢ fuori di, giusta, ἢ giusto, in, innanzi a, in sino, ἢ insino a, ἢ da, inverso a, lungi da, lungo, malgrado, mediante; per, presso di, ἢ presso a, prima di, senza, secondo, sino a, sopra di, ἢ sopra a, sotto a, ἢ sotto di, tra, verso, vicino a etc. (85)

Παραδείγματα.

Marine conche con un coltello dalle pietre spicando. (Bocc. nov. 46.)

Come l'asse si trae chiodo con chiodo. (Petr. cap. 3.)

Il Tiranno giusto il costume de' tiranni vi prestò l'orecchio. (M. Vill 10-24.)

In questo consiste la palma degli scrittori, eccetto i didascalici. (Casa, lett. 75.)

Dùino Castello; acconto il mare posto si rendè. (Bemb. Stor. 7.)

Sedeva appresso Filostrato Lauretta (Bocc. nov. 8.)

E portava in sua arme il campo verde, egli
aguglini a d'oro. (Gio. Vill. 7, 80).

Vidi a fronte alla mia camera in un' al-
tra dimorare due donne. (Bocc. filoc. 5).

Aggiugnendo che con sua licenza intendeva.
secondo la nostra legge di sposarla (Id. nov. 42).

Ed alzava il mio stile sopra di se, etc. (Petr.
Canz. 41).

Presala sopra la barca la misero e andar via
(Bocc. 46).

Quel filo a cui s' attien la mia speranza, e quel
che senza questa donna io possa. (D. rim. 22).

Fece stimare tutte le rendite, e beni de' prelati,
e cherici che erano sotto sua tirannia. (Matt.
Vill. 9, 10).

E innanzi l' alba puommi arricchir dal tra-
montar del sole. (Petr. canz. 3).

Acciocchè prima della sua partenza, fosse
finita la mia trista sorte. (Bocc. Tes. id. 3).

E siccome il trapassato giorno avean fatto,
così fecero il presente, per lo fresco avendo
mongiato dopo alcun ballo, s' andarono a ripo-
sare. (Bocc. g. 2. introd).

E così ho fatto insino a qui, e intendo di far
insino alla morte. (Matt. vill).

Quando incontrammo d' anime una schiera
lungo l' argine. (D. inf. 15).

Lo tuo Celliere dee esser contro a settentri-
one, freddo, e scuro e lungi da bagno e da
stalla, e da forno. (Brun. Tesor. 3).

Ed io da che comincia la bell' alba a scuoter
l' ombra intorno della terra. (Petr. canz. 3).

E Mille la ciuoh col mostrar d' amarti t' aveva tesi intorno à piedi. (Vocc. nov. 77.)

Iddio mandò questo giudizio mediante il corso del cielo. (Gio. Vill. 11, 2.) etc.

Ἡ σχέσις δὲ τῆς ιδιότητος, εἴτε κτήσεως, σημειοῦται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τῆς προθέσεως δι, τριμενένης μεταξὺ τοῦ ὀνόματος τοῦ κτήτορος, καὶ τοῦ κτήματος, ὡς Pietro figlio di Lodovico.—L' oste del re di Francia.—La rocca di Scauro.—Le porte della città di Napoli.—uno orinolo d' oro, una statua di marmo.—un fiasco d' acqua.—un mazzo di fiori, etc.

ΚΕΦ. Θ'.

Περὶ Προσωπικῶν ὀνομάτων.

Εἰς πάντα λόγον δὲν δύνανται νὰ ὑπάρξουν περισσότερον τῶν τριῶν προσώπων· δηλαδή τὸ λαλοῦν, καὶ ὀνομάζεται πρῶτον πρόσωπον· τὸ πρὸς τὸ ὁποῖον λαλεῖ, καὶ λέγεται δευτέρον πρόσωπον, καὶ τελευταῖον ἐκεῖνο, περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται λόγος, καὶ καλεῖται τρίτον πρόσωπον. ἰο (ἐγὼ) διὰ τὸν ἐνικόν, καὶ ποῖ (ἡμεῖς) διὰ τὸν πληθυντικόν εἶναι τὰ ὀνόματα τῶν πρώτων προσώπων. tu (σύ), καὶ voi (ὑμεῖς) τῶν δευτέρων καὶ se: τῶν τρίτων.

Διὰ νὰ μὴν προξενῇται σύγχησις εἰς τὴν ὁμιλίαν, καὶ διὰ νὰ μὴν εἰμειθῇ ἡναγκασμένοι νὰ ἀναφέρωμεν τὰ κύρια τῶν ὑποκειμένων ὀνόματα, ἐφευρέθησαν τὰ προσωπικὰ ταῦτα ὀνόματα τὰ ὁποῖα παρυσταίνουν τὰ ὑποκείμενα μὲ μεγαλύτεραν ἀκρίβειαν καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ κύρια ὀνόματα.

Νομίζοντες δὲ οἱ Γραμματικοὶ, ὅτι τὰ ὀνόματα ταῦτα

εφευρίσκειν, διὰ τὸ κρατοῦν τὸν τόπον τῶν κυρίων ὀνομάτων, τὰ ὀνόμασαν προσωπικὰς ἀντωνυμίας, καὶ τὰ κατεχώρησαν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀντωνυμιῶν. Ἀλλ' αὐτὰ δὲν εἶναι παρῶς ἀντωνυμῖαι, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὰ ὀνόματα οὐσιαστικά, τὰ ὅποια παρασταίνουν ἐν ἡ περισσότερα πρόσωπα λαλοῦντα, ἀκούοντα κ. τ. λ. Καὶ τῷ ὄντι, *io* (ἐγώ), δὲν κρατεῖ τὸν τόπον οὔτε σημαίνει *Giuseppe* (Ἰωσήφ) ἢ *Maria* (Μαρία) κ. τ. λ. Ἀλλὰ παρασταίνει ἐν λαλοῦν πρόσωπον καὶ μίαν οὐσίαν. Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ διὰ τ' ἄλλα δύο. ἑπομένως πῶς δύνανται νὰ μὴν ἦναι οὐσιαστικά;

Τινὲς δὲ παρατηροῦντες ὅτι τὰ προσωπικὰ ταῦτα ὀνόματα φανεροῦν καὶ ὅποιαν προσωπικὴν σχέσιν ἔχει τὸ σημαίνον τὸν μὲ τὴν πράξιν τοῦ λαλεῖν, τὰ ἀναφέρουν διὰ τοῦτο καὶ μόνον εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀντωνυμιῶν (86). Ἀλλὰ ἡ ἰδιότης αὕτη τῶν προσωπικῶν ὀνομάτων δὲν ἀποδεικνύει ἑλὼ, εἰμὴ μόνον ὅτι ἐνῷ αὐτὰ φανεροῦν τὴν ἀτομικὴν ὑπαρξιν, ὡς τ' ἄλλα οὐσιαστικά ὀνόματα, διακρίνουν ἐνταυτῇ, καὶ τὸ πρόσωπον τῆς ὁμιλίας. Ἐπομένως ἔηλον γίνεσθαι ὅτι δὲν παύουν τοῦ νὰ ἦναι οὐσιαστικά ὀνόματα, διότι ἔχουν τὴν χαρακτηριστικὴν ιδιότητα τῶν λοιπῶν οὐσιαστικῶν, ὁπερ ἐστὶν τοῦ νὰ φανερόναι οὐσίαν τινὰ, ἀλλὰ μόνον ἔχουν ἰδιωματικὴν περισσότερον τῶν ἄλλων οὐσιαστικῶν, τουτέστιν τοῦ νὰ δεικνύουν τὴν σχετικὴν τάξιν εἰς τὸ λαλεῖν, καὶ διὰ τοῦτο καταχωροῦνται εἰς ἰδιαίτεραν τινὰ τάξιν, καὶ διακρίνονται μὲ τὴν λέξιν προσωπικά. (87)

Τὸ *io* εἶναι πάντοτε ὑποκείμενον, ἀλλ' ὅταν τὸ πρόσωπον ἦναι ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας τοῦ ῥήματος, τότε λέγομεν ποτὲ μὲν *tu*, ἄλλοτε δὲ *mi*. λέγομεν *me*, ἄ.) Ὅταν θέλωμεν νὰ προσηλώσωμεν τὴν προσοχὴν εἰς τὸ ῥηθὲν πρόσωπον, ἢ νὰ δηλώσωμεν κάμμιαν διαίρεσιν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ

ἄλλων, ὡς non me riguarda, ma colóro. β'). Ὁ-
σάκισ μεταξὺ τοῦ προσωπικοῦ ὀνόματος, καὶ τοῦ ῥήματος
παρευρίσκεται ἢ ἀντωνυμία lo, ἢ li, ὡς me lo scrisse.
me li diede. Εἰς ὅλας δὲ τὰς λοιπὰς περιστάσεις συνει-
θίζεται τὸ mi, οἷον mi guata, mi stima: etc.

Ὁσάκισ δὲ τὸ mi ἔπεται τοῦ ῥήματος, ἐνόνετε με αὐτό· ὃ
θεν videmi καὶ οὐχὶ vide mi. εἰς τὴν προστακτικὴν ἐγ
κλισιν γράφεται πάντοτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον; ὅθεν ditemi
parlatemi, etc. Καὶ ἐὰν εἰς τὴν εἰρημένῃ ἐγκλισιν τὸ
ῥῆμα ᾗναι μονοσύλλαβον, εἰς τὴν ἔνωσιν ταύτην διπλασιάζ-
εται τὸ mi οἷον dimmi, dammi, fammi, κ. τ. λ. Τὸ
αὐτὸ συμβαίνει εἰς τοὺς παρωχημένους καὶ μέλλοντας τῆς
ὀριστικῆς, ὁσάκισ λήγουν εἰς φωνῆν ὀζυνόμενον, ὡς amom-
mi, fummi, farammī. etc.

Ὅταν τὸ ὄνομα τοῦ πρώτου προσώπου εἶναι πλάγιον ἀντι-
κειμένον; λέγομεν mi καὶ me, ὁσάκισ προηγείται ἀπὸ τὰς
προθέσεις di, a, da· ὅθεν τὸ νὰ εἴπῃ τις a me, ἢ mi δὲν
εἶναι ἐν καὶ τὸ αὐτό· διότι ὅταν ζητήσω παρὰ τινος ἀπλῶς
ἐν πρᾶγμα θέλω τὸν εἰπεῖ, datemi· πλὴν ὅταν ἐξεύρω, ὅτι
δύναται ἢ θέλει νὰ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλον, θέλω τὸν εἰπεῖ date
a me, καὶ ὁ τρόπος οὗτος ἀνακαλεῖ τὴν προσοχὴν τοῦ εἰς
τὸ πρόσωπόν μου, καὶ με δ' ἀκρίνει ἀπὸ τ' ἄλλα.

Τὸ noi ἔμπορεῖ νὰ ᾗναι ὑποκειμένον καὶ ἀντικείμενον
Ἀλλ' ὅταν εἴπω date a noi, εἶναι πλάγιον ἀντικείμενον. ὁ
σάκισ εἶναι πλάγιον ἢ ὀρθὸν ἀντικείμενον λέγεται καὶ ci ἢ
ne. οἷον se tu jeri ne affligesti, tu ci hai oggi tanto
diliticato.— Sole in tanta afflizione ne hanno las-
ciate (Bocc. Intr.) ἀντὶ ci hanno lasciate. Πλὴν δὲν
τίθεται πάντοτε τὸ ἐν ἀντὶ τοῦ ἄλλου, ἀλλ' ὁ αὐτὸς κανὼν,
ὅστις χρησιμεύει εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ mi καὶ me, χρησιμεύει

καὶ εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ne καὶ ci, καὶ τοῦ noi καὶ a noi.
(68)-

Ὅσακις τὸ mi καὶ ci, εἶναι πλάγια ἀντικείμενα, καὶ τὸ ῥῆμα φέρει πρὸ ἑαυτοῦ τὴν ἀντωνυμίαν lo τότε τὸ mi καὶ ci μετατρέπονται εἰς me καὶ ce, καὶ προηγούνται τῆς ἀντωνυμίας, ὡς ce lo disse me lo diede τὸ αὐτὸ συμβαίνει ὁσάκις, μεταξὺ τοῦ mi, καὶ ci, καὶ τοῦ ῥήματος παρευρίσκειται ἡ λέξις ne, ὡς tu non ce ne potreste far più. Δύναιται ὁμῶς νὰ μετατεθοῦν μετὰ τὴν ἀντωνυμίαν φυλάττοντα τὴν πρώτην αὐτῶν μορφήν, πλὴν δὲν εἶναι τόσον συνειθισμένον.

Tu, καὶ voi, εἶναι πάντοτε ὑποκείμενον, ἀντικείμενον δὲ, διὰ μὲν τὸν ἐνικὸν εἶναι te, καὶ ti, διὰ δὲ τὸν πληθυντικὸν ve καὶ vi.

Ἐὰν πρὸ τοῦ ῥήματος προηγῇται ἡ ἀντωνυμία lo, ἢ ἡ λέξις ne, τότε λέγομεν ti, ἀντὶ te ὡς io te l'irarro ottimamente.— le te ne so ripigliare.

Οἱ ποιηταὶ ἐνίοτε ἀφαιροῦν τὸ o τοῦ io προσθέτοντες τὸν ἀπόστροφον,

Ma poich' e' vide ch' i' non mi partiva (D. inf. 3.)

Per cui sola dal mondo i' son diviso. (petr.
son. 15.)

Χάριν τῆς ὁμοιοκαταληξίας γράφουν εἰσέτι nui, ἀντὶ noi, καὶ vui, ἀντὶ voi, πλὴν τοῦτο συγχωρεῖται μόνον εἰς τοὺς ποιητάς.

E quei: di rado

Incontra, mi rispose, che di nui

Faccia il cammino, per quale io vado. (Dant.
Inf. 9.)

Noi udiremo e parleremo a vui,
Mentre che 'l vento, come fa si tace. (id. ivi. 5.)

Ἐγγραφον προσέτι. οἱ παλαιοὶ tue, ἀντὶ tu, ὡς or figliuolo mio, perchè. ti rammarichi tu e, perchè io mi parta da te? (Nov. ant. 71.)

Tò se, εἶναι εἴτε ὑποκείμενον καὶ ἄλλοτε ἀντικείμενον εἴτε ὀρθόν· εἴτε πλάγιον, ὡς apertamente confessarono, se esser stati coloro, che Tebaldo Elisei ucciso aveano (Bocc. G. 3. n. 7.) Avea siccome se, le sue cose messe in abbandono. ὅταν ὁμῶς εἶναι πλάγιον ἀντικείμενον, προηγείται αὐτοῦ πρόθεσις τις, ὡς difesa di se similmente ogni suo sforzo apparecchiò.

Ὅταν τὸ ci παρασταίνῃ πρόσωπον προσδιωρισμένον, εἶναι ἀντικείμενον εἴτε ὀρθόν, ὡς essa sopra il seno del Conte si lascio colla testa cadere (Bocc.) alla qual cosa il priore, e gli altri frati creduli si accomodarono· εἴτε πλάγιον, ὡς Lucenzia si piantò un pugnale nel seno.

Σχέσεις τῶν προσωπικῶν ὀνομάτων.

	ὑποκ.	ὀρθ. ἀντ.	πλάγ. ἀντ.	κτητικόν.
α. πρόσ.	ἐνικ. io	mi, me	me mi	di me
	πληθ.	noi	ci noi, ne.	noi, ci, ne. di noi.
β. πρόσ.	ἐνικ.	tu ti te.	te, ti.	di te
	πληθ.	voi	voi voi, vi	di voi
γ. πρόσ.		se se	se, si.	di se.

ΤΜΗΜΑ Γ.

Περὶ Ἀντωνυμίας.

ΚΕΦ. μόνον.

Αἱ ἀντωνυμῖαι τίθενται, ὡς εἶδαμεν, ἀντὶ τῶν ὀνομάτων· ὅθεν ὄχι μόνον παρασταίνουν ἀπλῶς τὰ ὀνόματα, ἀλλὰ τὰ παρασταίνουν καὶ τροπολογημένα· οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα. Avete osservate le ricche gioje, che si sono esposte in vendita?— *le ho osservate.* Ἡ ἀντωνυμία *le* δὲν παρασταίνει ἀπλῶς τὸ ὄνομα *gioje*, ἀλλὰ τροπολογημένον διὰ τῆς λέξεως *ricche*.

Ἐπειδὴ αἱ ἀντωνυμῖαι τίθενται ἀντὶ τῶν οὐσιαστικῶν, διὰ τοῦτο καὶ δὲν εὐρίσκονται ὁμοῦ μὲ αὐτὰ, διὸ δὲν λέγεται *egli uomo, questi, ἡ costui uomo*· etc. Καὶ ἐὰν ἐνίοτε εὐρίσκωμεν τὸ *esso*, *quale* κ. τ. λ. ὁμοῦ μὲ τὰ οὐσιαστικά, τότε εἶναι φύσει ἐπίθετα καὶ ὄχι ἀντωνυμῖαι.

Μεταξὺ τῶν ἀντωνυμιῶν ἐπαριθμοῦν τινὲς Γραμματικοὶ τὸ *io, tu, etc.* πλὴν αὐτὰ ὡς εἶδαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, εἶναι ὀνόματα. Ἀντωνυμῖαι δὲ εἶναι αἱ ἐφεξῆς.

Egli καὶ κατὰ συγχοπὴν *ei*, καὶ *e'* εἶναι ὑποκείμενον ἀρσενικοῦ γένους, καὶ σημαίνει τὸ λεχθὲν πρόσωπον, ἢ *πρῶγμα*, ὡς *io intendo di tor via la lite la quale egli fa alla mia sorella.*

Ἐνίοτε ὁμοῦ δὲν σημαίνει οὔτε πρόσωπον, οὔτε *πρῶγμα*, ἀλλὰ ιδέαν τινὰ, ἥτις μᾶλλον νὰ ἐξηγητῇ ἀπὸ ὀλιγλήρον τινα φράσιν· οὕτως ὅταν λέγωμεν, *egli è cosa difficile εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἐλέγαμεν, la cosa di cui son per par-*

lare è difficile. Καὶ τὸ ἐγὼ ἰμφορτὰ δι τὰρ εἶναι τὸ
αὐτὸ μὲ τὸ ἐγὼ φὰρ ἰμφορτὰ, ἢ ἰλ φὰρ ἰμφορτὰ.

Αἱ δὲ σχέσεις αὐτῆς εἶναι αἱ ἐφεξῆς.

	ὑποκ.	ὀρθ. ἀντ.	πλάγ. ἀντ.	κτητικόν.
{ ἐνικ.	{ Egli	lo, li, lui.	lui, gli, li.	di lui.
	{ Ei	esso.		
{ πληθ.	{ Eglino	gli, li, loro	loro, loro	di loro.
	{ Egli,	essi.		
{ ἐνικ.	{ Ella	la, lei.	lei, le.	di lei.
	{ Essa.			
{ πληθ.	{ Elleno.	le, loro,	loro, loro	di loro.
	{ Elle,	esse.		

Ἡ ἐγὼ, ὡς εἵπομεν, σημαίνει τὸ ἀρσενικὸν ὑποκείμενον τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ· τὸ δὲ eglino, τοῦ πληθυντικοῦ· πλὴν οἱ παλαιοὶ ἐσυνείθιζον συχνότερα τὸ elli, ello, καὶ ellino, ὡς φαίνεται εἰς τὰ ἀκόλουθα παραδείγματα,

Ed elli stava molto pensoso. (Nov. ant. 7).

Ello passò per l'isola di Lenno, etc. (D. Inf. 18).

Elli givan dinanzi, ed io soletto Diretro, etc.
(id. Purg. 20).

Ma ellino per loro grande ardire e virtù pur
vincono la pugna per forza d' arme, (Gio Vill.
7. 6).

Τὴν ello, καὶ elli μετεχειρίσθησαν ἐνίστε οἱ παλαιοὶ, ὡς
πλάγιον ἀντικείμενον, ἀντὶ τῆς lui, καὶ loro, οἷον Fu con-
dotto a Firenze prigioniero, e con ello alcuni del-
la sua corte. [Stor. Semif].

Che alcuna Gloria i reï avrebber d'elli (D. Inf. 3).

Ἄντὶ τῆς egli, εὐρίσκομεν ἐνίοτε παρὰ τοῖς παλαιοῖς, el, οἶον ch'el sia di sua grandezza in basso messo, (D. Purg. 17).

Τὴν egli, τινὲς τῶν παλαιῶν μετεχειρίσθησαν καὶ ὡς πλάγιον ἀντικείμενον, ὡς Guardati da egli che soglion esser fegli, (Fr. Barber. p. 233).

Ε se tu se' con egli, non seguitar tu quegli, (id. p. 301), πλὴν τὴν σήμερον ἤθελεν εἶσθαι μέγα ἀμάρτημα.

Ἡ egli, ἀντὶ τῆς eglino, παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἶναι πολλὰ κοινόν, ὅθεν Come egli hanno tre soldi, vogliono le figliuole dei gentiluomini per moglie, (Bocc. nov. 68).

Χάριν δὲ εὐφωνίας συνειθίζεται ἀκόμη καὶ τὴν σήμερον ἢ egli, ὡς παραπληρωματικὸν μόριον, οἶον,

Ε s'egli è ver, che tua potenza sia.

Nel ciel si grande, come si ragiona, [P. Canz. 41].

Εἰς δύο μόνον παραδείγματα, δηλαδὴ τὸ ἐν τοῦ Ἀριόσου, καὶ τὸ ἄλλο τοῦ Βέρνη, εὐρισκόμενον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παριούδου gli, ἀντὶ egli, ὡς,

Gli è teco cortesia l'esser villano,

Disse il Circasso pien d'ira e di, sdegno, (Ar. Fur. C. 27, st. 77).

Gli è ben fornito ed ha la sella buona, (Bern. Orl. 1. 5).

πλὴν τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τοὺς γενικοὺς κανόνας.

Ἡ egli γράφεται ὡς εἴπομεν, κατὰ συγκοπὴν εἰ, καὶ ε', ὅθεν,

Ma poich' e' vide ch' e' non mi partiva, Disse. etc. (D. Inf. 3).

Ἡ εἰ ὁμῶς ἀντὶ eglino εἶναι ποιητικόν.

Ond' ei si gittar tutti in su la piaggia (D. purg. 2).

Εἰς τὸν Δάντην εὐρίσχομεν τὴν εἰ, καὶ ὡς ὀρθὸν ἀντικείμενον ἀντὶ τῆς li,

E tu allor gli prega per quell' amor, ch' ei mena, e quei verranno (Inf. 5).

Αἱ εἶς, εἶς, εἶς, εἶς, τὰς ὑποίας τινὲς μεταχειρίζονται μόνον, ὅταν θέλουν νὰ δηλώσωσιν ἄψυχα ὄντα, εὐρίσκονται παρὰ τοῖς παλαιοῖς ποιηταῖς τε καὶ λογογράφοις, ἐπὶ ἐμψύχων, ὡς αἱ egli, καὶ eglino.

Non a quella chiesa, ch' esso avea anzi la mortedisposta, ma. (Bocc. Intr).

Essi ancora vi rubano, dove dagli attempati v' è donato. (Id. Nov. 77).

Ἡ χρῆσις τῶν ἀντωνυμιῶν τούτων, ὡς πλαγίων ἀντικειμένων, εἶναι πολλὰ καινὴ καὶ εἰς τὸ ποιητικόν, καὶ εἰς τὸ πεζόν.

Ἐνίστε δὲ χάριν εὐφωνίας λαμβάνονται καὶ ὡς παραπληρωματικὰ μόρια.

Lo sommo Ben, che solo esso a se piace. (D. Purg. 28).

La quale essa lei, che forte dormiva, chiamò molte volte (Bocc. nov. 42).

Τὰ μόρια ταῦτα τιθέμενα πρὸ ὀνόματός τινος, ἰσχυνομένου μὲ τὰ quello, quella, quelli, quelle, ὡς

Convenne alla pecora vender la sua lana per pagare esso (quel) debito, (Fav. Es.)

Gaudere non può uom di essi (quelli beni, (Guitt. Lett. 14).

Vid' io in essa (quella) luce altre lucerne. (D. Par. 28).

Ὡς ἔσσο προσθέτεται ἐνίοτε εἰς τὰ ἐπιρρήματα lungo, sopra, καὶ σχηματίζει μὲ αὐτὰ μίαν καὶ μόνην λέξιν, οἷον lunghesso, sovrasso, ect. ὥς,

Noi eravam lung'h' esso 'l mare ancora. (D. Purg. 2).

Sovr' esso 'l mezzo di ciascuna spalla. (Id. Inf. 24).

Τὸ θηλυκὸν ἐνικὸν καὶ πληθυντικὸν τοῦ ἀρχαίου ello, δηλ. δὴ τὸ ella καὶ elle, εὐρίσκονται εἰς τοὺς παλαιούς ποιητὰς ὡς πλάγια ἀντικείμενα,

Girmen con ella in sul carro d' ella, (Petr. Canz. 34.)

Per caro cibo porgo innanzi ad elle (Amet. 32.)

Ἐνίοτε δὲ καὶ εἰς τοὺς λογογράφους,

Hai perduto con ella quella ch' io t' avrei data. (Vit. SS. PP. etc.).

Ὡς ἀντικείμενον εἶναι εἰς χρῆσιν ἡ lui, οἷον,

Morte biasmate, anzi laudate lu i.

Che lega, e scioglie, e 'n un punto apre e serra. (Petr. Son. 234).

Πλὴν ἐπὶ προσώπου, διότι ὅταν πρόκηται λόγος περὶ προσώπων καὶ πραγμάτων τότε συνειθίζεται ἡ lo, καὶ il, ὥς,

Se d' una cosa non lo avesse fortuna fatto dolente. (Bocc. g. 4. n. 6).

Assai volte in vanno il chiamò.

Ὅταν ᾗναι πλάγιον ἀντικείμενον, λέγεται gli, ὥς, Per alcuno accidente sopravvenutogli, bisognandogli, una quantità di danaro, gli venne a memoria un ricco giudeo. (Bocc. G. 1. n. 2).

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ gli, προηγείται τοῦ ῥήματος, καὶ ὅτι ὁσάκις ἔπεται ἐνόνεται μὲ αὐτό.

Οἱ παλαιοὶ ἀντὶ τῆς gli, ἔγραφον li, ὡς Il seguente dì, apparve per visione Cristo a Roberto dicendoli, che in forma di lebroso li si era mostrato. (Gio. Vill. lib. 4. c. 18). πλὴν τὴν σήμερον δὲν συγχωρεῖται.

Ὅταν ἦναι κτητικόν, λέγεται lui, καὶ προηγείται πρὸ αὐτοῦ πρόθεσις, ὡς, verso la casa di lui si dirizzaro

Παρατηρητέον ὅτι παρὰ τοῖς κλασικοῖς συγγραφεῦσι ἡ ἀντωνυμία αὕτη ἔπεται τοῦ ὀνόματος, ὅθεν ὅστις γράφει il di lui valore, ἀντὶ il valore di lui, la di lui virtù, ἀντὶ la virtù di lui, ect. δὲν γράφει ὀρθῶς.

Ὅσάκις δὲ ἡ li, προηγείται ῥήματός τινος ἀρχομένου ἀπὸ φωνῆεν, ἢ ἀπὸ s, μὴ καθαρὸν (89), τότε τρέπεται εἰς gli, ὡς gli abbracciò, gli strinse, ect.

Ὁ ἀπλοῦς λαὸς συνειθίζει τὴν lei, ἀντὶ τῆς ella, πλὴν τοῦτο εἶναι ἐναντίον τῶν ὀρθῶν κανόνων, διότι ἡ lei, δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἦναι ὑποκειμένον, ἀλλὰ ἀντικείμενον εἴτε ὀρθὸν εἴτε πλάγιον, ὡς,

Ad or ad or a me stesso m' involo,

Pur lei cercando, che fuggir dovria (Petr. son. 136).

Σημειωτέον ὅτι ἡ lei λέγεται μόνον ἐπὶ προσώπων μολογόντι ὅτι ὁ Βοκκάκιος τὴν μετεχειρίσθη ὁμιλῶν περὶ τῆς κεφαλῆς ἐνὸς τεθνεῶτος (90), καὶ ὁ Πετράρχης ὁμιλῶν περὶ τοῦ Φοίνικος (91). Ἐπὶ δὲ προσώπων τε καὶ πραγμάτων συνειθίζεται ἡ la, ὡς ad una loro possessione la ne mandò. (Bocc. G. 5. n. 7).

Προτεῦ δὲ προχωρήσωμεν περαιτέρω πρέπει νὰ παρα-

τηρήσωμεν ὅτι αἱ λέξεις *ne*, *ci*, καὶ *vi*, τὰς ὁποίας οἱ Γραμματικοὶ ὀνομάζουν μόρια, εἶναι καθ' αὐτὸ ἀντωνυμῖαι.

Ἡ *ne*, κρατεῖ πάντοτε τὸν τόπον ἀορίστου τινὸς ὀνόματος, ὡς *contatemi qualche novella: ve ne conterò quante volete*· εἰς τὸ ὁποῖον παράδειγμα τὸ *ne* εἶναι ἀντὶ τοῦ *novelle*· οὕτω avete riscosso denaro? *ne ho riscosso*, τὸ *ne* εἶναι ἀντὶ τοῦ *denaro*· Ἐνίστε δὲ τίθεται ἀντὶ ὀνόματος, τοῦ ὁποίου προηγεῖται πρόθεσις, ὡς *chi è disceso dalla montagna?* *n' è disceso un pastore*, ὅπου τὸ *ne* εἶναι ἀντὶ τοῦ ὀνόματος *montagna* πρὸ τοῦ ὁποίου προηγεῖται ἡ πρόθεσις *dalla*.

Αἱ *vi*, καὶ *ci*, σημαίνουν *a lui*, *a lei*, *a loro*, ἡ ἐπέχουν τὸν τόπον ὀνόματός τινος πρὸ τοῦ ὁποίου προηγεῖται πρόθεσις: ὡς *siete andato a Roma?* *non vi sono andato*, ὅπου τὸ *vi*, εἶναι ἀντὶ τοῦ *in Roma*.—*Quelle mura son per cadere*, *non vi ci accostate*, εἰς τὸ ὁποῖον παράδειγμα τὸ *ci*, εἶναι ἀντὶ *quelle mura*.

Μόνη δὲ ἡ τριβὴ δύναται νὰ διδάξῃ πότε πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα τὰς ἀντωνυμίας *vi* ἢ *ci* καὶ *ne*, καὶ πότε τὰς *a lui* ἢ *a lei*· καὶ τῷ ὄντι, ὁμιλῶν περὶ μιᾶς εἴτε πολλῶν γυναικῶν, δύναμαι νὰ εἴπω, *me le sono avvicinato*: *mi sono avvicinato a lei*: *mi sono loro avvicinato*: ἀλλὰ ὁμιλῶν περὶ τινος στρατεύματος (*armata*) δὲν δύναμαι νὰ εἴπω, *mi sono avvicinato a lei*, ἀλλὰ *mi ci sono avvicinato*,

Παρατηρητέον ὅτι ὁσάκις ἡ συνήθεια ἀπορρίπτει τὰς ἀντωνυμίας *lui*, ἢ *lei*, δύναται τις νὰ μεταχειρισθῇ τὰς *vi*, *ci*, *ne*. Καὶ ἐπειδὴ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ *lui* καὶ *lei*, συνειθίζονται ἐπὶ προσώπων, διὰ τοῦτο αἱ *vi*, *ci*, *ne*, πρέπει νὰ τίθενται ἐπὶ πραγμάτων.

Η questi ἰσοδυναμεῖ μετὰ τοῦ ἐπιθέτου questo προσδιωρισμένον ὄνομα, ἢ μετὰ κύριον ὄνομα. Συνειθίζεται δὲ ὡς ὑποκείμενον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καὶ μόνον ὅταν πρὶν λήγῃ λόγος περὶ προσώπου εὐρισκόμενου πλησίον τοῦ λαλοῦντος, ἢ πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἰδίου πρὸ ὀλίγου ὀνομασθέντος, ὡς,

Tu de' saper ch' io fui 'l conte ugolino,

E questi l' Arcivercovo Ruggieri. (Dant
Inf. 33).

Questi (Omero) cantò gli errori, le e fatiche.
Del figliuol di Laerte, e della Diva

Primo Pittor della memorie antiche. (Petr.
cap. 10).

Μολονότι ἡ εἰρημένη ἀντωνυμία φαίνεται ὅτι ἀρμύζει μόνον εἰς ὄντα λογικὰ μίλον τοῦτο ὁ Δάντης τὴν μετεχειρίσθη ὁμιλῶν περὶ ἐνὸς λέοντος.

Questi pareva che contra me venisse. (Inf.
cant. 1).

Καὶ ὁ Βοκκάκιος ὁμιλῶν περὶ τοῦ ἔρωτος, καὶ τῆς ὀργῆς, —quegli vuole, ch' io ti perdoni, questi vuole, che contra a mia natura in te incrudelisca, (Nov. 31).

Ὅθεν ἐκ τούτου τινὲς ἐξάχουν, ὅτι ἡ ἀντωνυμία questi, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, καὶ εἰς πρόσωπα, καὶ εἰς ζῶα, καὶ εἰς πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν ὁμιλίαν παρυσταίνεται ὑπὸ ἔμφυχον μορφήν. (92)

Η quegli, σημαίνει πρόσωπον εὐρισκόμενον μακρὰν ἀπὸ τὸν ὁμιλοῦντα, καὶ ἰσοδυναμεῖ μετὰ ἐν ὄνομα κύριον, ἢ μετὰ οὐσιαστικὸν προσδιωρισμένον πρὸς τοῦ ἐπιθέτου quello. Αὕτη συνειθίζεται ὡς ὑποκείμενον καὶ σχηματίζει διαίρεσιν

μὲ τὴν questi, ὡς φαίνεται εἰς τὸ ἄνω εἰρημένον παράδειγμα τοῦ Βοκκακίου.

Ὅταν δὲ ἡ questi, ἡ quegli δὲν ᾔηται ὑποκείμενον, τότε ἄντ' αὐτῶν εἰς μὲν τὸν ἐνικὸν συνειθίζεται τὸ questo, καὶ quello, εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν τὸ questi καὶ quegli, ὡς, Vedi il padre di questo, e vedi l'avo. (Petr. cap. 3. 8).

Ἐπὶ θηλυκοῦ δὲ λέγεται questa καὶ quella.

Ἐναντίον δὲ τῶν κανόνων, εὐρίσκομεν εἰς τὸν Δάντην, καὶ τινὰς τῶν πηλαιῶν λογογράφων, τὴν quegli καὶ quei, ὡς ὀρθόν, καὶ πλάγιον ἀντικείμενον, οἷον, Che non soccori quei, che t' amò tanto (Dant. Inf. 2). Io mi rendei Piangendo a quei, che volentier perdona. (Id purg. 3). Per la quale altri si rappresenta per lo comandamento della chiesa a quegli che vicario di Christo è nella Chiesa. (Passav. 91).

Ἀναγινώσκονται καὶ τινὰ παρδείγματα, εἰς τὰ ὅποια ἡ quel, καὶ quello εὐρίσκονται ἀντὶ τῆς quegli, καὶ quei, καὶ ἀναφέρονται εἰς ἄνθρωπον, ὡς quel fu l' un de' sette regi, ch' assiser Tebe. (D. Inf. 14). Maggiormente è da amare lo ladro, che quello che sta cotidianamente in bugie. (Albert. cap. 2).

Ἡ costui σημαίνει τὸ αὐτὸ μὲ τὴν questi, καὶ τὴν colui, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν quegli· ἐπὶ θηλυκοῦ δὲ λέγεται costei, καὶ colei.

Αἱ ἀντωνυμίαι αὗται συνειθίζονται ὅχι μόνον ὡς ὑποκείμενον, ἀλλὰ καὶ ὡς ἀντικείμενον, παρὰδ: Dicean: chi è costui che senza morte, va per lo regno della morta gente? (D. Inf. 8.) Che farem noi, diceva l' uno all' altro di costui. (Bocc. nov. 1). Tu-

dicevi che eri c o l u i, il qualle questa notte avevi ucciso l' uomo? (Jd nov. 98). Così costei ch' è tra le donne un sole (Petr. Son. 110.) Veder pensaro il viso di c o l e i, ch' avanza tutte l' altre maraviglie. (Petr. canz. 28).

Τινὲς μετεχειρίσθησαν τὰς εἰρημένους ἀντωνυμίας καὶ ἐπὶ ἀλόγων ζώων, καὶ ἀψύχων ὄντων. Ὅθεν ὁ Βοκκάκιος ὁμιλῶν περὶ ἐνὸς δακτυλιδίου λέγει, la virtù di costui (Fil. l. b. n. 231). καὶ ὁ Δάντης περὶ τῆς Ἰταλίας,

O Alberto Tedesco, che abbandoni

Gostei, che è fatta indomita e selvaggia (purg. can. 6).

καὶ ὁ αὐτὸς περὶ τοῦ ἡλίου,

C o l u i, che il mondo chiara, (Inf. can. 26).

καὶ περὶ τῆς ἄμμου,

Lo spazzo era una rena arida e spesso,

Non d' altra foggia fatta, che c o l e i,

Che fu da' piè di Catongia soppressa (Inf. can. 14).

Πλὴν αὐτὰ τὰ παραδείγματα δὲν πρέπει νὰ τὰ μιμώμεθα, διότι ἡ γραμματικὴ θεωρεῖ ὡς ὀρθὸν τὸ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον.

Ἐπὶ πληθυντικοῦ δὲ λέγεται costoro, καὶ coloro, εἰς ἀμφοτέρους τὰ γένη, ὡς Da c o t o r non mi può tempone luogo Divider mai. (Petr. son s. 10).

O grazioso Apollo, Deh ferma il guardo a mirar costoro, le quali. etc. (Bocc. Ann. p. 89). Pur da c o l o r, che le dovrian dar lode. (D. Inf. 7).

Ἡ cotestui, καὶ cotestei, σημαίνει ἄνθρωπον εὐρισκόμενον πλησίον τοῦ ὁμιλοῦντος· ἐπὶ πληθυντικοῦ δὲ λέγεται

cotestoro. — παράδ. — Di cotestui non dico nulla. (Passav. p. 89). Perchè batete voi cotestoro? (Nov. ant. 45).

Η cotesti, είναι ισοδύναμος τῆς cotestui, πλὴν συνειθίζεται ὡς ὑποκείμενον καὶ ἐπὶ μόνου ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὡς

Cotesti, ch' ancor vive, e non si noma.
(D. Purg. 11).

Αἱ desso, dessa, dessi, desse ἔχουν μεγαλητέραν τινὰ δύναμιν ἀπὸ τὰς προειρημένας. διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι δεικνύουν τὸ πρόσωπον, ἐπικυρόνουν ἵνα οὕτως εἴπω, καὶ τὴν ταυτότητά του. Συνειθίζονται δὲ ὡς ἀντικείμενον, καὶ εὐρίσκονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ τὰ ῥήματα, essere (εἰμί), καὶ parere (νομίζω, φαίνομαι).

Parendomi voi pur desso, m' è venuto stasera cento volte voglia d'abbracciarvi. (Bocc. nov. 12)

Ch' i' grido: ell' è ben dessa: ancor é in vita.
(Petr. Son. 290)

Αὐτὰς τὰς ἀντωνυμίας τὰς εὐρίσκομεν ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἀψύχων πρὸς πράξεων, ὡς Che quello di che dubitavamo non fosse desso. (Bocc. nov. 18).

Ἐνίοτε δὲ, χάριν εὐφωνίας τὰς εὐρίσκομεν καὶ ὡς παραπληρωματικὰ μόρια, μὲ τὸ quel, καὶ quella, ὡς—E n' ho sì gran terror, che io confesso, Che mai più de' miei di sarò quel desso (Malmant. II, 2).

Ἡ ἄλtri σημαίνει ἄλtro uomo, συνειθίζεται δὲ ἐπὶ ἐνικοῦ ἀρσενικοῦ, καὶ ὡς ἀντικείμενον. Ἐνίοτε δὲ προηγούνται αὐτῆς αἱ προθέσεις di, ad, καὶ da. παράδ. — Come avviene a' pupilli, ἄλtri spende, e logora, e consuma, e 'l pupillo paga. (Morelli, Cron. p. 254.) Non potendo da ἄλtri esser veduto, le si gettò dinanzi

ginocchione. (Bocc. nov. 32). Ἐνίοτε δὲ ἰσοδυναμεῖ
μὲ τὸ uno, alcuno, (τις, κῆποιος), ὡς Egli si vuole inac-
quare, quando altri il bee (Bocc. nov. 64).

Ἄλλοτε δὲ μὲ τὸ io (ἐγὼ), ὡς io velodico a fin di
bene, perchiè altri non vorrebbe poi aver cagio-
ne di adirarsi. (Deput. decam. p. 175). (93)

Ἡ altrui, ἔχει σημασίαν πλέον αὐριστον ἀπὸ τὴν ἄνω
εἰρημένην, συνειθίζεται δὲ ὡς αὕτη, ἐπὶ μίνου ἐνικοῦ ἀρσε-
νικοῦ, καὶ ὡς ἀντικείμενον εἶτε ὀρθὴν εἶτε πλάγιον· ὡς Che
mena dritto altrui per ogni calle (D. Inf. 1).

Ma si ch' io ho detto male d'altrui. (Bocc.
nov. 1).

Ἐνχύνει δὲ τῶν ὀρθῶν κχνόνων ἀπχντᾶται ἐνίοτε καὶ ὡς
ὑποκείμενον,

E d'altrui colpa, altrui biasmo s'acquista.
(Petr. son. 63)

ΤΜΗΜΑ Δ'.

Περὶ ἐπιθέτου.

ΚΕΦ. Α.

Περὶ ἐπιθέτων ποιότητος.

Αἱ ποιότητες τὰς ὁποίας παρατηροῦμεν εἰς τὰ ἀντικείμενα,
καὶ ἀναφέρονται εἰς αὐτὰ τὰ ἴδια, καὶ καὶ αὐτὰ τὰ τροπολογούν,
ἢ ἀφαιρῶν τρόπους, μὲ τοὺς ὁποίους παρατηροῦμεν τὰ πράγ-
ματα κατ' ἀναφορὰν ἄλλων ἰδεῶν μας.

Αἱ μὲν πρῶται ἐκ τῶν εἰρημένων ποιότητων δύνανται

νὰ ὀνομασθῶσι ποιότητες οὐσιώδεις, ὅποῖαι ἢ ἑκτάσις, σχῆμα. κ. τ. λ. διότι τροπολογοῦν τὴν τῶν πραγμάτων οὐσίαν· οὕτω, π. χ. ὅταν ἐγὼ ὀνομάσω *ἐκτεταμένον* κἀνὲν πρᾶγμα προϋποθέτω εἰς αὐτὸ τὴν ὑλικὴν φύσιν, δηλ. ὅτι αὐτὸ εἶναι σῶμα. Τὰ ἐπίθετα δὲ τὰ σημαίνοντα τὰς τοιαύτας ποιότητας δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι *ἐπίθετα ἄσχετα*· αἱ δὲ λοιπαὶ τῶν ποιότητων, τροπολογοῦν τὰ πράγματα κατ' ἀναφορὰν τῶν ιδεῶν μας, καὶ ἐξηγοῦν μᾶλλον τὸ τί φαίνονται τὰ πράγματα εἰς ἡμᾶς, παρὰ τὸ τί εἶναι καθ' ἑαυτά· ὅποῖαι *ὡραῖος, ἄσχημος, μέγας* κ. τ. λ. ὅθεν δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι *σχετικά* διότι ἡμεῖς λέγομεν *ὡραῖον, ἢ ἄσχημον* ἐν πρᾶγμα ἀναφέροντες αὐτὸ εἰς τὴν ιδέαν, τὴν ὁποίαν ἔχομεν περὶ τῆς ὡραιότητος ἢ ἀσχημότητος, καὶ ἀντιθέτοντες τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην. Ὀνομάζομεν ἐν πρᾶγμα με *γάλον* ἀναφέροντες αὐτὸ εἰς ἓν μέτρον, τὸ ὁποῖον ἐφευρήκαμεν. Τὸ ὀνομάζομεν *ὅμοιον*, παροξάλλοντες αὐτὸ μὲ ἓν ἄλλο, τοῦ ὁποῖου ἤδη προσδιορίσαμεν τὸ μέγεθος. Διὸ καὶ τὰ ἐπίθετα τὰ σημαίνοντα τὰς τοιαύτας ποιότητας δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν *ἐπίθετα σχετικά*.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι πολλὰ δύσκολον ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀδύνατον, νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἐσωτερικὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, καὶ ἐπομένως τὰς οὐσιώδεις αὐτῶν ποιότητας, διὰ τοῦτο σχεδὸν πάντοτε τὰς ἀναφέρομεν εἰς ιδέας ἐναντίας· οὕτω π. χ. ὅταν εἴπω *κινητὸν διαιρετέον*, κ. τ. λ. ἐν σῶμα, μβλονότι αὐταὶ αἱ ποιότητες εἶναι ἄσχετοι μ' ὅλον τοῦτο· ἐγὼ δὲν ἔχω περὶ αὐτῶν ἄλλην ιδέαν, εἰμὴ ἐκείνην, ἣτις γεννᾶται ἀπὸ τὴν ἀντίθεσιν τῆς ιδέας, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησα περὶ ἐνὸς σώματος, τὸ ὁποῖον δὲν κινεῖται δὲν εἶναι διαιρετέον.

Μ' ὅλον τοῦτο ὑπάρχουν ἐπίθετά τινα, τὰ ὅποια χρησιμεύουν μόνον εἰς τὸ νὰ δηλώσουν παραβολὰς τινας, τὰς

ὁποίας κάμνομεν μεταξύ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος πράγματος, καὶ ἄλλων πραγμάτων ἐχόντων τὴν αὐτὴν ποιότητα μὲ αὐτά· αὐτὰ δὲ τὰ ἐπίθετα καλοῦνται *Συγκριτικά* καὶ *Ὑπερθετικά*.

Τὸ μὲν συγκριτικὸν παρασταίνει τὸν μεγαλήτερον ἢ μικρότερον βαθμὸν τοῦ σημαινομένου· τὸ δὲ ὑπερθετικὸν παρασταίνει τὸν μεγαλώτατον ἢ μικρότατον. Πρὶν δὲ λάβῃ τὸ ἐπίθετον τοὺς μετασχηματισμοὺς τούτους λέγεται *θετικόν*.

Τὰ θετικά διὰ τὰ σχηματισθῶσιν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν συγκριτικά, ἢ ὑπερθετικά, ἀρκουσι μόνον τὰ ἀλλάξουν κατὰ τι τὰς λέξεις ἢ τὰ προσθέσουν τι εἰς τὴν κατάληξίν των. Ἄλλ' εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν δὲν ὑπάρχουν εἰμὴ πολλὰ ὀλίγα συγκριτικά παραγόμενα ἐκ τοῦ Λατινικοῦ, τὰ ὅποια διεφύλαξαν τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν κατάληξιν· τοιαῦτα εἶναι *maggiore*, (μείζων) *minore* (ἐλάττων) *migliore* (κρείττων) καὶ *peggiore* (χειρόν)· ἰδοὺ καὶ τινα ππραδείγματα κλασσικῶν συγγραφέων. *Io non potrei trattare per la salute de' miei fratelli con maggiore affezion d'animo, nè con miglior modo di quello che io ho trattato* (Cas. Lett. 21). *Onde nel cerchio minore ov' è 'l punto dell' universo.* (D. Inf. 11). *Si, che però non sia di peggior greggia* (Id. Purg. 6).

Ὅλα τὰ λοιπὰ ἐπίθετα γίνονται συγκριτικά κατὰ διαφόρους τρόπους. Ἡ σύγκρισις δὲ ἢ γίνεται εἰς βαθμὸν ὅμοιον, ἢ εἰς μικρότερον ἢ εἰς μεγαλήτερον.

Ἐὰν μὲν εἰς ὅμοιον δύναται τὰ γεῖνη μὲ τὰ συγκριτικά μόρια, *così, sì, tanto, altrettanto*· τὰ ὅποια ἔχουν συσχετικά τὰ *come* καὶ *quanto*. Τὸ *come* εἶναι συσχετικόν

τοῦ così, καὶ sì, τὸ δὲ quanto, τοῦ tanto καὶ altrettanto, ὡς così, ἢ sì ricco come etc. tanto ἢ altrettanto grande quanto, etc. Ἰδοὺ καὶ τινα παραδείγματα κλασσικῶν συγγραφέων. — Delle femmine era così vago come sono i cani dei bastoni. (Bocc. nov. I). Tanto la faccia 'Iddio trista quanto io voglio esser lieto, ma così foss' io santo, come io non sono (Id. nov. 85).

Εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ περιφήμου Βόττα ἀναγινώσκομεν, nelle conversazioni si pubbliche che private. — Καὶ ὁ Περτικάρης γράφει, nel parlare a' popoli si Greci che Latini. — πλὴν ὁ τρόπος οὗτος, ὡς παρατηρεῖ ὁ Κερούττης (94) εἶναι μᾶλλον Γαλλικὸς παρὰ Ἰταλικὸς, διότι εἰς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς δὲν εὐρίσκομεν τὸ che, ὡς συσχετικὸν τοῦ sì.

Ἡ σύγκρισις ὁμοίου βαθμοῦ γίνεται εἰσέτι καὶ μεταξὺ δύο διαφόρων ποιότητων τοῦ αὐτοῦ προσώπου, ἢ πράγματος, ὡς E però quella . . . volta ver me sì lieta come bella (D. par. 2).

Γίνεται ἐνίοτε σύγκρισις καὶ μεταξὺ δύο οὐσιαστικῶν, ὡς, uomo di piacevolissimo ingegno, etc. come dimostrano i suoi bellissimi e dotti componimenti così in prosa come in versi (Varch. stor).

Ἔτι δὲ μεταξὺ δύο ρημάτων, ὡς gli spaventati così odono la vanità del popolo come i consigli de' savi. (Dav. stor).

Ἐνίοτε δὲ ἀντὶ τοῦ συσχετικοῦ come ἐπαναλαμβάνεται τὸ sì ἰδίως δὲ εἰς τὴν σύγκρισιν δύο οὐσιαστικῶν, ἢ ἀντωνυμιῶν, ὡς εἰς τὰ ἐφεξῆς παραδείγματα, Questo re Roberto fu il più savio. Re che fosse tra' cristiani,

si di senno naturale, si di scienza (ἀντὶ come di scienza). (Giov. v.ill. 12. 9).

Oh quanto m'era ciò caro ad udire si per colui che 'l diceva, si per quei che ciò ascoltavano! [Bocc. Fiamm. 4].

Ἄλλο τε δὲ τὸ ἐν ἐκ τῶν δύο μορίων εἴτε συγκριτικὸν εἴτε συσχετικὸν προσηπακούεται, οἷον un vestimento di lino sottilissimo e bianco, (ἀντὶ così bianco) come neve. (Bocc. nov. 96.) quella intendo io di guardare e di servare quanto la mia vita durerà, (ἀντὶ tanto quanto (id. nov. 18).

Ἐὰν δὲ ἡ σύγκρισις γίνεται εἰς μεγαλήτερον βαθμὸν, προτίθεται τοῦ ἐπιτέτου τὸ μόριον πρὶν. Ἐὰν δὲ εἰς μικρότερον, τὸ μόριον meno τὰ ὑποῖα ἀμφοτέρω ἔχουν ὡς συσχετικά, τὰ di, che.

Ἄλλ' ἐπειδὴ δὲν δύναται τις ἀδιαφόρως νὰ μεταχειρισθῇ εἰς ὅλας τὰς τοιαύτας συγκρίσεις τὸ ἐν, ἡ τὸ ἄλλο ἐκ τῶν εἰρημένων μορίων, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν,

α'. Συνειθίζεται ἡ πρόθεσις di, ὡσάκις τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως εἶναι ἐν ἐκ τῶν προσωπικῶν ὀνομάτων, ὡς πλάγιον ἀντικείμενον, οἷον più lieto di me. — Più convenevole di te. Più poderosi di noi etc.

β'. Συνειθίζεται εἰσέτι ἡ di, πρὸ τῶν ἀντωνυμιῶν colui, colei, coloro, costui, costei, κ. τ. λ. καὶ πρὸ ἐκείνων τῶν ὀνομάτων, πρὸ τῶν ὑπαίων δὲν δύναται νὰ προκηγῇ τὸ ὀριστικὸν ἄρθρον, οἷον Più scelerato di colui meno debole di tutti. Più antica di Roma. etc.

γ'. Ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ᾖ καὶ ἄνθρωπος ὄνομα, τὸ ὅποιον δύναται νὰ ἔχη πρὸ ἑαυτοῦ το πρὸς ὀριστικὸν ἄρθρον, τότε ἡ πρόθεσις di, ἐνόνεται μετὰ τὸ εἰρημένον

ἄρθρον καὶ σχηματίζει τὰ μέρια, del, dello, della, dei, degli, delle, ὡς più bianca della neve. etc.

δ'. Μεταχειρίζονται κατ' ἀνάγκην τὸ συσχετικὸν μῦθον che, ὁσάκις ἡ σύγκρισις γίνεται μεταξύ δύο διαφορῶν ποιότητων ὡς più ricco che savio. — men virtuosa che bella, etc.

ε'. Τὸ μεταχειριζόμεθα ἐπίσης, ὁσάκις τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως εἶναι ῥῆμα, ἢ ἐπίρρημα· οἷον egli legge più che non scrive. — Parla più che non agisce. — Più ricco che mai, etc.

Ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως τελειόνῃ μὲ ῥῆμα, τότε πολλάκις εἰς τὸ συσχετικὸν μῦθον che, ἔπεται τὸ ἄρσενικὸν non, ὡς, Molto più belle e più care che noi non siamo (Bocc. Intr.) affligge più che non conforta. (Petr. son. 6).

Ἰδοὺ καὶ τινὰ παραδείγματα κλασσικῶν συγγραφέων ἰσαρμολογίας εἰς τοὺς ἄνω εἰρημένους κανόνας.

Nessun visse giammai di me più lieto. (Petr. canz. 46).

Chi è più misero di colui che i benefizj dimentica? (Varch. Stor).

La moglie e 'l figliuolo non mi sono più del padre e della republica a cuore (Dav. ann. lib. 1).

Scorgevasi in questo parlare di Tiberio più pompa che baltà, (Dav. ann. lib. 1).

Tu hai saputo più ch' io t' insegnai (Nov. ant. 76).

Εἰς τὰ μέρια più, καὶ meno, καὶ εἰς τὰ συγκριτικὰ maggiore, minore, migliore, peggiore προσθέτονται ἐνίοτε διὰ μεγαλήτεραν ἔμφασιν τὰ ἐφεξῆς ἐπίρρηματα.

assai, molto, vie, troppo, digran lunga, a gran lunga· οἶον *Troppo* più bella gli parve che stimato non avea· (Bocc. nov. 67). — Poco dinanzi a lei vedi Sansone vie più forte che saggio, etc. (Petr. Tr. d' Am. cap. 3). — Il profitto il quale voi trarrete sarà maggiore a gran lunga della fatica. (Segn. Man. Introd).

Προσθέτουν ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ θετικὰ, τὰ μόρια *tra*, *sovra*, *arci*· ὡς *tragrande*, *sovragrande*, *arcigrande*, etc. (85).

Τὰ δὲ ὑπερθετικὰ σχηματίζονται καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν μὲ τὸν αὐτὸν σχεδὸν τρόπον τῆς Λατινικῆς, διότι εἰς μὲν τὴν Λατινικὴν σχηματίζονται προσθήκη τῆς καταλήξεως *issimus*, ὡς *doct-issimus*, (96) εἰς δὲ τὴν Ἰταλικὴν, προσθήκη τῆς καταλήξεως *issimo*, ὡς *doct-issimo* [σφώτατος]. (97) Ἐξαιροῦνται δὲ τοῦ εἰρημένου κανόνος τὰ εἰς *bre* λήγοντα, διότι αὐτὰ γίνονται ὑπερθετικὰ προσθήκη τῆς καταλήξεως *errimo*, οἶον, *cele-bre*, *celeb-errimo*, ἀντὶ *celebrissimo*, etc. καὶ πλὴν τοῦ *acre*, [δριμύς], καὶ *integro* (παντέλειος), τὰ ὁποῖα κάμνουν *acerrimo* καὶ *integerrimo*, ἀντὶ *acrissimo*, καὶ *integrissimo*, μολονότι εἰς τὸν Βοκκάκιον καὶ εἰς τὸν Γαλλιλαῖον ἀναγινώσκουμεν, *Colui che fu del nostro peccato cagione, colui di quello é stato acrisissimo purgatore*. (Bocc. Fiamm. 5, 63). — Senza ricevere e pore compita Satisfazione e giustificazione delle verità *integrisime* di quanto ho scoperto, osservato, scritto. (Galil. Lett).

Εἶναι δὲ τινὰ ἐπίθετα, τὰ ὁποῖα ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρων ἔχουν καὶ ἄλλους σχηματισμούς.

buono, (καλὸς), buonissimo, καὶ ottimo.

cattivo, (κακὸς), cattivissimo, pessimo.

grande, (μέγας), grandissimo, massimo.

piccolo, (μικρὸς), piccolissimo, minimo. (98)

Παραδείγματα.—Le volte piene di ottimi vini, (Bocc. gior. 3. prin.)—Essendo state un pessimo uomo in vita, in morte e riputato per santo. (Id. nov. 1).—La massima attività de' raggi solari, (Sag. nat. esp. 4).—Lo minimo tentar di sua delizia, (D. par. 31).

Φαίνεται ὅτι ἡ συνήθεια ἀφῆρσεν ἀπὸ τὰ εἰς ἰσσιμο ἐπίθετα πᾶσαν ιδέαν συγκρίσεως, ἐπομένως ὁσάκις θέλομεν νὰ δηλώσωμεν τὴν σύγκρισιν μεταξὺ ἐνὸς καὶ ἄλλων πραγμάτων πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν ἄλλην τινὰ φράσιν· οὕτω εἰς τὸ παράδειγμα egli, che ricchissimo uomo era, e d'alto affare, ἡ λέξις ricchissimo, δὲν σημαίνει, ὅτι ἦτον ὁ πλουσιώτατος πάντων, ἀλλ' ὅτι ἦτον ὑπὲρ τὸ μέτρον πλούσιος. Ὅθεν διὰ νὰ ἐξηγήσωμεν, ὅτι ἦτο ὁ πλουσιώτερος τῶν ἄλλων ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν il più ricco.

Ενίοτε ὅμως καὶ εἰς τὰ εἰς ἰσσιμο, ὑπερθετικὰ παρατηρεῖται σύγκρισίς τις κατὰ μίμησιν τοῦ Λατινικοῦ, πλὴν ἐνῶ οἱ Λατῖνοι μεταχειρίζονται τὴν γενικὴν, οἱ Ἰταλοὶ συνειθίζουν τὰ μόρια, di, tra, oltre a, ὡς La natura umana è perfettissima di tutte le altre nature. (Dante) — O sventurato tra tutti Sventuratissimo! (F. Lucidi.) — Nella egregia città di Firenze oltre ad ogni altra italica bellissima. (Bocc. Introd.)

Ὅσάκις λοιπὸν θέλομεν νὰ δηλώσωμεν σύγκρισιν εἰς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν, τοῦτο κάμνομεν ἁ). — προσθέτοντες εἰς τὰ αὐτὰ μόρια più, καὶ meno, τὸ προσδιοριστικὸν ἄρθρον

il, la, i, le· ὡς il più ricco· la più bella· i più dotti· le più virtuose. etc.

Ὡς συσχετικὰ δὲ μόρια εἶναι εἰς χεῖσιν τὸ δι, (μόνον, ἢ μετὰ τοῦ προσδιοριστικοῦ ἄρθρου) tra, fra, καὶ che, ἰδοὺ καί τινα παραδείγματα· Subito scorse il buon giudicio interc, Fra tanti e si bei volti il più perfetto. (Petr. son. 201). — Me farai il più lieto uomo del mondo. (Bocc nov. 77). — Raccontano ancora che tra loro fù Ercole il più forte di tutti gli uomini. (Tac. Dav. Germ.) Sarò il più felice e contento uomo che si trovi sotto le stelle. (Mach. com).

6.) Προσθέτοντες τὸ αὐτὸ ἄρθρον εἰς τὰ συγκριτικὰ mag-giore, migliore, peggiore, καὶ εἰς τὰ ἐπιρρήματα me-glio, καὶ peggio, ὡς Sentia il mag-gior piacer, l'a mag-gior festa, che sentir possa alcun felice amante. (Ar. fur. C. 8. st. 81). — Io sarò il mi-glior marito del mondo (Bocc. nov. 28). — Egli era il peggior uomo che forse mai nascesse. (Bocc. nov. 1). — Il male mi preme e mi spaventa il peg-gio (Petr. son. 206). — E veggio 'l meglio ed al peggior m'appiglio. (Id. Canz. 39).

Ἐνίοτε δὲ τὰ μόρια πλεονάζουσιν καὶ meno, σημαίνουσιν σύγκρισιν εἰς τὸν ὑπερθετικὸν βαθμὸν καὶ χωρὶς νὰ προηγῇται τὸ προσδιοριστικὸν ἄρθρον, τοῦτο μάλιστα ὅταν τὸ ἐπίθετον προηγῇται ἀντὶ νὰ ἔπεται τοῦ ὀνόματος, ἢ ὅταν τὸ δεύτερον μέρος τῆς συγκρίσεως ᾖ ῥημα· παραδ. quello ne' miei parlari biasimando, che nell' animo m'era più caro. [Bocc. Fiamm]. — Inemici più furiosi conτ loro alte persone, e lunghe aste feriscono da disosto. [Dav. stor. lib. 5.] — Il tuo padre ti manda

questo per consolarti di quella cosa che tu più ami, come tu hai lui consolato di ciò ch' egli più amava. (Bocc. nov. 31).—Or mira A qual di questi più si rassomiglia, L' uom di cui parli, (Guar. Past. fid. at. 5. sc. 5).

Ἡ ὑπόθεσις, δύνανται νὰ γαίνῃ καὶ εἰς ὁμοίον βαθμὸν, εἰς τὴν ὁποῖαν περιστάσιν μεταχειρίζομεθα τὰς λέξεις tanto più, tanto meno, tanto maggiore, tanto minore, αἱ ὁποῖαι ἔχουν ὡς συσχετικὰ μέτρα τὰ quanto più, quanto meno, ἢ καὶ ἀπλῶς quanto, cotanto (99), Παρχδ.—Ah che tanto più cieco Son io di te, quanto più sono amante. (Past. fid. at. 3. s. III).—Quanto è più sublime la fortuna, Tanto i disastri sono più gravi. (Maff. Merop. at. 5).—E tanto quanto tu sei più sciocco, e più bestiale, cotanto ne diviene la mia gloria minore. (Bocc. nov. 65).—V' è tanto minore il dispiacere, quanto vi sono più che nella Città, rade le case e gli abitanti, (Id. Ibid).—Ma come noi vegliamo assai sovente avvenire tanto l'amor maggiore farsi quanto la speranza diventa minore, (Id. nov. 22).

Ἐν ἀπλῶν θετικῶν ἔχει ἐνίοτε σηµασίαν ὑπερθετικὴν, καὶ τοῦτο διότι προηγεῖται ἢ ἔπεται ἀπὸ καµµίαν λέξιν δηλοῦσιν ὑπερθετικὸν βαθμὸν, ὡς εἰς τὰ ἐφεξῆς παραδείγµατα.—Come stimava il prence sopra ogni altro felice, (Bocc. nov. 17).—Uomo materiale e grosso senza modo, (Id. nov. 28).—Dolente fuor di misura, (Id. nov. 17).

Εἰς τὸ ὁµιλιεῖν συνειθίζουσιν ἐνίοτε οἱ Ἰταλοὶ νὰ ἐπαναλα-

βάλλον τὸ θετικὸν καὶ ἡ ἐπανάληψις αὕτη ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ὑπερθετικόν· οὕτως ἐὰν εἴπω *piccin piccino, grande grando*, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔλεγον, *piccolissimo καὶ grandissimo*. Τὴν τρόπον τοῦτον φαίνεται, ὅτι οἱ Ἰταλοὶ τὸν ἐμιμήθησαν ἀπὸ τὰς ἀνατολικὰς γλώσσας, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦτον τρόπον σχηματίζονται τὰ ὑπερθετικά. (100).

Συνειθίζουσιν ἐνίοτε οἱ Ἰταλοὶ, διὰ μεγαλητέραν ἔμφασιν, νὰ προσθέτουν εἰς ὑπερθετικὰ τὰ μόρια *più* *arci*, *sì*, καὶ *così*, ὡς *più grandissimo·arci grandissimo·sì gravissimo·così bellissimo*, etc· οἷον *a confessar divotamente la verità, riuscì arcibuonissimo*. [Red. (Lett. al. D. J. Del Lapo)].

Τινὲς εἰσέτι λέγουσιν *umilississimo, grandississimo*. etc. πλὴν τὸν τελευταῖον τοῦτον σχηματισμὸν πρέπει νὰ ἀποφύγομεν διότι εἶναι σφαλερὸς.

Εἶναι περιττὸν νὰ σημειώσωμεν, ὅτι μόνον ἐκ τῆς τῶν ἐπιθέτων ποιότητος δύνανται νὰ ὑπάρχουν συγκριτικὰ καὶ ὑπερθετικά, διότι δὲν γίνεται σύγκρισις εἰμὴ μεταξὺ τῶν ποιότητων αἱ ὁποῖαι ἐμποροῦν, νὰ ἀρμόζουσιν εἰς τὰ ἀντικείμενα.

ΚΕΦ. Β'.

Περὶ διαφορᾶς τῆς σημασίας τῶν ἐπιθέτων ποιότητος.

Θετικόν.	Μεγεθυντικόν.	Ὑποκοριστικόν
<i>allegro, χαροποιός.</i>	<i>allegracciò.</i>	<i>allegretto.</i>

piacevole, πρᾶτος.	piacevolone.	piacevoletto, piace- volino.
arrogante, ἀλαζών.	arrogantone, ar- rogantaccio.	arrogantuccio.
sfacciato, αὐθάδης.	sfacciataccio.	sfacciatello.
Avaro, φιλάργυρος.	avarone, avarac- cio.	avaretto.
sciocco, μωρός.	scioccone, scioc- caccio sciocca- naccio.	scioccherello, scio- chino.
Pazzo, λωλός.	Pazzaccione, pa- zzerone, pazzac- cio.	Pazzerello, pazzerel- lino.
Cattivo, κακός.	cattivaccio.	cattivello, cattivel- lino, cattivelluccio.
bello, ὡραῖος.	bellone, belloc- cio.	bellino, belluccio.
Fresco, Ψυχρός.		freschetto.
acerbo, στυφός.		acerbetto.
rosso, κόκκινος.		rossetto, rossiccio, rossigno, rossigno- lo.
leggiadro, κομψός.		leggiadretto, leggìa- drino.
ignorante, ἀμειβής.	ignorantone, i- gnorantaccio.	ignorantello, igno- rantuzzo.
vermiglio, βαθυκόκκινος		vermiglietto, vermi- gliuzzo.
affettato, ἐπιτηδευτός.		affettatuzzo.

bugiardo, ψεύστης.	bugiardone, bu- giardaccio.	buggiardello, bug- giarduolo.
maligno, πονηρός.		Malignetto.
Zotico, ἀπαιίδευτος.	Zoticone, Zotica- ccio, Zoticonac- cio.	Zotichetto.
Gagliooffo, μαχθηρός.	Gagliooffone, Ga- glioffaccio.	
Poltrone ρήθυμος.	Poltroncione, po- ltronaccio.	Poltroncello.
Ribaldo, κακός.	Ribaldone, ribal- daccio, ribaldo- naccio.	Ribaldello.
Semplice, ἀπλοῦς.	semplice, sempli- ciotto, simplici- accio.	semplicello, sempli- cetto.
salvatico, ἄγριος.	salvaticone, sal- vaticotto, salva- ticaccio, salvati- conaccio.	salvaticchino, salva- tichetto, salvaticuc- cio, salvaticuzzo.
Tristo, περίλυπος.	Tristaccio.	Tristerello, tristerel- lino, stristazuolo.
Zoppo, γῶλος.	Zoppaccio.	Zoppetto.
Tenero, ἀπαλός.	Tenerone.	teneretto, tenerello, teneruccio teneruz- zo.

Ἐπειδὴ δὲ διάφορα ἐπίθετα ὑποκοριστικὰ εἶναι καθεύ-
τὰ ὅχι χαδευτικὰ, παρὰ ἐξευτελιστικὰ, ἢ τὸ ἐναντίον, ἡ
σημασία των προσδιορίζεται ἀπὸ τὴν περίστασιν εἰς τὴν
ὁποίαν εἶναι εἰς χρῆσιν· ὅθεν καὶ δὲν κατεχωρήθησαν εἰς χω-

ριστὰς στήλας. Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ μαγευθ-
τικά, τὰ ὅποια ἐνίοτε σημκίνουν μίαν ἀπλὴν αὕξησιν, καὶ
καὶ ἄλλοτε χειροτέρευσιν καὶ κατὰφρόνησιν, κατὰ τὴν σημκ-
σίαν τῆς φράσεως. (101).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ 'Οριστικῶν 'Επιθέτων.

Εἶδμεν ἤδη, ὅτι τινὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων διακρίνουν καὶ
προσδιορίζουν τὴν σημκσίαν τῶν γενικῶν ὀνομάτων, διὸ καὶ
ἐπίθετα ὀριστικά· τὰ ὀνόματα αὐτὰ δὲ διακροῦντι εἰς τρεῖς
κλάσεις.

α. Ἡ πρώτη κλάσις περιλαμβάνει ἐκεῖνα, τὰ ὅποια προς-
διορίζουν τὴν σημκσίαν τοῦ γενικοῦ ὀνόματος εἰς ἓνα μόνον
ἀντικείμενον. Τριαῦτα τὰ questo, cotesto, quello, ciò,
desso, medesimo, οὕτως ἐν εἰπῳ, quest' albero è sta-
to traspostato dalle Indie, εἶναι φανερόν ὅτι θέλω νὰ
δηλώσω ἐν μερικὸν δένδρον, καὶ ὅτι τὸ ἐπίθετον questo
προσδιορίζει τὴν σημκσίαν τοῦ γενικοῦ ὀνόματος albero
εἰς ἓν μόνον δένδρον· ἡ δὲ ἔκφρασις αὕτη ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐν
κύριον ὄνομα.

Τώρα δὲ πρέπει νὰ εἰδῶμεν τὴν χρῆσιν ἐκάστου ἐκ τῶν
τρισχῶν ἐπιθέτων. Τὸ questo εἶναι εἰς χρῆσιν ἐπὶ πραγμά-
των πλησίον ὄντων εἰς τὸν λαλοῦντα, ἢ εἰς τὸν γράφοντα,
καὶ παρ' αὐτοῦ ἤδη ἀναφερομένων· ὡς questo garzoncello
s' miominaò a domesticare con questo, Tederico.
(Bocc. nov. 49.) Τὸ δὲ cotesto ἐπὶ πραγμάτων πλησίον
ὄντων εἰς τὸν ἀκούοντα, ἢ παρ' αὐτοῦ ἤδη ἀναφερομένων. Οὕ-

τω γράφων περὶ τῆς Θήρας πρὸς ἓνα, ὅστις διαμένει εἰς Σύ-
ραν θέλω εἰπεῖ: quest' isola, καὶ γράφων περὶ τῆς Σύρας,
θέλω εἰπεῖ cotest' isola, queste parole amaramente
punsero l' animo del Re (Bocc. g. 10. n. 6.) δηλαδὴ
αἱ λέξεις τὰς ὑποίας πρὸ ὀλίγου ἀνέφερα.—cotesta non
è cosa da curarsene (Bocc. g. 1.) δηλαδὴ τὸ πρᾶγμα
τὸ ὁποῖον λέγεις.

Τὸ questo, προηγουμένης τῆς προθέσεως in ἡ σημαίνει
συχνάκις ἐνεστῶτα χρόνον, προσυπακουομένων δὲ τοῦ mo-
mento, stante, mentre, etc. οἷον in questo la fante
di lei sopravvenne. [Bocc. n. 77.] δηλαδὴ in questo
momento, ἢ in questo mentre etc.

Ἀντὶ τοῦ questo, εὐρίσκομεν ἐνίοτε εἰς τοὺς παλαιούς
τὸ esto, παραγόμενον ἐκ τοῦ λατινικοῦ iste, ὡς — Perchè
dunque bel dolce amico esti terreni beni desidera-
te. [Fra Guitt Sett.] ἀλλὰ τὴν σήμερον συνειθίζεται ἀπὸ
ἐμόνους τοὺς ποιητὰς (102).

Τὸ quello σημαίνει πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι πλησίον,
οὔτε εἰς τὸν λαλοῦντα οὔτε εἰς τὸν ἀκούοντα· οὔτως ἐὰν ἐγὼ
γράψω πρὸς τινὰ ἐν Σύρᾳ περὶ τῆς πόλεως τῶν Ἀθηναίων θέ-
λω εἰπεῖ quella cilla. [103]. Σημαίνει ὡσαύτως πρᾶγμα
τὸ ὁποῖον ἀντιλέγει εἰς τὸ σημαίνόμενον παρὰ τοῦ questo
ἢ cotesto, ὡς — oggi in questo luogo domani in
quello, ὅπου τὸ quello σημαίνει τόπον διαφορετικὸν ἀπὸ
τὸν σημαίνουμενον παρὰ τοῦ questo.

Τὰ questo, cotesto, καὶ quello, εὐρισκόμενα μόνα
σημαίνουν questa cosa, cotesta cosa, quella cosa, ὡς—
Il meglio del mondo spero di far quello che m' im-
porrai (Bocc. nov. 77) δηλαδὴ quella cosa.

Τὸ ciò, δύναται νὰ τεθῇ ἀντὶ τοῦ questo, cotesto, καὶ

quello, εἰς ἀμφότερα τὰ γένη καὶ ἀριθμοὺς ὡς — Ma tornando a ciò che comiciato avea. etc. (Bocc. n. 8.)
Otto cose sono, che danno materia a questo peccato, c i ò, sono etc. (Comm. Inf. 5).

Πρὸ τοῦ ciò, προηγούνται συχνάκις προθέσεις, ὡς δι ciò, a ciò, da ciò, in ciò, con ciò etc. ἀλλὰ δὲν προηγείται ποτὲ ἄρθρον.

Εὐρίσκεται ἐνίοτε τὸ ciò καὶ ὡς παραπληρωματικὸν μόριον, οἷον—Se ciò non fosse ch' a memoria m'ebbe Pier Pettinagno in suensante orazioni (D. Purg. 13).

Μεταχειρίζομεθα τὸ desso, ὅταν θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν μὲ μεγαλητέραν ἀκρίβειαν τὸ ὑποκείμενον, ὡς—Ch' io grido: ell'è ben dessa, ancorè in vita (Petr. son. 290) — Tu non mi Par desso (Bocc. n. 98).

Τὸ desso συνειθίζεται ἐνίοτε καὶ ἐπὶ ἀψύχων πραγμάτων, ὡς—Che quello di che dubitavamo non fosse desso. (Bocc. nov. 18).

Τὸ medesimo, καὶ stesso σημαίνουν μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀκρίβειαν τὴν ταυτότητα τοῦ πράγματος, ὡς—Noi medesimi il diciamo. Elle non sanno delle sette volte le sei quello, cheessesi voglioni stesse (Bocc. G. 3 n. 1).

Τὸ medesimo, λέγεται εἰς τὸ Ποιητικὸν καὶ medesimo, ὡς

Di me medesimo meco mi vergogno (Petr. son 1).

Συνειθίζεται δὲ καὶ ὡς παραπληρωματικὸν μόριον τῶν λέξεων, meco, teco, seco ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπὶ θηλυκοῦ χωρὶς τροπῆν τῆς καταλήξεως, — Certo veder nol dei nè credo ch' il vuogli, se savia teco medesimo ti consigli (Fiamm. lib. 1. n. 56).

Εἰς τοὺς πλῆθους εὐρίσκωμεν ἐνίοτε stessi, ἐπὶ ἐνικοῦ ἀντὶ stesso, οἶον — or perchè mai lodi tu a me stessi (Cavalc. Pungil. 144).

6'. Ἡ δευτέρα κλάσις περιλαμβάνει ἐκεῖνα, τὰ ὑποῖα μετὰ χειρίζομεθα ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν ἐν εἴτε περισσύτερα ὑποκείμενα χωρὶς νὰ προσδιορίσωμεν ποῖα· τοιαῦτα εἶναι, uno, alcuno qualche, qualcuno, qualche-duno, taluno, altro· οὕτως ἐὰν εἴπω, la tempesta di jer l' altro ha rovesciato un albero, ἢ alcuni alberi nel mio giardino· εἶναι φανερόν, ὅτι μὲ τὸ un, θέλω νὰ δηλώσω ἐν δένδρον, καὶ μὲ τὸ alcuni, διάφορα δένδρα τοῦ κήπου μου, πλὴν χωρὶς νὰ προσδιορίσω ποῖα.

Τὸ uno σημαίνει ἐν μόνον ὑποκείμενον, ἢ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀορίστως, ὡς avevasi un oca a danajo, e un papero giunta, (Bocc. G. 8. n. 3).—Subitamenta da un arcier è ferita.(idem). Τὸ μετὰ χειρίζομεθα ἐπὶ πληθυντικοῦ μόνον, ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν διαίρεσιν, εἰς τὴν ὑποῖαν περίπτωσιν τὸ ἀντιθέτομεν εἰς τὸ altro, καὶ τότε προσδιορίζει τὸ προκείμενον ὑποκείμενον, ἢ πρᾶγμα, ὡς—siccome fecero i Saguntini, e gli Abidei, gli uni tementi Annibale Cartaginese, e gli altri Filippo Macedonico (idem).

Μετὰ χειρίζομεθα τὸ alcuno, εἰς ἀμφοτέρω τὰ γένη καὶ ἀριθμοὺς, τόσον ἐπὶ ἐμφύλων, ὅσον καὶ ἐπὶ ἀψύχων πραγμάτων.—Aluni sono, i quali più che l'attregenti, si credon sapere, è sanno meno (Bocc. G. 4 n. 8).—Nocquead alcuna già l'esser si bella, (petr. son. 116).

Τὸ alcuno, μετὰ τοῦ ἀρνητικοῦ μορίου non, ἢ τῆς λέξεως senza, σημαίνει nessuno, ἢ niuno, οἶον — Per le

quali cose io dupito forte, se noi alcuna altra guida non prendiamo che la nostra. etc. (Bocc. Introd.) — E senza la providenza d'alcun uomo si sappiano regolare. (Idem). Ἐνίοτε δὲ εἰς τὸν πληθυντικὸν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ veruno, οἷον — Mi veggio morire nelle braccia di quelle due persone le quali io più amo che a l c u n e altre (Bocc. nov. 17).

Tò qualche συνειθίζεται ἐπὶ ἀψύχων πραγμάτων μόνον εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν· τὸ πάλαι ὅμως ἐσυνειθίζετο καὶ ἐπὶ πληθυντικοῦ, ὡς — Addormentato in qualche verdi boschi (Petr. canz. 37).

Tò qualcuno, καὶ qualcheduno, τὰ μεταχειριζόμεθα ἐπὶ ἐμψύχων καὶ ἀψύχων πραγμάτων μόνον ἐπὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὡς — or chi potrà scampar di tanti lacciuoli, che non sia preso da qualcuno? (Pecor. G. 7. nov. 2).

Μεταχειριζόμεθα τὸ altro ὁσάκις θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ὑποκείμενον, ἢ πρᾶγμα διαφορετικὸν ἀπὸ τὸ ἤδη ὀνομασθέν. — quasi altro bel giovine, che egli, non si trovasse allora in Napoli. (Bocc.) — che mi conforte ad altro, ch' a trar guai. (Petr. Canz. 8).

Ἐνίοτε ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ altrui, ὡς — Niuna cosa è mia o d' altro la quale si può togliere, o perdere. (Amm. ant. 411).

Ἄλλοτε δὲ σημαίνει altra persona, ὡς — Anselmo, che non vede altro, da cui possa saper di chi la cosa sia. (Ar. Fur. 43, 136).

Μετὰ τῆς προσθέσεως per, δηλαδή per altro, σημαίνει nelle altre cose quanto al rimanente, (τοῦ λοιποῦ

ὁμως) ὥς, — ricco e savio, e avveduto per altro, ma avarissimo, (Bocc. nov. 52).

Τὰ πολλοί, parecchi, κ. λ. συνειθίζονται ἐπὶ πληθυντικοῦ, χωρὶς νὰ προσδιορίζουν τὸν καθαυτὸ ἀριθμὸν ἢ ποσότητα.

γ'. Εἰς τὴν τρίτην κλάσιν τελευταῖον περιέχονται ὅλα, τὰ ὅποια μεταχειρίζομεθα ὁσάκις ἀναλομβάνομεν τὸ γενικὸν ὄνομα καθ' ὅλην τὴν ἑκτασίν του, δηλαδὴ ὁσάκις θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ὅλα τὰ ὑποκείμενα μιᾶς κλάσεως.

Τοιαῦτα εἶναι,

Τὸ ogni, τὸ ὅποῖον δὲν συνειθίζεται μόνον, ἀλλὰ μὲ ὀνόματα εἴτε τοῦ ἐνός, εἴτε τοῦ ἄλλου γένους, πλὴν πάντοτε ἐπὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὥς — O gu i cosa, che abbiamo di bene, è beneficio principalmente dato da Dio. (Tralt. pecc. mort).

Εἰς δὲ τοὺς παλαιούς συγγραφεῖς τὸ εὐρίσκομεν καὶ μὲ ὀνόματα ἐπὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὥς — Feci piantare frutti d'ogni maniere. (Libr. similit.) — Apparisce dai medesimi libri, che i priori si mutavano ogni due mesi. (Segr. Fior).

Εἰς τοὺς παλαιούς εὐρίσκομεν προσέτι ogne, ἀντὶ ogni, ὥς — Ogn e animo fermo il quale per biasimo si dibassa. (Amm. Ant. 39, 4.). Εἰς δὲ τὸν Φραγκῖσκον Βαρβερίνον ἀναγινώσκομεν ogna, ἀντὶ ogni, ὥς — Di cosa, che sovr'ogna Forte mi par gravosa sostenere (Franc. Barb. 60. 17.) (104).

Ognuno ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ ciascuno, ciacheduno, ἢ, ὥς ἔλεγον οἱ παλαιοὶ cotuno, καὶ caduno (διότι τὸ cadauno, τὸ ὅποῖον τοσάκις συνειθίζεται ἀπὸ τοὺς νεωτέρους δὲν εὐρίσκεται εἰς κανένα τῶν παλαιῶν, ὥς παρατη-

ρεῖ ὁ σοφὸς Κορτικέλλιος (105). Αὐτὰ δὲ τὰ ἐπίθετα δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν ἐπὶ πληθυντικοῦ διότι δὲν ὑπάρχει ἀριθμὸς μεγαλῆτερος ἀπὸ τὸν παρ' αὐτοῖς σημαίνοντα ἐπὶ ἐνικοῦ.

Tò chiunque (οἱ παλαιοὶ ἔλεγον καὶ chiunque) καὶ τὸ chicchessia, ἀναφέρονται μόνον ἐπὶ προσώπων. Τὰ δὲ qualunque (καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἐνίστε qualunche) qualsivoglia, καὶ qualsisia, ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων.

Μεταξὺ δὲ τοῦ chi che, καὶ τοῦ sia, τίθεται ἐνίστε ἄλλη λέξις, ὡς — con attento animo son da ricogliere, chi che di esse sia il dicitore. (Boec. n. 9).

Tò tutto παραλαμβάνει ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς σημασίας τοῦ ὀνόματος, καὶ ἀφορᾷ, ἢ ὅλα τὰ ὑποκείμενα μιᾷ κλάσει, ἢ ὅλα τὰ μέρη ἐνὸς πράγματος. Οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα, — Tutta l' opera si raggira intorno a questo argomento, tu tta l' opera σημαίνει tutte le parti dell' opera. — Εἰς δὲ τὸ παράδειγμα Tutti se ne fuggirono per lo timore, — tutti σημαίνει tutti gl' individui. etc.

Ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου παραδείγματος δῆλον γίνεται, ὅτι ὅταν τὸ tutto προηγῇται τοῦ ὀνόματος, δὲν τίθεται πρὸ αὐτοῦ τὸ ἄρθρον, ἀλλὰ πρὸ τοῦ ὀνόματος. Οἱ παλαιοὶ ὅμως ἀφαιροῦσαν ἐνίστε τὸ ἄρθρον καὶ ἀπὸ τὸ ὄνομα, ὅθεν ἀναγινώσκομεν, mondo di tutte lordure di peccato. (Nov. aut. n. 51.) Tutte cose che si colgono al dicrescere della luna, sono migliori. (Pier. Crescenzi, lib b. c. 2.

Ἐνίστε τὸ tutto ἔπεται τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὸ δὲ ἄρθρον προηγῇται αὐτοῦ τοῦ οὐσιαστικοῦ, ὡς — il mondo tutto la terra tutta. ect. (106).

Τὰ niuno, nessuno, veruno, συνειθίζονται ἐπὶ ἐνικοῦ,

ἀναφέρονται δὲ εἰς πρόσωπα καὶ πράγματα, καὶ σημαίνουν ἐξαίρεσιν ὅλων τῶν πραγμάτων μιᾶς κλάσεως.

Tò niuno καὶ nessuno εἶναι εἰς χρῆσιν, εἴτε μὲ ἀρνητικὸν μόριον εἴτε μόνα· ὅσῳκις ὁμῶς εἶναι μὲ ἀρνητικὸν μόριον, ἔπονται τοῦ ῥήματος, ὡς — A Bologna, dove non era nessuno nè piccolo, nè grande, nè dottore, nè scolare, che non mi volesse il meglio del mondo. (Bocc. G. 5. n. 9.) ὅσῳκις πάλιν εἶναι χωρὶς ἀρνητικὸν μόριον, προηγούνται τοῦ ῥήματος, ὡς — Niuno è sì discreto e perspicace, che conoscer possa i segreti consigli della fortuna (Bocc. Lett. Pin. Ross).

Tὰ niuno, nessuno, veruno, ἰσοδυναμοῦν ἐνίετε μὲ τὸ alcuno, ὡς — Quando s' accampano in nessuno luogo per cagione di guerra. (But. purg. 7.) — come dunque neuno uomo è sì ardito, ch' egli usi di pregare iddio per lo danno del suo nemico. (Gr. S. Gir. 28.) — Se veruno domestico vi vuole impedire, dite aloro arditamente. etc. (S. Catâr. T. 2. Lett. 8).

Εὐρίσκομεν ἐνίετε παρὰ τοῖς παλαιοῖς, τὸ niuno, καὶ nessuno, ἐπὶ πληθυντικῷ, ὡς Niu ne molie esser possono (Pecor. 9, 18. nov 2.) Eifrutti di tali arbori o sono nessuno per la freddura, o sono sconvenienti e non maturi (Cresc. 2. 16, 7).

Ἀναγινώσκομεν εἰσέτι ἀντὶ τοῦ nessuno, nimo, ἐκ τοῦ Λατινικοῦ nemo — Se nimo ti accusa, io non ti condannerò, (Albertani, Cap. 44.) (107.) Αὕτη ἡ λέξις εἰς τινὰς τόπους τῆς Ἰταλίας, συνειθίζεται ἀκόμη τὴν σήμερον ἀπὸ τὸν ἀπλοῦν λαόν.

ΚΕΦ. Δ'.

Περὶ Ἄρθρου.

Τὸ λεγόμενον Ἄρθρον, περὶ τῆς ὀνομασίας τοῦ ὑποίου ἐπιλονείκησαν πολὺ οἱ γραμματικοί, ἐναριθμεῖται παρ' αὐτῶν τούτων μεταξὺ τῶν μερῶν τοῦ λόγου· πλὴν ἐὰν παρατηρήσωμεν τὰ ὅπου ἐκπληροῖ καθήκοντα εἰς τὴν ὁμιλίαν, θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι αὐτὸ δὲν εἶναι ἄλλο, εἰμὴ ὀριστικὸν ἐπίθετον, περὶ τοῦ ὁποίου θέλομεν εἰπεῖν ὅσα μᾶς διδάσκουν οἱ πλεονερίφημοι συγγραφεῖς (108).

Τὸ Ἄρθρον, λέγουν οἱ γραμματικοί, διακρίνει καὶ προσδιορίζει τὰ πράγματα. Κατὰ δύο τρόπους προσδιορίζει τὸ ἄρθρον.

Ἡ περιλαμβάνει ὅλα τὰ παρὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ μιᾶς τινος κλάσεως σημαινόμενα πρόσωπα, ἢ πράγματα, καὶ λαμβάνεται τὸ ὄνομα καθ' ὅλην τὴν ἑκπασιν τῆς σημασίας του, ἢ προσδιορίζει τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος εἰς ἓν μόνον πρόσωπον ἢ πρᾶγμα. Οὕτως ἐὰν ἐγὼ εἴπω—*il soldato deve esser coraggioso e fedele: il togato dotto e prudente*· τὸ ἄρθρον *il* μὲ κάμνει νὰ λαμβάνω τὰ γενικὰ ὀνόματα *soldato* καὶ *togato*, δι' ὅλα τὰ πρόσωπα τῶν εἰρημένων κλάσεων, διότι εἶναι ὡς νὰ ἔλεγον,—*ogni soldato, καὶ ogni togato*. Ἐὰν δὲ εἴπω,—*l' esercito del Re è tutto composto di scelta trupa* εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ οὐσιαστικὸν *esercito* (στράτευμα) καὶ *Re* (βασιλεὺς) ὄντα γενικὰ ὀνόματα δὲν δηλοῦν κἀνὲν μερικὸν στράτευμα, οὔτε μερικὸν Βασιλέα. Εἶναι δὲ ἐπίσης φανερόν, ὅτι τὰ ἄρθρα *lo*, καὶ *del*, προτιθέμενα εἰς αὐτὰ, μὲ κάμνουν νὰ ἐννοῶ μερικόν τι στράτευμα, ἢ Βασιλέα· καὶ οὗτος εἶναι ὁ δεύτερος τρόπος μὲ τὸν ὑποῖον προσδιορίζει τὸ ἄρθρον.

Ὅσακις λοιπὸν δὲν θέλομεν νὰ ἐκτείνωμεν τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος εἰς ὅλα τὰ πράγματα μιᾶς τινος κλάσεως, εἴτε νὰ τὴν προσδιορίσωμεν εἰς τινὰ ἐξ αὐτῶν, τότε δὲν μεταχειρίζμεθα ποσῶς τὸ ἄρθρον : Οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα —A regolare la truppa in circostanze scabrose fà uopo di uomini coraggiosi e prudenti· πρὸ τοῦ ὀνόματος uomini (ἄνθρωποι) δὲν προηγείται ἄρθρον, διότι δὲν θέλω νὰ δηλώσω, οὔτε ὅλα, οὔτε τινὰ πρόσωπα ἐκ τῆς κλάσεως τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ προσηλώσω τὴν προσοχὴν εἰς τὰς εἰς αὐτὰ ἀναγκαίας ιδιότητας· διὸ καὶ τὰ ἐπίθετα coraggiosi, καὶ prudenti, τροπολογοῦν τὸ οὐσιαστικὸν uomini, εἰς τρόπον ὥστε αὐτὸ δὲν ἐφαρμόζεται οὔτε εἰς ὅλους, οὔτε εἰς μερικοὺς τινὰς ἀνθρώπους, ἀλλὰ εἰς μόνους τοὺς ἔχοντας τὰς εἰρημένους ιδιότητας.

Ἐὰν δὲ εἶπω gli uomini dotti sono dà tenersi in pregio, τὸ ἄρθρον gli, προσδιορίζει τὴν σημασίαν τοῦ uomini, εἰς ὅλους ἐκείνους εἰς οὓς ἐφαρμόζεται τὸ ἐπίθετον dotti.

Ὡσαύτως ὅταν λέγωμεν—egli non beve vino, σημειοῦμεν τὸ ποτὸν χωρὶς νὰ δηλώσωμεν οὔτε τὴν ποιότητα, οὔτε τὴν ποσότητα. Egli non ha denaro δηλοῖ, ὅτι δὲν ἔχει διόλου χρήματα. Ἀλλ' ὅταν εἶπωμεν, ha bevuto il vino, σημαίνει, ὅτι ἔπιεν τὸν περὶ οὗ ὁ λόγος οἶνον· non ha il denaro, σημαίνει, ὅτι δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ποσότητα τῶν χρημάτων.

Αἱ συμπίπτουσαι περιστάσεις τοῦ λόγου εἶναι ἐκεῖναι, αἵτινες μᾶς δεικνύουν, ἔὰν τὸ ἄρθρον προσδιορίῃ τὴν σημασίαν τοῦ ὀνόματος εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα, ἢ πράγματα μιᾶς κλάσεως, ἢ εἰς τινὰ μόνον ἐξ αὐτῶν. Αὗται ὡσαύτως μᾶς δεικνύουν πότε πρέπει καὶ πότε δὲν πρέπει νὰ τὸ με-

παχειριζώμεθα. Οὕτως εἰς ὄντινα ἐρωτήση — *Quai pitture avete vedute nella Galleria del Re?* θέλομεν ἀποκριθῇ — *Ho veduto le pitture di Raffaele, di Tiziano, del Veronese.* Εἰς ὄντινα δὲ ἐρωτήση — *Di chi sono le pitture, che avete veduto nella Galleria del Re?* θέλομεν ἀπαντήσιν — *sono pitture di Raffaele, di Tiziano, del Veronese.* Ἀλλὰ διατί τοσαύτη διαφορά ἀπὸ τὸ πρῶτον εἰς τὸ δεύτερον παράδειγμα; Διότι εἰς μὲν τὸ πρῶτον τὸ *pitture* εὐρίσκεται μὲ ἄρθρον, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἄνευ ἄρθρου. Εἰς τὸ πρῶτον, ἐπειδὴ ζητεῖται — ποῖαι — ζωγραφίαι ἐθεωρηθησαν; ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἀποκριθῶμεν ἀκριβῶς, καὶ ὅχι ἀπροσδιόριστως, καὶ ἐπομένως νὰ προσθέσωμεν τὸ ἄρθρον εἰς τὸ *pitture*. Εἰς δὲ τὸ δεύτερον, ἐπειδὴ ἐρωτήθημεν — τίνος — ζωγραφίας εἶδαμεν, εἰς τὴν ἀπόκρισιν, ἡ προσοχὴ δὲν προσκλίνεται εἰς τὰς ζωγραφίας, ἀλλ' εἰς τοὺς ζωγράφους, καὶ ἐπομένως δὲν χρειάζεται τὸ ἄρθρον εἰς τὸ *pitture*.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δῆλον γίνεται, ὅτι εἰς τὰ κύρια ὀνόματα δὲν τίθεται ἄρθρον, διότι αὐτὰ ἀφ' ἑαυτῶν σημαίνουν πράγματα μερικὰ καὶ προσδιορισμένα. (109).

Ἐὰν ὅμως πρὸ τῶν κυρίων ὀνομάτων εὐρίσκεται ἐπίθετον, τότε θέλει ἡ συνήθεια νὰ τίθεται τὸ ἄρθρον πρὸ τοῦ ἐπιθέτου τὰ ὑποῖα ἑμοῦ τροπολογεῖν καὶ προσδιορίζουν τὸ παρὰ τοῦ ὀνόματος σημαίνον. Οὕτω λέγομεν — *la celebre Atene, la superba Roma, il Saggio Aristotile, il valoroso Napoleone.* Ἐὰν δὲ τὸ ἐπίθετον ἐπιταί μετὰ τὸ κύριον ὄνομα, καὶ τὸ ἄρθρον εὐρεθῇ μεταξὺ τούτων, τότε διακρίνει καὶ προσδιορίζει τὸ σημαίνον μὲ πολὺ μεγυχλητέραν ἔμφασιν, διότι δίδει εἰς αὐτὸ χαρακτῆρά τινα ἐδικόν ὅθεν ἔταν λέγωμεν — *Firenze la bella, μετα-*

χειριζόμεθα τὸ ἄρθρον διὰ νὰ προσδιορίσωμεν εἰς τοιοῦτον τρόπον τὸ ἰδίωμα, ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς μόνην τὴν Φλορεντίαν, καὶ οὕτω νὰ τὴν διακρίνῃ ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας πόλεις· διότι ἐὰν εἴπωμεν — Firenze bella, ἀπιδίδομεν μὲν εἰς αὐτὴν τὴν εἰρημένην ποιότητα, ὅχι ὅμως ὡς ξεχωριστὴν καὶ ἰδίαν αὐτῆς, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς κοινὴν καὶ εἰς ἄλλας πόλεις.

Τινὲς δὲ τῶν Γραμματικῶν λέγουν, ὅτι εἰς τοιαύτας περιπτώσεις τὸ ἄρθρον προσδιορίζει τὸ ἀποσιωπώμενον οὐσιαστικὸν Città.

Ὅταν δὲ λέγωμεν, — La Venere del Canova, l'Aristodemo del Monti, τὸ Venere, καὶ Aristodemo, δὲν λαμβάνονται ὡς κύρια, ἀλλὰ ὡς γενικὰ ὀνόματα, τὸ μὲν Venere, ὡς ἄγαλμα παρασταῖνον τὴν Ἀφροδίτην, τὸ δὲ Aristodemo, ὡς τραγωδία φέρουσα τὸν εἰρημένον τίτλον.

Λέγομεν δὲ συχνάκις, il Dante, il Machiavelli, l'Alfieri etc. πλὴν τοῦτο δὲν λέγεται κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, διότι αὐτὰ τὰ ὀνόματα, εἶναι ὀνόματα οἰκογενειῶν, καὶ ἐπομένως ὀνόματα γενικὰ, ἀρμόζοντα εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα αὐτῶν τῶν οἰκογενειῶν. Ὅθεν ἐπειδὴ τὴν σήμερον θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ἓν καὶ μόνον πρόσωπον ἐκ τῶν εἰρημένων οἰκογενειῶν, διὰ τοῦτο ἀνάγκη πᾶσα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ προσδιορίζον ἄρθρον.

Τὸ Dio (Θεὸς) δὲν λαμβάνει ἐπὶ ἐνικοῦ ἄρθρον, διότι ἀφ' ἑαυτοῦ δηλοῖ ὃν μόνον. Ἀλλ' ὅταν θεωρῇται ὡς ἔχων ἰδίωμα, πρέπει νὰ προσδιορισθῇ μὲ τὸ ἄρθρον· ὅθεν λέγομεν, — il clementissimo Dio: il sapientissimo Dio. Ἐπειδὴ ὅμως ἐδοξάζοντο πολλοὶ θεοὶ, διὰ τοῦτο λέγομεν ὡσαύτως, — il Dio di Giacobbe è lostesso, che quello, che

è adorato da noi, προσδιορίζοντες οὕτως τὸ ὄνομα εἰς ἐκείνων μόνον, περὶ οὗ ὁμιλοῦμεν.

Εἰς δὲ τὸν πληθυντικὸν φυσικῶ τῷ λόγῳ, λαμβάνει τὸ ἄρθρον, ὅθεν — gli Dei Romani. etc.

Λέγομεν il Sole (ἥλιος), la Terra (Γῆ), la Luna (Σελήνη), διότι τὰ ἀναφέρομεν εἰς τὰ γενικὰ ὀνόματα τῆς κλάσεως τὰ ὁποῖα ἀποσιωπῶμεν, οἷον — Quell' Astro che chiamasi Sole, quel pianeta che chiamasi Terra, Luna. etc. Λέγομεν δὲ ἄνευ ἄρθρου Mercurio, Venere, Saturno. etc. (110.) διότι αὐτὰ κατ' ἀρχὰς ἦσαν κύρια ὀνόματα.

Ἐκ τῶν εἰρημένων δυνάμεθα νὰ ἐξάξωμεν τὸν γενικὸν τοῦτον κανόνα, — Ὅσῳκις θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ἀπλῶς ἓν γενικὸν ὄνομα χωρὶς νὰ ταχτηρῶμεν τὴν ἑκτασιν τῆς σημασίας του, δὲν χρειάζεται τὸ ἄρθρον. Ἐξεναντίας δὲ, ὅσῳκις ἔχομεν κατὰ νοῦν τὴν ἑκτασιν τῆς σημασίας του, ἀναγκαιοῦ τὸ ἄρθρον. — Μὲ αὐτὸν δὲ τὸν κανόνα ἐμποροῦμεν νὰ δώσωμεν λόγον, διὰ τί τινὰ ὀνόματα φέρουν τὸ ἄρθρον, ἐν ᾧ φαίνεται ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ ἔχουν.

Τὰ ὀνόματα τῶν μετάλλων, ὁποῖα, oro, argento, ferro, etc. (111) δὲν εἶναι γενικὰ ὀνόματα, ἀλλὰ σημαίνουν ὕλην τινὰ σύνθετον ἀπὸ διάφορα μέρη. Ὅθεν θέλοντες νὰ ἐκτείνωμεν τὴν σημασίαν των, προτίθημεν εἰς αὐτὰ τὸ ἄρθρον καὶ λέγομεν, — l'oro é più pregevole dell' argento, εἰς τὸ ὁποῖον παράδειγμα εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ σημασία τοῦ oro, λαμβάνει ἑκτασίν τινα, καὶ εἶναι ὡς νὰ ἐλέγαμεν, — tutto ciò che é oro, é più pregevole di tutto ciò, che é argento. Ἐν δὲ εἰπώμεν, — l'oro, di cui é formata questa statua, ἢ l'oro del Potosi si spande per tutta l' Europa, εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ ἄρθρον εἰς μὲν τὸ

πρῶτον παράδειγμα προσδιορίζει τ' ὄνομα εἰς ἐκεῖνον μόνον τον χρυσόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον εἶναι κατεσκευασμένον τὸ ἄγχαλμα· εἰς δὲ τὸ δεύτερον, εἰς ἐκεῖνον μόνον, τὸν ὁποῖον λαμβάνει ἡ Εὐρώπη ἀπὸ τὸ Ποτόσιον. Ἀλλ' ἐὰν εἴπωμεν, — *questo astuccio è d' oro*, εἶναι σαφές, ὅτι θέλομεν νὰ δηλώσωμεν ἀπλῶς τὸ εἶδος τῆς θήκης, καὶ ἐπερμένως δὲν ἀναγκαιοῦ τὸ προσδιορίζον ἄρθρον.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τὰ ὀνόματα τῶν πέντε μερῶν τοῦ Κόσμου, (112) τῶν Βασιλείων, τῶν Νομῶν, Ἐπαρχιῶν κ.τ.λ. πότε μὲν γράφονται μὲ ἄρθρον, πότε δὲ χωρίς, διότι ἐὰν εἴπω, — *E' venuto d' America*, θέλω νὰ δηλώσω ἀπλῶς τὸ ὄνομα τοῦ τόπου· ἀλλ' ἐὰν εἴπω, — *L' America è più grande dell' Europa*, θέλω νὰ δηλώσω καὶ νὰ προσδιορίσω τὴν ἑκτασιν τόσον τοῦ ἑνὸς, ὅσον καὶ τοῦ ἄλλου μέρους, σύγκρισίν τινα κάμνων τοιοῦτοτρόπως.

Τὰ χαρακτηριστικὰ ὀνόματα ἐπειδὴ δύνανται νὰ ἀρμύζουν εἰς πολλοὺς, διὰ τοῦτο ὁσάκις τὰ ἐφαρμόζομεν εἰς μερικὴν τι πρόσωπον τίθωμεν πρὸ αὐτῶν τὸ ἄρθρον ὅθεν, — *L' Imperatore, il Re, il conte, etc.*

Τὸ δὲ *Papa* (πάπας) γράφεται καὶ μὲ ἄρθρον καὶ χωρίς, ὡς — *Papa Gregorio*, καὶ *il Papa Gregorio*. Τὸ *Re* (Βασιλεὺς) ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον, πλὴν εἰς τὸν Ἀριόστον εὐρίσκεται καὶ ἄνευ ἄρθρου.

Di vendicar la morte di Trojano

Sopra Re carlo Imperator vomano (Fur. cant. 1. st. 1.)

τοῦτο δὲ φαίνεται, ὅτι ἔγεινεν κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἄξιον μιμήσεως.

Τὰ ἐφεξῆς ὁμως, χάριν τῆς συνηθείας, ὁσάκις εὐρίσκονται πρὸ τινος κυρίου ὀνόματος, συνειθίζονται χωρὶς ἄρθρον, ταῦτα δὲ

άντι, —Don, Donna, Frate, Madama, Madona, Maestro, Messere, Monsignore, Santo, Sere, Suora, ὅθεν Don Alberto, Messer Cino, ser Brunetto. etc.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ ὀνόματα τῶν πόλεων, βουνῶν, καὶ ποταμῶν, τῶν μὲν πόλεων συνειθίζονται χωρὶς ἄρθρον, πλὴν τῶν, Bastia, Cairo, Finale, καὶ Mirandola, (113) τὰ ὅποια ἀπαιτοῦν τὸ ἄρθρον· τῶν βουνῶν συνειθίζονται πάντοτε μὲ ἄρθρον, ὡς le Alpi, gli Apennini, i Pirenei. etc. τῶν ποταμῶν τελευταῖον συνειθίζονται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μὲ ἄρθρον, οἷον, il Po, la Senna, etc. ἐκτὸς ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ αὐτῶν ἀπροσδιορίστως, ὡς cadere in Po. etc. Περαιτηρητέον δὲ, ὅτι ὅσκις συμπίπτει νὰ φέρῃ μία πόλις καὶ εἰς ποταμὸς τὸ αὐτὸ ὄνομα εὐκόλως διακρίνονται· διότι ἡ μὲν πόλις συνειθίζεται χωρὶς ἄρθρον, ὁ δὲ ποταμὸς μὲ ἄρθρον· οὕτω Parma, σημαίνει τὴν πόλιν, καὶ la Parma, τὸν ποταμόν.

Πρὸ τῶν ἐπιθέτων λαμβανομένων ἀφρημένως προηγεῖται ἄρθρον, ὡς il grande, il sublime, l'eccellente, il dolce, l'utile, etc. τὰ ὅποια σημαίνουν la grandezza, la sublimità, l'eccellenza, la dolcezza, l'utilità. etc.

Πρὸ τῶν ἀπχρεμρχτων τῶν ῥημάτων, λαμβανομένων ἀντὶ ὀνομάτων προηγεῖται ἐπίσης ἄρθρον, ὅθεν, il mangiare, il bere. etc. παράδ. — La Reina a Filomena voltatasi le impose il seguitare (Bocc. nov. 23. — Il nescer grande è caso e non virtù. (Metast. Artaser.).

Ὡσαύτως καὶ τὰ ἐπιρρήματα, ὅταν λαμβάνωνται ἀντὶ ὀνομάτων, δέχονται τὸ ἄρθρον, ὅθεν λέγομεν, il dove, il come, il quando, il sì, il no, il mai, etc. παράδ. — Sarei contento di sapere il quando (Petr. son.

305)—Il come ho io ben veduto. (Bocc. nov. 76.)
 Del come non ti caglia, il per che ti dirò. (Id.
 filoc. lib. 6.) — Son certa del sì. (Id. nov. 67).

Εἶναι τινα ὀνόματα, τὰ ὅποια εὐρισκόμενα μὲ τὰ ῥήματα,
 andare, avere, entrare, essere, incontrare, menare,
 mettere, stare, uscire, venire, etc. ἔνεκα ἰδιωτισμοῦ
 τῆς γλώσσης, δὲν δέχονται τὸ ἄρθρον, ὅθεν, — Andare
 a casa, in chiesa, in città, a corte, a palazzo, in
 giardino, a nozze, in piazza, a mercato, a diporto
 etc. Avere in mano, in capo, etc. Entrare in
 chiesa, in casa, in Camera, etc. Essere in casa, a
 letto etc. Incontrare per via, etc. Menare a spas-
 so, etc. Meter in bocca, etc. Stare in piazza, in
 casa, in istrada, etc. Uscir di casa, di contado,
 etc. Venire a parole, etc.

Ὁ Βέμβος εἰς τὸ περὶ τῆς Τοσκανικῆς γλώσσης σύγγραμ-
 μάτου λέγει, ὅτι ὁσάκις εἰς οὐσιαστικόν τι ὄνομα ἔπεται ἄλ-
 λο οὐσιαστικόν, πρὸ τοῦ ὁποίου προηγεῖται ἡ πρόθεσις di,
 ἔν τῷ πρῶτον ἔχη τὸ ἄρθρον, πρέπει καὶ τὸ δεύτερον νὰ τὸ
 ἔχη, ὅθεν πρέπει νὰ γράφωμεν, — le chiome dell'oro,
 καὶ οὐχί, le chiome d'oro πλὴν ὁ Σαυῖος εἰς τὴν λε-
 λογισμένην Γραμματικὴν του παλαιηρεῖ, ὅτι ἐπειδὴ τὸ ἄρ-
 θρον προσδιορίζει τὴν σημασίαν τῶν ὀνομάτων, δυνάμεθα
 νὰ τὸ βάλωμεν εἰς τὸ ὄνομα, τὸ ὅποion θέλωμεν νὰ προσδιορί-
 σωμεν, ἀφίνοντες ἄνευ ἄρθρου, τὸ ὅποion θέλωμεν νὰ μείνη
 ἀπροσδιοριστον.

Τὰ κτητικὰ ἐπίθετα ἐνίοτε εὐρίσκονται μὲ ἄρθρον, καὶ ἄλ-
 λοτε ἄνευ ἄρθρου (114). ὅθεν ἀναγινώσκωμεν, — Sua Ven-
 tura ha ciascun dal dì che nasce. (Petr. son. 262.)

Un dubbio verno, un istabil sereno

E' vostra Fama, e poca nebbia il rompe,
E il gran tempo à gran momi é gran veneno,
Passan vostri triomfi, e vostre pompe. (idem).

Καὶ εἰς τὸν Βοκκάκιον, -- Ho fatte mie piccole mercatanzie. (N. 5.)

Ἀναγινώσκομεν δὲ καὶ μὲ ἄρθρον.

Che quanto più 'l tuo ajuto mi bisogna.

(Petr. son. 24).

Φαίνεται δὲ, ὅτι ὡς γενικὸν κανόνα δυνάμεθα νὰ θέσωμεν, ὅτι — ὅταν ἔχομεν κατὰ νοῦν μόνον τὴν παρὰ τοῦ ἐπιθέτου σημαينوμένην ἀναφορὰν, τὸ ἄρθρον δὲν ἀναγκαιοῦ· οὕτως εἰς ὄντινα μᾶς ἐρωτήσῃ, — Di chi é il cavallo che corre? ἀποκρινόμεθα, — é mio, καὶ οὐχὶ, é il mio, διότι εἰς τὴν ἐρώτησιν, εἰς ποῦν ἀνήκει, ἀπαντῶντες ἔχομεν κατὰ νοῦν νὰ δηλώσωμεν τὴν τῆς κτήσεως ἀναφορὰν, εἰς τὴν ὁποίαν δῆλωσιν ἀρκεῖ τὸ μόνον κτητικόν, mio. Ὅταν ὁμως θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν μᾶλλον τὸ παρὰ τοῦ κτητικοῦ ἐπιθέτου τροπολογούμενον ὄνομα, πᾶρεξ τὴν παρ' αὐτοῦ σημαينوμένην ἀναφορὰν ἀναγκαιοῦ τὸ ἄρθρον· οὕτως εἰς ὄντινα μᾶς ἐρωτήσῃ, — Qual cavallo ha guadagnato il palio? ἀποκρινόμεθα, — il mio, διότι εἰς τὸν ἐρωτῶντα περὶ τοῦ νηκῆσαντος ἵππου, ἀνάγκη πᾶσα ἀποκρινόμενοι νὰ προσδιορίσωμεν τὸ ὄνομα cavallo.

Εὐρίσκονται ὁμως τινὰ παραδείγματα, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς ποιητάς, τὰ ὁποῖα ἀπομακρύνονται ἀπὸ τὸν εἰρημένον κανόνα, πλὴν αὐτὰ πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς πειρητικαὶ ἁδειαί. (115).

Τὰ ὀνόματα τὰ σημαίνοντα στενὴν συγγένειαν, ὁποῖα, padre, madre, figlio, marito, moglie, fratello, sorella, Zio, cugino, nipote, avo, καὶ τὰ τοιαῦτα, εὐρισκόμενα μὲ τὰ κτητικὰ ἐπίθετα, δὲν δέχονται τὸ ἄρθρον, διότι ἀφ'

ἰασητῶν προσδιορίζουν τὸ σημαίνον· παράδ—*Mio figlio dov' é, e perchè non é teco?* (D. Inf. 10.) — *S' i' l' dissi, unqua non veggian gli occhi miei Sol chiaro, e sua sorella (la luna).* (Petr. Canz. 34). (116) Ἐν ὁμῶς προηγῆται αὐτῶν κἀνὲν ἐπιθέτον, τότε ἀπαιτῶν τὸ ἄρθρον, ὡς, *l' attimo vostro padre, la vostra amorosa madre etc.*

Συνειθίζονται ὡσαύτως ἄνευ ἄρθρου καὶ τὰ ὀνόματα τὰ σημαίνοντα ἕξοχον τίτλον, ὅποια *Maestà, Altezza Eccellenza, etc.* ὁσάκις ἔπονται τῶν κτητικῶν τούτων ἐπιθέτων, οἷον, — *L' anno, MDXXXV che sua maestà fu in Firenze.* (Varch Stor. 9.) — *Noi due, Secondo che a me pare, stiamo assai bene con sua altezza.* (Fir. disc. an. 14.). Ἐνίστε δὲ εὐρίσκονται καὶ μὲ ἄρθρον, ὡς, — *Alla sua Altezza Divenni Servidor con somma cura,* (Bocc. Tess. 85.) — *Avendo riquardo alla vostra Eccellenza.* (Id. nov. 49).

Τὰ ἄρθρα τῶν Ἰταλῶν εἶναι δύο μόνα διὰ τὸ ἀρσενικὸν γένος, οἷον, *il*, καὶ *lo*, καὶ ἓν διὰ τὸ θηλυκόν, οἷον *la*. Τὸ *il*, τίθεται πρὸ ὀνομάτων, ἀρχομένων ἀπὸ σύμφωνον, ἐκτὸς τοῦ *S* μὴ κκήχρω, καὶ τοῦ *Z*. εἰς τὴν πληθυντικὴν δὲ κάμνει *j*. Τὸ *lo*, εἶναι εἰς γρήσιν πρὸ ὀνομάτων, ἀρχομένων ἀπὸ φωνῆεν, εἰς τὴν ὁποίαν περίπτωσιν ἀρχιρεῖται τὸ *o*, καὶ προστίθεται ὁ ἀπίστρωτος, ὡς *l' amore*· τὸ πληθυντικὸν τοῦ *lo*, εἶναι *gli*, τὸ *i*, τοῦ ὁποίου ἀρχιρεῖται μόνον πρὸ τῶν ἀπὸ *i*, ἀρχομένων ὀνομάτων· ὅθεν *gl' Indiani*, καὶ οὐχί, *gl' Americani*, *gl' Olandesi, etc.* διότι ἡ προφορά τοῦ *gl*, πρὸ τῶν ἄλλων φωνηέντων ἐκτὸς τοῦ *i*, δὲν μένει ἡ ἰδίᾳ, ἐπειδὴ *gla, glo, etc.* προφέρονται στρυφνῶς, ὡς εἰς τὰς λέξεις, *gla, diatore, glo-ria. etc.* καὶ οὐχί γλυκῶς,

glia, glio, ὡς εἰς τὰς λέξεις, fi-glia, a—glio, etc.

Συνειθίζεται εἰσέτι τὸ lo, πρὸ τῶν ἀπὸ S, μὴ καθαροῦ καὶ ἀπὸ Z, ἀρχομένων ὀνομάτων, ὡς lo stato, lo Zio, gli stati, gli Zii. etc. Εἰς τοὺς παλαιούς ὅμως εὐρίσκεται τὸ lo, καὶ πρὸ τῶν ἀπὸ ἄλλων συμφώνων ἀρχομένων ὀνομάτων, ἀλλὰ τὴν σήμερον δὲν συνειθίζεται.

Tò la, προτίθεται εἰς ὅλα τὰ θηλυκὰ ὀνόματα, ὡς la donna, etc. Ἐν δὲ τῷ ὀνόματι ἄρχεται ἀπὸ ρωνήεν καὶ ἰδίως ἀπὸ A, τότε χάριν εὐφωνίας, ἀφαιρεῖται τὸ τοῦ ἄρθρου a, καὶ τίθεται ἀντ' αὐτοῦ ὁ ἀπόστροφος, ὡς l' amica. etc.

Τα ἄρθρα συνενόηονται μέτενας προθέσεις, ὡς

Ἐνικός, il.	Πληθυντικός, i.
di il, del.	di i, dei.
a il, al.	a i, ai.
da il, dal.	da i, dai.
in il, nel.	in i, nei.
con il, col.	con i, coi.
su il, sul.	su i, sui.

lo	gli
di lo, dello.	di gli, degli.
a lo, allo.	a gli, agli.
da lo, dallo.	da gli, dagli.
in lo, nello.	in gli, negli.

la	le
di la, della.	di le, delle.
a la, alla.	a le, alle.

da la, dalla.
in la, nella.

da le, dalle.
in le, nelle.

Λέγεται εισέτι, collo, colla, cogli, colle, πλὴν εἰς τοὺς κλασσικοὺς συγγραφεῖς τὰ εὐρίσκομεν συχνότερα κεχωρισμένα, δηλαδή, con lo, con la, con gli, con le.

Tò li εἶναι ὡσαύτως ἄρθρον ἀρσενικοῦ μὲν γένους, πληθυντικοῦ δὲ ἀριθμοῦ· αὐτὸ εἶναι εἰς χρῆσιν μετὰ τὴν πρόθεσιν per, καὶ πρὸ τῆς ἡμερομηνίας, ὡς, —li 3o Giugno 1835. Μετὰ τὴν πρόθεσιν per, ἐπὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ συνειθίζεται τὸ ἄρθρον lo, ὅθεν per lo, καὶ κατ' ἀποκοπὴν pel, ἐνίοτε ὅμως καὶ per il· ἐπὶ πληθυντικοῦ δὲ ἀριθμοῦ ἀντὶ per i, συνειθίζεται pei, καὶ κατ' ἀποκοπὴν pe'.

Τινὲς γράφουν, frallo, fralla, pello, pella, sullo, sulla, ἀλλ' εἶναι ὀρθότερα τὰ fra lo, fra la, per la, su lo, su la.

Παρατηρητέον, ὅτι τὸ Dio, (Θεός) ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον lo, ὥσως πρὸς ἀποφυγὴν τῆς κακωφωνίας εἰς τὸ dei Dei, ai Dei. etc.

Ἐρωτοῦν τινες τῶν Γραμματικῶν, ὅταν ἐν οὐσιαστικὸν τροπολογῇται ἀπὸ δύο ἐπίθετα, πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ τὸ ἄρθρον καὶ πρὸ τῶν δύο τούτων ἐπιθέτων; — Ἐν λοιπὸν τὰ ἐπίθετα ταῦτα δηλοῦν ποιότητος, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ συνυπάρχουν εἰς τὸ παρὰ τοῦ ὀνόματος σημαίνόμενον, καὶ τροπολογοῦν αὐτὸ μόνον, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναληφθῇ, ὡς — il dotto e savio cittadino, εἰς τὸ ὅποιον παρὰδειγμα ἀμφότερα τὰ ἐπίθετα τροπολογοῦν τὸ παρὰ τοῦ ὀνόματος σημαίνόμενον, καὶ τὸ ἄρθρον τὸ προσδιορίζει· ἀλλὰ δὲν ἐμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν, — i buoni, e cattivi citta

dini, διότι αἱ παρὰ τῶν ἐπιθέτων σημαίνονται πειότητες εἶναι ἐναντίαι, καὶ δὲν δύνανται νὰ συνυπάρχουν εἰς τὸ παρὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ σημαίνονμενον, ἐπομένως διαιροῦν τοὺς πολίτας [cittadini] εἰς δύο κλάσεις, δηλαδή εἰς καλοὺς (buoni) καὶ κακοὺς (cattivi)· ὅθεν δύο εἶναι τὰ παρὰ τοῦ ἄρθρου προσδιορισθησόμενα, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπαναληφθῇ εἰς ἕκαστον ἐπίθετον, οἶον,—i buoni, ed i cattivi cittadini.

Παρατηρητέον, ὅτι τὰ il, lo, li, gli, ἄρθρα, δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται μὲ τὰς il, lo, li, gli, ἀντωνυμίας. Τὰ ἄρθρα προσδιορίζουν τὴν σημασίαν τῶν ὀνομάτων, ἐπομένως δὲν εὐρίσκονται, εἰμὴ πρὸ αὐτῶν τῶν ὀνομάτων· αἱ δὲ ἀντωνυμίαι τίθενται ἀντὶ τῶν ὀνομάτων, ὅθεν δύνανται νὰ ᾔναι ὡς καὶ αὐτὰ ὑποκείμενα, ἢ Ἀντικείμενα, ἢ Κτητικά, διὸ καὶ δὲν εὐρίσκονται πώποτε, εἰμὴ ἢ πρὸ τῶν ῥημάτων ἢ εἰς τὸ τέλος αὐτῶν. Οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα,—pre-solo per li capelli il trasse giù, τὸ εἰς τὸ τέλος τοῦ ῥήματος preso, εὐρισκόμενον lo, καὶ τὸ πρὸ τοῦ ῥήματος trasse, εὐρισκόμενον il, εἶναι ἀντωνυμίαι· τὸ δὲ πρὸ τοῦ ὀνόματος capelli, εὐρισκόμενον li, εἶναι ἄρθρον.

Παρατηρεῖ τελευταῖον ὁ Γραμματικὸς Βουοματέϊος, ὅτι ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἔχουσα ἄρθρα ὑπερβαίνει κατὰ τοῦτο τὴν Λατινικὴν. Οὕτω π. χ. Οἱ μὲν Λατῖνοι λέγουν, *vinum bibere*, οἱ δὲ Ἴταλοι λέγουν κατὰ τρεῖς διαφόρους τρόπους,—*bere vino*, *bere il vino*, καὶ *ber del vino*, ὁ πρῶτος ἐξ ὧν σημαίνει ἀπροσδιορίζως *πίνειν οἶνον*, ὁ δεύτερος, *πίνειν ὅλον τὸν οἶνον*, καὶ ὁ τρίτος, *πίνειν ποσότητά τινα οἶνου*. Τὸ ὅποιον μὴ ἔχοντες οἱ Λατῖνοι ἄρθρα δὲν δύνανται νὰ ἐκφράσουν κατ' αὐτοὺς τοὺς τρεῖς διαφόρους τρόπους.

Περὶ ἐπιθέτων κτητικῶν.

Μεταξὺ τῶν ὀριστικῶν ἐπιθέτων πρέπει νὰ ἐπαριθμῶνται καὶ τὰ λεγόμενα κτητικά, τὰ ὅποια ἐλάβαν τὴν ὀνομασίαν ταύτην, διότι ἐν ᾧ προσδιορίζουν τὸ οὐσιαστικόν, ἐξηγοῦν καὶ ἀναφοράν τινα κατοχῆς εἴτε κτήσεως.

Τὰ κτητικὰ ἐπίθετα παράγονται ἐκ τῶν προσωπικῶν ὀνομάτων ταῦτα δὲ εἶναι, *mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro*.

Τὸ *mio* εἶναι εἰς χρῆσιν, ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἐν πρόσωπον, ἢ πράγμα ἀνίκει εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὲν πρόσωπον. Ὄταν ὅμως τὰ εἰς τὸ εἰρημένον πρόσωπον ἀνήκοντα ᾖναι πολλὰ, τότε λέγομεν *miei*. Ἐὰν δὲ οἱ κτήτορες ᾖμεθα πολλοί, καὶ τὸ κτῆμα ἐν μόνον, τότε λέγομεν *nostro*. εἰδὲ πάλιν καὶ τὰ κτήματα εἶναι πολλὰ, ὡς καὶ ἡμεῖς οἱ κτήτορες, τότε λέγομεν *nostri*.

Tuo λέγομεν ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν ἐν πρόσωπον, ἢ πράγμα ἀνήκει εἰς ἐν δεύτερον πρόσωπον. Ἐὰν δὲ τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα ᾖναι πολλὰ, τότε λέγομεν *tuoi*. Ἐὰν ὅμως ἀντὶ ἐνὸς ᾖναι πᾶσι δεύτερα πρόσωπα κτητόρων, καὶ τὸ κτῆμα ἐν μόνον τότε λέγομεν *vostro*. εἰδὲ καὶ τὰ κτήματα εἶναι πολλὰ, ὡς καὶ οἱ κτήτορες, τότε λέγεται *vostri*.

Ὅσῳκις πρόκειται λόγος νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἐν πρόσωπον, ἢ πράγμα εἶναι κτῆμα ἐνὸς τρίτου προσώπου, τότε μεταχειριζόμεθα τὸ *suo*. Ἐὰν δὲ τὰ εἰς αὐτὸ ἀνήκοντα ᾖναι πολλὰ, τότε μεταχειριζόμεθα τὸ *sui*. εἰς ἀμφοτέρους δὲ ταύτας τὰς περιστάσεις δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, *di lui, di lei*. *Di lui*, ἐὰν ὁ κτήτωρ ᾖ ἀρσενικοῦ γένους, καὶ *di lei*, ἐὰν ᾖ θηλυκοῦ.

Ὅταν ὅμως θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι πολλὰ τρίτα πρό-

σώπα εἶναι κτήτωρες πολλῶν προσώπων, ἢ πραγμάτων, τὸ τε μεταχειριζόμεθα τὸ loro, ἢ di loro. Ἐπειδὴ δὲ εἰς τούτους περιπτώσεις οἱ Λατῖνοι συνειθίζουσιν ἐνίοτε τὸ *suo*, κατὰ μίμησιν τούτων εὐρίσκομεν ἐνίοτε καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς τῆς Ἰταλίας συγγραφεῖς τὸ *suo*, ἀντὶ τοῦ loro, ὡς,

Quasi un di loro

Esser mi par, ch' ann'ivi il suo tesoro

(Petr. son. 310.)

Τὴν σήμερον ὁμως ἤθελε νομίζεσθαι μέγα σφάλμα.

Παρατηρητέον, ὅτι ὅταν τὸ *suo* ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως πρέπει νὰ μεταχειριζόμεθα αὐτὸ τοῦτο, ὡς — *il buon Principe ama i suoi sudditi* εἰς τὸ ὅποιον παράδειγμα τὸ *suo* ἀναφέρεται εἰς τὸ *Principe*, ὅστις εἶναι τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως. Ἐὰν δὲ ἀναφέρεται εἰς ἀντικείμενον εἴτε ὁρθόν, εἴτε πλάγιον, τότε πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας πρέπει νὰ μεταχειριζόμεθα μᾶλλον τὸ *di lui*, ἢ *di lei*. Οὕτως ἐὰν εἴπωμεν, — *La Francia ha fatto guerra alla Russia e a suoi Alleati*, δὲν διακρίνεται περὶ ποίων συμμάχων περικεῖται λόγος· περὶ τῶν συμμάχων τῆς Ῥωσσίας, ἢ περὶ αὐτῆς τῆς Γαλλίας. Ἀλλ' ἐπειδὴ πρόκειται λόγος περὶ τῶν συμμάχων τῆς Ῥωσσίας, διὰ τοῦτο πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν, — *La Francia ha fatto guerra alla Russia e agli alleati di lei*.

Τινὲς τῶν Γραμματικῶν ἐρωτοῦν, (117) πῶς πρέπει νὰ λέγωμεν, — *Gli scolari han fatto profitto ciascuno secondo i suoi talenti*, ἢ, — *gli scolari han fatto profitto ciascuno secondo i loro talenti*;

Παρατηρητέον λοιπὸν, ὅτι τὸ *suo*, ἀναφέρεται, ὡς ἴδαμεν, εἰς ἓνα μόνον κτήτορα, τὸ δὲ loro, εἰς πολλοὺς· ὅθεν

εάν ἡ ἀναφορὰ ἀποβλέπη καθ' ἓνα ἕκαστον τῶν μαθητῶν διανεμητικῶς, πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ *suoi*, εἰάν δὲ ἀποβλέπη ὅλους τοὺς μαθητὰς περιληπτικῶς, πρέπει νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ *loro*. Εἰς τὸ εἰρημένον ὅμως παράδειγμα τὸ *talenti*, (τάλαντα) ἀναφέρεται, χωριστὰ εἰς ἕκαστον μαθητὴν, ἐπομένως χρεωστοῦμεν νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ *suoi*, τὸ ὁποῖον, ὡς ἴδαμεν, ἀναφέρεται εἰς ἓνα μόνον κτήτορα.

Πίναξ τῶν κτητικῶν ἐπιθέτων.

	Ἀρσενικόν.	Θηλυκόν.
ἀ. Πρός:	Mio, ἰδικός μου.	Mia, ἰδική μου.
	Miei, ἰδικοί μου.	Mie, ἰδικαί μου.
	Nostro, ἰδικός μας.	Nostra, ἰδική μας.
	Nostri, ἰδικοί μας.	Nostre, ἰδικαί μας.
β'. Πρός:	Tuo, ἰδικός σου.	Tua, ἰδική σου.
	Tuoi, ἰδικοί σου.	Tue, ἰδικαί σου.
	Vostro, ἰδικός σας.	Vostra, ἰδική σας.
	Vostri, ἰδικοί σας.	Vostre, ἰδικαί σας.
γ'. Πρός:	Suo, ἰδικός του.	Sua, ἰδική του.
	Suoi, ἢ suo', ἰδικοί του.	Sue, ἰδικαί του.
	Loro, ἰδικοί των.	Loro, ἰδικαί των.

Παρατηρητέον, ὅτι τὸ *mia*, ἀντὶ *miei*, καὶ *mie*, εἶναι χυδαῖος τρόπος καὶ ἐπομένως πρέπει νὰ τὸν ἀποφεύγωμεν.

Ἀντὶ τοῦ *tuoi*, εὐρίσκεται *tui*, ἴσως ὅμως ἔνεκα τῆς ὁμοιοκαταληξέως, ὡς

Mi domandò : chi fur li maggior tui? (D. Inf. 10).

Mandami solo un degli angeli tui. (Morg. 1.1.)

Εἰς τοὺς ποιητὰς εὐρίσκομεν *sui*, ἀντὶ *snoi*, ὡς

Da quel ciel che ha minor li cerchi sui (D. Inf. 2.

Τὸ *sua*, ἀντὶ *suoi*, καὶ *sue* εἶναι χυδαῖσμός, μ' ὅλα

ταῦτα εἰς τοὺς παλαιοὺς τὸ ἀπαντῶμεν ἐνίοτε, ὡς—Diede fede alle sua parole, (Bocc. nov. 18).

Εἰς τὸ τῆς Κρουσκας λεξικὸν εὐρίσκονται δύο παραδείγματα, τὸ μὲν τοῦ Βορκαζίου, τὸ δὲ τοῦ Βιλλάνου, εἰς τὰ ὅποια ἀναγινώσκομεν suo, ἀντὶ sua· ταῦτα δὲ εἶναι τὰ ἐφεξῆς,—Dei sempre come suo sposa, e moglie onorando l'amò. (Bocc. nov. 29)—Venere nel Leone gradi otto, faccia di Saturno, e contradio alla suo triplicità. (Gio. Vill. 12. 8.). Πλήν ὁ ἀθάνατος Μόντης τὰ θεωρεῖ ὡς σφάλματα τῆς ἀντιγραφῆς, ἢ τοῦ τύπου. (118).

Εἰς τοὺς παλαιοὺς συγγραφεῖς ἀντὶ τοῦ loro εὐρίσκομεν ἐνίοτε, suo, suoi, sua, sue, ὡς—Non son rimase acerbe, ne mature le membra mie di là, ma son qui meco, Col sangue suo. (D. Purg. 26. — Che potranno dir li Persi a' vostri regi, Com'è vedranno quel volume aperto, Nel qual si scrivon tutti suoi dispreghi (Id. Purg. 19.)—Elefanti in tirra grandissimi animali, etc. e delle ossa sue è l'avolio. (Butcom. Inf. 31).

Παρατηρητέον εἰσέτι, ὅτι τὸ mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro, εὐρισκόμενα μὲ μόνον τὸ ἄρθρον, ἄνευ τινὸς ὀνόματος, λαμβάνονται χάριν ἰδιωτισμοῦ τῆς γλώσσης, ἀντὶ τοῦ sostanze (κτῆματα, κατάστασις) εἰς τὴν ὁποίαν περίπτωσιν ἀποσιωπᾶται τὸ ὄνομα bene, ἢ avere, ὡς—Vedi a cui do mangiar il mio. (Bocc. nov. 17). — La vecchia disse a colui allora: vieni e domanda il tuo. (Nov. ant. 74). — Ela cagione fu ch'eglino avieno messo il loro e l'altrui nel Re Odoardo d'Inghiltera. (Gio. Vill. 12. 54).

Τὰ δὲ μίει, τῶι, σῶι, νοστρί, νοστρί εύρισκόμενα ὡσαύτως με μόνον τὸ ἄρθρον ἄνευ τινὸς ὀνόματος, λαμβάνονται ἀντὶ τῶν, parenti (συγγερεῖς), amici (φίλοι), compagni (σύντροφοι), seguaci (ὁπαδοί), soldati, ἢ guerrieri, (στρατιῶται), servi, ἢ famigliari (ὑπηρέται ἢ οἰκέται), εἰς τὴν ὁποίαν περίπτωσιν προσυπακούονται αὐτὰ ταῦτα τὰ ὀνόματα, ὡς — Dimmi, perchè quel popolo è si empio Incontr' a miei in ciascuna sua legge?. (D. Inf. 10.) — Per non veder ne' tuoi quel ch' a te spiacquie. (Petr. son. 264) — Con tutti i suoi entrò in cammino. (Bocc. nov. 17.) — Vidi verso la fine il saracino, Che fece a' nostri assai vergogna e danno. (Petr. Tr. della F. cap. 2) — Mentre ragiona ai suoi, non lunge scorse un franco stuolo addur rustiche prede. (Tasso. Ger. C. 3. st. 14).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ ἐπιθέτων Συζευκτικῶν.

Ἐκτὸς τῶν ἐπιθέτων εἶναι καὶ αἱ καλούμεναι ἐμπίπτουσαι, προτάσεις, αἵτινες τροπολογοῦν τὴν τῶν οὐσιαστικῶν σημασίαν

Εἰς τὸ Γ'. Τμῆμα ἴδαμεν τί ἐστὶ Πρότασις. Πρότασις δὲ ἐμπίπτουσα λέγεται ἐκείνη, ἣτις προσθέτεται εἰς τὴν κυρίαν, ἢ διὰ νὰ ἐξηγήσῃ τὴν εἰς τὸ ὄνομα διδομένην σημασίαν ἢ διὰ νὰ ἀναπτύξῃ τὴν ιδέαν, προσθέτουσα ιδιότητά τινα, ἢ καὶ τελευταῖον διὰ νὰ προσδιορίσῃ τὴν ἀόριστον ιδέαν. Οὕτως ἂν εἶπω, — Ho letto lo Scrittore che voi mi ave-

te dato, τὸ παράδειγμα τοῦτο περιέχει δύο προτάσεις, ἑξ ὧν ἡ μὲν κυρία, ἡ δὲ ἐμπίπτουσα. Ho letto lo Scrittore, εἶναι ἡ κυρία, che voi mi avete dato, εἶναι ἡ ἐμπίπτουσα, ἥτις προσδιορίζει τὴν ἀόριστον ιδέαν τοῦ Scrittore (συγγραφεὺς) εἰς τρόπον ὥστε τὴν κάμνει νὰ δηλοῖ μερικόν τινα συγγραφέα, δηλαδή ἐκεῖνον, τὸν ὅποιον σὺ μὲ ἔδωκας. Εἶναι δὲ σαφές, ὅτι εἰς τὸ εἰρημένον παράδειγμα ἡ ἐμπίπτουσα πρότασις ἰσοδυναμεῖ μὲ ἓν ὀριστικὸν ἐπίθετον.

Ἐν δὲ εἴπω, — L' uomo, che é un essere ragionevole, deve amare il suo creatore, ἡ ἐμπίπτουσα πρότασις εἶναι, che é un essere ragionevole, ἥτις εἰς τὸ ἀναφερόμενον παράδειγμα ἀναπτύσσει τὴν τοῦ uomo (ἄνθρωπος) ιδέαν, ἀποδίδουσα εἰς αὐτὸν τὴν λογικότητα, δι' ἧς λαμβάνει τὴν ποιότητα τοῦ νὰ ἀγαπᾷ ποιότητος, ἥτις εἶναι τὸ ἰδίωμα τῆς κυρίας προτάσεως. Εἰς τοῦτο δὲ τὸ παράδειγμα ἡ ἐμπίπτουσα πρότασις ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐπίθετον ποιότητος.

Ἐν πάλιν εἴπω, — Ai Profeti che erano uomini da Dio ispirati era dato antivedere l' avvenire. Εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο ἡ ἐμπίπτουσα εἶναι, — che erano uomini da Dio ispirati, ἥτις μᾶς ἐξηγεῖ ὁποίαν ιδέαν πρέπει νὰ ἔχωμεν περὶ τῶν προφητῶν (profeti), καὶ ἔτι μᾶς δεικνύει τὸν λόγον, διὰ τὸν ὅποιον ἐπροφήτεον.

Τώρα δὲ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ ἐμπίπτουσα πρότασις εἶναι συνδεδεμένη μὲ τὴν κυρίαν πρότασιν, καὶ ὅτι ἡ σύνδεσις αὕτη γίνεται διὰ τῆς λέξεως che. Οὕτως ὅταν εἴπω, — Ho letto lo Scrittore, che, καθεὶς ἐννοεῖ εὐθὺς, ὅτι ἐγὼ σκοπεύω νὰ τροπολογήσω τὴν τοῦ Scrittore (συγγραφεὺς) ιδέαν μὲ ἄλλην τινὰ πρότασιν· καὶ ἡ λέξις che τὸν κάμνει νὰ τὴν ἀναφέρῃ εἰς τὸ Scrittore, δηλαδή εἰς ἐκεῖνο τὸ ὄνομα τῆς κυρίας προτάσεως, εἰς τὸ ὅποιον εὐθὺς ἐπίεται τὸ

che. Τὸ che λοιπὸν δίδει ἀρχὴν εἰς τὴν τροπολόγησιν τοῦ οὐσιαστικοῦ, τὴν ὁποίαν κάμνει ἡ ἐμπίπτουσα πρότασις διότι αὐτὸ δεικνύει τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖον θέλομεν νὰ τροπολογήσωμεν μὲ αὐτήν. Ἀντὶ δὲ τοῦ che, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν τὸ *il quale*. Οὕτως ἀντὶ νὰ εἶπω, — *Ho letto lo scrittore che voi mi avete dato*, ἐμπορῶ νὰ εἶπω, — *Ho letto lo Scrittore, il quale voi mi avete dato*.

Ἐπειδὴ τὸ che καὶ τὸ *il quale*, συνενωμένα μὲ τὰ λοιπὰ μέρη τῆς ἐμπιπτούσης προτάσεως τροπολογοῦν τὴν σημασίαν τοῦ οὐσιαστικοῦ, μετὰ τὸ ὁποῖον εὐθὺς ἔπονται, διὰ τοῦτο πρέπει νὰ καταχωρηθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπιθέτων. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνταύτῳ καὶ συνδέουν τὰς προτάσεις, διὰ τοῦτο καὶ συζευκτικὰ ὠνομασθήσαν· πλὴν κατὰ τοῦτο δύνανται νὰ ὠνομασθῶσι καὶ ἀναφορικὰ, καθὼς τινες τὰ ὀνομάζουν· δὲν δύνανται ὅμως πώποτε νὰ καταχωρηθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀντωνυμιῶν, διότι αὐτὰ δὲν κρατοῦν τὸν τόπον τοῦ ὀνόματος, τὸ ὁποῖον ἡ κατ' ἑλλειψιν προσυπακούεται, ἡ καὶ εὐρίσκεται ἐξηγημένον.

Τὰ συζευκτικὰ λοιπὸν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἐπίθετα εἶναι τὰ ἐφεξῆς, — *il quale, che, chi, cui*, καὶ ἀντ' αὐτῶν ἐνίοτε, — *ove, dove, onde, d' onde*. Περὶ ἐκάστου τῶν ὁποίων θέλομεν εἰπεῖν ὅσα ἀναφέρουν οἱ καλῆτεροι τῆς Ἰταλίας Γραμματικοί.

Τὸ *quale* ἀναφέρεται εἰς πρόσωπον καὶ πράγματα, ἀπαιτεῖ πάντοτε τὸ ἄρθρον, καὶ ἔχει δύο γένη, καὶ δύο ἀριθμούς. — *Lo scolare il quale in sul fare della notte col suo fante presso della torretta nascoso era* (Bocc. non.⁴ 77.) — *Ch' ei fu dell' alma Roma, e di suo impero ... la quale e l'quale (a voler dirlo vero) fur*

stabiliti per lo loco santo. (D. Inf. 2.)-Rittrarmi accor-
tamente dello strazio; Del quale oggi vorrebbe, e
non può aitarne (Petr. son. 2.) — Sette giovani
donne, i nomi delle quali io in propria forma
racconterei, (Bocc. Introd.).

Σπανίως ὁμῶς εὐρίσκονται μὲ τὸ *lo ἄρθρον*. — *Lo qual*
in forza altrui presso all' estremo etc. (Petr. son. 8).

Ἐνίστε χάριν εὐφωνίας ἀφαιρεῖται τὸ ληκτικὸν *e*, ὅθεν
λέγομεν *il qual*, *la qual*: πλὴν ἡ ἀφαίρεσις τοῦ *l*, ἡ καὶ τοῦ
i εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν δὲν συγχωρεῖται, εἰμὴ εἰς μό-
νους τοῦς ποιητὰς, οἵτινες γράφουν *quai*, ἡ *qua*, ὡς — *De*
quai cadeva al' petto doppia lista. (D. Purg. 1.) —
Dentro alle *qua* peregrinando alberga. etc. (Petr.
canz. 11).

Εἰς δύο μόνον περιπτώσεις τὸ μεταχειρίζομεθα ἄνευ ἄρ-
θρου.

α.) — Ὅταν σημαίνει ἀπορίαν, ἡ ἐρώτησιν, ὡς — *Non so*
quale Iddio dentro mi stimola, ed ifesta a dover-
ti il mio peccato manifestare. (Bocc. g. 10 n. 8) εἰς
τὸ ὁποῖον παράδειγμα σημαίνει ἀπορίαν· πλὴν ὁ τρόπος οὗτος
εἶναι ἐλλειπτικὸς, τὴν ὁποίαν ἐλλείψιν δυνάμεθα νὰ ἀποφύ-
γωμεν προσθέτοντες πρὸ τοῦ συζευτικοῦ τὸ εἰς αὐτὸ ἐπόμε-
νον ὄνομα, ὡς — *Non so lo Dio*, *il quale* Iddio misti-
mola, etc. Εἰς τὸ ἐφεξῆς δὲ παράδειγμα εἶναι ἐρωτηματι-
κὸν, ὡς — *Impetratemi una grazia da chi così mi*
fa stare: Ruggieri domandò *quale*? (Id. 9. 5. n. 6),
ὁ ὁποῖος τρόπος εἶναι ὡσαύτως ἐλλειπτικὸς, διότι τὸ νόη-
μα εἶναι, — domandò per sapere la grazia, la quale
si dovesse impetrare. Καὶ εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις
εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ ἄρθρον δὲν ἀναγκαῖοι, διότι τὸ συζευ-

κτικὸν ἀναφέρεται εἰς ὀνόματα ὅλως διόλου ἀπροσδιόριστα. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν συνειθίζεται τὸ ἄρθρον καὶ εἰς τὴν ἀκόλουθον φράσιν — *Vedi in quale stato io sono*· εἰς τὴν ὁποίαν περίπτωσιν δὲν θέλω νὰ προσδιορίσω τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν εὐρίσκομαι, ἀλλὰ ἀφίνω νὰ τὴν ἐννοήσῃ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ὁμιλῶ.

6'.) — Εἶναι εἰς χρῆσιν προσέτι ἄνευ ἄρθρου ὁσάκις αὐτὸ τὸ *quale* εἶναι ἐπίθετον, σημαίνον ποιότητα, καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ *tale*, ὡς — *Qual asino dà in parete tal riceve.* (Bocc. g. 8. n. 8.) — *Piacemi almen, che i miei sospir sian quali spera il Tevere, e l' Arno* (Petr. Canz. 29).

Τὸ *quale* συνειθίζεται καὶ εἰς τὰς ἐκφωνήσεις, ὡς — *O figliuol mio qual per te fiamma è accesa!* (Petr. Tr. di Am. c. 1).

Τὸ *che*, τὸ ὁποῖον τὸ πάλαι καὶ *ched* ἐλέγετο, συνειθίζεται ἐπὶ τρωσώπων καὶ πραγμάτων, εἰς ἀμφοτέρα τὰ γένη καὶ ἀριθμούς, πλὴν ἄνευ μεταλλαγῆς τῆς καταλήξεώς του· καὶ κατὰ τὰς περιστάσεις δηλοῖ τὴν ἀναφορὰν ὑποκειμένου, ἢ ἀντικειμένου, ὀρθοῦ τε καὶ πλαγίου, ὡς — *L' uomo, che vi parlo. — la donna, che amaste. — Il drapo, che comprai. — I fanciulli, che giuocano. — Gli autori, che leggete.* Ἰδού καὶ τινὰ παραδείγματα κλασσικῶν συγγραφέων, — *Potranno conoscere quello che sia dà fuggire, e che sia similmente da seguire.* (Bocc. Proem.) — *Quella, ch' io cerco e non ritrovo in terra.* (Petr. son. 161.) — *Qual fosse la caggione, perchè le cose, che appresso si leggeranno avvenissero.* (Bocc. Intr.) — *E' l' dubbio passo di che l' mondo trema.* (Petr. Tr. della

M.)—Trapassiamo in quelle cose, in che gli accidenti ci menano. (Amm. ant).—Confortandolo a maritarle, dal che Messer Neri per più non poter si scusò. (Bocc. nov. 93).

Ενίοτε τὸ che ἀναφέρεται ὅχι εἰς ἓν ὄνομα, ἀλλ' εἰς ὁλόκληρον τινὰ πρότασιν, καὶ τότε ἀπαιτεῖ τὸ ἄρθρον, καὶ σημαίνει, la qual cosa, ὡς—Gli pregò che alcuno di loro in sino al castello l' accompagnasse, il che due di loro fecero, (Boc. nov. 43.)—Il che forse dispiacque loro, (Id. nov. 33.)—Al che si va molto adagio in simili casi, (Tac. Dav. Stor. Lib. 3.) ἐνίοτε ὅμως ἀποσιωπᾶται τὸ ἄρθρον, ὡς—L' un fratello l' altro abbandonava, e [che maggior cosa è] i padri, e le madri i figliuoli, (Bocc. Introd.)—Dimandò, quanto egli allora dimmorasse Presso a Parigi: a che gli ha risposto, che forse a sei miglia. (Id. 9. 4. n. 9.). Ἀλλὰ τὰ τοιαῦτα παραδείγματα δὲν εἶναι τόσο ἀξιομίμητα.

Ενίοτε, λέγουν τινὲς Γραμματικογράφοι, τὸ che σημαίνει quanto ἢ quale, καὶ ἀναφέρουν τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα τοῦ Βοκκακκίου, — Dio sa, che dolore io sento, δηλαδή, — Dio sa quanto dolore io sento, πλὴν τὸ παράδειγμα τοῦτο ἐξηγεῖται κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον, — Dio sa il dolore che io sento. Εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα ὡσαύτως τοῦ Βοκκακκίου, — Od gli Osti nostri, che hanno non so che parole insieme, λέγει ὁ Κορτικέλις, ὅτι τὸ che εἶναι ἀναφορικὸν ποιότητος. Πλὴν ἡ φράσις αὕτη εἶναι ἐλλειπτική, ἥτις δύναται νὰ ἐξηγηθῇ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον — Odi gli Osti nostri, che hanno insieme parole, che non so.

Tò che εἶναι συχνάκις ἐρωτηματικόν, καὶ σημαίνει quale? cosa? che cosa? ἀνταποκρίνεται δὲ εἰς τὸ τί τῶν Ἑλλήνων, καὶ εἰς τὸ quid, τῶν Λατίνων. ὡς — E se non piangi, di che pianger suoli? (D. Inf. 33.) — Che cosa è questa che voi mi avete fatto mangiare? (Bocc. nov. 69.)

Παρατηρητέον δέ, ὅτι εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐνίοτε ἀποσιωπᾶται τὸ cosa, καὶ ἄλλοτε αὐτὸ τὸ che, ὡς che volete? ἢ cosa volete? δηλαδή, che cosa volete?

Μεταχειριζόμεθα τελευταῖον τὸ che, καὶ εἰς τὰς ἐκφωνήσεις πρὸς μεγαλητέραν τινὰ ἐκφρασιν, ὡς — Ah! che veduta amara e trista. (Tass. Ger. c. 19. st. 105).

Εὐρισκόμενον, λέγουσιν τινες, τὸ che, μεταξὺ δύο ῥημάτων εἶναι ἀπλῶς σύνδεσμος, καὶ ὅχι πλέον ἐπίθετον συζευκτικόν. Ἐν ὁμῶς παρατηρήσωμεν καλῶς τὰς εἰρημένους φράσεις, θέλωμεν ευκρίτως ἰδεῖν, ὅτι εἰς αὐτὰς ὑπάρχει τις ἑλλειψις καὶ ἐπομένως, ὅτι τὸ che εἶναι πάντοτε συζευκτικὸν ἐπίθετον: οὕτως εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα, — Desidero che li riesca bene l' affare, ποῖον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος desidero; εἶναι ἡ φράσις, — Ti riesca bene l' affare διότι ἐὰν εἴπω, — Desidero, che ti riesca bene l' affare, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔλεγον, — desidero il riuscirti bene l' affare, ἢ la buona riuscita dell' affare. Ἐν λοιπὸν εἴπω — Desidero, che ti riesca bene l' affare, εἶναι κατ' ἑλλειπτικὸν τρόπον, τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔλεγον ἀπαιρούγων τὴν ἑλλειψιν, — Desidero una cosa, la quale è ti riesca bene l' affare.

Τὸ chi ἐπὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ σημαίνει colui che, ἐπὶ δὲ πληθυντικοῦ coloro che. Μεταξὺ τῶν τῆς Ἰταλίας Γραμματικῶν συνέβη φιλονικεῖα, ἐὰν τὸ chi ᾖ μόνον ὑποκείμενον

μενον, ἡ ἐν δύναται νὰ ᾔηται καὶ ἀντικείμενον ὁρθόν τε καὶ πλάγιον. Ὁ Σκληριότης, ὁ Βουοματέϊος, ὁ Κορτικέλλιος καὶ τινες ἄλλοι, παρατηροῦντες ὅτι πρὸ τοῦ *chi* προηγούνται ἐνίοτε προθέσεις τινὲς ἀπεφάνισαν, ὅτι ἐμπορεῖ νὰ ᾔηται καὶ ἀντικείμενον, διότι ἄλλως, λέγουν, δὲν ἐδύνάτο νὰ προηγῇται πρὸ αὐτοῦ πρόθεσις. Πλὴν ὁ Βικέντιος Δὲ Μοῦρος παρατηρεῖ ὅτι ἡ πρὸ τοῦ *chi* εὐρισκόμενη πρόθεσις δὲν ἔχει εὐθείαν ἀναφορὰν μὲ τὸ *chi*. Διότι οὐδαὶς ἀρνεῖται, ὅτι τὸ *chi* σημαίνει *colui che*, ἐπομένως εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα τοῦ Βοκκακκίου, — *Oltre al credere di chi non l'udi presto parlatore ed ornato*, ἡ *di* πρόθεσις ἔχει ἀναφορὰν μὲ τὴν *colui* ἀποσιωπωμένην ἀντωνυμίαν· τὸ δὲ *chi* ἢ μᾶλλον *che* εἶναι τὸ ὑποκείμενον τοῦ ῥήματος *udi*. Ἄλλως τὸ *chi* ἤθελεν εἰσθαι ἐν ταυτῷ ὑποκείμενον τοῦ ἐπομμένου ῥήματος, καὶ ἀντικείμενον τοῦ προηγούμενου. Ἐκ τούτου δῆλον λοιπὸν γίνεται, ὅτι ἐπειδὴ ἡ λέξις *chi*, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀντωνυμίαν *colui*, καὶ τὸ συζευτικὸν *che*, διὰ τοῦτο ὅλαί αἱ φράσεις αἱ ἔχουσαι *chi*, εἶναι ἐλλειπτικαὶ, ὅθεν πᾶντοτε προσυπακούεται ἡ *colui* ἀντωνυμία, ἥτις ἀνήκει εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν, ἐν ᾧ τὸ *che* ἀνήκει εἰς τὴν ἐμπέπτουσαν πρότασιν.

Ἡ πρόθεσις, ἥτις εἶπαμεν, ὅτι προηγεῖται πρὸ τῆς *chi*, ἐνίοτε ἀποσιωπᾶται, ὡς — *così avviene c h i è in volta, di fortuna*. (Gio. Vill. l 12, c. 76.) ἀντὶ *a chi*. — *Che son scala al Fattor ch i ben le stima* (Petr. Canz. 48.) ἀντὶ *per chi*.

Τὸ *chi*, προηγούμενης προθέσεως, καὶ τὸ *cui* εὐρίσκονται τὸ ἐν ἀντὶ τοῦ ἄλλου, ὡς — *Vedi c u i do mangiare il mio*. (Boccacc.) ἀντὶ *a chi*. — *Tra magnanimi*

pochi a chi 'l ben piace. (Petrarc.) ἀντὶ cui, ἡ αἱ quali.

Tò chi εἶναι συχνάκις ἐρωτηματικόν, ἀλλὰ τὸ μεταχειριζόμεθα μόνον ἐπὶ προσώπων, ὡς — chi è? chi viene? etc. Ὅλαι δὲ αἱ τοιαῦται φράσεις εἶναι ἐλλειπτικάί.

Tò cui σημαίνει τὸ αὐτὸ μὲ τὸ quale, che, καὶ chi, λέγεται ἐπὶ προσώπων καὶ πραγμάτων, συνειθίζεται καὶ εἰς τοὺς δύο ἀριθμοὺς, καὶ γένη, πώποτε πρὸ αὐτοῦ δὲν προηγεῖται ἄρθρον, καὶ δὲν σημαίνει ὑποκείμενον, ἀλλὰ μόνον ἀντικείμενον, εἴτε ὀρθόν, εἴτε πλάγιον. Παράδ.--D' un piccolo ramo, cui gran fascio piega, (Petr. son. 265) —Come essi da cui egli credono sono beffati. (Bocc. nov. 71) —Incontanente conobbe la dove stata era e con cui (Id. nov. 25,) —Macchie apparivano a molti, a cui, grandi e rade, e a cui minute e spesse. (Id. Intrød).

Εἰνίτε χάριν ἰδιωτισμοῦ τῆς γλώσσης, ἡ πρὸ τοῦ cui εὐρισκομένη a πρόθεσις ἀποσιωπᾶται, ὡς — Voi cui fortuna ha posto in mano il freno Delle belle contrade. (Petr. canz. 29.) ἀντὶ a cui. Tò αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν δι πρόθεσιν, πλὴν σπανιότερα, — Il buon uomo in casa cui morto era. (Nov. 38.) ἀντὶ in casa di cui.

Εἵπαμεν δὲ ὅτι τὸ cui δὲν ἀπαιτεῖ ἄρθρον, ὅθεν ὁσάκις εὐρίσκεται πρὸ αὐτοῦ τὸ ἄρθρον, αὐτὸ δὲν ἀνήκει εἰς τὸ cui, ἀλλ' εἰς τὸ εἰς αὐτὸ ἐπόμενον ὄνομα.

Δύνανται εἰσέτι νὰ ἐπαριθμηθοῦν μετὰ τῶν συζευκτικῶν ἐπιθέτων καὶ τὰ, onde, donde, ove, dove, τὰ ὑποῖα ἐξηγοῦν ἀναφορὰν τόπου, ὡς — Donde vieni? dove vai? ove sei? δηλαδὴ da quel luogo vieni? in qual luogo vai? in qual luogo sei?

Tò onde ὁμως δύναται, ὅχι μόνον ὅταν ἐξηγῇ ἀναφορὰν τόπου, ἀλλὰ σχεδὸν πάντοτε, νὰ ἐπέχῃ τὸν τύπον τῶν συζευκτικῶν ἐπιθέτων ὡς αἰεὶ ἤθελαν προηγεῖσθαι ἀπὸ τὰς προθέσεις, di, da, con, per. Εἶναι δὲ εἰς χρῆσιν καὶ εἰς τὰ δύο γένη καὶ ἀριθμούς. Παράδ.— Se a ciascun di voi donassi un Regno, qual è quello, on d'io la corona attendo, non debitamente vi avrei guiderdonati. (Bocc. Fil. l. 7. n. 414). εἰς τὸ ὅποιον παράδειγμα τὸ onde, εὐρίσκεται ἀντὶ τοῦ di cui. — O belle, ed alte, e lucide finestre, Onde colei, che molta gente attrista, Trovò la via di entrare in sì bel corpo [Petr. son. 289]. Εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο τὸ onde, εὐρίσκεται ἀντὶ τοῦ per le quali.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ. Ζ'.

Περὶ Ἐπιθέτων Ἀριθμητικῶν.

Ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ διακρίνωμεν ἀπ' ἀλλήλων τὰ μεγέθη διαφόρων ἀθροισμάτων, συγκειμένων ἐξ ὁμοειδῶν ἀντικειμένων, τοῦ νὰ μὴ συγχέωμεν δηλαδὴ τρεῖς ἂν ρώπους, μὲ δέκα ἢ εκατὸν, μᾶς ὑπεχρέωσε νὰ ἐφεύρωμεν λέξεις τινάς, διὰ νὰ δηλώσωμεν ἕκαστον τῶν τοιούτων ἀθροισμάτων.

Ἐκαστον πρᾶγμα θεωρούμενον καθ' ἑαυτὸ εἶναι καὶ λέγεται εἷς. Τὸ ἐν δὲ γενικῶς παρυσταίνεται μὲ τὴν λέξιν μονάς. Δύο δὲ ἢ περισσύτερα μονάδες λαμβανόμενα ὁμοῦ σχηματίζουν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀθροισμα, τὸ ὅποιον καλεῖται ἀριθμός· ὁ ἀριθμός λοιπὸν εἶναι ἀθροισμα μονάδων. (119) αἱ λέξεις δὲ μὲ τὰς ὁποίας παρυσταίνομεν τὰ ἀθροίσματα ταῦ-

τα, ὀνομάζονται ὀνόματα ἀριθμητικά, τὰ ὅποια εἰ μὲν δια-
 δηλῶσιν ἀριθμὸν ἀρηρημένον, θεωροῦνται ὡς οὐσιαστικά,
 εἰ δὲ ἐφηρμοσμένον εἰς πρόσωπα ἢ πράγματα (καθὼς ὡς
 ἐπὶ τὸ πλεῖστον συμβαίνει) εἶναι ἐπίθετα. Διαιροῦνται δὲ
 αὐτὰ εἰς πέντε τάξεις, δηλ' εἰς *Ἀπολελυμένα*, *Τακτικά*,
Πολλαπλασιαστικά, *Περίληπτικά*, καὶ *ἐπιμεριζόμενα*,
 (120).

Τὰ μὲν ἀπολελυμένα σημαίνουσιν ἀπλῶς τὸν ἀριθμὸν τῶν
 ὑποκειμένων προσώπων καὶ πραγμάτων, καὶ εἶναι τὰ ἑφεξῆς.
 uno, 1. due, 2. tre, 3. quattro, 4. cinque, 5. sei, 6.
 sette, 7. otto, 8. nove, 9. dieci, 10. undici, 11. do-
 deci, 12. tredici, 13. quattorpeci, 14. quindici, 15
 sedici, 16. diciasette, 17, diciotto, 18. diciannove,
 19. venti, 20. ventuno, 21. etc. trenta, 30. quaran-
 ta, 40. cinquanta, 50. sessanta, 60. settanta, 70,
 ottanta, 80. novanta, 90. cento, 100. mille, 1000
 etc. (121).

Παρατηρήσεις.—Τὸ uno, συμφωνεῖ μὲ τὸ ὄνομα κατὰ
 γένος, ὅθεν λέγομεν, uno specchio, una donna, etc.
 Τὸ due τὸ πάλαι ἐλέγετο καὶ duo, ὡς Diranno piccol
 cosa esser ad' un re l' aver maritate d u o giovi-
 nette. (Bocc. nov. 96). Dua, δὲ ἀντὶ due, εἶναι χυδαί-
 σμός, μολονότι τὸ ἀπαντῶμεν ἐνίοτε εἰς τοὺς πληκιοὺς συγ-
 γραφεῖς.—In breve dato l' ordine, che niuno il
 sapesse, che noi du a, (Cron. vell.) Ἐνίοτε τελευταῖον
 εὐρίσκομεν καὶ dui—Proferito s' era d u i mesi di
 servire la republica. [Bemb. Stor]. Τὰ ventuno.
 trentuno, quarantuno, etc. ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον δὲν
 ἀλλάττουσιν τὴν κατὰ τὴν τῶν ἐνίοτε ὁμῶς συμφωνοῦν
 κατὰ γένος μὲ τὸ εἰς αὐτὰ ἐπόμενον ὄνομα, ὡς Poi per la

medesima via per distendere altre novantuna rota e poco più. (D. Conv. p. 116.) Ὅταν εἰς αὐτὰ ταῦτα ἔπεται κἀνὲν ὄνομα, αὐτὸ τίθεται ἐπὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, ὡς, trentun a n n o' ἂν δὲ προκληθῇαι αὐτῶν, τότε τίθεται ἐπὶ πληθυντικοῦ, ὡς, anni trentuno, etc.

Tò cento εἰς τὴν σύνθεσιν ἀπορρίπτει ἐνίοτε τὴν τελευταίαν αὐτοῦ συλλαβὴν, ὡς, cenquattordici, cencinquanta, etc. Tò mille, ἐπὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ κάμνει mila.

Προηγούμεναι συχνάκις τῶν ἀριθμητικῶν τὰ πληθυντικὰ πίθεται tutti, tutte, καὶ ὁ σύνδεσμος e, ὡς, tutti, ἢ tutte e due, etc. καὶ ἂν εἰς αὐτὰ τὰ ἀριθμητικὰ ἔπεται κἀνὲν ὄνομα, τότε αὐτοῦ προηγεῖται ἄρῃσον, ὡς, Fatti convocare tutti e due li pacificati popoli, (Filoc. F. 330).

Ἐνίοτε δὲ ἀντὶ τοῦ συνδέσμου e εὐρίσκεται τὸ μόριον a, ὡς, Con tutte a tre le cocche, etc. (Matt. Vill. 3. 19). Τὰ ἀριθμητικὰ τελευταῖον λαμβάνονται καὶ ὡς οὐσιαστικά, ὅθεν λέγομεν, il due, ἢ i due: il tre, ἢ i tre, etc.

Τακτικὰ δὲ λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια φανερόντων τάξιν, ἢ βαθμὸν πρωσώπων, ἢ πραγμάτων. Αὐτὰ δὲ σχηματίζονται καὶ εἰς τὰ δύο γένη, κατὰ τὸν ἀκολουθεῖν τρόπον·

Primo, a, α'. secondo, a, β'. terzo, a, γ'. quarto, a, δ'. quinto, a, ε'. sesto, a, ς'. settimo, a, ζ'. ottavo, a, η'. nono, a, θ'. decimo, a, ι'.

Ἀπὸ δὲ τὸ ἐνδέκατον ἕως τὸ ἑκατοστὲν, σχηματίζονται κατὰ τοὺς ἐφεξῆς διαφόρους τρόπους·

Decimoprimo, a, ἢ undicesimo, a, ἢ undecimo, a, ιά. Decimosecondo, a, ἢ dodicesimo, a, ἢ duodecimo, a, ἢ dodecimo, a, ιβ'. Decimoterzo, a, ἢ tredicesimo, a, ἢ terzodecimo, a, ἢ tredecimo, a, ιγ'. Decimoqu-

arto, α, ἡ quattrodecimo, α, ιδ'. Decimoquinto, α, ἡ quindicesimo, α, ἡ quintodecimo, α, ἡ quindecimo, α, ιε'. Decimosesto, α, ἡ sedicesimo, α, ἡ sesto-desimo, α, ἡ sedecimo, α, ις'. Decimosettimo, α, ἡ diciassettesimo, α, ἡ settimodecimo, α, ιζ'. Decimottavo, α, ἡ Decimo ottavo, α, ἡ diciottesimo, α, ἡ ottolesimo, α, ιη'. Desimonono, α, ἡ diciannovesimo, α, ἡ nono decimo, α, ιθ'. ventesimo, α, ἡ vigesimo, α, ἡ ventisimoprimo, α, ἡ ventunesimo, α, ἡ vigesimoprimo, α, κζ. κτλ. Trentesimo, α, ἡ trigesimo, α, λ. Quarantesimo, α, ἡ quadragesimo, α, μ'. Cinquantesimo, α, ἡ quinquagesimo, α, ἡ quingentesimo, α, ν'. Sessantesimo, α, ἡ sessagesimo, α, ξ'. Settantesimo, α, ἡ settuagesimo, α, ο. Ottantesimo, α, ἡ ottogesimo, α, π'. Novantesimo, α, ψ'. Centesimo, α, ρ'. Millesimo, α, α. Milionesimo α, ι. κτλ.

Πολλαπλασιαστικά δὲ λέγονται ὅσα φανερόνουν ποσάκις ἐν τι ἐμπεριέχεται εἰς ἄλλο, οἷον, — Semplice, ἀπλοῦς, doppio, duplice, gemino, διπλοῦς, triplice, τριπλοῦς, quadruplice τετραπλοῦς, centuplice, ἐκατονταπλοῦς.

Περίληπτικά δὲ λέγονται τὰ σημαίνοντα ἄθροισμα ἀριθμῶν, ὅποια — Ambo, ἄμφω, coppia, ἡ pajo καὶ paro, ζευγάρι, duino, δυάς, terno, τριάς, quaderno, τετράς, decina, δεκάς, dozzina, δωδεκάς, ventina, εἰκοσάς, centinajo, ἐκατοντάς, migliajo χιλιάς. κτλ.

Παρατηρήσεις, — Το ambo φαίνεται, ὅτι ἔγεινεν ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ἄμφω, εἶναι δὲ εἰς χρῆσιν καὶ εἰς τὰ δύο γένη, πλὴν ὅταν ἀναφέρεται εἰς ἀρσενικὸν πληθυντικὸν λέγεται ambi, ὅταν δὲ εἰς θηλυκὸν πληθυντικὸν λέγεται ambo. Ἐνίοτε δὲ συνενόηται μὲ τὸ due, ἡ duo, ὅθεν γίνεται τὸ

amdidue, ἢ ambiduo. Όταν δὲ τὸ ambo, λαμβάνεται ὡς οὐσιαστικόν, σημαίνει δύο ἀριθμούς τοῦ λαχείου (λόττου). Τὸ coppia σημαίνει δύο, καὶ λέγεται ἐπὶ ἀνθρώπων, καὶ ἀψύχων πραγμάτων ὅθεν, una coppia di donne, δύο γυναῖκες· un pajo di bovi, ἐν ζεῦ γο ς βωδίω γ. una coppia d' uova, δύο αὐγά, un pajo di scarpe, ἐν ζεῦ γο ς ἐμβάδω γ.

Τὸ terno λαμβάνεται καὶ ὡς οὐσιαστικόν καὶ σημαίνει, ἢ τρεῖς ἀριθμούς τοῦ κύβου (ζαρίου), ἢ τρεῖς τοῦ λαχείου. Τὰ centinajo, migliajo, ἐπὶ πληθυντικῷ ἀριθμοῦ ἀλλάσσουν τὸ γένος των, διὸ λέγομεν, centinaja. mīgliaja.

Ἐπιμεριζόμενα τελευταῖον λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια, φανερόνουν κλάσιν τινα, καθὼς — metà, mezzo, ἡμισυ, un terzo, τριτημόριον, un decimo, δεκατημόριον κτλ.

Παρατηρητέον, ὅτι ὅλα αὐτὰ, πλην τοῦ ἀτρέπτου metà, ἔχουν τὸν ὑηλυκὸν σχηματισμὸν, ὡς mezza. etc.

ΤΜΗΜΑ Ε'.

Περὶ ῥήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ ῥημάτων ἐν γένει.

Τὸ ῥῆμα ὡς ἵδαμεν εἰς τὸ Β'. Τμημα, ἐξηγεῖ ὅλας μας τὰς κρίσεις. Αὐτὸ φάσκει, ὅτι τὸ παρὰ τοῦ ἐπιθέτου σημαίνονον ἰδίωμα ὑπάρχει, ἢ ὄχι, εἰς τὸ παρὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ σημαίνονον ὑποκείμενον.

Εἰς τὸ αὐτὸ μέρος ἵδαμεν, ὅτι κυρίως ῥῆμα εἶναι τὸ es-

sere (εἰμι), καὶ ὅτι ὅλα τὰ λοιπὰ ῥήματα συμπεριέχουν τὴν ἐννοιαν τοῦ ῥήματος εἰμι, καὶ τοῦ ἐπιθέτου. Τὰ λοιπὰ δὲ ταῦτα ῥήματα, ὠνομάσαμεν ῥήματα οὐσιαστικά, τὰ ὅποια διηρέσαμεν εἰς καταστατικὰ καὶ ἐνεργητικά.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τὰ καταστατικὰ ῥήματα λαμβάνονται ἐνίοτε ὡς ἐνεργητικά, ὡς — *Questa vita che noi viviamo, di fatiche innumerabili piena.* (Bemb. Asol. 2.) πλὴν τοῦτο γίνεται κατὰ μίμνησιν τῶν Λατίνων οἵτινες ἔλεγον, — *Vitam vivere.* etc. εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς γλώσσας αἱ τοιαῦται φράσεις εἶναι ἑλλειπτικάι, διότι ἀποσιωπᾶται τις πρόθεσις.

Εἰς τὰ οὐσιαστικά δὲ ῥήματα, εἴτε καταστατικὰ, ὡς — *Pietro dorme, Pietro corre.* εἴτε ἐνεργητικά ὡς *Pietro governa*, ἡ ἐνέργεια πάντοτε ἀπεδέλπει τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως· ἀλλὰ συμβαίνει ἐνίοτε αὐτὸ τοῦτο τὸ ὑποκείμενον νὰ πάσχη τὴν ἐνέργειαν ἀπὸ ἄλλου, καὶ τότε μεταχειρίζομεθα ἐν ἄλλῳ εἶδος ῥημάτων, τὰ ὅποια καὶ ὠνομάζομεν παθητικά ὡς — *Pietro è amato.* Εἰς τὴν ἑλληνικὴν καὶ Λατινικὴν γλῶσσαν τὰ παθητικά ῥήματα ἔχουν ἰδιαιτέραν τινα κατάληξιν· εἰς δὲ τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν σχηματίζονται διὰ τῆς μετοχῆς καὶ τοῦ ῥήματος *essere*.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα δύνανται νὰ γένουν παθητικά ὁσάκις τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ἀποβῇ ἀντικείμενον, οὔτω εἰς τὸ παράδειγμα — *Ottone governa i greci*, (ὁ Ὄθων κυβερνᾷ τοὺς Ἕλληνας) τὸ ἐνεργητικὸν ῥήμα *governa* (κυβερνᾷ) γίνεται παθητικὸν ἅμα τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως *Ottone* (Ὄθων) ἀποβῇ ἀντ' κείμενον, οἷον — *I greci sono governati da Ottone.* (οἱ Ἕλληνες κυβερνῶνται ὑπὸ τοῦ Ὄθωνος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄

Περὶ τροπολογίας τῶν ῥημάτων.

Ἡ παρὰ τῶν ῥημάτων σημασινομένη ἐνέργεια, ἡ κατάστασις, δύναται νὰ ἀφορᾷ ἢ ἐν τῶν τριῶν προσώπων, ἢ πολλὰ πρόσωπα, καὶ νὰ γίνεταί, ἢ νὰ ὑπάρχῃ κατὰ διαφόρους χρόνους, καὶ τρόπους· διὰ καὶ εἰς τὰ ῥήματα θεωροῦνται οὐσιωδῶς πρόσωπα, ἀριθμοὶ, χρόνοι, καὶ ἐγκλίσεις.

Διὰ νὰ διακρίνωμεν δὲ τὰ διάφορα ταῦτα πάθη τῶν ῥημάτων δίδομεν εἰς αὐτὰ διαφορετικὴν κατὰληξιν, σύμφωνον μὲ πρὸ λαλοῦν ἢ ἀκούον, ἢ μὲ τὸ περὶ οὗ πρόκειται ὁ λόγος πρόσωπον, καὶ μὲ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τούτων τῶν προσώπων. Καὶ ταῦτα καλοῦνται πρόσωπα καὶ ἀριθμοὶ τῶν ῥημάτων. Διαφορετικὴν ὡσαύτως κατὰληξιν δίδομεν καὶ διὰ νὰ δηλώσωμεν τὸν χρόνον, ἢ τὸν τρόπον, καθ' ὃν γίνεταί ἡ ἐνέργεια, ἢ ὑπάρχει ἡ κατάσταση· καὶ ἰδοὺ καὶ οἱ χρόνοι, καὶ ἐγκλίσεις τῶν ῥημάτων. (122).

Ἐπειδὴ δὲ εἰς τὰ ῥήματα συμπεριλαμβάνεται προσωπικὴ ἀναφορὰ, ἔνεκα τούτου καὶ οἱ Γραμματικοὶ τὰ διαιροῦν εἰς προσωπικά καὶ ἀπρόσωπα. Ὁνομάζουσι προσωπικὰ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα σημαίνουν ἐνέργειαν, ἥτις δύναται νὰ γείνη ἀπὸ ὅλα τὰ πρόσωπα. Ἀπρόσωπα δὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα δηλοῦν ἐνέργειάν τιναν, ἥτις, δὲν δύναται νὰ γείνη παρὰ ἀπὸ τοῦ τρίτου προσώπου, ὡς — tuōna (βροτᾶ), piove (βρέχει), καὶ τὰ ποιαῦτα.

Εἶναι δὲ σαφές, ὅτι ἡ εἰς αὐτὰ δοθεῖσα ὀνομασίαν ἀπρόσωπα, εἶναι ὅλως διόλου ἀνάρμοστος, διότι μόνον ὅτι τὸ παρὰ τοῦ ῥήματος σημασινομένον δὲν ἀναφέρεται εἰς ὅλα τὰ τὰ πρόσωπα, ἐμπεριέχει ὅμως πάντοτε προσωπικὴν ἀναφορὰν, ἥτις ἀναφέρεται εἰς τρίτον τι πρόσωπον. Κατὰ τὴν

ἔγνωσαν λοιπὸν ταύτην, ἀπρόσωπα δύνανται μόνον νὰ ὀνομασθῶσιν αἱ ἀπαρέμφατοι τῶν ῥημάτων, αἵτινες ὡς θέλομεν ἰδεῖν, δὲν δηλοῦν προσωπικὴν ἀναφοράν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ χρόνων.

Χρόνοι καλοῦνται οἱ διάφοροι καιροί, εἰς τοὺς ὁποίους συμβαίνουσι αἱ ἐνέργειαι καὶ τὰ πάθη τῶν υποκειμένων, ἢ θεωροῦνται αἱ καταστάσεις αὐτῶν. Χρόνοι δὲ κυρίως εἶναι τρεῖς, δηλαδή ὁ Ἐνεστῶς, ὁ Παρωχόμενος, καὶ ὁ Μέλλων. Ἐκαστος ὅμως τῶν εἰρημένων χρόνων δύναται νὰ θεωρηθῇ ἢ ἀορίστως, ἢ ἀναφερόμενος πρὸς τι ἀορίστως μὲν, ὅταν λαμβάνωμεν ὡς ὅρον τῆς συγκρίσεως τὸ μόνον ἔργον τοῦ ὁμιλεῖν ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ προηγηται, ἢ νὰ ἔπεται· ὡς—io scrivo la lettera, (ἐγὼ γράφω τὴν ἐπιστολὴν)—io scrissi la lettera (ἐγὼ ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν)—io scriverò la lettera (ἐγὼ θέλω γράψαι τὴν ἐπιστολὴν). Εἰς τὰ ὁποῖα παραδείγματα ἡ πρᾶξις τοῦ γράφειν δὲν παρὰβάλλεται, εἰμὴ μὲ τὸ ὁμιλεῖν. Ἀναφορικῶς δὲ, ὅταν εὐρίσκωνται δύο ὅροι τῆς συγκρίσεως, εἰς τὴν ὁποίαν περίπτωσιν ἐμπεριέχονται δύο ἐποχαί, τὰς ὁποίας κατὰ πρῶτον συγκρίνομεν πρὸς ἀλλήλας, καὶ ἔπειτα μὲ τὴν ἐποχὴν, [καθ' ἣν ὁμιλοῦμεν, οἷον —io scriveva la lettera quand' egli entrò, (ἐγὼ ἔγραφα τὴν ἐπιστολὴν ὅτε αὐτὸς ἐμβῆκεν).—io aveva già scritta la lettera quand' egli giunse (εἶχα γραμμὲν τὴν ἐπιστολὴν ὅτε αὐτὸς ἐφθασεν)—io avrò già scritta la lettera qu-

and' egli arriverà, (ἐγὼ θέλω ἔχειν γραμμένην τὴν ἐπιστολήν, ὅταν αὐτὸς φθάσῃ).

Ἐκάστη δὲ τῶν τοιούτων τροπολογιῶν τῶν ἄνω εἰρημένων τριῶν χρόνων θεωρεῖται ὡς διαφορετικὸς χρόνος, διὸ καὶ ὁκτὼ χρόνοι ἐπαριθμοῦνται ἀπὸ τοὺς Γραμματικούς. (123).

Ἐνεστῶς, ὅστις παρασταίνει τὸ πρᾶγμα, ὅτι γίνεται, ἢ ὑπάρχει εἰς τὸν παρόντα καιρόν. ὡς — *io scrivo la lettera*, (ἐγὼ γράφω τὴν ἐπιστολήν).

Παρατατικὸς, (ἢ Παρωχήμενος ἐκ κρεμῆς) ὁ σημαίνων ὅτι ἐγίνετο ἀκόμη, ἢ ὑπῆρχεν εἰς καιρόν τινα, κατὰ τὸν ὁποῖον ἄλλο τι ἐγένεεν, ἢ ἐγίνετο συγχρόνως, ὡς — *io scriveva la lettera quand' egli entrò*. (ἐγὼ ἔγραφα τὴν ἐπιστολήν ὅτε αὐτὸς ἐμβῆκεν).

Παρωχήμενος τετελειωμένος, ὁ παρασταίνων, ὅτι ὄχι μόνον τὸ πρᾶγμα ὑπῆρξεν ἢ ἐγένεα, καὶ εἶναι ἤδη τελειωμένον πρὸ τοῦ παρόντος καιροῦ, ἀλλ' ἀκόμη εἰς ἐποχὴν ἤδη ὅλως διόλου περασμένην, ὡς — *Jeri sc rissì la lettera* (χθὲς ἔγραψα τὴν ἐπιστολήν).

Παρακείμενος, ὁ σημαίνων, ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐγένεεν ἢ ὑπῆρξε πρὸ ὀλίγου, καὶ εἰς ἐποχὴν ἀκόμη ἀτελείωτον, ὡς — *Oggi ho scritto la lettera*, (σήμερον ἔχω γράψει, ἢ ἔχω γραμμένην τὴν ἐπιστολήν.) Ἐνίοτε δὲ φανερώνει ὅτι τὸ πρᾶγμα ἐγένεε κατὰ συνέχειαν, ἢ πολλάκις, ὡς — *Greci si sono trovati spesse volte alle prese co' Turchi*, (Οἱ Ἕλληνες εὗρεθησαν συχνάκις εἰς μάχην μετὰ τοὺς Ὀθωμανούς.) — *Io ho scritto molto*, (ἐγὼ ἔχω γράφειν πολυ).

Ὑπερσυντελικὸς προσδιωρισμένος, ὁ φανερόνων, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχε γείναι, ἢ εἶχεν ὑπάρξειν πρότερον ἀπὸ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον εὐθὺς μετὰ ταῦτα ἐγένεεν, ὡς — *Tostoche*

ebbi scritta la lettera, la inviai, (ἅμα ἔγραψα τὴν ἐπιστολὴν τὴν ἔστειλα).

Ὑπερσυντελικὸς ἀόριστος, ὁ δηλῶν, ὅτι τὸ πρᾶγμα εἶχε χεῖναι, ἢ εἶχεν ὑπάρξειν πρότερον ἀπὸ ἄλλο τι, τὸ ὁποῖον ἔγεινεν, εἴτε εὐθύς, εἴτε μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ καιροῦ, ὡς—Io aveva scritta la lettera quando vinni a trovarvi, (ἐγὼ εἶχα γραμμένην, ἢ εἶχα γράψει τὴν ἐπιστολὴν, ὅτε ἦλθα νὰ σὲ εὔρω.)

Μέλλων, ὅστις φανερώνει, ὅτι ὕστερον ἀπὸ τὴν παρόντα καιρὸν μέλλει νὰ γένη, ἢ νὰ ὑπάρξῃ, ὡς—Io scrivo la lettera, (ἐγὼ θέλω γράψαι τὴν ἐπιστολὴν).

Προμέλλων τελευταῖον, ὅστις παρασταίνει, ὅτι τὸ πρᾶγμα μέλλει νὰ γένη, ἢ νὰ ὑπάρξῃ, ὕστερον ἀπὸ τὸν παρόντα καιρὸν, πλὴν πρότερον ἀπὸ ἄλλο τι πρᾶγμα, ὡς—Io avrò scritta la lettera, quando voi arriverete, (ἐγὼ θέλω ἔχειν γραμμένην τὴν ἐπιστολὴν, ὅταν σεῖς φθάσητε).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Ἑγκλίσεων.

Εἰς ὅλους τοὺς εἰρημένους χρόνους ἡ διαφορὰ τοῦ τρόπου, μὲ τὸν ὁποῖον δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ παρὰ τοῦ ῥήματος σχημαγόμενον, σχηματίζει τὰς ἐγκλίσεις. Αὗται δὲ εἶναι αἱ ἐφεξῆς πέντε, οἷον:

Ἡ Ἀπαρέμφατος, ἥτις δηλοῖ τὴν ἐνέργειαν, ἢ τὸ πάθος, ἢ τὴν κατάστασιν μὲ τρόπον τινὰ ἀόριστον, χωρὶς ἀναφορὰν προσώπων καὶ ἀριθμοῦ, διὸ καὶ δικαίως δύναται νὰ ὀνομασθῇ ἀπρόσωπος. Αὕτῃ μεταξὺ ὅλων τῶν ἐγκλίσεων παρασταί-

ναι τὸ σημεινόμενον τοῦ ῥήματος εἰς τὴν μεγαλητέραν αὐτοῦ ἀπλότητα, ἐπομένως δὲ εἰς ὅλας τὰς Γραμματικὰς ὧν τῶν γλωσσῶν ἔπρεπε νὰ προηγηται τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων, καὶ νὰ θεωρῇται ὡς θέμα τοῦ ῥήματος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ Ἀπαρέμφατος ἀφ' ἑαυτῆς σημαίνει τὴν ὑπαρξιν ἐνεργείας τινος, ἢ πάθους, ἢ καταστάσεως, διὰ τοῦτο καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐν οὐσιαστικὸν ὄνομα. Οὕτως ἐὰν εἴπω, *leggere* (*ἀναγινώσκειν*) εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔλεγον, *I' azione di leggere* (τὸ ἔργον τοῦ ἀναγινώσκειν)· ἔνεκεν τοῦτου λοιπὸν μεταχειρίζομεθα συχνάκις τὴν ἀπαρέμφατον ἀντὶ οὐσιαστικοῦ ὀνόματος· εἰς τὰς ὁποίας περιπτώσεις δύναται νὰ ᾖναι ἡ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ὡς, *Io scri, vere è un esercizio utilissimo*, ἢ καὶ ἀντικείμενον, ὡς, *voglio scrivere, mi vergogno di rubare, etc.* Μὴν δὲ δὲν δύναται νὰ σχηματίσῃ πρότασιν, διότι οὕσα ὅλως δι' ὅλου ἀόριστος, εἶναι ἐπομένως καὶ ἐλλιπὴς ὑποκείμενου.

Τινὲς τῶν Γραμματικισυντακτῶν λέγουν, ὅτι ὁσάκις τῆς ἀπαρέμφατος προηγεῖται ῥῆμα, αὐτὸ τὴν προσδιορίζει κατὰ πρόσωπον, ἀριθμὸν καὶ χρόνον· οὕτως εἰς τὰ παραδείγματα, —*voglio scrivere; volevate scrivere. etc.* τὸ *voglio* εἰς τὸ πρῶτον παρὰδειγμα, καὶ τὸ *volevate* εἰς τὸ δεύτερον λέγουν, ὅτι προσδιορίζει τὴν ἀπαρέμφατον *scrivere*, κατὰ πρόσωπον, ἀριθμὸν καὶ χρόνον. Ἐὰν ὁμως ᾗθελον παρρηγήσει καλῶς, ᾗθελον ἰδεῖν, ὅτι ὁ προσδιορισμὸς οὗτος περιορίζεται μόνον εἰς τὸ πρὸ τῆς ἀπαρέμφατος εὐρισκόμενον ῥῆμα, καὶ ὅτι δὲν ἐκτείνεται ποσῶς εἰς αὐτὴν τὴν ἀπαρέμφατον.

Ἡ Ὀριστικὴ, ἥτις φανερώνει τὸ παρὰ τοῦ ῥήματος σημανόμενον μὲ τρόπον ἀπλοῦν καὶ θετικόν, ὡς —*io scrivo* (*ἐγὼ γράφω*).

Ἡ Ὑποτακτικὴ, ἥτις φανερώνει σκοπὸν, ἀμφιβολίαν, ἢ ὑποψίαν, καὶ ὑπόκειται διὰ τινος ἐξηγημένης ἢ ἀποσιωπημένης προθέσεως εἰς ἄλλο προηγούμενον ῥῆμα, ὡς *voglio che tu scriva* (θέλω νὰ γράψῃς).

Ἡ Ὑποθετικὴ, ἥτις φανερώνει ὑπόθεσιν τινα καὶ ἐκ ταύτης συμπεραίνεται ἄλλο τι οὕτως ἐὰν εἶπω, — *io mangerei se avessi appetito*, (ἤθελα φάγειν, ἐὰν εἶχα ὄρεξιν), εἶναι σαφὲς ὅτι τὸ *mangerei*, κρέμαται ἀπὸ τὴν τιθεμένην ὑπόθεσιν, *se avessi appetito*. Ἡ ἐγκλισις δὲ αὕτη τὸ πάλαι ἐσυγγέετο μὲ τὴν Ὑποτακτικὴν, πρῶτος δὲ τὴν διέκρινεν ὁ σοφὸς Τεράρδιος, τὸν ὁποῖον ἠκολούθησεν ὁ Βοζαῖος, μετὰ ταῦτα δὲ ὁ ἀείμνηστος Κονδιλλάκιος, καὶ τελευταῖαν σχεδὸν ὅλοι οἱ σημερινοὶ τεχνογράφοι.

Ἡ Προστακτικὴ, ἥτις ἐξηγεῖ τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον προστάζομεν, συμβουλευόμεν, ἢ παρακαλοῦμέν τινα ἀνώτερόν μας.

Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει μίαν ἄλλην ἐγκλισιν καλουμένην *Εὐκτικὴν*, ἥτις εἶναι εὐχρηστος, ὅταν, ἐπιθυμοῦντες τι, εὐχώμεθα νὰ γένῃ, ἢ τὸ ἐναντίον· εἰς τὴν Ἰταλικὴν δὲ γλῶσσαν δὲν ὑπάρχει *Εὐκτικὴ* ἐγκλισις, ὅθεν μεταχειριζόμεθα ἀντ' αὐτῆς τὴν Ὑποτακτικὴν, προηγούμενου ῥήματος ἐξηγοῦντος τὴν ἐπιθυμίαν. (124).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε.

Παρατηρήσεις εἰς τὰς ἐγκλίσεις καὶ χρόνους τῶν ῥημάτων.

Οἱ περισσότεροι τῶν Γραμματικογράφων Ἰταλῶν διακρί-

κρίνουν τρεῖς χρόνους εἰς τὴν ἀπαρέμφατον ἐνεστῶτα δηλαδὴ, παρωχήμενον, καὶ μέλλοντα. Ὡς ἐνεστῶτος χρόνου θεωροῦν τὰς ἀπλᾶς ἀπαρεμφάτους *amare, scrivere* etc. ὡς παρωχημένου δὲ καὶ μέλλοντος τὰς συνθέτους, οἷον *avere amato; avere scritto; esser per amare, ἢ dover amare.* etc. Ὅτι δὲ ἡ ἀπλῇ ἀπαρέμφατος δὲν εἶναι ἐνεστῶτος χρόνου, δὲν εἶναι κἀμμία ἀμφιβολία, διότι, ὡς εἶδαμεν εἰς τὸ προηγούμενον κεφάλαιον, αὕτη εἶναι ὅλως δι' ὅλου ἀόριστος, καὶ δὲν ἔχει κἀμμίαν ἀναφορὰν οὔτε χρόνου, οὔτε προσώπου, οὔτε ἀριθμοῦ. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν σύνθετον, αὕτη μολονότι φαίνεται νὰ σημαίνει παρωχήμενον ἢ μέλλοντα χρόνον, μολοντοῦτο, ὅταν καλῶς τὴν ἐξετάσωμεν, θέλομεν ἰδεῖν, ὅτι καὶ αὕτη εἶναι ὅλως δι' ὅλου ἀόριστος, καὶ ἐπομένως, ὅτι εἶναι πάντοτε ἡ αὕτη ἀπαρέμφατος Ἑγκλισις· οὕτως ἂν εἴπω, *Credo di aver fatto mio dovere, quando ho consacrato il mio sangue per la libertà della patria, ἢ credero di aver fatto il mio dovere, quando avrò consacrato il mio sangue, etc.* μολονῶτι τὸ *aver fatto*, εἶναι παρωχημένου χρόνου, εἰς μὲν τὸ πρῶτον παράδειγμα ὡς πρὸς τὸν ἐνεστῶτα *credo*, εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὡς πρὸς τὸν μέλλοντα *crederò*, μολοντοῦτο ἡ ἀναφορὰ αὕτη τοῦ χρόνου δὲν ἐξηγεῖται ἀπὸ τὴν ἀπαρέμφατον *avere*, ἀλλ' ἀπὸ τὴν εἰς αὐτὴν προστιθεμένην μετοχὴν *fatto*, ἥτις ἀφ' ἑαυτῆς εἶναι, ὡς θέλομεν ἰδεῖν, παρωχημένου χρόνου. Ἐπομένως γίνεται δῆλον, ὅτι ἡ ἀπαρέμφατος κυρίως δὲν ἔχει χρόνους.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἐνίστε ἀντὶ τῆς ἀπαρεμφάτου δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν ἄλλην τινα Ἑγκλισιν, ὅθεν λέγομεν·

Conosio per esser innocente, καὶ Conosco che

son o innocente vi prego vi ascoltarini, —vi prego che ascoltiate.

Ἡ Ὅριστική Ἑγκλισις ἔχει ὅλους τοὺς ὀκτῶ χρόνους, διότινες τὴν ὀνομάζουσιν Ἑγκλισιν ἔξοχον.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι εἰς τὰς ἀμφιβύλους προτάσεις ὁ μὲν μέλλων αὐτῆς ἔχει σημασίαν ἐνεστώτους, ὡς, — *Quante ore saranno?* (πίσαι ὥραι νὰ ἦναι; δηλ. τί ὥρα εἶναι;)· ὁ δὲ προμέλλων, σημασίαν παρωχημένου, ὡς *credo che l'avrà scritta a quest' ora*, (νομίζω ὅτι τὴν ἔχει τώρα γραμμένην).

Τινὲς τὸν Γραμματικὸν συντάκτων θεωροῦν τὰς φράσεις, *son per fare; debbo fare; ho a fare*, καὶ τὰς τοιαύτας, ὡς ἐν ἄλλῳ εἶδος μέλλοντος τῆς ὁριστικῆς. Πλὴν αἱ τοιαῦται φράσεις δὲν ἐξηγοῦν ἀπλῶς τὸν χρόνον, ἀλλ' ἐξηγοῦν εἰσέτι τὸ παρὰ τῶν ῥημάτων *sono, debbo, ho*, κτλ. σημαζόμενον. Οὕτως ἡ φράσις, — *son per fare*, δὲν σημαίνει ἀπλῶς, *io farò*, ἀλλ' ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὴν, *son pronto*, ἢ *son disposto a fare*, δηλαδὴ δηλοῦ τὴν διάθεσιν, τὴν ὁποίαν ἔχω διὰ νὰ ἐργασθῶ.

Ὅταν ὁ λέγων ἦναι εἰς μόνος, φυσικῶς τῷ λόγῳ, ἐπρεπε νὰ μεταχειρίζομεθα τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ῥήματος, ἀλλ' εἰς τοὺς βραβύχρους αἰῶνας εἰσῆχθη ἡ συνήθεια, ἥτις διαρκεῖ μέχρι τοῦδε, ὥστε ὅταν αὐτὸς ὁ λαλῶν ἦναι, ἢ ἀντιπροσωπεύῃ ἐκλαμπρύνει ὑποκείμενοι νὰ βάλῃ εἰς χρῆσιν τὸ πρῶτον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ῥήματος. Κατὰ τὴν αὐτὴν ὡσαύτως ἐποχὴν εἰσῆχθη ἡ συνήθεια νὰ μεταχειρίζομεθα ἀντὶ τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου, τὸ δεύτερον πληθυντικὸν πρόσωπον· ἡ παράβασις δὲ τῆς συνθητικῆς ταύτης θεωρεῖται σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς σημερινὰς γλώσσας, ὡς

μέγα κατὰ χρηστοθείας ἔγκλημα. Μόνος δὲ οἱ ποιηταὶ εἶναι ἐλεύθεροι τῆς βαρβάρου ταύτης συνηθείας.

II Ὑποτακτικὴ ἔχει τέσσαρς χρόνους, ἕκαστος τῶν ὁποίων λαμβάνει διάφορον σημασίαν κατὰ τῆς περιστάσεως.

Ἐνεστῶτα, ὡς—sonon so chi tu sii ἂν ὁμῶς εἴπω,
— Desidero che domani tu sii più allegro, εἰς τὸ δεύ-
τερον τοῦτο παράδειγμα τὸ sii σημαίνει μέλλοντα χρόνον.

Παρατατικόν, ὡς—godèva che ei non fosse. Ἀλλ' ἂν εἴπω,—Se fosse ora qui il mio amico, lo avrei far ridere, — εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο τὸ, fosse εἶναι Ἐνε-
στῶτος χρόνου. Ἐὰν δὲ εἴπω,—tu voricste che domani tu fossi più bon vestito, εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο, τὸ fossi εἶναι μέλλοντος χρόνου. Ὁ Βουκάγος δὲ μετεχει-
ρίσθη τὸν χρόνον τοῦτον καὶ ἀντὶ παρακειμένου, ὡς—Man-
gia pane, il quale mostra, che egli seco recasse ἀντὶ recato abbia. (Bocc. 6. l. n. 7.).

Παρακείμενον, ὡς—Mi pare ch' egli sia stato jeri dame. Ἐὰν δὲ εἴπω,—Non partirò, senzà che primo non sia stato date, τὸ sia stato, ἐνῶ φανεροῦναι ἐνέρ-
γειν, ἥτις μέλλει νὰ γείνη, εἶναι ὁμῶς παρωχημένου χρό-
νου, ὡς πρὸς τὸ σημαινόμενον τοῦ partirò. Ὅθεν τινὲς ὀ-
νομάζουν τὸν χρόνον τοῦτον Παρακείμενον, καὶ ἐν ταύτῳ ἀ-
ναφορικὸν Μέλλοντα.

Ὑπερσυντελικόν, ὡς—Se tu fossi stato più, quàn-
to avresti schivato questa occasione. Ἀλλ' ἂν εἴ-
πω,—Vorrei che prima delmese venturo tu fossi
stato in Atene, εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο τὸ fossi stato
σημαίνει παρωχήμενον χρόνον κατ' ἀναφορὰν τοῦ ἐρχομένου
μηνὸς, εἰς τὸν ὁποῖον μέλλει νὰ γείνη ἡ πρᾶξις, ἀλλ' ὁμῶς

σημαίνει μέλλοντα χρόνον κατ' ἀναφορὰν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁμιλῶ.

Ἡ Ὑποθετικὴ ἔχει δύο χρόνους, οἱ ὅποιοι ὑπόκεινται εἰς τὰς αὐτὰς τροπολογίας τῶν τῆς Ὑποτακτικῆς.

Ἐνεστῶτα, ὡς, *Io sarei felice se i miei genitori fossero ancor vivi.* Ἀλλ' ἐὰν εἶπω, *Io sarei pronto di andare domani alla guerra se potessi,* εἰς τὸ παράδειγμα τοῦτο τὸ *sarei*, σημαίνει μέλλοντα χρόνον.

Παρωχήμενον, ὡς *sarei stato da te, s'io non avessi temutto di darti noja.* Ἐὰν ὅμως εἶπω, *gia da un gran pezzo io ti predissi che saresti stato burlato da coloro,* εἰς τὸ ὅποιον παράδειγμα τὸ *saresti stato*, εἶναι παρωχημένου χρόνου, κατ' ἀναφορὰν τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁμιλῶ, μέλλοντος δὲ, κατ' ἀναφορὰν τῆς σημασίας τοῦ *predissi*.

Οἱ Γραμματικοὶ συνειθίζουσιν νὰ διακρίνουν δύο χρόνους εἰς τὴν Προστακτικὴν ἔγκλισιν· δηλαδή τὸν Ἐνεστῶτα ὡς —*sii più Prudente*, καὶ τὸν μέλλοντα, ὅστις εἶναι ὁ αὐτὸς μετὰ τὸν τῆς Ὀριστικῆς, ὡς —*domani tu sarai in carcere.* Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος χρόνος ἐξηγεῖ τὴν προσταγὴν μὲ μεγαλητέραν τινὰ ἔμφασιν.

Φυσικῶ δὲ τῷ λόγῳ ἡ Προστακτικὴ Ἐγκλισις δὲν ἔχει Ἐνεστῶτα χρόνον, διότι τὸ προσταζόμενον ἔπεται πάντοτε μετὰ τὴν προσταγὴν, καὶ ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ εἰμὴ ἔπειτα ἀπὸ αὐτῆν.

Παρατηρητέον εἰσέτι, ὅτι ἡ Προστακτικὴ Ἐγκλισις δὲν ἔχει πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον, διότι δὲν προσταζόμεν τὸν θιόν μὴς ἑαυτὸν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περὶ Μετοχῆς, καὶ Συνοχῆς ἤτοι Γερουνδίου.

Εἶδαμεν ἤδη, ὅτι ἕκαστον οὐσιαστικὸν ῥῆμα ἐμπεριέχει τὴν ἔννοιαν τοῦ ῥήματος εἰμὶ καὶ τινος ἐπιθέτου. Τὸ ἐπίθετον λοιπὸν, τὸ ὁποῖον ἐμπεριέχεται εἰς τὸ οὐσιαστικὸν ῥῆμα, καλεῖται *Μετοχή*, διότι μετέχει τῆς φύσεως τοῦ ῥήματος τε καὶ τοῦ ἐπιθέτου. Μετέχει μὲν τοῦ ἐπιθέτου, διότι πρῶτον μὲν χρησιμεύει εἰς τὸν σχηματισμὸν ὅλων τῶν συνθέτων τοῦ ῥήματος χρόνων, δεύτερον δὲ, διότι δύναται, ὡς αὐτὸ τοῦτο, νὰ ἔχῃ ἀντικείμενον.

Οἱ περισσότεροι τῶν Γραμματικῶν διακρίνουσιν δύο εἰδῶν μετοχάς· δηλαδὴ ἐνεστώτος χρόνου, ὡς, *amante*, (*ἀγαπῶν*), καὶ παρωχημένου, οἷον *amato* (*ἠγαπημένος*). Τινὲς ὁμῶς προσθέτουσιν καὶ τὴν τοῦ μέλλοντος χρόνου, οἷον, *nascituro*, *futuro*, καὶ ὅλας τὰς εἰς *uro* ληγούσας. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν εἰρημένων δύο λέξεων, δηλ. *nascituro* καὶ *futuro*, ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει ἄλλας τοιαύτας λέξεις, καὶ ἐπαμένως ὅλαι αἱ εἰς *uro* μετοχαὶ εἶναι σαφέστατοι Λατινισμοὶ, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἀποφεύγῃ, ὅστις θέλει νὰ μιλῇ ὀρθῶς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν.

Φυσικῶς δὲ τῷ λόγῳ αἱ μετοχαὶ δὲν ἐξηγοῦν χρόνον, διότι ὅλαι αἱ μετοχαὶ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἐπίθετα τροπολογοῦντα οὐσιαστικὸν τι ὄνομα, δηλ. ὡς ἀπαρτίζουσαι εἰς αὐτὸ τὴν παρὰ τινος ῥήματος ἐξηγουμένην ἐνέργειαν. Οὕτως ἐὰν εἴπω, *Pietro è amante*, ἀπαρτίζω εἰς τὸν Πέτρον τὴν παρὰ τοῦ ῥήματος δηλουμένην ἐνέργειαν. Ἐπομένως ἡ μετοχὴ *amante* δὲν ἐξηγεῖ ἀφ' ἑαυτῆς χρόνον, ἀλλὰ τροπολογεῖ τὸ οὐσιαστικὸν *Pietro* μὲ τοιαύτην ἀναφορὰν

χρόνου, ὁποῖον ἐξηγεῖ τὸ πρὸ αὐτῆς εὐρυσκόμενον ῥήμα, ὅθεν ὁσάκις ἀλλάσσει ὁ χρόνος τοῦ πρὸ αὐτῆς ῥήματος, ἀλλάσσει καὶ ἡ δηλούμενη ἀναφορὰ τοῦ χρόνου. οἶον, *Pietro è, fù, sarà, etc. a amante*. Καὶ ταῦτα περὶ τῶν εἰς ante ληγουσῶν μετοχῶν.

Περὶ δὲ τῶν εἰς το ληγουσῶν μετοχῶν παρατηρητέον πρότερον ἔνν παράγωνται ἀπὸ ἐνεργητικῆς, παθητικῆς, ἢ καταστατικῆς ῥήματα.

Εἰς τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα αἱ εἰς το λήγουσαι μετοχαὶ ἐμπεριέχουν καὶ τὴν τοῦ χρόνου ἀναφορὰν, πλὴν αὕτη ἀναφύεται πάντοτε εἰς τὸ παρελθόν· οὕτως ἔνν εἶπω, — *scritto, letto, etc.* αἱ μετοχαὶ αὗται δὲν σημαίνουν, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος γράφεται, ἢ ἀναγινώσκεται ὥρα, ἀλλ' ὅτι εἶναι ἤδη γραμμένον, ἢ ἀναγνωσμένον. Ὅθεν εἶναι σαφές, ὅτι ἡ ἀναφορὰ αὕτη δὲν κρέμεται ἀπὸ τοῦ τοῦ ῥήματος χρόνου· ἐπομένως δὲ ὁποῖου δήποτε χρόνου καὶ ἂν ᾖναι τὸ πρὸ τῆς μετοχῆς εἰριζόμενον ῥήμα, ἢ σημαίνον, ἀναφορὰ μένει πάντοτε παρωχημένη, ἢ ἀπολύτως, ὡς, — *ho scritto, ho letto, ἢ σχετικῶς, ὡς, avrò scritta la lettera quando partirà il corriere*· εἰς τὸ ὁποῖον παράδειγμα τὸ σημαίνον τῆς μετοχῆς *scritta* εἶναι μὲν παρωχημένου χρόνου, ἀλλὰ κατ' ἀναφορὰν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ Ταχυδρόμου.

Λι τῶν παθητικῶν ῥημάτων μετοχαὶ, ἐπειδὴ φανερόνουν ἀπλῶς τὸ πᾶν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος, διὰ τοῦτο ἡ σημαίνον ἀναφορὰ κρέμεται ἀπὸ τοῦ χρόνου τοῦ πρὸ αὐτῆς ῥήματος *essere*. Οὕτως ἔνν εἶπω *Pietro è amato*, εἶναι ἐνεστώτος χρόνου· *era amato*, παρκατατικοῦ· *era stato amato* ὑπερδυτελικοῦ· *sarà amato*, μέλλοντος κατλ.

Αἱ ἐκ τῶν καταστατικῶν ῥημάτων τελευταίον παραγόμε-
 ναι μετοχαὶ ἐμπεριέχουν, ὡς αἱ ἐκ τῶν ἐνεργητικῶν, τὴν ἀ-
 ναφορὰν τοῦ χρόνου, ἥτις δὲν ἀναφέρεται πάντοτε εἰς τὸ
 παρελθόν, ὡς εἰς τὰς παραγομένας μετοχὰς ἐκ τῶν ἐνερ-
 γητικῶν ῥημάτων. ἐπομένως ἡ ἀναφορὰ αὕτη δὲν κρέμνεται
 ἀπὸ τὰ πρὸ αὐτῶν εὐρισκόμενα ῥήματα. Οὕτως ἐὰν εἴπω,
mi son pentito, ho dormito, è corso, etc. τὰ πα-
 ρὰ τῶν μετοχῶν σημαινόμενα εἶναι παρωχημένου χρόνου ἐν ᾧ
 τὰ πρὸ αὐτῶν προηγούμενα ῥήματα εἶναι ἐνεστώτος.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁσάκις ῥήμα τι δύναται νὰ ἔχη ἀν-
 τικείμενον, ἢ ἄρθρον, εἴτε πλάγιον, ἐμπορεῖ ὡς ἄλλως νὰ τοῦ ἔχη
 καὶ ἡ παρ' αὐτοῦ παραγομένη μετοχή· ὅθεν λέγουμεν, —
tenere in mano la preda, καὶ ἀναγινώσκουμεν εἰς τὴν
Βοκκάκιον, — *tenente nelle sue mani la preda*,
tanto seguita. Οἱ παλαιοὶ τῆς Ἰταλίας συγγραφεῖς μι-
 μνήμενοι τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν μετεχειρίζοντο συχνάκις
 τὰς εἰς νῆτε ληγούσας μετοχὰς, πλὴν οἱ σημερινοὶ τὰς συ-
 νειθίζουσιν πολλὰ σπανίως.

Θεωροῦντες δὲ τινες τῶν Γραμματικῶν, ὅτι τὴν σήμερον
 δὲν εἶναι τόσον εἰς χρῆσιν αἱ εἰρημέναι μετοχαὶ, προτείνουν
 νὰ μεταχειριζώμεθα ἀντ' αὐτῶν τὰς συνοχὰς. Ἐπρεπεν ὅμως
 νὰ παρατηρήσουν, ὅτι τὸ προτεινόμενον δὲν δύναται νὰ γείνη,
 διότι τὰ δύο ταῦτα ἤδη τῶν λέξεων ἔχουσιν ὅλως διόλου
 διαφορετικὴν σημασίαν. Καὶ τῷ ὄντι, ἡ μὲν μετοχὴ εἶναι
 ἐπίθετόν τι, τὸ ὅποιον τροπολογεῖ οὐσιαστικόν τι, καὶ ἡ παρ'
 αὐτῆς σημαινόμενη ἐνέργεια, ἡ παύσις, θεωρεῖται ὡς ἰδιότης
 τοῦ ὑποκειμένου. Οὕτως ἐὰν εἴπω — *Pietro è gente*,
 εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ εἴλεγον, — *Pietro che legge*. Ἡ δὲ
 συνοχὴ φανερώνει περίστασιν τινα, ἥτις συνυπάρχει μὲ τὴν
 παρὰ τοῦ ῥήματος δηλουμένην ἐνέργειαν, ἢ κατάστασιν, αὐ

τως ἂν εἶπω — *Pietre leggendo*, εἶναι ὡς νὰ ἔλεγον,
— *Pietro mentre legge*, ἢ *nell' atto che legge*. εἰς.

Ἐνίοτε δὲ ἡ συνοχὴ σημαίνει ἐνέργειάν τινα γενομένην
πρὸ τῆς σημαινομένης παρὰ τῆς τοῦ κυρίου ῥήματος φράσε-
ως, ὡς — *Avendo scorse tutte le Cicladi passò*
in Atene· εἰς τὸ ὅποιον παράδειγμα ἡ συνοχὴ *avendo se-*
orse δηλοῖ ἐνέργειαν ἤδη ἐκτελεσμένην, ἐν ᾧ ἐγίνετο ἡ πα-
ρὰ τοῦ ῥήματος *passò* σημαινομένη, ὅθεν καὶ θεωρεῖται.
ὡς παρῳχημένου χρόνου, ἐν ᾧ ἡ ἄλλη λαμβάνεται ὡς ἐνε-
στῶτος.

Προηγεῖται δὲ ἐνίοτε τῆς συνοχῆς ἡ πρόθεσις *in*, ὡς —
In vedendo l'amico, l'ho abbracciato· εἰς τὸ ὅ-
ποιον παράδειγμα ἡ συνοχὴ *vedendo* φανερώνει μὲ μεγα-
λητέραν τινὰ διάκρισιν τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν εἶδα τὸν φίλον.
Παρατηροῦν δὲ οἱ Γραμματικοί, ὅτι ἡ συνοχὴ, προηγουμέ-
νης τῆς προθέσεως *in*, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀπαρέμφατον, ὡ-
τως *in vedendo*, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν *nel vedere*.

Ἄλλ' εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἡ ἀπαρέμφατος ἰσοδυνα-
μεῖ μὲ οὐσιαστικὸν ὄνομα, ἐπομένως δὲ ἀφ' οὗ ἡ συνοχὴ ἰ-
σοδυναμεῖ μὲ τὴν ἀπαρέμφατον, δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι
ἰσοδυναμεῖ καὶ μὲ τὸ ἰσοδύναμον οὐσιαστικὸν τῆς ἀπαρεμ-
φάτου.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἀντὶ τῆς συνοχῆς συνειθίζεται ἐνίσ-
τε ὁ ἐνεστώς, ἢ παρατατικὸς τῆς ὀριστικῆς μετὰ τοῦ ἐπιρρή-
ματος *mentre*, ἢ ὅποιος δὴποτε ἄλλος χρόνος μετὰ τοῦ *se*
συνδέσμου, ἢ τελευταῖον ἡ ἀπαρέμφατος μετὰ τῶν λέξεων
nel, καὶ *col*. ὅθεν λέγομεν :

Legendo la vostra, let- καὶ Mentre leggeva-
tera, feù questa riflessione. la vostra lettera feci
questa riflessione.

Passando da voi vi chiamerò—Mentre passo da voi, vi chiamerò.
 Potendo verrò —Se posso verrò.
 Volendo avrebbe potuto. —Se avesse voluto avrebbe potuto.
 Insegnando s'impara. —Coll' insegnare s'impara.
 Cogliendo i fiori fu punta—Nel coglier i fiori fu punta da insetto velenoso. insetto velenoso

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ συζυγιῶν τῶν ῥημάτων.

Ὁ Κανονικὸς τρόπος, κατὰ τὸν ὁποῖον μεταβάλλομεν τὴν κατάληξιν τῶν ῥημάτων, διὰ τὰ παρασταίνωμεν τὰς ἑγκλίσεις καὶ τοὺς χρόνους αὐτῶν, ὀνομάζεται συζυγία. (125).

Ἐκτὸς ὅτι ἡ ἀπαρέμφατος ἑγκλισις παρασταίνει, ὡς εἶδα μεν, τὸ σημαινόμενον τοῦ ῥήματος εἰς τὴν μεγαλητέραν αὐτοῦ ἀπλότητα, αὕτη εἶναι τρόπον τινὰ καὶ ῥίζα τοῦ ῥήματος, διότι ἀπὸ αὐτὴν προέρχονται αἱ λοιπαὶ ἑγκλίσεις. Αὐτὴν λοιπὸν τὴν ἑγκλισιν, ὡς πρωτίστην πάντων, πρέπει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψιν εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν συζυγιῶν.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὅλαι αἱ ἀπαρέμφατοι τῶν Ἰταλικῶν ῥημάτων λήγουν εἰς are, ere, ἢ ire, διὰ τοῦτο λοιπὸν καὶ εἰς τρεῖς συζυγίας δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν ὅλα τὰ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ῥήματα.

Οἱ περισσότεροι ὅμως τῶν τεχνογράφων θεώρουντες, ὅτι ἡ εἰς ere κατάληξις εἰς τινὰ μὲν ῥήματα εἶναι βραχεῖα, εἰς

τινα δὲ ἄλλα μακρὰ, διαιροῦν τὰ εἰς εἰς, λήγοντα ῥήματα εἰς δύο συζυγίας· ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι ὅλως δι' ὅλου περιττή, διότι εἰς ὅλην τὴν κλίσιν τῶν ῥημάτων δέν ὑπάρχει καμμία διαφορὰ· ἐκτός δὲ τούτου, ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς εἰς μακρὸν ληγόντων ῥημάτων εἶναι πολλὰ μικρός.

Πρὸ τοῦ δὲ προχωρήσωμεν παραιτέρω πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐκ τῶν τοῦ ῥήματος χρόνων τινὲς μὲν εἶναι ἅπλοϊ, παραγόμενοι ἀπὸ τὴν ἀπαρέμφατον, ἄλλοι δὲ σύνθετοι σχηματίζόμενοι ἀπὸ τὴν εἰς ἰο μετοχὴν, καὶ ἀπὸ ἑτερόν τι ῥῆμα καλούμενον ἕνεκα τούτου βοθητηκόν. Ὅρα καὶ τὸν ἀκόλουθον πίνακα.

Πίναξ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος.

Ἀπαρέμφατος	ἅπλοῦς.	Πετοχή. Συνοχή	ἅπλῃ.
	σύνθετος		σύνθετος.
Ὀριστική.	χρόνοι ἅπλοϊ	Ἐνεστώς.	
		Παρατατικός.	
		Παραφχήμενος. τετελεσμένος.	
		Μέλλων.	
ὑποτακτική	χρόνοι ἅπλοϊ	Παρακείμενος.	
		ὑπερσυντελ. προσδιορισμένος	
	— σύνθ.	ὑπερσυντελ. ἀόριστος.	
		Προμέλλων.	
ὑποθετικός	χρόνοι ἅπλοϊ	Ἐνεστώς.	
		Παρατατικός.	
	— σύνθ.	Παρακείμενος.	
		ὑπερσυντελικός.	
ὑποθετικός	χρόνοι ἅπλοϊ	Ἐνεστώς.	
	— σύνθ.	Παραφχήμενος.	

Προστακτική. { χρόνοι ἄπλοι { Ἐνεστώς.
Μέλλον.

Τὰ βοηθητικά δὲ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ῥήματα εἶναι δύο δηλαδή τὸ *essere* (εἶμι) καὶ τὸ *avere* (ἔχειν) (126). Δὲν δυνάμεθα ὁμῶς νὰ μεταχειριζώμεθα ἀδιαφόρως τὸ ἐν ἀντὶ τοῦ ἄλλου.

A. Τὸ *essere* εἶναι εἰς χρῆσιν εἰς τὰ παθητικὰ ῥήματα, ὡς — *f ù-scritta la lettera*; *f ù insegnato il disprezzo delle ricchezze*. Τὸ δὲ *avere*, εἰς τὰ ἐνεργητικά, ὡς — *ho scritto la lettera*.

B. Ἐκ τῶν καταστατικῶν ῥημάτων ἄλλα μὲν ἀπαιτοῦν τὸ *avere*, ἄλλα δὲ τὸ *essere*. Ὅσα φανερόνουν τρόπον μᾶλλον τῆς ὑπάρξεως, παρὰ ἐνέργειάν τινα, ἀπαιτοῦν τὸ *avere*, ὡς — *h o dormito*; *h a riposato*. etc. Ὅσα δὲ ἐκ τοῦ ἐνατίου φανερόνουν ἐνέργειαν μᾶλλον, παρὰ τρόπον τῆς ὑπάρξεως, ἀπαιτοῦν τὸ *essere*, ὡς — *S o n o venuto*; *è andato*. etc. Τὰ μὲν πρῶτα δηλοῦντα τὴν τοῦ ὑποκειμένου κατάστασιν δὲν ἔχουν ἀνάγκην τοῦ *essere*· τὰ δὲ ἄλλα ἐπειδὴ φανερόνουν ἐνέργειαν μᾶλλον, παρὰ κατάστασιν, ἀπαιτοῦν τὸ *essere*, διὰ νὰ δηλώσουν, ὅτι ἡ σημαινομένη ἐνέργεια μένει εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον τροπολογοῦσα τὸν τρόπον τῆς ὑπάρξεώς του. Εἰς τοὺς παλαιοὺς ὁμῶς εὐρίσκομεν ἐνίοτέ τινα παραδείγματα, τὰ ὅποια ἀντιθαίνουν εἰς τὸν κανόνα τοῦτον: οἷον *Già buona pezza goduti n' è r a n o*. (Bocc. G. 4, n, 3.), ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τὰ μιμώμεθα.

Γ'. Ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν Πάρμα ἐκδοθείσης λελογισμένης Γραμματικῆς (127) παρατηρεῖ, ὅτι τινὰ ἐκ τῶν καταστατικῶν ῥημάτων εὐρισκόμενα μόνον, ἢ μὲ ὄνομα προηγούμενης προθέσεως ἀπαιτοῦν τὸ *essere*, ὡς — *S o n fuggi-*

to; ἢ son fuggito dai ladri; è corso per lungo tratto, non ci son vivuta in vano io no. Εὐρίσκομενα δὲ μετὰ ὀνόματος μόνου, ἄνευ προθέσεως, ἀπαιτοῦν τὸ avere, ὡς— h o fuggito i ladri, h a corso lungo tratto, ha vivuto molti anni. etc.

Εἰς τοὺς συγγραφεῖς ὅμως εὐρίσκομέν τινα παραδείγματα, τὰ ὅποια δὲν συμμορφόνονται μετὸν κανόνα τοῦτον. Οὕτως ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Βοκκάκιον, — Sentendo Arriguccio esser corso dietro a Roberto. (B. G. 4, n, 8.) — καὶ— A vendo corso [dietro all' amante suo (Id. 16.).

Δ'. Εἰς τῶν καταστατικῶν ῥημάτων, ὅσα φέρουσι τὰ προσωπικὰ ὀνόματα, mi, ti, ci, vi, si, (128) ἀπαιτοῦν τὸ essere, ὡς— io mi son o coricato. etc.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τὸ avere, λαμβάνεται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ essere, ὡς— Quante miglia ci ha? H accene più di millanta. (Bocc. G. 8, n, 3).

Ἐπειδὴ δὲ μεταξὺ τῶν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης λέξεων, κυρίως δὲ μεταξὺ τῶν ῥημάτων, τινὲς μὲν εἶναι πεπαλαιωμένοι, διότι δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν εἰμὴ παρὰ τοῖς παλαιοῖς συγγραφεῦσι, τινὲς δὲ ποιητικαὶ, διότι τὰς συνειθίζουν μόνον οἱ ποιῆται καὶ ἄλλαι ἡμαρτημένοι διότι δὲν εἶναι σχηματισμένοι κατὰ τοὺς ὀρθοὺς κανόνας τῆς Γραμματικῆς, διὰ τοῦτο θέλομεν διαιρέσειν τὰ ῥήματα εἰς πέντε στήλας, καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην στήλην θέλομεν καταχωρήσειν τὰς κοινὰς λέξεις, δηλαδὴ ἐκείνας, τὰς ὁποίας μεταχειρίζονται οἱ σημερινοὶ σοφοὶ καὶ εἰδήμονες τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, εἰς δὲ τὴν δευτέραν τὰς πεπαλαιωμένας, εἰς δὲ τὴν τρίτην τὰς ποιητικὰς, εἰς δὲ τὴν τετάρτην τὰς ἡμαρτημένας, καὶ τελευταῖον εἰς τὴν πέμπτην τὴν Ἑλληνικὴν αὐτῶν ἐξήγησιν.

Ἀκολουθοῦντες δὲ τὸ τοῦ σοφοῦ Κομπαγονίου (129)
 παρὰδειγμα θέλομεν διακρίνειν μὲ ἓνα ἀστερίσκον α'. τὰς
 τῶν πεπαλαιωμένων ἀξίας ἢ διὰ τὴν εὐφωνίαντων, ἢ διὰ ἄλ-
 λους ἱκανοὺς λόγους, νὰ ἐμβοῦν πάλιν εἰς χρῆσιν εἴτε εἰς τὸ
 πεζὸν εἴτε εἰς τὸ ποιητικόν. β'. τὰς μετὰ τὸ τῶν ποιητικῶν
 ἱκανὰς τοῦ νὰ τὰς μεταχειριζώμεθα καὶ εἰς τὸ πεζόν.

		Κοινόν.	Ἀπαραχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Παραρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρατατι- κό.	ένιχ.	era: ero. eri.	.	.	.	ἤμην. κ. τ. λ.
	πληθ.	erāmo. eravate. erano.	eram: savamo erate: savate.	.	eravassimo.	
		Fui. Fosti. Fu.	Fu. Fusti: fostu. Fue.	.	.	ἐστάθην κ. λ.
παρωχημέ- τετέλεσμέ.	ένιχ.	Fummo. Foste. Furno.	.	.	Fussimo: foss. Fosti: fusti. Fuoro.	
	πληθ.	Sono stato. Sei stato. È stato.	* Fuste. Funno.	Furo: fur. fur- no foro.	.	ἔχω σταθῆν. κ. τ. λ.
		Siamo stati. Siate stati. Sono stati.	.	.	.	
παρακείμε- ν.	ένιχ.		.	.	.	
	πληθ.		.	.	.	

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἑμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Προμέλλ.) πληθ. Ἑποτακτική. ένιχ. ένεστώς. πληθ. ένιχ. Παρατατι- χός. πληθ.	Saremo. Sarete. { statì. Saranno. Sia. Sii: ἤ tu sia. Sia: ἤ tu sia. Siamo. Siate. Siano. Fossi. Fossi. Fosse. Fossino. Foste. Fossero.	*Sieno. *Fussi. *Fussi: fostù. *Fusse: fossi. *Fussimo. *Fuste. *Fussero: fos- sono.	Siino. Fusti: fosti. Fusseno: fos- sono.	Νά ἤμαι. κ.λ. Νά ἤμην. κ.λ.

Κοινόν.	Ἀπὸρραχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Sia.				
Sii } stato.				
Sia.				Νὰ ἔχω σταθῇ. κ.λ.
Siamo.				
Siate } stati.				
Siano.				
Fossi.				
Fossi } stato.				Νὰ εἶχα σταθῇ. κ.λ.
Fosse.				
Fossimo.				
Foste } stati.				
Fossero.				
Sarei.		Forà: Saria.	Sare.	
Saresti.			Sare.	
Sarebbe.		* Saria: fora.	Sarebbero: sariam.	Ἦθελα εἶσθαι κ.λ.
Saremmo.			Saresti.	
Sareste.				
Sarebbero.		Forano: * Sario: sario.		

ένιχ.

πληθ.

ένιχ.

πληθ.

ένιχ.

πληθ.

Παραχ.

ὑπερσυντ.

ὑποθετικῇ.

ἐνεσπώς.

Κοινόν.	Ἀπηργασιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληγνικόν.
ένιχ. πληθ. Παρωχά- μενος. Προσταχτιμή. Ένεστώς. Μέλλων.	Sarei Saresti stato Sarebbe Saremmo Sareste stati. Sarebbero Sii tu. Sia egli. Siamo noi. Siate voi. Siano eglino. Sarai tu. Sarà egli. Saremo noi. Sarete voi. Saranno egli- no.	• •		

* Sieno.

Παρατηρήσεις εἰς τὸ βοηθητικὸν essere.

Τινὲς τῶν τεγνογράφων θεωροῦν τὴν λέξιν *futuro*, ὡς μέλλοντα χρόνον τῆς ἀπαρεμμάτου ἐγκλίσεως, ἴσως κατὰ μίμησιν τοῦ Λατινικοῦ *futurum esse*· πλὴν ἡ λέξις αὕτη δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν, εἰμὲν ὡς ἐπίτετον.

Ἀντὶ τῆς ἀπηρεχαιωμένης μετοχῆς *essente*, τινὲς τῶν νεωτέρων συνεπιθεῖν τὴν συνοχὴν *essendo*. (132) Ἀντὶ δὲ τῆς ὡσαύτως ἀπηρεχαιωμένης *essuto*, ἢ *issuto*, εἶναι εἰς χρῆσιν ἡ μετοχὴ *stato*.

Τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τῆς ὀριστικῆς ἐ, ἐνίοτε συνενώνεται μὲ τὰ μόρια *mi, ti, ci, vi, ne*· εἰς τὴν ὁποίαν περὶπτωσιν διπλασιάζεται τὸ σύμφωνον τῶν εἰρημένων μορίων, ὡς *emmi, etti*, etc. *Eccì di questi macigni sì gran quantità*, (Bocc. nov. 63).

Τὰ ἀπηρεχαιωμένα *semo, sete*, τὰ ὁποῖα ἀκόμη τὴν σήμερον συνεπιθεῖται ὁ ἀπλοῦς λαὸς, φαίνεται ὅτι ἔγιναν ἐκ τῶν Λατινικῶν *sumus, estis*, καὶ ὅτι μετὰ ταῦτα μετετράπησαν εἰς τὰ *siamo, siete*.

Τὸ *fostù*, ἔγινε κατὰ συναίρεσιν ἐκ τοῦ ῥήματος *fosti*, καὶ τοῦ προσωπικοῦ ὀνόματος *tu*, ὅθεν καὶ εὐρίσκεται ἐνίοτε ἀντὶ τοῦ *tu fosti*, ὡς — *Già non fostù nudrita in piume al rezzo*, (Petr. son. 105).

Τινὲς λέγουν, ὅτι τὰ *fia, fie, fiano, fieno*, νὰ ᾔναι λείψανά τινος ἀγνώστου παλαιοῦ ῥήματος· πιθανώτερον ὅμως φαίνεται, ὅτι αὐτὰ ἔγιναν ἐκ τοῦ Λατινικοῦ παθητικοῦ ῥήματος *fio*.

Ὅταν διὰ τῆς προστακτικῆς ἐγκλίσεως θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν ἐναντίαν σημασίαν, τότε προτίθεται τοῦ ῥήματος τὸ ἀρνητικὸν *non*, οἷον, *non sii*, etc. εἰς τοιαύτην δὲ περιπτωσιν μεταχειρίζονται συχνάκις οἱ Ἰταλοὶ τὴν ἀπαρεμμάτον μὲ τὸ ἀρνητικὸν *non*, ἀντὶ τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς προστακτικῆς: ὡς — *non essere*, ἀντὶ *non sii*· τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται εἰς ὅλα τὰ Ἰταλικά ῥήματα.

AVERE, ἔχειν.

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἑμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Ἀπαρέμγατος. { ἀπλῆ. Σύνθετος. Μετοχή. { εἰς nte. — to. Συνοχή. { ἀπλῆ. Σύνθετος. { Οριστική.	Avere. Avere avuto. Avente. Avuto. Avendo. Avendo avuto Io ho. Tu hai. Egli ha. Noi Abbiamo. voi avete. Eglino hanno	 Abbo: aggio : ajo: hoe. hone Hae: hane. * Avemo : avi- amo.	 Ave. Abbiamo : ae- Aete. (mo.	ἔχειν. ἔχων. ἐσχημένος.

ἐνικός. πληθυντ.

ἑνεστώς.

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμεροτῆμενον.	Ἑλληνικόν.
Aveva.	Ave'.	Avea.	Avava.	εἶχον. κ. λ.
Avevi.	Avei.	Avea: avia.	Avie.	
Aveva.	Aveamo: abbi- avamo.	.	Avavamo.	
Avevamo.	Aveate.	.	Avavate: Avevi	
Avevate.	.	Avieno: * ave- ano.	Avavano: ave- vono.	
Avevano.	.	.	Avei: avetti.	ἔλαβα κ. λ.
Ebbi.	Ei: hei: ahei.	.	Avè: avette.	
Avesti.	.	.	Ebbamo.	
Ebbe.	Ebbino.	.	Avesti.	
Avemmo.	.	.	Ebbano.	
Aveste.	Ebbono: abet- tono: cbbeno.	.	.	
Ebbero.	.	.	.	
Ho avuto. etc	.	.	.	ἔχω λάβειν, ἢ ἔχω εἰλημμένα.
Ebbi avuto. etc.	.	.	.	

Παρατατι- κός.	ἐνιχ.	πληθ.	Παρακείμ.	ἐνιχ.	πληθ.	ἐνιχ.	ὑπερσυντελ. προσδιορισ- μένος.	ἐνιχ.

	Κοινόν.	Ἀπερχομένον.	Ποιτικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Μέλλων.	Avrò.	* Averò: avò.	.	Averoc;	θέλω ἔχειν. κ. λ.
	Avrai.	* Averai: avai.	.		
	Avrà.	* Averà: avà.	.		
	Avremo.	* Averemo: a- vemo.	.		
Προμέλλων.	Avrete.	* Averete: avete	.	.	θέλω ἔχειν εἰλημέ- μένα.
	Avranno.	Averanno: a- vanno.	.	.	
	Avrò avuto. etc.	.	.	.	
Ἑποτακτική.	Abbia.	* Aggia.	.	.	Nà ἔχω, κ. λ.
	Abbia i, abbi.	* Aggi.	.	.	
Ἐνεστώς.	Abbia.	.	.	Abbi.	
	Abbiamo.	.	.		
	Abbate.	Aviate. Aggia- te.	.	Abbino.	
	Abbiano.	* Aggiano.	.		

	Κοινόν.	Ἀπὸρροχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρατατ.	Avessi.	• • •	• • •	• • •	νὰ εἶχον κ.λ.
	Avessi.	• • •	• • •	• • •	
	Avesse.	• • •	• • •	• • •	
	Avessimo.	• • •	• • •	• • •	
	Aveste.	• • •	• • •	• • •	
Παρακείμ.	Avessero.	*Avessono *A- (vessino).	• • •	• • •	νὰ εἶχ ^ω εἰλημμένα
	Abbia avuto, etc.	• • •	• • •	• • •	νὰ εἶχ ^ω αἰλημμένα
	Avessi avuto, etc.	• • •	• • •	• • •	ἤθελεν εἶχ ^{ειν} κ.λ.
Ἐπερσυντελ.	Avrei.	*Averei: averi- (a:arei:aria:)	Avria.	• • •	
	Avresti.	• • •	• • •	• • •	
	Avrebbe.	*Averebbe: a- (veria: aria).	*Avria.	• • •	
Ἐνεστώς.	Avremmo.	• • •	• • •	• • •	
	Avreste.	• • •	• • •	• • •	
	Avrebbero.	Averebbero: a-	*Avriano: a-	Avrebbero: avriano: avri (emo.	

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρωχήμε- νος.	Avrei. avuto. etc.			Ἡθελα εἶ- χεν, κ.λ.
Προσταχτική.	Abbi tu.			λημένα, κ.λ.
Ἐνεστώς.	Abbia egli. Abbiamo noi. Abbiate voi. Abbiano egli- no.		Abbino.	ἔχε, κ.λ.
Μέλλων.	Avrai tu. Avrà egli. Avremo noi. Avrete voi. Avranno egli- no.			Θέλεις εἶχεν, κ.λ.

Παρατηρήσεις εἰς τὸ βοηθητικὸν avere.

Ἀντὶ τῆς μετοχῆς *avente* πολλοὶ τῶν νεωτέρων μεταχειρίζονται τὴν συνοχὴν *avendo*. Τὰ *abbiente*, *abbiuto*, *aggio* etc. παράγονται ἐκ τῶν παλαιῶν ἑλλειπτικῶν ῥημάτων, *abbo*, *aggio*.

Τὸ *ha*, ἐννóνεται ὡς τὸ *è*, μὲ τὰ μόρια, *mi*, *ti*,¹ *ci*, *si*, *ne*, καὶ εἰς τὴν ἑνωσιν ταύτην διπλασιάζεται ὡσαύτως τὸ σύμφωνον τοῦ μορίου, ὡς — *È gita al Cielo; ed ha m-mi atal condotto*. (Petr. son. 247).

Τὸ *avea*, καὶ *aveano*, ἀντὶ τοῦ *aveva*, καὶ *avevano* εἶναι ἄχρηστα καὶ εἰς τὸ ποιητικὸν καὶ εἰς τὸ πεζόν.

ΚΕΦ. Θ'. Παραδείγματα τῆς Πρώτης Συζυγίας. — Lod-are έπαινῶν.

	Κοινόν.	Ἀπὸρχαυόμενον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Ἀπαρέμψατος.					
Ἀπλῆ.	Lodare.				Ἐπαινεῖν.
Σύνθετος.	Avei lodato.				
Μετοχή.					
Εἰς nte.	Lodante.				Ἐπαινῶν.
Εἰς to.	Lodato.				Ἐπηνεμέσος.
Συνοχή.					
Ἀπλῆ.	Lodando.				
Σύνθετος.	Avendo lodato.				
Οριστική.					
	Lodo.				Ἐπαινῶ, κ.λ.
	Lodi.				
	Loda.				
	Lodiamo.	Lodamo.			
	Lodate.				
	Lodano.			Lodono.	
Ἐνεστώς					

ἐνιχ.

πλῆθ.

	Κοινόν.	Ἀπηργασμένον.	Ποητικόν.	Παρηρημένον.	Ἑλληνικόν.
Μέλλων.	Loderò.	Loderaggio: lo-	.	Lodarò: loder-	θέλω ἐπαινέσειν. κ.λ.
	Loderai.	derabbo: lode-	.	(rò).	
	Loderà.	Loderae. (roe.	.	Lodara: loder-	
	Loderemo.	.	.	Lodaremo. (rà	
	Loderete.	.	.	Lcdarete.	
Προμέλλων.	Doderanno.	.	.	Lodaranno.	
	Avrò lodato. etc.	.	.	.	θέλω ἔχειν ἐπηνυ- μένα. κ.λ.
Υποτακτική.	Lodi.	.	.	.	
Ἐνεστώς.	Lodi.	.	Lode.	.	Nà ἐπαινῶ. κ.λ.
	Lodi.	.	Lode.	.	
	Lodiamo.	.	.	.	
	Lodiate.	.	.	.	
	Lodino.	.	.	.	

Κοινόν.		Ἀπὸ ἡρχαυομένου.		Ποιητικόν.		Ἑμαρτημένον.		Ἑλληνικόν.			
Παρατατ- τός.	ένιχ.	Lodassi.	.	.	.	Lodasse.	Νά ἐπὶ ῥον. κ. λ.				
	πληθ.	Lodassi.	.	.	.	Lodassi.					
		Lodasse.	.	.	.	Lodassemo.					
		Lodassimo.	.	.	.	Lodasti: lodas-					
		Lodaste.	.	.	.	(sivo).					
Παρακείμ.	ένιχ.	Lodassero.	*Lodassono: lo- (dassino).		.	Lodasseno.	Νά ἔχω ἐπὶ ῥνεμέ- να κ. λ.				
	πληθ.	Abbia lodato.			.	.					
		etc.			.	.					
		Avessilodato.			.	.					
		etc.			.	.					
Ἰπέρσυντελ.	ένιχ.	Loderei.	.	Loderia.	.	Lodarei.	Ἡθελα ἐπαινέσειν. κ. λ.				
	πληθ.	Loderesti.	.	*Loderia.	.	Lodaresti.					
		Loderebbe.	.	.	.	Lodarebbe: lodaria.					
		Loderemmo.	.	.	.	Loderemmo: lodariamo: lodarie-					
		Lodereste.	.	.	.	Loderesti.					
Ἐνεστώς.	ένιχ.	Loderebbero.	*Loderebbone.		*Loderiano: loderieno.	Loderebbono.	(bamo: loda- (ressimo).				
	πληθ.										

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιομένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρωγήμε- νος.	Avrei. lodato. etc.			Ἦδελα ἔχεν ἐπη- νεμένα κ.λ.
Προσταχτική.	Loda tu. Lodi.			Ἐπαίνει. κ.λ.
Ἐνεστώς.	Lodiamo. Lodate. Lodino.			
Μέλλων.	Loderai tu. Loderà.		Loderai- Loderà.	Θέλεις ἐπαινέσει κ.λ.
	Loderemo. Loderete. Loderanno.		Loderemo. Loderete. Loderanno.	

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ῥήματα τῆς Α. Συζυγίας.

Κατὰ τὸ εἰρημένον παράδειγμα σχηματίζονται ὅλα τὰ εἰς are λήγοντα ῥήματα, πλὴν τοῦ Andare (πορεύεσθαι) Dire (διδόναι) Fare (ποιεῖν) καὶ stare (ἰστᾶναι) τὰ ὁποῖα εἶναι ἀνώμαλα.

Ἡ μετοχή τῶν ῥημάτων τῆς πρώτης συζυγίας λήγει εἰς ato, ἡ ὁποῖα κατάληξις τρέπεται εἰς ata, ate, ati, ὡς πρὸς τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν εἶναι δέ τινες λέξεις εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, ἀπὸ τὰς εἰς ato, μετοχάς. Τοιαῦτα εἶναι καὶ αἱ ἐφεξῆς.

Acconcio, ἐκ τοῦ Acconciato. Adorno, ἐκ τοῦ Adornato.

Avezzo,	—	Avvezzato. Cerco, —	Cercato.
Compro,	{	Comprato, ἢ	Concio, — Conciato.
ἢ Compero		Comperato.	
Casso,	—	Cassato. Crespo, —	Crespato.
Desto,	—	Destato. Guasto, —	Guastato.
Ingombro, ἢ	{	Ingombrato, ἢ	Lacero, — Lacerato.
Ingombero		Ingomberato.	
Macero,	—	Macerato. Mozzo, —	Mozzato.
Netto,	—	Nettato. Pago, —	Pagato.
Pesto,	—	Pestato. Privo, —	Privato.
Salvo,	—	Salvato. Sazio, —	Saziato.
Scemo,	—	Scemato. Sgombero, —	Sgomberato.
Scalzo,	—	Scalzato. Tocco, —	Toccato.
Tronco,	—	Troncato. Uolto, —	Uoltato.
			etc.

Εἰς τὰ ῥήματα giocare (πίζειν), sonare (σημαίνειν) tonare (βροντᾶν) καὶ ἴσως εἰς τινὰ ἄλλα, τὸ ο φωνῆεν τρέ-

πεται εἰς τὴν υο, δίφθογον, ὁσάκις ὁ τόνος πίπτει εἰς τὴν πρώτην συλλαβὴν, τὸ ὁποῖον συμβαίνει, εἰς ὅλα τὰ ἐνικὰ πρόσωπα, καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, ὑποτακτικῆς, καὶ προστακτικῆς, ὡς — Suono, suoni, suona, suonano, etc. giuoco. etc.

Εἰς τὰ εἰς ciare, chiare, giare, gliare λήγοντα ῥήματα, τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, καὶ τὰ ἐνικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς, σχηματίζονται ἀφαιρέσει τῆς χαρακτηριστικῆς καταλήξεως are, οὕτως ἐκ τῶν ba-ciare, mac-hiare, mangiare, ta-gliare, γίνονται baci, macchi, mangi, tagli.

Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς ὅλα τὰ εἰς are, ῥήματα, τῶν ὁπῶν τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς λήγει εἰς io, προφερόμενον μὲ μόνον ἓνα φθόγγον ὦν: cambi-are, camb-io, cambi etc. Εἰς ἐκεῖνα δὲ τὰ ῥήματα εἰς τὰ ὁποῖα τὸ io, προφέρεται χωριστῶς, τότε τὰ εἰρημένα πρόσωπα σχηματίζονται τροπῇ τῆς χαρακτηριστικῆς καταλήξεως εἰς i, ὦν: invi-are, inv-io, invi-i, spi-are, sp-io, spi-i, etc.

Τὰ ῥήματα alleviare (ἀνακουφίζω), variare (ποικίλλω), odiare (μισῶ), σχηματίζουσιν ὡσαύτως τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, καὶ τὰ ἐνικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς τροπῇ τῆς are, χαρακτηριστικῆς καταλήξεως εἰς i, ὦν: allevi-are, allevi-i. etc. καὶ τοῦτο διὰ τὴν διακρίνωσιν ἀπὸ τὰ ῥήματα, allevare (τρέφω) varare (ναῦν ἀπὸ ναυστάθμου ἐξάγω), καὶ udire (ἀκούω).

Οἱ ποιηταὶ ἐνίοτε μετατρέπουσι τὴν a, καταλήξιν τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου καὶ τὴν i, τοῦ τρίτου ἐνικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς εἰς e, ὡς — ch' io dissi:

τι, che l'occhio a terra gette. (ἀντὶ gettì) (D. Inf. 5). — Già potreste sentir, come rimbombe (ἀντὶ ribomba) (Ar. Fur. 24, 8).

Τὰ εἰς care, καὶ gare ῥήματα λαμβάνουσι τὸ ἡ εἰς ὀλγος αὐτῶν τὰς ἀπὸ ἰ, καὶ ε ἀρχομένας καταλήξεις, ὡς — pec-chre, pecca-iamo, pecch-erò, pecch-erei. etc. pa-gare, paghai, pagh-erete. etc.

Τα εἰς ciare, καὶ giare λήγοντα ῥήματα ἀπορρίπτουσι τὸ ἰ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ μέλλοντος καὶ τῆς ὑποθετικῆς ἐγκλήσεως.

ΚΕΦ. Ι' Παραδείγματα τῆς Β' Συζυγίας. — Ced-ere, ἵποχωρεῖν.

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμεροστημένον.	Ἑλληνικόν.
Ἀπαρέμματος. { ἀπλῆ. Σύνθετος.				ἵποχωρεῖν.
Μετοχή. { εἰς nte. — to.				ἵποχωρῶν.
Ἑννοχή. { ἀπλῆ. Σύνθετος.		Cesso.		ἵποχεχωρημένος.
Ὀριστική.				
	Cedo.			ἵποχωρῶ κατὰ.
	Cedi.			
	Cede.			
	Cediamo.			
	Cedete.			
	Cedono.			
Ἐνεστώς.	Cedemo.			
			Cedano.	

ἐνικός. πληθυντ.

Κοινόν.	Ἀπὸρχαυόμενον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Cedeva. cede- Cedevi. (vo. Cedeva. Cedevamo. Cedevate. Cedevano.	 Cedieno.	*Cedea. . . Cedea. . . *Cedeano. Cessi. Cedeo cesse. . . Cedero:cesse- ro. Cedettono. . . Hoceduto,etc Ebbi ceduto. etc.	. . . Cedei. . . Cedevi. Cedevono. Cessamo: ce- dettamo: ce- dessimo. Cedesti. Cederno: ce- (denno. Eχω ἵποχωρή- σειν, ἢ ἐξώπο- κείω	ἵπεχώρουν. κ.λ. ἵπεχώρησα, κ.λ. ἵπεχώρημένα. κ.λ.

ένιχ.

πληθ.

ένιχ.

πληθ.

ένιχ.

ένιχ.

Παρατατ.

Παρωχίζμ.

Τετλεσμ.

Παρακείμ.

ἱπερσυντελ.

προσδιωρισ.

Κοινόν.	Ἀπαραίτητον.	Ποικητικόν.	Ἑμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Ἰπερσυντ. ἐπιδιδόρ. ἐνιχ.	Aveva ceduto. etc.			Ἐγχα ὑποχωρήσειν ἢ εἴχα ὑποκεχῶ- (ρημένα κ.λ. Θέλω ὑποχωρή- (σειν κ.λ.
Μελλων.	cederò. cederai. cederà. cederemo. cederete. cederanno.	cederabbo: ce- deraggio: cede- (roe: cedrò. cederae: cedrà. cederete. cedranno.		Θέλω εἶχεν ὑποκε- (χωρημένα. κ.λ. Να ὑποχωρῶ κ.λ.
Προμέλλων. Ἰποτακτική. ἐνιχ.	Avrò ceduto. etc.			Θέλω εἶχεν ὑποκε- (χωρημένα. κ.λ. Να ὑποχωρῶ κ.λ.
Ἐνεστώς.	ceda. ceda. ceda. cediamo. cediate. cedano.	 cedi.	 cedi. cedino.	Θέλω εἶχεν ὑποκε- (χωρημένα. κ.λ. Να ὑποχωρῶ κ.λ.

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιομένον.	Ποιητικόν.	Ἑμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Cedeva. cede- Cedevi. (vo. Cedeva. Cedevamo. Cedevate. Cedevano.	 Cedieno.	*Cedea. Cedea. *Cedeano.	. Cedei. Cedevi. Cedevono.	Ἰπεχώρου. κ.λ.
Cedei: cedetti. Cedesti. Cedè: cedette Cedemmo. Cedeste. Cederonno: ce- detero.	 Cedettono.	Cessi. Cedeo cesse. Cedero: cesse- ro.	. Cessamo: ce- dettamo: ce- dessimo. Cedesti. Cederno: ce- (denno).	Ἰπεχώρησα, κ.λ.
Hoceduto, etc Ebbi ceduto. etc.	. . . etc.	. .	. .	Ἰχλω Ἰποχωρή- σειν, ἢ ἔχλω ὑπο- χωρήνημένα. κ.λ.

ένιχ.

πληθ.

ένιχ.

πληθ.

ένιχ.

ένιχ.

Παρατατ.

Παρωχίζμ.
Τετέλεσμ.

Παρακείμ.

Ἰπερσυντέλ.
προσδιωρισ.

Κοινόν.	Ἀπὸ ῥαῖωμένον.	Ποιητικόν.	Ἑμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρατατ- τός. { ένιχ. πληθ.	cedessi.	.	cedesse.	Νὰ ὑπεχώρουν Νὰ εἶχα ὑποχω- (χωρημένα, κ.λ.) Νὰ εἶχα ὑποχω- (χωρημένα) ἤθελα ὑποχωρή- (γεν.)
	cedessi.	.	cedesse.	
	cedesse.	.	cedessi.	
	cedessimo.	.	cedesti: cedes- (si: cedesivo.	
	cedeste.*	.	cedessino: ce- (desseno.	
Παρατατ- τός. { ένιχ. πληθ.	cedessero.	*cedessono.	.	.
	Abbia: ceduto (etc.	.	.	.
	Aversi ceduto. (etc.	.	.	.
	cederei.	.	*cederia.	cederebbi.
	cederesti.	.	*cederia.	cederehbamo.
Παρατατ- τός. { ένιχ. πληθ.	cederebbe.	.	.	cederesti: cederessi.
	ceteremmo.	.	.	cederebbano.
	cedereste.	.	.	.
	cederebbero.	*cederebbono: (cederieno.	*cederiano.	.
	.	.	.	.

Κοινόν.	Κοινητικόν.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Περὸς. Ενν.	Avrei ceduto, etc.			ἦθελαι ἔχειν ὑποκεχωρημένα.
Προστατική.	cedi tu.			ἵποχώσει.
Ἐνεστέζ.	ceda. cediamo. cedete. cedano.		cedino.	
Μέλων.	cederai. cederà. cederemo. cederete. cederanno.			Θέλεις. ὑποχωρήσει ἡ.

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ῥήματα τῆς Β'. Συζυγίας.

Τὰ ῥήματα τῆς δευτέρας συζυγίας ἔχουν διπλὴν κατάληξιν εἰς τὸν τετελεσμένον παρωχήμενον, δηλαδή εἰς *ei*, ἢ *etti*, ἐπὶ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καὶ εἰς *erono*, ἢ *eltero*, ἐπὶ πληθυντικοῦ οἶον, *perd-ei*, ἢ *perd-etti*, *perd-erono*, ἢ *perdettero*.

Πολλὰ δὲ ἐκ τῶν ῥημάτων τῆς συζυγίας ταύτης ἔχουν διαφόρους καταλήξεις εἰς τὸν ἄνω εἰρημένον χρόνον, καὶ εἰς τὴν μετοχὴν. Οὕτως ὅσα μὲν εἰς τὸ πρῶτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ῥηθέντος χρόνου λήγουν εἰς *ei*, ἢ *etti*, κάμνουν τὴν μετοχὴν εἰς *uto*, οἶον *perd-ei*, *perd-etti*, *perd-uto*. Ὅσα δὲ εἰς *ssi*: σχηματίζουν τὴν μετοχὴν εἰς *tto*, οἶον: *tra-ssi*, *tratto*, *le-ssi*, *le-tto*. πλὴν τοῦ *o*. *Perc tere*, *discutere*, καὶ *movere*, τὰ ὁποῖα εἰς τὸν τετελεσμένον παρωχήμενον λήγουν μὲν εἰς *ssi*, ἀλλὰ τὴν μετοχὴν σχηματίζουν εἰς *ssu*, οἶον: *perco-ssu*, *discu-ssu*, *mo-ssu*. Τὰ λήγοντα εἰς *si* καθαρὸν σχηματίζουν τὴν μετοχὴν εἰς *so*, οἶον: *r-a-si*, *ra-so*, *pr-e-si*, *pre-so*. etc. ἐξαίρουνται δὲ, τὰ *chiedere*, παρ. τετελ. *chi-e-si*, μετ. *chiesto*, *porre*, *p-o-si*, *posto*, *mettere*, *m-i-si*, *messo*. Τὰ δὲ λήγοντα εἰς *si* μὴ καθαρὸν σχηματίζουν τὴν μετοχὴν τροπῇ τῆς *si* εἰς *to*, οἶον: *scel-si*, *scel-to*; *col si*, *col-to*. πλὴν τῶν ἐφεξῆς: *val-si*, *valuto*, *cul si*, *caluto*, *sparsi*, *spurso*; *cor-si*, *corso*, *mor-si*, *morso*.

Τὰ δὲ *piacere*, *tacere*, *giacere*, *nuocere*, *nascere*, εἰς μὲν τὸν τετελεσμένον παρωχήμενον κάμνουν: *piacquì*, *tacquì*, *giacquì*, *nocquì*, *nacquì*, εἰς δὲ τὴν μετοχὴν: *piaciuto*, *taciuto*, *giaciuto*, *nocciuto*, *nato*.

Μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν φιλολόγων εἶναι φιλονεικία ποῖα ἐκ τῶν καταλήξεων τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς πρέπει νὰ θεωρῇται ὡς ὁμαλωτέρα, καὶ ἐπομένως ὡς κοινὴ, ἢ εἰς *a*, ἢ ἢ εἰς *i*. Ἡμεῖς δὲ ἀκολουθοῦντες πολλοὺς ἐκ τῶν σημαντικωτέρων ἐξ αὐτῶν ἀφίνομεν ἐλευθέραν τὴν ἐκλογὴν.

ΕΦ. ΙΑ. Παραδείγματα τῆς Τρίτης Συζυγίας.—Dorm-ire, Κοιμᾶσθαι.

Ἀπαρέμφατος.	Κοινόν.	Ἀπηρχαιωμένον.	Ποικιλιζόν.	Ἡμερτημένον.	Ἑλληνιστὸν.
Ἀπλῆ.	Dormire.	.	.	.	Κοιμᾶσθαι.
Σύνθετος.	Avere dor- mito.	.	.	.	
Μετοχή.	Dornente.	.	.	.	Κοιμώμενος.
Εἰς-ντε.	Dornito.	.	.	.	Κεκτημημένος.
Εἰς το.					
Συνοχή.	Dormendo.				
Ἀπλῆ.	Avendo dor- mito.	.	.	.	Κοιμῶμα', κ. λ.
Σύνθετος.					
Οφιστική.	Dorm-o.	.	.	.	
	Dornii.				
	Dorme.				
	Dormiamo.	Dormimo.			
	Dornite.				
	Dornono.				Dornano.

ένιχ.

πλῆθ.

Ἐνεσώς

Κοινόν.		Απηρεχαιωμένον,	Ποικητικόν.	Ήμαρτημένον.	Ελληνικόν.
Παρατατ.	ένιχ.	Dormiva: Dor-	Dormia.	.	Έκοιμώμην, η. λ.
	πληθ.	(mivo.		.	
		Dormivi.		.	
		Dormiva.	*Dormia.		
		Dormivamo.			
Παρωχ. ήμ. τεταλέςμ.	ένιχ.	Dormivate.			
		Dormivamo.			
		Dormii.	*Dormiano.	Dormivi.	Έκοιμήθην.
		Dormisti.	.	Dormivono.	
		Dormi.	.	.	
Παρακείμ.	πληθ.	Dormie.	Dormio	Dormitte.	
				Dormissimo.	
				Dormisti.	
				Dorminno:	
				(dormirno.	Έχλω κοιμηθή.
Υπερσυντ. προσδιωρ.	ένιχ.	Ho dormito.	Dormiro: dor- (mir.	.	
		etc.	.	.	
		Ebbi dormito.		.	Έίχα κοιμηθή.

Κοινόν.	Ἀπηρεχωμένον.	Ποιητικόν.	Ἑμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Ἰπερσυντ. ἐπιδιδόρ. ένιχ.	Aveva dormito etc.	.	.	Εἶχα κοιμηθῆ.
Μέλλων. ένιχ.	Dormirò. Dormirai. Dormirà,	.	.	Θέλω κοιμηθῆ.
πληθ.	Dormiremo. Dormirete. Dormiranno.	.	.	Θέλω ἐγχει κοιμηθῆ
ἐνιχ.	A virò dormito. etc.	.	.	Νὰ κοιμῶμαι.
Υποτακτική. ένιχ.	Dorma. Dorma. Dorma.	.	Dormi.	
ένεστώς. πληθ.	Dormiamo. Dormiate. Dormano.	.	Dormi.	

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Dormissi. Dormissi. Dormisse. Dormissimo. Dormiste. Dormissero. Abbia: dormi- (to. etc. A vessi dormi- (to. etc. Dormirei. Dormiresti. Dormirebbe. Dormiremmo Dormireste. Dormirebero.	. .			

Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρωχήμε- νος.	•	•	•	Ἕθελαι ἔχει κοι- μηθῆ.
Προστακτική.	•	•	•	Κοιμου ἢ κοιμή- σου
Ἐνεστώς.	•	•	•	Θέλεις κοιμηθῆ.
Μελλων.	•	•	•	
avrei dormito	•	•	•	
Dormi tu.	•	•	•	
Dorma.	•	•	•	
Dormiamo.	•	•	•	
Dormite.	•	•	•	
Dormano.	•	•	•	
Dormirai tu.	•	•	•	
Dormirà.	•	•	•	
Dormiremo.	•	•	•	
Lormirete.	•	•	•	
Dormiranno.	•	•	•	

Κοινόν.	Απηρεχαιωμένον,	Ποιητικόν.	Ήμαρτημένον.	Ελληνικόν.
Παρατατ. ἐνιχ.	Impediva: im- pedivo. etc.	Impedia.	.	Ἐνεπὸδιζον.
Παρωχήμ. τετελεσμέ.	Impedi. etc.	.	.	Ἐνεπὸδια.
Παρακείμ.	Ho Impedito. etc.	.	.	ἔχω ἐμποδίσειν ἢ ἔγω ἐμπεπο- δισμένα.
ὑπερσυντ. προσδιωρ.	Ebbi impedi- to etc.	.	.	Εἶχα ἐμποδίσειν ἢ Εἶχα ἐμπεπο- δισμένα.
ὑπερσυντ. ἀπροσδιόρ.	Aveva impe- dito etc.	.	.	Θέλω ἐμποδίσειν.
Μέλλων.	Impedirò. etc.	.	.	Θέλω ἔχειν ἐμ- πεποδισμένα.
Προμέλλων.	Avrò impedi- to. etc.	.	.	

	Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποτητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληστικόν.
Υποιακτική.	Impedisca.	Impedischi.	.	.	Νὰ ἐμποδίσω.
Ἐνεστώς.	Impedisca.	Impedischi.	.	.	
	Impediam.	Impedite.	.	.	
	Impedisca.	Impedischi.	.	.	
Παρατατ.	Impedissi. etc	.	.	.	Νὰ ἐνεποδίζον.
Παρακείμεν.	Abbia impe- (dito. etc	.	.	.	Νὰ ἔχω ἐμπεπο- (δισμένα.
Ἑπερσυντελ.	Avesi impe- (dito. etc	.	.	.	Νὰ εἶγα ἐμπε- (ποδισμένα.
Υποθετική.	Impedirei. (etc	.	Impediria.	.	Ἦθελα ἐμποδί- (σειν.
Ἐνεστώς.		.		.	

	Κοινόν.	Ἀπηρεχαιωμένον.	Ποιητικόν.	Ἡμαρτημένον.	Ἑλληνικόν.
Παρωχήμ. ἐνιχ.	Avrà impedi- (to. etc.	.	.	.	Ἡθελα ἔχειν ἐμ- (πεποδίσμένα.
Προστατική.					
Ἐνεστώς. ἐνιχ.	Impedisci tu. Impedisca.	.	.	.	ἐμποδίσον.
πληθ.	Impediamo. Impedite. Impediscano.	.	.	Impedischia- (mo. Impedischino	
Μέλλων. ἐνιχ.	Impedirai tu. (etc.	.	.	.	θέλεις ἐμποδίσει χ.λ.

Παρατηρήσεις εἰς τὰ ῥήματα τῆς Γ. Συζυγίας.

Ἡ ὁμκλωτέρα κατάληξις τῶν μετοχῶν τῆς τρίτης συζυγίας εἶναι εἰς iente, εὐρίσκονται ὁμως ῥήματά τινα, τὰ ὅποια τὴν σχηματίζουν εἰς ente, τοιαῦτα εἶναι: Abborrire appetire, assorbire, attribuire, contribuire, costituire, costruire, differire, digerire, distribuire, fallire, fruire, proibire, putire, retribuire, ruggire, scolpire, suggerire, καὶ ἴσως καὶ ἄλλα τινά.

Ἐκ τῶν ῥημάτων τῆς συζυγίας ταύτης ἄλλα μὲν σχηματίζονται ὡς τὸ dormire, οἷον: dorm-o, dorm-i etc. sent-o sent-i. etc. καὶ ἄλλα ὡς τὸ impedire, οἷον: imped-isco, imped-isci. etc. concep-isco, concep-ici, etc

Τὰ ῥήματα aperire, καὶ coprire μὲ τὰ παρ' αὐτῶν σύνθετα, ἔχουν διπλὴν κατάληξιν εἰς τὸ πρῶτον καὶ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον, καὶ εἰς τὸ τρίτον πληθυντικὸν τοῦ παρῳχημένου τετελεσμένου, οἷον: aprii, καὶ apersi, aprì, καὶ aperse, aprirono, καὶ apersero, coprii, καὶ copersi, coprì, καὶ coperse, coprirono, καὶ copersero. Οὕτω καὶ τὰ offerire, soffерire, καὶ profferire, τὰ ὅποια ὅλα σχηματίζουν τὴν μετοχὴν εἰς erto, οἷον: ap-erto, cop-erto, ἢ cov-erto, off-erto, soff-erto proff-erto, καὶ profferito.

Εἶναι τινὰ ῥήματα, τὰ ὅποια ὑπάγονται εἰς τὴν πρώτην καὶ τρίτην συζυγίαν τοιαῦτα εἶναι: abbrun-are, καὶ ab-brun-ire, allen-are, καὶ allen-ire, allegi-are, καὶ allegger-ire, ammutol-are, καὶ ammutol-ire, aggrad-are, καὶ aggrad-ire, color-are, καὶ color-ire. Τινὰ δὲ ἄλλα ὑπάγονται εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην, ὅποια convert-ere, καὶ convert-ire, pervert-ere, καὶ pervert-ire. etc.

ἔχει τελευταίον καίτινα ἄλλα, τὰ ὅποια ἀπῆκον τὴν
πρώτην ἢ δευτέραν συζυγίαν καὶ ἐμβῆκαν εἰς τὴν τρίτην.

Οἶον: addole-ire, ἐκ τοῦ addolci-are.

appar-ire, — appar-ere.

Concep-ire, — Concep-ere.

Forb ire, — Forb-ere.

Inghiott-ire, — Inghiott-ere.

Langu-ire, — Langu-ere.

Rap-ire, — Rap-ere. etc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ σχηματισμῶν τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος.

Μετοχή. — Ἡ εἰς nte μετοχή τῶν δύο πρώτων συζυγιῶν
σχηματίζεται τροπῇ τῆς ἀπαρεμφάτου re καταλήξεως εἰς
nte, ὡς ama-re, teme-re, crede re, ama-nte, teme-
nte, crede-nte. Εἰς δὲ τὴν τρίτην συζυγίαν σχηματίζε-
ται ἐνίοτε μὲν τροπῇ τῆς καταλήξεως ire εἰς ente, οἶον:
sent-ire, sent-ente, ἄλλοτε δὲ τροπῇ τῆς re, εἰς ente,
obbedi re, obbedi-ente.

Ἡ δὲ εἰς to μετοχή εἰς μὲν τὴν πρώτην καὶ τρίτην συ-
ζυγίαν σχηματίζεται τροπῇ τῆς re καταλήξεως εἰς to, οἶον
ama-re, ama-to, senti-re, senti-to· εἰς δὲ τὴν δευτέραν
τροπῇ τῆς ere εἰς uto, ὡς tem-ere, tem-uto, ered-ere,
ereduto.

Ὀριστική. — Ἐνεστώς — Τὰ πρῶτα ἐνικά πρόσωπα τοῦ
χρόνου τούτου σχηματίζονται ἀφαιρέσει τῆς καταλήξεως

re, καὶ τροπῇ εἰς ο τοῦ πρὸ αὐτῆς εὐρισκομένου φωνήεντος, οἶον:

am-a-re, tem-e-re, sent-i-re.

am-o, tem-o, sent-o.

Τὰ δὲ δεύτερα πρόσωπα εἰς μὲν τὴν πρώτην καὶ δευτέραν συζυγίαν ἀφαιρέσει τῆς καταλήξεως re, καὶ τροπῇ εἰς ι τοῦ πρὸ αὐτῆς εὐρισκομένου φωνήεντος, εἰς δὲ τὴν τρίτην ἀφαιρέσει τῆς μόνης καταλήξεως re, οἶον:

am-i, tem-i, sent-i.

Τὰ δὲ τρίτα πρόσωπα σχηματίζονται εἰς μὲν τὴν πρώτην καὶ δευτέραν, συζυγίαν ἀφαιρέσει τῆς καταλήξεως re, εἰς δὲ τὴν τρίτην συζυγίαν, ἀφαιρέσει τῆς καταλήξεως re, καὶ τροπῇ τοῦ πρὸ αὐτῆς ι εἰς e, οἶον:

ama, teme, sent-e.

Τὰ πρῶτα πληθυντικὰ πρόσωπα σχηματίζονται εἰς μὲν τὴν πρώτην καὶ δευτέραν συζυγίαν τροπῇ τῆς χαρακτηριστικῆς καταλήξεως εἰς iamo, οἶον am-are, am-iamo, temere, tem-iamo. εἰς δὲ τὴν τρίτην τροπῇ τῆς re καταλήξεως εἰς amo, ὡς senti-amo. Τὰ δεύτερα πρόσωπα σχηματίζονται τροπῇ τῆς καταλήξεως re εἰς te οἶον: amate, teme-te, senti te. Τὰ δὲ τρίτα εἰς μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν τροπῇ τῆς καταλήξεως re εἰς no, εἰς δὲ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην τροπῇ τῆς χαρακτηριστικῆς καταλήξεως εἰς onο, ὡς ama-no, tem-ono, sent-ono.

Τὰ τῆς τρίτης συζυγίας ῥήματα διπλῆν κατάληξιν ἔχοντα, ὡς abborro, καὶ abborrisco, ἀπομακρύνονται τῶν εἰρημένων κχόνων τόσοι εἰς τὸν ἐνεστώτα τῆς ὀριστικῆς, ὅσον καὶ εἰς τὸν τῆς ὑποτακτικῆς καὶ προστακτικῆς. Ἡ ἀνωμαλίᾳ αὕτη ἀπαντᾶται εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καὶ εἰς τὸ τρίτον τοῦ πληθυντικοῦ. Αὐτὰ δὲ τὰ

πρόσωπα σχηματίζονται τροπῇ τῆς καταλήξεως re εἰς sco, sci, sce, scono, οἷον: abborri-seo, abborri-sci, abborri-sce, abborri-scono.

Παρατ. — Τὰ πρόσωπα τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ γίνονται τροπῇ τῆς re καταλήξεως εἰς va, vi, va, οἷον,

ama-re, teme-re, senti-re.

ama-va, teme-va, senti-va.

ama-vi, teme-vi, senti-vi.

ama-va, teme-va, senti-va.

Τὰ δὲ τοῦ πληθυντικοῦ προσθέσει τῶν συλλαβῶν mo, te, no, εἰς τὰ πρῶτα ἢ τρίτα πρόσωπα τοῦ ἐνικοῦ οἷον:

amava-mo, temeva-mo, sentiva-mo.

amava-te, temeva-te, sentiva-te.

amava-no, temeva-no, sentiva-no.

Παρωχ. τετελ. — Τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα τοῦ ἐνικοῦ σχηματίζονται τροπῇ τῆς καταλήξεως re, εἰς i, καὶ sti. Τὸ δὲ τρίτον πρόσωπον εἰς μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν σχηματίζεται ἀφαιρέσει τῆς καταλήξεως re, καὶ τροπῇ τοῦ ληκτικοῦ a, εἰς o, ὀξυνούμενον· εἰς δὲ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην συζυγίαν ἀφαιρεῖται ἡ κατάληξις re, καὶ τίθεται ὁ τόνος εἰς τὸ ληκτικὸν φωνῆεν. Τὰ δὲ πληθυντικὰ πρόσωπα σχηματίζονται τροπῇ τῆς καταλήξεως re, εἰς mmo, ste, rono, οἷον:

ama-re, teme-re, senti-re.

ama-i, teme-i, senti-i.

ama-sti, teme-sti, senti-sti.

amò. temè, sentì.

ama-mmo, teme-mmo, senti-mmo.

ama-ste, teme-ste, senti-ste.

ama-rono, teme-rono, senti-rono.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι εἰς τὰ τῆς δευτέρας συζυγίας ῥή-

κατὰ τὰ πρῶτα καὶ δεύτερα πρόσωπα τοῦ ἐνικοῦ, καὶ τὰ
τρίτα τοῦ πληθυντικοῦ δύνανται νὰ σχηματισθῶσι καὶ
κατ' ἄλλον τρόπον: δηλαδή καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ἐνικά: τὸ
δεύτερον τροπῇ τῆς καταλήξεως re, εἰς tti, τὸ δὲ τρίτον εἰς
tte. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ πληθυντικὸν τῆς ιδίας κατα-
λήξεως εἰς ttero, ἢ ttono, οἷον:

Temè-re, crede-re.

temei, teme-tti. credei, credetti.

temè, teme-tte. credè, crede-tte.

temerono, teme-ttero ἢ temettono. crederono,
crede-ttero, crede-ttono.

Μέλλ. — Ὁ χρόνος οὗτος σχηματίζεται τροπῇ τοῦ λη-
κτικοῦ τῆς ἀπαρεμφάτου εἰς ὀ (ὀξυνόμενον) ai, à (ὀξυνόμενον)
emo, ete, anno. Σημειωτέον δὲ, ὅτι εἰς τὰ τῆς πρώτης
συζυγίας ῥήματα τὸ πρὸ τῆς re καταλήξεως εὐρισκόμενον
a, τρέπεται τὴν σήμερον εἰς e, ἐνῶ τὸ πάλαι ἔμενεν ἄτρεπτον:

amAr-e, temer-e, sentir-e.

amEr-ò, temer-ò, sentir-ò.

amEr-ai, temer-ai, sentir-ai.

amEr-à, temer-à, sentir-à.

amEr-emo, temer-emo, sentir-emo.

amEr-ete, temer-ete, sentir-ete.

amEr-anno, temer-anno, sentir-anno.

Ὑποτακτ. — Ἐνεστ. Εἰς μὲν τὴν πρώτην συζυγίαν ὁ ἐνικός
ἀριθμὸς τοῦ χρόνου τούτου σχηματίζεται ἀφαιρέσει τῆς κα-
ταλήξεως re, καὶ τροπῇ εἰς i τοῦ πρὸ αὐτῆς εὐρισκομένου a.
Σχηματίζομεν δὲ τὸν πληθυντικὸν προσθέτοντες εἰς τὰ πρό-
σωπα τοῦ ἐνικοῦ τὰς καταλήξεις, amo, ete, no:

Ἐνικ.

Πληθ.

Io am-i.

ami-amo.

tu am-i

ami-ate.

egli am-i,

ami-no.

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν καὶ τρίτην συζυγίαν τὸ πρὸ τῆς κατὰ τὰ ἀληθέως εὐρισκόμενον φωνῆεν τρέπεται εἰς a, εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καὶ εἰς τὰ τρίτα τοῦ πληθυντικοῦ· κατὰ δὲ τὰ λοιπὰ συμμορφοῦται μὲ τὸν σχηματισμὸν τῆς πρώτης συζυγίας, οἷον :

Tem-e-re,

sent-i-re.

Io tem-a,

Io sent-a.

tu tem-a

tu sent-a.

egli tem-a.

egli sent-a.

temi-amo,

senti-amo.

temi-ate,

senti-ate.

tem-a-no,

sent-a-no.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι τὸ δεύτερον ἐνικὸν πρόσωπον δύναται νὰ σχηματισθῇ καὶ ὡς τῆς πρώτης συζυγίας, ὅθεν tu tem-i, tu sent-i. etc.

Παρατατ. — Ὁ χρόνος οὗτος σχηματίζεται τροπῇ τῆς re καταλήξεως εἰς ssi, ssi, sse, ssimo, ste, ssero, οἷον :

ama-re, teme-re, senti-re.

ama-ssi, teme-ssi, senti-ssi.

ama-ssi, teme-ssi, senti-ssi.

ama-sse, teme-sse, senti-sse.

ama-ssimo, teme-ssimo, senti-ssimo.

ama-ste, teme ste, senti-ste.

ama-ssero, teme-ssero, senti-ssero.

Υποθετ. — Ἐνεστ. Σχηματίζομεν τὸν χρόνον τοῦτον προσθέτοντες εἰς τὴν ἀπαρέμφοτον τὰς καταλήξεις i, sti, bbe, mmo, ste, bbero. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι εἰς τὰ ῥή-

ματα τῆς πρώτης συζυγίας τὸ πρὸ τῆς re καταλήξεως εὐ-
ρισκόμενον a μετατρέπεται ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς εἰς e, ἐν ᾧ
τὸ πάλαι ἔμενεν ἄτρεπτον:

amAre,	temere,	sentire.
amErei,	temere -i,	sentire -i.
amEre-sti,	temere -sti,	sentire -sti.
amEre-bbe,	temere-bbe,	sentire-bbe.
amEre-mmo,	temere-mmo,	sentire-mmo.
amere-ste,	temere-ste,	sentire-ste.
amere-bbero,	temere-bbero,	sentire-bbero

Προσταχτ. — Ἐνεστ. Σχηματίζομεν τὸ δεύτερον πρόσωπον
τοῦ ἐνεστῶτος τῆς προστακτικῆς ἀφαιροῦντες τὴν κατάλη-
ξιν re, καὶ μετατρέποντες, εἰς τὴν δευτέραν καὶ τρίτην συ-
ζυγίαν τὸ πρὸ αὐτῆς εὐρισκόμενον φωνῆεν εἰς i. Σχηματί-
ζομεν δὲ τὸ τρίτον πρόσωπον ἀφαιροῦντες τὴν εἰρημένην
κατάληξιν, καὶ μετατρέποντες εἰς τὴν πρώτην συζυγίαν τὸ
πρὸ αὐτῆς εὐρισκόμενον φωνῆεν εἰς i, εἰς δὲ τὴν δευτέραν
καὶ τρίτην εἰς a. Ὁ πληθυντικός δὲ ἀριθμὸς σχηματίζεται
κατὰ τὸν πληθυντικὸν τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὀριστικῆς, πλὴν
τοῦ τρίτου προσώπου, τὸ ὁποῖον σχηματίζεται ἀπὸ τὸ τρί-
τον πληθυντικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὑποτακτικῆς.

ama-re,	tem-ere,	sent-i-re.
ama tu,	tem-i tu,	sent-itu.
am-i,	tem-a,	sent-a.
amiamo,	temiamo,	sentiamo.
amate,	temete,	sentite.
amino,	temano,	sentano.

Ὁ μέλλων τῆς προστακτικῆς εἶναι ὁ αὐτὸς μὲ τὸν τῆς
ὀριστικῆς. Καὶ ταῦτα περὶ τῶν ἀπλῶν χρόνων.

Οἱ σύνθετοι δὲ χρόνοι σχηματίζονται ἐκ τῆς μετοχῆς καὶ
ἐξ ἑνὸς τῶν βοηθητικῶν ῥημάτων.

Τὰ παθητικὰ ῥήματα γίνονται ὁσάκις προσθέσωμεν μίαν τινα ἐκ τῶν εἰς τὸ ληγόντων μετοχῶν εἰς τοὺς διαφόρους χρόνους τοῦ ῥήματος *essere*, οἷον:

sono amato, temuto, sentito.

siamo amati, temuti, sentiti.

era amato, temuto, sentito.

sonostato amato, temuto, sentito. etc.

καὶ οὕτω περὶ τῶν λοιπῶν χρόνων ὅλων τῶν ἐγκλίσεων.

Ὅλα τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν ἐνεργητικῶν καὶ καταστατικῶν ῥημάτων γίνονται παθητικὰ, ὁσάκις προσθέσωμεν εἰς αὐτὰ τὴν λέξιν *si*, ὅθεν *si ama, si dice, si era amato, si sarà amato. etc.* Τὸ παθητικὸν τοῦτο ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ *l'on dit, etc.* τῶν Γάλλων καὶ ἐπειδὴ τὸ Γαλλικὸν *on* εἶναι ὄνομα ἀπροσδιορίστου προσώπου (133), τοιοῦτον εἶναι καὶ τὸ Ἰταλικὸν *si*. Καὶ τῷ ὄντι ὅταν λέγω *si dice*, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ἔλεγον *uom dice*, φράσις πολλὰ συνειθισμένη παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς. (134).

Ὅστις δὲ ἐπιθυμεῖ νὰ ἴδῃ κατὰ ποῖον τρόπον σχηματίζονται τὰ Ἰταλικὰ ῥήματα ἐκ τῶν Λατινικῶν, ἅς ἀναγνώσῃ τὸ τοῦ σοφοῦ Μαστροφινίου σύγγραμμα. (135).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

Περὶ ἀνωμάτων ῥημάτων.

Ἀνώμαλα ῥήματα λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν ἐμποροῦν νὰ σχηματισθῶσι κατὰ τοὺς κανονικοὺς τύπους εἰς ὅλους τοὺς χρόνους καὶ εἰς ὅλας τὰς ἐγκλίσεις.

Σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς γλώσσας τὰ πλέον κοινὰ ῥήματα

εἶναι κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον ἀνώμαλα, ἡ αἰτία δὲ τούτου φυσικῶς τῷ λόγῳ εἶναι, διότι ὄντα πλέον ἀναγκαῖα τῶν ἄλλων, εἰσῆχθησαν ἐπομένως πρότερον τῶν ἄλλων καὶ εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν σχηματιζομένων τῶν γλώσσων ἀρκούσεν εἰς τοὺς θεμελιωτάς αὐτῶν ἢ συμφωνίαν εἰς τὴν τῶν λέξεων σημασίαν, χωρὶς νὰ προσέχουν εἰς τὸν κανονικὸν αὐτῶν σχηματισμόν. Τοῦτο δὲ θεωροῦμεν ὅχι μόνον εἰς τὰ ῥήματα, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ λόγου. Εὐκόλως δὲ συμπεραίνεται, ὅτι ἕως οὗτο ὁ ἀριθμὸς τῶν λέξεων τῶν γλωσσῶν περὶωρίζετο εἰς τὰς πλέον ἀναγκαῖας, ἂν καὶ νὰ ἦσαν αὐταὶ ἀνώμαλοι, δὲν ἐδύναντο νὰ προξενήσουν καμμία σύγχυσιν, διότι ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἦτο πολλὰ μικρός. Ὅταν ὁμως ἤκμασαν αἱ γλώσσαι καὶ ἐπομένως ἐπλούτησαν ἀπὸ τὰς ἀναγκαῖας λέξεις, τότε οἱ ἄνθρωποι ἡσθάνθησαν τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς ὑποβάλουν εἰς τινὰς κανόνας, ἵνα οὕτως ἀποφύγουν τὴν σύγχυσιν, ἣτις ἤθελεν εἶσθαι ἀφευκτος συνέπειαι.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν Ἰταλικῶν ἀνωμάλων ῥημάτων εἶναι ἀρχετὰ ἐκτεταμένος, ἡμεῖς δὲ θέλομεν ἐδῶ σημειώσιν τὰ εὐχρηστότερα ἐξ αὐτῶν, καὶ μετὰ τὴν μεγαλητέραν συντομίαν. Ὅστις ἐπιθυμεῖ περὶ αὐτῶν λεπτομερῆ ἐξήγησιν, παραπέμπεται εἰς τὰ σοφὰ συγγράμματα τοῦ Λάντσα Πιστολεσίου, Κομπαγνονίου, καὶ ιδίως τοῦ Μαστροφινίου. (136).

Ὁμιλοῦντες περὶ διφθόγγων ἴδομεν ὁποίαν ἐπιρροὴν ἔχει εἰς αὐτάς ὁ τόνος· ἐδῶ δὲ θέλομεν ἰδεῖ, ὅτι τὴν αὐτὴν καὶ παρομοίαν σχεδὸν ἔχει καὶ εἰς τινὰ ἑτερόκλητα ῥήματα. Οὕτως εἰς τὰ *odo* (ἀκούω) *esco* (ἐξέρχομαι), *Devo* (χρεωστῶ), τὸ φωνῆεν τῆς πρώτης αὐτῶν συλλαβῆς φυλάττεται ἕως οὗτο μένει καὶ ὁ τόνος· ἀλλ' ἐὰν αὐτὸς μετατοπίσῃ τότε καὶ τὸ φωνῆεν ἀλλάσσεται, καθώς: *o do o di, o de, esco, é sci, esce, d é bbo, débbi, débbe*, πλὴν εἰς

τὸν πληθυντικὸν, u diàmo, u dite, καὶ ἔπειτα πάλιν ὁ do-
no; u sciamo, uscite, καὶ éscono; dobbiamo, do-
vétè, καὶ débbono. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τοὺς λοι-
ποὺς χρόνους. Συμβαίνει ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ vado, καὶ
andare, τὰ ὁποῖα συναλλήλως σχηματίζουν ἐν μόνον ῥῆ-
μα· εἶναι δὲ εἰς χρῆσιν τὸ vado, ὡσάκις ὁ τόνος εὐρίσκεται
εἰς τὴν πρώτην συλλαβὴν, τὸ δὲ andare, ὡσάκις ὁ τό-
νος μεταβῇ εἰς ἄλλην συλλαβὴν, καθὼς: vado, ἢ vò, vai,
và, πλὴν εἰς τὸν πληθυντικὸν, andiamo, andate, καὶ πάλιν
vào. Οὕτω καὶ περὶ τῶν λοιπῶν χρόνων. (137).

Ἀρώματα τῆς Α'. Συζυγίας.

Andare.	Dare.	Fare.	Stare.
Πορεύεσθαι.	Διδόναι.	Ποιεῖν.	Ἰστάναι.

<i>Απαρέμ.</i>	Andare.	Dare.	Fare.	Stare.
<i>Μετοχή.</i>				
εἰς ante	Andante.	Dante.	Farente.	Stante.
— to.	Andato.	Dato.	Fatto.	Stato.
<i>Συνοχή.</i>	Andando.	Dando.	Faccendo	Stando.
<i>Οριστ.</i>			<i>ἀπρηχ. fac-</i>	
	Vo: vado.	Do.	cente.	
			Fatto.	Stato.
			Faccendo	Stando.
			<i>ἀπρηχ. *fac</i>	
	Vo: vado.	Do.	cendo.	
			Fo: <i>ἀπρηχ.</i>	Sto.
	Vai.	Dai.	faccio.	
			Fai: <i>ἀπρηχ.</i>	Stai.
	Va.	Da.	faci.	
			Fa (138)	Sta.
			ποιητ. face.	
	Andiamo.	Diamo.	Facciamo	Stiamo.
	Andate.	Date.	Fate.	State.
	Vanno: <i>ἀ-</i>	Danno.	F'anno: <i>ἀ-</i>	Stanno.
	πηρχ: von-		πηρχ. fan.	
	no: ποιητ.		(139).	
	van.			

Παρατατικός.	ἐνικός.	Andava: andavo.	Dava: da- vo.	Faceva: fa- cevo: ποι- ητ. facea.	Stava: stavo.
		Andavi. Andava.	Davi. Dava.	Facevi. Faceva: ἀ- πηρχ. face- a ποιητιζ. fea.	Stavi. Stava.
	πληθυντικός.	Andava- mo.	Davamo.	Faceva- mo (140)	Stavamo
		Andavate. Andavan- no.	Davate. Davano.	Facevate. Facevano: ἀπηρχ. fa- ceano: ποι- ητ. feano, καὶ facieno	Stavano.
Παρωχόμενος τετελεσμένος.	ἐνικός.	Andai (141)	Detti: die- di: ποιητ. diei.	Feci: fec' (io)	Stetti: ποιητ. stei, ste'.
		Andasti.	Desti.	Facesti: ποιητ. festi	Stesti.
	πληθυντικός.	Andò.	Dette: die- de: dié.	Fece: fec' (egli): fe'.	Stette: ἀ- πηρχ. ste.
		Andam- mo.	Demmo.	Facemo: ἀπηρχ. femmo.	Stemmo.
	πληθυντικός.	Andaste.	Deste.	Fecero: ἀ- πηρχ. fe- rono.	Stettero: ἀπηρχ. *stettono sterono.
		Andarono ἀπηρχ. an- daro: an- dar.	Dettero: ἀπηρχ. die- dero: die- rono: di- er: ποιητ. dettono: dieronno: diénno: denno.		

Μέλλ.	ἐνικ.	Andrò :	Darò. etc.	Farò. etc.	Starò.
		anderò :			etc.
Υποτακτικῇ.	ἐνικ.	etc.			
		Vada.	Dia.	Faccia.	Stia.
Ἑνεστώσ.	ἐνικ.	Vada:vadi	Dia: dii.	Faccia: facci.	Stia: stii.
		Vada.	Dia: ἀπερχ. *dea.	Faccia.	Stia.
Παρατατ.	πληθ.	Andiamo.	Diamo.	Facciamo	Stiamo.
		Andiate.	Diate.	Facciate.	Stiate.
Παρατατ.	ἐνικ.	Vadano.	Diano: dieno.	Facciano.	Stiano: stieno.
		Andassi.	Dessi. (142)	Faccessi : ποιητ. fessi. (143)	Stessi.
Παρατατ.	ἐνικ.	Andassi	Dessi.	Facessi.	Stessi.
		Andasse	Desse.	Facesse : ποιητ. fesse.	Stesse.
Παρατατ.	πληθ.	Andassimo.	Dessimo.	Facessimo.	Stessimo.
		Andaste.	Deste.	Faceste.	Steste.
Υποθετ.	ἐνικ.	Andassero: πεπ. andassono.	Dessero.	Facessero ἀπερχ. *faccessono.	Stessero
		Andrei:an derei.	Darei.	Farei.	Starei.
Ἑνεστώσ.	ἐνικ.	Andresti: anderesti.	Daresti.	Faresti.	Staresti.
		Andrebbe: andrebbe. ἀπερχ. andria.	Darebbe : ἀπερχ. daria.	Farebbe : ἀπερχ. faria.	Starebbe: ἀπερχ. staria.

Ἐνεστῶς.	πληθυντ.	Andrem- mo. etc.	Darem- mo.	Faremmo	Starem- mo.
		Antreste.	Darestē.	Farestē.	Starestē
		etc.			
		Andreb- bero. etc.	Darebbe- *ro: ἀπὴρχ.	Farebbe- ro ἀπὴρχ.	Stareb- bero: ἀπ.
		ἀπὴρχ. *an- drebbono *andrieno *andria- no.	darebbo- no: daria- no: ποιητ. darieno.	*farebbo- no: faria- no: ποιητ. farieno.	*stareb- bono: stariano ποιητ. sta rieno.
Προστ.					
Ἐνεστ.	πληθ.	Va. (144)	Da.	Fa.	Sta.
		Vada.	Dia.	Faccia.	Stia.
		Andiamo.	Diamo.	Facciamo	Stiamo.
		Andate.	Date.	Fate.	Sta te
		Vadano.	Diano: di- eno.	Facciano.	Stiano: stieno.

Ἀνώμαλα τῆς Β'. Συζυγίας.

α.) Εἰς ere μακρόν. (145).

Bevere, ἢ Bere, Πίνειν.

Το ῥῆμα τοῦτο δὲν εἶναι ἀνώμαλον, ἀλλὰ καταχωρεῖται εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, διότι λέγομεν bevo, καὶ beo, etc. beveva, ἢ beeva: beverò, ἢ berò: berei, ἢ berei. Ὁ Παρωχ. τετελ. κάμνει κατὰ τρεῖς διαφόρους τρό-
πους, δηλαδὴ, bevei, bevetti καὶ bevvi. Ho bevuto
ἢ beuto.

Cadere, Πίπτειν,

Caddi, caderò ἢ cadrò, caderei ἢ cadrei, Sono
caduto.

Dolessi, Προσκλαίομαι.

Mi dolgo ἢ doglio, ti duoli, si duole, ci dogliamo,

vi dolete, si dolgono, mi dolsi, mi dorrei, duoliti, ἢ duotti, dolgasi ἢ dogliasi, dogliamoci, doletevi, dolgansi. Mi son doluto.

Dovere, ὀφείλειν.

*Debbo, devo ἢ deggio, debbi, devi ἢ dei, Debbe, deve ἢ dee, dobbiamo Dovrò, Dovrei, Ho dovuto.

Parere, φαίνεσθαι.

Paruto ἢ parso. Paio, pari, -, paiamo, -, -. Parvi. Parrò. Parrei. Pari, paia. Son paruto.

Piacere, Ἀρέσκειν.

Piaciuto. Piaccio, piaci, -, Piacciamo, -, -. Piacqui, Piaci, piaccia, son piaciuto. Tò, giacere (κεῖσθαι) ἔχει τὰς αὐτὰς ἀνωμαλίας.

Potere, Ἐμπορεῖν.

Posso, puoi, può, possiamo, -, -. Potrò, Potrei. Possa. Ho potuto.

Rimanere, Διαμένειν.

Rimaso, ἢ rimasto. Rimango, rimani, rimane, ect. Rimasi. Rimarrò. Rimarrei. Rimani, rimanga. Sono rimasto.

Sapere, Γινώσκειν.

So, sai, sa, sappiamo, -, sanno. Seppi. Saprò. Saprei. sappi, sappia, -, sappiate, -. Ho saputo.

Sedere, Καθέζεσθαι.

Siedo, seggo ἢ seggio, siedì, -, sediamo ἢ seggiamo. -, . Siedi, sieda, **segga** ἢ seggia. Sono seduto. Tò possedere [κατέχειν] σχηματίζεται ὡς τὸ sedere, πλὴν δὲν λέγεται posseggio, οὕτως posseggiamo.

Tacere, Σιωπᾶν.

Taciuto. Taccio, taci, -tacciamo, -, -. Tacqui. Taci, taccia, mi son taciuto.

Tenere, *Κατέχειν.*

Tengo, tieni,-, teniamo,-,-. Tenni. Terrò. Terrei.
Tieni, tenga. Ho tenuto.

Valere, *Λξίζειν.*

Valgo ἢ vaglio, vali,-, vagliamo,-,-. Valsi. Varro.
Varrei. Vali, valga ἢ vaglia. Son valuto.

Vedere, *Βλέπειν.*

Vedo, veggo ἢ veggio, vedi,-, vediamo ἢ veggiamo,-,-. Vidi. Vedrò. Vedrei. Vede, veda, vegga ἢ veggia. Ho veduto.

Volere, *Βούλεσθαι.*

Voglio ἢ vo, vuoi, vuole, vogliamo,-,-, Volli. Vor-
rò. Vorrei. Voglia. Ho voluto.

6°). *Εἰς* ere *βραχύ.*

Τὰ δὲ εἰς ere βραχὺ ἀνώμαλα ῥήματα πάμπολλα ὄντα,
μόνον τὸν τετελεσμένον παρωχήμενον, καὶ τὴν εἰς Ο, μετοχὴν,
ἐκάστου ῥήματος, κατὰ ἀλφάβητον θέλομεν σημειώσιν.

Accendere, *ἀνάπτω*, ac-
cesi, acceso.

Accorgersi, ὑπολαμβάνω, εἰσάζω, m'accorsi, ac-
corto.

Affliggere, *λυπῶ*, afflissi,
afflito.

Ardere, *καίω*, arsi, arso.

Ascendere, *ἀναβαίνω*,
ascesi, asceto.

Attendere, *περιμένω*,
attendei, atteso.

Ascondere, *κρύπτω*, as-
cosi, ascoso.

Chiedere, *ζητῶ*, chiesi,
chiesto.

Chiudere, *κλείω*, chiusi,
chiuso.

Cingere, ἢ cignere, ζώνω,
cinsi, cinto.

Circoncidere, *περιτέμνω*,
circoncisi, circonciso.

Cogliere, ἢ corre, συνα-
θροίζω, colsi, colto.

Conducere, ἢ condur-
re, φέρω, ὁδηγῶ conduco,
conduceva, condussi,
condurrò, condotto, ὡ-

σαύτως καὶ ὅλα τὰ εἰς durre
λήγοντα.

Conoscere, *γινώσκω*, co-
nobbi, conosciuto.

Correre, τρέχω, corsi , corso.	si, indotto.
Crescere, αὐξάνω, creb- bi, cresciuto.	Introdurre, εἰσάγω, in- trodussi, introdotto.
Cuocere, μαγειρεύω, cos- si, cotto.	Leggere, ἀναγινώσκω , lessi, letto.
Difendere, φυλάττω, ὑ- περασπίζω, difesi, difeso.	Mettere, τίθημι, misi , messo.
Discernere , διακρίνω , discernei, discernuto.	Mordere, δάκνω, morsi, morso.
Distinguere , διακρίνω , distinsi, distinto.	Mungere, καὶ μῆγε- re, ἀμέλω, munsì, munto.
Esprimere, ἐκφράζω, es- pressi, espresso.	Muovere, κινῶ, mossi mosso.
Escludere , ἐξαιρῶ , es- clusi, escluso.	Nascere, γίγνομαι, nac- qui, natto.
Estinguere , σβύω , e- stinssi, estinto.	Nascondere , κρύπτω , nascosi, nascoso, καὶ nas- costo.
Figgere, πήγνυμι, (ἐμπή- γω) fissi, fitto.	Negligere, ἀμελῶ , ne- glessi, negletto.
Fingere , ὑποκρίνομαι , προσποιούμαι, finì, finto.	Nuocere, βλάπτω, noc- qui, nociuto.
Fondere , ἀναλύω, fusi, fuso.	Offendere, βλάπτω, of- fesi, offeso.
Frangere, ρήγνυμι, (τσα- κίζω), fransi, franto.	Opprimere, καταθλίβω, oppressi, oppresso.
Friggere, φρύγω, (τηγα- νίζω), frissi, fritto.	Percuotere, τύπτω, per- cuossi, percosso.
Giungere , ἡ γιῦννε, φθάνω, giunsi, giunto, καὶ γιοντο.	Perdere, χάνω, perdei καὶ persi, perduto.
Imprimere , ἐντυπώνω , impressi, impresso.	Piangere, κλαίω , pian- si, pianto.
Incidere, γλύφω, incisi, inciso.	Pingere , καὶ πῖννε , ζωγραφίζω, pinsi, pinto.
Indurre, εἰσάγω, indus-	Porre, καὶ ponere , τί- θημι, pongo, poni, pone ,

Poniamo, καὶ ponghiamo, ponete, pongono, posi, porrò, posto.

Porgera, παρέχω, δίδωμι, porsi, porto.

Premere, θλίβω, premei, premuto.

Prendere, λαμβάνω, presi, preso.

Presumere, προλαμβάνω, presunsi, presunto.

Produrre, προάγω, produssi, prodotto.

Promettere, υπόσχομαι, promisi, promesso.

Proteggere, υπερασπίζω, protessi, protetto.

Pungere, νύττω, punsi, punto.

Radere, κουρεύω, rasi, raso.

Recidere, ἀποτέμνω, recisi, reciso.

Reggere, διοικῶ, ressi, retto.

Rendere, ἐπιστρέφω, rendei, renduto.

Reprimere, ἐπέχω, repressi, represso.

Ridere, γέλῳ, risi, riso.

Ridurre, ἐπανάγω, ridussi, ridotto.

Risolvere, διαλύω, risolsi, risoluto.

Rispondere, ἀποκρίνομαι, risposi, risposto.

Rodere, κατατρώγω, rosi, roso.

Rompere, ῥήγνυμι, ruppi, rotto.

Scegliere, ἐκλέγω, scelsi, scelto καὶ scelto.

Scendere, καταβαίνω, scesi, sceso.

Sciogliere, ἡσχιόρρω, λύω, sciolsi, sciolto.

Scorgere, καθορῶ, scorsi, scorto.

Scrivere, γράφω, scrissi, scritto.

Scuotere, ἀποτινάσσω, scossi, scosso.

Solvere, λύω, solvei, soluto.

Sopprimere, καταπιέζω, soppressi, soppresso.

Sorgere καὶ surgere, ἀνίσταμαι, sorsi, sorto.

Sospendere, ἐγκρεμῶ, sospesi, sospeso.

Spargere, σπείρω, sparsi, sparso.

Spegnere, σβεννύω, spensi, spento.

Spendere, δαπανῶ, spesi, speso.

Stringere, καὶ strignere, σφίγγω, strinsi, strinto.

Struggere, ἀφανίζω, strussi, strutto.

Svegliare καὶ svelleare καὶ sverre, ἀνασπῶ, svelsi,

svelto.

Tendere, τείνω, tesi, teso. Οὕτως καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ σύνθετα, intendere, contendere, etc.

Tergere, ὑμώρνυμι, tersi, terso.

Tessere, ὑφαίνω, tesseri, tessuto.

Tingere, καὶ tignere, βάφω, tinsi, tinto.

Togliere καὶ torre, ἀφαιρῶ, tolsi, tolto.

Torcere, κάμπτω, torsi,

torto.

Tradurre, μεταφέρω, tradussi, tradotto.

Traere καὶ trarre, εὐρώ, ἔλκω, trassi, tratto.

Ucidere, φονεύω, uccisi, ucciso.

Vincere, νικῶ, vinsi, vinto.

Vivere, ζῶ, vissi, vissuto, καὶ vissuto.

Volgere, σρέφω, volsi, volto.

Σημειωτέον, ὅτι τὰ εἰς ore, καὶ urre λήγοντα ἀνώμαλα ῥήματα, παράγονται ἀπὸ τὰ λατινικά, κατὰ συγκοπὴν γινόμενα, οὕτως ἀπὸ τὸ cogliere, ponere, togliere, condocere, inducere, introdúcere, καὶ traducere, γίνεται c-orre, t-orre, cond-urre, ind-urre, introd-urre, καὶ trad-urre. λαμβάνονται δὲ εἰς τὴν ὁμιλίαν πολὺ ἀσείδιον τὰ τελευταῖα, παρὰ τὰ πρῶτα.

Ανώμαλα τῆς Γ'. Συζυγίας.

Aprire, Ἀνοίγειν.

Aperto. Aprii ἢ apersi, apristi, aprì, aprimo, apriste, aprirò.

Coprire, Καλύπτειν.

Coperto. Coprii ἢ copersi, ect.

Dire, Λέγειν.

Detto. Dico, di ἢ dici, dice, diciamo, -, -. Dissi. Dì, dica. Dicessi. Ho detto.

Μοῖρε, Θνήσκειν.

Morto. Muoio, muori,-, moiamo,-, Morrò. Morrei. Muori, muoia. Sono morto.

Salire, Ἀναβαίνειν.

Salgo, sali,- sagliamo,-, Sali, salga. Sono salito

Seguire, Ἀκολουθεῖν.

Seguo, ἢ siegno, segui ἢ siegui,-, seguiamo,-, Segui ἢ siegui, segua ἢ siegua. Ho seguito.

Udire, Ἀκούειν.

Odo, odi,-, udiamo,-, Odi, oda. Ho udito.

Uscire, Ἐξέρχασθαι.

Esco, esci,-, usciamo,-, Esci, esca. Sono uscito.

Venire, Ἐρχεσθαι.

Venuto. Vengo, vieni,-, ect. Venni. Verrò. verrei. vieni, venga. Sono venuto.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

Περὶ Ἑλλειπτικῶν Ῥημάτων.

Ἑλλειπτικὰ ῥήματα καλοῦνται ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν ὅλας τὰς φωνάς. Τοιαῦτα δὲ εἶναι τὰ ἐφεξῆς.

Algere, (ρίγω), ῥήμα Λατινικόν, εἶναι δὲ εἰς χρῆσιν παρὰ τοῖς ποιηταῖς· αἱ ἐφεξῆς φωναί. Argente. Alsi, καὶ alse.—Signor tu sai che per lo al gente freddo, L'acqua diventa cristallina pietra. (D. rim. 34).—Alsi ed arsi gran tempo. (Varch. rim 3).—L'alma, ch'arse per lei si spesso, ed al se. (Petr. son. 289).

Angere, (ἀγγω), καὶ αὐτὸ ὡσαύτως Λατινικόν, εἶναι δὲ εἰς

χρήσιν παρὰ τοῖς ποιήταις ἢ φωνή, Ange.—Tanta paura e duol l' alma trista a nge. (Petr. son. 236).

Arrogere, (προστίθεμαι), Μετοχ. Arroto. Συνοχ. Arrogendo. Ὅριστ.—Ένεστ. Arroge, arrogiamo, arrogo. Παρατ. Arrogeva ἢ arrogea. Παρωχ. τετελ. Arrosi, arrose, arrosero καὶ arrosano. Ὑποτακ. — Παρτ. Arrogesse. Αὗται εἶναι μόνον αἱ εἰς χρήσιν φωναὶ τοῦ ῥήματος τούτου. Calere, (μέλειν), αἱ εἰς χρήσιν φωναὶ τοῦ ῥήματος τούτου εἶναι τὰ ἐφεξῆς τρίτα ἐνικὰ πρόσωπα: Ἀπαρ. (Calere, Μετοχ. Caluto. Συνοχ. Calendo. Ὅρις.—Ένες. Cale ἢ cal. Παρατ. caleva ἢ calea. Παρωχ. τετελ. Calse Ὑποτακ. — Ένεστ. Caglia. Παρατατ. Calesse. Ὑποθετ. — Ένες.—Calerebbe ἢ carrebbe. Προστ.—Ένες. Caglia. Ὁ Κομπαγνόιος ὁμῶς προσθέτει εἰς αὐτὰ καὶ τινὰ πληθυντικὰ τρίτα πρόσωπα, ὁποῖα: Calevano ἢ caleano, Calsero, calessero, πλὴν ἄνευ κύρους.

Colere, (σέβομαι), τοῦ Λατινικοῦ τούτου ῥήματος εἶναι εἰς χρήσιν ἢ εἰς τὸ μετοχή colto, καὶ τὸ α' καὶ β'. ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστῶτος τῆς ὀριστικῆς: colo, καὶ cole. (146).—Che per te consecrato onoro, e colo. (Petr. son. 280).

Consumere, ῥῆμα ἀπηργαιωμένον, σημαῖνον δὲ τὸ αὐτὸ μὲ τὸ consumare, (ἀναλίσκω). Μετοχ. consunto. Ὅρις.—Ένεστ. egli consume. Παρωχ. τετελ. Consunsi, consumse, consunsero,—E la vorace fiamma vade e consume Lenavi e le galere poco difese. (Ar. fur. c. 40, 6).

Convellere, (Λατινισμός) (χατασπῶ), Μετοχ. Convel lente, καὶ convelluto. Συνοχ. Convellendo. Ὅρις.—Ένεστ. Convelle, convellono. Παρατατ. Convelleva,

convellavano. Μέλλ. Convellerà, convelleranno. Ὑποτακτ. - Ἐνεστ. Convella, convellano. Παρατ. Convellesse, convellessero.

Estollere, ὄρα κατω τέρω, Tollere.

Fervere, (ζέω), εἶναι ἐλλειπὲς τῆς εἰς τὸ Μετοχῆς, καὶ τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ, καὶ πρώτου καὶ δευτέρου πληθυντικοῦ προσώπου τῆς προστακτικῆς.

Federe, καὶ Feggere (πληγόνω) ῥῆμα τὸ μὲν πρῶτον ποιητικόν, παρὰ δὲ τοῖς παλαιοῖς εὐρίσκεται καὶ εἰς τὸ πεζόν· εἶναι δὲ ἐλλειπὲς τῶν μετοχῶν, τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου πληθυντικοῦ προσώπου τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, ὅλων τῶν συνθέτων χρόνων, τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς, τοῦ δευτέρου ἐνικοῦ προσώπου, καὶ τοῦ πρώτου καὶ δευτέρου πληθυντικοῦ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς· καὶ τελευταῖον αἷς ὑποθετικῆς, καὶ προστακτικῆς ἐγκλίσεως· τὸ δὲ δεύτερον εἶναι τὴν σήμερον ὅλως δι' ὅλου ἄχρηστον.

Gire, (ἵημι), τὸ ῥῆμα τοῦτο συνεινιῆται εἰς τὰ ἐφεξῆς πρόσωπα: gito gite, giva καὶ gia, givi, givamo, givano καὶ giano, gisti, gi ἢ gio, gimmo, giste, girono, girò, girai, girà, giremo, girete, giranno, gissi, gisse, gissimo, giste, gissero, girei, giresti, girebbe, giremmo, gireste, girebbono.

Lecere, καὶ Licere, (ἐξεῖναι), τὸ δεύτερον εἶναι Λατινικὸν Μετοχ. Licito, μᾶλλον δὲ lecito. Ὀριστ. - Ἐνεστ. lece ἢ lice, εὐχρηστον παρὰ τοῖς ποιηταῖς. Molcere, (θέλω), τοῦ ῥήματος τούτου δὲν εὐρίσκομεν παρὰ τοῖς κλασικοῖς εἰμὴ τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, οἷον: molce. Ὁ αἰείμνηστος ὁμως Κεσαρότης μετεχειρίσθη καὶ τὸ molci. Ma ou siedì o canttre e le nostre alme Molci col cantotuo. etc. (Ossian T. I. Cant. 5).

Olire, (εὐωδιάζειν), κάμνει εισέτι oliva, olivi, olivano.

Riedere, (ἐπιστρέφω), ῥῆμα εὐχρηστον εἰς τὸ ποιητικόν.
Ὅριστ. - Ἐνεστ. Riedo, riedi, riede, riedono. Ὑποτ. Ἐ-
νεστ. Rieda, riedano. Προστ. - Ἐνεστ. Riedi.

Serpere, (ἵρπω), εἶναι μᾶλλον ποιητικόν, διότι εἰς τὸ
πεζὸν εἶναι εὐχρηστότερον τὸ serpeggiare. Μετοχ. Ser-
pente. Συνοχ. Serpendo. Ὅριστ. - Ἐνεστ. Serpo, serpi,
serpe, serpono. Παρατ. Serpeva, ^εserpevi, serpeva
ἢ serpea, serpevano ἢ serpeano.

Soffolcere, καὶ soffolgere, (ἀποτίθημι), ῥήματα ἀ-
πηρχαιωμένα, παραγόμενα ἐκ τοῦ ὡσαύτως ἀπηρχαιωμένου
folcire. Μετοχ. Soffolto. Ὅριστ. - Ἐνεστ. Soffolce καὶ
soffolge. Παραχ. τετελ. Soffolse.— Oh quanto é l'u-
bertà che si soffolce. (D. l'ar. 23).

Solere, (εἰθισμένον εἶναι), Μετοχ. Solito, Συνοχ. So-
lendo. Ὅριστ. - Ἐνεστ. Soglio, suoli, suole sogliamo,
solete, sogliono Παρατ. Soleva, ἢ solea, solevi, etc.
Ὑποτ. - Ἐνεστ. Soglia, sogli, sogliamo, sogliate, soglia-
no. Παρατ. Sollessi solesse, etc.

Tollere, (ἀφαιρῶ), ῥῆμα Λατινικόν, τὸ ὅποῖον ἦτο εἰς
χρήσιν προτοῦ σχηματισθῇ τὸ togliere, τὴν σήμερον δὲ εἶ-
ναι μόνον εἰς χρήσιν αἱ ἐξ αὐτοῦ φωναὶ, tolli, tolle, καὶ τὸ
Ὑποταχ. tolla.—Che dona e tolle ogni altro ben
fortuna. (Ar. fur. 3, 37). Ἐκ τοῦ tollere, παράγεται
τὸ ὡσαύτως Λατινικόν ῥῆμα Estolere, (ὑψώνω) ἐκ τοῦ ὁποίου
εἶναι εἰς χρήσιν τὸ estolle, καὶ estolla.—De latini avi
suoi la speme estolla. (Caro, en. lib. 6).

Torpere, ῥῆμα Λατινικόν τὸ ὅποῖον σημαίνει τὸ αὐτὸ
μὲ τὸ intorpidire, (ἀργῶ), καὶ ἐνίοτε εἶναι εἰς χρήσιν ἀντ'
αὐτοῦ. Αἱ παρ' αὐτοῦ δὲ εἰς χρήσιν φωναὶ εἶναι αἱ ἐφεξῆς:

Torpente, torpo, torpe, καὶ torpa. A' Greci il favellar non torpe infra le labbra. (Buon. Tier 2, 5, 3).

Tangere, (ἄπτομαι), ῥῆμα Λατινικὸν τὸ ὁποῖον συνειθίζουσιν οἱ ποιηταὶ μεταφορικῶς ἀντὶ τοῦ toccare, πλὴν εἰς μόνον τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς.—Io son fatta da Dio, sua merce, tale che la vostra miseria non mi tange. (D. Inf. 2).

Urgere, (κατεπείγω), τοῦ Λατινικοῦ τούτου ῥήματος εἶναι εἰς χρῆσιν αἱ ἀκόλουθοι φωναὶ, urgente, urge, urgeva, urgevano, urgesse.—Che l' una parte, e l' altra tira ed urge Tin tin sonando, con si dolce nota. (D. Par. 10).

ΤΜΗΜΑ ΣΤ'.

Περὶ Προθέσεως.

ΚΕΦΆΛΛΑΙΟΝ μόνον

Ἐπειδὴ πᾶσα ἀναφορὰ δηλοῖ σύγκρισίν τινα, ἥτις γίνεται μετὰ δύο πραγμάτων, διὰ τοῦτο καὶ ἐμπεριλαμβάνει δύο ὅρους. Πρῶτος ὅρος λέγεται τὸ συγκρινόμενον· δεύτερος δὲ, τὸ πρὸς ὃ συγκρίνεται. Οὕτως εἰς τὴν πρότασιν. *Pietro somiglia a Paolo* (ὁ Πέτρος ὁμοιάζει τὸν Παῦλον) ἡ λέξις *Pietro* (Πέτρος) εἶναι ὁ πρῶτος ὅρος, καὶ *Paolo* (Παῦλος) ὁ δεύτερος.

Αἱ προθέσεις λοιπὸν ἢ σημαίνουν ἀφ' ἑαυτὸν ὑπάρχουσαν ἀναφορὰν μετὰ δύο ἢ καὶ πλειοτέρων προσώπων ἢ πραγμάτων, ἢ μόνον δεικνύουσιν τὸν δεύτερον ὅρον τῆς συγκρίσεως τὸ ὁποῖον εἶναι καὶ πλάγιον ἀντικείμενον. Οὕτως ἐὰν εἴπω *Pietro passeggia con Paolo* (ὁ Πέτρος περιπατεῖ σὺν

τῷ Παύλῳ), ἡ πρόθεσις (σύν) σημαίνει ἀφ' ἑαυτῆς τὴν μεταξὺ Πέτρου καὶ Παύλου ὑπάρχουσαν ἀναφορὰν συντροφίας. Ἀλλ' ἐν εἰπω ὡς ἀνωτέρω, - Pietro somiglia a Paolo ἡ μεταξὺ Πέτρου καὶ Παύλου ὑπάρχουσα ἀναφορὰ ὁμοιότητος δηλοῦται ἀπὸ τὸ ῥῆμα *somiglia*, καὶ ἡ *a* (εἰς), πρόθεσις δυνύει μόνον τὸν δεύτερον ὅρον τῆς ἀναφορᾶς. Τὰ ῥήματα, *andare, venire, passare, dare, parlare, somigliare, uguagliare, discordare*, καὶ τὰ τοιαῦτα τὰ συγκριτικά· ὅλα τὰ σχετικὰ ἐπίθετα, ὅποια, *uguale, disuguale, inferiore, superiore, esteriore, simile, dissimile*. κτλ. φανερόνουν ἀφ' ἑαυτῶν ἀναφορὰν τινὰ καὶ ἐπομένως ἡ εἰς αὐτὰ ἐπομένη πρόθεσις δὲν κάμνει ἄλλο, εἰμὴ νὰ δεικνύῃ τὸν δεύτερον ὅρον τῆς ἀναφορᾶς. Ὅσάκις ὁμοῦς ἡ πρόθεσις εὐρίσκεται μὲ ἄλλα ῥήματα, ἡ ἐπίθετα, αὕτη δηλοῖ πάντοτε ἀφ' ἑαυτῆς τὴν ἀναφορὰν.

Μίαν μόνην ἀναφορὰν ἐδηλοῦσεν κατ' ἀρχὰς ἐκάστη πρόθεσις, ἀλλ' ἀπ' ὀλίγον κατ' ὀλίγον ηὔξησεν διὰ τῆς ἀναλογίας ὁ ἀριθμὸς τῶν σημεινομένων ἀναφορῶν, ὡς θέλομεν ἰδεῖν ὁμιλοῦντες περὶ ἐκάστης προθέσεως ἰδιαιτέρως.

Ἡ λεπτομερὴς δὲ ἔρευνα, τὴν ὁποίαν θέλομεν κάμει περὶ ἐκάστης προθέσεως ἰδιαιτέρως θέλει μᾶς δεῖξιν τοὺς ἀληθεῖς κανόνες τῆς Ἰταλικῆς συντάξεως, καὶ θέλει μᾶς ἐλευθερώσιν ἀπὸ τὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἔπεσαν πολλοὶ ἄλλοι Γραμματικὸς συντάκται λαβύρινθον.

DA. — Ἡ ἀπλὴ γνῶσις τῶν τῆς φύσεως ἀντικειμένων δὲν ἀρκεῖ εἰς τὰ νὰ ἀποπληρώσῃ τὴν ἀγενῆ περιέργειαν τοῦ ἀνθρώπινου νοῆς. Οὗτος εἶναι ἐκ φύσεως δομένος εἰς τὸ νὰ ζητῇ καὶ αὐτὴν τὴν ἀρχὴν τῶν πραγμάτων διὸ ἀνάγκη ἦτο νὰ ἐφευρεθῇ σημειῶν τι ἱκανὸν νὰ ἐξηγῇ τὴν τῆς ἀρχῆς τῶν πραγμάτων ἀναφορὰν. Τὸ σημεῖον δὲ τοῦτο εἰς τὴν Ἰταλι-

κὴν γλῶσσαν εἶναι ἢ πρόθεσις da, ἥτις μόνῃ ἢ σὺν τῷ ἄρθρῳ τίθεται πρὸ τῶν ὀνομάτων ἐκείνων τῶν πραγμάτων, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνουν φυσικὴν, εἴτε φανταστικὴν ἀρχὴν ἄλλα τινα πράγματα ἢ ἐνέργειαι. Παρ.—Da Dio vengono le grazie. (Bocc. nov. 73). Io mio fermo desir vien da le stelle. (Petr. canz. 3).

Κατ' ἀναλογίαν δὲ θεωροῦνται ὡς ὅμοια τῆς τῆς ἀρχῆς ἀναφοῆς, καὶ αἱ ἀναφοραὶ ἀποδημίας, χωρισμοῦ, ἀπομακρυσμοῦ, ἀφαιρέσεως κ.λ. διὸ ὅλαι αἱ τοιαῦται καὶ παρόμοιαι ἀναφοραὶ δηλοῦνται διὰ τῆς da προθέσεως, ἥτις προτίθεται εἰς τὰ ὀνόματα ἐκείνων τῶν πραγμάτων (εἴτε φυσικῶν εἴτε φανταστικῶν) ἀπὸ τὰ ὅποια ἀποδημεῖ χωρίζεται, ἀπομακρυνεται, ἀφαιρεῖται, ἐλευθεροῦται, πίπτει, καταβαίνει, κ.λ. ἄλλο τι πρᾶγμα. Παραδ.—Partiti da cotesti che son morti. (D. Inf. 3). — Questa sola da l volgo m' allontana. (Petr. canz. 19). — Di selva in selva da l crudel s' invola. (Ar. Fur. l. 34). — Piacendogli potrebbe la sirocchia da l fuoco sottrarre. (Bocc. n. 33). (147). — Da Parigi a Genova tornando (Id. nov. 79). — Perciocchè tornando jer sera un po' tardetto da cenare fuor di casa. (Fer. Asin d' oro):

Μεταχειρίζομεθα εἰσέτι τὴν πρόθεσιν da, διὰ τὴν δὲ διῳωμεν: ἄ). Τὸν ἐνεργοῦντα εἰς τὰ παθητικὰ ῥήματα, οἷον: — Il Campidoglio fù edificato da Tarquinio. — Ringraziatala dell' onore ricevuto da lei, a Genova se ne andò (Bocc. nov. 5). Ἐνίοτε δὲ ἀποσιωπᾶται τὸ ῥήμα, εἶναι, οἷον: Risolse di pigliar l' isola di Mona lasciata da Paulino. (Dav. Vit. Agr.).

Ε'). Διαφορὰν καὶ ἐναντιότητα, οἷον — Quand era in parte altr' uom da quel che io sono. (Petr. Son. 1). —

Da Insensato animale ti recarono ad essere uomo. (Bocc. n. 41).

γ'). Τὴν πατρίδα, ὡς — Cino da Pistoja. — Raffaello da Urbino. — Buti da Pisa, etc. πλὴν ὅταν ἀναφέρωμεν τὸ Βασίλειον ἢ τὴν Ἐπαρχίαν, διότι τότε εἶναι εἰς χρῆσιν ἢ πρόθεσις δι.

δ'). Τὴν ἀντωνομασίαν (148), οἶον: — Con ricca sopravveste e bello arnese Serpentin dalla Stella in giostra venne. (Ar. Fur. 35, 67).

ε'). Τὸν καιρὸν καθ' ὃν ἀρχίζει ἢ ἤρχισε πράγμα τι, ἢ ἐνέργειά τις, οἶον: Da due anni. — Dalla prima gioventù, etc.

ς'). Τὸ προσῆκον, τὴν ἐπιτηδειότητα, τὴν χρῆσιν, οἶον: — Abito da uomo. - fanciulla da marito. - commedia da ridere. - Terreno da viti da uomo onesto. - un colpo da maestro. - un fiasco da vino. - una bestia da soma. etc.

ζ'). Τὴν ἱκανότητα. — Sempre per da molto l' ebbe e per amico (Bocc. nov. 52).

η'). Δίοδον, ὡς — Passa da Milano. — Fermarsi dalla bottega andare dalle chiese. — Vegendol dalla casa sua molto spesso passare. (Bocc. n. 25.) (149).

θ'). Κίνησιν πρὸς τι (ἀντὶ τῆς προθέσεως α). οἶον: Andare, venire, passare, menare da te, da voi, da lui, da lei. etc. (Bocc. nov. 20-26-79).

ι.) Ἀμφίβολον ποσότητα ἀριθμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν περίπτωσιν ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὸ ἰνcirca, intorno, ὡς — Stimavasi avere in Firenze da novantamila bocche tra uomini, femmine, e fanciulli. (Gio. vill. 11, 93, 2).

ιά.) ἐξαίρεσιν. — Questa donna ogni cosa ebbe da onestà infuori. (Dav. ann.).

ιβ'.) Παρουσίαν. εἰς τοιαύτας ὁμως περιπτώσεις προηγείται αὐτῆς ἐν ἐκ τῶν ἐπιρρήμάτων avanti ἢ dinanzi, ὡς — Poco avanti da se vide le ceneri rimase d' Attila flagel Io di Dio. (Bocc. Filoc. 4.) — Ella si fermò d i n a n z i dal re. (Vit. S. Gio. Batt). Αἱ φράσεις· stare da se, — Vivere da se, etc. σημαίνουν, ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ κανένα, οὔτε εὐρίσκεται ἀπὸ κανένα συντροφευμένος· εἰς τοιαύτας δὲ περιπτώσεις ἢ πρόθεσις da εὐρίσκεται ἐνίοτε σὺν τῇ προθέσει per, οἷον: — Da per me. — da per te etc. Fa conto non mi aver trovato, e fa da per te. (Cecch. dot. 2, 3). - Molte malattie guariscono da per se, senza l' opera del Medico (Libr. cur. mal).

Σημείωσον δὲ καὶ τὰς ἐφεξῆς φράσεις. - Esser da vicino, da lontano. - Fare una cosa da vicino, da lontano. - Mettere, inclinare, fare inclinare, voltarsi, volgersi da una parte da un lato, da un canto. etc.

A. - Ἡ πρόθεσις a, ὡς αἰεὶ εὐρίσκεται πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ a, ἢ ἐνίοτε καὶ ἀπὸ ἄλλο φωνῆεν, μετατρέπεται χάριν εὐφωνίας εἰς ad, οἷον: Vi cominciaron le genti a d andare, e a d a c c e n d e r lumi, e a d a d o r a r l o, etc. (Bocc. nov. 1). - Non pare indegno a d u o m o d' intelletto. (D. Inf. 2).

Αὕτη δεικνύει τὸν ὅρον πρὸς ὃν τείνουν ἢ διευθύνονται αἱ πράξεις· ὅθεν ὡς αἰεὶ κανὲν ῥῆμα σημαίνει διεύθυνσιν ἢ κλίσιν πρὸς τι, ὁ ὅρος αὐτῆς τῆς διευθύνσεως ἢ κλίσεως σημειοῦται διὰ τῆς εἰρημένης προθέσεως. Ἐπειδὴ δὲ ὅλα τὰ πράγματα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ὅροι πρὸς οὓς τείνουν

αὐτὰ πράξεις μας, ἕνεκα τούτου, δύναται πρὸ ὅλων τῶν ὀνομάτων νὰ προηγῇται ἢ αὖ πρόθεσις, ὡςάκις τὸ πρὸ αὐτῶν εὐρισκόμενον ῥήμα δηλοῖ ἐνέργειαν τείνουσαν πρὸς τι, ὡς A voi non sarebbe onore, che il vostro legnaggio andasse a povertà etc (Nov. ant. 46.) Λέγομεν εἰσέτι, -dire, parlare, dare ad alcuno. etc. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον προηγῇται ὡσαύτως ἢ αὖ πρόθεσις τῶν ἀπαρεμφάτων, αἵτινες θεωροῦνται ὡς ὄροι τῆς σημασίας τινὸς προηγουμένου ῥήματος, οἷον: Andare a desinare. - a passeggiare. - venire a vedere. - tornare a prendere. - mandare a dire. etc. Λέγομεν ὡσαύτως, -andare a perdizione, a rovina, a sangue, andare a genio. - Venire a capo, a fine, a noja. etc.

Αὕτη ἡ πρόθεσις ὡςάκις δηλοῖ τροπολογίαν τῆς ὑπάρξεως ἢ ἐνεργείας τινος πράγματος, κρατεῖ τὸν τόπον ἄλλης τινος προθέσεως, ὡς: Ἀντὶ τῆς con, οἷον: a capo chino. - a bocca aperta. - a chioma sciolte. - amare a fede. - una veste a fiori. - nutrire a late. - difendere a vite. etc.

Ἀντὶ τῆς per: - E gittoglisi a' piedi a misericordia (Gio. vill. 5, 3, 2). - Non terrestri tua molto folle colui. (Sen. pist).

Ἀντὶ τῆς da: - E udendo a molti commendar la cristiana fede. (Bocc. nov. 30). - Spensier dentro all' alma Mover mi sento a chi gli ha tutti in forza. (Petr. canz. 38).

Ἀντὶ τῆς in: - Che novelle avete a Città. (Fr. Sacch. nov. 76). - Io ho avuta a questa notte la maggior paura che mai si avesse (Bocc. nov. 61).

Ἀντὶ τῆς di: In abito di peregrini, ben forniti a danari e care gioje (Bocc. nov. 29).

Τίθεται εἰσέτι ἀντὶ τῶν λέξεων:

Dopo: -Ivi a pochi giorni si trovò colla Ninetta. (Bocc. nov. 33). Inverso: - Volti a levante, ove eravam saliti. (D. purg. 4). Secondo: - Lasciamiti prima vedere a mio senno (Bocc. nov. 85). Ἡ πρόθεσις a, προστίθεται ἐνίοτε εἰς τὰ ἐφεξῆς ἐπιρρήματα, οἷον: accanto a, allato a, appresso a, avanti a, contro a, davanti a, (150), dietro a, dinanzia, dirimpetto a, innanzi a, infaccia a, presso, a, vicino a. etc.

Ἡ πρόθεσις αὕτη ἐνίοτε σημαίνει τὸν τόπον τῆς ὑπάρξεως, πλὴν εἰς τρόπον πλεον ἄπροσδιόριστον παρὰ τὴν in πρόθεσιν. Οὕτως ὅταν εἴπω - Pietro è a Roma, σημαίνει ὅτι ὁ Πέτρος εὐρίσκεται ἢ ἐντὸς τῆς πόλεως Ῥώμης, ἢ εἰς τὰ περίχωρα αὐτῆς, ἐνῶ, ὅταν εἴπω, - Pietro è in Roma, σημαίνει ὅτι ὁ Πέτρος εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς εἰρημένης πόλεως.

Di- Ἡ πρόθεσις di σημαίνει ἀναφορὰν κατοχῆς, ιδιότητος, ἢ κυριότητος, καὶ ἰσοδυναμεῖ μετὰ τὴν γενικὴν πτώσιν τῶν Ἑλλήνων καὶ Λατίνων, τὴν ὁποίαν μεταχειρίζονται οὗτοι διὰ νὰ διακρίνουν προηγούμενόν τι ὄνομα· διότι ἡ κατοχῆς ἢ κυριότητος ἀναφορὰ ὑπάρχει μετὰ δύο πραγμάτων, ἐξ ὧν τὸ ἓν διακρίνει τὸ ἕτερον. Ἡ πρόθεσις λοιπὸν di εὐρισκομένη μετὰ δύο ὀνομάτων δηλοῖ, ὅτι τὸ πρῶτον διακρίνεται, ἢ τροπολογεῖται παρὰ τοῦ δευτέρου, τὸ ὁποῖον ὡς παρρηρεῖ ὁ Γάλλος Δὲ Μαρσαῖος ἰσοδυναμεῖ μετὰ ἐπίθετόν τι ἱπομένως δὲ ἀφαιρεθείσης τῆς προθέσεως δύναμειν νὰ ἀντικαταστήσωμεν αὐτῶν τὸ ῥηθὲν ἐπίθετον. Οὕτω ἀντὶ νὰ εἴπω:

L' amor di padre	ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς	L' amor paterno.
Un vento di mare	ὁ ἀνέμος τοῦ θαλάσσιου	Un vento marino.
La guerra di Troja	ἡ πόλεμος τῆς Τροίας	La guerra Trojana.
Un cancello di ferro	ἡ βαρὺν ἑλιδίον	Un cancello fereo.
Una statua d' oro	ἡ εἰκὼν	Una statua aurea.
Le orazioni di Cicerone	οἱ ἐκφώνησεις τοῦ Κικέρωνος	Le orazioni Cicero- niane.
Un color di ferro	ἡ χροιά τοῦ σιδήρου	Un color ferrigno.

Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ἡ διὰ πρόθεσις εὐρίσκει-
ται ἐνωμένη μετὰ τὸ ἄρθρον.

Ἐν πρᾶγμα δύναται νὰ ἀνήκῃ εἰς ἄλλο:

α'). Ὡς ἀποτελέσµα εἰς τὴν αὐτοῦ αἰτίαν (151) ὡς, Le-
orazioni di Demostene. - Egli piangeva, e di gran-
de pietà non potea motto fare, (Volgar. di Div.) -
Chiunque di questi carboni è tocco (Bocc. G. 6.
n. 10).

β'). Ὡς κτῆμα εἰς τὸν κτήτορα. - Il palazzo del Re.

γ'). Ὡς περιγραφόμενον εἰς τὴν περιγραφὴν. - La storia
di Toscana. - La Relazione di Santorino. (152).

δ'). Ὡς εἰς τὸν τόπον, εἰς ὃν γίνεται ἡ ὑπάρχει. - Le guer-
re di Fiandra. - Il campanile di Pisa.

ε'). Ὡς λαμβάνον τὸ ὄνομα παρ' ἄλλου, ὡς - Gli anni
della fruttifera incarnazione del figliuolo di Dio.
(Bocc. Introd).

Καθὼς ἡ μετὰ αἰτίαν καὶ ἀποτελέσµατος ἀναφορὰ
τροπολογεῖ τὰ πράγματα, οὕτω τροπολογοῦσιν αὐτὰ καὶ αἱ
ποιότητες, ἐπομένως δὲ σημειοῦνται διὰ τῆς διὰ πρόθεσεως,
ὡς - Uomo di grande ingegno. - Femmina di gros-
so ingegno, etc.

Ἐπεὶ δὲ πᾶν μέρος ἐνὸς ὅλου θεωρεῖται ὡς ἀνήκον εἰς τὸ
ὅλον, ἕνεκα τούτου σημειοῦται διὰ τῆς διὰ πρόθεσεως, ὡς -

I mesi dell'anno - le provincie del Regno. - ciascuno di voi. etc. Αἱ δὲ φράσεις - Camminar di notte, ἢ di giorno. - morir di vent'anni. etc. Εἶναι ἐλλειπτικάι, διότι προσπακούεται, - in tempo di notte. - in età di vent'anni etc.

Πᾶν ὅ,τι προσδιορίζει τὴν ἀπροσδιόριστον σημασίαν οὐσιαστικοῦ τινος ὀνόματος ἔχει προηγουμένην τὴν δι' πρόθεσιν τοῦτο δὲ, διότι τὸ προσδιορισθὲν οὐσιαστικὸν θεωρεῖται ὡς εἶδος, καὶ τὸ εἶδος ὑπάγεται εἰς τὸ γένος, ὡς μέρος εἰς τὸ ὅλον αὐτοῦ. Παραδ. Il di d' ogni santi, - il messiere di calzolajo - la facoltà dell' odorato, etc. Εἰς ὅλας τὰς συγκρίσεις ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως ἔχει προηγουμένην πάντοτε τὴν δι' πρόθεσιν, οἷον: Cesare è più grande di Napoleone. Ἀλλ' αἱ τοιαῦται φράσεις εἶναι ἐλλειπτικάι, διότι ἀποσιωπῶνται αἱ λέξεις in paragone, in confronto di.

Ενίστε ὅμως ἐλλεῖπει ἡ πρόθεσις, ὡς - in casa colui, ἀντὶ in casa di colui. etc. - Come cenato ebbero, presi certi argomenti per entrare in casa Calandrino (Bocc. nov. 76) ἀντὶ di Calandrino. Ἡ διάφορος σημασία τῶν εἰς τὸ μετοχῶν ἀπαιτεῖ ποτὲ μὲν τὴν δι' πρόθεσιν, ποτὲ δὲ τὴν da.

Ὅσάκις λοιπὸν ἡ εἰρημένη μετοχὴ ἀνακαλεῖ εἰς τὸν νοῦν μας οὐσιαστικὸν τι ἀποσιωπημένον, καὶ ἔχον πρὸ αὐτοῦ πρόθεσιν τινὰ ὡσαύτως ἀποσιωπημένης, συνειθίζεται ἡ πρόθεσις di, ὡς (153) Isole circondate (con accerchiamento) d' allori - Prati seminati (con semenza) di amaranti. - Una città cinta (con recinto) di mura. - Ferito (da colpo) di saetta. etc.

Εἶναι δὲ εἰς χρῆσιν ἡ πρόθεσις da ὅσάκις τὸ προθετούπω-

τον ὄνομα θεωρεῖται ὡς ἀρχὴ τῆς ἐνεργείας, ἥτοι ὡς αἰτία τοῦ παρὰ τῆς μετοχῆς σημαينوμένου πάθους, ὡς - Circondato da nemici. - penetrato da dolore. etc. L' anima tua è da viltade offesa. (D. Inf. 2.) - Poi che Madonna, da pietà commossa, degnò mirarini. (Petr. canz. 4.) - Una valle ombrosa da molti alberi. (Bocc. g. 5. fin).

Εἰς τὰ ἐφεξῆς δύο παραδείγματα παρατηρεῖται ἡ χρῆσις ἀμφοτέρων τούτων τῶν προθέσεων. — L' aria ingombrata da nuvoli, e gravata di nebbia. (Sag. nat. Esp.) - Fastidito da te, non di te mai. (Past. fid. at. I. sc. 3).

Εἶναι ὅμως ῥήματά τινα ὅποια τὸ avere, ricevere, sapere, sentire, udire, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἐνίοτε μὲν ἀπαιτοῦν τὴν προθέσιν da, καὶ ἄλλοτε τὴν di, κατὰ τὴν διάφορον αὐτῶν σημασίαν. οἷον: Mi pare un sogno l' aver lettere da Vossignoria. (Bentiv. lett. 8.) - Ho due lettere di Vossignoria. (Id. lett. 43).

Σημειωτέον δε, ὅτι ἐκ τῆς χρήσεως τῶν εἰρημένων προθέσεων ἀλλάσσει ἡ σημασία τῶν φράσεων. Οὕτως ἡ σημασία τῆς φράσεως - Egli é tempo di desinare, διαφέρει τῆς φράσεως - Egli é tempo da desinare· διότι ἡ μὲν πρώτη σημαίνει, ὅτι εἶναι ἤδη καιρὸς τοῦ γεύματος, ἐνῶ ἡ δευτέρα σημαίνει, ὅτι οὗτος ὁ καιρὸς εἶναι ὁ ἀρμοδιώτερος, πρὸ ὅλους διὰ γεῦμα, παρελθόντος τοῦ ὁποίου δὲν θέλομεν γευματίσσειν μὲ ἀρκετὴν ὄρεξιν, ἢ ὠφέλειαν. κτλ.

Ἐκ τῆς di προθέσεως καὶ τινος οὐσιαστικοῦ ἢ ἐπιθέτου σχηματίζονται εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν πάμπολλοι ἐπιὸ-ῤηματικοὶ τρόποι, ὡς - Di bando (δωρεάν) di bello (εὖ-

κίλως) di bene in diritto (δικαίως), di euora (ἐγκραδύως) κτλ.

In, — Οἱ παλαιοὶ ἐνίοτε ἀντὶ in ἔλεγον ne, ἀλλὰ τὴν σήμερον συνειθίζομεν τοῦτο τότε μόνον ὅταν ἡ πρόθεσις αὕτη συνενώνεται μετὰ τοῦ ἄρθρου, ὅθεν: nel, nei, nella, etc.

Οἱ παλαιοὶ συνειθίζον ὡσαύτως νὰ λέγουν in lo, in gli, in la, in le, in del, in della, in delli, in delle: ὡς Di-pinto in gli occhi che m'han morto (Giust. bella man. 16) - Cie che il nostro signore disse in del Vangelo. (Gr. S. Gir. 2).

Αὕτη δὲ ἡ πρόθεσις σημαίνει, ὅτι ἐν πρᾶγμα ἐμπεριέχεται εἰς ἐν ἄλλο, ὡς, Egli è in casa. Questi son vermini, che gli ha in corpo. (Bocc. g, 7, n. 3).

Ὡς περιεχόμενον δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ τὸ σῶμα ὡς πρὸς τὸ φόρεμα, διὸ λέγομεν, - Essere in toga, in farsetto, in camicia (154). etc. Ὡς περιέχοντα δὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσι, τὰ μέλη τοῦ σώματος, ὅθεν λέγομεν - avere il fazzoletto in mano. - portar un fanciullo in braccio. etc. (155) Tutto il viso gli ruppe, nè gli lasciò capello in capo. (Bocc. nov. 88).

Κατ' ἀναλογίαν θεωρεῖται ὡς περιέχον καὶ ἡ ἐπιφάνεια τῶν πραγμάτων, ὅθεν λέγομεν, mettere in tavola. - essere in altro mare. etc. Egli occhi in terra lagrimandò abbasso. (Petr. son. 13).

Ἐπειδὴ τὰ πράγματα δύνανται νὰ θεωρηθῶσι περιεχόμενα εἰς τὸν καιρὸν, καθὼς περιέχονται εἰς τοὺς τόπους, ἕνεκα τούτου εἰς τοιαύτας περιπτώσεις εἶναι εἰς χρῆσιν ἡ in πρόθεσις, ὡς - Cento novelle raccontate in dieci giorni etc. (Bocc. Proem).

Κατ' ἀναλογίαν θεωροῦνται ὡς περιέχοντα καὶ αἱ περιστά-

σαις, εἰς δὲ εὐρίσκόμεθα· ὅθεν καὶ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις συνειθίζεται ἡ in πρόθεσις, διὸ λέγομεν, essere in disordine. - vivere in afflizione. etc.

Ἡ πρόθεσις αὕτη, ἐπειδὴ εἰς τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ἐξηγεῖ κίνησιν πρὸς τι, ἔλαβε καὶ εἰς τὴν Ἰταλικὴν τὴν αὐτὴν σημασίαν, οἷον : - Andare in Atene, in casa, etc. Montò a cavallo, e come più tosto potè, se n' andò in corte di Roma. (Bocc. g. 1. n. 2).

Αὕτη ἡ πρόθεσις συχνάκις, χάριν ἰδιωτισμοῦ τῆς γλώσσης, εὐρίσκεται πρὸ τῶν ἀπαρεμφάτων καὶ συνοχῶν, ὡς - In leggere i libri. - in leggendo i libri etc. - Come la donna che in partoris sia. (D. Purg. 20).

Εὐρίσκονται τελευταῖόν τινα παρὰδείγματα εἰς τὰ ὑποῖα ἀπαντᾶται ἡ in πρόθεσις ἀντὶ ἄλλων προθέσεων, ἢ καὶ ἄλλων λέξεων· οὕτως,

Ἀντὶ per, οἷον: La quale se lo voleva adottare in figliuolo. (Civalo. Med. cuoi.).

Ἀντὶ α: O Iddio etc. le non vere parole dette da me, non mi imputare in peccato (Bocc. Fiamm. 4).

Ἀντὶ con : Orribilmente cominciò i suoi dolorosi effetti, ed in miracolosa maniera a dimostrare. (Bocc. Introd).

Ἀντὶ contro: Ajace in molti, e po' in se stesso forte. (Petr. son. 196).

Ἀντὶ verso : Il suo amore in lei raddoppiò. (Bocc. nov. 17).

Con, - Ἡ in πρόθεσις δηλοῖ τὴν ἀναφορὰν συντροφίας, οἷον : - Con Griselda lungamente, e consolato visse. (Bocc. G. 4. n. ult).

Ἐπειδὴ τὰ ἐργαλεῖα, τὰ ὑποῖα μεταχειρίζομεθα εἰς τὰς

ἐργασίας μας, δύνανται νὰ θεωρηθῶσι ὡς σύντροφοι, ἕνεκα τούτου πρὸ τῶν ὀνομάτων αὐτῶν τίθεται ἡ πρόθεσις *con*, ὡς - Niuna cosa dà la natura, che egli con lo stile, e con la penna, o col pennello non dipignesse, simile a quella. (Bocc. nov. 56). - Io con queste mani glielo strapai. (Id. g. 4. n, 8).

Ὡς σύντροφος τῶν ἐργασιῶν μας, δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ ὁ τρόπος, καθ' ὃν αὐταὶ γίνονται. ὅθεν λέγομεν. - *con* piacere, *con* destrezza. etc. - Tito non restando di piangere *con* fatica gli rēspose. (Id. G. 10, n, 8).

Ἡ πρόθεσις αὕτη κατὰ μίμησιν τῆς Λατινικῆς γλώσσης συνενόηται ἐνίοτε μὲ τὰ προσωπ.κά, *me, te, se, noi, voi*, ὅθεν *meccò, teco, seco, nosco, vosco*, (156).

Ἐνίοτε δὲ ἡ *con* πρόθεσις προτάττεται καὶ πρὸ αὐτῶν τῶν συνθέτων λέξεων, ὡς: - *Con* teco a guerreggiar si muove amore. (Kim. ant).

Per, - Ἡ πρόθεσις αὕτη σημαίνει κυρίως τὸν τόπον, δι' οὗ διαβαίνουσι τὰ πράγματα, ὡς - Se veduto le venisse un giovinetto il quale per quella contrada molto spesso passava. (Bocc. G. 5. n. I.) (157).

Ὅταν ἐν πρᾶγμα διαβαίῃ διὰ τινος τόπου, εἶναι τὸ αὐτὸ ὡς νὰ ὑπάρχῃ κατὰ διαδοχὴν εἰς διαφόρους τόπους, διὸ καὶ ἡ ἀναφορὰ αὕτη σημειοῦται διὰ τῆς αὐτῆς προθέσεως, ὡς - Per le sparte ville, e per li campi, per le vie e per li loro colli, e per le case di dì e di notte moriano. (Bocc. Introd).

Κατ' ἀναλογίαν δὲ μεταχειρίζομεθα τὴν εἰρημένην πρόθεσιν καὶ διὰ νὰ δηλώσωμεν τὸ διάστημα καὶ τοῦ τόπου καὶ τοῦ καιροῦ: - Si videro forse per una tratta d' arco

vicino alla neve. (Bocc. g. 5. n. I.) - L' uso del latte asinino, che per quaranta giorni vien proposto dal Sigr. Longo. (Red. Cons. I.) (158).

Ἐπειδὴ τὰ ἐξ ὧν κατὰγεται τις πρότωπα δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὸ μέσον τῆς διόδου, ἕνεκα τούτου καὶ ἡ ἀναφορὰ αὕτη σημειῖται διὰ τῆς προθέσεως per, ὡς - Essi sono per madre discesi da poltoniere. (Bocc. g. 2. n. 8).

Ἐπειδὴ ὡσαύτως αἱ αἰτίαι (159) δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τὸ μέσον δι' οὗ διέρχεται τὸ ἀποτέλεσμα, διὰ τούτου καὶ ἡ ἀναφορὰ αὕτη δηλοῦται διὰ τῆς αὐτῆς προθέσεως, ὡς - Ho meco stesso proposto di volere in quel poco, che per me si può, alcun allegiamento prestare. (Bocc. Introd.) - Per gli capelli presolo con tutta la cassa il tirrò in terra. (Id. g. 2. n. 4.) - Per ritrovar, ove il cor lasso appoggi, Fuggo dal mio natio dolce aer toscò. (Petr. canz. 18).

Ὡς αἰτία δύνανται νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ πρὸς πρᾶξιν τινα διαθεσίς μας, ὅθεν εὐρισκομένη ἢ per πρόθεσις πρὸ τινος ἀπαρεμφίτου, προηγούμενου τοῦ ῥήματος essere ἢ stare, ἐξηγεῖ διέθεσιν ἢ προθυμίαν, ὡς - Io sono per fare, - sto per fare. etc. - Io sono per ritrarmi del tutto di quì. (Bocc. n. 1.) (160).

Ἡ πρόθεσις αὕτη ἐνίοτε σημαίνει διαμοίρασιν, ὡς - Di quello un mezzo bicchier per uomo desse alle prime mense. (Bocc. G. 6, n, 1).

Ἄλλοτε δὲ δέησιν, ἢ ὄρκον, ὡς - per quella pace etc. Ditene dove la montagna giace. (D. Purg. 3.) - Io ti giuro per quello indissolubile amore che io ti porto, e per quella pietà che, etc. (Bocc. Fiamm. 2).

Αχμυδάνεται δὲ ἐνίοτε καὶ ἀντὶ ἄλλων προθέσεων, ἢ καὶ ἄλλης τινὸς λέξεως· ἀλλ' ἐὰν παρατηρήσωμεν καλῶς, θέλομεν ἰδεῖν, ὅτι πάντοτε φυλάσσεται ἀναλογία τις, ὡς:

Ἀντὶ da, οἶον: Voi per detto e per fatto sapete, come li Greci istigati per piccola e per vana cagione, si avventarono nella nostra cittade, e uccisero a meea voi li nostri genitori (G. Giud. 37).

Ἀντὶ a, ὡς - Noi gli taglieremo tutti per pezzi. (Gio Vill. 7, 14).

Ἀντὶ con: Lo quale nell' inferno tormenta l' anime per fuoco (cavalc. Med. cuor).

Ἀντὶ in: Passò di questa vita per lo dì della festa di santo Giorgio. (Fior. S. Franc).

Ἀντὶ verso: La Brittania, etc. cammina per Levante opposta alla Germania, per Ponente alla Spagna. (Tac. Dav. Vit. Agr. 10).

Ἀντὶ in favore di: Io farei per Currado ogni cosa, che io potessi, che gli piacesse. (Bocc. nov. 16).

Ἀντὶ mediante, ἢ per inezzo di, ὡς: Manda quanto prima la tua spedizione per uomo a posta. (Cas. lett. 90).

Ἀντὶ per cagione di, ἢ per amor di, ἢ in grazia di :- Comandò ad uno de' suoi famigliari, che, etc. gli facesse dare da mangiare per Dio. (Bocc. nov. 18).

Ἀντὶ come :- Essendo, stato un pessimo uomo in vita, in morte è riputato per Santo. (Bocc. nov 1).

Ἀντὶ in cambio di, ἢ in vece di, ὡς - Non è l' affezion mia tanto profonda, che basti a render voi grazia per grazia. (D. Par. 4).

Αὐται εἶναι αἱ ἀληθεῖς προθέσεις τῆς ἰταλικῆς γλώσσης

πολλοί, μᾶλλον δὲ, οἱ περισσότεροι τῶν Γραμματικῶν ἔχοντες ὑπ' αἵψιν τὰς Λατινικὰς προθέσεις κατεχώρησαν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Ἰταλικῶν προθέσεων ὅλας τὰς συνανταποκρινόμενας λέξεις μὲ τὰς Λατινικὰς προθέσεις. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ἐφεξῆς ἐπιρρήματα: *su, sopra, giù, sotto, dentro, senza, fra, tra, infra, dietro, dopo, appo, innanzi, avanti, lungi, verso, inverso, contro, fino, infino, sino, in sino, circa, intorno, oltre, fuori, infuori*. etc. Ἔτι τὰ ἀκόλουθα ἐπίθετα: *lontano, eccetto, salvo, secondo, quanto*. Καὶ τελευταῖον αἱ παρ' αὐτῶν καλούμεναι προθέσεις σύνθετοι: *A modo, a guisa, accosto, allato, dallato, appiè, in mezzo, a pruova, a riguardo, a rispetto, all' incontro, di presso, di sopra, di sotto, di quà, di là, di fuori*. etc. Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ θεωροῦνται παρ' αὐτοῖς ὡς προθέσεις σύνθετοι ὅλα τὰ ὀνόματα, τὰ ὅποια, ἔχοντα πρὸ ἐαυτῶν πρόθεσιν τινὰ δηλοῦν ἀναφορὰν πρὸς τι, καὶ ἔτι πολλὰ ἐπιρρήματα ἔχοντα πρὸ ἐαυτῶν πρόθεσιν τινὰ.

Τ Μ Η Μ Α Ζ'.

Περὶ Ἐπιρρήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Ἐπιρρημάτων ἐν γένει.

Αἱ γλῶσσαι ἦσαν ἤδη προχωρημένοι τρόπον τινὰ εἰς τὴν τελειοποίησιν των: δηλαδή ἦσαν ἤδη θεμένοι οἱ τρόποι διὰ τῶν ὁποίων ἐσημειοῦντο ἡ ὑπαρξίς καὶ αἱ ποιότητες τῶν ἀντικειμένων, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἐπενόησαν, ὅτι αὕτη ἡ ὑπαρ-

ξίς καὶ αἱ ποιότητες ὑπόκεινται εἰς ἀναριθμήτους τροπολογίας, τῆς ὑποίας ἦσαν ἠναγκασμένοι νὰ δηλώσωσι συνενόντες ἄλλεπαλλήλως διάφορα μέρη τοῦ λόγου. Ὅθεν βραχυλογίας χάριν, καὶ πρὸς μεγαλητέραν τινὰ ἔμφασιν ἐφεύρηκαν λέξεις τινὰς, ἱκανὰς ἅψ' ἐαυτῶν νὰ δηλώσι τὰς εἰρημένας τροπολογίας. Αἱ λέξεις αὗται ὠνομάσθησαν *ἐπιρρήματα*, καὶ δύνανται μᾶλλον νὰ θεωρηθῶσιν ὡς λέξεις σύνθετοι παρὰ ὡς ἀπλᾶ μέρη τοῦ λόγου: Οὕτως ἀντὶ νὰ μεταχειρισθῶμεν τὰς λέξεις - *Con modo crudele*, δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὸ αὐτὸ νόημα διὰ τοῦ ἐπιρρήματος *crudelmente*.

Τὰ ἐπιρρήματα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς πέντε κλάσεις, κατὰ τὰς διαφοροὺς παρ' αὐτῶν σηματομενέας τροπολογίας: δηλαδή, εἰς ἐπιρρήματα βεβαιώσεως, χρόνου, τόπου, ποιότητος, καὶ ποσότητος. (161).

Ἐκάστη τῶν εἰρημένων κλάσεων ἔχει πολλὰς λέξεις ἱκανὰς ὥστε νὰ δηλώσωσι τὴν ἀνήκουσαν τροπολογίαν. Ἀλλ' ἐκτὸς αὐτῶν δύνανται νὰ ἀποδοῦσιν ἐπιρρήματα ὅλα τὰ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης ἐπίθετα, ὅσας ἐνθῶσι μὲ τὸ οὐσιαστικὸν *mente*. Τὸ οὐσιαστικὸν δὲ τοῦτο παράγεται ἐκ τοῦ Λατινικοῦ *mens, mentis*, τὸ ὅποιον ἐνίοτε μετεχειρίζοντο οἱ Λατῖνοι ἐπιρρηματικῶς, ὡς *forti mente clara mente*. etc. καὶ τὸν ὅποιον τρόπον ἐμιμήθησαν οἱ ἀρχαῖοι Ἱταλοὶ λέγοντες *con mente forte, con mente chiara*. etc. μετὰ ταῦτα δὲ ἀφήρεσαν τὴν προηγουμένην πρόθεσιν καὶ ἔθεσαν τὸ οὐσιαστικὸν μετὰ τὸ ἐπίθετον, καὶ τελευταῖον συνένωσαν αὐτὰς εἰς μίαν μόνην, ὅθεν *forte-mente, chiaramente* etc. (162).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ ἐπιρρήμάτων Βεβαιώσεως.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βεβαιώσις δύναται νὰ γείνη ἢ μὲ πλήρη βεβαιότητα, ἢ μὲ πιθανότητα, ἢ καὶ μὲ ἀπλὴν ἀμφιβολίαν, διὰ τοῦτο καὶ τὰ τῆς κλάσεως ταύτης ἐπιρρήματα δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν εἰς τὰς ἐφεξῆς τρεῖς τάξεις.

α). Πλήρους βεβαιότητος :

Ἐπικυρωτικά - Si, maisi, affè, assolutamente, certamente, sinceramente, veramente, precisamente, infallibilmente, infullatemente, indubisatamente, appunto, diffatti. etc. - Così adunque il magnifico Re operò. etc. se midesimo forte mente vincendo. (Bocc. nov. 96).

Ἀρνητικά. - Non, niente, nulla, niente affatto, mica, punto. (163). etc. - Non son gli editti eterni per noi guesti (D. Purg. 1).

β.) Πιθανότητος. - Probabilmente, naturalmente, facilmente, anzi, piuttosto etc. - Vedrà, che non è affatto vana, e pregiudiale ma che piuttosto può essere di profitto considerabile. (Red. cons. 2, 19).

γ.) Ἀμφιβολίας. - Forse, τὸ ὅποῖον τινὲς γράφουν καὶ forsi, quasi, pressocchè, circa, intorno. etc. - Io dirò forse cosa non credibile ma vera, (Amet. 60).

Τινὲς τῶν Γραμματικογράφων καταχωροῦν εἰς τὴν κλάσιν τῶν εἰρημένων ἐπιρρήμάτων καὶ τὰς ἐφεξῆς φράσεις: per certo, per l'appunto, senza fallo, senza dubbio, senza meno, per mia fe, in fede mia, da senno, per nulla, per niente, a caso, per avventura,

presso a poco, a un di presso, in quel torno. etc.

Οἱ περισσότεροι τῶν Γραμματικῶν συντάκτων καταχωροῦν εἰς ἰδιαιτέραν τινὰ κλάσιν τὰ ἀρνήσεως ἐπιρρήματα, τὰ ὅποια ἡμεῖς κατεχωρήσαμεν εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν μὲ τὰ βεβαιώσεως ἐπιρρήματα, διότι ἡ ἀρνήσις δὲν εἶν' ἄλλο, εἰμὴ βεβαιώσις, ὅτι δύο ἰδέαι δὲν ἀρμόζουσιν μετὰ τῶν, ἐπομένως δὲ γίνεται καὶ αὕτη κατὰ τοὺς τρεῖς εἰρημένους τρόπους: δηλ. μὲ πλήρη βεβαιότητα, πιθανότητα καὶ ἀμφιβολίαν, ὅθεν δικαίως περιλαμβάνεται εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Ἐπιρρημάτων χρόνου.

Τὰ χρόνου ἐπιρρήματα, ἡ ἀφορροῦν τὸ ἐνεστὸς, ἡ τὸ παρελθόν, ἡ τὸ μέλλον· διὸ θέλομεν τὰ διαιρέσειν εἰς τὰς ἐφεξῆς τρεῖς τάξεις:

α). Ἐνεστώτ. χρόν. attualmente, etc. ora, καὶ ἐξ αὐτοῦ oramai, ormai, omai, (ognora) etc. oggi, καὶ παρ' αὐτοῦ oggidì, ogginai, etc. - Le tue lusinghe non mi adombreranno ora gli occhi dello 'ntelletto. (Bocc. G. 8. n. 7.) - La donna la quale vecchia era oramai, guardò la giovane nel viso. (Id. G. 9. n. 1).

β'). Παρελθόντ. χρόν. - dianzi, testè, recentemente, anticamente, allora, già, prima, jeri etc. - Dianzi venimmo innanzi a voi un poco per altra via. (D. Purg. 2).

γ'). Μέλλοντ. χρόν. - quindi, appresso, dopo, indi, poscia, dipoi, poi, dappoi, sino, insino, fino, infino,

etc. - Pensando l' utilità salutare, che di questa memoria puote avvenire alle nazioni, che dopo noi seguiranno. (M. Vill. 1. 2).

Αἱ πρὸς τὸν χρόνον δὲ ἀναφορὰι εἶναι ἄπειροι: οὕτως ἔνθ' θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν, ὅτι δύο πράγματα γίνονται, ἢ ὑπάρχουν κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον, λέγομεν: *mentre, intanto, frattanto.* etc. Ἐν δὲ θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν τὴν ταχύτητα ἢ τὴν βραδύτητα, μὲ τὴν ὑποίαν ἐν πράγμα ἔπεται ἢ ἀκολουθεῖ ἐν ἄλλῳ, λέγομεν: *tosto, tostamente, subito, subitamente, tardi, lentamente, presto, presamente, inmantinente, prontamente, adagio, piano.* etc. Ἐν δὲ θέλωμεν νὰ σημειώσωμεν συνέχειαν καιροῦ, λέγομεν: *continuamente, continuatamente, sempre, ognora.* etc. Ἐν δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν ἀνακοπὴν χρόνου, λέγομεν: *talvolta, interrottamente.* etc.

Τὸ quando σημαίνει ἀόριστον χρόνον. Τὰ δὲ *mai, unque, mai, unqua*, σημαίνουν εἰς καιρὸν τινα, ἀλλ' ἔάν προηγῇται αὐτῶν τὸ ἀρνητικὸν *non*, τότε σημαίνουν εἰς οὐδένα καιρὸν.

Παρατηρεῖ δὲ ὁ Μάννης, ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεταχειρίζομεθα συχνὰ τὸ *testè*, καὶ ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ πεπαλαιωμένα *guari, avaccio, dassrezzo, avale, unquanco*, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Ὡς ἐπιρρήματα δὲ τῆς κλάσεως ταύτης θεωροῦν οἱ Γραμματικοὶ καὶ τὰς φράσεις: *Al presente, poco fa, un pezzo fa, poc' anzi, una volta, inprima, per l' addietro, di quando, inquando, di tratto, in tratto, alle volte.* etc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ ἐπιρρήμάτων τόπου.

Τὰ τόπου ἐπιρρήματα, ἢ δηλοῦν τὸν τόπον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἔρχεται τις, ἢ τὸν πρὸς ὃν ὑπάγει, ἢ τελευταῖον τὸν τόπον, εἰς ὃν εὐρίσκεται· διὸ θέλομεν τὰ διαιρέσειν εἰς τὰς ἐφεξῆς τρεῖς τάξεις, κατὰ τὰς διαφόρους αὐτῶν σημασίας.

α'). Onde, donde, indi, quindi, etc. Ἐν δὲ εἰς τὰ ἐπιρρήματα, τὰ σημαίνοντα τὸν τόπον πρὸς ὃν ὑπάγομεν, προθέσωμεν τὴν πρόθεσιν *di*, τότε σημαίνουν τὸν τόπον ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐρχόμεθα. οἶον, *di qui, di là, di fuori*. etc.

β'). Ove, dove, quà, là, costà, altrove, ovunque, pertutto, dappertutto, sù, lassù, sopra, giù, laggiù, sotto, entro, dentro, fuori, fuora, avanti, innanzi, verso, sino, contro, incontro. etc.

γ'). Qui, quivi, quà, ivi, presso, vicino, dentro, entro, tra, fra, accanto, allato, costì, lì, etc.

Ὁ Βουαματέιος παρατηρεῖ, ὅτι τὸ *qui*, εἶναι ἄχρηστον εἰς τὰ σύνθετα, διότι δὲν λέγεται *qui su, qui giu, in qui*, etc. Ἀλλὰ *quassù, quaggiù, in quà*. etc.

Σημείωσον δὲ ὅτι τὸ *quinamonte καὶ quinavalle*, εἶναι χυδαῖκά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ ἐπιρρήμάτων ποιότητος.

Ἐπιρρήματα ποιότητος, ἢ τρόπου, λέγονται ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἐξηγοῦν τὸν τρόπον, καθ' ὃν γίνονται τὰ πράγματα· τοιαῦτα εἶναι: *bene, meglio, benissimo, ottimamente male, difficilmente, dottamente, parcamente, forte-*

mente, piacevolmente, etc. - Al suo destino Malchi contrasta, e malchi si nasconde. (Petr. son. 53.) - Ancora : per noi malignamente, si difende (Mor. S. Greg).

Ὡς ἐπιρρήματα δὲ τῆς κλάσεως ταύτης θεωρεῦν οἱ Γερμανικοὶ καὶ τὰς φράσεις : alla familiare, alla Italiana, a caso, a bello studio, a credenza, a scelta, con arte, con diligenza, da dotto, καὶ τὰς τοιαύτας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ ἐπιρρήματων Ποσότητος.

Ἐπιρρήματα ποσότητος, ἢ ἀριθμοῦ, εἶναι τὸ quanto, assai, molto, più, meno, abbastanza, grandemente, smisuratamente, nulla, punto, alquanto. etc. - Parendogli a s s a i aver veduto, propose di tornare a Parigi. (Bocc. G. 1. n. 2.) - De' quali quel paese è copioso molto. (Id. nov. 19. 38),

Παρατηρήσεις.

Καθὼς τὰ ἐπίθετα δύνανται νὰ ᾖναι Συγκριτικὰ, ἢ Ὑπερθετικὰ, δύνανται ὡσαύτως νὰ ᾖναι τοιαῦτα καὶ τὰ παρ' αὐτῶν παραγόμενα ἐπιρρήματα. Πλὴν καθὼς δὲν ὑπάρχει χωριστὴ κατάληξις διὰ τὰ συγκριτικὰ ἐπίθετα, οὕτω δὲν ὑπάρχει οὔτε διὰ τὰ ἐπιρρήματα, ὅθεν ἐὰν ἐξαιρέσωμεν τὰ ἐφεξῆς ἐξ : anzi, pria, meglio, peggio, più, meno ὅλα τὰ ἐπίλοιπα σχηματίζονται συγκριτικὰ διὰ τοῦ più ἢ meno, ὡς più tosto, più prudentemente, men presto, etc. Τὰ δὲ Ὑπερθετικὰ ἐπιρρήματα γίνονται ἐκ

τῶν ὑπερθετικῶν ἐπιθέτων, οὕτως ἐκ τοῦ *prudentissimo*, γίνεται ἐπὶ ῥήμα *prudentissimamente*.

Τὰ συγκριτικὰ ἐπιρρήματα ἔχουν, ὡς καὶ τὰ ἐπίθετα, δεύτερον ὅρον συγκρίσεως, καθὼς φαίνεται εἰς τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα: *Più saggiamente degli altri*.

Εἶναι ἐπιθέατα τινὰ, τὰ ὅποια ἔνεκα ιδιωτισμοῦ τῆς γλώσσης λαμβάνονται ἐπιρρηματικῶς· τοιαῦτα εἶναι, *alto, basso, aperto, chiaro, dolce, forte, piano, presto, sano, sodo, tardo, tosto*. etc. τὰ ὅποια λαμβάνονται ἀντὶ τῶν *altamente, bassamente, apertamente, chiaramente, dolcemente*. etc. - *Che menar gli anni miei si tosto a riva*. (Petr. Canz. 7.) - *Alma real, degnissima d'impero, se non fossi tra noi scesa si tardo*. (Id. Son. 228).

Συνειθίζουσιν τινὲς ὅταν ᾖναι δύο ἐκ τῶν εἰς *mente* ληγόντων ἐπιρρημάτων, νὰ ἀφαιροῦν ἀπὸ τὸ πρῶτον τὴν κατάληξιν *mente*, ὅθεν γράφουσιν *chiara e distintamente*, ἀντὶ *chiaramente e distintamente*. Ἀλλὰ οἱ εἰδημονεες ἀποφεύγουν τὴν ἀποκοπὴν ταύτην, καὶ δὲν τὴν συνειθίζουσιν, εἰμὴ μόνον ὅταν τὸ πρῶτον ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιρρημάτων καὶ ἀποκεκομμένον ὃν φυλάττει τὴν αὐτὴν σημασίαν, ὡς *prima e principalmente, forte e vigorosamente*· ὅπου τὰ *prima* καὶ *forte* ἰσοδυναμοῦν ἀφ' ἑαυτῶν μὲ τὰ ἐπιρρήματα *primamente* καὶ *fortemente*.

Τ Μ Η Μ Α Η'.

Περὶ Συνδίσταμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μόνον.

Ἔν εἶναι τὸ ἀντικείμενον πάσης ὁμιλίας, καὶ εἰς αὐτὸ

τεθτο τείνουσι ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς. Ὅθεν διὰ τὴν σχηματισθῆ ἔν ὅλον, ἀνάγκη πᾶσα ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς νὰ συνανταποκρίνωνται ἀλλήλοις, καὶ νὰ συνδέωνται ὁμοῦ. Τὰ σημεῖα λοιπὸν τὰ συνδέοντα τὰ διάφορα μέρη τοῦ λόγου, καὶ τῆς διαφορῆς προτάσεις καλοῦνται *σύνδεσμοι*.

Οἱ σύνδεσμοι εἶναι μὲν στοιχεῖα τοῦ λόγου, ἀλλ' ὅχι καὶ τῶν προτάσεων· τῶν προτάσεων στοιχεῖα εἶναι τὰ ὀνόματα καὶ τὰ ῥήματα, καὶ ὅσαι ἄλλαι λέξεις προσθέτονται εἰς ταῦτα, διὰ τὴν συμπληρώσει τὴν ἔννοιάν των κατὰ τὴν χρείαν. Οἱ δὲ σύνδεσμοι ἄλλο δὲν κάμνουν, καθὼς, εἰδόμεν καὶ ἀλλαχοῦ, παρὰ μὲ τρόπον σύντομον νὰ συνδέωσι προτάσεις.

Αἱ προτάσεις δὲ συνδέονται ἐνίοτε εἰς τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζουν μίαν καὶ μόνην, ἥτις διὰ τοῦτο καὶ καλεῖται *πρότασις συμπεπλεγμένη*. Τοῦτο δὲ γίνεται κατὰ δύο τρόπους α). Ὅταν εἰς πολλὰ ὑποκείμενα ἀποδίδεται ἡ αὐτὴ ιδιότης, ὡς - *Augusto M. Antonio e Lepido si divisero l'Impero Romano.* (ὁ Αὐγούστος ὁ Μ. Ἀρτώριος καὶ ὁ Λέπιδος διεμοιράσθησαν τὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν.) - β). Ὅταν εἰς ἓν μόνον ὑποκείμενον ἀποδίδονται πολλαὶ ιδιότητες, ὡς - *Casara vinse, e distrusse la libertà della sua patria.* (Ὁ Καῖσαρ ἐνίκησεν καὶ ἠφάνησε τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του).

Ἐνίοτε θέλομεν νὰ τροπολογήσωμεν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον μὲ διαφορὰς ποιότητας, νὰ ἐνώσωμεν διάφορα ἐπίθετα μὲ ἓν μόνον οὐσιαστικόν, ὡς - *Acceso di altissimo e nobile amore*· ἄλλοτε δὲ νὰ συνδέσωμεν ὁμοῦ δύο ἢ καὶ πλεοτέρας προτάσεις, ὡς - *Di quanto per amor giammai soffersi, ed aggio a soffrir anco.* (Petr. canz. 6.). Τοῦτο λοιπὸν κάμνομεν διὰ μέσου τῶν συμπλεκτικῶν καλουμένων συνδέσμων.

Συμπλεκτικὸς δὲ σύνδεσμος κυρίως εἶναι ὁ *e*, ὅστις τρέπεται εἰς *ed* πρὸ τῶν ἀπὸ φωνέντων ἀρχομένων λέξεων, ὡς - *Le dette nazioni ebbono dure ed aspre batteglie* (G. Vill. 6. 29. 1).

Παρὰ τοῖς παλαιοῖς δὲ ἐτρέπετο ἐνίοτε εἰς *et*, ὡς - *Poi che tu vogli, che io più avanti ancora dica, e t io il dirò.* (Bocc. nov. 19.) (164). Μεταξὺ ὅμως τῶν συμπλεκτικῶν συνδέσμων ἐπαριθμοῦνται ἀπὸ τοὺς Γραμματικούς καὶ τὰ ἐπιρρήματα, ἀντὶ, ἀνچه, ἀνchora, ἀnco, parimente, similmente, medosimamente, eziandio, καὶ τὰ τοιαῦτα.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ὁ *e* σύνδεσμος ἐνίοτε μὲν ἐπαναλαμβάνεται εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης λέξεως, ὡς - *L'acque parlau d'Amore, e l'ora, e i rami, e gli augelletti, e i pesci, e i fiori, e l'erba; Tutti insiem pregando ch'i' sempr'ami.* (Petr. son. 239). ἄλλοτε δὲ ἀποσιωπᾶται, τιθέμενος μόνον πρὸ τῆς τελευταίας συλλαβῆς, ὡς - *Fior, frondi, erbe, ombre, antri, onde, aure, soavi, valli chiuse, alti colli e piagge apriche* (Id. son. 262.) καὶ τοῦτο λέγεται σχῆμα ἀσύνδετον.

Ἐνίοτε δύο, ἢ καὶ πλείοτε προτάσεις φαίνονται ὡς διαχωρισμέναι μεταξὺ τῶν τοῦτο δὲ συμβαίνει: α). Ὅσάκις φάσκομεν, ὅτι διάφοροι ιδιότητες δὲν ἀρμόζουν εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, ὡς, *Nè il vide, nè gli parlò, nè l'indusse a mal fare.* β). Ὅσάκις εἰς τὴν παρά τινος ῥήματος δηλουμένην ἐνέργειαν ἀπαριθμούμεθα διαφόρους τροπολογίας, ὡς - *Io non cercai nè con l'ingegno, nè con fraude d'imporre alcuna macola all'onestà e alla chiarezza del vostro sangue.* (Bocc. G. I. n. 6. - γ). Ὅσάκις φάσκομεν, ὅτι τινὲς ποιότητες δὲν ἀρμόζουν εἰς τινὰ ὑποκεί-

μεν, ὡς - Nè io gliel' ho dato, nè egli altronde poteva averlo.

Οἱ σύνδεσμοι δὲ, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζομεθα εἰς ταύτας περιπτώσεις, ὀνομάζονται Ἀρρητικοί, καὶ εἶναι οἱ ἐρεξῆς: ne, nemmeno, neppure ἢ ne pure, ne anche, nemmeno. etc.

Ὁ σύνδεσμος νέ, εὐφωνίας χάριν, λέγεται καὶ ned, ὡς: N e d eziandio il detto Re d' ungheria non poteo seguire la sua impresa di passare in Puglia. (Gio. Vill. 12. 80. S.). Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲ τῆς περιόδου ἰσοδυναμεῖ μετ' τὸ ἀρρητικὸν non, ὡς - N é oltre a due piccole miglia si dilungarono da essa. (Bocc. Introd). Ἐνίοτε δὲ ἰσοδυναμεῖ μετ' τὸν σύνδεσμον ο, ὡς - Prima ch' i' truovi in ciò pace n è tregua. (Petr. son. 44).

Φαίνονται εἰσέτι διαχωρισμένα τὰ μέρη λόγου τινός, ἢ αἱ προτάσεις, καὶ εἰς τὰς ἐφεξῆς περιπτώσεις. α'). Ὄταν φάσκοντές τι περί τινος ὑποκειμένου δέν θέλομεν νὰ φάσκωμεν τὸ αὐτὸ καὶ περὶ ἐτέρου, ἀλλὰ περὶ τοῦ ἐνός, ἢ περὶ τοῦ ἐτέρου, χωρὶς προσδιορισμὸν ὡς - Io non so da me medesima vedere, chi più in questo sipecchi, o la natura apparecchiando ad una nobile anima un vil corpo, o la fortuna apparecchiando ad un corpo dotato d'anima nobile un vil mestiere. (Bocc. G. 6. n. 2.) β'). Ὄταν περὶ ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ ὑποκειμένου φάσκωμεν δύο ιδιότητας, ἐξ ὧν ἡ μία ἢ ἡ ἑτέρα πρέπει νὰ τῷ ἀρμόζῃ, ὡς - Noi gliele farem vedere, o voglia, o no. (Id. G. 9. n. 1).

Σημείωσε δὲ ὅτι ἐνίοτε τὰ παρὰ τῶν ῥημάτων καὶ ἐπιθέτων σημαινόμενα εἶναι σχεδὸν ὅμοια, καὶ ἡ διαφέρουν μόνον κατὰ τὸ ὄνομα, ἢ τὸ ἐν ἀναπτύσει τὴν σημασίαν τοῦ

ἑτέρου, ὡς - Nembrolte il Gigante fu il primo Re, ovvero Rettore, o ragunatore di congregazione di genti. (Gio. Vill. l. 1. c. 2).

Οἱ σύνδεσμοι δὲ, τοὺς ὁποίους μεταχειρίζομεθα εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ὀνομάζονται *Διαζευκτικοί*, καὶ εἶναι οἱ ἀκόλουθοι: ο, ovvero, ossia, oppure, καὶ ἐνίοτε cioè.

Παρατηρητέον, ὅτι ὁ σύνδεσμος ο, εὐρισκόμενος πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος λαμβάνει τὸ σύμφωνον d, ὡς - E non mi stanca primo sonno, od alba. (Petr. canz. 3).

Ἀλλὰ καὶ οἱ Διαζευκτικοὶ οὗτοι σύνδεσμοι καὶ οἱ Ἀρνητικοὶ δὲν διαχωρίζουν ποσῶς τὰς προτάσεις, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας τὰς συνδέουν, καὶ ἐν ἑχῶσι τὴν ὀνομασίαν ταύτην, τοῦτο εἶναι, ὅχι διότι χωρίζουν τὰς προτάσεις, ἀλλὰ διότι συνδέοντες αὐτὰς εἰς τὸν λόγον ἐκθέτουν ὁμοῦ τὰς ἐναντίας καὶ ὀνομοῦσας. Αἱ προτάσεις συνδέονται μετ' ἀλλήλων, διότι ἡ μία κρέμνεται ἀπὸ τὴν ἄλλην. Δύνανται δὲ νὰ κρέμνεται ἀπ' ἀλλήλας αἱ προτάσεις διὰ δύο λόγους· ἡ διότι ἡ πρώτη εἶναι συνέπεια τῆς δευτέρας, ὡς εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα - Viensu tu, posciachè tu ci se'. (Bocc. G. 5. n. 7), ἡ διότι ἡ δευτέρα εἶναι συνέπεια τῆς πρώτης, ὡς, perchè ella non così tosto eleggeva, le dicea villania. (Id. G. 7. n. 2). Εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν μεταχειρίζομεθα τοὺς συνδέσµους: poichè, perchè, posciachè, perciocchè, imperciocchè. etc. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, τοὺς συνδέσµους: perchè, posciachè, conciosiachè, perciò, però, dunque, adunque, onde, quindi, pertanto, laonde, perlocchè, etc. Οἱ σύνδεσμοι, perchè, poichè, posciachè, perciocchè, imperciocchè, conciosiachè, conciosiacosachè, conciosiacosafossechè, etc. καλοῦνται αἱτε

οιολογικοί, διότι είναι εἰς χρῆσιν, όταν φανερόνωμεν τὴν αἰτίαν τινὸς πράγματος. Ἡ συνήθεια δὲ ἀπαιτεῖ εἰς μὲν τὸ μέσιν τοῦ παρὰγράφου τοὺς συνδέσμους: *imperciochè, imperocchè, conciossiachè, conciossiacosachè, conciofossechè, conciofossecosachè, etc.* Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς τελευταίους τέσσαρας, παρατηρητέον, ὅτι τὸ μετὰ τοὺς *conciossiacchè* καὶ *conciossiacosachè* εὐρισκόμενον ῥῆμα δύναται νὰ ᾖναι ὀριστικῆς ἢ ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως· τὸ δὲ εὐρισκόμενον μετὰ τοὺς *conciofossechè*, καὶ *conciofossecosachè* πρέπει νὰ ᾖναι πάντοτε ὑποτακτικῆς. Πρέπει δὲ νὰ τοὺς μεταχειριζώμεθα σπανίως, καὶ μάλιστα τοὺς τελευταίους δύο.

Οἱ δὲ σύνδεσμοι *perciò, però, imperò, dunque, adunque, onde, quindi*, κ. λ. οὖνται Συλλογιστικοὶ ἢ Συμπερασματικοί, διότι τοὺς μεταχειρίζομεθα εἰς τὰ συμπεράσματα. Σημείωσε δὲ, ὅτι ὁ σύνδεσμος *adunque* δὲν ἀπαντᾷται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς προτάσεως.

Μεταξὺ τῶν συλλογιστικῶν καταχωροῦσι τινες καὶ τοὺς ἐφεξῆς: *sicchè, cosicchè, tantochè, dimodochè, talchè, dimanieracchè, etc.* τοὺς δὲ συνδέσμους: *affinchè, acciocchè, perchè, etc.* τινὲς μὲν καταχωροῦν εἰς τὴν αὐτὴν κλάσιν μετὰ τοὺς αἰτιολογικούς, ἄλλοι δὲ τοὺς ὀνομάζουσι *Τελικούς*, διότι τοὺς μεταχειρίζομεθα διὰ νὰ φανερώσωμεν τὸ τελικὸν αἷτιον καὶ τὴν σκοπὸν, ὡς εἰς τὸ ἀκόλουθον παράδειγμα, - *Lasciò in quato fuori di Messina con due capitani due mila cavalieri, affinché levata l'oste, su quei, di Messina uscisson fuori, etc. uscissono loro addosso.* (M. Vill. 7. 57).

Δύναται εἰσέτι νὰ κρέματαί μία πρότασις ἀπὸ ἄλλην ὁσάκις ἢ μία ἐμπεριέχει ὑπόθεσιν τινα, δεθείσης τῆς ὁποίας βε-

εαιοῦται τὸ παρὰ τῆς δευτέρας σημαίνον, ὡς-Se voi il faceste, il sarei colui, che eletto sarei da voi. (Bocc. g. 4 n. 10).

Οἱ σύνδεσμοι τοὺς ὁποίους μεταχειρίζομεθα εἰς τοιαύτας περιπτώσεις καλοῦνται Ὑποθετικοί, καὶ εἶναι! se, se pure, pur chè, etc.

Παρατηρητέον, ὅτι ὁ se ἐνίοτε σημαίνει ἀμφιβολίαν ὡς-Non so, se a voi quello se ne parrà che a me ne parrebbe. (Bocc. Introd.). Οἱ παλαιοὶ τὸν μετεχειρίσθησαν εἰς τὴν ἀρχὴν τινῶν φράσεων ἐπιθυμίας δηλωτικῶν, διότινες τῶν φιλολόγων λέγουν, ὅτι εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ cosi, ὡς-Se m'aiti Iddio, disse il cavaliere, io il vi credo. (Bocc. nov. 39). Εὐρίσκεται εἰσέτι παρὰ τοῖς παλαιοῖς καὶ μὲ συγκριτικὴν σημασίαν ἀντὶ τοῦ come, ἔχων συσχετικὸν τὸ μόριον cosi, ὡς-Se hanno perseguitato me, cosi perseguiteranno voi. (Calvalc Med. cuor. 159). Ἐνίοτε δὲ ἰσοδυναμεῖ μὲ τοὺς benchè, ancorchè, quantunque, etc. ὡς Si dispose, se e morir ne dovesse, di parlarle esso stesso. (Bocc. nov. 38). Τελευταῖον εὐρισκόμενος πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ φωνήεντος ἐτρέπετο παρὰ τοῖς παλαιοῖς εἰς sed, ὡς-aspettiamo il Maestro a sappiamo sed egli vuole che cosie si faccia Vit. S. Mar. Mad. 39).

Παρατηρητέον προσέτι, ὅτι ὁ σύνδεσμος purchè ἐξηγεῖ μὲ μεγαλητέραν τινὰ ἔμφασιν τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ γείνη ἡ τιθεμένη ὑπόθεσις, ἵνα οὕτως ἐμπορέσῃ νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ σκοπούμενον, ὡς: La medicina da guarirlo so io troppo ben fare, purchè a voi dea il cuore di segreto tenere ciò vi ragionerò. (Bocc. G. 3. n. 8). Ὁ Βοκκάκιος δὲ μετεχειρίσθη, ὡς ὑποθετικὸν σύνδεσμον, καὶ τὴν

φράσιν per tal conveniente, ὡς - Io ti perdono per tal conveniente che tu a lei vada, come prima potrai.

Δύο δὲ προτάσεις δύνανται νὰ ἐναντιῶνται μεταξύ των. α'). Ὅταν ἡ μία φάσκη περὶ τινος ὑποκειμένου ὅ,τι ἡ ἄλλη ἀντιφάσκη περὶ τοῦ αὐτοῦ, ὡς - Cesare non per le sue conquiste, ma per la sua dottrina è degno di tanta gloria. β'). Ὅταν φάσκη περὶ ἐνὸς ὑποκειμένου ὅ,τι ἀντιφάσκη περὶ ἐτέρου, ὡς - Non il valore de' nemici di Roma, ma i vizj de' Romani distrussero quella famosa Repubblica.

Τὴν ἐναντιότητα ταύτην τὴν φαναιρόνομεν διὰ τοῦ ma, ὅστις διὰ τοῦτο καὶ καλεῖται *'Εναντιωματικός*. (165). Τὸ αὐτὸ κάμνει καὶ ὁ σύνδεσμος anzi, ἀλλ' ὅταν εὐρίσκεται πρὸ τῶν λέξεων non solo, τότε δὲν σημαίνει ἐναντιότητα, ἀλλ' ῥύξησιν.

Ἡ ἐναντιότης αὕτη, ἥτις θεωρεῖται μεταξύ δύο προθέσεων ἐνίοτε εἶναι κατὰ τὸ φαινόμενον, διὸ εἰς τοιαύτας περιπτώσεις τίθενται συνήθως εἰς μὲν τὴν πρώτην πρότασιν οἱ σύνδεσμοι: quantunque, sebbene, benchè, comechè, avvegnachè, ancorchè, contuttochè. etc. εἰς δὲ τὴν δευτέραν, οἱ σύνδεσμοι: pure, nondimeno, però, tuttavia, purtuttavia, tuttavolta, contuttociò. non pertanto. etc. ὡς - D'ira in ferventissimo furore accende l'anima nostra, e comechè è questo sovente negli uomini avvenge, nondimeno già con maggior danno s'è nelle donne veduto. (Bocc. G. 4. n. 3.).

Οἱ μὲν πρῶτοι ἐξ αὐτῶν ἀπαιτοῦν ῥῆμα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως· ἀλλ' ἐνίοτε εὐρίσκεται καὶ ῥῆ-

μα ὀριστικῆς, ὥς - Ben ch'è a me non p a r v e mai, che voi giudice foste. (Id. G. 2. n. 10). Οἱ δὲ τελευταῖοι ἐνίοτε ἀποσιωπῶνται, ὥς - Quantunque di Luglio sia, mi sono io creduta questa notte assiderare (Id. G. 8. n. 7).

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ὁ σύνδεσμος abbenchè, τὸν ὁποῖον πολλοὶ τῶν νεωτέρων συνειθίζουσιν, δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν παρὰ τοῖς κλασσικοῖς συγγραφεῦσιν· ὁ δὲ σύνδεσμος comechè ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸν benchè. Καὶ αὐτοὶ δὲ καλοῦνται ὡσαύτως ἐναρτιωματικοί.

Δυνάμεθα δὲ νὰ συνδέσωμεν δύο προτάσεις, ὁσάκις ἡ μία προσθέτει τι εἰς τὴν ἄλλην, ὥς - Che non solamente mi hai rubato, e giuocato il mio, ma soprasiò hai impedita la mia andata, e anche ti fai beffe di me. (Bocc. g. 9. n. 3). Οἱ τοιοῦτοι δὲ σύνδεσμοι καλοῦνται Προσθετικοί, καὶ εἶναι: Soprasiò, anche, ancora, anco, oltracciò, oltrecchè, appresso, altresì, di più, ma anche, ma ancora. etc.

Δύο προτάσεις δύνανται νὰ συνανταποκρίνωνται πρὸς ἀλλήλας, ὅταν ἡ μία ἐξηγῇ μὲ πηράδειγμα, ἢ μὲ ὁμοίωσιν τὸ σημαίνονμενον τῆς ἄλλης· ἢ ὅταν καὶ αἱ δύο σημαίνουν δύο πράγματα πεπραγμένα κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἢ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν, ἢ μὲ τὸ αὐτὸ ἐργαλεῖον. Τότε εἰς μὲν τὴν πρώτην μεταχειριζόμεθα τοὺς συνδέσμους, come, siccome, εἰς δὲ τὴν δευτέραν, così, - Si come l'aurora suole apparire co sì Nibio s' é levato (Bocc. nov. 69. 15). Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ σύνδεσμοι δύνανται νὰ ὀνομασθῶσιν ὡσαύτως Προσθετικοί.

Ὅταν θελωμεν νὰ δηλώσωμεν μὲ δύο προτάσεις τὴν διαδοχὴν δύο κατὰ συνέχειαν συμβάντων, ἐν μὲν ἔχωμεν ὑπ'

ἔψιν τὸ πρῶτον, μεταχειρίζομεθα τὰς λέξεις *avantichè, priachè, innanzi chè, anzichè. etc.* Ἐὰν δὲ τὸ τελευταῖον, μεταχειρίζομεθα τὰς λέξεις *poichè, dopochè dachè. etc.* Αἱ λέξεις αὗται καταχωροῦνται ἀπὸ τοὺς Γραμματικούς, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν Συνδέσμων, ἀλλ' αὐταὶ εἶναι κυρίως ἐπιρρήματα, τροπολογοῦντα τὴν παρὰ τοῦ ῥήματος σημαينوμένην ἐνέργειαν μὲ ἀναφορὰν χρόνου, ὅστις ἐπειδὴ μετροῦται ἀπὸ τὴν διαδοχὴν συμβάντος τινός, δηλουμένου εἰς τὴν δευτέραν πρότασιν, αἱ δύο αὗται προτάσεις συνδέονται διὰ τοῦ συνδέσμου *che*, ὅστις κατὰ συνήθειαν συνενώβη μετὰ τῶν εἰρημένων ἐπιρρημάτων· ὅθεν τινὲς τῶν Γραμματικῶν μὴ γνωρίζοντες τὴν ἀληθεῖ φύσιν τῶν λέξεων τούτων, καὶ τὴν ἐννοίαν ἐκάστης, ἐξ ὧν συντίθενται, τὰς ἐθεώρησαν ὡς ἀπλᾶς, καὶ τὰς κατεχώρησαν εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συνδέσμων.

Τὸ αὐτὸ λέγομεν καὶ διὰ τὰς λέξεις αἰτινες παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς καλοῦνται *Σύνδεσμοι Συγκριτικοί*: ὑποῖται *piuttosto, anzi, meglio, κ. τ. λ.* αἰτινες εἶναι κυρίως ἐπιρρήματα, τροπολογοῦντα τὸ παρὰ τοῦ ῥήματος σημαινόμενον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ τροπολογοῦν μὲ ἀναφορὰν συγκρίσεως, ὡς πρὸς τὸ σημαινόμενον τινός ῥήματος τῆς δευτέρας προτάσεως, διὰ τοῦτο αἱ δύο αὗται προτάσεις συνδέονται ὁμοῦ διὰ τοῦ συνδέσμου *che*. Αἱ λέξεις λοιπὸν *piuttosto, meglio, anzi* ἰσοδυναμοῦν μὲ τὰς: *più volentieri, con maggior piacere, più facilmente*, καὶ ἐπομένως εἶναι ἐπιρρήματα συγκριτικά. Ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ δεύτερος ὅρος τῆς συγκρίσεως εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ὁλόκληρός τις φράσις, καὶ οὐχὶ ἀπλῶς ὄνομα, δὲν συγχωρεῖ ἡ συνήθεια νὰ διακρίνεται διὰ τῆς *di* προθέσεως, ὡς γίνεται εἰς τὰ ὀνόματα, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὸν σύνδεσμον *che*. Οὕτως εἰς τὰ ἐφεξῆς παραδείγ-

γματα τοῦ Βοκκακκίου: Gia tanto si era il mal radicato, che piuttosto sostenere, che medicar si poteva. - Sento anzi dello scemo, che no· δὲν εἶναι αἱ λέξεις piuttosto, anzi, αἵτινες συνδέουν τὰς προτάσεις, ἀλλ' ἢ che.

Ἡ λέξις λοιπὸν che εἶναι σύνδεσμος, ὅστις σημαίνει ἀπλῶς, ὅτι ἡ δευτέρα πρότασις, ἡ μέρος τι τοῦ λόγου, ἀναφέρεται πρὸς τὸ προηγούμενον. Οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα, - Piccoletto di persona, e brutto, e barbacinò pareo meglio Greco, che Francesco. (Vill. 1. 3. C. 69). ὁ σύνδεσμος che συνδέει τὸ ὄνομα Francesco μὲ τὸ ῥῆμα pareo, ὡς δεύτερον ὅρον τῆς παρὰ τοῦ meglio δηλουμένης συγκρίσεως.

Φύσει δὲ ἡ λέξις che εἶναι, ὡς ἴδαμεν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, ἐπίθετον συζευκτικόν, ἀλλ' οἱ τρόποι, τοὺς ὑποίους εἰσῆξεν ἡ συνήθεια, τὴν κάμνουν νὰ γίνεταί ἄλλοια. Οἱ ἑλλειπτικοὶ δὲ, περὶ ὧν ὁ λόγος, τρόποι, εὐκόλως γνωρίζονται. Οὕτως εἰς τὸ εἰρημένον παράδειγμα ἡ ἑλλειπτικὴ φράσις: pareo meglio Greco, che Francesco, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν φράσιν: pareo meglio Greco di quello, che paresse Francesco. Χάριν δὲ τῆς ἐλλείψεως ἀποσιωπῶνται ὅχι μόνον τὰ ἀναφορὰν ἔχοντα μὲ τὸν σύνδεσμον che, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ σύνδεσμος, ὡς: Quest' ultima novella voglio vene renda amaestrate, ἀντὶ che ve ne renda. (Bocc. G. 1. n. 10). Μάλιστα δὲ ἀποσιωπᾶται πολλάκις μετὰ τὸ ῥῆμα τὰ σημαίνοντα ἀμφιβολίαν ἢ φόβον.

Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ἡ ὑποτακτικὴ συνενόηται μὲ τὴν ἀφ' ἣν κρέμαται ὀριστικὴν διὰ τοῦ che. Ἐνίοτε ὁμῶς ἀποσιωπᾶται, καὶ ἡ φράσις ἥτις ἄρχεται ἀπὸ αὐτὸν τοῦτον τὸν σύν-

δεσμον· τὸ δὲ ἀποσιωπώμενον ῥῆμα εἶναι, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, voglio ἢ prego, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια, τὰ ὅποια ἐξηγοῦν ἐπιθυμίαν τοῦ νὰ γείνη τὸ σημανόμενον τῆς ὑποτακτικῆς, ὡς - che maledetta sia l' ora, che io prima la vidi. (Bocc. G. 8. II. 3).

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν δῆλον γίνεται, ὅτι οἱ σύνδεσμοι ἄλλου ποῦ ποτε δὲν ἔχουν χώραν, εἰμὴ ὅπου δύο, ἢ καὶ πλείοτεραι προτάσεις ἀναφερόμεναι πρὸς ἀλλήλας συνδέονται καὶ ἀποτελοῦσι λόγον σύνθετον ἐκ πολλῶν ἀπλουστέρων.

ΤΜΗΜΑ Θ'.

Περὶ ἐπιφωνήματος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μόνον.

Τὰ ἐπιφωνήματα δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ φωναὶ, τὰς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ἐκπέμπουν εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν γλῶσσαν: δηλαδή εἰς τὴν γλῶσσαν τῆς φύσεως, διότι αἱ ὁμιλούμεναι γλῶσσαι εἶναι μεταφράσεις τῆς ἀρχαίας ταύτης γλώσσης, διὰ μέσου ἐνάρθρων καὶ συμφωνημένων φωνῶν. Οὕτως οἱ ἄνθρωποι βιασμένοι ἀπὸ τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξηγηθῶσι, καὶ μὴ ἐξεύροντες νὰ δηλώσωσι τὰ αἰσθήματά των, μιμούμενοι τὴν φύσιν ἐφώναζον, π. χ. ah! διὰ νὰ ἐξηγήσουν σφοδρὰν τινα αἴσθησιν, ἢ κίνησιν τῆς ψυχῆς των. Ἡ λέξις ah λοιπὸν εἶναι πρότασις τελεία, ἥτις ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν πρότασιν ἐγὼ πάσχω (io soffro). Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ λοιπὰ ἐπιφωνήματα.

Ἀντὶ δὲ τῶν ἐπιφωνημάτων μεταχειριζόμεθα συχνάκις ὀνόματά τινι, ῥήματα ἢ ἐπιρρήματα κατ' ἑλλειπτικὸν τρόπον

τὰ ὅποιά τινες τῶν Γραμματικοσυντάκτων θεωροῦν ὡς κα-
ρίως ἐπιφωνήματα.

Τὰ τῆς Ἰταλικῆς δὲ γλώσσης ἐπιφωνήματα εἶναι τὰ ἐφε-
ξῆς, τὰ ὅποια θέλομεν ἐκθέσει κατ' ἀλφάβητον: (166).

Ah! ah! σημεῖα θλίψεως, ὀργῆς, θυμοῦ, κτλ. Ha s' io
ti posso avere nelle mani! spero che te ne farò
pentire. (Dibald. Andr.)- Noi andavam con gli di-
eci Demonj. Ah fiera compagnia! (D. Inf. 2.) -
A hi Pisa, vituperio delle genti, Del bel paese l'a
dove 'l sì suona! (Id. ivi, 33.) - A hi. serva Italia, di
dolore ostello! (Id. Purg. 6.) - A hi, morte ria, come
a schiantar. s'è presta Il frutto di molt' anni in si
poche ore! (Petr. Son. 276). Τὸ ah! δὲ ἀπντᾶται καὶ
ὡς σημεῖον χαρᾶς, θυμασμοῦ, ἐπιθυμίας, δέσσεως, κ.λ.
ὡς - A hi che giocoso gaudio, e che gaudiosa gioja
in amorosi tutti spiritua li cuori! (Guitt. lett. 13.) -
A hi che mirabile, e che magna mutazione graziosa!
(Id. ivi.) - A hi quanto mi pareo pien di disdegno! (D.
Inf. 9.) - A hi cruda morte, come dolce fora. Il colpo
tuo, se spento un degli amanti. Così l'altro, etc!
(Buon. rim. 40.) - A hi, mercede per Dio, non voler
divenir micidiale di chi mai non t' offesa. (Bocc.
nov. 19.

Ahimè, ἡ ahimè, σημεῖον θλίψεως καὶ συλλυπήσεως.
Ahimè che piaghe vidi ne' lor membri. (D. Inf.
16.) Ἐνῶστε δὲ μετὰ τῶν λέξεων. ah! καὶ me, τίθεται
τὸ ἐπίθετον lasso ὡς - A hi lassame, ch' assai chiaro
conosco, come io ti sia poco cara! (Bocc. nov. 15).

Beato me! beato te! etc. ἡ me beato! te beato!
etc. αἱ φράσεις αὗται φανερόνουν, εὐτυχίαν, εὐχαρίστησιν,

καὶ τὰ τούτοις ὁμοία: O me beato sopra gli altri amanti! (Petr. canz. 17).

Deh, τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι εὐχρηστον εἰς τὰς δεήσεις, καὶ συμβουλὰς, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατ' ἐρωτηματικὸν τρόπον: Deh amico mio, perchè vuo' tu entrare in questa fatica? (Bocc. nov. 2.) - Deh perchè vai? de h perchè non t' arresti? (D. Purg. 5.) - Deh lascia l'ira tua e Perdonami omai. (Bocc. nov. 77.) Ἐνίοτε δὲ εἶναι εὐχρηστον καὶ εἰς ἀπλᾶς ἐκφωνήσεις, ὡς: Deh perchè io non prendo del piacere, quando io ne posso avere! (Bocc. nov. 4).

Doh, σημεῖον λύπης: Doh sventurato, che Dio ti dia gramezza, non vedestù lume iersera? (Fr. Sacch. nov. 48).

Eh, τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι εὐχρηστον εἰς τὰ παράπονα: Perchè Penteo piangeva doloroso, Dicendo: eh lascia omai la vita mia. (Teseid. 5. 68).

Ehi, ἔχει τὴν αὐτὴν σημασίαν τοῦ ahi, ἀλλ' ἐνίοτε φανερώνει ἀγανάκτησιν: Ehi messere, che è ciò che voi fate. (Bocc. nov. 69).

Eia, ἡ λέξις αὕτη εἶναι Λατινικὴ, πλὴν ὁ Βοηκόχκιος καὶ τινες ἄλλοι παλαιοὶ συγγραφεῖς τὴν μετεχειρίσθησαν ὡς σημεῖον κραυγῆς: Eia Calandrino, che vuol dir questo? (Bocc. nov. 78).

Guai, (πληθυντικὸς τοῦ guaio, δυστυχία) εἶναι σημεῖον ἀπειλῆς: Gridando: guai a voi anime prave. (D. Inf. 3.) Ἐνίοτε δὲ εἶναι σημεῖον λύπης, ὡς - Guai a me, che mi mancò quello, che più m'era di bisogno (Omer. Pass. 86).

Guarda! ἡ λέξις αὕτη συνειθίζεται ὡς σημεῖον καταφρο-
νίσσεως.

Lassò! (κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ lassato μετοχῇ τοῦ las-
sare, καταπορῶ) φανερόναι θλίψιν καὶ λύπην: Lassà me,
dolente me, in che mal ora nacqui! (Bocc. nov. 62).

O, oh, τὰ ἐπιφωνήματα ταῦτα ἔχουν πολλὰς καὶ δια-
φόρους σημασίας: α). Σημκίνουν θαυμασμόν, ὡς— Oh libe-
ralità di Natan, quanto s'e tu maravigliosa! (Bocc.
nov. 93.) β). ἄκραν χαράν: O Calandrino mio dolce,
cuor del corpo mio, anima mia. (Id. nov. 85.) γ). Ἄκραν ἐπιθυμίαν: O che belle scorpacciate, che io me
ne piglierei. (Firenz. nov. 4.) δ). Λύπην, ὡς: O qu-
anti gran palagi, etc. rimasero voti, o quante me-
morabili schiatte, etc. si videro senza successor de-
bito rimanesé. (Bocc. Introd.) ε). ὑποψίαν: O in che
paura istavamo, e chente cuore era il nostro! (Vit.
ss. pp. 2, 300.) ς). Ξεσπασμόν: Oh, voi mi avete fat-
to sbigottire a raccontare tante misure. (Firenz
Dial. 367.) ζ). Τὰ μεταχειριζόμεθα εἰσέτι ὅταν θέλωμεν
νὰ μεγαλύνωμέν τι, ὡς: O gioja, o ineffabile allegrez-
za! O vila intera d' amore, e di pace. (D. Par. 27).
η). Ὅταν θέλωμεν νὰ ἐπικκλησθῶμέν τινα, καθὼς: E disse
all' Angelo: O ajutami, che, 'l fuoco mi s' appressa.
(Vitt. SS. PP. 2. 375.) θ). Ὅταν θέλωμεν νὰ ξεσπάσω-
μέν τινα: Gridò oh oh, per lo qual grido le gru etc.
cominciarono a fuggire. (Bocc. nov. 54.) ι). Τελευ-
ταῖον καὶ εἰς ἀπλᾶς ἐκφωνήσεις: O felici anime, alle
quali in un medesimo dì addivenne il fervente a-
more, e la mortal vita terminare. (Id. nov. 37).

Ohi, ἡ οἱ, σημεῖον ἄκρας θλίψεως ἢ λύπης: O i cieco

Oi misero! oi matto! ohi quanto se' infermo! (Ar-righ. 46, e 62).

Ohimè, oimè, omè. τὰ ἐπιφωνήματα ταῦτα εἶναι σύν-θετα ἐκ τοῦ oi καὶ me, καὶ φανερόνουν λύπην, προερχομένην ἀπὸ ἠθικὴν τε καὶ σωματικὴν αἰτίαν Oimè, terra è fatto il suo bel viso! (Petr. canz. 40). Ἐνίοτε δὲ εἶναι εἰς χρῆσιν καὶ ὡς σημεῖα φρίκης, ἀγανακτήσεως καὶ τούτοις ὁμοια: Oimé, oim é, che male é questo, che la fu ria, ed ebbrezza del peccato dà tanta forza a' rei? (Cavali. Med. cuor). Oibò, σημεῖον καταφρονήσεως, μέμψεως, καὶ ἐνίοτε ἀρνήσεως: Ma porco! oi bò! questo cenciaccio allezza. (Malm. 11 23.) - Gome tor-mento? O i b ò! s'io ci ho diletto. (Id. 8. 67).

Oisè, oi te, καὶ oitù, ἐπιφωνήματα ἔχοντα τὴν αὐτὴν σημασίαν μὲ τὸ oimè, ἀλλὰ τὸ oisè ἀναφέρεται εἰς τὸ δεύ-τερον πρόσωπον, τὰ δὲ λοιπὰ δύο εἰς τὸ τρίτον.

Olà, εἶναι εὐχρηστος εἰς τὰς κλήσεις: Io me n'andai in capo di scala per chiamar 'l oste: o là, doves'e? (Fir. As. 22).

Poffare il cielo, poffare il mondo, σημκίνουν θαυ-μασμόν: P o f f a r e 'l c i e l o ' c o m ' e l l a s t a i n t u o n o ! Come le voci ella sa ben portare. Buon. Tanc. 14).

Puh, ἢ pu, φανερόνει τὴν ὁποίαν ἔχομεν ἀποστροφὴν εἰς τὰς δυσωδίας, ὡς, P ù ! la puzza. (Buon. Fier. 1. 2. 5).

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων εἶναι καὶ τινες ἄλλαι λέξεις, αἱ ὁποῖαι, μ' ὅλον ὅτι δὲν ἐξηγοῦν κανέν πάθος, μ' ὅλον τοῦτο ἐπαριθμοῦνται μετὰ τῶν ἐπιφωνημάτων διὰ τοῦτο καὶ μό-νον, διότι ἰσοδυναμοῦν μὲ ὁλόκληρόν τινα πρότασιν, αὐταὶ δὲ εἶναι αἱ ἐφεξῆς, αἱ ὁποῖαι σημαίνουν:

Παρακίνησιν: Orsù, su, via, su via, animo. etc.

Σιωπὴν παραινούντος: Zi, zitto, piano, cheto, etc. (167).

ΤΜΗΜΑ Ι'.

Περὶ Παραγῶγων καὶ Συνθέτων Λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Παραγῶγων Λέξεων.

Εἰς πᾶσαν γλῶσσαν αἱ πρωτότυποι καὶ ἀπλαῖ λέξεις εἶναι ὀλίγαι, αἱ δὲ λοιπαὶ, ἧ παράγονται ἀπ' αὐτὰς ταύτας, ἧ σχηματίζονται ἐκ συνενώσεως δύο ἢ καὶ περισσοτέρων ἐξ αὐτῶν.

Αἱ παρατηρήσεις δὲ αὗται εἶναι πολλὰ ἀναγκαῖαι, διότι ὅταν γνωρίζωμεν τὰς ἀπλᾶς καὶ πρωτοτύπους, εὐκόλως δύναμεθα νὰ ἐννοήσωμεν καὶ τὰς παρ' αὐτῶν παραγώγους καὶ συνθέτους. Διὰ τοῦτο λοιπὸν ἡμεῖς εἰς τὸ παρὸν τμήμα θέλομεν σημειώσῃν ἐν βραχυλογίᾳ τοὺς διαφόρους τρόπους, καθ' οὓς σχηματίζονται καὶ αἱ παραγῶγοι καὶ αἱ σύνθετοι λέξεις, καὶ πρῶτον

Περὶ Παραγῶγων.

Μεταξὺ τῶν παραγῶγων λέξεων δικαίως ἐπαριθμοῦνται τὰ Συγκριτικὰ, καὶ Ὑπερθετικὰ ἐπίθετα, καὶ τὰ Μεγεθυντικὰ, Ὑποκοριστικὰ, Χειροτερευτικὰ, Ὑποκοριστικο-χειροτερευτικὰ, οὐσιαστικά τε καὶ ἐπίθετα· ἀλλὰ περὶ αὐτῶν ὠμιλήσαμεν ἤδη εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον· ἐδῶ λοιπὸν θέλομεν ὀμιλήσῃν περὶ τῶν λοιπῶν παραγῶγων λέξεων ἀρχίζοντες ἀπὸ τὰ

Οὐσιαστικά.

Τινὰ μὲν ἐξ αὐτῶν παράγονται ἀπὸ ἄλλα οὐσιαστικά, ὡς :

patria, πατρίς, ἐκ τοῦ padre, πατήρ.

oro χρῆσός, — — aurora, ἠώς.

Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τοιούτων ὡς πρὸς τὰ ἄλλα εἶναι πολλὰ μικρός.

Τινὰ δὲ ἀπὸ ἐπίθετα, ὅλον :

giustizia, δικαιοσύνη, ἐκ τοῦ giusto δίκαιος.

povertà, πτωχία, — — — povero πτωχός.

Ἄλλα δὲ τινὰ ἀπὸ ῥήματα, καθώς :

amore ἔρως, ἐκ τοῦ amare, ἔρῳ.

volontà, θέλησις, — — — vollere, βούλεσθαι.

Σημειωτέον δὲ, ὅτι τὰ ἐκ τῶν ἐπιθέτων παραγόμενα λήγουν εἰς τὰ, zia, ἢ za, zza, καὶ dine, καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ Λατινικὰ τὰ λήγοντα εἰς tas, tia, ties, καὶ do, ὡς :

liber-tà, liber-tas, ἐλευθερία, ἐκ τοῦ libero, ἐλευθέρος.

probi-tà, probi-tas, σωπρυσύνη, — probo σώφρων.

amici-zia, amici-tia, φιλία, — amico, φίλος.

pruden-za, pruden-tia, φρόνησις, — prudente ,

— φρόνημος.

dure-za, duri-ties, σκληρότης, — duro σκληρός.

consuetu-dine, consuetu-do, consueto

συνήθεια — συνήθης.

Τὰ δὲ παραγόμενα ἀπὸ ῥήματα λήγουν εἰς ore, zione, tura, mento, καὶ ina· ἀνταποκρίνονται δὲ εἰς τὰ εἰς or, tio, tura, mentum, καὶ ina, Λατινικὰ, ὡς :

tim-ore, tim-or, φόβος, ἐκ τοῦ temere, φοβοῦμαι.

splend-ore, splend-or, λάμψις, splendere, λάμπω.

nutri-zione, nutri-tio, τροφή, nutrire, τρέφω.

crea-tura, crea-tura, κτίσις, creare, κτίζω.

incita-mento, incita-παρόρμησις, inci

mentum, tare, παρορμῶ.

rov-ina, rui-na. ἀφανισμός, φθορά, rovinare, ἀφάνίζω, φθείρω.

Ἐπίθετα.

Ἐξ αὐτῶν τινὰ μὲν παράγονται ἀπὸ οὐσιαστικὰ, τινὰ δὲ

ἀπὸ ῥήματα, καὶ τινὰ ἀπὸ ἐπιρρήματα. Τὰ ἀπὸ οὐσιαστικὰ παραγόμενα λήγουσι εἰς oso, ale, are, este, estre, eo, ino, καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ εἰς osus, alis, aris, estis, ester, eus, καὶ inus Λατινικὰ, ὡς:

glori-oso, glori-osus, ἔνδοξος, ἐκ τοῦ gloria, δόξα.
 vit-ale, vit-alis, βιώσιμος, — vita, βίος.
 volg-are, vulg-aris, δημώδης, — volgo, πλῆθος.
 agr-este, agr-estis, ἀγροῦκος, — agro, ἀγρός.
 ped-estre, ped-ester, πεζός, — piede, ποῦς,
 (πέζα).

ferr-eo, ferr-eus, σιδηροῦς, — ferro, σίδηρος.
 mar-ino, mar-inus, θαλάσσιος, — mare, θάλασσα.

Ἐκτὸς δὲ τούτων εἶναι καὶ τινὰ ἄλλα ἔχοντα διαφόρους καταλήξεις, ὡς:

paterno, πατρικός. { ἐκ τοῦ padre, πατήρ.
 patrio, πάτριος.

umano, ἀνθρώπινος, — — uomo, ἄνθρωπος.

terreno, ἐπίγειος, — — terra, γῆ.

mulibre, γυναικεῖος, — Λατινικοῦ mulier, γυνή.

famelico, πειναλέος, — — fame, πεῖνα.

guerrierro, πολεμιστής, — — guerra, πόλεμος. κτλ.

Τὰ παράγωγα δὲ ἀπὸ ῥήματα λήγουν εἰς tore, bile, ido, καὶ ἀνταποκρίνονται εἰς τὰ εἰς tor, bilis, καὶ idus, Λατινικὰ, οἷον:

ama-tore, ama-tor, ἐραστής, ἐκ τοῦ amare, ἐρᾶν.

mo-bile, mo-bilis, εὐκίνητος, muovere, κινεῖν.

pav-ido, pavidus, περίφοβος, paventare, περιφοβεῖσθαι.

Εἰς τὴν κατηγορίαν δὲ τῶν ἀπὸ ῥημάτων παραγομένων ἐπιθέτων καθυπάρχοντα καὶ ὅλαι αἱ μετοχαί, διότι αὐταὶ

δὲν εἶναι ἄλλο, ὡς ἴδαμεν εἰς τὸν οἰκεῖον τόπον, εἰμὴ ἐπίθετα παραγόμενα ἀπὸ ῥήματα.

Τὰ παραγόμενα τελευταῖον ἀπὸ ἐπιρρήματα εἶναι τὰ ἐφεξῆς.
superiore, ἀνώτερος, ἐκ τοῦ sopra, ἄνω.

contrario, ἀπεναντίος. — — contra, ἀπέναντι.

supremo, ἀνώτατος, — — sopra, ἄνω. καί τινα ἄλλα.
ῥήματα.

Ἐκ τῶν παραγῶγων ῥημάτων, τινὰ μὲν παράγονται ἀπὸ οὐσιαστικὰ ὀνόματα, ὡς:

patrizzare, πατρίζειν, ἐκ τοῦ padre, πατήρ.

navigare, πλέειν, — — nave, πλοῖον.

Τινὰ δὲ ἀπὸ ἐπίθετα, ὡς:

biancheggiare, λευκανθίζειν, ἐκ τοῦ bianco, λευκός.

rosseggiare, ἐρυθριᾶν, — — rosso, ἐρυθρός.

zoppicare, χωλαίνειν, — — zoppo, χωλός.

maturare, πεπαίνειν, — — maturo, πέπειρος.

Τινὰ δὲ τελευταῖον ἀπὸ ἄλλα ῥήματα, καθώς:

cantichiare, μινύρεσθαι, ἐκ τοῦ cantare, μέλπειν: κλ.
(168).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Συνθέτων Λέξεων.

Παρατηρητέον, ὅτι ἐκ τῶν συνθέτων λέξεων τινὲς μὲν εἶναι σύνθετοι ἀπὸ μόνας Ἰταλικᾶς, τινὲς δὲ ἀπὸ Ἰταλικᾶς καὶ Λατινικᾶς, τινὲς δὲ ἀπὸ Ἰταλικᾶς καὶ Ἑλληνικᾶς τινὲς, δὲ ἀπὸ μόνας Ἑλληνικᾶς, ἄλλαι δὲ ἀπὸ Λατινικᾶς καὶ ἀπὸ Ἑλληνικᾶς, καὶ τινες τελευταῖον ἀπὸ βαρβάρους.

Λέξεις σύνθετοι ἀπὸ μόνας Ἰταλικᾶς.

Parafulmine, κεραυνοφύλαξ. ἐκ τοῦ parare, φυλάττειν.
fulmine, κεραυνός.

Malédico, κακόλογος. — male, κακόν, dire, λέγειν.

Montivago, ὀρετιήλατος. — monie, ὄρος, vagare, ἐ-
λαύνεσθαι.

Consorte, σύζυγος, (ὁμότυχος) — con, σὺν, (ὁμοῦ) sorte,
τύχη.

Consonante, σύμφωνος. — con, σὺν, — sonare, ἤ. λῶ
(φωνή),

Ingiusto, ἄδικος. — in, ἀ, — giusto, δί-
καιος, (δίκη).

Comporre, συντίθηναι, — con, σὺν, — porre, τίθηναι,

Concorrere, συτρέχειν, — con, σὺν, — correre, τρέ-
χειν.

Sottomettere, ὑποβάλλειν, sotto, ὑπὸ, — mettere,
βάλλειν.

Sopravanzare, ὑπερβαίνειν, sopra, ὑπέρ, — avanzare,
ὑπερβάλλειν.

Frapporre, παρεντιθέναι, fra, παρὰ ἐν — porre, τιθέναι.
Ἀπὸ Ἰταλικᾶς καὶ Λατινικᾶς.

Onnipotente, παντοδύναμος, ἐκ τῆς Λατινικῆς omnia,
πάντα καὶ τῆς Ἰταλ. potere, δύνασθαι.

Conscio, συνειδῶς ἐαυτῷ τι, ἐκ τῆς Ἰταλ. con, σὺν, καὶ
τῆς Λατ. scire, οἶδα.

Fruttifero, ἡχρποφόρος, εὐχρπος, Ἰταλ. frutto, καρπός,
καὶ τῆς Λατ. ferre, φέρειν.

Deporre, παρακατατιθέναι, Λατ. de, παρὰ, κατὰ, καὶ τῆς
Ἰταλ. porre, τιθέναι.

Ἀπὸ Ἰταλικᾶς καὶ Ἑλληνικᾶς.

Polsimetro, σφυγμόμετρον, ἐκ τοῦ polso, σφυγμός, καὶ
μέτρον.

Protomedico, πρωτοῖατρός, πρῶτος, καὶ medico, ἱατρός.

Arcivescovo, ἀρχιεπίσκοπος, ἀρχή, καὶ vescovo, ἐπί-
σκοπος.

Arcicancelliere, ἀρχιγραμματεὺς, - ἀρχὴ καὶ cancelliere, γραμματεὺς.

Ἀπὸ μόνας Ἑλληνικάς.

Elettrometro, ἤλεκτρόμετρον, ἐκ τοῦ ἤλεκτρον καὶ μέτρον, Galattodendro, γαλακτόδενδρον, — γάλα καὶ δένδρον.

Pirotillo, πυρόφυλλον, — πῦρ καὶ φύλλον· καὶ ἄλλαι πολλαί, ὁ ἀριθμὸς τῶν ὁποίων πρέπει νὰ συμποσοῦται εἰς ἑκατὸς χιλιάδας.

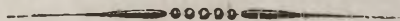
Ἀπὸ Λατινικάς καὶ Ἑλληνικάς.

Pluviometro, βροχόμετρον, ἐκ τῆς Λατ. Pluvia, βροχὴ, καὶ τῆς Ἑλλ. μέτρον.

Baculometria, . . . (169) — baculus, ῥάβδος, μέτρον

Ἀπὸ Βαρθάρους.

Εὐρίσκονται τελευταῖον καὶ τινεῖς σύνθετοι ἀπὸ βαρθάρους, ὡς alkali - metro, gomma - Kino. etc.

ΠΕΡΙ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑΣ

τῆς

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Ὅρισμός.

Ὁρθογραφία καλεῖται τὸ ὀρθῶς γράφειν κατὰ ὀρισμένους τινὰς κανόνας.

Ὁ λόγος δὲ αὐτῶν εἶναι ἡ συνηθεια καὶ ἡ εὐφωνία.

ΤΜΗΜΑ Α'.

Περὶ γραμμάτων καὶ λέξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Παρατηρήσεις περὶ Γραμμάτων τινῶν.

Τὸ Η, ἐνίστε μὲν τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τινῶν λέξεων, καὶ ἄλλοτε εἰς τὸ μέσον, ἢ εἰς τὸ τέλος αὐτῶν. Τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν λέξεων *ho* (ἔχω), *hai* (ἔχεις), *hanno* (ἔχουν), διὰ τὰ διακρίνονται ἀπὸ τὰς λέξεις *o* (ἡ) *ai* (τῆς), *a* (εἰς), καὶ *anno* (ἔτος). ἀλλ' ἐπειδὴ τοῦτο γίνεται πρὸς μόνην ἀποφυγὴν συγχύσεως, διὰ τοῦτο ὁσάκις αἱ εἰρημέναι λέξεις συνενωθῶσι μὲ ἄλλας, ἐπειδὴ δὲν δύναται νὰ συμβῇ σύγχυσις, διότι εὐκόλως διακρίνονται, ἐπομένως καὶ τὸ *h* ἀποβαίνει περιττὸν, διὸ γράφομεν *anvi*, *avvene*, καὶ οὐχὶ *hanvi*, *havvene*. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι τινὲς γράφουν *ò*, *à*, *ài*, ἀλλ' οἱ περισσότεροι συναθίζουσιν τὸ *h*.

Τίθεται δὲ εἰς τὸ μέσον τῶν λέξεων *ahi, ahimè, ohì. ohimè*, διότι ὅλα αὐτὰ τὰ ἐπιφωνήματα προφέρονται μὲ περισσοτέραν τινὰ ἐπίτασιν τῆς φωνῆς. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον τίθεται καὶ εἰς τὸ τέλος τῶν ἐφεξῆς ἐπιφωνημάτων: *ah, oh uh, deh, doh.*

Ὅσῃς δὲ τὰ σύμφωνα *c, g*, συνενόνονται μὲ τὰ φωνήεντα *e*, καὶ *i*, καὶ ἀποτελοῦσι συλλαβὴν προφερομένην τρυχῶς, λαμβάνουν ἐν τῷ μέσῳ αὐτῶν τὸ εἰρημένον *h*, ὡς *ricc-h-i, mug-h-e. etc.*

Τὰ ἀρσενικὰ ὀνόματα, λήγοντα κατὰ τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν εἰς *io*, γράφονται εἰς τὸν πληθυντικὸν μὲ *j*, ἀντὶ τῶν δύο *ii*, ὡς ἐνικ: *giudiz-io*, πληθ. *giudiz-j. etc.* ἐξαίρουνται δὲ τοῦ κανόνος τούτου ὅσα φέρουσι τὸν τόνον εἰς τὸ *i* τῆς κατὰ λήξεως *io*, διότι τὰ τοιαῦτα γράφονται εἰς τὸν πληθυντικὸν μὲ δύο *ii*, ὡς, *Dio, Dii, pio, pii. etc.*

Τὸ *n*, πρὸ τοῦ *b*, καὶ *p*, τρέπεται εἰς *m*, ὡς, *Giambattista, Giampiero*, ἀντὶ *Gianbattista, Gianpiero. etc.*

Τὸ *m*, εὐρισκόμενον πρὸ τοῦ *n*, τρέπεται ἐνίοτε εἰς αὐτὸ τοῦτο, ὡς *andianne*, ἀντὶ *andiamne*.

Διὰ τοῦ Λατινικοῦ γράμματος *X*, γράφεται *Xanto* (Ξανθός) διὰ τὴν διακρίνεται ἀπὸ τὸ *Santo* (ἅγιος), καὶ τινες Λατινισμοὶ, ὡς, *ex abrupto, ex tempore. etc.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Κεφαλαιωδῶν Γραμμάτων.

Τὰ Κεφαλαιώδη γράμματα χρησιμεύουσι πρὸς διαστολὴν τινῶν λέξεων εἰς τὸν λόγον. Εἶναι εὐχρηστα εἰς δαΐξιν πρῶτων, τόπων, ἢ πρᾶγμάτων ἀξιολόγων. Γράφονται λοιπὸν μὲ κεφαλαιώδη γράμματα:

Τὸ πρῶτον γράμμα τῆς πρώτης λέξεως παντὸς λόγου καθὼς καὶ μετὰ τὴν τελείαν ἢ τελικὴν στιγμὴν καὶ τὸ πρῶτον γράμμα τῆς ἀρχῆς ἐκάστου στίχου ὡς εἰς τοὺς ἐφεξῆς τοῦ Μεταστασίου :

Come dell' oro il fuoco
Scopre le masse impure,
Scoprono le sventure
De' falsi amici il cor. (Olimp. att. 3. sc. 3).

Πᾶν κύριον ὄνομα Προσώπου, Πόλεως, Βασιλείου, Νομοῦ, Ἐπαρχίας, Νήσου, Ποταμοῦ, Θαλάσσης, Ὄρους, κ.τ.λ. ὡς Pietro, Atene, Francia, Attica, Sira, rino, Santo Mediterraneo, Ba. etc.

Πᾶν ὄνομα οἰκογενείας, ἐπισήμης, τέχνης, ὡς, Mavromichali,, Medicina, Pittura. etc.

Πᾶν ὄνομα δηλωτικὸν τίτλου, Eccellenza, Illustrissimo. etc.

Πᾶν ὄνομα σημαῖνον ἐξουσίαν, βαθμὸν, ἀξίαν, καὶ τὰ τούτοις ὅμοια, ὡς, Patriarca, Senatore, Principe, Generale, etc.

Πᾶν ὄνομα περιεκτικὸν πλήθους προσώπων, οἶον: Capitulo, Magistrato, Setta, etc.

Αἱ λέξεις αἱ λαμβανόμεναι ἀντὶ κυρίων ὀνομάτων, καὶ ἐμφαίνουσαι τὴν κατάστασιν, τὸ ἐπάγγελμα, τὴν τέχνην, οἶον: Padre, Maestro, Mercatante, etc.

Πᾶσα ἀρετὴ, ἢ κακία, ἢ πάθος, ὡς, Amore, odio, Ira. etc.

Τὰ τῶν ἐθνῶν δὲ ὀνόματα, ὅταν μὲν λαμβάνωνται, ὡς οὐσιαστικὰ, γράφονται μὲ γράμμα κεφαλαϊῶδες, ὡς i Greci, cli Italiani, etc. ὅταν δὲ ὡς ἐπίθετα, γράφονται μὲ μικρὸν γράμμα, ὡς La lingua Greca, la Lingua Italiana, etc.

Ἐν ἐνὶ δὲ λόγῳ πᾶσα λέξις, ἥτις ἢ αὐτὴ ἔχει καθ' ἑαυτὴν, ἢ ἡμεῖς θέλομεν νὰ ἔχῃ ἐν τῷ λόγῳ ἐξάιρετον καὶ διακεκριμένον σημασίαν, καὶ πᾶσα λέξις, τὴν ὁποίαν προσωποποιούμεν. (170).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἀδιπλασιασμοῦ Συμφώνων.

Εἰς τὰς συνθέτους λέξεις τὰ σύμφωνα διπλασιάζονται εἰς διαφόρους περιστάσεις.

α). Ὅταν ἡ μία τῶν ἐν συνθέσει λέξεων λήγῃ εἰς φωνὴν μετὰ τόνου, καὶ ἡ ἄλλη ἄρχεται ἀπὸ συμφώνου· οὕτω, π, χ. εἰς τὴν *percio* chè, σύνθετον ἐκ τοῦ *percio* καὶ *che*, διπλασιάζεται τὰ *c*· εἰς δὲ τὴν *vedrollo*, σύνθετον ἐκ τοῦ *vedrò* καὶ *lo*, διπλασιάζεται· τὸ *l* ἐξαιρεῖται δὲ τοῦ κανόνος τούτου ἡ ἀντωνυμία *gli*, ἥτις πάντοτε γράφεται ἀπλῶς, ἂν καὶ ἠνωμένη μετὰ λέξιν λήγουσαν εἰς φωνὴν μετὰ τόνου· ὅθεν, *dirogli*, *farogli*, καὶ οὐχὶ *diroggli*, *faroggli*. etc.

β'). Ὅταν ἡ πρώτη τῶν ἐν συνθέσει λέξεων ᾖ ῥημα μόνοσύνθετον, ὡς, *envi*, *dammi*, *sassi*, etc. σύνθετα ἐκ τῶν ῥημάτων *e*, *dà*, *fa*, καὶ τῶν συλλαβῶν *vi*, *mi*, *si*.

γ'). Ὅσάκις ἡ πρώτη τῶν ἐν συνθέσει λέξεων εἶναι μετὰ τῶν ἀκολουθῶν μονοσύνθετων, *A*, οἷον *a-ccorrere* *I*, οἷον, *-rir-igare*· *O*, οἷον *o-pp-orre*. *Co*, οἷον, *co-mm-overe*· *So*, οἷον, *so-ll-evare*· *Su*· οἷον, *su-cc-edere*. *Da*, οἷον, *da-bb-ene*, *Ra*, οἷον, *ra-cc-ontare*· *Fra*, οἷον, *fra-mm-et-tere*. Πλὴν τοῦ *comandare*, καὶ πλὴν τοῦ *s*, μὴ καθαροῦ, τὸ ὁποῖον γράφεται πάντοτε ἀπλῶς, ὡς, *aspirare*, *sospirare*. etc.

δ'). Οἱ μέλλοντες τῶν ῥημάτων ἀπαιτοῦσι τὸ γ'. πληθυν-

τικὸν πρόσωπον μὲ διπλοῦν σύμφωνον, οἶον, *amera-nn-o*, *leggera-nn-o*. etc.

ε'). Αἱ λέξεις *contra* καὶ *sopra* διπλασιάζουσι τὸ ἐπόμενον σύμφωνον, ὡς, *contra pp-orre*, *sopra-tt-utto* etc. Ἡ *altre*, εἰς τὴν *altrettanto*, ἡ *ogni*, εἰς τὴν *Ognissanti* καὶ ἡ *oltra*, εἰς τὴν *oltracciò*.

ς'). Ὅταν ἡ πρώτη τῶν ἐν συνθέσει λέξεων ἦναι *de*, *re*, *pre*, τὸ ἐπόμενον σύμφωνον δὲν διπλασιάζεται, καθὼς, *de-ridere*, *re-legare*, *pre-mettere*. etc.

ζ'). *Tra* διπλασιάζει μόνον εἰς τὸ *trattenere*. *Di*, διπλασιάζει μόνον τὸ *f*, καὶ τὸ *s*, οἶον, *di-ff-ondere*, *di-ss-imile*. περὶ δὲ τοῦ *f*, ἐξαιρεῖται *difetto*, καὶ *difendere*. καὶ περὶ τοῦ *s*, παρατηρητέον, ὅτι, ὅταν ἡ δευτέρα τῶν ἐν συνθέσει λέξεων ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος, ἀντὶ τοῦ *di*, γράφεται *dis*, πλὴν μὲ ἐν μόνον *s*, ὡς, *dis-inganno*, *dis-onore*, etc. *In* διπλασιάζει πάντοτε, ὅταν ἡ δευτέρα τῶν ἐν συνθέσει λέξεων ἄρχεται ἀπὸ *n*, ὡς *innato*, *innumerabile*, etc. Ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν ἡ δευτέρα λέξεις ἄρχεται ἀπὸ φωνήεντος, ὡς *inn-acquare*, *inn-anzi*, etc. *Se* διπλασιάζει μόνον εἰς τὴν *se-bbene*, καὶ *se-ppure*. *Ri*, μόνον εἰς τὰς *ri-nnegare*, *ri-nnestare*, *ri-nnovare*. *Pro*, μόνον εἰς τὰς *pro-ccurare*, *pro-vvedere*, αἵτινες γράφονται καὶ ἀπλῶς. *E*, διπλασιάζει τὸ *c*, καὶ τὸ *f*, οἶον, *e-ccedere*, *e-ffeminato*. etc. καὶ ἔτι τὸ *b*, καὶ *p*, εἰς τὰς λέξεις, *e-bbene*, καὶ *eppure*.

η'). Τὸ *g*, πρὸ τῆς καταλήξεως *ione* οὐδέποτε διπλασιάζεται, οἶον, *rag-ione*, *prig-ione*. etc. Πρὸ δὲ τῆς *io* καὶ *ia*, ἐνίοτε μὲν διπλασιάζεται, ὡς εἰς τὸ *ragg-io*, καὶ *reg-g-ia*, (οὐσιας:) ἄλλοτε δὲ οὐ, ὡς εἰς τὸ *malvag-io*, καὶ *reg-ia* (ἐπιθ.). Εἰς τὰς ἐκ τοῦ Λατινικοῦ παραγομένας λέ-

ξεις, ἂν τὸ g ἐπέχη τὸν τόπον τοῦ d, ἢ τοῦ j, πρέπει τὸ g νὰ ᾔηται πάντοτε διπλοῦν, ὡς, mo-gg-io, ma-gg-iore. etc. Ἐκ τοῦ Λατιν. mo-dius, ma-j-or. etc. Ἐὰν δὲ τὸ g, ἐπέχη τὸν τόπον τοῦ t, ἢ τοῦ s, ἢ τοῦ g, Λατιν. ὡς, ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ἀπλοῦν : οἶον, pala-g-io, Ambrog-io. Colle-g-io, etc. Ἐκ τῶν Λατ. palatium, Ambro-s-ius, Colle-g-ium.

θ'). Τὰ b, c, f, p, πρὸ τοῦ io καὶ ia, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διπλασιάζονται : οἶον, gabb-ia, cacc ia, graffio, dopp-io. κ.λ. πλὴν τοῦ bacio, audacia, fallacia, prosapia, inopia copia, (171).

ι). Τὰ d, l, m, n, r, v, z, πρὸ τοῦ io καὶ ia, ἐπομένου ἄλλου φωνήεντος δὲν διπλασιάζονται σχεδὸν ποτὲ, οἶον sed-ia i ol-io, prem-io, testimon-io, glor-ia, sav-io, graz-ia· ἐξαιροῦνται δὲ mumm ia, pazz-ia, καὶ κάμμία ἄλλη λέξις.

ια'). Τὸ s, πρὸ τοῦ io καὶ ia, ἐπομένου φωνήεντος, γράφεται διπλοῦν, ὅταν προφέρεται τραχέως: οἶον, Messia, passione, etc. ἀπλοῦν δὲ ὅταν προφέρηται ὁμαλῶς, οἶον, cortesia, occasione. etc.

ιβ'). Τὰ ῥήματα ἔχοντα εἰς τὴν ἀπαρέμφατον ἴδιον σύμφωνον τὸ c, οἶον, ta-c-ere, pia-c-ere. etc. καὶ τὰ ἐξ' αὐτῶν σύνθετα εἰς τὸ α. πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, καὶ εἰς ὅλα τὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεσ. τῆς ὑποτακτικῆς ἔχουσι δύο cc, ὡς ta-cc-io, pia-cc-io. ta-cc-ia, pia-cc-ia. ta-cc-iano, pia-cc-iano, etc. εἰς δὲ τοὺς λοιποὺς χρόνους καὶ πρόσωπα ἔχουσιν ἓν μόνον c. εἰς δὲ τὸ α. καὶ γ'. ἐνικὸν πρόσωπον, καὶ εἰς τὸ γ'. πληθυντικὸν τοῦ τετελεσμένου παρῳχημένου τὰ εἰρημένα ῥήματα δέχονται τὸ q μετὰ τὸ c, ὅθεν ta-cq-ui, pia-cq-ui· ta-cq-ue, pia-cq-

ue' ta-cq-ue-ro, pia-cq-ue-ro· ὅτι τὸ q ἰσοδυναμεῖ μὲν ἐν δευτέρῳ c, καὶ ἡ τροπὴ αὕτη τοῦ q, εἰς c, γίνεται καὶ εἰς τὰ ῥήματα nacqui, καὶ nocqui, καὶ εἰς τὰ ὀνόματα acqua, acquisto, καὶ εἰς τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα.

ιγ'). Τελευταῖον, ὅσαι λέξεις παράγονται ἀπὸ ἄλλην τινὰ, γράφονται ὡς ἡ λέξις ἐξ ἧς παράγονται. Ἀρα attivo καὶ attualmente, γράφονται μὲ δύο tt, διότι παράγονται ἐκ τοῦ atto· ἐξαίρεται δὲ τοῦ εἰρημένου κανόνος, mellifluo, τὸ ὁποῖον μολονότι παράγεται ἐκ τοῦ mele, γράφεται μὲ δύο ll καὶ πλὴν τοῦ dubbio, καὶ dubbioso, ἃν καὶ ἐκ τοῦ dubitare. (172).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Συναιρέσεως.

Ὁσάκις ἐκ τοῦ μέσου λέξεώς τινος ἀφαιρεῖται ἐν ἡ περισσώτερα γράμματα λέγουν οἱ τῆς Ἰταλίας Γραμματικοί, ὅτι ἡ λέξις αὕτη συναιρεῖται: Οὕτως ἐάν εἰς τὴν λέξιν toglierei, ἀφαιρέσωμεν τὰ γράμματα glie, ἡ ἀπολειφθεῖσα λέξις torrei, θεωρεῖται ὡς συνηρημένη. Τὴν συνίρεσιν δὲ ταύτην πύσχουν ὁ μέλλων τῆς ὀριστικῆς, καὶ ὁ ἐνεστώς τῆς ὑποθετικῆς, ὡς morrò, morrei, parrà, parrebbe, corrai, corresti, ἀντὶ τῶν morirò, morirei, parerà, parerebbe, coglierai, coglieresti, etc. εἰς τὴν ὁποίαν περὶ πτωσιν προστίθεται ἐν r, ἀντὶ τῶν ἀφαιρεθέντων γραμμάτων.

Ὁ ἀριθμὸς δὲ τῶν τοιούτων λέξεων εἶναι προσδιορισμένος ἀπὸ τὴν συνήθειαν, καὶ ἐπομένως ὁδὸν εἶναι ἐλευθέρην εἰς καθ' ἕνα νῦν συναιρεῖ ὁποῖα δήποτε ῥήματα.

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν συνηρημένων λέξεων καθυπάρχονται καὶ αἱ ἀπορρίπτουσαι φωνῇεν διφθόγκου τινός, ὡς *tonare, sonare, etc. ἀντὶ tuonare, suonare. etc.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῶν κατὰ διαφόρους τρόπους γραφομένων λέξεων.

Ἐπειδὴ ὁ ἀριθμὸς τῶν κατὰ διαφόρους τρόπους γραφομένων λέξεων εἶναι μέγιστος, καὶ ἐπειδὴ ἡ γνῶσις αὐτῶν δύναται νὰ ἀποκτηθῇ διὰ τῆς προσεκτικῆς ἀναγνώσεως τῶν Ἰταλῶν συγγραφέων καὶ μάλιστα τῶν κλασσικῶν, διὰ τοῦτο θέλομεν περιορισθῇ εἰς τὸ νὰ σημειώσωμέν τινας μόνον ἐξ αὐτῶν χάριν παραδείγματος.

Αἱ λέξεις λοιπὸν κατὰ τὸν τρόπον τοῦ γράφεσθαι διαφέρουν:

α). Ἡ διότι γράφονται μὲ ἀπλοῦν καὶ διπλοῦν σύμφωνον, ὡς, *femmina, καὶ femina. grammatica, καὶ gramatica· immaginare, καὶ imaginare, etc.*

β). Ἡ διότι ἔχουν διαφορετικόν τι γράμμα, ὡς *giovane, καὶ giovine· palagio, καὶ palazzo· giudizio, καὶ giudizio. etc. (173).*

γ). Ἡ διότι ἔχουν κἀνὲν γράμμα περισσότερον, ὡς *rimasto breve, καὶ rimaso, breve, etc.*

δ). Ἡ τελευταῖον, διότι τὰ γράμματα δὲν εὐρίσκονται μὲ τὴν αὐτὴν τάξιν, ὡς *giungere, καὶ giugnere· piangere, καὶ piagnere, etc.*

Σημείωσον δε καὶ τὰς ἐφεξῆς τῶν παλαιῶν λέξεις.

Filosomia, ἀντὶ Fisonomia, Prieta, ἀντὶ Pietra.

Foraino, ἀντὶ Foraneo, Mandrola ἀντὶ Mandorla.

Καὶ εἴτε τὰς ἀπολούθους τῶν νεωτέρων.
 Intepretazione, καὶ Interpetrazione, Fracido, καὶ
 Fradicio.
 Capresto, — Cadestro, Pianere, Paniere.
 Palude, — Padule, Fornuolo, Frugnuolo.
 Cofaccia, — Focaccia. (174).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ'.

Περὶ τῆς τῶν λέξεων ἀποκοπῆς.

Τὰ εἰς e καὶ o λήγοντα ὀνόματα ἔχοντα δὲ πρὸ τῶν εἰρημένων φωνηέντων l, n, ἢ r, ὅσάκις εὐρεθῶσι πρὸ λέξεως ἀρχομένης ἀπὸ συμφώνου, συνειθίζουσιν νὰ ἀποκόπτονται: οἷον, fedel servo· leggier vento· etc. ἀντὶ fedel-e, καὶ leggier-o· ἐξαίρουνται δὲ τοῦ ρηθέντος κανόνος αἱ λέξεις chiaro, nero, raro, scuro, duro, καὶ τινες ἄλλαι.

Ὅταν δὲ αὐτὰ ταῦτα ἔχωσι πρὸ τῶν συμφώνων l, n, r, ἄλλο σύμφωνον δὲν ἀποκόπτονται· ὅθεν δὲν ἐμποροῦμεν νὰ γράψωμεν ferr, ἀντὶ fe-r-ro, ladr, ἀντὶ la-d-ro, etc· ἐξαίρουνται δὲ bello, (ώραῖος), quello (ἰκεῖνος), capello (ῥιζὴ), καὶ τινὰ ἄλλα ἐκ τῶν εἰς llo ληγόντων, ὡς bel riso, quel campo, etc. Μάλιστα δὲ αἱ λέξεις bello, καὶ quello γράφονται σχεδὸν πάντοτε ἀποκομμέναι, πλὴν πρὸ τοῦ Z, καὶ S, μὴ καθαροῦ, οἷον bello zecchino, quello spec-cio, etc.

Τὰ εἰς a λήγοντα ὀνόματα δὲν ἀποκόπτονται ποτὲ, ὅθεν κακῶς τινες γράφουν una sol volta, ἀντὶ una sola

volta. etc. ἐξαιρεῖται δὲ τὸ suora λαμβανόμενον ὡς ἐπίθετον, οἶον Suor Maria. etc.

Τὰ τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ ὀνόματα δὲν ἀποκόπτονται παρὰ μόνον ἐνίοτε κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ ῥήματα ἀποκόπτονται α)· ἀί ἀπαρέμφατοι, ὡς, amar, etc.

β.) Τὰ πρῶτα καὶ τρίτα πληθυντικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος, τοῦ παρατατικοῦ, καὶ τοῦ μέλλοντος τῆς ὀριστικῆς· ὡς amiam, amaram, amerein, aman, amaran, ameran.

γ.) Τὰ τρίτα πληθυντικὰ πρόσωπα τοῦ τετελεσμένου παρωχημένου, οἶον, amaron. δ.) Τὰ πρῶτα καὶ τρίτα πληθυντικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποτακτικῆς. οἶον, amiam, amin. ε.) Τὰ τρίτα πληθυντικὰ πρόσωπα τοῦ παρατατικοῦ τῆς ὑποτακτικῆς, καὶ τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὑποθετικῆς, οἶον, amasser, amereber ἢ amerebbon.

Σημειώτεον δὲ, ὅτι εἰς τινὰ ῥήματα ἀποκόπτονται εἰσέτι καὶ τὰ τρίτα ἐνικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς, ὡς, suol, duol, cal, val, etc. εἰς δὲ τὸ essere ἀποκόπτεται καὶ αὐτὸ τὸ πρῶτον πρόσωπον, οἶον, son· ἀλλ' εἰς κἀνὲν ἄλλο ῥῆμα δὲν δύναται νὰ ἀποκοπῇ οὔτε κατὰ ποιητικὴν ἄδειαν· διὸ καὶ κατεκρίθη ὁ περίφημος Τάσσος διὰ τὴν ἀποκοπὴν τοῦ perdono εἰς τὸν ἀκόλουθον στίχον:

Amichaoi vinto, io ti perdon perdona.

Ἐκ τῶν ἐπιρρήμάτων δὲ ἀποκόπτονται τὰ bene, male, fuori, ora, μετὰ τὰ παρ' αὐτῶν σύνθετα, ὡς talora, allora. etc.

Εὐρίσκονται δὲ τινες λέξεις εἰς τὰς ὁποίας ἀποκόπτεται μίαν ὁλόκληρον συλλαβὴν, ὡς vo', me', e', ina', qua, be', gran, san, ver, ἀντι voglio, meglio, καὶ mezzo, egli, mali, quali, belli, grande, santo, verso.

Σημειώτεον δὲ, ὅτι τινὲς ἐκ τῶν παλαιῶν ποιητῶν λαμβ-

βάνουν τὰς καταλήξεις ajo, oja, ὡς μίαν μόνην συλλαβὴν. Οὕτως εἰς τὸν ἐφεξῆς στίχον τοῦ Δάντου:

Nello stato primajo non si rinseiva· ἡ λέξις primajo, πρέπει νὰ προφέρεται primai. (175).

Σημειωτέον προσέτι ὅτι ὁσάκις ἀποκοπῇ ἡ λήγουσα λέξεώς τινος, δὲν πρέπει νὰ ἀποκόπῃται εἰς τὸ ἀρχτικὸν γράμμα τῆς ἐπομένης λέξεως, διότι προξενεῖ καχοφωνίαν. Οὕτως εἰς μίαν ἐκδοσιν τοῦ Δάντου ὑπὸ Λομπάρδου ἀναγινώσκομεν:

Lo sol vi mostrerà che surge emai

Prender 'l monte a più preve salita.

Καὶ ἐπειδὴ τὸ prender 'l monte προξενεῖ μεγίστην καχοφωνίαν, νομίζουν τινὲς φιλόλογοι, ὅτι πρέπει νὰ ἀναγινώσκωμεν prendete 'l monti.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς τῶν λέξεων αὐξήσεως.

Ὅσάκις εἰς καμμίαν ἐκ τῶν εἰς σύμφωνον ληγουσῶν λέξεων ἔπεται ἐτέρα λέξις ἀρχομένη ἀπὸ S μὴ καθαρὸν, πρὸς ἀποφυγὴν καχοφωνίας προτίθεται ἐν i, πρὸ τῆς τελευταίας λέξεως, ὡς con istudio, ἀντὶ con studio. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καχόνος τούτου πρέπει νὰ μᾶς ὀδηγῇ ἡ συνήθεια καὶ ἡ εὐφωνία, διότι ἐνίοτε ἡ τοῦ i προσθήκη ἀποβαίνει ἀνάρμοστος. Οὕτως εἰς τὸ παράδειγμα - Ghismonda non smossa dal suo fiero proponimento, ἡ τοῦ i προσθήκη εἰς τὴν λέξιν smossa ἤθελεν εἶσθαι ἀνάρμοστος, διότι ἡ τραχεῖα προφορὰ τοῦ non smossa, συγκρούεται μετὰ τὴν ὀνομασίαν τοῦ σημεινομένου.

Ὅσάκις εἰς τὴν πρόθεσιν η, καὶ εἰς τοὺς συνδέσμους e, καὶ o, ἔπεται λέξις ἀρχομένη ἀπὸ φωνήεντος, ταῦτα λαμβάνουν τὸ d, καὶ ἀποβαίνουν ad, ed, od. Λέγεται εἰσέτι ned, ἀντὶ ne, sur, ἀντὶ su, καὶ παρὰ τοῖς παλαιοῖς εὐρίσκομεν sed ἀντὶ se, καὶ ched, ἀντὶ che.

Κατὰ ποιητικὴν δὲ ἄδειαν προσθέτεται ἐν o, εἰς τὰ τρίτα ἐνικὰ πρόσωπα τοῦ τετελεσμένου παρωχημένου τῶν ρημάτων τῆς τρίτης συζυγίας, ὅθεν unio, morio, ἀντὶ uni, mori-
etc- In che si vede, come nostra natura a Dio s' unio. (D. Par. 2). Προσθέτεται ὡσαύτως καὶ εἰς τὰ ρήματα τῆς πρώτης συζυγίας ὡσάκις τὸ εἰρημένον πρόσωπον τοῦ ρηθέντος χρόνου λήγει εἰς é, ὅθεν batteo, ἀντὶ batt-è, perdeo, ἀντὶ perd-è. etc. Λέγεται προσέτι fue, ἀντὶ fu, die ἀντὶ di. etc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η.

Περὶ διαιρέσεως τῶν λέξεων ἐν τέλει γραμμῆς.

Τὰ φωνήεντα τὰ ἀποτελοῦντα δίφθογγον δὲν δύνανται νὰ χωρισθῶσι τὸ ἐν ἐκ τοῦ ἄλλου, ὅθεν δὲν γράφεται sci-ogli-ere, pi-a-no. etc. ἀλλὰ scio-glie-re, piano. etc.

Ὅσάκις ἐν μόνον σύμφωνον εὐρέθῃ μεταξὺ δύο φωνηέντων πρέπει νὰ ἐνοῦται τῷ ἐπομένῳ φωνήεντι, καὶ ὅχι τῷ προηγούμενῳ, οἷον a-mo-re, fe-de-le. etc.

Ὅταν ἐν μέσῳ λέξεώς τις τύχῃσι δύο σύμφωνα ὅμοια: δηλ: δύο g, δύο t, κ.τ.λ. τὸ ἐν αὐτῶν πρέπει νὰ ἐνωθῇ μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸ ἐπόμενον: οἷον, sog-get-tu, fat-to. etc.

Τὸ s μὲ τὰ παρειπόμενα σύμφωνα ἐνόηται πάντοτε μὲ τὸ εἰς αὐτὸ ἐπόμενον φωνῆεν, ὅθεν no-stro, a-stro. etc.

Ἐξαίρουσινται δὲ αἱ σύνθετοι λέξεις, διότι αὐταὶ πρέπει νὰ χωρίζωνται εἰς τὰς ἐξ ὧν συντίθενται, ὡς, dis- inganno, mal-agevole. etc.

Ὅσάκις δύο σύμφωνα διάφορα εὐρεθῶσιν ἐν μέσῳ δύο φωνηέντων, τὸ ἐν ἐνόνεται μὲ τὸ πρῶτον φωνῆεν, καὶ τὸ ἄλλο μὲ τὸ δεύτερον· οἷον ar-men-to, ser-vo. etc.

Τὰ δὲ gn, καὶ gl, πρέπει νὰ μένωσιν εἰς τὴν αὐτὴν συλλαβὴν, διότι χωριζόμενα ἤθελαν ἀποτελεῖ διάφορον ἤχον ὅθεν pe-gno, a-glio. etc.

Ὅσάκις δὲ τὰ σύμφωνα εἰς μίαν λέξιν εἶναι τρία, τὸ μὲν, πρῶτον ἐνόνεται μὲ τὸ προηγούμενον φωνῆεν, τὰ δὲ λοιπὰ δύο μὲ τὸ ἐπόμενον, οἷον, mem-bro, om-bra· ἐκτὸς μόνον ἂν τύχη τὸ πρῶτον νὰ ἦναι s, ὡς εἴρηται, λ. χ. no stro.

Τὰ σύμφωνα ἔχοντα ἀπόστροφον σχηματίζουν συλλαβὴν μὲ τὸ ἀρκτικὸν φωνῆεν τῆς ἐπομένης λέξεως, ἐπομένως δὲ δὲν πρέπει πώποτε νὰ τελειώνη ἡ γραμμὴ μὲ ἀποστρεφόμενον σύμφωνον.

Τελευταῖον δὲ σημειωτέον, ὅτι τὰ ἀριθμητικὰ σημεῖα δὲν δύνανται νὰ διαιρεθῶσί ποτὲ ὅθεν δὲν γράφομεν 18-35, ἢ 1835. κ.τ.λ. ἀλλὰ 1835. κ.τ.λ.

Πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν σημερινῶν σηγγραφέων πασχίζουν νὰ ἀποφύγουν τὰς εἰς τὰ τέλη τῶν γραμμῶν διαίρεσεις.

Τ Μ Η Μ Α Β.

Περὶ σημείων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ Ἀποστροφῶν.

Καλεῖται ἀπόστροφος τὸ σημεῖον (') τὸ ὁποῖον τίθεται

ἐνίοτε εἰς τὴν ἐκθλιψιν τῶν φωνηέντων αἱ περιστάσεις δὲ καθ' ἃς τίθεται εἶναι αἱ ἐφεξῆς:

Ὅταν δύο ἀλλεπαλλήλων λέξεις, ἡ μὲν πρώτη λήγῃ εἰς φωνῆεν, ἡ δὲ δευτέρα ἄρχεται ἀπὸ φωνῆεν, τότε ἀρχειῖται τὸ ληκτικὸν φωνῆεν τῆς πρώτης καὶ τίθεται ὁ ἀπόστροφος, οἶον, *bell' opera, l'amore. etc.* ἀντὶ τῶν *bella opera, lo amore. etc.*

Αἱ καταλήξεις δὲ *ce, ci, ge, καὶ gi*, δὲν δέχονται τὸν ἀπόστροφον εἰμὴ πρὸ τῶν φωνηέντων *e*, καὶ *i*, ὅθεν κακῶς τινες γράφουν *dolc' amico*, ἀντὶ τοῦ *dolce amico. etc.*

Τὰ ὀξυνάμενα φωνήεντα δὲν ἐκθλίβονται ποτε, εἰμὴ εἰς τὰς παρὰ τοῦ *che* συνθέτους λέξεις, ὡς *perch'io vada. etc.* Τινὲς δὲ συνειθίζουσιν νὰ ἀφαιροῦν καὶ αὐτὸ τὸ *h*, τοῦ *che*, ὡς ἀκίς προηγῆται τῶν φωνηέντων *a, o*, καὶ *u*, οἶον, *c'ama*, ἀντὶ *ch' ama*, ἢ *che ama. etc.*

Συνειθίζουσιν δὲ ἐνίοτε οἱ πηλαιοὶ νὰ θέτουν τὸν ἀπόστροφον εἰς τὴν δευτέραν ἐκ τῶν ἀλλεπαλλήλων λέξεων, ὡς *allo 'ncontro*, ἀντὶ *all' incontro. etc.* - *Quando 'ncontram mo d'anime una schiera, che venia lungo l'argine. (D. Inf. 15).*

Σημειωτέον δὲ, ὅτι αἱ ἀποκομμέναι λέξεις (περὶ ὧν ἤδη ὠμιλήσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον Τμήμα) καὶ ἂν εὑρεθῶσι πρὸ φωνήεντος, δὲν δέχονται τὸν ἀπόστροφον, ὅθεν *fedel amico, etc.* καὶ οὐχὶ *fedel' amico, etc.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β.

Περὶ τέκνων.

Δύο εἰδῶν τέκνοι διακρίνονται, δηλαδή ῥητορικὸι καὶ γραμματικοί.

Ῥητορικὸς εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐξηγεῖ διὰ τῶν διαφάρων τροπολογιῶν τῆς φωνῆς, τὰ τοῦ ῥήτορος πάθη (176).

Γραμματικὰ δὲ καλοῦνται τὰ σημεῖα (') τὰ ὑποῖα βάλ-
λομεν ἐπάνω ἐκείνης τῆς συλλαβῆς, εἰς τὴν ὁποῖαν πρέπει
να χτυπᾷ ἡ φωνή· ἐξ αὐτῶν δὲ τὸ μὲν πρῶτον κλίνειν πρὸς
ἀριστερὰ καλεῖται Ὁξεῖα· τὸ δὲ δεύτερον τὸ πρὸς τὰ δεξιὰ
Βαρεῖα.

Ἡ βαρεῖα τίθεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν λήγουσαν
τῶν δισυλλάβων καὶ πολυσυλλάβων λέξεων, τῶν ληγου-
σων εἰς φωνῆαν τονιζόμενον, οἷον *bontà imperoecchè*, etc.

Εἰς δὲ τὰς μονοσυλλάβους λέξεις ἡ βαρεῖα δὲν τίθεται, εἰ-
μὴ εἰς τὰς ἀκρολούτους δύο περιστάσεις, α). Ὄταν ἐμπεριέ-
χουν δίφθογγον λήγουσαν εἰς φωνῆαν δεκτικὴν τόνου, οἷον,
οἷο, *già*, etc, β). ὅσάμιναι μονοσύλλαβοι λέξεις ἔχουν δια-
φόρους σημασίας, μεταχειρίζομεθα τὴν βαρεῖαν πρὸς δι-
κρίσιν αὐτῶν, οἷον, *è* (εἶναι) καὶ *e* (καὶ) *da* (δίδει) *da* (ἀπὸ)
κ.τ.λ.

Τὴν ὀξεῖαν δὲ τινες συνειθίζουσιν εἰς τὰς παραλήγουσας
καὶ προπαραλήγουσας τῶν λέξεων, ἵνα διακρίνουν τὰς δια-
φόρους αὐτῶν σημασίας.

Εἰς τὴν παραλήγουσαν, οἷον *balia* (δύναμις), διὰ νὰ
διακρίνεται ἀπὸ τὸ *balia*, (τροφή), *già* (ἐπορεύετο) διὰ νὰ
διακρίνεται ἀπὸ τὸ *già* (ἤδη).

Ἐξ τὴν προπαραλήγουσαν, οἷον *ancora* (ἄγχυρα), διὰ
νὰ διακρίνεται ἀπὸ τὸ *ancora*, (ἔτι), *perdono*, (χάνουν),
ἀπὸ τὸ *perdono* (συγχώρησις).

Σημειωτέον δὲ, ὅτι πολλοὶ δὲν μεταχειρίζονται εἰ μὴ
τὴν μόνην βαρεῖαν καθ' ὅλας τὰς περιπτώσεις. Σημειωτέον
προσέτι, ὅτι ὀλίγοι τινὲς ἐκ τῶν νεωτέρων εἰσῆλθαν καὶ εἰς
τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν τὴν τῶν Γάλλων περισπωμένην ('),

διὰ νὰ διακρίνουν τινὰς λέξεις ἀπὸ ἄλλας, οἶον, *cōrre*, (συνάγειν) ἀπὸ τὸ *corre* (τρέχει), *torre*, (ἀφαιρεῖν) ἀπὸ τὸ *torre* (πύργος), κ.τ.λ. (177)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ Διαστολῶν.

Μεταχειριζόμεθα εἰσέτι εἰς τὸ γράφειν καὶ τινὰ ἄλλα σημεία, διὰ νὰ μὴ συγχέεται τὸ ἴσημα τοῦ λόγου. Τὰ σημεία δὲ ταῦτα γράφονται καὶ ὀνομάζονται οὕτω·

, κόμμα, ἢ ὑποστιγμή.

: διπλὴ στιγμή.

; στιγμή μετὰ ὑποστιγμῆς.

. τελεία στιγμή.

? ἐρωτηματικόν.

! ἐπιφωνηματικόν.

- διαιρητικά.

— γραμμή.

() παρένθεσις.

» διπλοῦν κόμμα.

..... παραλειπτικά στιγμαί.

Μεταχειριζόμεθα τὴν ὑποστιγμήν, διὰ νὰ διακρίνωμεν ἀπ' ἀλλήλων τὰς διαφόρους προτάσεις. Καὶ ἐπειδὴ μεταχειριζόμεθα τὸν *e*, σύνδεσμον διὰ νὰ συνδέωμεν αὐτὰς μετ' ἀλλήλων, διὰ τοῦτο εἶναι εὐχρηστος ἡ ὑποστιγμή πρὸ τοῦ εἰρημένου συνδέσμου, προσέτι δὲ καὶ ὅταν αὐτὸς οὗτος ἀποσιωπᾶται.

Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἔχει χώραν ἡ ὑποστιγμή καὶ πρὸ ἄλλων συνδέσμων, καὶ τινῶν ἀντωνυμιῶν. Πολλοὶ ὅμως

ἐκ τῶν νεωτέρων δὲν μεταχειρίζονται ποσῶς ὑποστιγμὰς πρὸ τῶν εἰρημένων λέξεων.

Ἡ διπλὴ στιγμὴ τίθεται μεταξύ τῶν μελῶν τῆς περιόδου, ἐνίοτε δὲ καὶ ὅταν ἀναφέρονται αὐταὶ αὐταὶ αἱ λέξεις ἄλλου τινὸς ὑποκειμένου.

Ἡ στιγμὴ μετὰ ὑποστιγμῆς τίθεται μεταξύ τῶν μερῶν μέλους τινὸς τῆς περιόδου· προσέτι δὲ καὶ μεταξύ δύο βραχέων μελῶν.

Ἡ τελεία στιγμὴ εἰς τὸ τέλος πάσης περιόδου.

Τὸ ἐρωτηματικὸν εἰς τὸ τέλος τῶν ἐρωτήσεων.

Τὸ ἐπιφωνηματικὸν βάλλομεν εἰς τὸ τέλος λόγου, ἢ λέξεως, ὅταν φανερώνωμεν θαυμασμόν. Ὅταν δὲ ὁ θαυμασμός ᾖ ἡναι μέγιστος τὸ εἰρημένον σημεῖον ἐνίοτε διπλαῖζεται. Οὕτω διπλασιαζόμεν καὶ ἐνίοτε τριπλασιαζόμεν αὐτὸ εἰς τὰς εἰρωνίας.

Ἐκ τῶν διαιρετικῶν δὲ, ἡ μὲν γραμμὴ εἶναι εἰς χρῆσιν, ὅταν ἡ λέξις δὲν τελειόνη εἰς τὸν αὐτὸν στίχον, ἀλλὰ μία ἢ πλείοτεραι συλλαβαὶ αὐτῆς μεταφέρονται εἰς τὴν ἀκόλουθον στίχον· αἱ δὲ στιγμαὶ βάλλονται ἐπάνω εἰς φωνῆεν, τὸ ὅποιον μὲ τὸ προηγούμενόν του, δύναται, πλὴν δὲν σχηματίζει δίφθογον. Σημειωτέον δὲ, ὅτι αἱ εἰρημέναι στιγμαὶ εἶναι σπανίως εἰς χρῆσιν παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς, καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ποιητικόν.

Μεταχειριζόμεθα ἐνίοτε τὴν γραμμὴν διὰ νὰ χωρήσωμεν πλέον σαφῶς μίαν ὁμιλίαν ἀπὸ ἄλλην· συχνότερα ὅμως δεικνύει, ὅτι ἐκεῖ τελειώνει ἡ ὁμιλία ἐνὸς ὑποκειμένου, καὶ ὅτι ἄρχεται ἐνὸς ἄλλου.

Μεταχειριζόμεθα τὴν παρένθεσιν, ὅταν περιχλείωμεν χάμμιαν ἀναγκαίαν, ἢ ἀξιοπαρατήρητον ἐννοιαν, τὴν ὁποίαν θέλομεν νὰ εἰσαῶμεν εἰς τὸ μεταξύ τοῦ λόγου,

Ὅταν ἀναφέρωμεν ῥητὸν συγγραφέως τινὸς, εἴν ἦναι βρα-
 χύ, ὑποσημειοῦται μὲ γραμμὰς, ἢ γράφεται μὲ διάφορον
 χαρακτηρὰ· εἴν δὲ ἦναι ἐκτεταμένον, τίθεται εἰς τὴν ἀρχὴν
 καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ τὸ διπλοῦν κόμμα τὸ ὁποῖον δύνα-
 ται νὰ προστεθῇ εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκάστης γραμμῆς.

Αἱ παραληπτικαὶ στιγμαὶ σημαίνουν περᾶλειψιν λόγου,
 ἢ ἀποσιώπησιν ὑποθέσεως ἀγνώστου, εἴτε ἀνωφελοῦς, ἢ καὶ
 ἀπρεποῦς εἰς τὸ νὰ ἀναφερθῇ.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΚΟΥ.

ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΜΕΡΩΝ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

τ η ς

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Εισαγωγή.

Καθώς αἱ κεχωρισμένοι καὶ ἀπ' ἀλλήλων διακεκριμένοι ἰδέαι δὲν δύνανται νὰ σχηματήσωσι *κρίσις*, ἀλλ' απαιτεῖται ἡ κατὰ διφόρους τρόπους συμπλοκὴ αὐτῶν ἵνα σχηματίσωσιν ἓν ὅλον συνδεδεμένον· οὕτω καὶ αἱ λέξεις, αἰτινες εἶναι σημεῖα αὐτῶν, εὐρισκόμεναι μόναι, ἄνευ τάξεως καὶ συνθέσεως δὲν δύνανται νὰ σχηματίσωσιν ὁμιλίαν ἀρμόζουσαν εἰς λογικὸν ἄνθρωπον. Ἀνάγκη λοιπὸν πᾶσα νὰ δώσωμεν μίαν κανονικὴν τάξιν εἰς τὰς λέξεις, καὶ ἐκτὸς τούτου νὰ τὰς συμφωνήσωμεν μετ' ἀλλήλων, κατὰ τοὺς κανόνας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς γλώσσης, τὴν συνήθειαν, καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν τούτων τῶν λέξεων. Αὕτη λοιπὸν ἡ τάξις καὶ συμφωνία καλεῖται *Σύνταξις*.

Ἡ σύνταξις λοιπὸν τῶν λέξεων φανερώνει τὰς ἰδέας, καὶ τὴν τάξιν αὐτῶν, ἣτις ὀνομάζεται *ἀναλυτικὴ*, καὶ εἶναι ἀμετάθετος, διότι ἀνέχει εἰς τὴν οὐσίαν τῶν πραγμάτων. Ἐκ τούτου δὲ ἔπονται δύο συνέπειαι. α.) Ὅτι ἡ σύνταξις εἶναι μία, ἄλλως μεταξὺ τῶν τῆς οἰκουμένης ἐθνῶν δὲν ἤθελεν ὑπάρχειν οὐδεὶς δεσμὸς κοινωνίας. β.) ὅτι ἡ σύνταξις πρέπει νὰ ᾔηται ἀπλουστάτη, ἄλλως δὲν ἠδύνατο νὰ ᾔηται ἡ αὕτη διὰ πάντα τὰ ἔθνη.

Περικυκλωμένος δὲ παντοτινὰ ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ ἀναρίθμητον πλῆθος ἀντικειμένων, λαμβάνει ἀκαταπύστως διαφόρους αἰσθήσεις, καὶ ἐπομένως εἶναι ἐν ὄν καθητικόν, τὸ

ὁποῖον αἰσθάνεσθαι καὶ διατίθεται κατὰ τὰ ὁποῖα δοκιμάζει πάθη. Ἔνεκα δὲ τῆς διαφορᾶς ταύτης τῶν παθῶν του φανερώνει κατὰ ἐσχηματισμένον τινὰ τρόπον τὰς ιδέας του· τρόπον ὅμως φυσικώτατον, ὡς καὶ αὐτὸς ὁ ἀναλυτικός· ἀλλ' ἐὰν ἀπομακρύνεται ἀπὸ αὐτὸν, φυλάττει ὅμως πάντοτε ἀναλογίαν τινά.

Ἐκάστη δὲ τῶν γλωσσῶν ἔχει ἰδίον τινα χαρακτῆρα διὸ δὲν φυλάττεται καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν ἢ αὐτὴ τάξις ἀλλὰ τροπολογεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον. Αἱ τροπολογίαι δὲ αὗται καλοῦνται *ιδιωτισμοί*, τοὺς ὁποίους ὀνομάζομεν *Ἰταλισμούς, Γαλλισμούς, Λατινισμούς κ. λ.* κατὰ τὴν γλῶσσαν εἰς ἣν ἀνήκουν. Οἱ ιδιωτισμοὶ δὲ ἐκάστης γλώσσης ἀναβαίνουν εἰς ἱκανὸν ἀριθμὸν, καὶ μολοντί ὑποβάλλονται καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν ἀνάλυσιν, ἀπαιτοῦσιν ὅμως μερικὴν τινα σπουδὴν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν ὅπλον γίνεται, ὅτι ἡ σύνταξις διαιρεῖται εἰς *ἀναλυτικὴν* καὶ *ἐσχηματισμένην* περὶ ἐκάστης τῶν ὁποίων θέλομεν ἰδίως ὁμιλήσειν.

Τ Μ Η Μ ε Α

Περὶ Ἀναλυτικῆς συντάξεως

ΣΥΝΤΑΞΙΣ

Περὶ τῆς τάξεως τῶν λέξεων εἰς τὴν ὁμιλίαν

Ἡ διάθεσις τῶν λέξεων εἰς τὴν ὁμιλίαν δύναται νὰ γείνη κατὰ δύο διαφόρους τρόπους, δηλαδὴ κατὰ *φυσικόν*, καὶ κατὰ *ἀνώμαλον*.

Ὁ φυσικὸς καὶ κύριος τρόπος τῆς διαθέσεως τῶν λέξεων

εἰς τὴν ὁμιλίαν ἤθελεν εἶσθαι ὁ ἀκολουθῶν τὴν τάξιν τῶν ἰδεῶν μας· ἀλλ' ἐπειδὴ εἰς ὅλας τὰς κρίσεις εἶναι ἀνάγκη νὰ ἔχωμεν ταυτοχρόνως εἰς τὸν νοῦν μας τὰς συγκρινομένας ιδέας, καὶ εἰς πᾶσαν ὁμιλίαν, ὡσαύτως τὰς διαφόρους κρίσεις, ἐκ τῆς συγκρίσεως τῶν ὁποίων ἀναπτύσσεται μία νέα, ἢ πρότερον σκοτεινὴ ἰδέα· διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποφασίσωμεν περὶ τῆς σειρᾶς τῶν ἰδεῶν μας, καὶ περὶ τῆς τάξεως, καθ' ἣν πρέπει νὰ διαθέτῳνται αἱ λέξεις μιᾶς προτάσεως, ἢ αἱ προτάσεις ἐνὸς συλλογισμοῦ· ἐνὶ λόγῳ τὰ μέρη ἐνὸς λόγου.

Ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ τέλος παντὸς λόγου εἶναι νὰ φανερώσωμεν εἰς τοὺς ἄλλους τὰς ιδέας μας, φαίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ εὐθεῖα τάξις αὐτοῦ εἶναι ἐκεῖνη ἣτις συμμορφοῦται μετὰ τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἀκολουθήσειν ὁ ἀκούων, ἐὰν ἂν τῆς συνειδήσεώς μας ἤθελεν προχωρήσειν εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀντικειμένου. Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν εἶναι ἀμφιβολία, ὅτι ὅστις ἐρευνᾷ ἀντικείμενόν τι, ἢ πρῶτον εἰς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐμφανισθεῖσα ἰδέα εἶναι τοῦ ἀντικειμένου, ὅσον καὶ ἂν ᾖ ἀτελής καὶ συγκεχυμένη. Οὕτω π. χ. ἔάν τις θελήσῃ νὰ παρατηρήσῃ ἐν ῥόδῳ, πρὸ τοῦ νὰ προσχωρήσῃ εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ποιότητων αὐτοῦ, θέλει σχηματίσειν εἰς τὸ πνεῦμά του ὁποίαν δὴποτε ἰδέαν περὶ τοῦ ὁποίου πρόκειται ὁ λόγος ῥόδου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν δῆλον γίνεται, ὅτι πρὸ τοῦ προσχωρήσωμεν εἰς τὴν ἔρευναν τῶν ποιότητων τινὸς ἀντικειμένου, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἔχωμεν πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτὸ τοῦτο τὸ ἀντικείμενον.

Ἐὰν λοιπὸν ὁ τρόπος τῶν γνώσεων ἡμῶν πρέπει νὰ ὀδηγῇ τὸν τῆς ὁμιλίας μας, ἀνάγκη πᾶσα νὰ προηγήται παντὸς

ἄλλου εἰς πᾶσαν ὑμιλίαν τὸ ὑποκείμενον αὐτῆς εἰς τὸ ὁποῖον μάλιστα θέλομεν νὰ ἀποδώσωμεν καὶ ιδιότητά τινα.

Μετὰ τὰς γενικὰς τὰς παρατηρήσεις σημειωτέον, ὅτι ὡς ὑποκείμενον τοῦ λόγου δύναται νὰ ᾖναι:

α.) Ἐν ὄνομα, οἶον: Paolo è studioso.

β'). Δύο ἢ πλείοτερα ὀνόματα, ὡς: Pietro e Paolo si battono.

γ'). Ἐν πληθυντικὸν ὄνομα, ὡς: gli Dei sono immortali.

δ'). Ἐν προσωπικὸν ὄνομα: tu sei uomo dappoco.

ε). Μία ἀντωνυμία: Costui è un grand' uomo.

ς.) Τελευταῖον ἐν ῥῆμα ἀπαρχειράτου ἐγκλίσεως, οἶον:
Lo studiare non nocque mai ad alcuno.

Ὅταν θέλωμεν νὰ προσδιορίσωμεν τὸ ὑποκείμενον διὰ ὀριστικοῦ τινος ἐπιθέτου, ἢ νὰ τὸ τροπολογήσωμεν διὰ τινος ἐπιθέτου ποιότητος. Αὐτὰ τὰ ἐπίθετα πρὸςθέτονται ἀμέσως εἰς τὸ ῥῆθὲν ὑποκείμενον, ὡς εἰς τὰ ἐφεξῆς παραδείγματα:
Il soldato valoroso, - quel soldato valoroso è morto.

Ὅσάκις δὲ θέλωμεν νὰ ἀναπτύξωμεν τὴν τοῦ ὑποκειμένου ιδέαν, δηλαδὴ νὰ τὸ προσδιορίσωμεν, ἢ νὰ τὸ ὀρίσωμεν, ἢ καὶ τελευταῖον νὰ τὸ τροπολογήσωμεν διὰ περιστάσεως τινος, ἐὰν τοῦτο κάμνωμεν διὰ ἐμπιπτούσης τινος προτάσεως, αὕτη συνενόηται μὲ τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦ συζευκτικοῦ ἐπιθέτου καὶ ἢ ἐν δύναται νὰ χωρισθῇ ἕως ὅτου δὲν χωρισθῶσι τὰ τροπολογούντα ἢ προσδιορίζοντα ἐπίθετα: **Il soldato, che voi conosceste, è morto.**

Ἐὰν ὅμως ἡ ἐμπιπτουσα πρότασις δεικνύει ἀπλῶς περίσταςιν τινα καὶ δὲν συνδέεται μετὰ τοῦ ὑποκειμένου διὰ τοῦ συζευκτικοῦ *che*, τότε αὕτη δύναται νὰ τεθῇ καὶ μετὰ τὴν

κυρίαν πρότασιν, Οὕτως ὁ Βοκάκιος, χάριν παραδείγματος, εἰς τὸ Calandrino veggendo, che il prete non lasciava pagare, si diede in sul bere, ἰδύνατο νὰ εἴπῃ: Calandrino si diede in sul bere, veggendo, che il Prete non lasciava pagare.

Ἐάν τὸ ὑποκείμενον ἔχῃ ἀναφορὰν κυριότητος, ἢ ἄλλης τινὸς σχέσεως πρὸς τι ἢ ἀναφορὰ αὕτη σημειοῦται εὐθὺς μετὰ τὸ ὑποκείμενον, ὡς- L' opere di Dio sono ammirabili

Ὀνομασθέντος τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ὑποκειμένου, ἀναγκαῖοι νὰ τῷ ἀποδώσωμεν ιδιότητα, ἢ ἐνέργειάν τινα. Ἐπομένως πρέπει νὰ ἔπεται εἰς αὐτὸ ἓν σημεῖον ἱκανὸν νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἀπόφασιν ἢ τὴν κατάφασιν, καὶ τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι τὸ καλούμενον ῥῆμα.

Τὸ ῥῆμα δὲ τοῦτο, ἢ εἶναι τὸ ὑπαρκτικὸν essere (εἰμί), ἢ εἶναι ἐκ τῶν οὐσιαστικῶν ῥημάτων. Τὸ essere, ἐπειδὴ σημαίνει ἀπλῶς τὴν ἀπόφασιν, δὲν δύναται νὰ λάβῃ ἄλλην τροπολογίαν, παρὰ τὴν ἀναφερομένην εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ λέγοντος διὰ τὸν ὅποιον λόγον ἔπονται αὐτῷ τὰ μόνα ἐπιρῥήματα, non, veramente davvero, certamente, forse- anzi, solamente, piuttosto, καὶ τὰ τοιαῦτα, τὰ ὅποια ἐξηγοῦν τὸν τρόπον τῆς ἀποφάσεως ἢ καταφάσεως, ὡς Questo uomo é veramente virtuoso.

Ἐπεται δὲ μετὰ ταῦτα τὸ ιδίωμα, δηλαδὴ τὸ ἐπίθετον τὸ ἐξηγοῦν τὴν εἰς ὑποκείμενον ἀποδιδομένην ποιότητα. Ἀλλ' ὅσάκις ἐκ τῶν εἰρημένων ἐπιθέτων εἶναι δύο, ἢ καὶ περισσότερα, τότε τίθεται τὸ ἓν μετὰ τὸ ἄλλο, καὶ συνδέονται μετ' ἀλλήλων διὰ τοῦ συνδέσμου e, ὡς- Le pitture di Raffaello son belle ed ammirabili.

Ἐάν δὲ τὸ ιδίωμα ᾗναι μετοχή, τότε τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆ-

μα δύναται καὶ λάβῃ ὅλας τὰς τροπολογίας, τὰς ἐποίας δέχεται τὸ ῥῆμα, ἐξ οὗ παράγεται ἡ εἰρημένη ματοχή. Ἀλλ' αἱ τροπολογίαι αὗται εἶναι μᾶλλον τῆς ματοχῆς παρά τοῦ ῥήματος. — I Greci furono barbaramente trattati dai Turchi loro conquistatori.

Ἀλλ' ἐὰν τὸ ῥῆμα ᾖ ἐκ τῆς κλάσεως τῶν οὐσιαστικῶν ῥημάτων, τότε θέλοντες νὰ τροπολογήσωμεν τὴν παρ' αὐτοῦ δηλουμένην ἐνέργειαν ἢ κατάστασιν, προσθέτομεν ἀμέσως μετὰ τὸ ῥῆμα τὰ ἐπιρρήματα, ἢ πρόθεσιν τινα, μετὰ τινος ὀνόματος, οἷον I buoni discepoli amano ardentemente con passione lo studio.

Τα δὲ οὐσιαστικὰ ῥήματα, ἢ εἶναι ἐνεργητικὰ, καὶ πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐν ὀρθὸν ἀντικείμενον, ὡς Spicca marine conche τὰ ὅποια ὁμως δύνανται νὰ ἔχωσι καὶ ἐν ἡ περισσότερα πλάγια ἀντικείμενα, ὡς εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα τοῦ Βοκκακκίου — Marine conche con un coltello dalle pietre spiecando.

Ἡ εἶναι μέσα, καὶ σημαίνουν, ὅτι ἡ ἐνέργεια πίπτει εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, δηλαδή ὅτι τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον καὶ ἐνεργεῖ καὶ πάσχει, καὶ τότε φυσικῶς τῷ λόγῳ ὀρθὰ αὐτῶν ἀντικείμενα εἶναι τὰ προσωπικὰ ὀνόματα: mi, ti, si, τὰ ὅποια χάριν συνηθείας προηγοῦνται τοῦ ῥήματος: ἔπονται δὲ αἱ τροπολογίαι καὶ ὅλα τὰ πλάγια ἀντικείμενα, ὡς, Mi pettino spesso col tuo pettine.

Ἡ εἶναι τελευταῖον καταστατικὰ, καὶ ἔπονται αὐτοῖς αἱ τροπολογίαι, καὶ τὰ πλάγια ἀντικείμενα, ὡς - Vado pian piano al passeggio per prender aria — Dorme dolcemente su quelle verdi erbe.

Τὸ ὀρθὸν ἀντικείμενον τῶν οὐσιαστικῶν ῥημάτων, ἢ εἰ-

ναι ὄνομά τι, ἢ ἀπαρέμφατος, ἐκπληροῦσα τὸν τόπον αὐτοῦ, ἢ καὶ ὁλόκληρός τις πρότασις.

Τὸ ὄνομα καὶ ἡ ἀπαρέμφατος, δύνανται νὰ τροπολογηθῶσι μετὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, μετὰ τὸν ὅποιον ἀνεφέραιμεν καὶ περὶ ὑποκειμένου — *Far le risa grasse* — *Voglio andare di fretta*. etc. Εἰς τὸ ἐφεξῆς δὲ τοῦ Βοκκακκίου παράδειγμα — *dicendo, se il palafreno e i panni aver vinto all' Angiulieri*. (G. 9. n. 4.), τὸ ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος *dicendo*, εἶναι ἡ πρότασις *se il palafreno, e i panni aver vinto all' Angiulieri*.

Παρατηρητέον δὲ ὅτι, ὅταν ἡ ἀπαρέμφατος, οὕσα ἀντικείμενον ῥήματος τινος, ἔχῃ καὶ αὐτὴ τὸ ὑποκείμενόν της, καὶ αὐτὸ εἶναι ἐκ τῆς κλίσεως τῶν προσωπικῶν ὀνομάτων, ἀπαιτεῖ ἡ συνήθεια, ὥστε αὐτὸ τοῦτο νὰ τίθεται μετὰ τὴν ἀπαρέμφατον· διὸ δὲν πρέπει νὰ μιμώμεθα τὸ ἄνω εἰρημένον τοῦ Βοκκακκίου παράδειγμα, διότι εἶναι σφφέστατος λατινισμὸς, ἀλλ' εἰς τοιαύτην περίπτωσιν πρέπει νὰ εἰπωμεν — *dicendo il palafreno, e i panni aver egli vinto all' Angiulieri*.

Αἱ προθέσεις τίθενται πάντοτε πρὸ τῶν ὀνομάτων, εἰς ᾗ ἀναφέρονται. Οἱ δὲ σύνδεσμοι πρὸ τῶν προτάσεων τὰς ἀποίας συνδέουσιν.

Ταῦτα περὶ τῆς φυσικῆς διαθέσεως τῶν λέξεων εἰς τὸν λόγον.

Πρὸς μεγαλητέραν δὲ σαφήνειαν τούτου ὅρα καὶ τὸν ἀκόλουθον πίνακα.

*Πίραξ ἀραλντικὸς τῆς φυσικῆς διαθέσεως τῶν λέξεων
εἰς τὸν λόγον.*

Τάξις προά- γουσα	Μέρη τοῦ λόγου, καὶ τρο- πολογίαὶ αὐτῶν.	Παράδειγμα.
α.	Τὸ ὑποκείμενον μὲ τοὺς προσδιορισμοὺς καὶ τροπο- λογίας, τὰς ὁποίας ἀπαι- τοῦν αἱ περιστάσεις.	Greci moderni, va- lorosi al par dei loro antenati.
β.	Τὸ ῥῆμα τροπολογημέ- νον (ἐὰν ἡ χρεία τὸ ἀπαι- τῇ) ἀπὸ ἐπὶ ῥημά τι, ἡ ἀ- πὸ κἀνὲν ὄνομα ἔχον πρὸ αὐτοῦ πρόθεσιν.	Vinsero sovente.
γ.	Τὸ ὀρθὸν ἀντικείμενον τροπολογημέαν καὶ αὐτὸ (ὅταν ἦναι ἀνάγκη), ἡ προ- σδιωρισμένον ἀπὸ ἐπίθετόν τι, ἡ ἀπὸ ἐμπίπτουσάν τι- να πρότασιν.	L'armata turca com- posta di molti grossi vascelli.
δ.	Τὰ πλάγια ἀντικείμενα.	Con piccoli navigli.

Ὅσακις δὲ δὲν φυλάττεται ἡ εἰρημένη τάξις εἰς τὸν λό-
γον, ἀλλ' αἱ λέξεις μετατίθενται εἰς ἄλλον τόπον, τότε ἡ
διάθεσις καλεῖται ἀνώμαλος· διαφέρει δὲ αὕτη ἀπὸ τὴν φυ-
σικὴν, ὅταν τὸ ῥῆμα προηγῇται τοῦ ὑποκειμένου, ὅταν τὸ
ὀρθὸν ἀντικείμενον προηγῇται τοῦ ῥήματος ἢ τοῦ ὀρθοῦ ἀν-
τικειμένου, καὶ ὅταν τὸ ῥῆμα εὕρισκεται εἰς τὸ τέλος τῆς
φράσεως προηγουμένου τοῦ ὑποκειμένου, καὶ τοῦ ὀρθοῦ καὶ
πλαγίου ἀντικειμένου· ἰδοὺ καὶ τινὰ κλασσικὰ παραδείγματα.

έ. Così in contrario le| Τὸ ὀρθὸν ἀντικείμενον προ-
taverne, e gli attri diso-|ηγεῖται τοῦ ῥήματος.

nesti luoghi visitava volentieri.

Si rubellò a' Fiorentini il Castello. di piano Travigne di valdano.

Seco proposero di fargli di questa pema alcuna beffa.

Τὸ ὑποκείμενον ἔπεται μετὰ τὸ ῥῆμα, καὶ ἐν πλάγιον ἀντικείμενον.

Τὸ πλάγιον ἀντικείμενον εὐρίσκεται μεταξὺ τοῦ ῥήματος καὶ τοῦ ὀρθοῦ ἀντικειμένου.

Αἱ μεταθέσεις αὗται εἶναι συγχάκεις ἀναγκαῖαι, ἥ διὰ τὴν σαφηνίσωμεν τὴν διήγησίν μας, ἥ διὰ τὴν ἀποφύγωμεν τὴν κκαρφωνίαν, ἥ καὶ διὰ τὴν προσηλώσωμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀκροατοῦ εἰς μερικὴν τινὰ λέξιν. Πρέπει ὅμως τὴν μὴ μιμύμεθα κατὰ τοῦτο τὸν Βοκκάκιον, καὶ πολλοὺς ἄλλους τῆς Ἰταλίας παλαιοὺς συγγραφεῖς, διότι αὐτοὶ ὀδηγούμενοι ἀπὸ τὴν Λατινικὴν γλῶσσαν ὑπερεγέμισαν τὰ συγγράμματά των ἀπὸ τοιαύτης καὶ τοσαύτης μεταθέσεως, ὥστε δὲν δύνανται ποσῶς τὴν συμμορφωθῶσι μετὰ τὸ ἰδίωμα τῆς Ἰταλίας καὶ γλώσσης. (178).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Συμφωνίας.

Ἐκ τῆς κανονικῆς τάξεως τῶν λέξεων, ἀνάγκη πᾶσα καὶ τὴν τὰς συμφωνήσωμεν μετ' ἀλλήλων κατὰ τοὺς κανόνας καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς γλώσσης, τὴν συνήθειαν καὶ τὴν φύσιν αὐτῶν τούτων τῶν λέξεων. Πρὸ τοῦ δὲ προχωρήσωμεν εἰς τοὺς περὶ συμφωνίας κανόνας, πρέπει τὴν παρατηρήσωμεν, ὅτι ἐκ τῶν τοῦ λόγου μερῶν τινὰ μὲν ὑπόκεινται εἰς τινὰς μεταβολὰς, καὶ τινὰ ἄλλα δὲν πάσχουν καμμίαν μεταβολήν. Εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν καθυπάρχοντα τὸ οὐσιαστικὸν, τὸ ἐπίθετον (179), ἡ Ἀντωνυμία καὶ τὸ ῥῆμα, τὰ

ὅποια διὰ τοῦτο παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς κλιτὰ καλοῦνται· εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀνήκουσι τὸ ἐπίρρημα, ἡ Προθέσις, ὁ Σύνδεσμος καὶ τὸ ἐπιφώνημα, τὰ ὅποια καὶ ἀκρίτα ὀνομαζονται.

Πρέπει ὡσαύτως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὰ οὐσιαστικά, καὶ αἱ Ἀντωνυμίαι, λαμβάνουν διαφόρους καταλήξεις ἐπίθετα κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. Λαμβάνουν προσέτι καὶ τὰ ῥήματα διαφόρους καταλήξεις κατὰ τὸ πρόσωπον, τὸν ἀριθμὸν, τὸν χρόνον καὶ τὴν ἐγκλισιν αὐτῶν.

Τὰ οὐσιαστικά, τὰ ἐπίθετα, καὶ αἱ ἀντωνυμίαι πρέπει νὰ ἔχουν κατάληξιν ἀνάλογον μὲ τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν αὐτῶν: Τὸ δὲ ῥήμα ἀνάλογον μὲ τὸν τρόπον (ἐγκλισιν) κατὰ τὸν ὅποιον δηλοῦμεν τὴν ὑπαρξιν ἢ τὴν ἐνέργειαν, ἢ τὴν κατάστασιν τινος πράγματος μὲ τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον φάσκομεν, ὅτι ἐγείνεν ἢ ὑπάρχει, ἢ ἐνέργεια, ἢ κατάστασις αὐτοῦ μὲ τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἀνφέρεται καὶ τελευταῖον μὲ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν τούτων τῶν προσώπων.

Ἐκ τῶν παρατηρήσεων δὲ τούτων δῆλον γίνεται, ὅτι ὅλη ἡ συμφωνία ἀποβλέπει μόνον εἰς τὰ κλιτὰ μέρη τοῦ λόγου. Οἱ δὲ κανόνες αὐτῆς εἶναι οἱ ἐφεξῆς.

α'). Ἡ κατάληξις τοῦ ἐπιθέτου διαφέρει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ γένος, πάντοτε δὲ κατ' ἀριθμὸν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ συμμορφοῦται μὲ τὸ γένος καὶ ἀριθμὸν τοῦ ὁποίου προσδιορίζει ἢ τροπολογεῖ οὐσιαστικοῦ. ὡς - Costume lodevole, leggiadri motti: costante vedità: bellezze eterne: cavaliere armato.

β'). Ὅταν δύο ἢ πλείοτερα οὐσιαστικά τοῦ αὐτοῦ γένους ἐνικοῦ ὄντα ἀριθμοῦ τροπολογῶνται παρὰ τινος ἐπιθέτου, τὸ ἐπίθετον τοῦτο ἐνίοτε μὲν τίθεται εἰς τὸν ἐνικὸν ἀριθμὸν, καὶ ἄλλοτε εἰς τὸν πληθυντικόν. Τίθεται εἰς τὸν ἐνικόν,

ἐὰν ὅλα τὰ εἰρημένα οὐσιαστικὰ ἀναφέρονται εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, καὶ τροπολογῶνται παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπιθέτου, ὡς - Cicerone fu oratore, politico, e filosofo profondo. Τίθενται ὡσαύτως εἰς τὸν ἐνικόν, ὡς ὅτι τὰ ῥηθέντα οὐσιαστικὰ ἔχωσι τὴν αὐτὴν, ἢ σχεδὸν ὁμοίαν σημασίαν, ὡς - Gittata via la sua onestà, e l'onore, di questo mondo (Bocc. G. 5. n. 10). Ἀλλ' ἐὰν τὰ οὐσιαστικὰ ταῦτα δηλοῦν διάφορα ὑποκείμενα, εἰς ἕκαστον τῶν ὁποίων ἀπαδίδομεν τὴν αὐτὴν ποιότητα, τότε τὸ ἐπίθετον τίθεται εἰς τὸν πληθυντικόν, ὡς - Cicerone e Demostene furono oratori eccellenti.

γ'). Ἐὰν δὲ τὰ εἰρημένα οὐσιαστικὰ διαφέρουν κατὰ τὸ γένος, ἢ συνηθεῖα ἀπικτεῖ νὰ τίθεται τὸ ἐπίθετον εἰς τὸ ἀρσενικόν, ὡς - Perdicone, e'l Padre, e la Madre della Lisa, ed ella altresì contenti, grandissima festa fecero. (Bocc. G. 10. n. 7.) - Essendosi la donna, col giovane posti a tavola per cenare. (Idem, G. 5. n. 10.) - Εἰς τὸ ἀρσενικόν τίθεται ὡσαύτως ἂν ἐνταυτῷ διαφέρουν καὶ κατὰ ἀριθμόν, ὡς - La matre e i figli morirono tutti. Ἐὰν δὲ τὰ ῥηθέντα οὐσιαστικὰ ᾗναι μὲν τοῦ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, πλὴν διαφέρουν εἰς τὸ γένος, τότε τὸ ἐπίθετον τίθεται μὲν εἰς τὸν ἀρσενικόν πλὴν πρέπει νὰ ᾗναι πλησίον εἰς τὸ ὁμογενὲς αὐτοῦ οὐσιαστικόν, ὡς - L'armi, egli stendardi furono tolti a nemici. Ὅσάκις δὲ τὸ ἐπίθετον εὐρίσκεται πρὸ τῶν οὐσιαστικῶν, τότε συμφανεῖ κατὰ γένος μὲ τὸ πλησίον εἰς αὐτὸ θηλυκόν οὐσιαστικόν, ὅθεν λέγομεν - Furono tolte a' nemici l'armi e gli stendardi.

δ'). Ὅσάκις τὸ ἐπίθετον δὲν εἶναι ἰδίωμα προτάσεως τινός, ἀλλὰ μένον τροπολογεῖ δύο οὐσιαστικά διαφόρος γένους,

τότε αὐτὸ πρέπει νὰ τίθεται μετὰ τὰ οὐσιαστικὰ, καὶ νὰ συμφωνῇ μετὰ τὸ πλησιέστερον εἰς αὐτὸ, ὅθεν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν, - I trionfi, e le conquiste gloriose d' Alessandro καὶ le conquiste, e i trionfi gloriosi d' Alessandro. Παρατηρητέον δὲ, ὅτι ὁ τελευταῖος οὗτος τρόπος, ὡς ἴσως δὲν προξενεῖ κακοφωνίαν εἶναι προτιμητέος τοῦ πρώτου.

ξ). Τὸ συζευκτικὸν ἐπίθετον πρέπει νὰ συμφωνῇ, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ἐπίθετα, μετὰ τὸ οὐσιαστικὸν, πρὸς ὃ ἀναφέρει τὴν ἐμπίπτουσαν πρότασιν.

Ἀλλ' ἐπειδὴ αὐτὸ κρέμαται ἀπὸ τὸ ῥῆμα τῆς ἐμπιπτούσης προτάσεως, διὰ τοῦτο δύναται νὰ ἔχῃ πρόθεσιν τινά, τὴν ὁποῖαν δὲν ἔχει τὸ οὐσιαστικὸν πρὸς ὃ ἀναφέρει τὴν ἐμπιπτουσαν πρότασιν, εἴτε νὰ ἔχῃ διαφορετικὴν παρὰ τὴν ὁποῖαν ἔχει τὸ οὐσιαστικὸν παρὰ - Le virtù, delle quali ho parlato. - Non dirò nulla di quel palazzo, il quale si è poc' anzi venduto.

Ταῦτα δὲ περὶ τῆς συμφωνίας τοῦ ἐπιθέτου μετὰ τοῦ οὐσιαστικοῦ. (180).

Ὅταν δύο οὐσιαστικὰ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ ᾖναι ὑποκείμενον ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ῥήματος, ὁ μὲν ἀριθμὸς τοῦ ῥήματος θέλει εἶσθαι πληθυντικὸς, ὡς - Bruto, e Cassio congiurarono contro di Cesare. Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὸ πρόσωπον, ἔαν ἀμφοτέρω τὰ οὐσιαστικὰ ᾖναι τρίτου προσώπου, τρίτου ὡσαύτως πρέπει νὰ ᾖναι καὶ τὸ ῥῆμα. Ἀλλ' ἔαν τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν ᾖναι πρώτου, καὶ τὸ ἄλλο δευτέρου, ἢ τρίτου, τὸ ῥῆμα πρέπει νὰ ᾖναι πρώτου πληθυντικοῦ προσώπου. - Io e tu vi siam andati - Io e Pietro l' abiam veduto. - Noi e tutti costoro ci siam trovati. Ἐάν δὲ τὸ ἓν ᾖναι δευτέρου προσώπου, καὶ τὸ ἄλλο τριτοῦ, τότε

τὸ ῥῆμα πρέπει νὰ ᾖναι δευτέρου πληθυντικοῦ προσώπου.
- Tu, e Paolo non volete - Voi, e questi altri non sentite.

Ὅταν τὸ ὑποκείμενον τῆς προτάσεως ᾖτο περιληπτικόν τι ὄνομα μετεχειρίζοντο συχνάκις οἱ παλαιοὶ τὸ ῥῆμα εἰς τὸν πληθυντικὸν ἀριθμὸν, ὡς - Il popolo corse all' prigione, e uccise le guardie, lui n'aveano o tratto fuori. (Bocc. G. 2. p. 6). Τὴν σήμερον ὁμοῦ συνειθίζεται τὸ ῥῆμα ἐπὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, τότε μόνον, ὅταν αἱ λέξεις, il più - la più parte, καὶ τὰ τούτοις ὁμοῖα ᾖναι ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ὡς - il più, ἢ la più parte, ἢ la maggior parte degli uomini si lasciano trascinare delle passioni.

Μετεχειρίζοντο ὡσαύτω; τὸ ῥῆμα ἐπὶ πληθυντικοῦ ἀριθμοῦ, ὅταν εἰς ὑποκείμενον ἐνικοῦ ἀριθμοῦ ἔπεται οὐσιαστικόν τι προσηγουμένης τῆς con προθέσεως, ὡς - Il Re co' Suoi compagni rimontati a cavallo, al reale ostiere se ne tornarono. (Bocc. G. 10. n. 6).

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰς λοιπὰς τοῦ ῥήματος τριπολογίας δηλαδή τὰς τῆς ἐγκλίσεως καὶ χρόνου, ἐπεὶδὴ αὐταὶ δὲν ἀναφέρονται ἀμέσως εἰς τὸ ὑποκείμενον, ἀλλ' ἀναφέρονται εἰς τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὅποιον ὁ ὁμιλῶν δηλοῖ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ τούτου τοῦ ὑποκειμένου ἢ ἰδιώματος, καὶ ἐνεργείας τινος αὐτοῦ, ἢ ἀναφέρονται εἰς τὸν χρόνον, κατὰ τὸν ὅποιον φασκει, ὅτι αὐτὰ ταῦτα ὑπάρχουν εἰς τὸ ὑποκείμενον διὰ τοῦτο αἱ τριπολογίαι αὐταὶ δὲν ἔχουν εἷς τι νὰ συμφωνήσουν μὲ τὸ ὑποκείμενον.

Εἰς ὅσον δὲ ἀποβλέπει τὰς ἐγκλίσεις, σημειωτέον, ὅτι ἡ ὑποτακτικὴ ἐγκλισις κρίνεται πάντοτε ἀπὸ ἄλλην τινὰ ἐγκλισιν, ὅλον, Voglio che tu vada.

Ἄλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται, ὅτι ὁσάκις ῥῆμά σοι κρέμαται ἀπὸ ἄλλο, πρέπει νὰ ἦναι ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως· διότι ὅταν τὸ ῥῆμα, ἐξ οὗ κρέμεται δηλοῖ βεβαίαν κατάφασιν ἀφορῶσαν τὸ σημαινόμενον τοῦ δευτέρου ῥήματος, τὸ τελευταῖον τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι ὀριστικῆς μᾶλλον, παρὰ ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως, ὡς *Dico, affermo, giuro, son arto, che l'armi del Re sono state vittoriose.* Ἄλλ' ὁσάκις τὸ πρῶτον ῥῆμα δηλοῖ κατάφασιν ἀμφίβουλον, εἴτε τὸ σημαινόμενον τοῦ δευτέρου ῥήματος δύναται νὰ θεωρηθῇ, ὡς ἀποτέλεσμα ἢ συνέπεια τοῦ πρώτου, πρέπει τὸ τελευταῖον νὰ ἦναι πάντοτε ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως, ὡς - *Credo, penso che domani parta. - Voglio che tu vada.*

Ἡ ἀπαρέμφχτος δὲ ἐγκλισις, ὁσάκις ἔπεται μετὰ ἄλλην ἐγκλιν, δύναται νὰ ἦναι ἡ ἀντικείμενον ὀρθόν τε καὶ πλάγιον αὐτῆς, ὡς *voglio andare, son disposto a partire* ἢ καὶ τελευταῖον ὑποκείμενον τῆς προτάσεως, ὡς εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα τοῦ Βοκκικκίου - *Umana cosa è aver compassione degli afflitti.*

Τώρα λοιπὸν μένει νὰ εἰδῶμεν κατὰ ποῖον τρόπον πρέπει νὰ διαθέτωμεν τὰ ὀνόματα τὰ ὁποῖα ἔπονται εἰς τὰ ῥήματα ἢ κρέμονται παρ' αὐτῶν.

Τα ῥήματα τὰ καλούμενα καταστατικά δὲν δύναται νὰ ἔχωσιν ἄλλο ὄνομα ἐκτὸς τοῦ ὑποκειμένου, διότι ἡ ἐνέργεια πύχει εἰς αὐτὸ, καὶ δὲν τροπολογεῖ, εἰμὴ αὐτὸ, ὡς *corro, vivo, etc.* Δύναται ὅμως νὰ ἔπεται εἰς αὐτὰ ἐπίθετόν τι τροπολογοῦν τὸ ὑποκείμενον, ἢ μᾶλλον τὴν παρὰ τοῦ ῥήματος δηλουμένην ἐνέργειαν, ὡς - *I giovani costumati vivono tranquilli.*

Τὰ αὐτοπαθῆ ῥήματα ἔχουν πάντοτε πρὸ ἑαυτῶν προσω-

πικόν τι ὄνομα, εἰς τὸ ὅποῦν ἀνταναχλᾷται ἡ ἐνέργεια, ὡς
mi rallegro, si affatica, etc.

Τελευταῖον τὰ ἐνεργητικὰ ῥήματα πρέπει πάντοτε νὰ ἔ-
χῃσι ἐν ὀρθὴν ἀντικείμενον τῆς δηλουμένης ἐνεργείας, ὡς
leggere il libro: scrivere la lettera, etc. Δὲν εἶναι,
ὅμως πάντοτε ἀνάγκη νὰ σημειοῦται τὸ ἀντικείμενον, μά-
λιστα ὅταν ἔχωμεν κατὰ νοῦν νὰ δηλώσωμεν ἀπλῶς τὴν
ἐνέργειαν, ὡς - Che fai? leggo, scrivo, etc.

Εἰς ἕκαστον δὲ ῥῆμα ὁποῖου δὴποτε εἶδους καὶ ἂν ᾦται δύναται νὰ ἔπεται πλάγιόν τι ἀντικείμενον· ὅθεν διὰ νὰ γνωρίσωμεν ποία ἐκ τῶν προθέσεων πρέπει νὰ προηγη-
ται τοῦ πλαγίου τούτου ἀντικειμένου, φθάνει νὰ ἐξεύρω-
μεν τὴν σημασίαν τοῦ ῥήματος καὶ ὁποῖαν ἀναφορὰν δύ-
νεται νὰ ἔχῃ ἢ παρ' αὐτοῦ δηλουμένη ἐνέργεια μὲ τὰ πρᾶ-
γματα. Πρὸς μεγαλύτεραν δὲ περὶ τούτου σαφήνειαν ὅρα
καὶ τὸ περὶ προθέσεων τμήμα τοῦ Τεχνολογικοῦ.

 $TMHMA\ B'$

Περὶ ἐσχηματισμένης Συναγωγῆς.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ σχημάτων ἐν γένει, καὶ περὶ ἀλλείψεως ἰδίως.

Ο λογισμὸς εἶναι μία συναθροισις διαφορῶν ιδεῶν τὰς ὁποίας συνδέει μετ' ἀλλήλων ἡ ἀναλογία· καὶ ἡ σύνδεσις αὕτη καλεῖται *τίξις ἀναλυτικὴ*.

Αἱ λέξεις δὲ εἶναι, ὡς εἶπαμεν, τὰ σημεῖα τῶν ιδεῶν. Αὐ-
ται συνδέονται μετ' ἀλλήλων δια- τῶν αὐτῶν ἀναφορῶν, διὰ
τῶν ὁποίων συνδέονται καὶ αἱ ἰδέαι. Ἡ σύνδεσις δὲ αὐτῶν
τῶν λέξεων σχηματίζει τὴν ἀναλυτικὴν σύνταξιν, καὶ ἐπεὶ

δὴ ἐπιστηρίζεται εἰς τὴν ἀναλυτικὴν τάξιν, ἥτις δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἀλλάξη, διὰ τοῦτο καὶ εἰς ὅλας τὰς γλώσσας ἡ ἀναλυτικὴ συντάξις εἶναι ἡ αὐτή.

Ἀλλ' ἐκινούμενος ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὴν πύθητου ἀπομακρύνεται ἐνίοτε ἀπὸ τὴν ἀναλυτικὴν συντάξιν εἰς τὴν δὴλωσιν τῶν ἰδεῶν του, φανερόντων αὐτὰς κατὰ ἐσχηματισμένον τι νὰ τρόπον, ὁ ὁποῖος κατ' ἀρχὰς εἰσῆλθῃ εἰς τὰς γλώσσας κατ' ἀνάγκην, ἀλλὰ ἀφ' οὗ ἐλαμειώθησαν αἱ γλώσσαι παρετηρήθη, ὅτι ὁ ἐσχηματισμένος οὗτος τρόπος, ὅστις καλεῖται συνταξὶς ἐσχηματισμένη εἶναι συντομώτερος, καὶ ἐνίοτε πλέον εὐφραδὴς τῆς ἀναλυτικῆς συντάξεως, διὸ ὑπεβλήθη καὶ αὐτὸς εἰς κανόνας, καὶ ἔλαβε καίτινας τροπολογίας, τὰς ὁποίας οἱ Γραμματικοὶ ὀνομάζουν σχήματα.

Αὐτὰ δὲ εἶναι διαφόρων εἰδῶν, περὶ ἐκάστου τῶν ὑποῖων θέλομεν ἰδίως ὁμιλῆσαι.

Εἶναι ἴδιον τῆς φυσικῆς συντάξεως νὰ ἔχη ὅλα τὰ πρὸς δηλωσιν τῶν συχασμῶν μας ἀναγκαῖα στοιχεῖα, ἐπομένως δὲ ὅσκις λείπει κανὲν τῶν εἰρημένων τούτων στοιχείων ἡ σύνταξις καλεῖται ἐσχηματισμένη. Καὶ κυρίως τὸ σχῆμα τοῦτο λέγεται ἑλλειψις.

Αὕτη μᾶς ἐλευθερόνει ἀπὸ δυσαρέστους ἐπαναλήψεις καὶ κατασταίνει τὸν λόγον πλέον σύντομον, διὸ καὶ ἀπαντᾷται συχνότατα εἰς τοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους προσφέρομεν ἐν μέσῳ τῶν παθῶν μας. Πολλὰ δὲ εἶναι τὰ εἶδη τοῦ σχήματος τούτου ἀλλ' ἡμεῖς θέλομεν τὰ πραγματευθῆ ἐν βραχυλογίᾳ.

α). Ἑλλειψις τοῦ οὐσιαστικῶ - Darottene tante, che io ti farò tristo per tutto tempo, che tu ci viverai. (Bocc. G. e. n. 2.) προσυπακούεται busse.

β). Τοῦ ῥήματος. - Poscia fra me pian piano: Che ai tu lasso? (Petr. com. 30) ἀποσιωπᾷται dis i.

Ἀποσιωπῶμεν ἐνίοτε τὸ ῥῆμα, διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν ἐπανάληψιν, ἀλλὰ τοῦτο πρέπει νὰ κάμνωμεν τότε μόνον, ὅταν εὐκόλως καταλαμβάνεται, διότι ὅταν τὸ προσυπακουόμενον ῥῆμα τῆς δευτέρας προτάσεως δὲν ᾔηται τὸ αὐτὸ μὲ τὸ τῆς πρώτης, τότε πρέπει νὰ τὸ ἐκφράζωμεν καὶ ὅχι νὰ τὸ ἀποσιωπῶμεν, διὰ νὰ μὴ προξενήσωμεν σύγχυσιν καὶ ἀμφιβολίαν εἰς τὸν λόγον. Ἐνεκα τούτου λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ μιμῶμεθα τὸ τοῦ Ἰωάννου Βιλλάνου ἐφεξῆς παράδειγμα —
 Per certo se allora avesse lasciata la impresa di
 Brussia, e venuto in Toscana. (Lib. g. Cap. 15.)
 διότι εἰς μὲν τὴν δευτέραν πρότασιν τὸ πρὸ τοῦ venuto
 προσυπακουόμενον ῥῆμα εἶναι τὸ fosse καὶ οὐχὶ τὸ avesse.
 Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον δὲν εἶναι ἄξιον μιμήσεως καὶ τὸ ἀκόλουθον τοῦ Πετράρχου παράδειγμα.

Se in solitaria piaggia, riva, o fonte

Sen, fra duo poggi siede ombrosa valle,

διότι ἐὰν τὸ ῥῆμα siede ἀρμόζῃ εἰς τὸ valle, δὲν ἀρμόζει ὁμως εἰς τὸ rivo καὶ fonte.

γ.) Τῆς ἀπαρεμφάτου - Con poche parole rispose; impossibil, che mai i suoi beneficj, e il suo valore di mente gli uscissero. (Bocc.) ἀντὶ εἶναι ἀδύνατον.

δ.) Τὸ προσωπικὸν ὄνομα. — La Reina di Francia infermò gravemente. (Id.) ἀντὶ σ' infermò.

ε.) Τῆς μετοχῆς. — Misero! a che son io! δηλαδὴ ridotto.

ς.) Τοῦ ἐπιθέτου. — Non suspicò, che ciò Guccio Balena gli avesse fatto, perciocchè nol conosceva da tanto. (Bocc. G. b. n. 10.) δηλαδὴ abile.

ζ.) Τῆς προθέσεως. — Ordinò con colui, che a lei

serviva, che di varii vini mescolati le desse bere, il che colui ottimamente fece. (Bocc. g. 2. n. 7.) ἀντὶ desse a bere.

η.) Τοῦ ἐπιρρήματος — Al mondo non fur mai persone vatte. etc (D. In. cant. 2.) δηλαδή talmente ratte.

θ.) Τοῦ συνδέσμου — Temeva non gli avvenisse alcun male, δηλαδή che non gli avvenisse. etc

ι.) Τοῦ ἐπιφωνήματος — Misero me! lasso me! etc ὅπου προσυπακούεται ἦο, ἦ αὐ.

ιά.) Τελευταῖον ὁλόκληρός τι, πρότερος, ὡς εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα τοῦ Δάντου,

Non so di lui: ma io sarei ben vinto. (Inf. c. 24). εἰς τὸ ὅποιον προσυπακούεται, non so quello, che sarebbe avrenuto di lui.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Περὶ πλεονασμοῦ.

Ἐκτίστε ὁμῶς ἀπαντᾶται εἰς τὸν λόγον στοιχεῖόν τι περιττόν, τὸ ὅποιον ὅταν δὲν ᾖ ὅλως δι' ὅλου ἀνάρμοστον, ἀντὶ νὰ προξενήσῃ σύγχυσιν, προξενεῖ μᾶλλον σαφήνειαν, καὶ κίμναι καὶ τὸν λόγον πλέον ἐμφαντικόν. Τὸ σχῆμα δὲ τοῦτα καλεῖται πλεονασμός.

Εἰς τὸ σχῆμα τοῦτο ἀναφέρονται καὶ τὰ παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς καλούμενα παραπληρωματικὰ μόρια, ἐξ ὧν τινὰ, μὲν μεταχειρίζομεθα πρὸς μεγαλητέραν τοῦ λόγου σαφήνειαν, ἄλλα δὲ πρὸς ἀπλῆν τοῦ λόγου καμψότητα.

Εἰς μὲν τὴν πρώτην κατηγορίαν καθυπάγονται, τὰ-Εεσο-

beni e, bello, pure, già, mai pure, mica, (181), punto, tutto, uno, ora, altrimenti: Παράδειγμα. — Ecco non so ora dir di no. (Bocc. G. 8. nov. 7). — E caramente accolse a se quell' una (Petrarc). — Le sue coce, e se parimente senza sapere altrimenti, chi egli si fosse rimise nelle sue mani. (Bocc. g. 2. n. 5).

Εἰς δὲ τὴν δευτέραν, τὰ - Fgli, ci, e, elle, καὶ κατ' ἀποκοπὴν gli, la, ἔτι δὲ mi, ti, ci, si, vi, ne, ἡ μὴ μὲν τὰ τοῦ la· τὸ δὲ ἐσθ, μετὰ τοῦ lui, lei, loro, noi, voi, καὶ τὸ con πρὸ τοῦ neco, teco, seco. Παράδειγμ. Egli era in questo Castello una donna vedova. (Bocc. g. 2. n. 2.) - Ella vedova con esso lui digiunare (Id. g. 3. n. 4.) - La disavventura era tenta, e con esso la discordia dei Fiosentini. (g. V. ill. bib. g. c. 324.) - Non ti dare malinconia, figliuola, no, ch'egli servirà bene con esso te co. (Bocc. g. 3. n. 10.) - Lo non so se voi vi conoscete Talano di Molese. (Id. g. 4. n. 7).

Ἀπαντῶνται συχνάκις καὶ τὰ προσωπικὰ ὀνόματα, ὡς - Qual io mi sia. Io mi son un, che quando apio-
re spire. (D. Purq. l. 23).

Προσέτι καὶ τινὰ ἄλλα μέρη τοῦ λόγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Περὶ ἐναλλαγῆς.

Τὸ σχῆμα διὰ τοῦ ἑποίου μεταχειρίζομεθα ἐν μέρος τοῦ λόγου ἀντὶ ἄλλου καλεῖται ἐναλλαγή. Οὕτω συνιθίζεται (κατὰ μίμησιν τῶν λατίνων) τὸ ῥῆμα ἀντὶ τοῦ ῥηματικοῦ

δνδματος, ὡς E da questo vienè il nostro v i v e r l i e t o, che voi vedete. (Bocc. g. 8. n. 9.) ἀντὶ δηλ: vita.

Tὸ ἐπίθετον ἀντὶ τοῦ ἐπιρρήματος. - Chi non sa come dolce ella sospira E come do cel parla, e d o l c e ride. (Petr. son. 126.) ἀντὶ dolcemente.

Tὸ ἐπίθετον ἀντὶ τῆς ὑποτακτικῆς ἐγκλήσεως. - Qui ha questa cena, e non saria ch i m a n g i a r l a. (Bocc. g. 5. n. 10.) ἀντὶ chi la mangiasse.

Ἢ ὑποτακτικὴ ἐγκλησις ἀντὶ τῆς ὀριστικῆς. - Vedi bestia d' uomo, che ardisse, dove io sia, a parlare prima di me. (Id. q. b. in prine.) δηλ. sono.

Ἀξιοσημείωτος δὲ εἶναι καὶ ἡ ἐναλλαγὴ τῶν χρόνων τοῦ ῥήματος, οἷον, ὁ Παρωχημένος τετελεσμένος ἀντὶ τοῦ Ἐνεσῶτος. - Anichino gittò nn grandissimo sospiro. La donna guardatolo, disse : che a v e s t i Anichino? (Bocc. nov. 67.) ἀντὶ che hai.

Ὁ αὐτὸς ἀντὶ τοῦ παρκακειμένου. - Non mi dicesti tu, che quì non lice sacrificar d' uomo straniero il sangue? Dissi lo, e dissi quel che 'l ciel comanda. (Past. Did. at. 5. sc. 5.) ἀντὶ non hai detto, καὶ l' ho detto.

Ὁ ὑπερσυντελικὸς προσδιωρισμένος ἀντὶ τοῦ παρωχημένου τετελεσμένου, - Io andava per grande bisogno in sevigio della mia donna, il re fu giunto e disse. etc. (Nov. ant. 35. ἀντὶ giunse.

Ὁ παρκατικὸς τῆς ὑποτακτικῆς ἀντὶ τοῦ ὑπερσυντελικοῦ τῆς αὐτῆς ἐγκλήσεως, - Alzò questo la spada, e ferito l' avrebbe, se non fosse uno che stava ritto innanzi. (Nov. ant. 94.) ἀντὶ fosse stato.

Ὁ Ἐνεσῶς ἀντὶ τοῦ μέλλοντος. - Che farai tu se ella il dice a frattelli. Bocc. nov. 23.) ἀντὶ il dirà.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

Περὶ Συλλήψεως.

Ὅσάκις δὲ τὰ μέρη τοῦ λόγου δεν συμφωνοῦσι μετ' ἄλλων κατὰ τοὺς κανόνες τῆς φυσικῆς συντάξεως καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς γλώσσης, καὶ τὴν συνήθειαν, τότε ὑπάρχει τὸ σχῆμα τὸ καλούμενον *σύλληψις*.

Τοῦτο διε συμβαίνει,

α). Ὄταν τὸ ἐπίθετον δὲν συμφωνῇ μὲ τὸ ἀναφερθὲν οὐσιαστικόν, ἀλλὰ μὲ ἄλλο ἰσοδύναμον αὐτοῦ, ὡς,

Vedeo Nembrot piè del gran lavoro.

Duasi smarito rimirar le genti.

Che in Senaar con lui supelrbiforo: (D.Purg. 12.).

Εἰς τὸ ὅποῖον παράδειγμα ὁ Δάντης ὅταν ἔγραφεν *superbi*, εἶχε λησμονήσει τὸ ἀναφερθὲν οὐσιαστικόν: *genti*, διὸ καὶ ἀνέφερεν τὸ ἐπίθετον *superbi* εἰς τὸ οὐσιαστικόν *uomini*, τὸ ὅποῖον φαίνεται ὅτι εἶχε κατὰ νοῦν. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ μιμώμεθα εὐκόλως τὰ τοιαῦτα παραδείγματα.

Ἡ συνήθεια ὁμῶς ἀνεδέχθη τινὰς φράσεις, ὁποίας, π. χ. *essolei, essi loro, lunghesso la riva. etc.*

β'). Ὄταν τὸ ῥῆμα δὲν συμφωνῇ μὲ τὴ ὑποκείμενον κατ' ἀριθμὸν, καὶ τοῦτο συμβαίνει ὅταν τὸ ὑποκείμενον ᾗναι περιληπτικόν τι ὄνομα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε'.

Περὶ Ὑπερβατοῦ.

Ὅλαι αἱ μεταθέσεις, αἱ ὁποῖαι ἀντιβαίνουν εἰς τοὺς κα-

νόνας τῆς φυσικῆς συντάξεως γίνονται κατὰ τὸ σχῆμα τὸ καλούμενον ὑπερβατόν.

Τοιαῦται εἶναι, ὅταν μεταξὺ ἐνὸς ἐπιθέτου, καὶ ἐνὸς οὐσιαστικοῦ παρευρίσκεται ῥῆμα τι μόνον, ἢ μετὰ τινος ὀνόματος, εἴτε ἐπὶ ῥημάτι, ὥς εἰς τὰ ἐφεξῆς παραδείγματα. - *Un dolce di morir desio.* (Petr.) *Lamenti sa et taron me diversi.* (D. Purg. 10.) - *Troppa è più la paura, ond' è sospesa.* (D. Purg. 13).

Πρέπει δὲ νὰ ἀποφεύγωμεν ὅσον τὸ δυνατόν παραδόξους τινὰς μεταθέσεις: τοιαύτη εἶναι, π. χ. καὶ ἡ ἀκόλουθος τοῦ Βοκκακίου. - *Madonna io non so, come piacevole Reina noi avrem di voi, ma bella la pur avrem noi* (G. 8. n. 5.) ἀντὶ *l'avremo noi pur bella.*

Ἡ διαίρεσις λέξεώς τινος εἰς δύο μέρη ἔχοντα μετὰ χύτων ἄλλην λέξιν θεωρεῖται παρὰ τοῖς Γραμματικοῖς ὡς εἶδος ὑπερβατοῦ, καὶ καλεῖται, *Τμησις*, ὡς,

Acciò dunque che, per ignoranza non si scusino. (Passav. 98).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ'.

Περὶ Συγχύσεως, Σολοικισμοῦ καὶ Βαρβαρισμοῦ.

Εἰς πολλοὺς τῶν κλασσικῶν συγγραφέων ἀπαντῶνται διάφοροι τρόποι, οἱ ὅποιοι δὲν εἶναι σύμφωνοι μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον, οὔτε μὲ τὸ ἰδίωμα τῆς γλώσσης, καὶ τοὺς ὁποίους ἡ συνήθεια δὲν ἀνεδέχθη, ἀλλὰ τινες τῶν Γραμματικῶν ὀδηγούμενοι ἀπὸ τυφλὴν τινὰ ὑπ' ἡλψιν πρὸς τοὺς ῥηθέντας συγγραφεῖς, κατεχώρησαν τοὺς εἰρημένους τρόπους εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν σχημάτων, ἀντὶ νὰ τοὺς ἀποβάλουν ὡς ἁμαρτήματα.

Τοιαῦτα εἶναι τὰ παρ' αὐτοῖς καλούμενα *Σύγχυσις*, *Σο-
λοικισμός* καὶ *Βαρβαρισμός* τὰ ὅποια ἡμεῖς θέλομεν ση-
μειώσιν περιεργίας χάριν.

Σύγχυσις: οὕτω καλεῖται ἡ σύγχυσις τῆς συντάξεως τῆς
περίοδου.

Lagrima adunque, che degli occhi versi.

Per quelle che nel manco.

Lato mi bagna chi primier si accorse.

Quadrella del voler mio non mi svoglia?

(Per. Canz. b).

Εἰς τὸ παράδειγμα δὲ τοῦτο ἡ σύγχυσις εἶναι τῷ ὄντι
τοιαύτη, ὥςτε δυσκόλως δύναται τις νὰ εὔρῃ νόημα. Οἱ
φιλόλογοι δὲ τὸ ἐξηγοῦν οὕτω - Dal mio voler non mi
svoglia la grima, ch' io versi dagli occhi, per quel-
le quadrella, che nel manco lato mi bagna chi pri-
mier s' accorresse, (cioè l' occhio).

Σολοικισμός — οὕτω καλεῖται ἡ διαφορὰ τῆς τακτικῆς συν-
τάξεως.

Βαρβαρισμός, — Καλεῖται δὲ *Βαρβαρισμός* ἡ χρῆσις ἀσυ-
νειθίστων, ἀλλοτρίων ἢ καὶ ἀπηρχαιωμένων λέξεων. Οὕτω
π. χ. βαρβαρίζουν ὅσοι μεταχειρίζονται τὰς λέξεις *Vela an-
tì Candela*· *Serrao* ἀντὶ *festino*· *affrettanza* ἀντὶ *fret-
ta*· *gestare* ἀντὶ *portare* καὶ τούτοις ὅμοια. (182).

Ἐξαιροῦνται ὅμως αἱ τεχνικαὶ λέξεις, ἡ χρῆσις τῶν ὁποί-
ων δὲν ἀπαγορεύεται, ὡς παρατηρεῖ καὶ ἡ *Δραδηνία* τῆς
Κρούσχας εἰς τὰ σοφὰ Προλεγόμενά της.

ΤΜΗΜΑ Γ.

Περὶ τῆς τῶν λέξεων Σημασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Περὶ Συνωνύμων Λέξεων.

Συνώνυμοι καλοῦνται αἱ λέξεις, αἱ ὁποῖαι φανερόνουν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ιδέαν· ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὁμῶς τὴν φανερόνουν μὲν κάποιαν διαφορὰν τῶν περιστάσεων· ἐπομένως εἶναι πολλὰ δύσκολον νὰ εὑρεθῶσιν εἰς μίαν γλῶσσαν δύο λέξεις δηλοῦσαι ἀκριβῶς τὴν αὐτὴν ιδέαν· ὅθεν καὶ οἱ εἰδήμονες τῆς γλώσσης θεωροῦσι πάντοτε μεταξὺ αὐτῶν διαφοράν τινα.

Οὕτω, γ. π. ἅς καθυποβάλωμεν εἰς τὴν ἀναλυσιν τὰς συνωνίμους λέξεις, *altiero, superbo*, καὶ τὰς αὐτῶν ἀφηρημένας, *alterezza, alterigia, καὶ superbia*, διὰ νὰ εἰδῶμεν, μὲ μεγαλητέραν σαφήνειαν τὴν μεταξὺ αὐτῶν διαφοράν.

Altiero, παράγεται ἐκ τοῦ *alto* (ὑψηλός)· καὶ *superbo*, ἐκ τοῦ Λατινικοῦ *super* (ἄνω). ἔθεν καὶ ἀπὸ τὴν αὐτὴν παραγωγὴν φαίνεται ὅτι τὸ *superbo* ὑπερβαίνει τὸ *altiero*. Ἀμφωτέρας δὲ τὰς εἰρημένας λέξεις μετεχειρίσθησαν οἱ παλαιοὶ τῆς Ἰταλίας συγγραφεῖς ἐπὶ ὑλικῶν πραγμάτων· διὸ ὁ Δάντης ὀνομάζει *superbo* (δηλαδή: ὑψηλοτάτην) τὴν πλάτην ἐνὸς δαίμονος, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἔφερε τοὺς ἀμαρτωλοὺς, καὶ *superba*, τὴν ῥάχην ἐνὸς ὑψηλοῦ δρους. Ὁ δὲ Πατριάρχης ὀνομάζει *altiero* τὸν Ροδανὸν ποταμὸν, διότι εἶναι ὑψηλὸς καὶ βαθύς· καὶ καλεῖ τοὺς ἀστούς *animali d'alta vista*.

Εἰς δὲ τὴν μεταφορικὴν σημασίαν ἡ διαφορὰ εἶναι σαφέστερα, διότι, *altiero*, λέγεται ἐκείνος, ὁ ὁποῖος φρονεῖ με-

γάλως ὑπὲρ τοῦ ἑαυτοῦ του, καὶ *superbo*, ὅστις ἀπὸ τὴν πολλὴν ὑπόληψιν τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς τὸν ἑαυτόν του, θέλει νὰ ᾔηται ἀνώτερος τῶν ἄλλων. Τὸ *altiero* σχεδὸν πάντοτε ἔχει καί ποίαν τινα τιμητικὴν σημασίαν, τοῦ δὲ *superbo*, οὐδέποτε. Διὸ ὁ Δάντης ὁμιλῶν πρὸς τὸν Σορδέλλον, λέγει :

..... O anima Lombarda

Come ti stavi *altiera* e *disdegnosa*,

E nel muover degli occhi onesta e tarda.

Καὶ ἀλλαχοῦ ὁμιλῶν περὶ τῶν ἐπαναστατημένων ἀγγέλων τοὺς ὀνομάζει *superbo*, *strupo* (183) δηλαδὴ, ὄχλον ὑπερήφανον, διότι διὰ τῆς ὑπερηφανείας τῶν ἠθελον νὰ ᾔηται ὑπεράνω τοῦ Ὑψίστου Θεοῦ.

Καὶ ποσάκις ὁ αἰεὶδῆμας Πετράρχης δὲν ὀνομάζει τὴν ἐρωμένην του *altiera*; ἠθέλην ἄρα τολμήσῃ νὰ τὴν ὀνομάσῃ *superba*; Ἀλλ' ἡ μεταξὺ τῶν λέξεων τούτων διαφορὰ φαίνεται σαφεστέρα ἐκ τῶν ἀντιθέτων λέξεων, διότι τὸ μὲν *superbo* ἀντιθέτεται εἰς τὸ *umile* (ταπεινός) τὸ δὲ *altiero* εἰς τὸ *basso* (χαμηλός, ποταπός). Οὐθεν ἀναγινώσκομεν εἰς τὸν Πετράρχην,

... a voi non piace

Mirar se basso con la mente *altiera*.

Σαφέστατα φαίνεται ἡ διαφορὰ τῶν λέξεων τούτων καὶ εἰς τοὺς ἐφεξῆς τοῦ Πετράρχου στίχους. (184)

Un atto dolce onesto è gentil cosa :

Ed in donna amorosa ancor m'aggrada,
che 'n vista vada *altera* e *disdegnosa*,

Non *superba* e ritrosa :

Amor regge suo imperio senza spada.

Καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὰ ἀφηρημένα *altrezza*, *superbia* καὶ *alterigia*, ὁμιλῶν ὁ ἅγιος Γρηγόριος περὶ τῆς καχίας

τῆς παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς καλουμένης *superbia*, λέγει, ὅτι αὕτη εἶναι ἄτακτός τις καὶ διεστραμμένη ἐπιθυμία τῆς ἐξοχότητος, ἐπομένῳ· δὲ ἐπαριθμεῖται μεταξὺ τῶν κεφαλαιωδῶν ἀμαρτιῶν, ὡς ὄρχη πασῶν τῶν κακιῶν καὶ ὡς ἀφανισμὸς τῶν ἀρετῶν. Ἡ δὲ παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς καλουμένη *alterezza*· εἶναι μεγάλη τις ὑπόληψις πρὸς τὸν ἴδιον ἑαυτὸν, ἥτις πηγάζει ἀπὸ μεγαλοψυχίαν, ἀλλ' ὅσάκις παρὰ τὴν ὀρίαν καταντᾷ εἰς τὴν καλουμένην *superbia*. Ὡς μέσος ὅρος δὲ τῆς σημασίας τῶν λέξεων *alterezza* καὶ *superbia* θεωρεῖται ἡ σημασία τῆς λέξεως *alterigia*, διότι αὕτη συνίσταται εἰς μίαν τοιαύτην ὑπόληψιν τοῦ ἰδίου ἑαυτοῦ, ἥτις δὲν ἔφθασε μὲν εἰσέτι εἰς τὸν βαθμὸν τῆς κακίας τῆς καλουμένης *superbia*, ἀλλ' ὑπερέβη ἤδη τὴν καλουμένην *alterezza*. (185).

Τὸ πλῆθος τῶν συνωνύμων λέξεων μιᾶς γλώσσης δύναται νὰ ᾔηται ὠφέλιμον καθ' ὅσον εὐκολύνει εἰς τοὺς εἰδήμονας τὸ νὰ τὴν γράφουν, καὶ ἐνταυτῷ προξενεῖ ποικιλίαν καὶ εὐφωνίαν· ἀλλ' ἐκ τοῦ ἄλλου προξενεῖ οὐκ ὀλίγην βλάβην, διότι τὴν κατασταίνει ἀόριστον καὶ ὅχι τόσον ἀκριβῆ. Ἡ ἀληθὴς λοιπὸν πλουσιότης μιᾶς γλώσσης συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἔχη πλῆθος λέξεων, ἱκανῶν νὰ δηλώσουν διαφόρους ιδέας καὶ νὰ ἐξηγήσουν τοὺς διαφόρους αὐτῶν βαθμοὺς, καὶ τὰς μετ' ἀλλήλων σχέσεις καὶ ἀναφοράς, κ.τ.λ. (186).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ λέξεων ἔχουσῶν διαφόρους σημασίας.

Ἐὰν τὸ πλῆθος τῶν ἀνωνύμων λέξεων ᾔηται ἐπιβλαβὲς ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν τῆς γλώσσης, πολὺ περισσότερον εἶναι ἐπιβλαβὲς τὸ πλῆθος λέξεων ἔχουσῶν διαφόρους σημασίας,

μάλιστα ὅταν αὐταὶ φανερώσωσιν ιδέας, αἱ ὁποῖαι δὲν ἔχουν μεταξὺ των κάμμιαν ὁμοιότητα τῇ ἀναφορᾷ. Μολοντοῦτο δὲν ὑπάρχει γλῶσσα, ἥτις νὰ μὴν ἔχη καὶ τοιαύτας τινας λέξεις· ἡ Ἰταλικὴ ἐξαιρέτως περιέχει ἱκανὴν ποσότητα ἀπὸ αὐτάς. Ἀλλὰ καθὼς αἱ συνώνυμοι λέξεις συνεισφέρουν εἰς τὴν ποικιλίαν καὶ εὐφωνίαν τῆς γλώσσης. οὕτως οὐκ ὀλίγον συνεισφέρουν καὶ αὐταί, ὅταν ἦναι καλῶς μεταχειρισμέναι.

Ἐδῶ δὲ π. χ. θέλομεν σημειώσῃν τινὰς ἐξ αὐτῶν.

Tò avere (ἔχω) μεταχειρίζεται ἀντὶ τοῦ riputare (νομίζω). Gli diede la sua benedizione avendolo per santissimo uomo. (Bocc. nov. 1). ἔτι ἀντὶ τοῦ ottenere (ἐπιτυχάνω) καὶ procacciare (φροντίζω) ὥς, Ebbe un cavallo e dai suoi fanti il fece vivo scorticare (Nov. ant. 54). ἀντὶ τοῦ ritenere (κρατῶ). Disse alla buona femmina, che più di cassa non aveva bisogno, ma che se le piacesse un sacco gli donasse, e avessessi quella, (Bocc. G. 2. n. 4). ἀντὶ τοῦ intendere, (γινῶ, ἀκούω), καὶ sapere (ἐξεύρω, μανθάνω) - Donna io ho avuto da lui, che egli non ci può essere quì domane. (Bocc. g. 4. n. 9).

To usare (συνεθίζω) ἀντὶ τοῦ frequentare (συχνάζω) usava molto la Chiesa. (Bocc. g. 3. n. 4). A chiesa non usava giammai (Id. n. 1.) ἔτι δὲ ἀντὶ τοῦ conversare (συναναστρέφομαι) Quanto più uso con voi, più mi parete savio. (Bocc. g. 8. n. 9).

Tò Peccato (ἀμαρτία) ἀντὶ male (κακόν), danno (ζημία), disordine (ἀταξία), ὥς - Gran peccato fu che a costui ben n' avvenisse. (Bocc. nov. ult).

Τ Μ Η Μ Α Α'.

Περὶ ἰδιωτισμῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α.

Περὶ ἰδιωτισμῶν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης.

Ἐκάστη γλῶσσα, λέγει ὁ σοφὸς Δὲ Μαρσαῖος, ἔχει τινὰς μεταφορικὰς ἐκφράσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνήκουν εἰς αὐτὴν μόνην τοῦτο δὲ ἢ διότι αἱ ἐκφράσεις αὗται ἐλήφθησαν ἀπὸ ἔθιμα ἴδια ἐνὸς τόπου, καὶ ἄγνωστα εἰς ἄλλον· εἴτε διὰ ἄλλους αὐτοπροαιρέτους λόγους.

Ὅταν ἄνθρωπός τις ἀπαίδευτος μανθάνῃ γλῶσσάν τινα, αὐτὸς δὲν θεωρεῖ εἰς αὐτὴν, εἰμὴ μόνον λέξεις, καὶ φράσεις· ἀλλ' ὅταν τὴν σπουδάζῃ πεπαιδευμένος τις, αὐτὸς εὐρίσκει εἰς τὴν γλῶσσαν καὶ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἥθη, καὶ ἔθιμα τοῦ λαοῦ ὅστις τὴν ὁμιλεῖ.

Οὕτω, χ. π. Οἱ Ἰταλοὶ λέγουν *alla guerra*, οἱ Γάλλοι *dans la guerre*, οἱ Ἕλληνες ἐν πολέμῳ, οἱ δὲ Ῥῶσσοι ἐπὶ τοῦ πολέμου. Αἱ ὁποῖαι ἐκφράσεις δηλοῦν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν περίστασιν, ἀλλ' εἰς μὲν τὴν Ἰταλικὴν, Γαλλικὴν, καὶ Ἑλληνικὴν γλῶσσαν εἶναι εἰς χρῆσιν ἢ αὐτὴ πρόθεσις, εἰς δὲ τὴν Ῥωσσικὴν μίαν πρόθεσις, ἥτις δὲν ἐξηγεῖ τὴν αὐτὴν ἀναφοράν. Ἀλλὰ διὰ ποῖον λόγον τοῦτο; διότι ὁ ἀνδρεῖος χαρακτὴρ τῶν Ἰταλῶν, Γάλλων καὶ Ἑλλήνων θεωρεῖ τὸν πόλεμον ὡς τόπον ἀπλοῦν, εἰς τὸν ὁποῖον παρευρίσκεται, καὶ δὲν θέλει νὰ θεωρήσῃ τὰ παρεκτὸς αὐτοῦ. Οἱ δὲ Ῥῶσσοι θεωροῦν τὸν πόλεμον ὑπὸ διαφορετικὴν ὄψιν, διότι θέτοντας πρὸ ὀφθαλμῶν τὰ ἀποτελέσματα τῆς πολεμικῆς φαίνεται εἰς αὐτοὺς ὡς ἐν τρομερῶν Ἡφαιστειῶν ἐπὶ τοῦ ὁποίου εὐρίσκονται. (187)

Οὕτω δὲ τῆς μεταφορικῆς σημασίας τῆς λέξεως *givet-
ta*, *γλαυῆ* (κυκυκουβάγια) οἱ Ἴταλοὶ ἐννοοῦν μίαν γυναῖκα ἀνα-
σχυντον καὶ ἀδιάντροπον· εἰς δὲ τῇ τῶν Ἑλλήνων καθο-
μιλουμένην γλῶσσαν ἡ λέξις *κυκυκουβάγια* σημαίνει γυναῖ-
κα ἀμαθῆ καὶ ἡλίθιον. Ἀλλὰ τίνι λόγῳ ἡ διαφορὰ αὕτη;
διότι οἱ μὲν Ἴταλοὶ λαμβάνουν τὴν ἰδέαν ἀπὸ τὴν γλαυ-
κα συνάθροισιν τινῶν πουλίων οἱ δὲ Ἕλληνες ἀπὸ τὸν ἀνύη-
τον χαρακτηῖρα τῆς γλαυκός.

Ἐδῶ δὲ θέλομεν ἀναφέρει καί τινας ἰδιωτισμοὺς συντά-
ξεως τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης.

— *Lodarsi di alcuno.* —

Quando sarò dinanzi al Signor mio

Di te mi loderò sovente a lui. (Dante).

Come che ogni altro uomo di lui si lodi, io
me ne posso poco lodare, io. (Boccaccio).

Ἡ ἔκφρασις αὕτη σημαίνει « Ἐπαινῶ τὸν ἑαυτὸν μου διὰ
πράξιν τινα ἐνὸς ἄλλου » καὶ φαίνεται ὅτι ἐπήγαγεν ἀπὸ
τὴν ἐφεξῆς ἰδέαν. Ὅταν τις ἐκλέξη φίλον, ἢ σύμβουλόν τινα,
δικαίως δύναται νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ἑαυτὸν τοῦ διὰ τὴν ὁποί-
αν ἔλαβεν (αν ἦναι τοιοῦτος) καλὴν ἐκλογὴν καὶ εἰς καποι-
ον τρόπον καὶ διὰ τὰς πράξεις αὐτοῦ τοῦ φίλου, ἢ τοῦ συμβου-
λοῦ. Ὅθεν ἡ ἔκφρασις αὕτη εἰς μὲν τὸ παράδειγμα τοῦ
Δάντου σημαίνει - *Io mi loderò a lui a cagione degli*
atti cortesi di te· εἰς δὲ τοῦ Βοκκακίου - *Come che*
ogni altro uomo molto a cagione degli atti libe-
rali di lui si lodi, etc.

— *Dolersi di alcuno.* —

Nel primo punto che di te mi dol ve. (Dante).

Ἡ ἄγνοια τῆς ἔκφρασεως *mi duole di te*, διαφέρει εἰς
ἄκρον ἀπὸ τὴν ἔκφρασιν, *io mi doglio di te*· ὅτι ἡ

μὲν πρώτη σημαίνει l'infortunio di te duole in me, ἡ δὲ δευτέρα, io doglio in me a cagione degli atti di te, ἡ degli atti tuoi.

— Saper grado, esser tenuto. —

Di quello io so grado alla fortuna più che a voi, di questo io sarò tenuto a voi (Boccaccio).

Εἰς τὴν ἔκφρασιν saper grado, ἡ λέξις grado φαίνεται, ὅτι ἔγεινεν ἐκ τοῦ ἐπιθέτου grato, τροπῇ τοῦ d, εἰς t· τὸ δὲ sapere ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ riconoscere, ὅθεν, ὅταν λέγωμεν io so grato, εἶναι ὡς νὰ ἐλέγαμεν io riconosco cosa grata. Esser tenuto ad uno, σημαίνει esser tenuto legato, δηλαδή obbligato ad uno (188).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

Περὶ Γαλλισμῶν.

Γαλλισμὸς καλεῖται πᾶσα λέξις, φράσις, ἡ περίφρασις, ἥτις εἶναι ἰδίᾳ τῆς Γαλλικῆς γλώσσης. Αἱ πολλαὶ καὶ διχφοροειδεῖς σχέσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβαν τὴν σήμερον μετ' ἁλλήλων τὰ διχφορα τῆς οἰκουμένης ἔθνη, εἶναι αἰτία νὰ συγχέωνται αἱ λέξεις καὶ αἱ φράσεις τῶν διαφόρων γλωσσῶν, καὶ νὰ ὑπάγωνται εἰς τὴν μίαν οἱ ιδιωτισμοὶ τῆς ἑλλης. Ἀλλὰ μολονότι οἱ εἰς τὴν Ἰταλικὴν διαμένοντες Ἀγγλοὶ καὶ Γερμανοὶ ὑπερβαίνουν τον ἀριθμὸν τῶν Γάλλων, δὲν εἶναι ὁμῶς εὐκολον νὰ εἰσχυθῶσιν εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν λέξεις καὶ φράσεις Ἀγγλικαὶ, οὔτε Γερμανικαί, διότι ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν τῶν γλωσσῶν μεγάλη διαφορά· Ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲ μεταξὺ τῶν λέξεων τῆς Γαλλικῆς καὶ Ἰταλικῆς γλώσσης, ὑπάρχει τοσαύτη ὁμοιότης, ὥς νομίζουν τινὲς ὅτι ἀρκεῖ μόνον νὰ

τροπολογηθῇ ἡ καταληξίς αὐτῶν διὰ τὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς μίαν ἐξ αὐτῶν τῶν γλωσσῶν αἱ λέξεις τῆς ἄλλης· καὶ ἰδοὺ ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον τύσον εὐκόλως συγχέονται αἱ λέξεις καὶ φράσεις τῶν δύο τούτων γλωσσῶν. Ἀλλὰ καίτοι τὸ πλεῖστον μέρος τῶν λέξεων αὐτῶν τῶν γλωσσῶν δὲν διαφέρει ποσῶς κατὰ τὴν ἀπλὴν σημασίαν, καὶ ἡ διαφορὰ αὐτῶν συνίσταται μόνον εἰς τὴν κατάληξιν καὶ προφορὰν, τοῦτο ὅμως δὲν συμβαίνει καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μεταφορικὴν σημασίαν, διότι ἡ κατὰ τοῦτο διαφορὰ μεταξύ τῆς Ἰταλικῆς καὶ Γαλλικῆς γλώσσης εἶναι μεγίστη. Οὕτω, χάριν παραδείγματος, ἡ λέξις *genio* (*δαίμων*, *κλῆσις*) συμφωνοῦν εἰς τὴν ἀπλὴν σημασίαν, ἀλλ' οἱ Γάλλοι τὴν μεταχειρίζονται καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς Ἰταλικῆς λέξεως *ingegno*, (*πνεῦμα*) ἐνῶ οἱ κλασσικοὶ τῆς Ἰταλίας Συγγραφεῖς δὲν μετεχειρίσθησάν ποτε τὴν λέξιν *genio* ἀντὶ *ingegno*, ὅθεν ὅσοι ἐκ τῶν σημερινῶν μεταχειρίζονται αὐτὴν, εἰς τοιαύτην σημασίαν πίπτουν εἰς σαφέστατον γαλλισμόν.

Διὰ τὰ ἴδωμεν δὲ ἐντοσούτῳ μὲ περισσοτέραν σαφήνειαν εἰς τί συνίστανται οἱ γαλλισμοὶ θέλομεν ἐδῶ ἀναφέρει ἀπόσπασμά τι μιᾶς ἐπιστολῆς τοῦ σοφοῦ Γαγγανελλίου, μετὰ τινῶν παρατηρήσεων.

• Non può far meglio, signor Abbate, per distrarsi dagli impacci e delle inquietudini, che viaggiar l' Italia. Ogni uomo ben instruito debbe un' omaggio a questo paese tanto rinomato, e tanto degno di esserlo; ed io ce la vedrò con indicibil piacere.

A prima vista scorgerà que' baluardi daliglidalla natura negli Apennini, e quelle Alpi che ci dividono dai Francesi, e ci meritano il titolo di oltramontani. Questi son tanti monti maestosi

fatti per servir d'ornamento al quadro che essi contornano, e i mari sono altrettante prospettive che presentano i più bei punti di vista che interessar possano i viaggiatori e i pittori Nulla-di più ammirabilp, che un suolo il più fertile sotto il clima più bello, ovunque intersecato di vive acque, è adorno di superbe città. »

Εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἀπαντῶνται γαλλισμοὶ οὐ μόνον λέξεων ἀλλὰ καὶ ἐκφράσεων καὶ συντάξεως. Οὕτως αἱ λέξεις, Instruito, omaggio, interessare, καὶ superbe, κατὰ τὴν ὁποίαν λαμβάνονται σημασίαν ἀρμύζουσιν εἰς τὴν Γαλλικὴν καὶ ὅχι εἰς τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν, διότι εἰς τὴν Ἰταλικὴν λέγονται uomo erudito, ammirazione, δηλαδή, questo paese è degno dell' ammirazione d' ogni uomo erudito, ἢ il veder questo paese è richiesto ogni uomo ad erudito· λέγεται εἰσέτι allettare i viaggiatori, ἀλλ' ὅχι interessare· προσέτι δὲ λέγεται bella, magnifica, dilettevole città, ἀλλ' οὐδέποτε superba. Εἶναι ὡσαύτως γαλλισμοὶ αἱ ἐκφράσεις ci meritano il titolo d' ultramontani; fatti per servir d'ornamento; presentare punti di vista· διότι εἰς τὸ Ἰταλικὸν δὲν λέγεται una cosa ci merita, ἀλλὰ noi meritiamo, διὸ ἡδύνατο νὰ εἴπῃ, onde noi siamo chiamati ultramontani; fatti quasi per ornamento del quadro; presentar vedute, etc. (189). Κατὰ γαλλικὸν τρόπον εἶναι ὡσαύτως καὶ ἡ σύνταξις τῆς ἐφεξῆς φράσεως, Nulla di più ammirabile che un suolo il più fertile sotto il clima più bello, ἐνῶ κατὰ τὸν Ἰταλικὸν, ἤθελεν εἶσθαι. nulla è più maraviglioso che un suolo fertilissimo sotto il più bel clima. Γαλλισμὸς εἶναι τελευταῖον καὶ ἡ

πρόθεσις τῆς ἀντωνυμίας εἰς τὰς ἀκολουθούσας λέξεις tanto rinomato e tanto degno di esserlo, ἐνῶ ἔπρεπε νὰ εἴπη, tanto rinomato e tanto degno di essere ἢ di essere rinomato.

Μεταξὺ δὲ τῶν Γαλλισμῶν τοὺς ὁποίους συχνάκις ἀπαντῶμεν εἰς τινὰς τῶν σημερινῶν τῆς Ἰταλίας συγγραφέων, εἶναι ἡ χρῆσις τῶν λέξεων abbastanza ἢ assai, ἀντὶ τοῦ sì ἢ tanto, εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεως, καὶ τοῦ per, εἰς τὸ δεύτερον, τοὺς ὁποίους πρέπει ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν νὰ ἀποφεύγωμεν. Οὕτω θέλομεν σχηματίσει τοιοῦτον γαλλισμὸν, ἐὰν εἰς τὰ ἐφεξῆς τοῦ Βοκκακκίου παραδείγματα ἀφαιρέσωμεν τὸ, sì ἢ tanto, καὶ προσθέσωμεν τὸ abbastanza, ἢ assai, εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς προτάσεως καὶ τὸ per ἀντὶ τοῦ che εἰς τὸ δεύτερον. ὡς - Niuno è sì discreto e perspicace, che conosscer possai segreti consigli della fortuna. - Io non sono ancora tanto all'ordine di san Benedetto stato, che io possa avere ogni particolarità di quello apparato. - Non ti consiglierai che tu fossi tanto ardito che tu mano addosso mi ponessi. - Niuno è abbastanza discreto e perspicace per poter conoscere, etc. Io non sono ancora stato abbastanza ἢ assai all'ordine di san Benedetto, per aver potuto apparare. etc. - Non ti consiglierai che tu fossi assai ardito per metermi. etc. (190).

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΝ ΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗΝ

τῆς

ΙΤΑΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΩΔΙΑΣ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῆς τῶν ὀνομάτων προφορᾶς.

ΚΕΦ. Α. Γενικοὶ κανόνες.

α.) Πάντα τὰ ὀνόματα, ἢ μακρῶς προφέρονται ἢ βραχέως· μακρῶς μὲν, ἐὰν μακροπαραληκτῶσι, βραχέως δὲ, ἐὰν βραχυπαραληκτῶσι· διότι αἱ λοιπαὶ συλλαβαὶ οὐδέποτε σχεδὸν βραχύνονται. Ἐξαιροῦνται δὲ *A' u g u r e, el' ausula*, καὶ τινὰ ἄλλα.

β.) Τὰ ὀνόματα τὰ πρὸ τοῦ τελικοῦ φωνήεντος, δύο σύμφωνα ἔχοντα ὡς, *macilente, cangiamento, etc.* μακροπαραληκτοῦσι, ἐξαίρουμένων ὀλίγων τινῶν.

γ.) Ἄπαντα τὰ θηλυκὰ φυλάττουσι τὸν κανόνα τῶν ἐξ ὧν παράγονται ἀρσενικῶν, ὡς ὁ πληθυντικὸς ἀριθμὸς τοῦ ἐνικοῦ, καὶ τὰ σύνθετα τῶν ἐξ ὧν συγκρίνεται.

δ.) Τὰ ἔθνη σημαντικά, τοπικά τε, καὶ πολιτικά, καὶ τὰ κύρια προφέρονται κατὰ τὸ ἔθος τοῦ τύπου.

ε.) Είναι καὶ τινὰ ἐκ τῶν ὀνομάτων ἀδιαφόρως παρὰ τοῖς ἰταλοῖς προφερόμενα, δηλαδὴ, εἴτε μακρῶς, εἴτε βραχέως.

Περὶ δὲ τῶν ποιητικῶν ὀνομάτων, σημειωτέον, ὅτι οἱ ποιηταὶ δύνανται, ἢ νὰ συμπέλλουν ἢ νὰ ἐκτείνουν τὰς λέξεις, κατὰ τὴν αὐτῶν χρείαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'

**Εκθεσις μερικῶν κανόνων.*

A. — Τὰ τῷ A, παραλήγοντα ὀνόματα μακρῶς προφέρονται, οἷον Archelao, Stanislao· σπάνια δὲ ταῦτα παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς.

B. — Τὰ δὲ τῷ B — λήγοντα ὀνόματα (σπανίζουσι δὲ καὶ ταῦτα) βραχέως προφέρονται, ὡς Arabo, Barnaba.

C. — Τὰ εἰς C, λήγοντα ὀνόματα βραχύνονται, ἤγουν, Barnabio· πλὴν τῶν εἰς ace ληγόντων, οἷον, audace, formace. Καί τοι τῶν θηλυκῶν εἰς ice, ποιότητα δηλοῦντων, ὡς meritricex etc.

D. — Πάντα τὰ εἰς D λήγοντα προφέρονται βραχέως· ἐξαιρουμένων δὲ τινῶν, ὡς Alcie, Omicidda. etc.

E. — Τὰ τῷ E παραλήγοντα ὀνόματα μακρῶς προφέρονται. Ἐξαιροῦνται δὲ τὰ ἀπὸ ὑλισιαστικῶν παραγόμενα ἐπίθετα, οἷον, ferreo, ἐκ τοῦ ferro, marmoreo, ἐκ τοῦ marmo. etc. ἔτι πάντα τὰ εἰς η παραλήγοντα ὀνόματα βραχὺ ἔχουσι· τοῦτο, ὁμοίως καὶ τὴν ἐπομένην συλλαβὴν, οἷον, aureo, nausea. etc. Τὸ δὲ cesarea, αὐτοκρατορικὸν τίτλον σημαῖνον, βραχέως προφέρεται· πλεονῶς δὲ ὄνομα δηλοῦν, μακρῶς, Cesaréa.

P. — Τὰ εἰς *f*, λήγοντα βραχεῖαν ἔχουσι τὴν παραλήγουσαν, πλὴν τῶν τριῶν τούτων *Martufo, Parato, Tartufo*, τὰ ὅποια εἰσὶ μακρά.

G. — Ὡσαύτως βραχεῖαν ἔχουσι τὴν λήγουσαν καὶ τὰ εἰς *G*. ἐξαιρουμένων ὀλίγων τινῶν.

I. — Τὸ *i*, ὅταν μὲ ἐπόμενον φωνῇεν σχηματίζῃ, μίαν συλλαβὴν, προσφέρεται βραχέως, ὅταν δὲ δὲν σχηματίζῃ μίαν συλλαβὴν, προσφέρεται μακρῶς.

Ἔτι προσφέρονται μακρῶς πάντα τὰ λήγοντα εἰς *ria*, ὡς *allegria, idolatria, etc.* πλὴν τινῶν ἐξ αὐτῶν.

L. — Τὰ εἰς *L*, βραχέαν ἔχουσι τὴν λήγουσαν· ἐξαιρουμένων τινῶν ἐξ αὐτῶν, ὡς *Camelo, crudele, Raffaele. etc.*

Τὰ δὲ λήγοντα εἰς *ale*, μακροπαραληκτοῦσι, ὡς *canale, funerale, etc.*

Ἔτι μακρῶς προσφέρονται ὅσα ἐκ τῶν εἰς *O* παραληγόντων, πρὸ τοῦ *O* ἡγούμενον ἔχουσι τὸ *u*, ὡς *figliuolo, Romagnuolo, etc.*

Ὡσαύτως καὶ τὰ εἰς *ile*, ὡς *Aprile, gentile, etc.* πλὴν τῶν εἰς *bile*, ὡς *nobile, stabile, etc.* τὸ δὲ *atrabile*, μακρῶς προσφέρεται.

M. — Πάντα τὰ εἰς *M* βραχυπαραληκτοῦσι πλὴν τῶν εἰς *ame*, καὶ *uine*, ὡς *legname, legume, etc.*

N. — Πάντα τὰ εἰς *N* μακροπαραληκτοῦσι πλὴν τῶν εἰς *gine*, ὡς *balordaggine, origine, etc.* καὶ τῶν εἰς *dine*, ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθμῷ, ὡς *amaritudine, rondine.*

O. — Τὰ εἰς *O* παραλήγοντα ὀνόματα βραχέως προσφέρονται, πλὴν τοῦ *eroe*.

P. — Τὰ τῷ *P* λήγοντα συστέλλουσι τὴν παραλήγουσαν.

R. — Τὰ τῷ *R* λήγοντα ὀνόματα ἐκτείνονται, πλὴν τῶν εἰς *era, ere, και ero*, πρὸ τοῦ *e*, οὐκ ἔχόντων *i*, ὡς *let-*

tera, cerere, numero. Τὰ δὲ συγκοπὴν, ἢ ἑτερόν τι πάθος πάσχοντα προφέρονται ὡς τὰ αὐτῶν ἀπαθῆ.

S. — Τὰ εἰς S, μακρῶς προφέρονται.

T. — Μακρῶς ὡσχύτως καὶ τὰ εἰς T, πλὴν τινῶν ἐξ αὐτῶν.

U. — Τὰ εἰς U παραλήγοντα ὀνόματα συστέλλονται, οἶον, arduo, perpetuo. etc. ἐξαίρουνται δὲ Altrui, bue, due, καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν σύνθετα, οἶον, ambedue, ventidue, καὶ colui, costui, cui, lui, suo, tuo.

V. — Ὡσχύτως συστέλλονται τὰ εἰς V λήγοντα, οἶον, Vescono, Genova, etc. ἐξαίρουται Bisava diciannove, καὶ πάντα τὰ ὀνομαστικά ἀριθμητικά, Geneva, ἢ Genevra, incavo, soave, ottavo, καὶ πάντα τὰ εἰς ivo, καὶ iva, οἶον sostantivo, gengiva, etc.

Z. — Ἐπι μακρῶς προφέρονται καὶ τὰ εἰς Z, πλὴν τοῦ Polizza.

ΤΜΗΜΑ Β'.

Περὶ προφορᾶς ῥημάτων καὶ λοιπῶν μερῶν τοῦ λόγου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α'.

Κατόρθος περὶ ῥημάτων.

Ἄπαντα τὰ ἀπαρέμφοτα λήγουσιν εἰς are, ere, καὶ ire, καὶ τὰ μὲν λήγοντα εἰς are, καὶ ire, προφέρονται μακρῶς, οὐδενὸς ἐξαίρουμένου· τὰ δὲ εἰς ere προφέρονται βραχέως πλὴν τῶν ἐξ ἧς. Avere, cadere, dissuadere, dolere, dovere, giacere, godere, parere, persuadere, piacere, potere, rimanere, sapere, sedere, solere, tacere, temere, tenere, valere, vedere, volere, καὶ τῶν ἐξ αὐτῶν συνθέτων, οἶον, accadere, ottenere, etc. Εἶναι δὲ γενικῶς

κανών, ὅτι τὰ σύνθετα φυλάττουσι τὸν τόνον τῶν ἐξ ὧν σύγκινεται.

Πάντα τὰ τρίτα πρόσωπα τῶν πληθυντικῶν βραχέως προφέρονται πλὴν τῶν τοῦ μέλλοντος διὰ τὴν ἐπιφορὰν τῶν δύο συμφώνων. Ἐτι δὲ βραχέως προφέρεται τὸ πληθυντικὸν πρῶτον πρόσωπον πάντων τῶν παρατατικῶν τοῦ ὑποτακτικοῦ, εἰς τὴν τοῦ ἐνικοῦ πρώτου προσώπου λήγουσαν παραληγόντων εἰς ssi, ὅλον amassi, amassimo, leggessi, legges-simo, etc.

Προφέρονται μακρῶς πάντα τὰ λοιπὰ πρόσωπα ὁποιοῦ-δήποτε χρόνου, καὶ ἀριθμοῦ, πλὴν τῶν τῆς πρώτης συζυγίας βραχυπααραληγόντων ἐν τῷ πρώτῳ προσώπῳ τῆς ὀριστικῆς ἀλλ' εἰσέτι καὶ ἐπὶ τῆς προστακτικῆς καὶ ὑποτακτικῆς, ὅλον τὸ recapito, πρῶτον πρόσωπον ὃν βραχεῖαν ἔχει τὴν παραλήγουσαν. Ὡσαύτως καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐγκλίσεων. Προσέτι δὲ τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἐπὶ τῶν πληθυντικῶν τρίτων προσώπων τῶν εἰρημένων ἐγκλίσεων ἐπιδέχονται αὐξησιν μιᾶς συλλαβῆς ἐπὶ τοῦ τέλους, ἥτις εἶναι βραχεῖα, ricapito, ricapitano, ricapitino. etc.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Κατόρες περὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ Λόγου.

Ἀπαντα τὰ ἐγκλιτικὰ προσωπικὰ mi, ti, si, καὶ τλ. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἀναφορικὰ μόρια lo, la, li, le, καὶ τὸ ne, ἐν τῷ τέλει τῶν εἰς ere βραχὺ ἀπαρουμεφάτων ταττόμενα συσέλλονται, ὅλον, scriveruni, risponderti, venderne ὁμοίως καὶ ἐπὶ τῶν ἐνικῶν τρίτων προσώπων τοῦ παρακειμένου, βαρσεῖαν ἐπὶ τῆς ληγούσης ἐχόντων, ὡσαύτως καὶ ἐπὶ

τῶν ἐνικῶν πρώτων καὶ τρίτων προσώπων τοῦ μέλλοντος, οἶον, *rimproverolli, racconterovvi*. etc. Τὰ δὲ ῥηθέν-
τα μύρια προστιθέμενα εἰς ἄλλα πρόσωπα συσέλλουσιν τὴν λή-
γουσαν αὐτῶν τῶν προσώπων, οἶον *parlategli, temevami,*
inviandolo. etc. Ὅταν μὲν δύο τῶν ῥηθέντων ἐγγλιτικῶν
τεθῶσιν ἐν τέλει λέξεως, ἥτις ἄνευ τούτων μακρὰ παρα-
λήγει, οἶον, *parlategliene, inviandomene, portavame-*
li τότε συσέλλεται μόνον ἡ παραλήγουσα, ἥτις εἶναι τὸ πρῶ-
τον τῶν ἐγγλιτικῶν.

Τὸ *ecco*, ἐπὶ ῥήμα συνταχθὲν τοῖς ἐγγλιτικοῖς, ἡ ἀναφο-
ρικοῖς μορίοις, οἶον *eccoci, eccoli*, etc. Βραχεῖα παραλή-
γει. Ὡς αὖτως δὲ καὶ ἐν μετὰ δύο μορίων συνταχθῇ τηρεῖ
τὴν αὐτοῦ προφορὰν, βραχυπροπαραληκτεῖ, οἶον, *eccolene,*
eccovelo. etc.

Ἐπὶ τὸ μὲν *cappita* βραχυπαραληκτεῖ, τὰ δὲ *altrove,*
ancora, assai, dappoi, giammai, insieme, καὶ *ovve-*
ro μακροπαραληκτοῦσι. (191).

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(1). Πολλοὶ τῶν σοφῶν ἠθέλησαν νὰ ἐξηγήσουν τὸν τρόπον, μὲ τὸν ὁποῖον ἔφθασαν οἱ ἄνθρωποι νὰ σχηματίσουν κοινωνίαν καὶ γλῶσσαν· καὶ ἡ Βασιλικὴ Ἀκαδημία τοῦ Βερολίνου ἔκαμε τὴν πρότασιν ταύτην κατὰ τὸ 1770. — Ἰδε τὰ χρονικά τῆς εἰρημένης Ἀκαδημίας, καὶ τὰ Μεταφυσικὰ Πονημάτων τοῦ Σοαύου.

(2). « Εἶδμεν, ὅτι μὲ τὰς ἐνάθρους φωνὰς παρασταίνεμεν ὅλας μὲς τὰς ἐννοίας· εἶναι ὅμως καὶ ἄλλοι τρόποι πρὸς τοῦτο ἐπιτηδείοι· διότι μὲ τὰς χειρονομίας, μὲ τὰ γραφόμενα σχήματα, μὲ τὰς κινήσεις τοῦ σώματος, ἡμποροῦμεν νὰ διαθίσωμεν τὴν αἴσθησιν τῆς ὁράσεως τῶν ἡμετέρων ὁμοειδῶν. Εἶναι λοιπὸν σικμεῖον, ὅτι πρᾶγμα παρασταίνει τὰς ἐννοίας, καὶ κάθε σύστημα σημείων, εἶναι γλῶσσα. » (Βαρδαλάχος, ἡ Καθ. Γραμματ. σελ. 5.). — Ἰδε καὶ τὴν Λογικ. τοῦ κλεινοῦ Εὐγενίου.

(3). Συγγραφεὺς τις, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα δὲν ἐνθυμοῦμαι, ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ, ὅτι ἡ Ἰταλικὴ Γλῶσσα εἶναι ὡς λέγουσιν οἱ Ἰταλοὶ, *Lingua mortua* (τεθνηκυῖα). Τοῦτο δὲν πρέπει νὰ φανῇ παράδοξον, διότι δὲν ὑπάρχει πικρολογισμὸς, τὸν ὁποῖον νὰ μὴ ἐξήτησε νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς.

(4). Ὁ ἀθάναντος Ἀριστοτέλης φημίζεται κοινῶς, ὡς ὁ πρῶτος συγγραφεὺς γραμματικῆς, μᾶλλον ὅτι καὶ ὁ Δημόκριτος καὶ ὁ Πλάτων ὠμίλησαν περὶ γραμματικῶν ἀντικειμένων. (*Andres, Dell' orig. dei progr. e dello stat. att. di ogni Letter. T. XXIII. cap. 1.*) Ἡ ἀναγέννησις δὲ τῆς γραμματικῆς τέχνης ἀνήκει εἰς τοὺς Ἰταλοὺς. (*Andres, ibi*). Μετὰ τὴν τῶν γραμματικῶν τοῦ ἔθνους τούτου φημίζεται, ὡς ἀρχαιότερος ὁ Ἀρόϊγος Δε-Σεττιμέλου (*Mehus; Vit. Ambr. Camal.*) Περὶ δὲ τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς ἀκμασάντων Ἑλλήνων γραμματικογράφων, ὅρα τὰ εἰς τὴν γραμματικὴν τοῦ σοφοῦ Κούμα προλεγόμενα.

(5). Πολλοὶ σοφοὶ τῆς Εὐρώπης ἔκριναν ἀναγκαῖον, καθὼς παρατηρεῖ ὁ ἡμέτερος πολυμαθὴς Κούμας, νὰ συγγράψῃ καθολικὰς γραμματικὰς. Ὁ Ποιλίτιος ἐπικριθεὶς εἰκοσιτρία τοιαῦτα συγγράμματα ἀξιοσημεῖωτα Ἀγγλικά, Γαλλικά καὶ Γερμανικά, ὅλα σχεδὸν ἀναφανέντα ἀπὸ τοῦ 1799 ἕως τοῦ 1807, ἐπὶ τῇ ἐξέδῳ καὶ τῷ ἰδικῷ του. Ὁ δὲ Φάτερος Γερμανὸς κριθεὶς περισσότερα εἰς τὴν Δοκίμειν τῆς καθολικῆς τοῦ Γραμματικῆς.

Κούμας, Σύνταγ. φιλ. Τ. 2. σ. 229.). Καὶ ὁ ἡμέτερος σοφὸς καὶ δυστυχὴς Βαρδαλάχος ἐξέδωκεν ἐν ταυῦτεν σύγγραμμα ἐν Ὁδησσῷ κατὰ τὸ 1329.

(6). Αἱ γλῶσσαι εἶναι ἀποτελέσματα τοῦ κλίματος, τοῦ πνεύματος, τοῦ φυσικοῦ, καὶ ἡθικοῦ χαρακτῆρος, τῶν κυριευουσῶν τεχνῶν, τῶν σπουδῶν, τῶν ἐπαγγελμάτων, καὶ τῶν πολιτικῶν συστημάτων τῶν διαφόρων ἐθνῶν. Ὄθεν καὶ ὑπόκεινται εἰς διαφορὰς τριπλοῦς (Cesarotti, Saggio sulla filos. delle Ling.), καὶ ἐπομένως καὶ αἱ μερικαὶ αὐτῶν γραμματικαί. Ἀλλ' ἐὰν ἀφ' ἐνὸς μέρους ὅλα ταῦτα ἔχουν ἐπ' ἑρμηνεῖν εἰς τὰς γλῶσσας, ἀφ' ἑτέρου αἱ γλῶσσαι ἔχουν πάλιν ἀρκετὴν ἐπ' ἑρμηνεῖν εἰς τὰς γνώμας, καὶ δοξὰς κ. τ. λ. τῶν ἐθνῶν. — Orz. Michaelis, Infl. des lang. sur les opin. etc. — Condillac, de l'infl. des lang. sur les opin. et des opin. sur les lang. etc.

(7). Ὁ Βέμπος, ὁ Βάρκης, ὁ Μευρατόριος, καὶ ὁ Σαλζίνη, θέλουν ὅτι ἡ Ἰταλικὴ γλῶσσα ἐγένετο ἐκ τῆς μίξεως τῆς Λατινικῆς καὶ τῆς τῶν Βαρβαρῶν, ὁ δὲ Μαφέις (Maffei, Ist. ver. illustr. lib. 3. pag. 511) καὶ ὁ Ροσάσκος (Rosasco, Dell'a Ling. Toscan. Dia'og. 1. §. VI.) καὶ πολλοὶ ἄλλοι, θέλουν ὅτι ἐγένετο ἀπὸ τὴν μόνην Λατινικὴν καὶ αὕτη εἶναι ἡ πιθανωτέρα γνώμη. Πλὴν μ' ἔλεον ὅτι αὕτη φαίνεται, ὅτι ἐγένετο ἀπὸ τὴν Λατινικὴν περιέχει ὅμως πολλὰς λέξεις καὶ Γαλλικάς, καὶ Γερμανικάς, καὶ βαρβαρικάς, καὶ Ἑλληνικάς· αἱ Ἑλληνικαὶ μάλιστα εἶναι εἰς τὴν μέγαν ἀριθμὸν ὥστε εἰς τὸ πεντάτευρον λεξικὸν τοῦ Βοναβίλλα περιέχονται 15,000. (Bonavilla, Dizion. Etimol. di tutti i vocab. usati nelle scienz. art. e mestier. che traggon. orig. dal Greco Milano 1819.).

(8). Orz. Denina, Bibliopea, Part. 1. Cap. IV.

(9). Ὁ Δάντης, ὁ Πιτράρχης, καὶ ὁ Βικιάκιος, εἶναι αἱ ἀρχαιότεροι κλασσικαὶ συγγραφεῖς τῆς Ἰταλίας, εἰς τοὺς ὁποίους χρεωστεῖται ὁ καλλωπισμὸς καὶ ἡ τελειοπέποισις τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης. Ὁ πρῶτος ἐγεννήθη ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ ἀπέθανεν ἐν Ραβέννῃ κατὰ τὸ 1321. Ὁ δεύτερος ἐγεννήθη εἰς τὸ Ἀρέτιον, πόλιν τῆς Τοσκάνης, καὶ ἀπέθανε περὶ τὰ 1374· καὶ ὁ τρίτος ἐγεννήθη ἐν Κερτάλδῳ, πόλιν τῆς Τοσκάνης, καὶ ἀπέθανεν εἰς τὰ 1375. (Denglet du Fresnoy Tablett. Chron. de l'hist. univ.)

(10). Denina, Bibliop. Part 1. Cap. IV. e seg.

(11). 18e Lezioni di Girolamo Gigli. pag 96. etc.

(12). Napione Dell' uso e dei preggi della Ling. Italia. — Lollo Alberto, Orazion in lode della Ling. Toscan. — Bettinelli, Discors. Sopra la poes. — Καὶ πολλοὶ ἄλλοι.

(13). Πολλοὶ πεπαιδευμένοι ξένοι ἔγραψαν περὶ τῆς καλλοῦς κ. τ. λ. τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης, πλὴν ἡμεῖς περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ ἀναφέρωμεν τὰ ἀθάνατα ἰνόματα τοῦ Βολταίρου (Voltaire, Essai sur la poes. Epig. καὶ ἀλαχού), τοῦ Ρουσσώ (Roussau, Let. sur la musiq. Tran. Oeuvr. tom. 1.), καὶ τοῦ Θωμά (Thomas, Essai sur les éloges. chap. XXXVII.).

Καὶ ἐάν τινες ἔγραψαν κατὰ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης (καθὼς ὁ Γάλλος Bouhours) ἐδειξαν ἄρκετὰ μὲ ποίαν εὐκρίνειαν ἔγραφον, διότι ἀντὶ νὰ ἀποδείξουν, ὅτι εἶναι ἀτελής; κατεργάζοντο τὰς καλλοῦς τῆς. (ὄρα, Magalotti, Lett. T. II. pag. 20. — Letter. del Panciatichi del 20. Febr. 1671.)

(14.) Πολλοὶ τῶν πεπαιδευμένων τοῦ αἰῶνός μας ἐνησχολήθησαν μὲ ἄεραν ἐπιτυχίαν εἰς τὸ νὰ ἀποδείξουν τὰς συγγενείας τῶν διαφόρων γλωσσῶν τῆς εὐρωπαϊκῆς. Γνωστὰ εἶναι εἰς ὅλους τοὺς πεπαιδευμένους τὰ σιφὰ συγγράμματα τοῦ Παλλᾶ, τοῦ Ἀΐσιουγγίου, τοῦ Ἀρνδου, καὶ πολλῶν ἄλλων, καὶ προστούτως τὸ τοῦ ἡμετέρου πολυμαθεστάτου καὶ φιλομούσου Οἰκονόμου, ἐπιγραφόμενον περὶ τῆς πλησιεστάτης συγγενείας τῆς Σλαβικο-ρωσικῆς γλώσσης πρὸς τὴν Ἑλληνικὴν, ἐκδοθὲν ἐν Πετροπόλει κατὰ τὸ 1828.

(15). Cittadini Celso, Origini della Tosc. volg. favell. — Quadrio, Stor. e Rag. di ogni poes. V. 1. lib. 1. Dist. 1. C. 2.

(16). Ὁρα, Rosasco, Della Ling. Toscan. Dialog. 1. §. IV.

(17). Ὁρα καὶ τὸν ἡμέτερον Ἱστορικῶς-Κριτικὸν Πίνακα τῆς Λατινικῆς Φιλολογίας.

(18). Quadrio, Stori e Rag. di ogni Poes. 7. 1. pag 43.

(19). Ὁρα Tiraboschi, Stor. della Lett. Ital. t. IV. lib. III. C. 3. — Ginguené, Hist. de la Litt. Ital. tom. 1. ch. vi. — Τυνεῖς δὲ ὑποθέτουν ἀρχαιότερον τὸν Λατίνον Δρούσκον ἐκ Πίσσης. — Cardella, Compend. Della Stor. Della bella Lett. Greca Latina ed Italiana. V. 2. c. 1.

(20). Ὡς ἐφευρετῆς τῶν γραμμάτων θεωρεῖται καινῶς ὁ Αἰγύπτιος Θῶθ καὶ τοῦτο ἀναγινώσκωμεν καὶ εἰς τὸν Φαῖδρον τοῦ Πλάτωνος. Ἀλλὰ

τινες αποδίδουν τὴν ἐφεύρεσιν τῶν γραμμάτων εἰς τοὺς Ἀσσυρίους, ἄλλοι δὲ εἰς τοὺς Χαλδαίους, καὶ ἰδίως εἰς τὸν Ἀβραάμ, καὶ ἄλλοι εἰς τοὺς Συρίους. Ὁ Μωϋσῆς πιθανῶς ἔφερε τὰ γράμματα τῶν Αἰγυπτίων εἰς τὴν γῆν Χαναάν, τῆς ὁποίας μέρος ἐξουσίαζον οἱ Φοίνικες· καὶ οὗτοι ἐδέχθησαν καὶ μετέδωκαν αὐτὰ εἰς τοὺς Ἕλληνας. Ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦτο δὲν συμφωνοῦσιν αἱ γνώμαι τῶν πεπαιδευμένων. Οἶρα. Giral di Giglio Gregorio, Dilog. 1: De Poet. Hist. --- Goguet, Orig. delle Leggi, Arti et scienze, P. 1. lib. 2. Cap. 6. e p. 2. lib. 2. c. 6.

(21). Ἡ Αἰγυπτιακὴ γλῶσσα κατὰ μὲν τὸν Βρύκιον (Voyage aux sources du Nil t. 1.) ἔχει 514, ἱερογλυφικά σημεῖα, κατὰ δὲ τὸν Ζοῖγα καὶ Χαμπολλιόν 900, ἢ τὸ πολὺ 958. Τὸ τῶν Κινέσων ἀλφάβητον. κατὰ τὸν Ἀμίστον (Mem. concern. les Chinois. Paris. vol ix. P. 333) ἔχει περίπου ἀπὸ 100,000 στοιχεῖα. Τὸ Ἑβραϊκόν, Χαλδαϊκόν, Συριακόν, καὶ Σαμχριτανικόν συνίσταται ἕκαστον ἀπὸ 22, γράμματα. Τὸ Ἀραβικόν ἀπὸ 28. Τὸ Περσικόν ἀπὸ 31. Τὸ Κοπτικόν ἀπὸ 32. Τὸ Ἑλληνικόν, καὶ τὸ Γερμανικόν ἀπὸ 24. Τὸ Λατινικόν 22. ἢ κατ' ἄλλους 24. Τὸ Σλαβονικόν 27. Τὸ Ὀλλανδικόν, καὶ τὸ Ἀγγλικόν ἀπὸ 26. Τὸ Ἰσπανικόν 27. Τὸ Ἰνδικόν ἀπὸ 50, (Chieffalà, descrizione della città di Benares. etc. Livorno. 1836.). Τὸ Γαλλικόν κατὰ τὸν Πασκουῖερον ἀπὸ 25. Τὸ Ὄθωμανικόν ἀπὸ 33. Καὶ τὸ Ῥωσικόν ἀπὸ 34. --- De-Cigalla, Grammatica Elementare della Lingua Russa.. (αὐτὸ τὸ φιγοπόνιμά μας ἐκδίδεται ἐντὸς ὀλίγου.)

Κατὰ τοὺς ὁποίους ἔκαμεν λογαριασμοὺς ὁ Κ. Πρέσττετ, ἀποδεικνύεται ὅτι ἐν ἀλφάβητον συγκείμενον ἀπὸ μόνα 24, γράμματα, τὰ ὅποια ἐνώνοντες συνάλληλα καὶ διαφόρως, δηλαδὴ: ἀνά ἓν, ἀνά δύο, ἀνά τρία· κ. τ. λ. θέλουν μᾶς δώσει ἐνώσεις,

1, 391, 724, 288, 887, 252, 999, 425, 128, 493, 402, 200.

Περὶ τὰ τέλη τῆς προπαρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἀνεφάνησαν μετὰ τινὰ πνεύματα ἱκανὰ τῶν πλείων ὑψηλῶν καὶ βαθέων μεταφυσικῶν σπουδῶν, τὰ ὅποια δι' ἰσχυρῶν συλλογισμῶν ἐσχημάτισαν στοιχεῖα οἰκουμένης τινος γλώσσης, δι' ἧς νὰ δυνάμεθα μὲ πᾶσαν εὐκολίαν νὰ δηλώσωμεν μὲ κοινὰ τινὰ σημεῖα τὰς λέξεις πάσης γλώσσης, εἰς τρόπον ὥστε ἐν ὁποιοῦνδήποτε σύγγραμμά νὰ ἀναγινώσκειται μὲ τὴν αὐτὴν εὐκολίαν τόσον εἰς τὴν Ἑλλάδα, ὅσον εἰς τὴν Ἰταλίαν, Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ῥωσσίαν, Ἰνδίαν, Κίναν, κ. τ. λ. καλῶς τὴν σήμερον ἀναγινώσκονται

ἀπ' ὅλα τὰ ἔθνη τὰ ἀριθμητικὰ ψηφία, καὶ τὰ μουσικὰ σημεῖα.

Μεταξὺ τῶν ὅσοι ἐνησχολήθησαν εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο πρῶτος εἶναι ὁ περίφημος μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος Γυλλιέλμος Γοφφρέδος Λεϊβνίτιος. Οἱ παρ' αὐτοῦ καὶ παρὰ τινῶν ἄλλων συγγραφέων προβληθέντες χαρακτῆρες, πρέπει νὰ ἔχουν τὰς ἐφεξῆς ιδιότητας, διὰ νὰ δύναται ἕκαστος νὰ τοὺς ἀναγινώσκῃ εὐκόλως εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γλῶσσαν, δηλαδή: α). νὰ ᾖναι πραγματικοί. β), νὰ μὴ δηλοῦν φωνάς καὶ γράμματα, ὡς τὰ τῶν ἀλφαβητικῶν στοιχεῖα, ἀλλὰ ιδέας· καὶ γ.) νὰ ᾖναι ἄφωνα ὡς τὰ κοι- νὰ γράμματα, καὶ προαιρετὰ καὶ ὅχι ἐμβληματικά ὡς τὰ ἱερογλυφικὰ σημεῖα. Οὕτω, λ. χ. ἐν τοιοῦτον σημεῖον δηλοῦν πίνειν, οἱ Ἕλληνες ᾔθελε τὸ ἀναγινώσκουν, πίνειν, οἱ Ἰταλοὶ, bere, οἱ Λατίνοι bibere, οἱ Γάλλοι, boire, καὶ οὕτως ὅλα τὰ λοιπὰ τῆς αἰκουμένης ἔθνη. Ἐνὶ λόγῳ, ᾔθελαν ἐννοοῦνται συναλλήλως ὅλα τὰ ἔθνη χωρὶς τὸ ἐν νὰ γνωρίζῃ τὴν γλῶσσαν τοῦ ἄλλου.

Ὁ ἀθάνατος Λεϊβνίτιος λέγει, ὅτι οἱ ῥηθέντες χαρακτῆρες πρέπει νὰ ἐμιάζουν με τὰ ἀλγεβραϊκὰ σημεῖα, καὶ μάλιστα εἶχεν ἤδη ἀρχίσει νὰ σχηματίσῃ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀλφάβητον, ὅταν ὁ ἄπληστος ἔδης διακόπτων τὰς σαφῆς ἐργασίας του ἐστέρησεν τὴν κοινωνίαν ἀπὸ τὸ ὅποιον ᾔθελεν ἀποκτήσῃ μάλιστα ὄφελος.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐνησχολήθησαν ἁκολουθῶς ὁ Βίλκινς, καὶ ὁ Δελαγάρμης, καὶ μεταξὺ τῶν Ἰταλῶν, ὁ Σοαύτιος, καὶ ὁ Ρίχερης, ἀλλ' οἱ κόποι τῶν μέχρι τοῦδε ἔμειναν χωρὶς καρπόν. Πρὸς μεγαλῆτεράν δι' ἐπιτυχίαν τοῦ ποθυμένου, συγγραφεὺς τις (Giornale Letterario. 1720.) προτείνει νὰ μεταχειρισθῶμεν ὡς τοιαῦτα σημεῖα τὰ ἐννέα ἀριθμητικὰ Ἀραβικὰ ψηφία. Κρίνω περιττὸν νὰ ἀναφέρω ἐδῶ τὸ ὅποιον ᾔθελεν ἀποκτήσῃ ἡ ἀνθρωπότης μάλιστα ὄφελος ἀπὸ τὴν σύστασιν τοιοῦτου αἰκουμηνικοῦ ἀλφαβητικοῦ, διότι ἕκαστος δύναται εὐκόλως νὰ τὸ συμπεράνῃ. Μὲ ἀρέσκει ἐντοσούτω νὰ ἀναφέρω τὰς ἀκολουθοῦς ἐκφράσεις τοῦ πολυμαθεστάτου Ἀμάτη, «*é cosa veramente desiderabile che nel 'nostro secolo, in cui pare che sentansi soffiar da ogni parte dell' universo le ispirazioni alle invenzioni ed alle scoperte, si trovi chi riassuma sì utili studi, che metterebbero in comunicazione tutti i popoli: e se si é trovato di far in certo gralmodo parlare e farsi intendere dai muti-sordi a nativitate, perchè non s' intenderanno gli uomini che hanno tra loro comuni le facoltà, i pensamenti e le voci, anche quando é diverso il natio loro linguaggio?*»

Una cosa di tanta utilità, e che unisce l'uomo all'universale famiglia delle nazioni anco le più remote ne' suoi originarj rapporti sociali, debb' essere incoraggiata, ed un premio dovrell' essere proposto a chi esibisse la mig'iore memoria istrattiva di un carattere universale trattato secondo i principj di già proposti dai succitati autori, e non ancora condotti a buon termine. (Ricerche Storico-critico-scientifiche sulle' origine, Scoperte, Invenzioni e Perfezionamenti fatti nelle Lettere, nelle Arti, e nelle Scienze. T. II. pag. 230, e 233.)

(22) Τὸ Ἰταλικὸν ἀλφάβητον εἶναι ἐκ τοῦ Λατινικοῦ, τὸ ὅποιον κατ' ἀρχὰς συνίστατο εἰς 16, μόνον γράμματα, δηλαδὴ, a. b. c. d. e. g. i. l. m. n. o. q. r. s. t. u μετὰ ταῦτα προσετέθησαν τὰ f. k. q. x. v. z. ἔπειτα τὸ h, καὶ τελευτᾷ τὸ γ. (Amoti, ivi.) Οἷον εἴς τινας πλαιαῖς; γραμμτικαῖς; συνχρηθιμῶνται μετὰ τοῦ Ἰταλικοῦ ἀλφάβητου καὶ τὰ k x. γ. πλὴν αὐτὰ εἶναι ἀχρηστα, ἐκτὸς τοῦ x. μὲ τὸ ὅποιον γράφεται Xanto, ὁ ποταμὸς; Ξάντος, διὰ τὴν διακρίνεται ἀπὸ τοῦ Santo, ἅγιος, καὶ τινες; εἰτι Λατινισμῶι, ὡς, ex abrupto, ex professo. κτλ.

Εἰς τὰς πλαιαῖς; ὡσχύτως; γραμμτικαῖς, δὲν διακρίνεται τὸ i, ἀπὸ τοῦ j, καὶ τὸ u, ἀπὸ τοῦ v. ὁ πρῶτος, δὲ, ὅστις διέκρινε τὸ u. ἀπὸ τοῦ v. λέγειον, ὅτι ἐστάθη ὁ Λουίγιος Ἐλξέιρ περίφημος Τυπογράφος; Ὁλλανδὸς, ὅστις ἐξη περὶ τὰ τέλη τοῦ 16, αἰῶνος. Ὁ δὲ ἐκ Βικεντίας; ποιητῆς; φιλολόγος; Τρισσίους, ὅστις ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1473 ἔτος, διέκρινε πρῶτος τὸ j ἀπὸ τοῦ i, καὶ εἰσήξε τὴν χρῆσιν τοῦ z, ἀντὶ τοῦ t, ὅθεν γράφμεν ἔκτοτε Venezia, locuzione, καὶ ὅχι Venetia locutione. etc. Οὗτος; ἠθέλησε νὰ εἰσάξῃ καὶ ἄλλα ψηφία, ἀλλ' αἱ προτάσεις του ἀπέτυχαν.

Τὰ γράμματα αἱ Ἰταλοὶ τὰ ὀνομάζουσιν Lettere, ἐκ τοῦ Λατινικοῦ litera, τὸ ὅποιόν τινες; παράγουσιν ἐκ τοῦ legitera, δηλαδὴ, lege iterum, ἄλλαι ἐκ τοῦ lege in itinere, ἄλλαι ἐκ τοῦ litura· ἄλλαι ἐκ τοῦ lineatura. etc. Ἰδε Ruommattei Della Ling. Tosc. Tratt. 3. cap. 1.

(23). Αὐτὸ τὸ γράμμα ὀνομάζεται ἀπὸ μερικοὺς ἡμίγραμμα, καθὼς καὶ τὸ g, καὶ μ' ὅλον ὅτι εἰς τὴν Λατινικὴν Γλῶσσαν συνεβίβηται συνεχῶς, εἰς τὴν Ἰταλικὴν δὲν εἶναι εἰς χρῆσιν, εἰμὴ εἰς πολλὰ ὀλίγας περιστάσεις, ὡς θέλομεν ἰδεῖ εἰς τὸ περὶ ὀρθογραφίας κεφάλαιον.

(24). Τὰ Ἰταλικά γράμματα οὕτως ἐκφωνοῦνται.

a.	b.	c.	d.	e.	f.	g.	h.
α.	μπι.	τζι.	ντι.	ε.	εφε.	γγι.	ακα.
i.	j.	l.	m.	n.	o.	p.	q
ι.	ι.(σύμφ.) έλε.	εμε.	ενε.	ε.	πι.	κου.	
r.	s.	t.	u.	v.	z.		
ερι.	εσε.	τι.	ου.	βοϋ.	ντζετα.		

Εἰς τινὰ μέρη τῆς Ἰταλίας, ἐκτὸς τῆς Τοσκάνης, ἐκφωνοῦνται, α, μπι, τ'ι, ντε κ. τ. λ. Περί δὲ τῆς αὐτῶν προφορᾶς, ὅρα τὴν Ἰταλικὴν Γραμματικὴν τοῦ Θωμᾶ Δ'υμπτρίου. Κεφ. Β.

(25). Ἐμποροῦμεν σχεδὸν νὰ εἰπώμεν, ὅτι οἱ Ἰταλοὶ ἔχουν ἑπτὰ φωνήεντα, διότι τὸ e, καὶ τὸ p, περιφέρονται κατὰ δύο διαφορὰς τρόπους: δηλαδὴ, ποτὲ μὲν μὲ στόμα ἀνοικτὸν, καὶ τότε τὰ ὀνομάζουσιν e, ἢ o, ἀνοικτὸν εἴτε πλατὺ (largo), ποτὲ δὲ μὲ στόμα σχεδὸν κλειστὸν, καὶ τότε τὰ λέγουσιν e, ἢ o, κλειστὸν, εἴτε στενὸν (stretto). Καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀρχαῖοι εὕρισκον μεγάλην δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ διακρίνουν τὰ δύο ταῦτα εἶδη, κρίνουσιν ἐπιφωρᾶς: νὰ σημειώσωμεν ὀλίγους τινάς: κανόνες, διὰ τῶν ὁποίων νὰ ἐμπροσθὺν εὐκόλως: νὰ τὰ διακρίνωσι. Πρὸς τοῦ δὲ σημειώσωμεν τοὺς εἰρημένους: κανόνες, πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν τρία πράγματα: πρῶτον, ὅτι τὸ e, καὶ τὸ o, εἶναι ἐκ φύσεως: κλειστά, ἀλλ' ἀποβαίνουσιν ἀνοικτὰ διὰ τινῶν περιστάσεων: δεύτερον, ὅτι καμμία περίστασις δὲν δύναται νὰ ἀνοῇ τὰ δύο ταῦτα φωνήεντα ὁσάκις ἡ λέξις παράγεται ἀπὸ Λατινικῶν λέξεων ἔχουσιν i, ἢ u, διότι τὸ μὲν i, μετατρέπεται εἰς e, κλειστὸν, τὸ δὲ u, εἰς o, κλειστὸν: τρίτον καὶ τελευταῖον, ὅτι τὸ εἰρημένον ἀνοικτὸν συμβαίνει εἰς ἐκείνην τὴν συλλαβὴν μόνον, ἥτις εὕρεται εἰς προκειμένην περίστασιν.

ΠΕΡΙΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘ' ΑΣ ΠΡΟΦΕΡΟΝΤΑΙ ΑΝΟΙΚΤΑ

ΤΟ e, ΚΑΙ ΤΟ o.

Αἱ περιστάσεις καθ' ας προφέρονται ἀνοικτὰ τὸ e, καὶ τὸ o, εἶναι τέσσαρες: οἶον, ἡ δίφθογγος, ἡ θέσις, ἡ ἀντίθεσις, καὶ ὁ τόνος: εἰς τὴν παραλήγουσαν.

Πρώτη περίστασις τοῦ e: οἶον, ἡ δίφθογγος.

Μετατρέπεται τὸ κλειστὸν εἰς ἀνοικτὸν ὑπὸ τῆς ὀξυνουμένης συλλαβῆς, ὁσάκις ἐνωθῇ μὲ τὸ i, καὶ σχηματίσῃ τὴν δίφθογγον ie, τὸ ὅποῖον συμβαίνει εἰς τὴν παραλήγουσαν, ἐὰν ἡ λέξις ᾖ πολυσύλλαβος, ἐὰν δὲ μονοσύλλαβος,

εἰς αὐτὴν ταύτην· διότι εἰς τὴν λήγουσαν τῶν πολυσυλλάδων ἡ διέφθογος δὲν εὐρίσκεται· ἐὰν δὲ εὐρίσκεται εἰς τὴν προπαρалаήγουσαν, ἐπειδὴ τότε δέχεται τόνον, περιλαμβάνεται εἰς τὴν τρίτην περίστασιν, περὶ ἧς θέλωμεν ἰδιαίτερως ὁμιλήσειν. Ἰδοὺ δὲ τὰ παραδείγματα τῶν τε μονοσυλλάδων καὶ, τῶν πολυσυλλάδων. *piè, diè, cièlo, fiero, siedo, volentieri, viviera* καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ θηλυκὰ ἐπίθετα ἔχοντα τὴν τελευταίαν ταύτην κατάληξιν, ὡς *guerriera, lusinghera*. κ. τ. λ.

Τὰ εἰς ἱερο, ἄρσενικὰ ὀνόματα πρέπει νὰ προφέρωνται μὲ μέσον τινὰ τρόπον, δηλαδή, μὴτε κλειστὰ, μὴτε ἀνοικτὰ. Οστις δὲ δὲν ἐξεύρει νὰ τὰ προφέρῃ κατὰ τὸν εἰρημένον τοῦτον τρόπον, δύναται νὰ τὰ προφέρῃ κλειστὰ, ἐπειδὴ, οὕτω δὲν θέλει ἀπομακρυνθῇ πολὺ ἀπὸ τὴν σωστὴν προφορὰν· τοιαῦτα εἶναι, *cavaliero, nocchiero*, καὶ ἐτι κύρια τινὰ, ὡς, *Rugiero Oliviero, Raniero, καὶ Piero*, εἰς τὰ ὅποια προσθέτονται, *Pietro, Πέτρος, pieno*, πλήρης, καὶ *fieno*, χόρτος.

Προσθήκη. Εἰς τὰ εἰρημένα προσθέτονται καὶ τὰ λήγοντα εἰς δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα, ὡς, *Dea, Morea, Andrea, Orfeo*, etc. Ἐτι τὰ πρῶτα πρόσωπα τῆς ὑποθετικῆς, ὡς, *amerei, vederei, legerei, udirei*. Αἱ ἀντωνυμίαι, *costei, colei*, τὸ κτητικὸν ἐπίθετον *miei* ἐτι πολλὰ ὀνόματα ἑταιριῶν, ἐθνῶν, καὶ οἰκογενειῶν, ὡς, *Epicurei, Ebrei Europei, Mattei*. κ.τ.λ.

Ἐξαιροῦνται δὲ οἱ Παρατατικοί, *facea, dicea*, etc. διότι τὰ τοιαῦτα εἶναι σχηματισμένα κατὰ συγκαπὴν ἐκ τῶν *faceva, diceva*, etc.

Περὶ τῆς δευτέρας περιστάσεως τοῦ *e*: δηλαδή, περὶ Θέσεως.

Ἡ δευτέρα περίστασις εἶναι ἡ Θέσις, ἡγουν, ὅταν τὸ φωνῆεν προηγῇται δύο συμφώνων. Τοιαῦτα εἶναι τὰ ὑποκοριστικὰ εἰς *ello*, καὶ *ella*, ὡς *pastorello, pastorella, verginella*. κ. τ. λ. Ὅλα τὰ τρίτα πρόσωπα τῆς Ὑποτακτικῆς, καθὼς, *amerebbe, sederebbe, legerebbe, udirebbe*. etc. Τὰ πρῶτα πληθυντικὰ πρόσωπα, ὡς, *meremmo sederemmo, leggeremmo, udiremmo*. κ. τ. λ. Αἱ συνοχαὶ τῆς δευτέρας, τρίτης καὶ τετάρτης συζυγίας, οἷον, *sedendo, legendo, sentendo*, μὲ τὰς αὐτῶν μετοχάς, *sedente, legente*, etc. Πολλοὶ τῶν εἰς τὸ μετοχῶν, ὡς *letto*, κ.τ.λ. Καὶ τελευταῖον, ὅλαι αἱ λέξεις αἱ ἔχουσαι τὴν εἰρημένην θέσιν, καθὼς, *guerra, verso, servo, conservo*, καὶ ἄλλα τούτοις ὅμοια.

Ἐξαιροῦνται δὲ τοῦ εἰρημένου κκνός, τὰ εἰς etto, η etta, ὑποκοριστικά, ὡς, giovinetto, fanciuletta. etc. Ὅλα τὰ εἰς esco, παράγωγα ἐπίθετα, οἷον, animalesco, contudinesco, Arabesco, Turschiescho, κτλ. Τὰ τίτλων σημαίνοντα θηλυκὰ, καθὼς, contessa, profetessa. Καὶ κατὰ ὁμοιότητα τῶν δύο ss, εἰς z, θηλυκὰ, ὡς, bellezza, dolcezza, etc. Τὰ εἰς mente, ἐπιρρήματα, tacitamente, lungamente. Τὰ εἰς eggio, ῥήματα γινόμενα ἀπὸ ὀνόματα, ὅποια passeggio, danneggio· μεταξὺ τῶν ὁποίων συναριθμοῦνται τὰ veggio, ἐλέπω, καὶ deggio, χρεωστώ· μᾶλλον ὅτι δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ εἶδους. Ἐπὶ ἡ λέξις mento (πώγων, ψεύδομαι) μὲ τὰς ὁμοεικαταλήκτους, ὡς elemento, tormento, κ.τ.λ. Τὸ λευταῖον αἱ λέξεις, fretta, σπουδή, heretta, σκεῦφος, letto, στέγη, mente, νοῦς, cenno, νεῦμα, senno, φρόνησις, penna, κενδύλιον, venni, ἦλθ', venne, ἦλθε, tenni, ἐκράτησα, tennie, ἐκράτησε, fenno, ἀντὶ τοῦ fecero, ἔκαμν, denno, ἀντὶ τοῦ devono, χρεωστοῦν, regno βασιλείαν, ingegno, πνεῦμα, καὶ stella, ἀστὴρ.

Περὶ τῆς τρίτης περιστάσεως τοῦ e: ἡγουν

περὶ Ἀντιθέσεως.

Ἡ τρίτη περίστασις εἶναι ἡ ἀντίθεσις: δηλαδή, ὅταν δύο σύμφωνα προηγούνται τοῦ φωνήεντος, ὡς, Greco, clero, decreto, collega. κ. τ. λ. Πλὴν τοῦ freno, χαλινός, καὶ credo, πιστεύω.

Περὶ τῆς τετάρτης καὶ τελευταίας περιστάσεως τοῦ e: δηλαδή περὶ τοῦ τόνου εἰς τὴν προπαρολήγουσαν.

Ἡ τετάρτη περίστασις εἶναι ὅταν ἡ λέξις ᾗναι προπαροξύτονος. Τοιαῦται εἶναι ὅλαι αἱ ἀπαρέμφατοι τῆς τρίτης κλίσεως, καθὼς, leggere, offendere, κ. τ. λ. μὲ ὅλα τὰ τρίτα πληθυντικὰ πρόσωπα τοῦ ἐνεστώτος, ὡς, leggono, offendono. etc. Ὅλα τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς δύο ἀλλεπάλληλα φωνήεντα, καθὼς, Grecia, materia, desiderio, monasterio· τὰ ὅποια καὶ μετὰ τὴν συγκατὴν φυλάττουν τὸ e, ἀναικτόν, ἦσαν monastero, etc. Καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ, ὅλα τὰ προπαροξύτονα, ὡς, Ercole, benefico, specie. Ἐξαιροῦνται δὲ τινὰ ῥήματα τῆς δευτέρας καὶ τρίτης συζυγίας ἔχοντά τινὰ πληθυντικὰ πρόσωπα τῆς ὑποτακτικῆς προπαροξύτονα, ὡς, vedessimo, legessimo, vedessero, leggessero. etc.

Ἐκτος λοιπὸν τῶν εἰρημένων περιστάσεων, καὶ τινῶν ἐξαιρέσεων τὸ e,

εἶναι ἐκ φύσεώς του κλειστόν, ὡς φαίνεται σχεδὸν εἰς ὅλας τὰς ἀπαρεμφά-
του; τῆς δευτέρας συζυγίας, αἱ ὁποῖαι λήγουσι εἰς ere παραξέτερον, εἶον,
temere· εἰς τὰς κατὰ συγκαπὴν λέξεις, ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς πολλοὺς
παρεχημένους, ὡς, potè, vendè, κ.τ.λ. εἰς ὅλα τὰ ἐξυμώμενα ὀνόματα
καθὼς, mercè, etc. εἰς ὅλα τὰ μενυσύλλαβα, εἶον Re, tre, se, me, te,
καὶ che, καθὼς καὶ εἰς τὰ παρ' αὐτῶν σύνθετα, perchè, poichè. κ.τ.λ.
εἰς ὅλας τὰς ξένας λέξεις, caffè, etc. καὶ εἰς τὸ μέριον e, ὅταν ᾔναι σύν-
δεσμος, διότι ὅταν ᾔναι ῥῆμα, προφέρεται ἀνοικτὸν.

Περὶ τῆς πρώτης περιστάσεως τοῦ ο, οἶον .

περὶ διφθόγγου.

Ἡ πρώτη περίστασις τοῦ ο, εἶναι ἡ διφθόγγος, δηλαδὴ, ὅταν τὸ ο κάμνη
διφθόγγον α.) μετὰ τὸ i, io, ὡς, chiolo, Giove, muricciolo, κ. τ. λ.
πλὴν τοῦ fiore, ἄνθος. β.) μετὰ τὸ u, uo, καθὼς huono, cuore, muo-
re, uopo, uignuolo, tuoi, suoi, κ. τ. λ. Καὶ εἰς πολλὰς λέξεις μετὰ
τρίφθόγγον, εἶον, oriuolo, donnicciola. etc.

Ὅταν αἱ λέξεις αἱ ἔχουσιν εἰς τὸ Λατινικὸν τὴν διφθόγγον au, μεταφε-
ρίμηναι εἰς τὸ Ἰταλικὸν, τὴν μετατρέπουσι εἰς ο, ἀνοικτὸν, οὔτως ἐκ τοῦ
Λατινικοῦ audio, γίνεται τὸ Ἰταλικὸν olo, ἐκ τοῦ causus, cosa,
fraus, frode, laurus, alloro, restauro, ristoro. etc.

Περὶ τῆς δευτέρας περιστάσεως τοῦ ο: οἶον

περὶ θέσεως.

Ἡ δευτέρα περίστασις τοῦ ο, εἶναι ἡ θέσις, ὡς, Apollo, abhorro,
mostro, nostro. Τὰ ἔχοντα τὴν θέσιν ἀνακτὰ τοῦ συμφώνου n, ὡς, son-
no, colonna, Livorno, onda, trionfo. etc πλὴν τοῦ donna, καὶ
ponna, σχηματισθέντα κατὰ συγκαπὴν, ἐκ τοῦ domina, καὶ possono.
Εἰς Bologna, batalogna, καὶ τὰ κύρια ὀνόματα, Bronte, Caronte, A-
nacreonte. etc.

Ἐξαιροῦνται δὲ αἱ λέξεις, pompa, πομπή, conoso, γνωρίζω, for-
ma, σχῆμα, compro, ἀγοράζω, forse, ἴσως, mostro, δαικνύω, sgom-
bro, μεταπορίζω, καὶ τινες ἄλλαι.

Περὶ τῆς τρίτης περιστάσεως τοῦ ο: οἶον

περὶ ἀντιθέσεως.

Ἡ τρίτη περίστασις εἶναι ἡ ἀντίθεσις, καθὼς trono, provo, arrotto
κ.τ.λ. πλὴν τοῦ sprone, κέντρον, διότι ἔγεινε κατὰ συγκαπὴν ἐκ τοῦ sperone

Περὶ τῆς τετάρτης καὶ τελευταίας περιστάσεως τοῦ ο:

οἶον περὶ τοῦ τόνου εἰς τὴν προπαραλήγουσαν.

Ἡ τετάρτη περίστασις εἶναι ὅταν τὸ ο, εὑρίσκειται εἰς τὴν προπαραλήγουσαν τῶν προπαρξουσῶν λέξεων, ὡς *lògica, Gregòria, istòria, trovanoo*. κ. τ. λ. πλὴν τοῦ ὀρίνου, τάξις.

Ἐξισοῦνται δὲ τινεὶ τρίτη πληθυντικὰ πρόσωπα ἐκιστότων τινῶν, καὶ παραχρημένων, ὅποια τὰ *pongono, corgono, conoscono, posero, corgsero, conobbero*. etc.

Προφέρονται προσέτι ἀνοικτῶς. α.) αἱ μενεσύλλαται λέξεις, *ho, pro*, κ. τ. λ. β.) ὁ μέλων τῆς ὀριστικῆς: *παντὸς, ῥήματος, amero, l ggerò*. γ.) αἱ κατὰ συγκρίσιν γινόμεναι λέξεις, καθὼς, *vo' αντί vado, vo', αντί voglio*. κ. τ. λ. δ.) αἱ ὀξυνόμεναι λέξεις, *cìò, però*. ε.) σχεδὸν ὅλαι αἱ εἰς οἶο, λήγουσαι. στ.) αἱ λέξεις, *Troja, Τρωάς, no'a, ἀπεία, an-no'o, ἀνιδίω, gio'a, χιρῆ, ho'a, δῆμος, Savo'a, Σοβαυδία, ingo-jo, κατὰ πινω, Pisto'a, Πιστόα*. τὸ δὲ *no*, προφέρεται ἀνοικτῶς, ὅταν ᾗναι ἀποκριτικόν, καὶ κλειστῶς, ὅταν ᾗναι ἀρνητικόν.

Ἐντὺς λοιπὸν τῶν εἰρημένων περιστάσεων, καὶ τινῶν ἐξαίρεσεων, τὸ ο, εἶναι ἐκ φύσεως κλειστόν, ὡς φαίνεται εἰς ὅλα τὰ ὀνόματα τὰ λήγοντα εἰς *oso* ἢ *osa*, ὥς, *amorooso, amorosa, pietoso, pietosa*. εἰς πολλὰ ἐκ τῶν εἰς *one, portone, condizione*. etc.

Επίλογος.

Πρὸς πλείοτέραν δὲ σαφήνειαν τῶν ὅσων εἵπημεν ἃ ἐρευνήσωμεν δύο λέξεις χάριν παραδείγματος. Καὶ ἐν πρώτοις, ἃ παρατηρήσωμεν διατὶ αἱ λέξεις *uno, δεῖπνῶ, καὶ Roma*, Ῥώμη, προφέρονται μὲ κλειστὴν φωνήν. Προφέρονται οὕτως, διότι δὲν εὑρίσκονται εἰς καμμίαν τῶν εἰρημένων περιστάσεων. Ἡ *cento*, δὲν ἔχει τὴν δίφθογγον ὡς ἡ *cielo, οὐρανός*. τὴν θέσιν ὡς ἡ *cento, ἐκατόν*. τὴν ἀντίθεσιν ὡς ἡ *clero, κληρὸς*. μήτε εἶναι προπαρξίματος ὡς ἡ *Césare, Καῖσαρ*. Οὕτω καὶ ἡ *Roma*, δὲν ἔχει τὴν πρώτῃν δίφθογγον ὡς ἡ *chioma, κόμη*, οὔτε τὴν δευτέραν δίφθογγον, ὡς ἡ *ruota, τροχός*, δὲν παράγεται ἀπὸ Λατινικῆν λέξιν ἔχουσαν *au*, δίφθογγον ὡς ἡ *roca, βραγχώδης* (ἐκ τοῦ *rauca*). δὲν ἔχει τὴν θέσιν ὡς ἡ *rocca, ἀκρόπολις*. τὴν ἀντίθεσιν ὡς ἡ *croma, χρώμα*. καὶ δὲν εἶναι προπαρξίματος, ὡς ἡ *Romulo, Ῥωμύλος*. κ. τ. λ.

Ἄλλα διὰ ποῖον λόγον *Venere*, Ἀφροδίτη, καὶ *rocca*, ἀκρόπολις, προφέρονται μὲ ἀνοικτὴν φωνήν, ἐν ᾧ *cenere*, στάκτη, καὶ *rotta*, θραῦσις, προφέρονται μὲ κλειστὴν. Διότι *cenere*, παράγεται ἐκ τῆς Λατινικῆς *cinis*, ἥτις ἔχει τὸ φωνῆν *i*, τὸ ὁποῖον μετατρέπεται εἰς *e* κλειστόν· καὶ *rotta*, ἐκ τῆς *rupta*, ἥτις ἔχει τὸ φωνῆν *u*, τὸ ὁποῖον μετατρέπεται εἰς *e*, κλειστόν. --- *Orz, Mattei Pratica della Retta Pronunzia Toscana.*

Σημείωσις τινῶν λέξεων ἀμφιβόλου σημασίας ἐνεκα τῆς διπλῆς προφορᾶς τοῦ *e* καὶ τοῦ *o*.

Λέξεις προφερόμεναι μὲ *e*
κλειστόν.

Accetta, πέλειος.
Affetta, τέμνει.
Allega, αἰμοδιάζει.
Amezza, πεπαινεται, ὠριμάζει.
Bei, ἐκ τοῦ *bevi*, πίνει.

Berla, ἐκ τοῦ *beverla*, πίνειν.
Becca, ἰμάς.

Capello, θρίξ.
Cencio, παλαιόπανον.

Cera, κηρός.
Cetera, κισθάρα.
Colletto, μικρὸς λόφος.
Correggia, ζώνη.

Creta, κιμωλία γῆ.
De', ἀντὶ *dei*, *delli*, τῶν.
Dessi, ἐκεῖνοι οἱ ἴδιοι.

Desti, ἐξυπνοί.
Detti, λεχθέντες.
E', ἀντὶ *ei*, *egli*, ἐκεῖνος.
Esca, ἔδεσμα, ὕσκα.
Esse, ἐκείναι.
Este, αὐταί.

Fello, ἀντὶ *fecelo*, τὸ ἐκαμην.
Fero, ἀντὶ *fecero*, ἔκαμαν.

Λέξεις προφερόμεναι μὲ *e*
ἀνοικτόν.

Accetta, δέχεται.
Affetta, ζητεῖ, ἐπιτηδεύεται.
Allega, ἀναφέρει.
Amezza, διχοτομεῖ.
Bei, ἐκ τοῦ *belli*, καλὰ ἢ εὐμερφοί.

Berla, εἶδος χόρτου.
Becca, ἐκ τοῦ *beccare*, τζιμπᾶ μὲ τὴν μύτην.

Cappello, πῖλος.
Cencio, ὑποκορ. τοῦ *Vicenzo*, Βικέντιος.

Cera, ὄψις.
Cetera, λοιπά.
Colletto, συναθροισμένος.
Correggia, ἀντὶ *corregga*, ἄς διορθῶν.

Creta, Κρήτη.
Dé, ἀντὶ *deve*, χρεωστεῖ.
Dessi, ἀντὶ *si de'*, *si deve*, χρεωστεῖται.

Desti, ἔδωκας.
Detti, ἔδωκα.
E, εἶναι.
Esca, ἄς ἐξέλθῃ.
Esse, τὸ γράμμα *s*.
Este, ἐπώνυμον μιᾶς ἰταλ. οἰκογενείας.

Fello, πονηρός.
Fero, θηριώδης.

Festi, ἀντί facesti, ἱαμας.
 Lega, συμμαχία.
 Legge, νόμος.
 Lessi, βραστά.
 Me, ἐμέ.
 Meglio, καλλήτερος, ἐπίθ.
 Mele, μέλι.
 Menalo, φέρε τον.
 Menola, ἀντί la meno, τὴν φέρω.
 Mesce, μιγνύει.
 Messe, λειτουργία.
 Meta, κόπος.
 Mezzo, ὥριμον καθ' ὑπερβολήν.
 Pera, ἀπίδιον.
 Pesca, ἐψάρευμα.
 Pesta }
 Peste } κοπανισμένη, νχι.
 Petto, τ. peto, πορδή.
 Se, εἰάν. — καὶ se (*) ἑαυτοῦ.
 Sete, μέταξ.
 Stelle, ἀστέρες.
 Te, σέ.
 Telo, εἶδος φορέματος, κ.τ.λ.
 Tema, φόβος.
 Temi, φοβέισαι.
 Veggia, ἀντί vegga, ἃς ἴδῃ.
 Veglio, ἀγρυπνώ.
 Vena, φλέβα.
 Vergola, ὑποκορ. τοῦ verga, ῥά-
 δος.
 Veschi, πληθ. τοῦ veschio, ἱξός.

Λέξεις προφερόμεναι μὲ ο
κλειστόν.

Accorre, συντρέχειν, βοηθεῖν.
 Accorsi, ἔτρεξα, συνέδραμον.
 Accorto, συνεσταλμένος.
 Addoppia, διπλασιάζει.
 Addotto, παραδέχομαι.
 Apporti, ἐπιτιθένέ σοι

Festi, ἑορτάσιμος.
 Lega, λεύγα, δηλ. 3, μίλια.
 Legge, ἀναγινώσκει.
 Lessi, ἀνέγνωσα.
 Mé, ἀντί meglio, βέλτιον.
 Meglio, καλλήτερον, ἐπὶ ῥῆμα.
 Mele, ἀντί miele, μέλι.
 Menalo, ὄνομα ὄρου καὶ πόλεως.
 Menola, εἶδος ἰγθύος.
 M'esce ἀντί mi, esce, μου ἐκβαίνει.
 Messe, ἀμυγδός.
 Meta, ὄρος, σκοπός.
 Mezzo, μέσος.
 Pera, ἃς ἀπολλύεται.
 Pesca, ρεδάκινον.
 Pesta, ὄνομ. πόλεως.
 Peste, πανώλης.
 Petto, στῆθος.
 Se' ἀντί sei, εἶσαι.
 Sete, ἀντί siete, εἴσθε.
 Stelle, ἀντί le sie', ἡ stelle, τὰς
 ἐσταμάτισεν.
 Te' ἀντί tieni, κράται, καὶ te,
 Τεῖ.
 Telo, βέλος.
 Tema, θέμα.
 Temi, θέμις.
 Veggia, βουζίζιον.
 Veglio, γέρων.
 Vena, ἀντί avena, βρώμη.
 Vergola, λέμβος.
 Veschi, ἐπώνυμον ἰταλ. εἰκοθεν.

Λέξεις προφερόμεναι μὲ ο
ἀνοικτόν.

Accorre, συλλέγειν.
 Accorsi, ἡσθάνθην.
 Accorto, ἀγχινοῦς.
 Adoppia, κοιμίζει μὲ ὄπιον.
 Adotto, ὑθετώ.
 Apporti, φέρε.

(*) Τὸ τελευταῖον τοῦτο se, ὁ μὲν Σπαδαφόρας λέγει ὅτι προφερά-
ται μὲ κλειστόν, ὁ δὲ Κοινώνιος μὲ ἀνοικτόν.

Brroto, προσθήκη.
 Cotte, βευτζιον.
 Aogli, ἀντί congli, σὺν ταῖς.
 Cola, ῥέει, σταζει.
 Colco, πλαγιάζω.
 Colla, ἀντί con la, σὺν τῇ.
 Colle, ἀντί conle, σὺν ταῖς.
 Coloro, χρωματίζω.
 Colpo, ἀμαρτάνω, πταίω.
 Colto, καλλιεργημένον.
 Coppa, ἰνίον.
 Corre, τρέχει.
 Corti, αὐλαί.
 Costa, ἀξίζει.
 Costo, δαπάνη.
 Doglio, πίθος.
 Folla, ὄχλος.
 Folle, ὄχλοι.
 Fora, ὁπή.

 Foro, τρύπα.
 Fosse, ἤθελεν εἰσθαι.
 Ghiozzo, μικρὸν κομματι.
 Giove, (ἀντί giovi) ὠφέλει.
 Gotta, πεδάχρα.
 Importi, ἀντί imporre a te.

 Indotto, ἐπαχθής.
 Londra, ἐνυδρίς.
 Loro, ἐκείνος.
 Loto, πῆλός.
 Morse, ἐμάσσει. κατλ.
 Mosco, βρίςιν.
 Noce, καρδίαν.
 Ora, ὥρα.
 Orno, κισμέω.
 Poppa, πρίμνα.
 Porci, ἐπιθίνειν ἡμῶν.
 Porsi, τίθηναι.
 Pose, ἔθεσεν.
 Posta, ἐκ τοῦ porre, θέτω.
 Ricorre, περιστρέχω.
 Rocca, ἡλακάτη.
 Rodano, ἐκ τοῦ rodere, τρώγω.
 Rodo, καὶ rodi, (ἐκ τοῦ ἰδίου).
 Rogo, βάτης.
 Rosa, ἐκ τοῦ rodere, τρώγω.
 Roso, (ἐκ τοῦ ἰδίου)

Arroto, ἀκονῶ.
 Botte, κτυπήματα.
 Cogli, σύναζε.
 Cola, ἀντί Niccola, Νικολάου.
 Colco, ὄνεμα βασιλείου.
 Coila, κόλλα, καὶ κολλάζει.
 Colle, λόφος.
 Coloro, ἐκείνοι.
 Colpo, κτύπημα.
 Colto, συναγμίνον.
 Coppa, κρατήρ.
 Corre, συνάγειν.
 Corti, ἀντί τοῦ coglierti.
 Costa, πλευρά.
 Costo, εἶδος φυτοῦ.
 Doglio, λυπεῦμαι.
 Folla, ἀντί la fò, τὴν κάμνω.
 Folle, μωρός.
 Fora, ἀντί τοῦ sarebbe, ἤθελεν
 εἰσθαι.
 Foro, ἀγρόρα.
 Fosse, λάκκοι.
 Ghiozzo, κωκίος.
 Giove, Ζεύς.
 Gotta, ἀντί gota, παρειά.
 Importi, ἄς σὲ μέλει, ἄς δε-
 λεί.
 Indotto, ἀγράμματος.
 Londra, τὸ Λονδίνον.
 Loro, ἐχρυσός.
 Loto, εἶδος χόρτου, λωτός.
 Morse, ἐδάγμα σεν.
 Mosco, Μισκοίης.
 Noce, ἀντί nuoce, βλάπτει.
 Ora, ἀντί aura, αἴρα.
 Orno, ἀγριεσλανιδιά.
 Poppa, μαστός.
 Porci, χιῖραι.
 Porsi, ἐκ τοῦ porgere, ἐκτείνειν.
 Pose, παῦσις.
 Posta, Ταχυδρομαίον.
 Ricorre, συνάγω.
 Rocca, ἀκρόπολις.
 Rodano, ὄνεμα πεταμοῦ.
 Rodo, καὶ Rodi, Ῥόδος.
 Rogo, πυρά.
 Rosa, ῥόδον.
 Roso, εἶδος φυτοῦ

Rozza, ἀπαίδευτος.
 Scola, σταλάξει.
 Scopo, ἐκ τοῦ σκοπούζω.
 Scorsi, διέτρεξα.
 Scortare, συντέμνω.
 Sono, εἰμί.
 Sorta, συγκωμένη.
 Stolto, ἄφρων.
 Stoppa, στυπίνε.
 Tocca, ἄπτεται.
 Torre, πύργος.
 Torsi, πλ. τοῦ torso, καλᾶμι
 τινός· φουτὶ ἐνδεδυμένον ἀπὸ φύλα-
 λα.
 Torvi, πλ. τοῦ torvo, βλασ-
 ρός.
 Tosco, Τεσκάνος.
 Trotta, καὶ trotta, τρούτα ὑψά-
 ρικον.
 Volgo, κενός λαός.
 Volto, πρόσωπον.
 Voto, κενός, εὐχαίρος.

Rozza, ἀχρεῖος ἵππος.
 Scola, σχολεῖον.
 Scopo, σκοπός.
 Scorsi, ἐθεώρησα.
 Scortare, ὁδηγῶ.
 Sono, ἔχω.
 Sorta, εἶδος.
 Stolto, ἀποτρέπω.
 Stoppa, στυπώνει.
 Tocca, εἶδος μεταξωτοῦ.
 Torre, ἀφαιρεῖν.
 Torsi, ἐκ τοῦ torcere, κάμπτειν,
 καὶ torre, λαμβάνειν.
 Torvi, ἀντὶ tog' iervi, ἀφαιρεῖν ἀ-
 πο σέ.
 Tosco, ἀντὶ tossico, τεξικόν, δη-
 λητήριο.
 Trotta, ἐκ τοῦ trottare, τρέχω.
 vo' lgo, στρέφω.
 volto, ἐστραμμένος.
 voto, ψῆφος.

Οἷα καὶ τὰ λεξικᾶ, κυρίως δὲ τὸ τοῦ Αλλεέρτου, καὶ τὸ μεγάλον λεξικὸν
 τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης.

(26). Vanzon, gramm. ragionat. della lingua Ital pag. 2.

(27). Ὁ Β. μὲν κἀναί τινά· σημαίωσαι· ἀλλὰ παρατηρήσεως περὶ
 τῆς προφορᾶς τῶν διαφορῶν γραμμάτων Ἰδε, Bembo, le prose. etc.
 pag. 97. vol. 149 della Bibliot. scelta. di Op. r. Italian. ant. e
 Moder.

(28). Ὁ ἀριθμὸς τῶν μονοσυλλάβων λέξεων τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης
 προσδιορίζεται εἰς τὰς ἐφεξῆς· a, ad, ah, ahi, ai, al, ce, che, ci, ciò,
 col, con, da', dai, dal, del, dei, del, di, di, do, doh, e, é, ed,
 eh, ei, fà, fai, fo, fu, fui, gli, già, giù, gru, guai, ha, hai, ho,
 i, il, in, la, le, lei, lo, lui, ma, me, mi, miei, ne, nè, nel, nei,
 no, noi, non, o, od, oh, oi, pel, pei, per, più, po, poi, puh,
 qua, quel, qui, re, sa, sai, se, sei, sì, sì, so, sta, stai, sto, su,
 suoi, te, ti, toh, tre, tu, tuoi, va, vai, vi, vo, voi, vuoi. Εἶναι
 ὅμως πολλὰί λέξεις, αἱ ὅποίαι ἀποβαίνουσιν μονοσύλλαβοι δι' ἀπαισιῶν, ὡς, un,
 pur, fe' κ.τ.λ. ἀντὶ uno, pure, fide. κ.τ.λ.

(29). Salviati, Avvertimenti della lingua sopra, l'Decamerone.

(30). Opa, P. Rinaldi, Avvertimenti Grammaticali.

(31). Το τῶν Λατίνων *b*, εὑρισκόμενον πρὸ ἐνὸς *s*, εἰς διπλοῦν *ss* τρέπεται παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς, οἷον, *absolvo*, *assolvo*, *observo*, *osservo*, etc.

Ὡσχύτως καὶ τὸ *c*, καὶ *p*, εὑρισκόμενον πρὸ ἐνὸς *t*, εἰς διπλοῦν *tt* τρέπεται, ὡς, *coctus*, *cotto*, *aptus*, *atto*

Τὸ *l*, μετὰ τὸ *b*, *c*, *f*, *p*, εἰς *i*, τρέπεται, ἡγουν, *blancus*, *bianco*, *clavis*, *chiave*, *flor*, *flore*, *plenus*, *pieno*, *plaga*, *piaga*. κ.τ.λ.

Τὸ *ph*, εἰς *f*, τρέπεται, οἷον, *philosophus*, *filosopho*.

Τὸ *x*, εἰς *s*, καθὼς *Xaverius*, *Saverio*, *expertus*, *experto*. κ.τ.λ. εὑρισκόμενον δὲ μίσην δύο φωνηέντων εἰς διπλοῦν *ss* ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον τρέπεται, οἷον, *Alexander*, *Alessandro*. κ.τ.ε. Οταν δὲ πρὸ ἐνὸς *c*, τύχη, τότε λαμβάνει καὶ ἕτερον *c*, τουτέστι διπλοῦν *cc* γίνεται, οἷον, *excellens*, *eccellente*, *exceptus*, *eccetto*. etc.

Τὸ δὲ Ἑλληνικὸν *η*, εἰς *e*, τρέπεται παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς, οἷον, *Demosthenes*, *Demostene*. κ.τ.λ.

Περὶ δὲ τῆς τῶν διαφόρων γραμμάτων δυνάμεως καὶ συγγενείας, ὅρα τὰ τῆς Κρούσκας Λεξικά.

(32) Ὅσακις παρατηροῦμεν τὰ ὀνόματα τῶν πραγμάτων, κατὰ πρώτην προσβολήν, καὶ ἀνεξαρτήτως τὸ ἐν ἀπὸ τοῦ ἄλλο θεωρούμενα, δὲν μᾶς φαίνονται εἰρηῇ ὡς ἀπλᾷ φωναὶ σχηματισμέναι ἀπὸ τὴν φύσιν πρὸς διακρίσιν τῶν ἀντικειμένων, καὶ πρὸς δῆλωσιν ιδέας τινος· ἀλλ' ἂν ὁδηγούμενοι ἀπὸ τὴν ἱστορίαν προχωρήσωμεν εἰς τοὺς αἰῶνας τῆς ἀρχαιότητος, καὶ ζητήσωμεν τὴν ἀρχὴν τῶν, τὴν ἐτυμολογίαν, τὴν σημασίαν καὶ φύσιν αὐτῶν, παρευθὺς καταλαμβάνομεν ὅτι μᾶλλον εἰς τὴν τέχνην παρὰ εἰς τὴν φύσιν χρεωστεῖται ὁ σχηματισμὸς καὶ ἐπίθεσις τῶν διαφόρων ὀνομάτων. Καὶ τῶνόντι ἂν τὰ πράγματα ἔφερον ἐκ φύσεως τὰ ὀνόματά των, ὅλα τὰ τῆς φύσεως ἀντικείμενα ἔπρεπε νὰ ἔχουν ἴδιον ὄνομα καὶ νὰ διακρίνονται τῶν ἄλλων μὲ σημεῖον τι χαρακτηριστικὸν καὶ ἰδιάζον εἰς τὴν φύσιν αὐτῶν τούτων· ἀλλὰ καθὼς παρατηρεῖ ὁ σοφὸς Σένεκας, πόσον δὲν εἶναι μεγάλος ὁ ἀριθμὸς τῶν πραγμάτων ἐκείνων, τὰ ὅποια δὲν ἔχουν χωριστὸν ὄνομα, καὶ ἐπομένως εὑρισκόμεθα ἀναγκασμένοι νὰ τὰ δηλώσωμεν μὲ ἄλλότρια ὀνόματα; (*Seneca, de benefic. lib. II.*) Τὰ ὀνόματα, μάλι-

στα δὲ τὰ κύρια, καθὼς καὶ τὰ παρώνυμα, ἐπώνυμα, κ.λ. ἐστάθησαν σπουδαῖον ἀντικείμενον τῶν διατριβῶν διαφόρων σοφῶν φιλολόγων· μεταξὺ τῶν παλαιῶν ἐνησχολήθησαν περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὁ Πλούταρχος, ὁ Πασανίας, ὁ Σέξτονιος, καὶ ὁ Πλίνιος· μεταξὺ δὲ τῶν νεωτέρων ὑπερέχουν ὁ Σαλβέρτιος (Essais Historiq. philosoph. et sur les noms des hommes. Paris. 1824.), ὁ Οὔτιος (De nominibus homin. propriis. Zurich. 1671.), ὁ Νεέλος (Notice analytique des noms propres et surnoms grecs et romains. Paris. 1806.), ὁ Πάσσαρης (De nominib. praenominib. cognominib. Lucae. 1777.), ὁ Ριχάρδιος (Dictionnaire Gallois-Anglais.), ὁ Χερβελότος (Bibliotheq. Orientale), εἰ δὲ ὁ Δέ-λα-Μόθιος, ὁ Γρούτερος, ὁ Φερκελλίνης, ὁ Σποτόρνος, ὁ Μορκελλίης καὶ ἄλλοι πολλοί.

(33) Εἰς τὸ ἰταλικὸν παράδειγμα, ἡ λέξις questo, δεικνύει διακριμμένως ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς τὸ ἐπαινούμενον ὑποκείμενον, ἀλλ' εἰς τὸ ἐλληνικὸν ἡ λέξις οὗτος δὲν δύναται νὰ τὸ προσδιορίσῃ ἄνευ τῆς βοήθειας τοῦ ἄρθρου ὁ.

(34). Οἱ Βάσκοι καὶ οἱ Περούβιοι λέγεται, ὅτι δὲν ἔχουν τελείως προθέσεις· ἀλλὰ μὲ διαφόρους καταλήξεις παριστάνουν ὅλας τὰς σχέσεις, αἱ ὁποῖαι εἰς ἄλλας γλώσσας παριστάνονται μὲ χωριστάς λέξεις.

(35). De Muro, grammat. ragion. della Ling. Ital.

(36). Ὁ Πλάτων, ὁ Ἀριστοτέλης καὶ οἱ Στωϊκοί, δύο μέρη τοῦ λόγου εἰδέχοντο τὸ ὄνομα καὶ τὸ ῥῆμα.

(37) La parola corpo denota un aggregato di particelle materiali. (Gerbi Lez. Elem. di Fis. Gener.)

(38). Manni, Lezioni di Lingua Toscana.

(39). Αὐτὸ εἶναι τὸ παρὰ τοῖς γραμματικαῖς καταχρηστικῶς καλούμενον γένος ἐπίκοινον. (epiceno, promiscuo, ἢ confuso) “Ορα, Lancilotti, I princip. della Ling. Italian. pag. 17.

(40). Μεταξὺ τῶν ζώων εὐρίσκονται εἰδὴ τινά, εἰς τὰ ὅποια θεωροῦνται καὶ τὰ δύο γένη εἰς τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον, καὶ ἐξ αὐτῶν τινὰ μὲν κυοφοροῦσιν ἢ γίνονται γόνιμα ἀφ' ἑαυτῶν, ὅπως εἰδους ἴσως εἶναι καὶ αἱ βδέλλαι (Mémoires pour servir à l'histoire naturelle des sangsues), ἄλλα δὲ τινὰ ἀμειβωίως εἰς τὴν δευτέραν ταύτην κατηγορίαν ἀνήκουσι καὶ εἰ

γυμνοὶ κεφάλαι (σακιάχλας) Lamarck, (Hist. Nat. des animaux sans vertèbres). Τὰ τοιαῦτα δὲ ζῶα καλεῦνται παρὰ τοῖς φυσικοῖς Ἑρμαφροδίτα. Εὐρίσκονται εἰσέτι καὶ τινε εἶδη ζῶων περιέχοντα ὑπεκείμενα ἀνευ γένους· ἐκ τῶν εἰδῶν τούτων εἶναι οἱ μύρμιγχες καὶ αἱ μέλισσαι. (Huber, Recherch. sur les mœurs des fourmis indig. — Della Rocca, Traité complet sur les abeilles.). Αἱ μέλισσαι, οἱ μύρμιγχες, κ. λ. μὴ ἔχοντες γένος καλεῦνται παρὰ τοῖς φυσικοῖς οὐδέτερα.

(41). Οἱ παλαιοὶ ἤξευρον ἐξ ἀμνημονεύτων αἰώνων ὅτι οἱ φοίνικες (Ἑάγες) δὲν καρποφοροῦσιν ἐὰν δὲν εὐρίσκωνται πλησίον ἀλλήλων δύο δένδρα, δηλαδὴ, ἐν ἀρσενικόν, καὶ ἐν θηλυκόν. (Theophr. Hist. Plant. cap. de Palmis.) ἀλλὰ δὲν ἐνόμιζον, ὅτι καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα φυτὰ ὑπάρχει ἡ διαφορὰ τοῦ γένους· καὶ τοῦτο μόνον ἀπεδείχθη ὅποτε ἀναγεννηθῇ ἡ βοτανικὴ. Πρῶτος ἐκ τῶν ἔσοι ἐνησχολήθησαν μὲ ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ἐξέτασιν ταύτην εἶναι, ὁ Ἀγγλὸς Μιλντόνιος, κατὰ τὸ 1676· μετὰ ταῦτα δὲ ὁ Γάλλος εἰς τὰ 1683. ὁ Ἰάκωβος Καμεράριος περὶ τὰ 1695· ὁ Γεωφφωρεν εἰς τὰ 1711· ὁ Βαλλάντιος κατὰ τὰ 1718· ὁ Βλαίριος εἰς τὰ 1720, καὶ ὁ Βραδλεῦς περὶ τὰ 1724, ἐκτὸς πολλῶν ἄλλων νεωτέρων. Ὅρα Linn Fundam. Botanic. 1736. — Savi Nuov. Elem. di Botan. — καὶ σχεδὸν ὅλας τὰς βοτανικάς.

(42). Τινὲς τῶν Γραμματικῶν ἐπαριθμοῦσι μετὰ τῶν γενῶν τῆς ἰταλικῆς γλώσσης, καὶ τὸ οὐδέτερον. (Salviati, vol. 11. lib. 1. cap. 12.).

Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν οὐδετέρων, φυσικῶ τῷ λόγῳ, ἔπρεπε νὰ καταχωρηθῶσιν ὅλα τὰ ὄντα, τὰ ὅποια δὲν ἔχουσι γένος, ἀλλ' ὁ κανὼν οὗτος δὲν διεφυλάχθη εἰς τὰς γλώσσας, διότι πολλὰ ἐκ τῶν ὅσα ἔπρεπε νὰ καταχωρηθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην, κατεχωρήθησαν εἰς τὰς ἄλλας καὶ ἀνάπαλιν.

(43). Τέσσαρες μόνον ἰταλικαὶ λέξεις λήγουν κατ' ἀνάγκην μὲ σύμφωνον, ὅποια εἶναι αἱ con, in, per, καὶ non· αἱ δὲ λοιπαὶ ἢ εἶναι ξέναι, ὡς, Rafael, Gabriel, καὶ λαμβάνουν τὸ φωνῆν δεχόμεναι τὴν ἰταλικὴν κατάληξιν, ὡς, Rafaelle, ἢ Rafaello, Gabrielle, etc. ἢ εἶναι ἰταλικαὶ καὶ λήγουν εἰς σύμφωνον ἕνεκα συγχωπῆς.

(44). Λέγεται καὶ buessa, πλὴν δὲν εἶναι τόσον σηνειθισμένον.

(45). Τὰ εἰρημένα καὶ τὰ ἐφεξῆς ὀνόματα ἀρροῦζον τόσῃ εἰς ἀν-

δρας ὅσον καὶ εἰς γυναῖκας, ὅθεν καὶ τινες τὰ ἀναφέρουσιν εἰς τὴν κλάσιν τῶν κοινῶν.

(46). Εὐρίσκονται προσέτι τινὰ ἄλλα ὀνόματα ἀρσενικοῦ γένους λήγοντα εἰς α, καθὼς, *altavela*, *baccalà*, *cornucopia*, *pascibietola*, *santinfizza*, *tiratesta*. etc.

(47). Οταν σημαίνει ποίημα, δηλ. Δράμα, εἶναι ἀρσενικοῦ γένους· ἀλλ' ὅταν σημαίνει βάρος, δηλαδή δραμίον (δραχμή), εἶναι θηλυκοῦ.

(48). Λέγεται καὶ *fantasima*, καὶ εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὸ θηλυκὸν γένος.

(49). Ἡ λέξις αὕτη εὐρίσκεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὸ θηλυκόν.

(50). Ἡ λέξις αὕτη ὅταν σημαίνει θέμα, εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀρσενικοῦ γένους· λέγομεν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διότι ἐνίοτε εὐρίσκεται καὶ θηλυκοῦ, ὡς, *La tema piacque alla lietia brigata*. (Bocc. g. 9. fin. 4.) — *E seguir oltre alla mia lunga tema*. (Dittam. 1, 15.) — Οταν δὲ σημαίνει φόβον τότε εἶναι πάντοτε θηλυκοῦ γένους.

(51). Biagioli. Gramm. de la Ling. Ital. — Vanzon, Gramm. ragion. della Ling. Italiana.

(52). Τὸ *calce*, ὅταν σημαίνει τὴν ἀσβεστον, εἶναι θηλυκοῦ γένους.

(53). Ἡ λέξις αὕτη παρὰ τοῖς παλαιῇς εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰ δύο γένη, ὅσον ὅταν σημαίνει τὰ ἐν ἀπλῶς, ὅσον καὶ ὅταν σημαίνει καλογερικὴν τινα τάξιν, οἶον, *L'invidiose ordine*, delle cose avventurate nimica, sempre nega di esser lungamente nella somma altezza. (Guid. Guid.) — Presa l'ordine tra loro, il trattato fue rivelato al Duca. (Stor. Pistol. 171.) — Al tempo del detto Papa Innocenzo si cominciò la santa ordine de' frati minori. (Giov. Vill. 5, 24).

(54). Per l'aer nero, (Dante, Inf.). — La terra di grag frutto e l'aer sana. (Dittam. 4. 15).

(55). *Arbore* trasportato. (Ammæ. degli Antich.). — coltivamento delle singolari arbori (Crescenzi, Lib. V. proem.).

(56). Ἐπὶ πληθυντικοῦ εἶναι πάντοτε θηλυκόν, ἀλλ' ἐπὶ ἐνικοῦ εἶναι ποτὲ μὲν ἀρσενικόν, ποτὲ δὲ θηλυκόν, οἶον, *La quale in carcer tenebro-*

sa, e sicura. ista per te, e tu lasso nol credi (Bocc. Ninf. fies. 143.) — Se per questo cieco carcere vai per altezza d'ingegno (D. Inf. 10.) — Il comune fece offerta di tutti i prigionieri che erano nella carcere. (Giov. Vill. bap. 82, 2).

(57). Ἐπὶ πληθυντικοῦ εἶναι αἰεὶ θηλυκόν, ἀλλ' ἐπὶ ἐνικοῦ συνεθίζεται καὶ εἰς τὰ δύο γένη, καὶ εἶναι μᾶλλον ποιητικόν, ὡς, Ehruppe fedc al cener di sicheo. (D. Inf. 5) --- Or vo piangendo il suo cenere sparso. (Petr. son. 275.) Gli racconta comme ella covava la cenere, sedendosi in sulla calcagna. (Cas. Celat. 9).

(58). A lieto fine pervenuto. (Bocc. G. 5. n. 4.) — Questa fù la fine dell' imperadore Arrigo. (Giov. Vill. l. 7. c. 32.)

(59) Sotto questi consoli un folgore arse le terme. (Jac. Dav. ann, 15, 210.) — In quella tempesta una folgore cade in Roma. etc. (M. v. 3. 42.)

(60). Chiaro fonte. (Ameto. n. 66.) — intorno alla fonte. (Bocc. g. 6. princ.)

(61). Ἡ λέξις αὕτη σηνειθίζεται εἰς τὸ ἀρσενικόν γένος ἐπὶ μόνου ἐνικοῦ ἀριθμοῦ, καὶ μεταφρετικῶς, οἷον, Raunato così bello, e devoto gregge. (Fior. s. Franc. cap. 18.) — Ἐνίστε δὲ εὐρίσκεται καὶ εἰς τὴν καθ' αὐτὸ σημασίαν τις, ὡς, La qual di necessità convien che' io caccia da coloro che il gregge seguitano. (Cresc. cap. 79.)

(62). Τὸ fune, ἐπὶ πληθ. εἶναι πάντοτε θηλυκόν, ἀλλ' ἐπὶ ἐνικοῦ εὐρίσκεται καὶ εἰς τὰ δύο γένη· οἷον, dei capi della fune. (Bocc. nov. 31. 8.) — E l' fune avvolto. (Petr. son. 148.)

(63). Da quel, che va sì grave, che par, che porti un trave. (Franc. Barb. 235. 12.) — Tutte le travi, e gli arcali del tuo edificio. etc. (Tes. Br. 3. 6.)

(64). Così avvenne nel nostro bene avventuroso oste. (Giov. Vill. Lib. 11. c. 53.) — Prestamente congregò una bella, e grande, e ponderosa oste (Bocc. nov. 17.) Τὴν σήμερον ὁμῶς συνεθίζεται εἰς τὸ ἀρσενικόν.

(65). Fatte eran pietra, e i margini dallato (D. Inf. c.

4.) — Condotta alla margine dell'altra ripa. (Firenz Asin. d'or. c. 47.)

Τὴν σημερον ὁμῶς συνειθίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς τὸ ἀρσενικόν· καὶ μόνον εἰς τὸ θηλυκόν, ἔταν σημαίνῃ οὐλήν· Si ricordò, lei dove-
re avere una margine a guisa d'una crocetta sopra l'ovecchia
sinistra. (Bocc. 9. 5. n. 7.).

(66). Cominceremo dal Principio della genesi (Cio V' li. Lib. II. c. 1.) --- Come comanda la Genesi (Davauz. Icism. d' Inghilt. P. 38).

(67). Ἡ λέξις mano, παράγεται ἐκ τῆς Λατινικῆς manus, ὅθεν ὁμοῦ
μετὰ τὴν παραγωγὴν διεφύλαξε καὶ τὸ γένος τῆς πρωτοτύπου.

(68). Λέγεται καὶ Ecco, πλὴν αὐτὸ εἶναι ἀρσενικόν. Τὸ Ecco, ὅταν
σημαίνῃ τὴν νόμῳ Ἡγῶ, δὲν δύναται νὰ ᾔναι ἄλλου γένους, εἰμὴ θη-
λυκοῦ.

(69). Αἱ κατὰ συγκοπὴν εἰρημέναι λέξεις εἶναι ποιητικαί, ὅθεν εἰς
τὸ πλεῖον πρέπει νὰ τὰς γράφωμεν σφας, ὡς Didoue, immagine, vorag-
ine. etc.

(70). Τὰ εἰς tore, λήγοντα ὀνόματα αἱ παλαιαὶ τὰ μετεχειρίσθησαν
ἐνίοτε καὶ εἰς τὸ θηλυκόν γένος. Lascio la giovane reina di grande
tesoro, e governatore del reame. (Matt. Vill. Lib. cap. 9.) --- Ella sol-
la (Madona lia) rimase guidatore della guer-
ra, e capitana de' soldati. (Id. lib. 7. Cap. 64. --- Era molto
bellissime Parlatore. (Vit. di S. Mad. pag. 3.) --- Τὴν σημερον
ὁμῶς δὲν συνειθίζονται.

(71). Τὸ oste, εὐρίσκεται εἰς τὸ θηλυκόν ἀντὶ τοῦ ostessa. --- Io
ho margiato erbe Sollà, e darolla all'oste mia (nov. ant. 58).

(72). Ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ ἔχει ἓνα τρίτον ἀριθμὸν καλούμενον Δυϊ-
κόν, τὸν ὅποιον μεταχειρίζμεθα ἐσάκις ἐμμελῶς περὶ δύο πραγμάτων·
(Bonrnouf, Methode Pour étudier la Langue Grecque.) Ἡ Γραμ-
ματικὴ αὕτη μετεφράσθη εἰς τὴν καθομιλουμένην Ἑλληνικὴν γλῶσσαν ἀπὸ
τὸν φιλέμουσον διδάσκαλον Κ. Κωνσταντῖνον Παπαζήσην, ὅστις, νομίζομεν,
δὲν θέλει στερῇσαι τὸ κοινὸν τῆς ἀξιοτίμου ταύτης μεταφράσεώς του·
Τὸν Δυϊκὸν ἀριθμὸν ἔχει καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ γλῶσση, πλὴν δὲν εἶναι εἰς χεῖρας,

εἰμὴ εἰς ἐκεῖνα τὰ πράγματα μόνον, τὰ ὅποια ἐκ φύσεως εἶναι δύο, καθὼς οἱ ὀφθαλμοί, κ.τ.λ.

(73). Τὸ σχῆμα τοῦτο καλεῖται *συνεκδοχή*. Ορα Βάμβα 'Ρητορικ. Μέρ. Γ. κεφ. 6. --- Βαρδαλάχου 'Ρητορικῆς Τεχν. Μέρ. Β. βιβλ. α. κεφ. ε.

(74). Αἱ λέξεις Dio, Θεός, sole, ἥλιος, luna, σελήνη, καὶ fenice, φοῖνιξ, μολονότι σημαίνουν πράγματα μερικὰ καὶ ἐνικὰ, μολοντοῦτο συνειθίζονται ἐνίοτε καὶ ἐπὶ πληθυντικοῦ, ἀλλ'ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μεταφορικῶς, διότι τὸ soli, τίθεται ἀντὶ τοῦ anni, ἐτη lune, mesi, μῆνες καὶ τὰ Dei, ἢ Dii, ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ τῶν μυθολογικῶν θεοτήτων, Vissi più (anni) in molta miseria. (Ameto. 55.) --- M'avea mostrato per lo suo forame, più l u n e (mesi) già quānd'io feci l' mal sonno. (D. Inf. 33.) -- Le simili a quelle, che dette abbiamo, sono più rade che le f e n i c i . (Bocc. Laber. 157.)

(75) Ἡ λέξις gesta ὅταν σημαίνῃ ἐνδοξα ἔργα, θεωρεῖται καὶ ὡς ἐνικὸς ἀριθμοῦ, καὶ τότε ἐπὶ πληθυντικοῦ λέγεται geste.

(76). Mura, ὀνομάζονται κυρίως τὰ εἰχνη τῶν πόλεων· τὰ δὲ τῶν ὀσπητίων καὶ λοιπῶν καταστημάτων λέγονται μᾶλλον muri.

(77). Ὅταν σημαίνῃ τὸν καρπὸν τινὸς δένδρου, ἢ τὸ deser (ἐπιφάγιον) λέγεται frutta ἐπὶ ἐνικῷ καὶ frutte ἐπὶ πληθυντικῷ· ἀλλ'ὅταν σημαίνῃ καρπὸν ἐν γένει, ἢ μεταφορικῶς, τότε λέγεται frutto , καὶ frutti.

(78). Ὅταν σημαίνῃ καυσὸξυλα, λέγεται legna ἐπὶ ἐνικῷ, καὶ ἐπὶ πληθυντικῷ legne· ἀλλ'ὅταν σημαίνῃ τὴν ξυλικὴν λέγεται legno, καὶ legni.

(79). Λέγεται καὶ labbia, πλην ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον συνειθίζεται εἰς τὸ ποιητικόν.

(80). Μεταχειριζόμεθα τὸ πληθυντικὸν membra, ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν κἀνὲν μέλος τοῦ σώματος· ἀλλ' ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ ἐταιρίας, συναθροίσεως. κ.τ.λ. τότε μεταχειριζόμεθα τὰ membra.

(81). Ἐκ τῶν τοιούτων ὀνομάτων δύο μόνον διεφύλαξαν τὴν εἰρημένην κατάληξιν: δηλαδή τὸ donora, τὸ ὅποιον τὸ πάλαι ἐσήμαινε δῶρον, καὶ τὴν σήμερον σημαίνει ἐπανωπρόικα· καὶ τὸ tempora, τὸ ὅποιον

ἰσχυμαίνε καὶ ῥὸν, καὶ τώρα σημαίνει νηστείας τινὰς λεγόμενας *quattro tempora*.

(82). Ἡ κλητικὴ δὲν εἶναι πῶσις τόσον ἀναγκαία καὶ διαφέρει πολλὰ ὀλίγον ἀπὸ τὴν ὀνομαστικὴν.

Ἐκτὸς τῶν νεωτέρων γλωσσῶν τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἔχουν πτώσεις· ἡ Ἀραβικὴ ἔχει τρεῖς· ἡ τῆς Περσῆς ἔχει τόσας, ὅσαι εἶναι καὶ αἱ προθέσεις· ἡ Γερμανικὴ τέσσαρες· ἡ Ἑλληνικὴ ἡ παλαιὰ πέντε· ἡ νέα τέσσαρες· ἡ Λατινικὴ ἕξ· ἡ τοῦ Μαλαβάρ ὀκτώ· ἡ Ἀρμενικὴ δεκά· ἡ τῶν Βάσκων ἑνδεκά· ἡ τῆς Ἰαπωνίας δεκατέσσαρες.

(83). Ἐνῶστε ἐν ῥῆμα μὲ τὸ ὀρθὸν ἀντικείμενον, καὶ ἄλλοτε μία ὁλόκληρος πρότασις κρατεῖ τὸν τόπον τοῦ ὑποκειμένου, οἷον, *uma-na cosa è aver compassione degli affliti*. (Bac. proem.) -- Che tu con noi rimanga per questa sera, n'è caro. (Id. nov. 43.)

(84). Οταν ἀντὶ τοῦ ῥήματος εὐρίσκεται συνοχή (γερούδιον), τότε τὸ ὑποκείμενον χάριν εὐφωνίας, τίθεται μετ' αὐτὴν, ὡς, *Voleudo Perotto rivestire il Conte, per niuna maniera il sofferse*. (Bocc. nov. 18.) --- *Essendo le porte serrate, e i ponti levati, entrar non vi poté dentro*. (Id. nov. 12.)

(85). Προθέσεις κυρίως εἶναι αἱ ἐφεξῆς. A, πρὸς· Con, σύν· Da, ὑπὸ, παρὰ, ἀπὸ, πρὸς· Di, τοῦ· In, ἐν, ἐπὶ, per, διά.

(86) Βάμδα, Συντακτικόν, ἰδεολ. Μερ. Β. κεφ. Α. Παρχαρ. Β.

(87). Τὴν γνώμην τούτην φέρεται ὅτι παρεδέχθη καὶ ὁ κύριος Βάμδας, (ὅρα τὴν (1) σημείωσιν τοῦ ἄνω εἰρημένου Παρχαρ. τοῦ Συντάκτ.)

(88). Τὸ ne, τίθεται συχνάκις, χάριν εὐφωνίας, καὶ ὡς παραπληρωματικὸν μόριον, οἷον, *La Donna, etc. se ne venne e del buon uomo domandò che ne fosse*. (Bocc. nov. 12.)

(89). Τὸ s, ὀνομάζεται μὴ καθαρόν ἢ μεικτόν ὡςάκις εὐρίσκεται πρὸ ἄλλου συμφώνου, ὡς εἰς τὴν εἰρημένην λέξιν *strinse*, καὶ εἰς τὰς *spirito*, *stella*, etc.

(90). *Videro il drappo ed in quello la testa non ancor si consumata*, ch' essi alia capellatura crespia non conoscessero lei esser quella di Lorenzo. [Bocc. nov. 35. 12.]

(91). *Fama nell' odorato e ricco grembo*.

D'Arabi monti l'ei [la fenice] ripone e cela. [Petr. son. 152].
Καὶ ὁ Δάντης,

La pioggia cadde, ed a' fossati venne

Di lei cio, che la terra non sofferse. [D. Purg. 5.]

[92]. De muro, Gram. Rag. pag. 81.

[93]. Αναγινώσκουμεν εἰς τὸ λεξικόν, ὅτι τὸ ἄλτρί, τίθεται ἀντὶ τοῦ ἰο, καὶ τὸ ῥήμα διὰ ἰδιωτισμὸν τῆς γλώσσης, εἰς τρίτον πρόσωπον ἐνῶ ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι εἰς πρῶτον πρόσωπον.

[94]. Cerutti, Garm. Filos. della Ling. Ital.

[95]. Τοῦτο ἀπαντοῦμεν ἐνίοτε καὶ εἰς τὰ ῥήματα, ὡς, E se cantandolo, Arciballandolo Avvien che stanchinsi. etc. Red. Dittir. 20.)

[96]. Ὅρα τὰς Λατινικὰς Γραμματικὰς τοῦ Γεωργίου Δημητρίου, Φιλητὰ Οὐλέρηου καὶ τὴν τοῦ Ἰατροῦ Παλλατίδου.

[97]. Ὅταν τὸ θετικὸν λήγῃ εἰς co, ἢ go, μεταξὺ τοῦ c, ἢ g, καὶ τῆς καταλήξεως, issimo; τίθεται τὸ h ὅλον, stan-co, stanc-h-issimo, lun-go, lung-h-issimo. etc.

[98]. Τὸ ottimo, πρὸς μεγαλητέραν ἔμφασιν λέγεται καὶ ottimissimo, τὸ δὲ pessimo, λαμβάνει πρὸ ἑαυτοῦ τὸ μόριον più, ὡς, --- E già sopra Falerno coperto di vigne portante vino ottimissimo. (Amet. 70.) --- Colui ch'è più pessimo e crudele di tutti gli uomini. (S. Giò. Gris. opusc.)

[99]. Συσχετικὸν τοῦ tanto più, ἐνίοτε εἶναι τὸ quanto meno, ὡς, --- Essa tanto più impazientemente sosteneva questa noja, quanto meno si sentiva nocente. (Bocc. nov. 65.) Ἀλλοτε δὲ τὸ μόνον più, ὡς, --- Quanto più m'avvicino al giorno estremo. etc. Più veggio 'l tempo andar veloce e leve. (Petr. son. 25).

[100]. Οὕτω λέγομεν καὶ εἰς τὴν καθομιλουμένην γλώσσαν μικρὸς μικρὸς, συχνὰ συχνὰ. κ. λ. (Ἑλ. Βενθύλου, Γραμματ. τῆς νεωτέρας Ἑλλήν. γλώσσης).

[101]. Gherardini, Introduz. alla Gramm. Ital.

[102]. Ἐκ τοῦ esto παράγεται τὸ μόριον sta, τὸ ὁποῖον ἐνίοτε προ-

τίθεται εἰς τινὰ ὀνόματα χρόνον σημαίνοντα, ὅποια, stamane, stamattina, stasera, stanotte. etc. αἶον, --- Di questo di stamattina sarò io tenuto a voi. [Bocc. nov. 99.] --- E converrà che sera tu smoccoli. [Morg. 19. 77.]

[103]. Τὸν αὐτὸν καὶ χρόνον φυλάττομεν καὶ ὅταν θέλωμεν νὰ δηλώσωμεν πράγματα ἀφορῶντα τὰ τρία πρόσωπα· οὕτω λέγομεν questo διὰ τὰ τῶν πρώτων· cotesto, διὰ τὰ τῶν δευτέρων· καὶ quello διὰ τὸ τῶν τρίτων, ὡς, --- Questo mio, ἡ nostro diffetto. Cotest, tuo, ἡ vostro diffetto, --- quel suo, ἡ loro diffetto. --- 'Οσάκις δὲ θέλομεν νὰ δηλώσωμεν χρόνον, ἐὰν ὁμιλῶμεν περὶ ἐνεστώτος, λέγομεν questo, ὡς qnesto di questa state, etc. 'Εὰν δὲ περὶ παρωχμένου, λέγομεν quello, ἡ quel, ὡς, quel giorno. etc.

[104] Τὸ ὅτι συνενόηται μὲ τὴν λέξιν qualunque, μεταξὺ τῶν ὁποίων τίθεται ἐνίοτε ὁ συμπλεκτικὸς σύνδεσμος e, οἶον, ogni qualunque, ἡ ogni e qualunque. --- 'Εκ τοῦ ogni, καὶ santi, ἐσχηματίσθη ἡ λέξις Ognissanti, ἥτις δηλοῖ τὴν ἐορτάσημον ἡμέραν τῶν Ἀγίων Πάντων.

[105]. Gram. p. m. 74.

[106]. Tutto quanto, σημαίνει, tutto intiero [παντελῆς] ὡς, --- Ben lo sai tu, che la sai tutta quanta. [D. inf. 20.] --- Tutt'uno, σημαίνει una cosa stessa, [ὁ αὐτὸς] ὡς, Il dir le parole, e l'apprirsi, e 'ldar del ciotto nel calcagno a calandrino, fu tutt, uno. [Bocc. nov. 73, 16.]

'Ενίοτε τὸ lutto συνειθίζεται ὡς παραπληρωματικὸν μόριον, πρὸς μεγαλύτεραν ἐμφασιν, ὡς, La donna udendo costui parlare, il qualle ella sapeva muto, tutta stordì (Bocc. nou- 21. 18).

[107]. Τὸ niuno, nessuno, veruno, ἐπειδὴ εἶναι σύνθετα ἐκ τοῦ uno, δύνανται ὡς αὐτὸ νὰ ἀπορρίψουν τὸ ληκτικὸν ο, πρὸ ὀνομάτων, ἀρχομένων ἀπὸ φωνήεντος, ἢ ἀπὸ συμφώνου, ἐκτὸς τοῦ s, μὴ καθαροῦ ὄντος.

[108]. Λέγει καὶ ὁ Νεόφυτος ὁ Καυσοκαλυβίτης, « ἴδιον ἄρθρου ὁ προσδιορισμός. »

[109]. Τὰ κύρια θηλυκὰ ὀνόματα δύνανται νὰ ἔχουν πάντοτε ἄρθρον, ὅθεν λέγομεν, La Fiammetta, la Maddalena, la Marianna. etc.

[110]. Οἱ παλαιοὶ μᾶς ἐγνώριζεν μόνον ἕξ πλανήτας, δηλ. τὸν Ἑρμῆν, τὴν Ἀφροδίτην, τὴν Γῆν, τὸν Ἄρη, τὸν Δία, καὶ τὸν Κρόνον. Τὴν σήμερον δὲ ἐκτὸς τῶν εἰρημίων ἕξ, γνωρίζομεν ἄλλους πέντε, οἵτινες εἶναι Οὐρανός, ὅστις λέγεται καὶ Χέρικελλος διότι εὑρέθη ἀπὸ τὸν Χέρικελλον κατὰ τὰ 1781. Δημητρά, εὑρεθεῖς ἀπὸ τὸν Ἰταλὸν Πιάττῃ κατὰ τὴν 1, Ἰαννουαρίου, 1801. Παλλάς, εὑρεθεῖς ἀπὸ τὸν Ὀλβέρειον κατὰ τὴν 28 Μαρτίου, 1802. Ἡρα, εὑρεθεῖς ἀπὸ τὸν Χαρδύγγειον κατὰ τὸν Αὐγυστον μῆνα τοῦ 1804. καὶ Ἑστία, εὑρεθεῖς ἀπὸ τὸν Ὀλβέρειον τὴν 29 Μαρτίου τοῦ 1807. [La Lande, Astronom.] Ἰσω μετὰ τὸ νέον τοῦ Χερσελλου τηλεσκόπιον φθάσωμεν νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἄλλους πλανήτας.

[111]. Τὸ πάλαι δὲν ἐγνώριζοντο εἰμὴ ἕξ μόνα μέταλλα, τὴν τήμερον δὲ γνωρίζονται τὰ ἑφεξῆς: Χρυσός, Ἀργυρός, Πλατίνα, Παλλάδιον, Σίδηρος, Χαλκός, Κασσίτερος, Μόλυβδος, Νίκελον, Κάδμιον, Ὑδράργυρος, Ζῖγκος, Ἀντιμόναχον, Κοβάλτιον, Μαγνήσιον, Βισμύθιον, Τιτάνιον, Οὐράνιον, Ταλλούριον, Δημήτριον, Ἰρίδιον, Ῥόδιον Ὀσμιον, Ἀρσενικόν, Τούγγεστον, Μολύβδαινα, Χρῶμιον, Κολόμπιον, Κήριον, Ποτάσσιον, Σόδιον, Ἀσβεστιον, Βάριον, Στροντιάνιον, Λύθιον, καὶ τὸ ἐσχάτως εὑρεθὲν Ἰδριδιον. L'echo de la jeune France, Mars, 1833. --- Ὅστις δὲ ἐπιθυμεῖ λεπτομερεστάτην περιγραφὴν τοῦ Ἰδριδίου, ἃ ἀναγνώσῃ τὰ τῆς χυμικῆς καὶ φυσικῆς χρονικῆς τοῦ ἐν Ἀλλῇ καθηγητοῦ Schweigger --- Seidel.] Περὶ δὲ τῶν λοιπῶν μετάλλων, ὅρα, Gazzeri, Chimica Elementare. T. I. καὶ ὅλας τὰς τῶν νεωτέρων χημείας.

Ὁ σοφὸς Βάμβας ὑπεσχέθη τὴν μετάφρασιν τῆς χημείας τοῦ περιφήμου Θεναρδίου [Ἑρμῆς ὁ Λόγ. 1817], εἴθε νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του.

[112]. Οἱ σημερινοὶ Γεωγράφοι διαίρουσιν τὴν Οἰκουμένην εἰς πέντε μέρη. δηλ: Εὐρώπην, Ἀσίαν, Ἀφρικὴν, Ἀμερικὴν καὶ Ὠκεανικὴν. [Malte-Brun, Geogr. Univers.]

[113]. Βαστία, μητρόπολις τῆς νήσου Κόρσικας εἰς τὴν Ἰταλίαν. Καῦρον, πρωτεύουσα τῆς Αἰγύπτου, λέγεται καὶ Gran-Caïro. Φινάλε, πόλις εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Γένουας. Μιράνδολα, πόλις τῆς Ἰταλίας ἐν τῇ Λομπαρδίᾳ.

[114]. Κτητικά επίθετα λέγονται τὰ, mio, tuo, suo, nostro, vostro, loro. Ορα τὸ ἐπόμενον κεφάλαιον.

[115]. De muro, Gramm. rag. c. rj. p. 50.

[116]. Ἐνίστε εὐρίσκονται καὶ με ἄρβρον, --- Ecco il tuo figlio. [Past. fid. at. 1.]

[117]. Ορα, Condillac, cours des Etudes. t. 5.

[118]. Ἀντὶ τοῦ mio, mia, suo, sua, εὐρίσκεται ἐνίστε εἰς τοὺς παλαιούς mo, ma, so, sa, πλὴν πάντοτε προσκολλημένα εἰς ἄλλας λέξεις, ὡς --- Mogliama non mi crederà. [Bocc. nov. 76.] --- Aragazzo aspettato da signorso. [D. inf. 29].

(119). Ἐκ τῶν ρηθέντων δὴλον γίνεται, ὅτι ἡ μονὰς δὲν σχηματίζει ἀριθμὸν, ἀλλ' εἶναι ἀρχὴ ἀριθμοῦ· unitas non est numerus, sed principium numeri. [Barhay in universam Aristotelis Philosoph. In-
troduc.]

(120). Εἰς τὸν σχηματισμὸν τῶν ἀριθμῶν φαίνεται ὅτι τὰ διάφορα ἔθνη ἔλαβον ὡς ἀρχέτυπον τὰς ἀνθρωπίνους χεῖρας τὸσον εἰς ὅσον ἀφορᾷ τῇ σχῆμα, ὅσον καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν, διότι ἂν παρατηρήσωμεν τὰ ἀρχαῖα σωζόμενα χειρογράφα, βλέπομεν ὅτι ὅλων σχεδὸν τῶν ἐθνῶν τὰ ἀριθμητικὰ σημεῖα ἔχουν κάποιαν τινα ὁμοιότητα μετὰ τὰ ἀνθρώπινα δάκτυλα καὶ χεῖρας· ἐκτὸς δὲ τούτου τὰ περισσότερα ἔθνη τὰ διαιροῦν ἀπὸ δέκα εἰς δέκα, ἐπιστηριζόμενα εἰς τὰ δάκτυλα ἀμφοτέρων τῶν χειρῶν, καὶ ἄλλα ἀπὸ πέντε εἰς πέντε συμφώνως μετὰ τὰ δάκτυλα τῆς μιᾶς μόνης χειρός.

Τὴν σήμερον δὲ ὅλα τὰ πεφωτισμένα ἔθνη μεταχειρίζονται τοὺς οὕτω λεγομένους ἀραβικοὺς ἀριθμούς. (Περὶ τῶν κατὰ διαφοροὺς ἐποχὰς μετασχηματισμῶν καὶ τροπολογιῶν τῶν ἀριθμῶν τούτων, ὄρα Hager, Memoria sulle Cifre Arabiche. Milano. 1813) Εἰς τὴν Γαλλίαν δὲ εἰσῆλθὴ πρὸς μεγαλητέραν εὐκολίαν καὶ σαφήνειαν καὶ ἡ δεκαδικὴ μέθοδος, ἥτις ἦτον εὐχῆς ἄξιον νὰ εἰσαχθῇ κατ' Ὑ. Β. διάταγμα καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. (ὅστις δὲ ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ τὴν μέθοδον ταύτην ἀποπέμπεται εἰς τὸ περὶ τούτου ὑπόμνημα τοῦ Μορατέλλου, ἐκδοθὲν ἐν Βενετίᾳ μετ' ἄλλων φυσικο-χημικῶν Ὑπομνημάτων.)

[121]. Οἱ Λατῖνοι μετεχειρίζοντο, ὡς ἀριθμητικὰ σημεῖα, τὰ τοῦ ἀλφαβήτου στοιχεῖα, κατὰ μίμησιν δὲ τούτων τὰ συνειθίζουσιν ἐνίστε καὶ οἱ Ἰ-

ταλοί. Αὐτὰ δὲ εἶναι τὰ ἐφεξῆς, συμπλ. τῶν ὁμοίων θέτομεν καὶ τοὺς Ἀραιο-
 τικοὺς ἀριθμοὺς. I, 1. II, 2. III, 3. IIII ἢ IV, 4. V, 5. VI, 6. VII, 7. VIII 8. IX, 9. X, 10. XX, 20. XXX, 30. XL, 40. L, 50. LX, 60. LXX, 70. LXXX, 80. LXL, ἢ XC, 90. C, 100. CC, 200. CCC, 300. CCCC, ἢ CD, 400. D, 500. DC, 600. DCC, 700. DCCC, 800. DCD, ἢ CM, ἢ DCCCC, 900. M, ἢ CIC, 1000. etc. Οἷα τὰς περὶ τῶν σημείων τούτων ὁξυδαρκεῖς παρατηρήσεις τοῦ Σποτόρνου εἰς τὸ περὶ Ἐπιγραφικῆς τέχνης σύγγραμμά του.

[122]. Εἰς τὴν Ἑβραϊκὴν, Ῥωσικὴν, καὶ τινὰς ἄλλας γλώσσας τὰ ῥήματα ἔχουν καὶ γένη, δηλαδὴ ὑπάρχει διαφορετικὴ κατάληξις, ὅταν τὸ πρόσωπον ᾗ καὶ ἀρσενικοῦ, θηλυκοῦ, ἢ οὐδετέρου γένους. [Slaughter, Grammatica Hebraica. --- Ἀνιστασίου Μεχζήλ, Γραμμ. τῆς Ῥωσικῆς Διαλέκτου].

[123]. Μόνη ἡ ὀριστικὴ ἔγκλισις ἔχει ὅλους τοὺς ὀκτὼ χρόνους, διὸ καὶ καλεῖται ἔγκλισις ἐξεχρῶς. Ὀκτὼ ὡσαύτως ἔχει καὶ ἡ τῶν Ἑλληνικῶν καθομιλουμένη γλῶσσα· δηλ. Ἐνεστώτα, Παρτατικόν, Παρχαίμενον, Ἀόριστον, Ὑπερσυντελικόν, Μέλλοντα συντελικόν, Μέλλοντα παρατατικόν, καὶ Μετ'ὀλίγον Μέλλοντα.

[124]. Ἡ σημερινὴ Ἑλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔχει εὐκτικὴν ἔγκλισιν· μεταχειρίζονται δὲ εἰς τὸν αὐτὴν τὴν ὑποτακτικὴν μὲ τὸ ἐπὶ ῥήμα εἴθε ἢ ἄμποτε· ὡς εἴθε νὰ σᾶς ἴδω! Δὲν ἔχει ὡσαύτως ἀπαρέμφατον ἔγκλισιν, διὸ εἰς τὸν αὐτὴν μεταχειρίζονται τὴν ὑποτακτικὴν μὲ τὸ, σύνδεσμον νὰ ἢ ὅτι.

(125). Ἐπειδὴ καθυποβάλλομεν τὰ ῥήματα εἰς τὸν τρόπον τοῦτον, ὡς εἰς ζυγόν, ἐκ τούτου, φαίνεται, τὸν ὀνόμασαν οἱ γραμματικοὶ συζυγίαν.

(126). Τὰ τῆς καθομιλουμένης Ἑλληνικῆς γλώσσης βοηθητικὰ ῥήματα εἶναι τὸ ἔχω καὶ θέλω. (Βάμβα, Γραμματ. τῆς Ἀρχαίας καὶ τῆς Σήμερ. Ἑλλ. γλώσσης).

(127). Gramm. rag. di Parma.

(128). Τὰ τοιαῦτα ῥήματα καλοῦνται αὐτοπαθῆ.

(129). CoinPaguogni, Teorica dei Verbi Italiani. etc

(130). Ὁ κλεινὸς Εὐγένειος (Λογ. τ. τυιέ.) ἀπεγύμνωσε τὸ ὑπαρ-

κτικὸν τοῦτο ῥῆμα τῆς χρονικῆς σημασίας ἀλλ' ὁ Βλεμμίδης (Ἐπιτ. Λεγ. Κεφ. κστ.) ὁρθῶς δίδει εἰς αὐτὸ διπλὴν σημασίαν, δηλαδὴ ὑπαρκτικὴν καὶ χρονικὴν. Ἰδοῦ πῶς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐκφράζεται καὶ ὁ σοφὸς Βενιαμὴν εἰς τὴν Μεταφυσικὴν του. « Εἶναι, ναί, ἀληθές, ὅτι τὸ ὑπαρκτικὸν ῥῆμα εἰς τινὰς ἀπεφάσας φαίνεται ὅτι δὲν σημαίνει χρόνον, πλὴν τοῦτο εἶναι κατὰ δόκησιν, καὶ ὄχι πραγματικόν. Οὕτως εἰς τὸ, ὁ βότρυς ἐστὶν ἐπώρα, καὶ εἰς τὸ, ὁ ἀνθρωπὸς ἐστὶ ζῶον λογικόν, τὸ ἐστὶ δὲν φαίνεται μὲν ὅτι σημαίνει χρόνον, ὡς μὴ ὑπάρξαντος χρόνου καθ' ὃν ὁ βότρυς δὲν ἦν ἐπώρα, ἢ ὁ ἀνθρωπὸς ζῶον λογικόν, πλὴν τοῦτο δὲν θέλει νὰ εἴπῃ ὅτι ἐνταῦθα τὸ ἐστὶ δὲν συνέχει σημασίαν χρόνου, ἀλλ' ὅτι ἡ ἰδέα βότρυς, ὡς ὅν, καὶ μέρος ἡ ἐπώρα, ὡσαύτως καὶ ὁ ἀνθρωπὸς τοῦ ζώου, ἀναγκαιῶς πρέπει νὰ συνυπάρχωσιν αἰωνίως. Ωστε ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ κατηγορουμένου πρὸς τὸ ὑποκείμενον δεκαὶ τὸ ἐνταῦθα ὑπαρκτικὸν ἐστερημένον χρόνου. Πλὴν ἐγὼ λέγω ἄριστα ὅτι ὁ Ἰσίδας ἦν ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐδαμῶς ὅτι ἐστὶν, ὡσαύτως καὶ ὅτι εἰμὶ ἀνὴρ τέλειος, ἤμην δὲ βρέφος καὶ ἐμβρυον, καὶ ψεύδεται, ἂν εἴπω τὸ ἐναντίον. Ωστε τὸ ὑπαρκτικόν . . . σημαίνει καὶ χρόνον. Καὶ ὄχι μόνον ἐκ τοῦ ὑπαρκτικοῦ ῥήματος μόνου φαίνεται ἐνίστε ὅτι ἐλλείπει ὁ χρόνος, ἀλλὰ ἐπίσης καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν ῥημάτων. (Κεφ. ε. σελ. 131).

[131]. Σημειωτέον, ὅτι τὸ πρὸ τοῦ ῥήματος εὐρισκόμενον προσωπικὸν ὄνομα τίθεται πρὸς μεγαλητέραν σαφήνειαν, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀφεύκτως ἀναγκαιόν.

[132]. Ἡ μετοχὴ *essente*, εἶναι τόσων σπανίως εἰς χρῆσιν, ὥστε πολλοὶ ἐκ τῶν γραμματικισυντάκτων καὶ δὲν τὴν ἀναφέρουν. --- *Essente l'anno del principio del mondo* 6636. [Buti, Comm. Par. 6].

[133]. Ὁ Δὲ Μαρσαῖος λέγει ὅτι τὸ Γαλλικόν *ο n* ἔγινεν κατὰ συγκοπὴν ἐκ τοῦ *h o m m e*.

[134]. De Muro, Gramm. Rag. Part. 1. pag. 178.

[135]. Mastrofini, Teoria e prospetto ossia Dizion critic. de verb. ital. conj. u.

[136]. Qanza, il donato.

[137]. Mattei, Teorica del verso volgare, e pratica di retta pronuntia.

[138]. Σημειωτέον, ὅτι εἰς τὰ σύνθετα ῥήματα ἐκ τοῦ dare, fare, ἢ stare, ὅταν τὸ τρίτον ἐνικὸν πρόσωπον τοῦ ἐνεστώτος τῆς ὀριστικῆς ᾖναι δυσόλλαθον, συνειθίζουσιν νὰ βάλλουσιν τὸν τόνον, πρὸς ἀποφυγὴν συγχύσεως, ὡς, ridà, rifa, rista. etc.

[139]. Οὗτος ὁ χρόνος ἔχει καὶ ἄλλας πολλὰς ἀπηργαιωμένας λέξεις, αἱ ὁποῖαι δὲν εἶναι πλέον διόλου εἰς χρῆσιν εἰς τὸ πεζόν, καὶ ἴσως καὶ εἰς τὸ ποιητικόν· τοιαῦται εἶναι, facio, foe, ἀντὶ fo· facci, ἀντὶ fai: fae, ἀντὶ fa: facciamo, facemo, facciano, ἀντὶ facciamo: facete, ἀντὶ fate: faceno, faciono, faccionno, faño, ἀντὶ fanno.

(140). Καὶ αὐτὸς ὁ χρόνος ἔχει τινὰς ἀπηργαιωμένας λέξεις, ἐποῖαι, facei, ἀντὶ facevi: facia, ἀντὶ faceva: facciavano, faccevamo: ἀντὶ facevamo: facciavate, ἀντὶ facevate. Τὰ δὲ feva, ἀντὶ faceva: facemio, faceamo, ἀντὶ facevamo: facevi, faceate, ἀντὶ facevate: καὶ facevono, ἀντὶ facevano, εἶναι σφαλερά.

(142). Ὁ χρόνος οὗτος ἔχει μερικὸς ἰδιωτισμούς, τοὺς ὁποίους πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν· τοιοῦτοι εἶναι, andiedi, andetti, ἀντὶ andai: andesti, ἀντὶ andasti: andiede, andette, ἀντὶ 'andò: andemmo, andiedemo, andommo, andettamo, andassimo, ἀντὶ andammo: andasti, ἀντὶ andaste: andorono, andarano, andonno, andiedero, andettero, andettono, ἀντὶ andarono

(142). Τὰ dassè, dassi, dassè, dassimo, daste, dassero, τὰ ὁποῖα συνειθίζουσιν εἰς τὴν Ῥώμην, εἶναι σφαλερά. Σφαλερὰ εἶναι ὡσαύτως τὸ dessino καὶ desseno τὰ ὁποῖά τινες συνειθίζουσιν ἀντὶ τοῦ dessero.

(143). Τὰ fessi, fesse, etc. ἔγειναν κατὰ συγχωπὴν ἐκ τοῦ facessi-facesse. etc. ἀλλ'εἶναι πλέον εὐχρηστα εἰς τὸ ποιητικόν, παρὰ εἰς τὸ πεζόν. --- E quei pensando chio 'l fessi per voglia. (D. Inf. 33) Σημειωτέον, ὅτι ἡ λέξις αὕτη δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὸ fessi, τὸ ὁποῖον σημαίνει si fe', ὡς, se tu ripensi come l'umana carne fessi allora etc. [Id. Par. 7.]

[144]. Ὅσάκις τὰ προστακτικὰ μονοσύλλαβα va, dà, fa, sta, συνελώνονται μετὰ τῶν μορίων mi, ci, ti, vi, si, lo, la, le, ne, διπλασιάζεται

τὸ σὺμφωνον τῶν τελευταίων τούτων, ὡς --- *Dammī, vacei stacei, dalle, fallo, etc.*

(145). Ἐρχυλεχίας χάριν δὲν ἐσημειώσαμεν εἰμὴ μόνον τοὺς χρόνους, αἵτινες πάσχουν τὴν ἀνωμαλίαν. Πρὸς ἀποφυγὴν ὡσαύτως περιττολογίας δὲν ἀναφέραμεν οὔτε τὰ ὀνόματα τῶν χρόνων, διότι εὐκόλως δύναται ἕκαστος νὰ γνωρίσῃ τὸ εἶδος τοῦ χρόνου, ἔταν προσεξῇ εἰς τὴν κατάληξίν τευ.

(146). Τὸ μὲν colto, προσφέρεται μὲ ο ἀνοικτὸν, τὸ δὲ colo καὶ cole, μὲ κλειστὸν.

(147). Πρὸ τοῦ δευτέρου ὅρου τῶν ῥημάτων, *sottrarre*, ὑπεξάγω, *togliere*, ἀφαιρῶ, *dimandare*, αἰτῶ, *chiedere*, ζητῶ, *rubare*, ἀρπαῶ, *involare*, κλέπτω, καὶ τούτοις ὁμοία, εὐρίσκεται κατὰ συνήθειαν, ὡς ἐπὶ πλεῖστον, ἢ πρόθεσις α, ἐνῶ φυσικῶ τῷ λόγῳ ἔπρεπε νὰ εὐρίσκηται ἡ πρόθεσις da. Ἰδοῦ καὶ τινὰ κλασσικὰ παραδ. *E'l cor sottragge a quel dolce pensiero, che 'n vita il tiene*, (Petr. son. 190.) — *Il re Pietro di Roana l'isola di Sicilia ribellò, e tolse al re Carlo*. (Bocc. nov. 16). — *Ma di spezial grazia vi (a voi) chieggió un dono*. (Id. giorn., 1, fin) — *Acciocchè (le cattive erbe) alle migliori erbe non rapino il nutrimento* (Cresc. 6. 2).

(148). Ἡ ἀντωνομασία γίνεται ἔταν λαμβάνωμεν ἄλλο ἀντὶ ἄλλου ὀνόματος. --- α.) Διὰ τὴν ἐποίαν τὸ ὑποκείμενον ἔχει ὑπερέχην πρὸς ἄλλο ἄμεινός τευ. --- β.) Διὰ συγγένειαν ἐνδοξον. --- γ.) Δι' ἐνδοξὸν νῖνα πράξιν, ἢ ἀρετὴν. ('Ορα Βάμβλα, 'Ρητορικ. Μερ. Γ'. Κεφ. 6).

(149). Ἡ σημεινομένη δίδος, ἡ γίνεται διὰ τόπου, ὡς --- *son passato da Sira*, (ἐπέρασα διὰ τῆς Σύρας) ἡ ἐμπρὸς ἀπὸ τόπου ὡς --- *son Passato dalla chiesa* (ἐπέρασα ἐμπροσθεν τῆς ἐκκλησίας).

(150). Εἰς τὸ avanti, davanti, καὶ dinanzi συχνάκις ἔπεται ἡ πρόθεσις da, ὡς — *Il sangue mio, il quale per tante ferite puoi vedere avanti da te spandere*. (filor. 1.).

(151). Ἡ αἰτία δύναται νὰ ᾖναι, Ἑνεργουσα, Τελικὴ, Ὁργανικὴ, Ὑλική, καὶ Μερφικὴ. Εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα: δηλαδὴ εἰς τὴν κατασκευὴν ἐνός ἀγάλματος θεωρεῦνται ὅλαι αἱ διαφοραὶ αὐταὶ αἰτίαι οὕτως ὡγαλματοποιὸς εἶναι ἡ ἐνεργουσα αἰτία, ἐσκεπὸς ἡ τὸ τέλος, διὰ τὸ ὅποιον κάμνει τὸ ἄγαλμα εἶναι ἡ τελικὴ, τὰ ὅποια μεταχειρίζετα

ἐργαλεία ἢ ὀργανικῇ, τὸ μάρμαρον, ἢ ὅποιαν δῆποτε ἄλλην ὕλην μεταχειρίσθῃ ἢ ὑλικῇ, καὶ τὸ ὅποιον τῆς δώσει σχῆμα, ἢ μορφικῇ.

(152). Εὐρίσκεται περιγραφὴ τις τῆς νήσου Θήρας (Σαντορίνης) συνταχθεῖσα Γαλλιστὶ κατὰ τὴν παρελθοῦσαν ἑκατονταετηρίδα ὑπὸ τοῦ Ἰησοῦίτου Πιχαρδίου, ἀλλὰ κατ' οὐδένα τρόπον δὲν ἡδυνήθην νὰ τὴν εὔρω. Ἦτο δὲ εὐχῆς ἀξίον, ὥστε ἡ Κυβέρνησις νὰ φροντίσῃ νὰ εὔρῃ διὰ τὴν κεντρικὴν δημόσιον βιβλιοθήκην, ὅλας τὰς κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συνταχθεῖσας περὶ τῆς Ἑλλάδος περιηγήσεις καὶ περιγραφάς.

(153). Αἱ μεταξύ παρενθέσεως λέξεις εἶναι αἱ ὑποσκαπούμεναι.

(154). Οταν λέγωμεν *Esser in camicia*, ἐννοοῦμεν, ὅτι ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος δὲν φέρει ἄλλο φόρεμα ἐκτὸς τοῦ ὑποκαμίσου --- *Quando fuor di casa l'avesse in camicia cacciata* (Bocc. nov. 100).

(155). Ἡ φράσις *aver la beretta in capo*, καὶ αἱ ταύτης ὁμοιαι φαίνεται κατ' ἀρχάς, ὅτι ἐναντιοῦνται εἰς τὸν κανόνα τοῦτον, διότι φαίνεται ὅτι ὁ σκούφος περιέχει τὴν κεφαλὴν καὶ ὅχι ἡ κεφαλὴ τὸν σκούφον, ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῆς λέξεως *capo* (κεφαλῇ) δηλοῦμεν ἐν γένει ὅλην τὴν κεφαλὴν, καὶ ἐπειδὴ ὁ σκούφος δὲν καλύπτει, εἰ μὴ ἐν μέρος αὐτῆς, διὰ τοῦτο δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς περιεχόμενον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς κεφαλῆς, καὶ ἐπομένως αἱ εἰρημέναι φράσεις δὲν ἀπομακρύνονται διόλου τοῦ κανόνος.

(156). Τὸ *nosco*, καὶ *vosco*, τὴν σήμερον δὲν συνειβίζεται εἰμὴ εἰς τὸ ποιητικόν.

(157). Λέγομεν δὲ μεταφορικῶς --- *passar per lo bursatto*. --- *passar per lo minuto*. etc. δηλαδὴ ἐρευνᾶν μὲ προσοχὴν.

(158). Εἰς τοιαύτας φράσεις ἢ πρόθεσις *Per* ἐνίοτε προσυπακούεται, ὡς --- *Questo peccate gi fece piangere quaranta* etc. (Bocc. nov. 74).

(159). Ορα τὴν (15) σημείωσιν.

(160). Αἱ φράσεις αὗται ἀπὸ τινος τῶν γραμματосυντάκτων συνηριθμήθησαν μεταξύ τῶν χρόνων τῶν ρημάτων.

(161). Πολλοὶ τῶν Γραμματικῶν διαιροῦν τὰ ἐπιρρήματα εἰς περισσοτέρας κλάσεις καὶ ὁ Ἰατροφιλόσοφος Πύρρος τὰ διαιρεῖ εἰς 41, κλάσιν ἴσως πρὸς μεγαλητέραν ευκολίαν τῶν νέων! (Πύρρου Διονυσίας).

(162). Vanzon, Gramm. Rag. sez. vii. cap. 1. Pag. 231.

(163). Τὰ δύο τελευταῖα ἔπονται εἰς τὸ ῥῆμα, εἰς τὸ ὅποιον προηγεῖται τὸ ἀρνητικὸν non, ὡς, non voglio mica ἢ punto andare. etc.

(164). Οἱ παλαιοὶ μετεχειρίζοντο ἐνίστε τὸν σύνδεσμον τοῦτον καὶ ἀντὶ ἄλλων λέξεων, οὕτως εἰς τὸ ἐφεξῆς παράδειγμα εὐρίσκεται ἀντὶ τῆς λέξεως anzi, ὡς --- L'uomo santo, quando si parte di questa vita allora ch' tu eredi ch' e' muoja, ed e' nasce. (Fr. Giord. 67) Εἰς τινὰ δὲ ἄλλα παραδείγματα ἀπαντᾶται ἀντὶ τῶν λέξεων anche, allora, benchè, Percio, a patto. etc.

Ἐνίστε δὲ μετὰ τὸν σύνδεσμον τοῦτον προσυπακούεται τὸ μόριον ecco, ὡς --- Com'io tenea levate in lor le ciglia, ed un serpente eot cei piè si lancia. etc. (D. Inf. 25).

(165). Ἀπὸ τινὰ τῶν παλαιῶν παραδείγματα ἐξάγεται ὅτι ἡ λέξις ma, ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν più, ἐπὶ ὑποκοριστικῆς σημασίας, καὶ ὅτι παράγεται ἐκ τῆς λατινικῆς magis, --- E non avea ma ch' un orecchio solo. (D. Inf. 28). Ἀπαντᾶται εἰσέτι καὶ κατὰ τὴν σημασίαν τῶν λέξεων fuor ch'è, salvo che, eccetto che, du. ὡς --- I' reda lei, ma non vedeva in essa ma che la bolle, che 'l bollor lerava de (D. Inf. 21). Ὅσάκις δὲ εὐρίσκεται μετὰ τῶν λέξεων pure, Pero, non di meno, tuttavia. de εἶναι παραπληρωματικὸν μόριον, ὡς --- Incomincio a prender malinconia, ma pure aspettava. de (Bocc. nov. 7).

(166). Οἱ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς συγγράψαντες ἑλληνικὰς γραμματικὰς, κατεχώρισαν τὰ ἐπιφωνήματα εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπιρρημάτων. Τινὲς ὅμως τὰ κατὰ χωρῶν καὶ εἰς ἰδιαιτέραν κλάσιν. Οἷα Γενναδίου Γραμμ. τῆς ἀρχαίας Ἑλλ. γλώσσ. Πιτζιπιού, Ἡ λογικὴ Γραμματ. τῆς Ἑλλην. γλώσσ. Cutuffa, Compendio di gramm. della Ling. Greca Modern. Οἷα περὶ τούτου τὰ εἰς τὴν Λατινικὴν Γραμματικὴν τοῦ Ἰατροῦ Παλλατίου Προλεγόμενα.

(167) Τὰ ἐπιφωνήματα φαίνεται, ὅτι πρέπει νὰ εἶναι τοσαῦτα εἰς ἀριθμὸν, ὅσα καὶ τὰ πάθη ἀπὸ τὰ ὅποια κυριεύεται ἡ ψυχὴ μας εἶναι ὁμοῦς πολλὰ ὀλιγώτερα, διότι συχνάκις ἐναντία πάθη ἐκφράζονται ὡς ἰδοὺμεν διὰ τοῦ ἰδίου ἐπιφωνήματος, διότι ἡ σημασία τῶν κρέμαται πολλάκις ἀπὸ τῆν προφορὰν, ἢ τὴν χειρωνακίαν, μὲ τὴν ὁποίαν τὰ προφέρομεν.

(168). Soave, Grammat. delle due Lingue.

(169). Λέξεις μαθηματική, ἧτις δηλοῖ τὴν ἐπιστήμην τὴν διδάσκουσαν τὸν τρόπον τοῦ μετρῆν τὰ ὕψη διὰ μέσου τινὸς ῥάβδου· (Ορα, Dictionnaire des Sciences et Arts contenant l' étymologie, la définition et les diverses acceptions des termes techniques che par Lunier).

(170). Μὲ κεφαλαιώδη ὡσαύτως γράμματα συνειθίζουσιν νὰ γράφουν καὶ τὰς ἐπιγραφάς. Οἱσις δὲ ἐπιθυμεῖ νὰ γνωρίσῃ τὸν τρόπον τοῦ συνθέτειν αὐτὰς Ἰταλιστὶ, παραπέμπεται εἰς τὸ σύγγραμμα τοῦ περιφήμου καθηγητοῦ Οριόλου, ἐπιγραφόμενον, Iscrizioni di autori diversi del De. Erancesco Orioti. Rologua 1826. τοῦτο εἶναι τὸ πρῶτον Ἰταλικὸν σύγγραμμα τοῦ εἶδους τούτου.

(171). Copia, (εὐπορία, ἀντίγραφον) γράφεται μὲ ἔν p, διὰ νὰ διακρίνεται ἐκ τοῦ coppia (δυάς)

(172). Ορα καὶ τὴν τοῦ Βλαντῆ Ἰταλικὴν γραμματικὴν. §. Κέ.

(173). Τὸ ἐφεξῆς ἐπίρρημα γράφεται κατὰ τέσσαρας διαφόρους τρόπους, οἶον, altramente, altrimente, altramenti, καὶ altri menti. Οὕτω καὶ τὸ ἐξῆς ἐπίθετον, amendue, ambodue, ambidue, καὶ ambedue.

(174). Mani, Lez. di Ling. Tosc. Lez. x.

(175). Σημειωτέον, ὅτι τὰ τῶν τεχνιτῶν ὀνόματα πρέπει νὰ λήθουν εἰς ajo, καὶ ὅχι εἰς aro, ὡς, Librajo, Ferrajo. cte. Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰ ὀνόματα τῶν μηνῶν gennaio, καὶ febbrajo.

(176). Ορα, Blair lez. di Retor. e belle Lett. T. 2. lez. Viii.

(177). Ἰδε Soave, Gram. Rag. della Ling. Ital. Part. V. Cap. 11.

(178). De Muro, Arte di scrivere. Id. gram- Rag. par. 136.

(179). Μεταξὺ τοῦ ἐπιθέτου συμπεριλαμβάνεται, ὡς εἶπομεν, καὶ τὸ ἄρθρον.

(180). Εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἐπιθέτων συμπεριλαμβάνουσιν καὶ τὸ ἄρθρον, περὶ αὐτοῦ δὲ ὠμιλήσαμεν διεξοδικώτερον εἰς τὸ Περί Ἀρθρου κεφάλαιον τοῦ Τεχνολογικοῦ.

(181). Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν, ὅσον τὸ κατὰ δύναμιν, τὴν συχνὴν ἐπανάληψιν τῶν λέξεων pure καὶ mica, τὴν ὁποίαν κάμνουν οἱ τῆς Λομβαρδίας καὶ Ρωμανίας κάτοικοι.

(182). Ορχ, Lancilotti, I principj della Lingua Ital.

(183) Η λέξις Strupo, περὶ τῆς ὁποίας τόσον ἐφιλονέκησαν οἱ τοῦ Δάντου σχολιασταί, (Comment. al cant. vij dell' inferno dal Buti al Biagioli), σημαίνει πλῆθος· ἐγείνα δὲ ἐκ τῆς Λατινικῆς Stropus, ἣτις σημαίνει κυρίως ποίμνιον, καὶ μεταφορικῶς ὄχλον, ἡ πλῆθος (λαοῦ) Supliment. al Glossario di Du-Fresne, per Carpentier· λέξις stropus· Παράγεται δὲ ἐκ τῆς τοῦ Ἀρχαίου Τευκτονικοῦ, troppe, trop, ἢ strop) ὅρα Schsilter, εἰς τὴν λέξιν troppe). Ὅθεν αἱ Γαλλικαὶ λέξεις troupeau, troupe, καὶ ἡ Ἰταλικὴ truppa. Σημειωτέον δέ, ὅτι ἡ λέξις strup, σφύζεται εἰς τὴν διὰλακτον τοῦ Παιμόντου, καὶ σημαίνει ποίμνιον συμφώνως μὲ τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς Τευκτονικῆς σημασίαν.

(184). Ο Μινούκιος ἐξοχός τῆς Τοσκάνης συγγραφεὺς, ὁμιλῶν περὶ τῆς διαφορᾶς τῆς σημασίας τῶν δύο τούτων, λέξεων, λέγειν al ttero è colui che per grandezza d' animo non riguarda e non applica a cose vili, anzi dimostra verso di quelle una certa schifezza generosa e senza vizio e superbo si dice colui che per vizio e per capriccio spropositato disprezza tutti, e tutte le cose indifferentemente e senza distinzione alcuna. » Minucci, Annot al Malmant.)

(185). Θέλοντες οἱ Ἰταλοὶ νὰ δηλώσουν τὴν παρὰ τῆς Λατινικῆς λέξεως superbia, δηλουμένην μεγαλοψυχίαν, μὴ συγχωρήσης εἰς αὐτοὺς τῆς Χριστιανικῆς θρησκείας νὰ παραδεχθῶσι τὴν εἰρημένην λέξιν καθ' ὅλην τὴν ἑκτασιν τῆς σημασίας της, ἐσχημάτισαν τὴν λέξιν alterezza. Ἐκ τούτου φαίνεται πόσον εἶναι ἐσφαλμένη ἡ ἰδέα ἐκείνων, αἵτινες νομίζουν ὅτι πᾶσα Ἰταλικὴ λέξις, παραγομένη ἀπὸ Λατινικὴν, δύναται νὰ ἐμῇ εἰς χρῆσιν καθ' ὅλας τὰς σημασίας τῆς ἐξ ἧς παράγεται Λατινικῆς.

(186). Ορα, Rabbi Sinonimie italiani Ammonio sopra la differenza dei vocaboli affini, o vero sinonimi. Grassi, saggio intorno ai sinonimi della Lingua Italiana. Id. sinonimi Italiani, e Parallelo dei vocabolarj Ital· Ingles. e Spagnoel. Somani, Teorica de Sinonimi Italiani Id· Dizionario generl de Sinonimi Italiani. Τὸ τελευταῖον τοῦτο σύγγραμμα περιέχει 8000, καὶ ἐπέκεινα συνωνύμους λέξεις.

(187). Maudru, E' lémons Raisonnés dela Langue Ruisse, ou

Principes généraux de la grammaire appliqués a la Langue Russe.

T. I. Chap. III.

(188). Cerutti, gramm. Filosof. cap. xxrv.

(189). Οἱ Γάλλοι λαμβάνουν τὴν ἰδέαν ἀπὸ τὸν εἰς ὃν εὐρίσκονται τόπον, εἰ δὲ Ἰταλοὶ ἀπὸ τὰ περίξ τοῦ τόπου ἐκείνου.

(190). Cerutti, ivi. Cap. xxvij.

(191). Οἷα καὶ τοὺς περὶ Προσωδίας κανόνας ἐν τῷ τοῦ Βλαντὴ Λεξικῷ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης.

Οἱ ἐπιθυμοῦντες δὲ διεξοδικώτερα συγγράμματα περὶ τῆς Ἰταλικῆς Γλώσσης, παραπέμπονται εἰς τοὺς ἐφεξῆς Συγγραφεῖς. Corticelli, Regole ed Osservazioni della Lingua Toscana. Rembo, Prose, sulla volgar lingua. Buomattei, Della Lingua Toscana. Mambelli, Osservazioni della Lingua Italiana, Gigli, Lezioni di Lingua Toscana. Pergamini, Trattato della Lingua Italiana. Manni, Lezioni di Lingua Toscana. Rossi, Osservazioni della Lingua volgare. Soave, grammatica Ragionata della Lingua Italiana. Id. grammatica delle due Lingue. Pistolesi, Prospetto dei verbi Toscani Regolari ed irregolari. Mastrofini, Teoria e Prospetto, ossia Dizionario critico dei verbi Italiani conjugati. Castelvetro, Regole e materie grammaticali. Pallavicino, Avertimenti grammaticali, De Muro, grammatica Ragionata della Lingua Italiana. Biagioli, grammaire Italiene élémentaire et raisonnée. Vanzon, grammatica Ragionata della Lingua Italienna. Cerutti, grammatica Filosofica della Lingua Italiana, Roster, Osservazioni grammaticali intorno alla Lingua Italiana. Compagnoni, Teorica dei verbi Italiani, Lancillotti, I principi della Lingua Italiana, Lanza, Il Donato. Antonini, Traité de la grammaire Italienne. Εἶναι ἄξιον τῆς μελέτης τῶν φιλόλογων καὶ τὸ τοῦ Λευκκεσίην σύγγραμμα ἐπιγραφόμενον, Dell' Illustrazione delle Lingue.

ΠΙΝΑΞ.

Αφιέρωσις.

Εισαγωγή.

Σελ.-1.

Τμήμα Α'. Περὶ γλώσσης καὶ ἀλφαβήτου.

Κεφ. Α'. Περὶ τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης.

2.

--- Β'. Περὶ τοῦ Ἰταλικοῦ Ἀλφαβήτου.

5.

Τμήμα Β'. Γενικὴ θεωρίᾳ τῶν μερῶν τοῦ λόγου.

Κεφ. Μόνον.

9.

Τμήμα Γ'. Περὶ οὐσιαστικοῦ.

Κεφ. Α' Περὶ οὐσιαστικοῦ ἐν γένει.

16.

--- Β'. Περὶ Γένους.

19.

--- Γ' Περὶ τῆς καταλήξεως τῶν οὐσιαστικῶν.

21.

--- Δ'. Περὶ σχηματισμοῦ τῆς χαρακτηριστικῆς καταλήξεως
τῶν θηλυκῶν.

26.

--- Ε'. Περὶ Ἀριθμῶν.

27.

--- ΣΤ'. Ἑτεροκλίτων ὀνομάτων.

31.

--- Ζ'. Περὶ τροπολογίας τῆς τῶν οὐσιαστικῶν σημασίας.

35.

--- Η'. Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ οὐσιαστικοῦ.

39.

--- Θ'. Περὶ Προσωπικῶν Ὀνομάτων.

44.

Τμήμα Γ'. Περὶ Ἀντωνυμίας.

Κεφ. Μόνον.

49.

Τμήμα Δ'. Περὶ Ἐπιθέτου.

Κεφ. Α' Περὶ Ἐπιθέτων Ποιότητος.

60.

--- Β'. Περὶ διαφορᾶς τῆς σημασίας τῶν ἐπιθέτων ποιότητος.

70.

--- Γ'. Περὶ Ὀριστικῶν ἐπιθέτων.

73.

--- Δ'. Περὶ Ἀρθρου.

81.

--- Ε'. Περὶ Ἐπιθέτων κτητικῶν.

94.

--- ΣΤ'. Περὶ Ἐπιθέτων συζευκτικῶν.

98.

--- Ζ'. Περὶ Ἐπιθέτων ἀριθμητικῶν.

107.

Τμήμα Ε'. Περὶ Ῥήματος.

Κεφ. Α' Περὶ Ῥημάτων ἐν γένει.

111.

--- Β'. Περὶ τροπολογίας τῶν Ῥημάτων.

113.

--- Γ'. Περὶ χρόνων.

114.

--- Δ'. Περὶ Ἑγκλίσεων.	116.
--- Ε'. Παρατηρήσεις εἰς τὰς ἐγκλίσεις καὶ χρόνους τῶν Ῥημάτων.	118.
--- ΣΤ'. Περὶ Μετοχῆς καὶ Συνοχῆς ἡτοι Γερουνδίου.	123.
Κεφ. Ζ'. Περὶ Συζυγιῶν τῶν Ῥημάτων.	127.
--- Η'. Κλίσεις τῶν βοηθητικῶν Ῥημάτων.	132.
--- Θ'. Παραδείγματα τῆς Α'. συζυγίας.	145.
--- Ι'. Παραδείγματα τῆς Β'. συζυγίας.	153.
--- ΙΑ'. Παραδείγματα τῆς Γ'. συζυγίας.	159.
--- ΙΒ'. Περὶ σχηματισμοῦ τῶν χρόνων τοῦ Ῥήματος.	169.
--- ΙΓ'. Περὶ ἀνωμάτων Ῥημάτων.	175.
--- ΙΔ'. Περὶ Ἑλλειπῶν Ῥημάτων.	186.
Τμῆμα ΣΤ'. Περὶ Προθέσεως.	
Κεφ. Μόνον.	190.
Τμῆμα Ζ'. Περὶ Ἐπιρρήμάτων.	
Κεφ. Α'. Περὶ ἐπιρρήμάτων ἐν γένει.	205.
--- Β'. Περὶ ἐπιρρήμάτων βεβαιώσεως.	207.
--- Γ'. Περὶ ἐπιρρήμάτων χρόνου.	208.
--- Δ'. Περὶ ἐπιρρήμάτων τόπου.	210.
--- Ε'. Περὶ ἐπιρρήμάτων ποιότητος.	αὐτόθι.
--- ΣΤ'. Περὶ ἐπιρρήμάτων ποσότητος.	211.
Τμῆμα Η'. Περὶ Συνδέσμου.	
Κεφ. Μόνον.	212.
Τμῆμα Θ'. Περὶ ἐπιφωνήματος.	
Κεφ. Μόνον.	213.
Τμῆμα Ι'. Περὶ Παραγῶγων καὶ Συνθέτων λέξεων.	
Κεφ. Α'. Περὶ Παραγῶγων λέξεων.	228.
Κεφ. Β'. Περὶ συνθέτων λέξεων.	231.
<i>Περὶ Ὀρθογραφίας.</i>	
Ὁρισμός.	235.
Τμῆμα Α'. Περὶ Γραμμάτων καὶ λέξεων.	
Κεφ. Α'. Παρατηρήσεις περὶ Γραμμάτων τινῶν	αὐτόθι.
--- Β'. Περὶ Κεφαλαιωδῶν Γραμμάτων.	236.
--- Γ'. Περὶ Ἀναδιπλασιασμοῦ συμφώνων.	238.
--- Δ'. Περὶ Συναιρέσεως.	241.
--- Ε'. Περὶ τῶν κατὰ διαφόρους τρόπους γραφομένων λέξεων.	242.
--- ΣΤ'. Περὶ τῆς τῶν λέξεων ἀποκοπῆς.	243.
--- Ζ'. Περὶ τῆς τῶν λέξεων αὐξήσεως.	245.

— Η'. Περὶ Διαιρέσεως τῶν λέξεων ἐν τέλει γραμμῆς.	246.
Τμήμα Β'. Περὶ Σημείων.	
Κεφ. Α'. Περὶ ἀποστρόφου.	247.
— Β'. Περὶ Τόνων.	248.
Γ'. Περὶ Διαστολῶν.	250.

Περὶ Συντάξεως.

Εἰσαγωγή.	253.
Τμήμα Α'. Περὶ ἀναλυτικῆς Συντάξεως.	
Κεφ. Α'. Περὶ τῆς τάξεως τῶν λέξεων εἰς τὴν ὁμιλίαν.	254.
Β'. Περὶ Συμφωνίας.	261.
Τμήμα Β'. Περὶ ἐσχηματισμένης Συντάξεως.	
Κεφ. Α'. Περὶ Σχημάτων ἐν γένει, καὶ περὶ ἑλλείψεως ἰδίως.	267.
Β'. Περὶ Πλεονασμοῦ.	270.
Γ'. Περὶ Ἐναλλαγῆς.	271.
Δ. Περὶ Συλλήψεως.	273.
Ε. Περὶ Ὑπερβατοῦ.	Αὐτόθι
ΣΤ'. Περὶ Συγχύσεως, Σολοικισμοῦ καὶ Βαρβαρισμοῦ.	274.
Τμήμα Γ'. Περὶ τῆς τῶν λέξεων Σημασίας.	
Κεφ. Α'. Περὶ Συνωνύμων λέξεων.	276.
Β'. Περὶ λέξεων ἔχουσιν διαφόρους σημασίας.	278.
Τμήμα Δ'. Περὶ Ἰδιωτισμῶν.	
Κεφ. Α'. Περὶ ἰδιωτισμῶν τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης.	280.
Β'. Περὶ Γαλλισμῶν.	282.

Περὶ Προσωδίας.

Τμήμα Α'. Περὶ τῆς τῶν ὀνομάτων προφορᾶς.	
Κεφ. Α'. Γενικοὶ κανόνες.	287.
Β'. Ἐκθεσις μερικῶν Κανόνων.	288.
Τμήμα Β'. Περὶ προφορᾶς Ῥημάτων καὶ λοιπῶν μερῶν τοῦ λόγου.	
Κεφ. Α'. Κανόνες περὶ Ῥημάτων.	290.
Β'. Κανόνες περὶ τῶν λοιπῶν μερῶν τοῦ λόγου.	291.
Σημειώσεις.	293.
Πίναξ.	329.

Τέλος.

Ὁ Συγγραφεὺς κηρύττει ὡς ἀπομίμησιν καὶ μετατύπωσιν πᾶν ἀντίτυπον, μὴ ἔχον τὴν ιδιόχειρον ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἢ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀντωνίου Δέ-Κιγάλλα. Ἐπομένως δὲ θέλει καταδιώξει καθ' ὅλην τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων τὴν τοιαύτην παρανομίαν.

Κιγάλλας

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΦΙΛΟΜΟΥΣΩΝ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

<i>Ἐκ Θήρας.</i>	Σώμ.		Σώμ.
Ἅγιος, Θήρας.	1.	Ζ. Γίξης.	1.
Ἄ Δελένδας.	1.	Θεοδόσιος Πεταλᾶς.	1.
Ἀντώνιος Δ. Δελένδας.	1.	Θωμᾶς Μαρχεζίνης.	1.
Ἄγγελος Σιγάλας.	1.	Ἰωάννης Βρέστ.	1.
Ἀθανάσιος Γαβαλᾶς.	1.	Ἰωάννης Ν. Δελέντας.	1.
Ἀνδρέας Δελένδας.	1.	Ἰωσήφ Ἰ. Δελένδας.	1.
Ἀντ. Ζάνος.	1.	Ἰωάννης Ἰ. Ἀλμπης.	1.
Ἀνδρέας Μ. Πλατύς.	1.	Ἰωάννης Ἀλμπης.	1.
Ἄγγελος Φουμέλης ἱερέυς.	1.	Ἰω. Δ. Σανταντώνιος.	1.
Ἀλέξανδρος Μετρέξης.	1.	Ἰωάννης Ν. Τζ. Δελέντας.	1.
ἔτι διὰ τὸν Δῆμον Οἶας.	1.	Ἰερώνυμος Συρίγος.	1.
Ἄγγελος Γαβαλᾶς ἱερέυς.	1.	Ἰω. Λορεντσιάδης.	1.
Ἀντώνιος Μανολέσος.	1.	Κ. Παπαζήσης.	1.
Ἀντώνιος Δεμάθας.	1.	Κ. Κοζάος.	1.
Ἀντώνιος Ρουμπής.	1.	Κωνσταντῖνος Μενέτας χίος.	1.
Ἀντώνιος Ἀνδραβάνης.	1.	Λουκᾶς Σπάρταλης.	1.
Βασίλειος Μαρχεζίνης.	1.	Λ. Μπαζέγιος.	1.
Βασίλειος Γαβαλᾶς.	1.	Λούγγιος Ν. Συρίγος.	1.
Γεώργιος Μετρέξης.	1.	Λάζαρος Κριεζής.	1.
Γεώργιος Συρίγος.	1.	Λάζαρος Δελέντας.	1.
Γάσπαρος Ἀν. Μπαζέας.	1.	Λάζαρος Συρίγος.	1.
Γάσπαρος Ν. Ἀλμπης.	1.	Λουκᾶς Συρίγος ἱερέυς.	1.
Γεώργιος Χ. Τζάνες.	1.	Λουρ. Σκαραμαγκᾶς.	1.
Γουλιέλμος Ν. Δελέντας.	1.	Μάρκος Μετρέξης.	1.
Γεώργιος Μπαρμπαρίγος.	1.	Μαρίκ Ἰακώβου Δελέντα.	1.
Γάσπαρος Λ. Ἀλμπης.	1.	Μ. Γίξης.	1.
Γάσπαρος Ντεόρκος.	1.	Μάρκος Βαλιάνος.	1.
Γουλιέλμος Συρίγος.	1.	Μαρίνος Γαβαλᾶς.	1.
Γεώργιος Φραγκούλης.	1.	Νικόλαος Γ. Συρίγος.	1.
Γουλιέλμος Δεχορόνειας.	1.	Νικόλαος Ἰ. Φουμέλης.	1.
Γουλιέλμος Λαγκαδᾶς.	1.	Νικόλαος Ἀρχ. Φουμέλης.	1.
Δημήτριος Βαλσαμάκης.	1.	Νικόλαος Γ. Ἰγγλέσης.	1.
Δεμένεος Σαρής.	1.	Ν. Μ. Πλατύς.	1.
Δημήτριος Μαθᾶς ἱερέυς.	1.	Νικίτας Δειμέξης.	1.
Ἑλένη Δελέντα.	1.	Νικόλαος Μετρινός.	1.
Ζαχαρίας Ἰωάννου Νεφές.	1.	Π. Αὐγερινός.	1.
		Π. Βενετικλῆς.	1.

Παναγής Πολυχρόνης . . . 1.
 Πέτρος Ν. Ἀλμπης . . . 1.
 Πέτρος Ν. Μ. Ἀλμπης . . . 1.
 Πέτρος Α. Ἀλμπης . . . 1.
 Πέτρος Γαβρίλης . . . 1.
 Φίλιππος Μπαζέγγιος . . . 1.
 Φεδερίκος Δελέντας . . . 1.
 Χριστόδουλος Ἰ. Κάουτος . . . 1.
 Χριστόδουλος Νομικός . . . 1.
 Ἀντώνιος Ἰ. Γιάννακας . . . 1.
 Γεώργιος (Χ*) Πόνες Κρῆς . . . 1.
 Δημήτριος Δεϊμέζης . . . 1.
 Δημήτριος Κανακάρης . . . 1.

Ἐν Ἰω.

Ἀντώνιος Μαρινάκης . . . 1.
 Γεώργιος Θερμιώτης . . . 1.
 Ἰωάννης Διμεραιδάκης . . . 1.
 Στέφανος Βαλέτας . . . 1.
 Σπυρ. Α. Βαλέτας . . . 1.
 Σπυριδων Ἀωρεντιάδης . . . 1.

Ἐν Ἀμοργῷ.

Γεώργιος Βλαβιανός . . . 1.
 Γεώργιος Σιγάλας . . . 1.
 Γεώργιος Σπηλιάδης . . . 1.
 Ἰω. Βλαβιανός . . . 1.
 Νικόλαος Βλαβιανός . . . 1.

Ἐν Μήλῳ.

Νικόλαος Γερακάρης . . . 1.

Ἐν Νάξῳ.

Ἀπόλλων Σερπέτης . . . 1.

Ἐν Σύρῳ.

Εὐστρ. Ροϊδής . . . 1.
 Νικόλαος Ἰ. Δελέντας . . . 1.
 Πέτρος Α. Ζάνος . . . 1.

Ἐν Ἀθῆναις.

Νικόλαος Γαζέτης . . . 1.
 Ν. Βάμβας . . . 1.
 Ἰωάν. Σοριανόπουλος, . . . 1.

Πανσίας Α. Ράλλη . . . 1.
 Στέφανος Ζιγομελάς . . . 1.
 Μιχαὴλ Κροκίδας . . . 1.
 Χρῆστος Νικολαΐδης . . . 1.
 Ὑπατεία Βούρου . . . 1.

Ἐν Ταγαρόρῳ.

Βαλτάσσαρος Δρασκοβίκης 4.
 Βλαστός . . . 1.
 Γεώργιος Κηπουρός . . . 1.
 Θεόδωρος Α. Αὐγερινός . . . 1.
 Ἰωάννης Δρασκοβίκης . . . 1.
 Κωνσταντῖνος Πλεματᾶς 1.
 Μ. 1.
 Μ. Ταμβάκου . . . 1.
 Μάρκος Φουμέλης . . . 1.
 Μιχαὴλ Ζαχαρίας . . . 1.
 Νικόλαος Μ. Αὐγερινός . . . 1.

Ἐν Λιθόρῳ.

Ἡ Κόμησα Μαρία Ριδαρόλα
 γεννηθ. Ἀνενο
 Ὁ Κόμης Φραγκῆσκος Ριδα-
 ρόλας στρατηγὸς τῆς Α. Βρε-
 ταν. Μεγαλ.

Ἐκ Κεφαλληνίας.

Ἀνδρέας Ἰγγλέσης . . . 1.
 Ἀνδρέας Χέλμης . . . 1.
 Βερονίκη Σβορόνου . . . 1.
 γεννηθ. Βαλσαμάκη . . . 1.
 Γεώργιος Βαλσαμάκης . . . 1.
 Γεώργιος Λικιαρδόπουλος 1.
 Γεράσιμος Βαλσαμάκης . . . 1.
 Δόκτωρ Στέλλιος Σβορόνος 1.
 Δόκτωρ Ἰωάννης Κλάδαν 1.
 Ἰωάννης Φιλιππάτος . . . 1.
 Ἰωάννης Ἀνινος Βουλευτῆς 1.
 Κόμης Παναγής Ἀνινος . . . 1.
 Κόμης Γεράσιμος Λοβέρδος 1.
 Κόμης Δέλλα Δέχιμας, μέλος
 τοῦ ὑπερτάτου τῆς Δικαιο
 σύνης 1.
 Συμβουλίου τῶν Ἰονίων Νήσι.

Μιχαήλ Στελλίου Σβορόνο; 1.
 Μιλτιάδης Σβορόνος . . 1.
 Μενέτος Λικιαρδόπουλος 1.
 Νικόλαος Βαλσαμάκης . 1.
 Νικόλαος Λικιαρδόπουλος 1.
 Παναγής Ἰγγλέσης . . 1.
 Σπυρίδων Πανᾶς . . 1.
 Σπυρίδων Ἰγγλέσης . . 1.
 Φίλιππος Γ. Βαλσαμάκης 1.

Ἐξ Ἰθαίκης.

Δημήτριος Γιαλιάς . . . 1.
 Τηλέμαχος Φόκας Γαῖση . . 1.
 Χριστόδουλος Γρίβας . . 1

Ἐξ Ἀρτης.

Δημήτριος Χιριτζίδης . . 1.
 Χριστόδουλος Δεσπότης . . 1.
 Ἰωάννης Γαβαλάς Θηραῖος . 1.

Τὰ ὀνόματα τῶν λοιπῶν Συνδρομητῶν δὲν ἐπρόφθασαν.

ΤΩΝ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΩΝ ΕΠΙΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ.

Σελ.	Γραμ.	Ημαρτημ.	Επιδιορθ.
2	8-9	οι Ιταλοί	Λατίνοι,
8	15-16	guerrie	guerrier-o
14	26	pià,	più,
19	9	cone-ime,	cone-ime,
21	14	καὶ τὰ nuvol-a,	καὶ la nuvol-a,
22	7	il c, καὶ la i	il c, καὶ la c,
22	15	τελευταῖο	τελευταῖον
24	18	jarpide	jaspide
25	8	θηλυκά, καὶ κατὰ	θηλυκά, κατὰ
25	22	guardass gilli,	guardassigilli,
25	25	brinbisi,	brindisi,
27	23	Arrigli,	Arrighi,
28	12	Ia carità.	la carità.
28	15	le carite,	le carità.
28	27	sicolat-o, si- colat-i,	scolar-o, scolar-i,
30	23-24	hi καὶ ghi,	chi καὶ ghi
31	20	βράκας	βροκος
31	23	spezi,	spezj,
32	4	ἄλλα μὲν τὰς καὶ	ἄλλα μὲν τὰς ἔχουν καὶ
32	28	destricr-o,	destrier-o,
34	2-3	vestim-ent-a.	vesti-ment-a.
37	5-6	bacincc-hio.	bacinc-chio.
38	12	anzino.	stanzino.
39	21	κατέχοντα	κατέχονται.
40	3	κλάσεις,	κλίσεις,
41	26	(Ditt. stor. leb.)	(Dav Stor. lib. 3).
41	28	lascio	lascio
42	13	affrote di,	a fronte di,
42	29	Castello;	Castello,
43	16	puommi	Puommi
44	1	la ciuoli	lacciuoli
44	2	à piedi.	a' piedi
46	24-25	ὀσάκισ	Ὀσάκισ.

Σελ.	γραμ.	Ἡμαρτηρ..	Ἐπιδιορθ.
48	11-12	ὥς difesa	ὥς A difesa
48	16	lascio	lasciò
48	16	(Bocc.) alla	(Bocc.)--Alla
51	18	εὐρίσκομενον	εὐρίσκομεν
51	28	ch' e' non	ch' i' non
54	23-24	μολοότι	μολονότι
56	6	ugolino	Ugolino
56	9	le e fatiche.	e le fatiche
57	20	regi, ch' assiser	regi, Ch' assiser
57	28	morte, va per	morte, Va per
58	4	colei, ch' a-	colei, Ch' avanza
		vanza	
65	25	che baltà,	che lealtà.
66	15	doct-issimo	dott-issimo
67	6	essendo state	essendo stato
68	6	interc,	intero,
—	15	festa, che sentir	festa, Che sentir
—	28	cont	con
69	6	ἡ ὑπόθεσις	ἡ ὑπερθεσις
—	12	sono amante.	sono amante.
70	3	grando,	grande,
—	9	εἰς ὑπερθετικά	εἰς τὰ ὑπερθετικά
—	—	—più arcì, sì,	più, arcì, sì,
72	15	semplice, sem-	semplicione, sempli-
		pliciotto,	ciotto,
—	23	stristazuolo.	tristazuolo.
73	9	Ἐπίθετα ὀριστικά τὰ ὀνόματα αὐτὰ δὲ	Ἐπίθετα ὀριστικά τὰ ὀνόμα- τα αὐτὰ δὲ
—	24	s' miominaò	s' incominciò
—	—	Tederico:	Federico.
74	8	ἡ σημαίνει	ἡ σημαίνει
75	10	in sueusante	in sue sante
—	14	mi Par	mi par
—	21	si voglioni stes-	si vogliono elleno
		se.	stesse.

Σελ. γραμ. Ἡμαρτημ.

Ἐπιδιορθ.

76	7	uno, alcuno qualche,	uno, alcuno, qualche.
—	25	che l'altre.	che l'atre.
77	1	dupito.	dubito.
---	27	cosa sia.	casa sia.
78	6	ἀναλαμβάνομεν	ἐκλαμβάνομεν
—	12	Ogui cosa,	Ogni cosa,
—	14	(Tralt, pecc. mort.)	(Tratt. pecc. mort.)
—	26	ciacheduno,	ciascheduno,
—	27	cotuno,	catuno,
80	21	molie	malie.
86	15	vomano	romano
88	2	il perche	il perchè.
89	4	picole	piccole
90	16	viquardo	viguardo
—	22	j.	i.
—	30	gla, diatore,	gla-diatore,
94	15	mostri	nostri
—	16	να δηλώσωμεν ἐν πρόσωπον,	να δηλώσωμεν, ὅτι ἐν πρό- σωπον,
—	24	suoi	suo.
95	7	ch' ann' ivi	ch' hann' ivi
97	6	Dei sempre	Lei sempre
—	14	le membra.	Le membra.
99	25	κάμνει	κάμνει.
111	11	De	De
103	25	od gli osti	Odi gli osti
104	11	ἐκφρασιν,	ἐμφρασιν,
—	19	li viesca	tiviesca
109	29	da quel	da qual
108	12	quattorpeci,	quattordici,
109	11	πίθετα	ἐπίθετα,
110	6-7	ottodesimo,	ottodecimo,
—	7	Desimonono,	Decimonono,
—	9	ᾗ ventesimo pri- mo	ᾗ. vendesimo primo,

Σελ.	γραμ.	Ἡμαρτημ.	Ἐπιδ:αρθ.
-- 12	13	guingentesimo,	quingentesimo,
111	1	amidue	ambidue
114	16	io serivero,	io scriverò
115	24	ὡς-Greci,	ὡς-I Greci
116	6	vinni,	venni
119	15	mio dovere,	il mio dovere
119	17	credero	crederò
—	30	Conosio per es- ser	Conosco d' es ser
120	1	vi ascoltarmi,	di ascoltarmi,
—	11	Γραμματικοσυν- τάκτων,	Γραμματικοσυντακτῶν.
121	5	sonon so	Io non so
—	9	la avrei	lo vorrei
—	12	bon vestito	ben vestito
—	13	Βουχάκος	Βουχάκιος
—	24-25	qunto	canto
122	10	temutto	temuto
—	---	gia	già
—	19-20	carceere	carcere
—	28	δίον μας	ἰδιόν μας
124	13	ώρα	τώρα
—	19	lu	la
125	9	ιῖναι	εἶναι
126	6-7	seorse	scorse
126	29	feù	feci
127	27	τεχνογράφων	τεχνογράφων
128	30	ἑποθετικός	ὑποθετικά
Σελ. στήλ. γραμ.			
133	3	2 erano	*erano
—		5 Fusti	*Fusti
—	5	3 foss:	fossimo
134	6	8	εἶχα σταθῆν κτλ.
135	2	6	Sie
138	23	fiie,	fie,
140	4	2 Avea:	*Avea.
140	3	7 Ebbino	Ebbimo

Σελ. στήλ. γραμ.

Ἡμαρτημ..

Επιδιορθώσεις.

140	3	8-9	abettono:	avettono:
141	3	1-8	avò, avai, avà, avemo, avete, Averanno: avanno.	arò, arai, arà, aremo, arete, *Averanno: avanno. Averae.
141	5	3		*Aggia.
143	3	6	*Ajia.	Avranno
143	2	12	Avrano	mi, ti, ci, vi, si, ne, Aver lodato.
144		6	mi. ti, ci, si, ne.	Lodonno
145	2	2	Avei lodato.	lodorno:
146	5	5	Lodormo:	*Lodarebbono.
146	5	7	lodarno	mac-chiare,
148	3	τελ. *	Lodarebbone.	pec-care, pecch-iamo,
151		10	mac-chiare,	
152		6	pec-chre, pecca -iamo,	
152		7	paghai,	pagh-i,
153	2	5	Cedento.	cedendo.
154	4	5	Cedeo cesse.	Gedeo: cesse.
155	5	14		cedi.
156	4	1	*cederia.	cederia.
158		13-14	τοῦ ο perc tere	τοῦ percolare
158		23-24	sparsi, spurso,	sparci, sparso,
160	2	7	Dormivamo.	Dormivamo.
160	2	10	Dormi.	Dormi.
160	6	τελ.	Εἶχα κοιμηθῆ	
161	5	τελ.	Dormi.	Dormino.
162	1	τελ.	Dormirebero.	Dormirebbero.
163	6	3	Κοιμοῦ.	Κοιμῶ
165	2	3	Impedi.	Impedii.
167	2	1	Avrà Impedito.	Avrei impedito.
168		17	apersero, corpîi,	apersero: coprii,
171		2	abborri-seo,	abborri-sco,
177		9	gamere-ste,	amEre-ste,
164		10	amere-berro,	amEre-bbero,
176		21	Λάντσα Πιστολεσίου,	Λάντσα, Πιστολεσίου,

Σελ. Γραμ. Ἡμαρταμ.

— 28 a questa

196 11 presso, a,

198 — mestiere

— 25 ἀποσωπημένης

200 9 Cie

— 18 fazzoletto

— 23 altro mare etc.

Egli

201 18 Je non

209 17-18 unque, mai,

210 17 ὁ Βουματέιος

214 10 medosimamente,

216 1 Nembrolte

217 25 in quato

— 26 affinche

— 27 su quei, di Messina

218 2 il sarei

— 6 pur chè,

— 22 a sappiamo

— 23 faccial Vit.

219 24 D' ira

— 26 avvenge

220 13 soprasio

224 5 Ha

— 9 paese l' a

— 16 spiritua li

— 22 ofessa

226 15 rimanesè.

236 9 mug-h-e.

— 8 falsi

— 11 rino, Santo

— 12 Ba.

— 25 odio,

— 29 cli

— 30-31 La Lingua Gre-
ca, la Lingua Italiana.

238 19 sassi

— 23 rir-igare

Ἐπιδιορθ.

a queste

presso a,

mestiere

ἀποσωπημένην

Ciò

fazzoletto

alto mare. etc. E gli

Le non

unquamai

ὁ Βουματέιος

medesimamente,

Nembrotte

in guato

a finchè

su quei di Messina

io sarei

purchè,

e sappiamo

faccia. (Vit.

L' ira

avvenga

sopra ciò

Ah

paese là

spirituali

offese

remanere!

mag-h-e.

falsi

Santorino,

Ida.

Odio,

gli

La lingua greca, la
lingua italiana.

fassi

i-rr-igare

Σελ. Γραμ. Ἡμαρτ.

239 23-24 ececedere,

240 14 i ol-io

241 17 toglierei

243 4 Capresto, Cadestro,

— 24-25 specchio,

244 9 amaram,

— 9 amaran

— 23 Amichaoi

244 28 qua,

245 6 εἰς τὸ ἀρκτικὸν

— 14 ἢ monti.

246 20 piano

247 19-20 ἢ 1835

— 22 gia

250 2 torre,

— 16 διαιρετικά.

255 20-21 νὰ προχωρήσῃ

— 25 προχωρήσωμεν

257 12 ν σημείον

258 17 spiccando

260 5 Greci moderni,

— πρότελ. é. Così in

— τελευτ. attri

261 4 .di piano

— 7 pema

— 22 Εκ τῆς κανονικῆς

262 5 Πρέπει ὡσαύτως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὰ οὐσιαστικά, καὶ αἱ Ἀντωνυμῖαι λαμβάνουν διαφόρους καταλήξεις ἐπίθετα κατὰ τὸ γένος καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

262 25 vedità:

263 3 oratere

— 19 La matre

— 24 egli

— τελευτ. διαφόρους γένους,

264 16 partabo.

265 13 delle passioni.

Ἐπιδιορθ.

e-ccedere,

ol-io

toglierei

Capresto, Capestro,

specchio,

amavam,

amavan,

Amico hai

qua.

καὶ τὸ ἀρκτικὸν

ἢ monte.

pia-no.

ἢ 1-835.

gia

torre,

.. διαιρετικά.

νὰ προχωρήσῃ

προχωρήσωμεν

ἐν σημείον

spiccando

I Greci moderni,

E così in

altri

di Piano

penna

Ἐκτὸς τῆς κανονικῆς

Πρέπει ὡσαύτως νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὰ Οὐσιαστικά, τὰ Ἐπίθετα καὶ αἱ Ἀντωνυμῖαι, λαμβάνουν διαφόρους καταλήξεις κατὰ τὸ γένος, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν.

verità:

oratore

La madre

e gli

διαφόρου γένους,

parlato.

dalle passioni.

Σελ. Γραμ. Ἡμαρτ.

266 6-7 son arto,

268 23 προσφέρομεν

— 28 per tutto tempo

269 16 Sen, fra

270 5 vatte

— 10 ho

— 15 avenuto

271 γρ. πρ. benne

— 2 aetrimenti:

— 8 Fgli,

— 14 era tenta,

— 18 Lo non so

— 22 spire. (D. Purg.

272 4 docle

— 6 Τὸ ἐπίθετον ἀντὶ τῆς
ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως.

— 11 (Id. 9. 6. in prine.)

— 20 (Past. Did.

— 23-24 in sevigio

— τελ. a fratelli. Bocc.

273 11 nembrot piè

— 12 supeli foro:

— 17 suparbi

275 10 (Per. Canz. 6.)

— 13 voler un mi

— 14 degli occhi

— 15 quaderlla, che nel
mauco.— 16 s'acdorce, (b'ioè l'
occhio).

— 17 ἡ διαφορὰ

276 5 Συνώρυμοι.

— 12 attiero

— 24 Πατριάρχης.

277 21 se basso

278 27 τῶν ἀνωρύμων

279 τελ. n'avvenisse.

280 21 λόγον

281 6-7. ἀπὸ τὴν γλαῦκα.

11 Lodassi

Ἐπιδιορθ.

son serto

προφέρομεν

per tutto il tempo

Se 'nfra

ratte

oh

avvenuto

bene

altrimenti:

Egli,

era tanta,

Io non so

spira. (D. Purg.

dolce

Ἡ ἀπαρέμφατος ἀντὶ τῆς
ὑποτακτικῆς ἐγκλίσεως.

(Id. 9. 6. in Princ.)

(Past. Fid.

in servizio

a' fratelli. (Bocc.

Nembrot a piè

superbi foro:

superbi

(Petr. Canz. 6.)

voler non mi

dagli occhi

quadrella, che nel

manco

s'accorse, (cioè l'
occhio).

ἡ διαφορὰ

Συνώρυμοι

altiero

Πατριάρχης

si basso

τῶν συνωνύμων

n'avvenisse.

λόγον

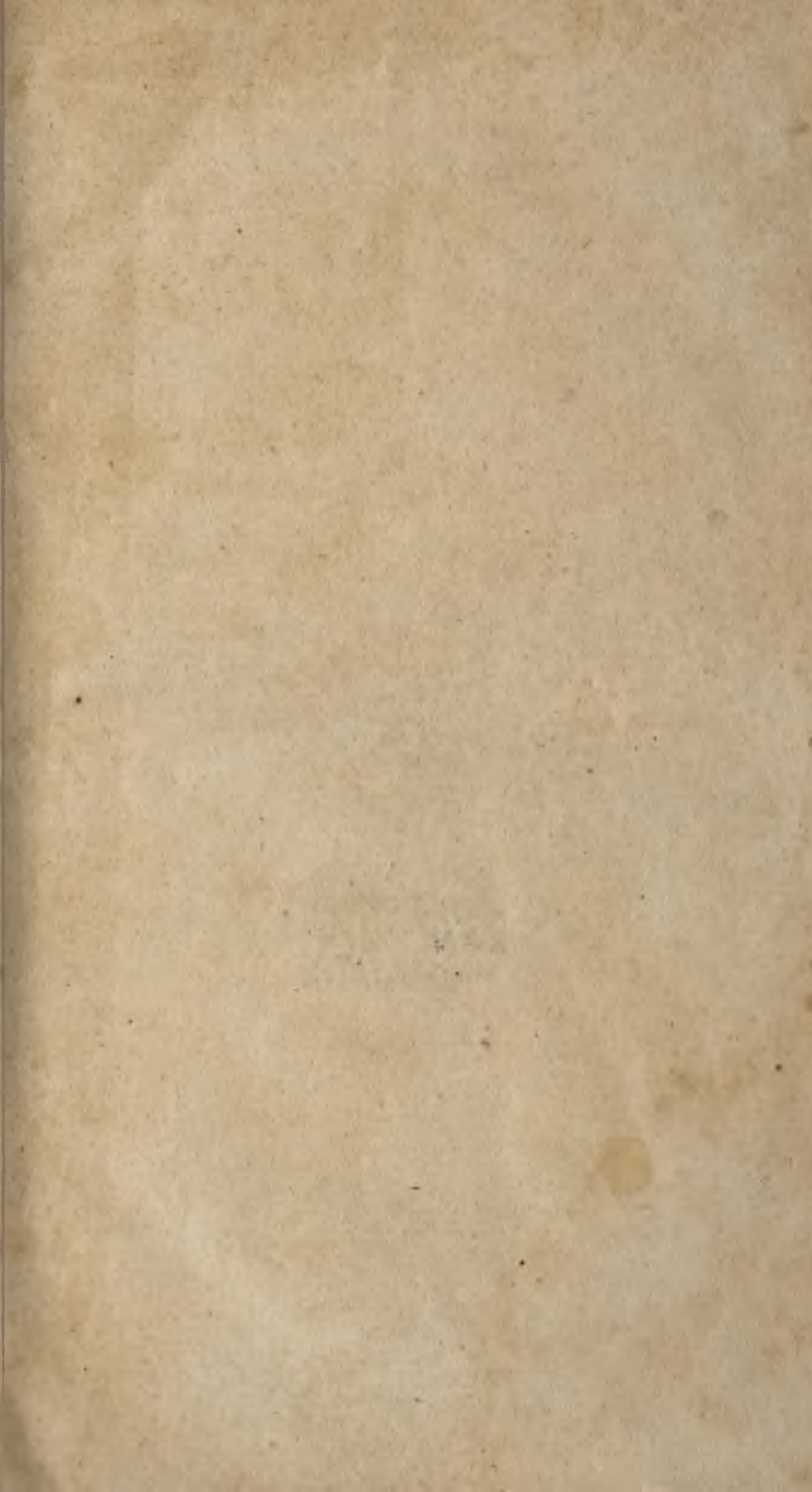
ἀπὸ τὴν περὶ τὴν γλαῦκα

Lodarsi

— 13 suente	sovente
283 10 ἡ λέξις	αἱ λέξεις
— 14-15 τὴν λέξιν	τὴν λέξιν
— 23 e delle	e dalle
— 27 daligli	datigli
284 2 contornano,	contornano;
— 5 ammirabild,	ammirabile,
— 15-16 ogni uomo ad erudito.	ad ogni uomo erudito.
— 17 magnifica,	magnifica,
— τελ. ilima.	clima
285 πρ. πρόθεσις	πρόσθεσις
— 20-21 abbarstanza	abbastanza
287 15 cl' ausula,	Cläusula,
288 14-15 Bamarico.	Ramarico
— 19 Alcite,	Alcide,
293 30 νὰ συγγράψῃ	νὰ συγγράψουν
294 προτ. (Denglet du Fres- noy,	(Lenglet du Fresnoy,
295 7 Epig.	Epig.
— 8 Tran.	Fran.
296 6 Giral di Giglio	Giraldi Giglio
297 32 gral modo	qualmodo
298 4 dovrell' essere	dovrebb' essere
— 14 (Amoti, ivi.)	(Amati, ivi.)
— 22-23 ποιητῆς φιλολόγος	ποιητῆς καὶ φιλολόγος
Τρισσιούς,	Τρισσῆνος,
— 30 Ruommattei	Buommattei,
299 11 καὶ τὸ g,	καὶ τὸ o,
— 24 εἰς προκειμένην	εἰς τὴν προκειμένην
300 5 viviera	riviera
— 7 lusinghrera	lusinghiera.
— 29 meremmo	ameremmo
— 30-31 Αἱ συνοχαὶ τῆς δευ- τέρας, τρίτης, καὶ τετάρτης συ- ζυγίας, οἶον,	Αἱ συνοχαὶ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης συζυγίας, ἡ κα- τὰ τὴν εἰς τέσσαρας συζυ- γίας διαίρεσιν τῶν ἄλλων Γραμματικῶν, τῆς δευτέ- ρας τρίτης καὶ τετάρτης συζυγίας, οἶον,

301	3 contudinesco, Arabesco, Turschiescho.	contadimesco, Arabesco, Turchiescho.
—	11 letto, στέγη,	tetto, στέγη,
—	24 εἶναι ὅλοι αἱ ἀπαρέμ- φατοι τῆς τρίτης κλίσεως, καθὼς,	εἶναι τινὲς ἀπαρέμφατοι τῆς δευτέρας συζυγίας, ἡ κατὰ τὴν εἰς τέσσαρας συ- ζυγίας ἀρχαίαν διαίρεσιν τῶν ῥημάτων, ὅλοι αἱ ἀ- παρέμφατοι τῆς τρίτης συ- ζυγίας, καθὼς,
—	30-31 τῆς δευτέρας καὶ τρί- της συζυγίας	τῆς δευτέρας συζυγίας
302	26 batalogna,	Catalogna,
303	4 Gregòria,	Gregòrio,
—	24 uno, δειπνῶ,	ceno, δειπνῶ,
306	πρ. Brroto,	Arroto,
—	2 Cotte,	Botte,
—	3 Aogli,	Cogli,
307	τελ. fide.	fede.
308	9 flore,	fiore
—	11 filosofo.	filosofo.
—	12-13 experto	esperto.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μ. ΠΑΛΑΤΗΣ